PARTEITÖÖ KÜSIMUSI

9- 42.578

A-21850 II

PARTEITÖÖ KÜSIMUSI

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN · 1957

Originaali tiitel

Вопросы партийной работы
Государственное издательство политической литературы
Москва 1957

Tõlkinud H. Seping ja G. Saarik

Käesolev kogumik on koostatud NLKP Keskkomitee ajakirjas «Partiinaja Žizn» 1954. aasta aprillist kuni 1957. aasta märtsini avaldatud materjalidest. Sellesse on võetud «Vastused lugejate küsimustele», samuti üksikud artiklid ümbertöötatud kujul.

Kogumiku materjali valisid välja- ja valmistasid trükiks ette B. M. Borissov ja A. N. Svinarenko J. V. Storoževi üldtoimetamisel.

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
42578

TARTU ÜL[illegible]OOLI
RAAMATUK[illegible]U

PARTEILISE JUHTIMISE MEETODEIST

PARTEI ELU LENINLIKUD NORMID

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongress töötas välja grandioosse programmi meie maa edasiliikumiseks kommunismi teel. Kongressil leidis põhjaliku marksistlik-leninliku valgustuse küsimus partei poolt juhitavate rahvahulkade otsustavast osast sotsialistlikus ülesehitustöös ja kahjust, mida toob endaga kaasa isikukultus, mis on vastuolus kollektiivse juhtimise printsiibiga, vähendab partei ja tema juhtiva keskuse osatähtsust ning kisub alla parteihulkade ja nõukogude rahva loomingulist aktiivsust. Partei hindab kõrgelt J. V. Stalini kui väljapaistva revolutsionääri, marksismile-leninismile ustava teoreetiku ja suure organisaatori osa. Kuid tema viimastel eluaastatel levinud isikukultus põhjustas rea negatiivseid tagajärgi, ja XX kongress tegi Keskkomiteele ülesandeks mitte nõrgendada võitlust isikukultuse igandite vastu, lähtuda kogu oma tegevuses sellest, et uue elu tõelisteks loojateks on rahvahulgad, keda juhib kommunistlik partei.

NLKP XX kongressi otsused suurendavad veelgi partei osa, juhtimise leninlike printsiipide ja partei siseelu normide tähtsust.

*

V. I. Lenin õpetas, et töölisklassil on vaja tõelist revolutsioonilist marksistlikku parteid, kes on leppimatu kodanluse suhtes ning kes on valmis igas olukorras mehiselt ja kuni lõpuni kaitsma rahvahulkade elulisi huve. Just niisugust parteid nimetas V. I. Lenin proletaarlaste klassiühenduse kõrgeimaks vormiks. Ta võitles otsustavalt

igasuguste katsete vastu vähendada partei osa stiihiliselt arenevate sündmuste lihtsa registraatori osani. Partei kutsumust ja kogu tema olemasolu mõtet nägi V. I. Lenin selles, et aktiivselt tungida ellu, kujundada töölisklassi ja kõigi töötajate teadvust, pidevalt juhtida rahvahulkade revolutsioonilist võitlust uue ühiskondliku korra võidu eest. «Mida enam,» ütles ta, «rahvaliikumine laieneb, seda enam tuleb esile eri klasside tõeline loomus, seda aktuaalsem on *partei* ülesanne juhtida klassi, olla tema organiseerija, mitte aga sõrkida sündmuste sabas» (8. kd., lk. 190).

Motiveerides partei kui töölisklassi eesmise, juhtiva väesalga osa, töötas V. I. Lenin välja niisugused partei elu printsiibid ja normid, mis vastavad sellele osale ja kindlustavad selle edukat täitmist. Need normid ja printsiibid on objektiivselt tingitud neist ülesannetest, mida kommunistlik partei peab lahendama ühiskonna arenemise protsessis.

Partei elu leninlikud printsiibid ja normid on lahutamatult seotud partei ideoloogiliste, organisatsiooniliste ja taktikaliste alustega. Nad olenevad neist alustest ning samal ajal väljendavad ja konkretiseerivad neid kindlates partei organiseerimise vormides, tema siseelu põhireeglites ning tema tegevuse meetodites. Partei elu leninlikud normid ja printsiibid on vormiliselt fikseeritud partei põhikirjas, millest range kinnipidamine on kohustuslik kõigile partei liikmeile, nii juhtidele kui ka lihtliikmeile.

Esmajärgulise tähtsuse omistas V. I. Lenin partei elu nende normide väljatöötamisele, mis on seotud parteisse kuulumisega, tema isikulise koosseisu reguleerimisega (parteisse vastuvõtmise tingimused ja kord, kandidaadistaaži läbitegemine, partei liikmete kohustused ja õigused). Proletariaadi partei jõudu, märkis ta, ei määra mitte niivõrd tema liikmete arv, kuivõrd nende kõrged omadused, ideelisus, organiseeritus, distsipliin. V. I. Lenin püstitas ja põhjendas teesi selle kohta, et «iga parteiliige vastutab partei eest ja *partei vastutab iga liikme eest*» (6. kd., lk. 456). Sellest lähtudes nõudis ta, et igati kaitstaks partei ridade tugevust, kindlameelsust ja puhtust, et üha kõrgemale tõstetaks kommunisti nimetus ja tähtsus, et rangelt reguleeritaks partei isikulist koosseisu.

Partei siseelu tähtsaimaks printsiibiks ja tema eduka

tegevuse vältimatuks tingimuseks pidas V. I. Lenin partei ridade tihedat ühtsust, vaadete ühtsust programmilistes, taktikalistes ning organisatsioonilistes küsimustes. V. I. Lenini tööd annavad ettekujutuse tema tõeliselt hiiglaslikust ja ennastsalgavast võitlusest kõigi ja igasuguste katsete vastu õõnestada partei ühtsust ja monoliitsust, külvata temasse lõhenemise ja segaduse vaimu ning sellega nõrgestada ja hävitada teda.

Seoses trotskistide, «detsistide», «töölisopositsiooni» ja teiste parteivastaste elementide fraktsioonilise tegevuse elavnemisega võttis partei X kongress, mis toimus 1921. aastal, V. I. Lenini ettepanekul vastu tuntud otsuse «Partei ühtsusest», mis ka praegu kuulub meie partei relvastusse. See otsus nägi ette eranditult kõigi rühmituste viivitamata laialisaatmise ning kohustas kõiki parteiorganisatsioone rangelt jälgima igasuguste fraktsiooniliste väljaastumiste lubamatust.

NLKP XX kongress märkis suure rahuldusega, et kommunistlik partei on veelgi tihedamini koondunud oma Keskkomitee ümber ja veelgi kõrgemale tõstnud marksismi-leninismi kõikevõitva lipu. Kuid ka praegu on partei ridade ühtsuse kaitsmise ja edasise tugevdamise ülesanne jäänud ja jääb iga kommunisti esmaseks kohustuseks.

Pärast seda, kui meie maal likvideeriti kapitalistlikud elemendid, kui võitis sotsialism ning kujunes nõukogude ühiskonna moraalne ja poliitiline ühtsus, kadus meil sotsiaalne baas igasuguste opositsiooniliste formeeringute tekkimiseks parteis. Kuid see ei tähenda hoopiski seda, et nüüd võib «ideelise võitluse» mõiste arhiivi paigutada, nagu oleks saabunud niisugune moment, kus arvamuste võitlus parteis kandub tervenisti praktiliste küsimuste valdkonda. Küsimuse selline mõistmine oleks ekslik, kuna see tuleneb täiesti ebamarksistlikust kujutlusest, nagu võiks partei ideelise elu arenemise protsess katkeda, ja viib objektiivselt kommunistide valvsuse suigutamisele.

Isegi sel juhul, kui ekslikke arvamusi tähtsates teoreetilistes küsimustes väljendab seltsimees, kelle ustavus parteile on väljaspool kahtlust, ei lakka võitlus nende ekslike arvamuste vastu olemast printsipiaalne ideeline võitlus. Kuid niisuguses massilises parteis nagu meie partei võib esineda ja kahjuks esineb veel üksikuid kõikuvaid ele-

mente, kelle vaated kannavad endil meile vaenuliku kodanliku ideoloogia mõju pitserit.

Seda laadi laostunud elemendid püüdsid mõnel pool kasutada partei võitlust isikukultuse vastu partei laimamiseks, tema peajoone revideerimiseks, partei elu leninlikest printsiipidest lahtiütlemiseks. Muidugi ei kujuta need üksikud mandunud isikud iseenesest mingit tõsist ohtu niisugusele võimsale parteile, nagu seda on kommunistlik partei. Kui aga neisse suhtuda leppivalt, liberaalselt ja leebelt, siis võib see juba põhjustada meie ühisele üritusele raskeid tagajärgi. Mitte asjata ei nõudnud V. I. Lenin kõigilt partei liikmetelt leppimatust kõige suhtes, mis võib teotada partei lippu, tema teooriat ja rikkuda partei ridade ühtsust.

Partei organisatsioonilise struktuuri leninlikuks põhiprintsiibiks on demokraatliku tsentralismi printsiip, mis orgaaniliselt ühendab ranget parteidistsipliini ja kogu sisèparteilise elu laialdast demokratismi. Võideldes töölisklassi tõeliselt revolutsioonilise võitluspartei loomise eest, rõhutas V. I. Lenin, et esimene ning peamine idee, mis peab olema niisuguse partei organiseerimise aluseks, on tsentralismi ja distsipliini idee. Parteile on vajalik, ütles ta, monoliitsus, vastupidavus ja distsipliin. Ainult niisugune partei, kes on organiseeritud kõige tsentralistlikumal viisil ning kes omab sõjaväedistsipliini taolist distsipliini, võib liita kõik oma jõud ühtseks tahteks, kindlustada oma tegevusühtsust, ainult niisugune partei ei kohku tagasi ükskõik missuguse raskuse ees ja saavutab oma suure ürituse võidu. Parteilisuse ja parteidistsipliini eitamist pidas V. I. Lenin võrdseks proletariaadi täielikult relvadeta jätmisega kodanluse huvides.

Parteidistsipliini tähtsamaks koostisosaks on vähemuse tingimatu allumine enamusele ja alamalseisvate organisatsioonide tingimatu allumine kõrgemalseisvatele organisatsioonidele. Kui partei või üksiku parteiorganisatsiooni enamus on selgesti ning kindlalt väljendanud oma tahet, on vähemus kohustatud ilma igasuguste kapriiside ja viivitusteta sellele tahtele alluma ning tegutsema koos enamusega. Kui kõrgemalseisev parteiorganisatsioon võttis vastu otsuse, on alamalseisev organisatsioon kohustatud sellele alluma ning seda tingimata ellu viima. See käib eelkõige Keskkomitee otsuste kohta, kes kehastab kongresside vahelisel ajal kogu partei tahet.

Keskkomitee otsused ja juhendid on kõikidele parteiorganisatsioonidele ja igale üksikule kommunistile seaduseks ning tegevuse aluseks. «Keeldumine keskasutuste juhtimisele allumisest», kirjutas V. I. Lenin, «võrdub keeldumisega olla parteis, võrdub partei lõhkumisega...» (7. kd., lk. 333). Kuid kaitstes range tsentralismi ja raudse distsipliini vajalikkust parteis, astus V. I. Lenin ühtlasi otsustavalt välja kohalike parteiorganisatsioonide töö väiklase reglementeerimise vastu, mis ainult aheldaks nende initsiatiivi ning tekitaks kartust avaldada väiksematki iseseisvust nii mõtetes kui ka tegudes. V. I. Lenin pooldas kohalikele parteiorganisatsioonidele autonoomia andmist kõigi kohaliku töö küsimuste lahendamisel tingimusel, et nende otsused ei käiks vastu partei otsustele. «Meie anname tingimata ja kindlasti,» ütles ta, «autonoomia ka «mingisugusele» Tuula komiteele, autonoomia selles mõttes, et ta on vaba igasugusest väiklasest vahelesegamisest keskuse poolt, kusjuures mõistagi jääb püsima kohustus alluda samale keskusele» (6. kd., lk. 440).

Vastavalt V. I. Lenini juhenditele annab partei Keskkomitee vaba tegevusvälja loova algatuse ja initsiatiivi ülesnäitamiseks kohalike parteiorganisatsioonide töös. Partei taotleb järjekindlalt seda, et kõik kohalikud parteiorganisatsioonid ja nende juhid ei ootaks iga asja kohta juhendeid ülaltpoolt, vaid mõtleksid ise, otsiksid, prooviksid ise nende ees seisvate ülesannete paremaid lahendamisviise ega kardaks võtta endile vastutust kohalike küsimuste lahendamise eest. Endastmõistetavalt ei tähenda see mingil määral distsipliini nõrgenemist parteis, vaid vastupidi, eeldab selle edasist tugevnemist. Mida keerulisemad ning suuremad on partei ees seisvad ülesanded, seda tugevam peab tema ridades olema distsipliin ning seda võimsamad peavad temas olema kommunistide loomingulise initsiatiivi allikad.

V. I. Lenin märkis korduvalt, et distsipliin parteis saab olla tõeliselt kindel vaid sel juhul, kui see on teadlik, mitte aga mehaaniline distsipliin. «Printsipiaalselt,» ütles ta, «me oleme juba korduvalt defineerinud oma vaadet distsipliini tähtsusele ja distsipliinist arusaamisele töölisparteis. *Tegevusühtsus, arutamise ja kritiseerimise vabadus* — see on meie definitsioon. Ainult selline distsipliin on eesrindliku klassi demokraatliku partei vääriline» (11. kd., lk.

292). Sellest lähtudes rõhutas V. I. Lenin, et range tsentralism ja raudne distsipliin parteis peavad olema ühtsuses, ühenduses kogu tema siseelu laialdase demokratismiga. Ta hoiatas, et tuleb selgesti näha erinevust partei vaimulaadile sügavalt vaenuliku bürokraatliku tsentralismi ja demokraatliku tsentralismi vahel, mida partei tunnistab kui oma organisatsioonilise struktuuri juhtivat printsiipi.

Partei organisatsiooni demokraatlik iseloom väljendub, nagu märkis V. I. Lenin, selles, et «kõiki partei asju ajavad, otseselt või esindajate kaudu, kõik partei liikmed, võrdsete õiguste alusel ja ilma igasuguste eranditeta, kusjuures kõik partei ametiisikud, kõik juhtivad kolleegiumid, kõik partei institutsioonid on valitavad, aruandvad ja tagandatavad» (11. kd., lk. 402). See Lenini tees on fikseeritud NLKP põhikirjas, mille järgi kõik partei juhtivad organid on valitavad alt kuni üles ja annavad aru oma parteiorganisatsioonide ees; partei poliitika küsimuste vaba ja asjalik arutamine ning iga parteitöötaja kritiseerimine parteikoosolekuil on tunnistatud kommunisti lahutamatuks õiguseks.

V. I. Lenin pidas kriitika ja enesekriitika igakülgset arendamist partei tugevdamise ja tema tegevuse parandamise tähtsaimaks tingimuseks. Toimides selle leninliku juhendi vaimus, kritiseerib meie partei mehiselt ja avalikult oma vigu ja puudusi ning likvideerib need otsustavalt. Teda ei sunni selleks keegi, ta teeb seda oma initsiatiivil, juhindudes vaid tööliskassi ja kõigi töötajate elulistest huvidest. Erinevalt kapitalistlike maade valitsevaist parteidest, kes on seadnud endile reegliks petta rahvast, varjata tema eest oma vigu, räägib kommunistlik partei rahvale ainult tõde, kui kibe see vahel ka ei oleks. Mis puutub sotsialismi vaenlaste katsetesse kasutada meie partei enesekriitikat oma räpastel eesmärkidel, siis ütles juba V. I. Lenin, et kommunistid on küllalt lahingutulest läbi käinud, et mitte segadusse sattuda neist näpistustest.

Kuid samal ajal ei unusta partei Lenini juhendeid selle kohta, et ei tohi kellelgi lasta kasutada sisemparteilist demokraatiat partei kahjustamiseks. Hoiatades partei poliitika küsimuste vaba arutamise õiguse kuritarvitamise eest, ütles V. I. Lenin: «Meie ei ole diskussiooniklubi.» Ta mõistis kõige otsustavamalt hukka demagoogid, inimesed, kes

vastutustundetult pilluvad rabavaid fraase, ja märkis, et «me lõplikult keeldume seesuguste inimestega võistlemast «demokratismi» alal» (5. kd., lk. 448). V. I. Lenin juhtis korduvalt tähelepanu sellele, et kriitika parteis ei või ületada parteilisuse piire, et seda tuleb teha vastavuses partei elu normidega, et tuleb «toetada, kritiseerida ja parandada, sattumata vastuollu partei põhimõtetega» (7. kd., lk. 435). Partei programmi aluste piirides, ütles ta, peab kriitika parteis olema täiesti vaba, kuid igasugused üleskutsed, mis rikuvad partei ridade tegevusühtsust, on täiesti lubamatud.

V. I. Lenini teostes on antud parteilise juhtimise printsiipide sügav ning igakülgne põhjendus. V. I. Lenin oli arvamisel, et ainult kollektiivne juhtimine vastab partei olemusele ning kindlustab teda tõsiste vigade eest. Välja töötades partei põhikirja projekti VSDTP II kongressil esitamiseks, kirjutas ta selles, et partei kõrgeimaks organiks on kongress, kõik partei juhtivad organid aga on kollegiaalsed organid, kes võtavad otsuseid vastu häälteenamusega.

V. I. Lenin ise andis kollektiivse juhtimise printsiibist range kinnipidamise eeskuju. Vaatamata sellele, et kogu partei teda piiritult usaldas, ei lubanud ta kunagi endal üksinda otsustada küsimusi nende kollegiaalsete organite eest, kelle liige või juht ta oli. Kui kord pöörduti tema poole küsimusega, mis puudutas kogu partei huve, vastas ta: «Ma isiklikult ei või otsustada partei eest või partei nimel» (9. kd., lk. 119).

Keskkomitee aruandes partei IX kongressile ütles V. I. Lenin, iseloomustades Keskkomitee tegevust: «Partei sekretär täitis täielikult ja eranditult Keskkomitee tahet. Ühtede või teiste arusaamatuste vältimiseks tuleb algusest peale rõhutada, et ainult Keskkomitee kollegiaalseid otsuseid, mis olid vastu võetud Orgbüroos või Poliitbüroos või Keskkomitee pleenumil, et ainuüksi niisuguseid küsimusi viis ellu partei Keskkomitee sekretär. Teisiti ei saa Keskkomitee töö toimuda õigesti» (30. kd., lk. 410).

V. I. Lenin oli arvamisel, et ainult siis, kui juhtivas parteikollektiivis valitseb vaba arvamustevahetamise olukord, kui ükski selle kollektiivi liikmeist ei püüa oma vaateid teistele seltsimeestele jõuga peale sundida, ei sea ennast kollektiivist kõrgemale, kui need, kelle arvamused on tunnistatud ekslikuks, alluvad enamuse tahtele, ainult

siis tõepoolest peegeldab vastuvõetud otsus juhtiva parteikolleegiumi liikmete kollektiivseid kogemusi ja teadmisi. Oma tuntud «Kirjas kongressile» avaldab V. I. Lenin muret selle üle, et üksikute isikute käitumine Keskkomitees ei omandaks liiga suurt tähtsust partei saatusele ning veenvalt soovitab selle vältimiseks laiendada Keskkomitee koosseisu töölisklassi parimate, kõige kindlameelsemate esindajate arvel.

Parteilise kollektiivse juhtimise leninliku printsiibi elujõudu on ümberlükkamatult tõendanud kõik meie partei arenemise kogemused. Keskkomiteel tarvitses vaid lõpp teha selle printsiibi rikkumisele ja taastada ta täielikult oma õigustes, kui viivitamata elustus kogu partei siseelu ja hakkasid arenema kommunistide loovad jõud, mis isikukultuse poolt tekitatud olukorras olid suuresti aheldatud.

Kaitstes parteilise kollektiivse juhtimise printsiipi, astus V. I. Lenin ühtlasi välja üksikute juhtide, organisaatorite osa vähendamise vastu. Ta märkis, et ilma andekate «proovitud, kutseliselt ettevalmistatud ja pikkade aastate jooksul väljakoolitatud juhtideta, kes võivad üksteisega suurepäraselt koos töötada, ei ole kaasaegses ühiskonnas ühelgi klassil võimalik visa võitlus» (5. kd., lk. 417). V. I. Lenin häbimärgistas igasuguseid katseid vastandada rahvahulki juhtidele, demagoogiliselt kiruda partei kaadrit. Seoses sellega ta ütleski: «Ma ei väsi iialgi kordamast, et demagoogid on töölisklassi kõige halvemad vaenlased» (5. kd., lk. 418). Laimaval kirumisel juhtide aadressil, nende suure osa eitamisel, püüetel taguda kiilu juhtide ja rahvahulkade vahele ei ole midagi ühist leninismiga, partei ja rahva huvidega.

V. I. Lenin õpetas, et küsimuste kollektiivne arutamine ja otsustamine ei kõrvalda, vaid eeldab kollektiivi juhi isiklikku operatiivsust vastuvõetud otsuste täitmisel ning igaühe personaalset vastutust temale usaldatud töölõigu eest. Kui kollektiivne juhtimine muutub elava tegevuse takistuseks, siis ei ole see enam kollektiivne juhtimine, vaid selle paroodia. Leninlikud printsiibid nõuavad, et parteiline juhtimine oleks oskuslik ja operatiivne, et see tugineks konkreetse ülesande põhjalikule tundmisele, et see oleks aktiivne, s. o. viiks töö tegelikule paranemisele. Peamiseks organisatsioonilise juhtimise sisuks pidas V. I. Lenin inimeste valikut ja täitmise kontrolli, ilma mil-

leta on oht, et igasugune otsus, kui hea see ka ei oleks, jääb paberile.

Üheks tähtsamaks parteilise juhtimise leninlikuks printsiibiks on lahutamatu side rahvahulkadega, tuginemine rahvahulkadele, nende kogemuste ja arvamuste arvestamine kogu partei ja iga tema organisatsiooni juhtivas tegevuses. Ei maksa rääkidagi partei juhtivast osast, ütles V. I. Lenin, kui meie ei tea rahvahulkade meeleolu, ei oska rahvahulkadega kokku sulada, neid liikvele panna. Seepärast nõudis ta, et kommunistid töötaksid kõikjal, kus on rahvahulgad, et nad rikastuksid rahvahulkade kogemustega ja samal ajal laiendaksid oma parteilist mõju rahvahulkadele. «Tööd ja mõju masside hulgas on alati tarvis süvendada ja laiendada,» ütles ta. Esinedes Keskkomitee aruandega XI kongressil, ütles V. I. Lenin: «Rahvahulkades me oleme ikkagi tilk meres, ja me suudame valitseda ainult siis, kui me õigesti väljendame seda, mida rahvas tunneb» (33. kd., lk. 274).

Partei tähtsaim ülesanne seisab selles, et väsimatult töötada rahvahulkade kommunistliku teadlikkuse tõstmisel, aktiivselt toetada kõike paremat, mis peitub rahvas, võidelda mahajäänud meeleolude vastu, kannatlikult veenda rahvahulki partei poliitika õigsuses, näidata eksinuile nende vigu, viia rahvahulki endaga kaasa, juhtida neid. V. I. Lenin rõhutas, et partei peab minema koos rahvahulkadega, kuid tingimata rahvahulkade ees, mitte aga sörkima sündmuste sabas. Partei poliitilisel tegevusel on ainult siis suur tähtsus, kui ta «teatava klassi massi liikvele paneb, temas huvi tekitab, teda sündmustest aktiivsele ja eesrindlikule osavõtule viib» (8. kd., lk. 417). Kui partei ei vii enda järel tööliskiassi ning tööliskiass ei vii enda järel rahvahulki, siis, nagu ütles V. I. Lenin, kogu masin laguneb ja kommunismi võit muutub võimatuks.

Õigesti väljendada seda, mida rahvas tunneb, tähendab väljendada rahvahulkade elulisi huve. Partei ja rahvahulkade lahutamatu sideme kõige kindlam alus seisabki just selles, et partei ausalt teenib rahvast, töötab välja ja teostab niisugust poliitikat, mis täielikult vastab tema elulistele huvidele. Partei õpetab, et mitte see juhtiv parteitöötaja ei ole tugevamini seotud rahvahulkadega, kes teistest sagedamini tööliste ja kolhoosnikute koosolekuil presiidiumis istub, vaid see, kes teistest paremini ning

põhjalikumalt tunneb rahvahulkade tegelikke vajadusi ja nõudeid ning väsimatult otsib üha uusi teid ja vahendeid, et neid vajadusi kõige täielikumalt rahuldada. Mitte see ei ole hea juhtiv parteitöötaja, kes järele kiidab nii õiged kui ka ebaõiged meeleolud, vaid see, kes ei karda minna vajaduse korral vastu voolu, kes oskab veenda rahvahulki ning mobiliseerida neid aktiivsele ja teadlikule osavõtule kommunistliku ülesehitustöö praktiliste ülesannete lahendamisest.

KOLLEKTIIVSE JUHTIMISE PRINTSIIP

Lenini ideed partei juhtivast osast kogu meie maa poliitilises, majanduslikus ja kultuurilises elus on partei Keskkomitee tegevuse aluseks. Tehes kokkuvõtet nõukogude rahva poolt partei juhtimisel saavutatud võitudest, rõhutas NLKP XX kongress, et «NLKP Keskkomitee edukas tegevus oli rajatud marksistlik-leninliku õpetuse loovale rakendamisele, kollektiivse juhtimise ja siseparteilise demokraatia leninlikest printsiipidest rangele kinnipidamisele, Lenini poolt meie partei ja rahva lahutamatute sidemete kohta antud juhendite kõrvalekaldumatule täitmisele. Kõik need aastad on partei kõrgel hoidnud suremata Lenini suurt lippu».

Ainult partei elu leninlikud normid, mida NLKP Keskkomitee järjekindlalt taastab ja arendab, võivad kindlustada parteitöö niisuguse olukorra, kus partei iga liige on tõeliseks võitlejaks, saab täielikult näidata oma võimeid, aktiivselt võidelda partei otsuste täitmise eest, mis väljendavad partei poliitikat. Seepärast käsitlevad kommunistid parteiorganisatsioonide tegevuses leninlikest printsiipidest kinnipidamise küsimust kui tähtsaimat küsimust kogu meie töös. Eriline tähtsus on sealjuures parteilise demokraatia ja kollektiivse juhtimise arendamisel.

Kollektiivne juhtimine ei ole mitte ainult vastumürgiks ühekülgsuse, kitsarinnalisuse ja eksimise vastu, mis on tähtsate küsimuste ainuisikulisel otsustamisel paratamatud, vaid loob ka pinna kõigi töötajate aktiivsuse ja isetegevuse kasvuks, kindlustab seda, et igaühe mõistlik arvamus leiab heakskiitmist ja elluviimist.

Bürokratism ja administreerimine, ainuisikuline korralduste tegemine ilma kollektiivile tuginemata, temaga

nõu pidamata aheldab töötajate isetegevust, õõnestab nende usku oma jõusse, tekitab otsuste mehaanilist, tšinovniklikku täitmist. Kus kollektiivsuse printsiip jalge alla tallatakse, seal on juhtide liigne iseteadvus ja kriitika summutamine ning teisest küljest pugemine ja lipitsemine paratamatud.

V. I. Lenin kirjutas, et kogenud ja mõjukate partei juhtide kasvatamine on kauakestev ja vaevarikas asi ning et ükski kõige tähtsamatest töötajatest ei ole kindlustatud vigade eest. «Meil esines kahetsusväärseid juhtumeid, kus isegi kõige suurepärasemad seltsimehed «kaotasid pea»» (32. kd., lk. 490). Kui aga kollektiiv üksikute juhtide vead parandab, siis ei saa need tekitada suurt kahju, neist vigadest õpib kogu partei kaader. Seepärast pidas V. I. Lenin vajalikuks, et poliitikategelaste vigu ei varjataks, vaid et need toodaks kõikide kohtu ette, et neid teaks partei. Siin ei või end eksitada lasta sellest, et vigade parandamine on juhile «solvav» või vähendab mingil määral tema autoriteeti.

Juhtiv kollektiiv on tervikuna see organ, kes on valitud parteiorganisatsiooni juhtimiseks, mitte aga kitsas ring kõige lähemaid töökaaslasi. Kuid vahel toimivad sekretärid nii, nagu oleks kolleegium «mina ja sina ning meie sinuga»: räägivad aparaadi mõne töötajaga, kooskõlastavad arvamust täitevkomitee esimehega ja kirjutavad otsusele alla.

Selleks et juhtimine toimuks oskuslikult, on tähtis kindlustada büroo normaalset tööd, kes komitee täidesaatva organina organiseerib tema otsuste täitmist, kogu parteiorganisatsiooni jooksvat tööd. See töö on edukas ainult siis, kui büroo tegelikult arutab küsimusi ja otsustab neid kollektiivselt. Leidub aga komiteede sekretäre, kes peavad ainult enda arvamust tähelepanu väärivaks ning loevad kollektiivseks ainult niisugust tööd, kus sekretär räägib, büroo liikmed aga ainult kuulavad ja heaks kiidavad. Sageli ignoreerivad sellised juhid üldse bürood.

Kollegiaalsus kindlustatakse mitte ainult koosolekute ja istungite regulaarsusega. Tuleb vahel ette, et mõnel koosolekul või istungil ei kasutata kollektiivseid kogemusi. See esineb siis, kui küsimus seatakse üles ilma vajaliku ettevalmistuseta, ainult vormi pärast. Ka kollegiaalne juhtimine muutub sel juhul formaalseks.

Kui küsimuse arutamine parteiorganis kannab paraad-

likku, formaalset iseloomu, toimub ilma diskussioonita ja olukorra tõsise kriitilise analüüsita, siis tegelikult kollektiivne juhtimine puudub.

Tõelise kollegiaalse juhtimise puhul on arutamine suunatud sellele, et välja selgitada puudused ja nende põhjused, koguda kõik väärtuslikud mõtted ja märkused, asjalikult läbi arutada ettepanekud, kindlaks määrata organisatsioonid ja inimesed, kes vastutavad ettenähtud abinõude täitmise eest. Selleks aga on vaja, et juhtiva kollektiivi liikmed hoolikalt tundma õpiksid iga küsimust, mida nad otsustavad, ja et neil oleks võimalus oma ettepanekuid läbi mõelda. Ei saa nimetada kollegiaalseks töö niisugust organiseerimist, kus tähtsates küsimustes puudub parteiorgani liikmeil isegi võimalus materjalidega tutvuda.

Et küsimuses hästi orienteeruda, ei piisa aparaadi poolt ettevalmistatud materjalidest. Juhtiva kollektiivi liikmeil peab olema võimalus nõu pidada parteiaktiiviga, asjatundjatega. Parteikomitee ei või piirduda ainult kommunistide arvamusega, paljudes küsimustes on tal tähtis teada ka parteitute arvamust. Ja miski ei takista tal kokku kutsuda eelnevalt nõupidamisi, kutsuda oma istungeile kõiki, keda ta peab küsimuse tundmaõppimisel ja õige otsuse väljatöötamisel kasulikuks. Siis kujuneb tõeline arvamuste vahetus, kriitika ja enesekriitika — tõeline kollegiaalne juhtimine. Neis tingimustes kindlustatakse istungite ja koosolekute tõeline asjalikkus ja lühidus, jäävad ära viljatud istungid.

Kollektiivne juhtimine ei ole mõeldav, kui ei tõsteta isiklikku vastutust usaldatud ülesande eest, kui puudub juhtivate parteitöötajate operatiivne töö vastuvõetud otsuste täitmisel. Sellepärast, taotledes partei juhtivate organite kollegiaalset tööd, parteiaktiivi regulaarseid kokkutulekuid, küsimuste põhjalikku tundmaõppimist, tuleb erilist tähelepanu pöörata sellele, et juhtivad töötajad oleksid igapäevases organiseerimistöös järjekindlad, et nad näitaksid üles initsiatiivi ja julgust operatiivsete küsimuste lahendamisel, ei kardaks võtta endile vastutust ühe või teise otsuse eest. Isikliku vastutuse suurendamine, nõudlikkuse tõstmine juhtivate organite liikmete suhtes on tõelise kollektiivse juhtimise tähtsad tingimused.

Kollektiivsuse printsiip ei tähenda juhtide tähtsuse

vähendamist. Ükski liikumine ei ole mõeldav, kui selle eesotsas ei ole läbiproovitud juhte. Partei ei asu autoriteetide eitamise seisukohal. V. I. Lenin kirjutas: «Töölisklass, kes kogu maailmas peab rasket ja visa võitlust täieliku vabastamise eest, vajab autoriteete, — kuid loomulikult ainult selles mõttes, milles noored töölised vajavad vanade rõhumise ja ekspluateerimise vastu *võitlejate* kogemusi, võitlejate, kes on läbi viinud palju streike, osa võtnud reast revolutsioonidest, kes on targaks saanud revolutsiooniliste traditsioonide ja avara poliitilise silmaringi abil» (11. kd., lk. 381). Niisugust autoriteeti ei omandata pärimise teel ega koos vastutava ametikohaga. See võidetakse kätte võitluses, oleneb kogemustest, teadmistest ja võimetest.

Kommunistlik partei on üles kasvatanud mitmesuguste tööharude kogenud juhtide, tõeliste organisaatorite rohkearvulise kaadri. Need on suurte teadmiste ja ideelise karastusega, kaine mõistuse ja praktilise taibuga inimesed, kes oskavad korraldada suure kollektiivi koostööd. Selle kaadri jõud peitub selles, et tal on rikkalikud rahvahulkade kogemused ja tema isiklikud kogemused on muutunud partei kollektiivsete kogemuste osaks.

Seepärast, astudes otsustavalt välja administreerimise ja käsutamise vastu parteitöös, kollektiivse juhtimise osa vähendamise vastu, toetavad parteiorganisatsioonid samal ajal igati partei-, nõukogude ja majandusjuhtide poolt praktilises töös kättevõidetud autoriteeti, valvavad rangelt selle järele, et see moraalne autoriteet ei muutuks puht-ametikoha autoriteediks.

Ühtlasi peaks ka juhtidele endile olema selge, et nende autoriteet on seda suurem ja nende juhtimise tulemused seda edukamad, mida enam nad tuginevad rahvahulkade praktilistele kogemustele, õpivad neilt, tõmbavad inimesi kaasa, organiseerivad neid. Vastavalt Hariduse Rahvakomissariaadi töö kohta märkis V. I. Lenin muuhulgas: «Juhtija-kommunist peab oma õigust juhtida tõestama sellega ja ainult sellega, et ta *leiab* endale *paljusid*, ikka rohkem ja rohkem abilisi pedagoogide-praktikute hulgast, et ta *oskab neil* aidata tööd teha, *neid* edutada, *nende* kogemusi näidata ja arvestada» (32. kd., lk. 105).

Niisugused omadused arenevad juhil-kommunistil seda edukamalt, mida järjekindlamalt teostatakse parteilist demokraatiat, tõelist kollektiivsust parteitöös.

Partei ees on kõigil kommunistidel võrdsed õigused. Kõik partei liikmed omavad kas otseselt või nende poolt valitud esindajate kaudu kogu parteitöö läbiviimisel võrdseid õigusi, ilma igasuguse erandita. Kõik partei ametiisikud, kõik komiteed, kaasa arvatud Keskkomitee, on valitavad ja annavad aru oma valijate ees. Igasugused katsed mingil määral vähendada või kitsendada partei liikmete õigusi, piirata nende osavõttu partei elu küsimuste lahendamisest on vastuolus demokraatliku tsentralismi olemusega. V. I. Lenin mõistis korduvalt hukka tšinovnikud ja bürokraadid, kes kardavad kõigi kommunistide üldist ja aktiivset osavõttu suurte üldparteiliste küsimuste lahendamisest, kes eralduvad partei liikmete massist, peavad parimaks küsimuste lahendamise viisiks nende salajast arutamist ja kommunistidele valmis otsuste kätteandmist.

Juba esimese Vene revolutsiooni aastail ütles V. I. Lenin, et parteis, kes tugineb rahvahulkadele, kus kõik organisatsioonid on üles ehitatud demokraatlikult, peab olema niisugune kord, et kõik partei liikmed arutavad ja otsustavad proletariaadi poliitilise kampaania küsimusi, et kõik partei liikmed määravad kindlaks parteiorganisatsioonide tegevuse suuna. See on veelgi tähtsam neis tingimustes, kus kommunistlik partei on muutunud kogu meie maa poliitilise, majandus- ja kultuurielu juhtijaks. Igal kommunistil peab olema täielik võimalus selleks, et parteikoosolekutel, ajakirjanduses avaldada vabalt oma arvamust igas partei poliitika küsimuses, väljendada oma kaalutlusi, mis on suunatud töö parandamisele. Need õigused on kaitstud NLKP põhikirjaga — partei elu seadusega.

Siseparteiline demokraatia, kõigi tingimuste loomine, et partei iga liige saaks vabalt oma vaateid väljendada, on tähtsaimaks leninlikuks nõudeks, millest tuleb tingimata kinni pidada. Arutamine on vajalik tegevusprogrammi väljatöötamiseks. Kui aga tegevusjoon on välja töötatud ja kongressi, Keskkomitee vastavates otsustes fikseeritud, peab sellele järgnema praktiline töö. Meie partei on võitlev organisatsioon ja ta ei ole kellelgi lubanud muuta juba otsustatud küsimusi lõputute diskussioonide aineks. «Partei poliitiline tegevus peab olema ühtne,» kirjutas V. I Lenin. «Mitte mingisugused «üleskutsed», mis rikuvad teatud kindla tegevuse ühtsust, pole lubatavad ei laialdastel koosolekutel, ei parteikoosolekutel ega ka partei ajakirjanduses» (10. kd., lk. 414).

Siseparteiline demokraatia ei ole eesmärk omaette, tema ülesandeks on organisatsioonide võitlusvõime tõstmine, arvamuste ühtsuse kujundamine ja tegevusühtsuse kindlustamine. Siseparteilise demokraatia, asjaliku kriitika ja enesekriitika arendamine parteiorganisatsioonides tõstab nende võitlusvõimet, liidab neid NLKP XX kongressi poolt väljatöötatud kommunistliku ülesehitustöö plaanide täitmisele.

VEENMISMEETOD ON PEAMINE MEETOD PARTEITÖÖS

Kommunistliku partei, kelle eesmärgiks on töötajate ennastsalgav teenimine, tähtsaimaks vahendiks rahvahulkades autoriteedi võitmisel, nendega sidemete laiendamisel on veenmismeetod. Usaldust võidetakse ainult veenmise teel, see vankumatu printsiip on kogu parteiorganisatsioonide praktilise tegevuse aluseks. Administreerimismeetod on vastuolus partei olemusega, see võib viia tema sidemete nõrgenemisele rahvahulkadega, pidurdada isetegevuse ja initsiatiivi arenemist parteiorganisatsioonides.

NLKP Keskkomitee aruande põhjal vastuvõetud resolutsioonis kohustab XX kongress rangelt järgima leninlikke juhtimisprintsiipe ja järelikult mitte lubama rahvahulkade parteilise juhtimise peamise meetodi — veenmismeetodi rikkumist.

Mida tähendab praktiliselt toimida selle meetodi järgi, missugused puudused tuleb likvideerida, et selles meetodis peituvat jõudu saaks kasutada kõige täielikumalt?

Enne revolutsiooni, kui kõik partei jõupingutused olid suunatud vana korra õõnestamisele, oli parteil peamine, millega ta rahvahulki enda poole võitis, agitatsioon ja propaganda. Kuid pärast seda, kui partei oli muutunud valitsevaks parteiks, nihkus esikohale ülesanne — veenda tegudega, mitte ainult selgitusega, vaid ka inimeste organiseerimisega majanduslikule ülesehitustööle, nende töö korraldamisega, reaalsete edusammudega töötajate kultuuritaseme ja materiaalse heaolu tõstmisel.

Pärast Oktoobrirevolutsiooni võitu on rahvahulkade veenmine ja töö organiseerimine muutunud millekski lahutamatuks. Kui partei räägib, et juhtida tähendab levi-

tada positiivseid kogemusi, siis siin ilmnevad nende meetodite iseärasused, millede järgi tuleb toimida kõigil valitseva partei organisatsioonidel.

Elu toob iga päev rohkesti näiteid, mis tõendavad, et veenda saab edukalt ainult siis, kui tugineda kogemustele, ning et just positiivsete kogemuste juurutamine moodustab parteitöö tähtsaima sisu.

Selleks et juhtimine ei kujuneks ülaltpoolt saadavate direktiivide mehaaniliseks täitmiseks, vaid toimuks loovalt, tuleb muidugi tundma õppida elu, tunda tööd, osata igapäevases praktikas leida fakte, näiteid, milledele võib tugineda, et suurendada edu. Selleks et oskuslikult veenda teisi, peab olema ise veendunud.

NLKP XX kongress kohustas parteiorganisatsioone tegema järsu pöörde majandusliku ülesehitustöö konkreetse juhtimise küsimuste poole, tõhustama tööstusettevõtete, kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside tehnika ja ökonoomika tundmaõppimist, et juhtida nende tööd täie asjatundlikkusega. Parteitöö on töö inimestega, nende organiseerimine, kasvatamine, kuid mitte ebamäärane, vaid selline kasvatamine, mis aitaks kaasa meie maa ees seisvate ülesannete edukale lahendamisele. Kuidas võikski juhtiv parteitöötaja esineda näiteks masina-traktorijaama mehhanisaatorite organisaatorina, kui ta ei tunne masina-traktorijaama tööd ja teab ainult «üldisi seisukohti»? Sedasama võib öelda ka loomakasvatajate, tekstiilitööliste ja söetööliste hulgas tehtava töö kohta. Kõikjal peab tööd tundma, oskama orienteeruda ökonoomikas, kohalikes kogemustes. Seda oskust aga paljudel ei jätku. Kui aga juht ei oska veenda ega püüagi eriti seda teha, siis hakkab ta toimima meetoditega, mis on omased pigem korraldava administratiivorgani kui parteiorgani töötajatele.

Igal parteiorganisatsioonil on küllaldaselt vahendeid, et oskuslikult veenda töötajaid, suunata nende jõupingutused ühisele eesmärgile. Iga meister peab oskama oma tööriistu käsitseda. Kuid mitte alati ei ole nii, et juhtiv parteitöötaja on teadmistega täielikult varustatud, et ta teab, millal on missugust tööriista parem kasutada. Lihtsustatud meetodid teevad tarbetuks paljude mõjutamisvahendite vajaduse, ilma milleta tegelikult ei ole mõeldav parteiline juhtimine.

Võtame näiteks ajakirjanduse. Tema mõju on erakord-

selt suur. Ühtki suulist esinemist, ühtki otsust või direktiivi, muidugi kui need ei ole avaldatud massilises ajakirjanduses, ei saa võrrelda hea artikliga, mida võivad lugeda kõik. Parteitöötajad peavad oskama kasutada ajakirjanduse tööriista, hindama trükisõna, mis on võimeline kaasa tõmbama töötajaid, arendama võistlust, esile kutsuma sallimatust puuduste suhtes.

Parteikomiteed peavad pidevalt süvenema sellesse, missugune on nende ajalehtede keel, kas nende sisu on huvitav, kas nad on mõjuvad, mitte ainult selles mõttes, et kriitiliste materjalide peale võetakse tarvitusele abinõud, vaid ka selles mõttes, kas ajalehematerjalid jõuavad lugejateni, erutavad neid, puudutavad valusalt. Komiteed, kes ei tunne huvi ajalehe tõhususe vastu selle sõna laiemas mõttes, võtavad endilt ise tähtsa juhtimistööriista.

Sedasama võib öelda agitatsiooni ja propaganda kohta. NLKP XX kongressil mõisteti teravalt hukka ideoloogilise töö eraldamine kommunistliku ülesehitustöö praktikast. Üks säärase eraldamise põhjus peitub kahtlemata selles, et paljud juhtivad parteitöötajad kasutasid majandusküsimustega tegeldes niisuguseid meetodeid, mille puhul mitte alati polnud tunda massitöö vajalikkust. Juht tegutseb surveavaldamise teel, vastavate ülemuste kaudu, tööliste, kolhoosnikute poole otseselt ei pöördu, — lühidalt öeldes tuleb toime ilma vaevanõudva selgitustööta. Samal ajal aga õpitakse ringides abstraktseid teoreetilisi seisukohti või kauge mineviku ajaloolisi fakte, vestlused ei toimu nende küsimuste kohta, mis on majanduslike ülesannete lahendamiseks kõige tähtsamad, vaid samuti üldistel teemadel.

Suulise propaganda ja agitatsiooni tähtsamaks iseärasuseks on see, et vestlustes on võimalik kajastada antud kollektiivi nõudeid, tihedamalt siduda õpitavat materjali eluga.

Juhtiv parteitöötaja, kes tunneb end töötajate organisaatorina, püüab alati olla kursis sellega, millest ühes või teises kollektiivis räägitakse, missugune on seal meeleolu, mis on seda põhjustanud. Kui esineb mahajäänud meeleolusid, siis ei löö ta käega, vaid püüab leida nende põhjused, teeb asja selgeks neile, kes on eksiarvamusel, annab demagoogile, sellele, kes teadlikult ajab vett sogaseks, vastulöögi. V. I. Lenin ütles, et peab «oskama igas küsi-

muses ja igal momendil eksimatult kindlaks teha massi meeleolu, tema tõelisi püüdeid, vajadusi ja mõtteid, oskama vähimagi vääridealiseerimiseta kindlaks teha tema klassiteadlikkuse astet ja ühtede või teiste endise aja eelarvamuste ja jäänuste mõjujõudu, oskama võita endale massi piiritut usaldust temasse seltsimeheliku suhtumisega ja tema vajaduste hoolika rahuldamisega» (33. kd., lk. 165).

Mis aga võib anda täielikuma ettekujutuse sellest, millest mõtlevad töötajad, kui pidev läbikäimine nendega, oskus mitte ainult esineda varem ettevalmistatud ettekandega, vaid ka lihtsalt vestelda, vastata küsimustele? Veenmine ei tähenda abstraktsete targutuste, üldtuntud tõdede, vaid elavate meie tegelikkusest võetud faktide, näidete, võrdluste ja järelduste esitamist. Miski muu ei mõju niisuguse jõuga kui suurte teadmistega inimese sõna. Innustada kollektiivi, veenda teda, tõeliselt avaldada inimesele mõju õnnestub sellel, kel on mitte ainult avar silmaring, vaid kes tunneb elu, õpib pidevalt tundma ja kõrvutab fakte ning oskab neid selgitada.

Kui on juttu sellest, et juhtijad võtaksid isiklikult osa agitatsiooni- ja propagandatööst, siis ei seisa asi kaugeltki ainult selles, et nad esineksid sagedamini ettekannetega. Siin tuleb näha midagi sügavamat — nende meetodite olemust, milledega toimib parteitöötaja. Tema elav sõna, mis on suunatud töötajaile, — see on samuti juhtimise tööriist. Kui töötaja tunneb vajadust pidevalt viibida rahvahulkade keskel, vestleb elanikkonna eri rühmadega, siis tähendab see, et ta tegelikult kasutabki veenmismeetodit.

Veenmismeetod on peamine meetod mitte ainult rahvahulkade parteilisel juhtimisel, ta on kogu siseparteilise elu aluseks. Raske on loota, et kommunistid omandaksid veenmiskunsti, kui parteiorganisatsioonis endas leiab aset formaalne suhtumine inimestesse, administreerimine. Veenmismeetod eeldab laialdast demokraatiat — nii siseparteilist kui ka kõigis nõukogude ja ühiskondlikes organisatsioonides. Ainult niisuguse demokraatia tingimustes tugevneb veendumus vastuvõetud otsuste õigsuses, töötatakse ühiselt välja abinõud nende otsuste elluviimiseks, tekivad argumendid ja põhjendused, mis suudavad veenda neid, kes veel kahtlevad, selgitada neile, kes seda vajavad.

Veenda tähendab vahetult töötada inimestega, osata

õigesti läheneda töötajate eri rühmadele, noorsoole, naistele, intelligentsile. Siin ei tohi olla šablooni, lõplikult väljatöötatud võtteid. Parteitöö on loov töö, see nõuab meisterlikkust, oskust, seda aga ei anna ametikoht, nimetamine ühele või teisele töökohale. Oskus töötada inimestega kujuneb välja ainult tihedas läbikäimises rahvaga, praktilise tegevuse protsessis.

Veenmismeetod nõuab individuaalset lähenemist inimesele. Tuleb osata võita inimeste poolehoidu, äratada neis usaldust. See nõuab nii taktitunnet, tähelepanelikkust, enesevalitsemist kui ka suurt kannatlikkust. On ju igal inimesel erinev iseloom ja meelelaad, erinev arenemisaste, oma kalduvused ja harjumused. Seda kõike tuleb arvestada. Ei saa läheneda inimestele huupi, suhtuda kõigisse võrdselt, avaldada igaühele mõju ühtede ja samade võtetega. Inimest karistada, avaldada talle noomitus on lihtne asi. Palju raskem on inimesega «jännata», välja selgitada tema tugevad ja nõrgad küljed, aru saada, mida ta tõepoolest ei oska ja milles avaldus tema hooletus või muretus. Hoopis keerulisem on veenda teda, õpetada, aidata tal aru saada, mida temalt nõutakse. Veelgi raskem on tema arvamust muuta, kui ta milleski eksib.

V. I. Lenin oma suhtlemises inimestega arvestas mitte ainult nii-öelda inimesele iseloomulikku alalist olukorda, vaid ka ajutist, mööduvat seisundit. Vladimir Iljitš võttis arvesse nii inimese meeleolu kui ka tema füüsilise seisukorra. Ta suhtus siiralt inimestesse, kelledel oli mingi mure, püüdis hoolitseda haigete eest, nende eest, keda oli tabanud õnnetus. Väga tähtsaks pidas ta endale vestelda inimesega puhtast südamest, võita tema poolehoid, et ta avaldaks end avameelselt. Oma otseseks kohuseks pidas ta anda õigel ajal kasulikku nõu, hoiatada vigade eest, toetada head algatust.

Et edukalt juhtida, peab parteitöötaja omama mitte ainult põhjalikke ja mitmekülgseid teadmisi, kogemusi, oskust läheneda inimestele, vaid ka välja paistma kõrgete moraalsete omaduste poolest. Osata veenda inimesi, avaldada neile mõju, õhutada neid suurtele tegudele tähendab toimida mitte ainult argumentide jõuga, vaid ka isikliku eeskujuga. Kõige paremini ja kindlamalt saab inimesele mõju avaldada oma elulaadiga, suhtumisega töösse, ühiskondlikku omandisse, oma kohustustesse. Eksisid milleski, uskusid valet, olid liigselt vastutulelik puge-

jale, toimisid kas või kõige vähemal määral ebaõiglaselt — kõike seda märkab ja hindab vastavalt ümbruskond. Kas on veenvad selle inimese sõnad, kes ütleb teistele — tööta hästi, ise aga töötab keskpäraselt? Kas ta suudab kellelegi vajalikult mõju avaldada, kui ta teisi üles kutsub õppima, ise aga raamatutki kätte ei võta? Kas on veenvad selle inimese arutlused kõrgest moraalist, kes ise oma igapäevases elus on ebaaus? Seepärast tuleb juhtimisele määrata tõelised rahvahulkade organisaatorid, kes oskavad inimestele mõju avaldada oma veenmise, kogemuste ja teadmiste jõuga, need, kes on pälvinud üldist lugupidamist.

Toimida veenmismeetodi abil on tähtsaim nõue juhtivale parteitöötajale, kuid veenda ei tähenda lõputult rääkida. Parteiorganisatsioon ei saa töötada edukalt, kui ta ei ole kokku liidetud sisemise distsipliiniga. Nii oma parteiorganisatsiooni kui ka kõrgemalseisvate parteiorganite otsused on kohustuslikud igale kommunistile, ja oleks suur oht, otsene kahju meie üritusele, kui mingil määral rikutaks parteidistsipliini, demokraatliku tsentralismi printsiipi, mis ühendab endas laialdase kollektiivsuse partei otsuste väljatöötamisel ja nende tingimatu täitmise.

Distsipliini aluseks on kõrge ideelisus, ustavus parteile, rahvale. Meie partei juhindub kogu oma tegevuses marksismi-leninismi õpetusest, tugineb inimühiskonna arenemise objektiivsetele seadustele. Kommunistid on inimesed, kes on sügavalt veendunud oma ürituse õigsuses, nad on veendunud selles, et see üritus võidab, vaatamata kõigile raskustele ja takistustele. Inimene, kes ei ole ideeliselt küllaldaselt karastatud, kel ei ole kindlaid alustugesid, on jõuetu, ta ei suuda kedagi õpetada, endaga kaasa tõmmata, kuna ta ka ise võib õigetelt positsioonidelt kõrvale kalduda. Mida põhjalikumalt kommunist õpib tundma revolutsioonilist teooriat, seda teadlikumalt ta tegutseb, seda suurem on tema avangardne osa, seda edukamalt saab ta toimida veenmismeetodiga.

PARTEILINE DEMOKRAATIA JA JUHTIMINE

Partei hoolitsus nõukogude demokratismi igakülgse arendamise eest kohustab parteiorganisatsioone oma siseelus järjekindlalt teostama demokraatiat praktikas, pidades rangelt silmas demokraatliku tsentralismi aluseid. Meie partei on nõukogude ühiskonna suunav ning juhtiv jõud, parteiorganisatsioonid aga on kõigi meie maa riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide tuumikuks. Loomulikult oleneb sellest, kuidas arendatakse siseparteilist demokraatiat, kuivõrd aktiviseeritud on kõik kommunistid, suuresti ka kõigi riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide tegevuse iseloom.

Parteilise demokraatia tähtsaimaks printsiibiks on parteiorganite aruandlus ja valitavus. Mõned töötajad arvavad, et ei saa kindlustada parteiorganite valimiste demokraatlikkust, kui salajaseks hääletamiseks esitatavas nimekirjas on niisama palju kandidaate kui on ette nähtud valida. Teised jälle tõendavad, et nimekirja suurema arvu kandidaatide võtmine kui on vaja valida, viib vahel selleni, et mõned inimesed võivad oma tahte enamusele peale sundida.

Neis kahes vastandlikus seisukohas seisab kogu küsimus parteilise demokraatia normide järgimisest valimistel vaid ühes — salajasele hääletamisele esitatava nimekirja võetud kandidaatide arvus. Ometi on demokraatiaküsimus hoopis laiem. Tõelist parteilist demokraatiat võib teostada ainult täieliku avalikkuse, aruandluse tingimustes, kommunistide üldise kontrolli tingimustes iga juhtija tegevuse üle. Peamine, mis kindlustab partei kollektiivi tõelise tahteavalduse, on iga kandidatuuri vaba arutamine. Keskkomitee instruktsioonis juhtivate parteiorganite valimiste

läbiviimise kohta on pööratud sellele erilist tähelepanu. Instruktsioonis öeldakse, et kandidatuurid parteiorgani uude koosseisu esitatakse parteikoosolekutest osavõtjate poolt ja arutatakse personaalselt läbi vahetult samal parteikoosolekul. Igale koosolekust osavõtjale, kes soovib üles seada üht või teist kandidaati parteiorgani koosseisu, annab koosoleku presiidium sõna kandidaadi kohta ettepaneku tegemiseks ja selle ettepaneku põhjendamiseks. Kui tehakse ettepanek kandidaatide ülesseadmise lõpetamiseks, esitab koosoleku presiidium selle ettepaneku koosolekule otsustamiseks.

Personaalsel läbiarutamisel peab olema kindlustatud piiramatu õigus esitatud kandidaati taandada. Iga kommunist võib taandada piiramatu arvu ülesseatuist ning iga ülesseatud kandidaadi puhul võib oma arvamust nii «poolt» kui ka «vastu» avaldada piiramatu arv kommuniste. Pärast kandidatuuride läbiarutamist, kelle suhtes esitati taandamisnõudeid, on tarvis igal üksikjuhul lahtisel hääletusel otsustada küsimus, kas antud kandidaat tuleb või ei tule võtta nimekirja.

Seega tagab parteis kasutatav valimiste kord kõik tingimused täieliku demokraatia elluviimiseks, mitte ainult hääletamisel, vaid parteiorganisse valimiseks esitatavate seltsimeeste omaduste tegelikul väljaselgitamisel. Endastmõistetavalt tuleb valimisi juhtida. Demokraatial ei ole midagi ühist isevooluga, kus võib aset leida igasugune juhuslikkus. Demokraatia eeldab kogu kollektiivi teadlikku suhtumist igasse esitatavasse kandidaadisse, selget arusaamist sellest, keda tuleb valida. Valimiste juhtimise ülesanne seisabki selles, et luua tingimused iga kandidatuuri igakülgseks arutamiseks. Eriti tuleb hoolt kanda selle eest, et parteiorgani koosseisus oleks kandidaat, kes on vääriline ja sobiv parteiorganisatsiooni sekretäriks.

Kõrgemalseisva parteikomitee esindaja peab vajaduse korral teatama komitee seisukoha üksikute kandidaatide suhtes, avaldama arvamuse ühe või teise seltsimehe valimise otstarbekuse kohta. Sealjuures ei tohi lubada mingit pealesundimist, tuleb toimida veenmise jõul, tõendada faktide ja argumentidega. Loomulikult, kui koosoleku käigus selguvad uued andmed, mis näitavad, et parteikomitees kujunenud arvamus soovitatava kandidaadi kohta ei ole päris õige, on vastuolus kommunistide arvamusega, siis oleks ekslik jääda maksku mis maksab selle seisukoha

juurde, mis komitee töötajail oli varem välja kujunenud. Valimiste juhtimise ülesanne seisabki eelkõige selles, et aidata parteiorganisatsioonil valida parimaid inimesi.

Seepärast ei saa pidada õigustatuks nii ühtede taotlust nimekirjale kiiremini «joon alla tõmmata», et mitte lasta sinna kanda «liigseid» kandidaate, kui ka teiste taotlust jätta nimekirja tingimata rohkem kandidaate kui on vaja valida. Nii üks kui ka teine on vaid katse asendada tõeliselt demokraatlikku küsimuse lahendamist, s. o. arutamist, veenmist, otsustamist inimeste põhjaliku tundmise alusel, organisatsioonilis-tehniliste võtetega.

Kui koosolekul toimub kandidatuuride avalik arutamine, siis areneb kriitika. Kui kõigile on selged mitte ainult iga kandidaadi, vaid ka kogu valitava organi võimaliku koosseisu voorused ja puudused, kaotab küsimus selle kohta, kas nimekirjas on «liigne» kandidaat või mitte, oma teravuse. Igal juhul otsustab kandidaatide arvu küsimuse koosolek ise.

Praktikas domineerivad juhtumid, kus kommunistide arutamise tulemusena jääb nimekirja just niipalju kandidaate, kuipalju on vaja valida. See tõendab seda, et kommunistid tõepoolest on järele kaalunud ning välja selgitanud, keda tuleb valida.

Ei tohi lubada mingit reglementeerimist salajasele hääletamisele esitatava kandidaatide nimekirja suhtes, tuleb kindlustada kandidatuuride ulatuslikku arutamist, kommunistide kõrget aktiivsust ning nende huvi parteiorgani väärika koosseisu vastu.

Siseparteiline demokraatia eeldab parteiorganite tõelist valitavust, kommunistide alalist kontrolli nende tegevuse üle. Kuid demokraatia sisu ei ammendu sellega. V. I. Lenin ütles, et demokraatia ei tähenda ainult valimisi, kandidaatide esitamist, nende toetamist jne. Bolševistlikku demokraatiakäsitusse kuulub eelkõige kõigi kommunistide osavõtt partei otsuste väljatöötamisest ja aktiivne võitlus nende elluviimise eest, kõrge vastutustunne partei ürituse eest.

Meie partei on mõttekaaslaste-kommunistide vabatahtlik liit, kuid iga parteiorganisatsiooni koosseisus leidub erineva vanuse ja elukogemustega ning poliitilise ettevalmistusega inimesi. Loomulikult võib ühele või teisele küsimusele lähenemisel ilmneda arvamuste lahkuminekuid, oma iseloomult erinevaid ettepanekuid.

Tuleb arvesse võtta ka seda, et niisuguses massilises parteis, nagu seda on Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei, leidub ka inimesi, kel ei ole küllaldast ideelist kindlust, kel on nõrk poliitiline karastatus ning kes võivad avaldada poliitilist ebakindlust, printsiibilagedust, võivad kõrvale kalduda väikekodanlikule teele. Parteiorganisatsioonid peavad andma ebatervetele meeleoludele vastulöögi. Kommunistidele, kellel esineb nende ebaküpsuse, mitteküllaldase ideelise karastatuse tõttu ekslikke tõlgendusi, tuleb kannatlikult selgitada nende vigu. Mis puutub aga neisse, kes püüavad siseparteilist demokraatiat, partei elu küsimuste asjaliku arutamise vabadust kasutada distsipliini õõnestamiseks, siis nende suhtes ei tohi olla liberaalne. On arusaadav, et see ei või mingil määral viia siseparteiliste küsimuste asjaliku arutamise vabaduse piiramisele, terve, printsipiaalse kriitika ulatuse kitsendamisele.

Siseparteiline demokraatia peab küsimuse kollektiivse arutamise ja kõikide arvamuste arvestamise alusel kindlustama õige, marksistlik-leninliku joone väljatöötamist ning kommunistide aktiivset teadlikku võitlust selle joone eest.

Demokraatia eeldab kriitika ja enesekriitika laialdast arendamist. Ilma kriitikavabaduseta ei saa olla ka tõelist demokraatiat. Iga parteitöötaja seltsimehelik kritiseerimine parteikoosolekutel on partei liikme lahutamatuks ja seaduslikuks õiguseks, mis tuleneb NLKP põhikirjast. Parteis ei ole kommuniste — ei lihtliikmeid ega juhtijaid —, kes seisavad väljaspool kriitikat, keda ei kontrollita parteihulkade poolt. Nõutakse ainult üht: arutamine, kriitika peavad olema suunatud meie ürituse tugevdamisele, meie töö parandamisele. On tähtis meeles pidada V. I. Lenini juhendit, kes ütles, et tõeline ülesehitustöö on kriitika rakendamine ja selle sisu. Demokraatia ja kriitika peavad aitama tugevdada distsipliini, peavad aitama tõsta kommunistide aktiivsust, parandada juhtimist, mitte aga nõrgendama neid, mitte muutuma kriitikaks kriitika pärast.

Parteilise demokraatia arendamine ei tähenda mingil määral juhtimise nõrgenemist: see esitab juhtidele veel suuremad nõudmised. Ainult juhtimist, distsipliini pidevalt tugevdades võime me edukalt laiendada ka siseparteilist demokraatiat. Kes ei näe tihedat vastastikust sidet

demokraatia ja distsipliini vahel, see ei saa midagi aru leninismi organisatsioonilistest printsiipidest. Demokraatia ei salli isevoolu, hvostismi, igasuguste meeleolude järelekiitmist, mingit tsentralismi nõrgendamist, ta nõuab kindlat juhtimist, kuid juhtimist niisuguste meetodite abil, mis vastavad meie partei demokraatlikule vaimule.

Kui kogenud ja oskuslik juht ka oleks, siiski ei suuda ta avastada kõiki puudusi, näha toimuvat igast küljest: see on jõukohane ainult kollektiivile. Seepärast peab juht olema huvitatud sellest, et pidevalt kasutada niisuguseid töövorme, mis võimaldavad ulatuslikumalt esile tuua rahvahulkade ettepanekuid, üldistada nende kogemusi, kajastada juhtimises nende kollektiivset mõistust.

Selle tähtsamaks näitajaks, kas juht kasutab õigeid meetodeid, on tema suhtumine kriitikasse. Tuleb luua kõik tingimused selleks, et kommunistid teeksid ettepanekuid, märkaksid puudusi. Kui on juttu kriitika arendamisest, kommunistide aktiivsuse tõstmisest, siis tuleb meeles pidada: põhiliseks on juhtide huvi selle vastu, et avastatud puudused parandataks, et asjalikud ettepanekud ellu viidaks. Peamine on kindlustada kriitika tõhusust, kuid tõhusus ei väljendu vastuvõetud otsuses selle kohta, et sõnavõtt oli õige, ega ka uute paberite koostamises, milledes tunnistatakse kriitika õigeks, vaid reaalses töös. Kui kommunist näeb, et tema arvamist ning tema poolt väljendatud kaalutlusi arvesse võetakse, et need kajastuvad juhtimises, siis suureneb ta huvi töö parandamise vastu, kasvab vastutustunne. Tõeline juht ergutab igati arukaid sõnu ja asjalikke ettepanekuid ning tunneb rõõmu nende üle, ta suhtub lugupidamisega seltsimeeste arvamusse.

Kuna parteilises juhtimises on peamine veenmismeetod, siis on eduka juhtimise tähtsaimaks tingimuseks töötaja ideeline ettevalmistus, tema veendumus, oskus üksikute mööduvate ebaõnnestumiste tagant selgesti näha meie arenemise peateed. Selleks tuleb alatasa loovalt, mitte aga dogmaatiliselt omandada marksistlik-leninlikku teooriat, tuleb armastada ja hinnata ideoloogilist tööd, mõista tema mõjujõudu kogu meie arenemiskäigule.

PARTEILINE DEMOKRAATIA JA KAADRI KASVATAMINE

Töötajate isetegevuse arendamine, juhtimismeetodite parandamine kõigis partei-, riigi- ja majandusaparaadi lülides on meie maa tootlike jõudude kiire arenemise ja sotsialistliku korra uute võimaluste väljaselgitamise vältimatuks tingimuseks.

XX kongressi resolutsioonis märgitakse, et võitlus partei elu demokraatlikest alustest kinnipidamise eest, administreerimise ja kantseleilik-bürokraatlike juhtimismeetodite vastu, kriitika ja enesekriitika arendamise eest on kindlustanud parteihulkade aktiivsuse suurenemist, kommunistide vastutuse tõstmist partei ürituse eest, töötajate uut poliitilist entusiasmi ja töövaimustuse tõusu.

Iga uus periood Nõukogude riigi elus esitab töötajaile oma erinõuded, sunnib uuesti läbi vaatama seda, mis ei vasta muutunud olukorrale, ning arendama neid omadusi, mis on saanud eriti vajalikeks.

Nagu teada, ei kujune kaader koolis ega raamatu taga. Haridus on vaid vajalik tingimus selleks, et töötaja võiks kujuneda täisväärtuslikuks. V. I. Lenin ütles: «Küpsust... ei tõestata allkirja või tunnistusega, seda tõestatakse kogemustega, praktikaga» (30. kd., lk. 422). Elukool, pidev võitlus partei ürituse eest — just see karastab töötajat, arendab temas vajalikud omadused, kujundab juhte. Parteiorganisatsioonide tegevusmeetodite muutumisega kasvab ka uus kaader. Lavalt lahkuvad need, kes ei suuda ületada iganenud harjumuste koormat. Teisiti hakkavad töötama need, kes ei ole kaotanud uue tunnet. Ilmuvad värsked jõud. See protsess kulgeb seda kii-

remini, mida järjekindlamalt ja laialdasemalt teostatakse parteilist demokraatiat.

V. I. Lenin andis täpsuselt ja selguselt ületamatu iseloomustuse selle kohta, kuidas parteiline demokraatia aitab avastada, esile tuua andekaid töötajaid. Demokraatia tingimustes, kirjutas V. I. Lenin, on kogu töötajate poliitiline tegevus avatud kõikide ees, nagu näitelava teatrikülastaja ees. Kõik teavad, et see- ja seesugune tegelane alustas sellest ja sellest, avaldas ennast elu raskel momendil nii- ja niiviisi, paistab üldse silma see- ja seesuguste omaduste poolest, ja seepärast loomulikult võivad sellist tegelast kõik partei liikmed asjatundlikult valida teatud parteilisele ametikohale või valimata jätta. «Üldine (sõna otseses mõttes) kontroll partei-inimese iga sammu järele tema poliitilisel tegevusväljal loob automaatselt tegutseva mehhanismi, mis annab selle, mida bioloogias nimetatakse «kõige rohkem kohanenute elamajäämiseks». Täieliku avalikkuse, valitavuse ja üldise kontrolli «loomulik valik» kindlustab seda, et iga tegelane osutub lõppude lõpuks «omal kohal olevaks», asub oma jõududele ja võimetele kõige sobivama tegevuse juurde, tunneb iseenda nahal kõiki oma vigade tagajärgi ja tõestab kõigi silmade all oma võimet vigu tunnistada ja neid vältida» (5. kd., lk. 432).

Parteiline demokraatia on kaadri õige kujundamise, valiku ja kasvatamise tähtsaimaks tingimuseks. Ta loob kõigile piiramata võimalused õppida üksteiselt, välja kujundada juhtidele vajalikke omadusi, õigel ajal avastada puudusi ja vigu, tarvitusele võtta abinõusid nende parandamiseks. Juttu on muidugi bolševistlikust demokraatiast, mis rajaneb Lenini poolt väljatöötatud printsiipidel ja avaldub kujukalt kogu meie partei tegevuses.

Siseparteiline demokraatia, tema iseloom ja normid kajastavad täielikult kommunistliku partei iseärasusi. Meie partei on võitlev, aktiivne organisatsioon. Tema siseelu on nii üles ehitatud, et kõik kommunistid saaksid aktiivselt praktilisest tööst osa võtta. V. I. Lenin omistas eriti suure tähtsuse sellele, et parteihulkadel oleks võimalus osa võtta kõigi partei praktiliste küsimuste arutamisest, et neil oleks õigus kontrollida vastuvõetud otsuste täitmist, valida endile vastutavaid juhtijaid ning teada ja kontrollida nende tegevuse iga sammu. See printsiip on leidnud organisatsioonilise väljenduse meie partei

põhikirjas, mis näeb ette komiteede aruandluse tähtajad, valimiste korra, tagab igale kommunistile võimaluse teostada oma demokraatlikke õigusi. Rõhutades aruandluse ja valitavuse tähtsust, pidas V. I. Lenin eriti vajalikuks niisuguste tingimuste loomist, kus iga kommunist võiks partei otsuste täitmisest vahetult ning aktiivselt osa võtta.

Bolševismile on alati olnud võõras siseparteilise demokraatia tagasiviimine ainult partei liikmete õigusele arutada parteitöö küsimusi ja valida juhte. Selline kujutlus demokraatiast, mis on levinud sotsiaaldemokraatlikes parteides, ei ole tegelikult midagi muud kui partei ellu niisuguste normide ja teeside ülekandmine, mis on omased kodanlikule parlamentarismile. Kommunistliku partei demokraatia on aktiivse võitluse demokraatia. Just sellepärast on ta selleks kooliks, mis võimaldab tunda inimesi mitte selle järgi, kuidas nad kõnet peavad, vaid praktiliste tegude järgi, annab võimaluse üles kasvatada võitlevaid rahvahulkade organisaatoreid.

Pärast seda, kui kommunistlik partei muutus valitsevaks parteiks, kui ta võttis endale vastutuse meie maa saatuse eest, omandas parteilise demokraatia mõiste veelgi suurema sisu ja rikastus mõõtmatult. Parteilise demokraatia mõiste hakkas kõige tihedamalt seostuma võitlusega uue ühiskondliku korra loomise ja kindlustamise eest, selle loova tööga, mida arendas partei. Majandusliku ülesehitustöö plaani pidas V. I. Lenin oma tähtsuselt võrdseks partei programmiga, rõhutades, et niisuguste plaanide väljatöötamisele ja elluviimisele tuleb kaasa tõmmata kõige laialdasemad rahvahulgad. «See partei programm ei ole nii muutumatu nagu meie pärisprogramm, mis kuulub muutmisele üksnes partei kongressidel. Ei, seda programmi parandatakse, töötatakse läbi, täiendatakse ja muudetakse iga päev, igas töökojas, igas vallas» (31. kd., lk. 476).

Kommunistide osavõtt mitte ainult majandusliku ülesehitustöö plaanide väljatöötamisest, vaid ka nende pidevast parandamisest, mis aga peamine — nende elluviimisest, ongi see uus, mis eelkõige iseloomustab parteilist demokraatiat pärast Oktoobrirevolutsiooni võitu. V. I. Lenini teosed, tema esinemised, kirjad, märkused ja nõuanded, mis kuuluvad nõukogude võimu esimestesse aastatesse, sisaldavad rohkesti konkreetseid juhendeid selle kohta, missuguses suunas peab arenema töö, et nõukogude demo-

kraatia avaldaks kõigis oma avaldustes üha suuremat mõju majandamisele, avalduks sotsialistliku ülesehitustöö reaalsetes tulemustes.

V. I. Lenin pidas partei tähtsaimaks ülesandeks tähelepanelikult ja igakülgselt valgustada ning tundma õppida nii ajakirjanduses kui ka koosolekutel, konverentsidel ja kongressidel praktilisi kogemusi, üldistada ja levitada kõike seda väärtuslikku, mida sünnitab rahvahulkade igapäevane tegevus. Hinnates kõrgelt majandusliku algatuse ja ettevõtlikkuse avaldumise kasulikkust, ütles ta: «Kuigi see pole tavaline, on parteikoosolekutel siiski tarvis tegelda selle ettevõtlikkuse küsimusega» (32. kd., lk. 407). See, mis Lenini ajal oli alles tekkimisel, areneb hiljem laialdaselt. Parteikoosolekud hakkasid üha põhjalikumalt tegelema tootmise ja ökonoomika tähtsamate küsimustega, kommunistid aga näitasid end ikka rohkem eesrindlastena, novaatoritena ja ülesehitustöö organisaatoritena. NLKP põhikirjaga tootmisettevõtete parteiorganisatsioonidele antud administratsiooni tegevuse kontrollimise õigus on üheks nende iseärasuste väljenduseks, mida parteiline demokraatia on omandanud sotsialistliku ülesehitustöö tingimustes. Partei liikmete massiline osavõtt meie maa elu kõige peamiste küsimuste praktilisest otsustamisest on parteilise demokraatia aktiivse, loova iseloomu kujukaks avalduseks.

Parteiorganisatsioonid on omandanud majanduslikust ülesehitustööst aktiivse osavõtu määratu suuri kogemusi. Viimastel aastatel on need kogemused eriti rikastunud. Kohalike juhtimisorganite õiguste laiendamine, uus planeerimise kord põllumajanduses, kolhoosidele võimaluse andmine teha kohalikest tingimustest lähtudes põllumajandusliku artelli põhikirjas parandusi ja muudatusi ning teised abinõud, mis on suunatud kohaliku initsiatiivi arendamisele, kohustavad parteiorganisatsioone paljuski. Need abinõud loovad veel suuremad võimalused parteilise demokraatia laiendamiseks ja tema aktiivse iseloomu mitmekülgseks avaldamiseks.

Mida ulatuslikumalt areneb parteiline demokraatia ja kasvab tema aktiivne iseloom, seda kiiremini hakkavad arenema meie kaadri niisugused tähtsad jooned, nagu oskus tugineda parteiorganisatsiooni kollektiivsetele kogemustele, kaasa tõmmata aktiivsele tööle kõik kommunistid. Samal ajal peab parteilise demokraatia arendamine tähen-

dama kõigi riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide edasist demokratiseerimist ja nende võitlusvõime tõstmist, partei ja rahvahulkade vaheliste sidemete märgatavat tugevnemist.

Kommunistlik partei on kõigi töörahva organisatsioonide, nii ühiskondlike kui ka riiklike organisatsioonide juhtivaks tuumikuks. Partei elu leninlike printsiipide ja normide taastamine avaldub kõige otsesemalt nõukogude, ametiühingute, komsomoli ja teiste organisatsioonide tegevuses, nende osa tugevnemises majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös.

Majanduslik juhtimine nõuab ainujuhtimist, kindlat organisaatorlikku kätt. Kuid mida kindlamalt me peame seisma majandusjuhtide halastamatult kindla võimu eest, ütles V. I. Lenin, «seda mitmekesisemad peavad olema altpoolt teostatava kontrolli vormid ja meetodid, et paralüseerida nõukogude võimu igasuguse moonutamise väikseimgi võimalus, et korduvalt ja väsimatult välja kitkuda bürokratismi umbrohi» (27. kd., lk. 246). Et majandust edukalt juhtida, on tähtis tootmise otsesele juhtimisele laialdasemalt kaasa tõmmata töölisi ja kolhoosnikuid. Tööliskoosolekud, tootmisnõupidamised, majanduslikud aktiivid võivad läbi vaadata ettevõtete elu tähtsamaid küsimusi.

Kui tehase kollektiiv võtab aktiivselt osa majandusplaanide väljatöötamisest, kollektiivlepingute täitmise kontrollist, kui ta kontrollib kaupluste ja sööklate tööd, elamispinna jaotamist, siis võimaldab see eemaldada paljud puudused, parandada tööd. On teada, et NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu, võttes tarvitusele abinõud ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö parandamiseks, rõhutasid selle kontrolli erilist tähtsust, mida teostavad töölised, teenistujad, õpilased ja koduperenaised nende ettevõtete tegevuse üle. Tööliste ja teenistujate üldkoosolekutele on antud õigus rakendada nende töötajate suhtes, kes ükskõikselt suhtuvad töötajate vajadustesse, ühiskondliku mõjutamise vahendeid, vajaduse korral aga üles seada küsimus niisuguste töötajate kohalt tagandamiseks ja vastutuselevõtmiseks.

Kahtlemata tähendab tootmise juhtimisest tööliste osavõtu vormide laiendamine ka seda, et töötajate valikul ja paigutamisel tuleb tingimata arvestada kollektiivi avalikku arvamist. Sotsialistlik demokraatia avaldab suurt

mõju kaadri kujundamisele. Kapitalismi tingimustes, ütles V. I. Lenin, püüdsid üksikud «peremehed», seda teiste eest varjates ja neile jalga taha pannes, hankida endile häid äriteenijaid, valitsejaid ja direktoreid. Meil aga tuleb korraldada töötajate valikut *avalikult*, et paremini ära tunda tõelisi organisaatoreid, kes oskavad organiseerida suure arvu inimeste tugevat ja üksmeelset koostööd. Arenenud demokraatia annab selleks laialdased võimalused. Praktilise töö protsessis avaldavad end kõige võimelisemad inimesed; kui aga igaühe tegevus on näha ning on võimalik avalikult hinnata iga töötaja voorusi ja puudusi, saab inimeste paigutamisel vältida palju vigu ja parandada töö korraldamist.

On esinenud rohkesti juhtumeid, kus kaadri valikul tehakse vigu ainult seetõttu, et ei tunta huvi selle vastu, kuidas töötajasse suhtub kollektiiv. Kuid häda ei ole ainult seda laadi vigades. Kui töötaja teab, et tema seisund oleneb ainult kõrgemalseisvast juhist, avalikul arvamisel aga ei ole mingit mõju, siis võib see põhjustada väga negatiivseid tagajärgi. Mõnedel töötajatel hakkavad arenema niisugused jooned, nagu pugemine, soov ülemusele iga hinna eest meeltmööda olla, isegi kui seda tuleb teeselda. Alluvatesse suhtub niisugune töötaja üksnes kõikselt, kollektiivi üldse enam ei arvesta.

Kui aga inimest jälgitakse üheaegselt nii ülaltpoolt kui ka altpoolt, alles siis võib teda õieti hinnata kui töötajat, ja ainult siis, kui kogu kaader on rahvahulkade alalise ühiskondliku kontrolli all, kujunevad töötajail välja need jooned ja omadused, mis on vajalikud selleks, et töö kulgeks kõige edukamalt.

Parteiline demokraatia kindlustab igale kommunistile võimaluse aktiivselt osa võtta kõigi partei elu küsimuste arutamisest ja otsuste väljatöötamisest. Aastakümnete jooksul on partei praktikas välja kujunenud ja end täiesti õigustanud rohkearvulised igapäevase kollektiivse töö vormid. Parteikoosolekud, büroo istungid, komiteede pleenumid, aktiivi koosolekud, partei konverentsid — kõik see on muutunud partei elu normiks, mis on fikseeritud põhikirjas ning mis loob vajalikud tingimused kollektiivse juhtimise ja kaadri vastava kasvatamise arendamiseks.

Parteiline demokraatia algab partei-algorganisatsioonist, kus kommunistid läbi teevad praktilise töö kooli, saavad ideelise bolševistliku kasvatuse. Parteilise demokraa-

tia üks tähtsamaid teese on NLKP põhikirjas formuleeritud partei-algorganisatsiooni kohustusena: «aktiivne osavõtt riigi majanduslikust ja poliitilisest elust». See osavõtt väljendub eelkõige selles, et kommunistid aktiivselt võitlevad nende otsese töölõigu ees seisvate ülesannete lahendamise eest, sest iga niisuguse töölõigu edusammudest kujuneb kogu meie maa võimsus.

Kuid kommunist ei või sulgeda end oma ettevõtte, kolhoosi, asutuse seinte vahele. V. I. Lenin ütles, et ainult see väärib partei liikme nimetust, «kes tähelepanelikult uurib, läbi mõtleb ja iseseisvalt otsustab oma partei küsimusi ja *saatust*» (19. kd., lk. 136). Seepärast on tähtis, et konkreetsete küsimuste arutamine ja otsustamine toimuks alati seoses partei poliitika üldiste küsimustega, tema põhiliste direktiividega, et praktiliste ülesannete lahendamine rikastaks parteiorganisatsiooni ideelist elu.

See praktika, et partei-algorganisatsioonid tutvuvad NLKP Keskkomitee pleenumite stenograafiliste aruannetega ja teiste tähtsamate poliitiliste dokumentidega, on muutunud nüüd tähtsamaks kommunistide kasvatamise kooliks ning on parteilise demokraatia kujukaks avalduseks. Praegu, kus on loodud kõik tingimused, et partei liige võiks osa võtta partei poliitika küsimuste vabast ja asjalikust arutamisest parteikoosolekuil, omandavad erilise tähtsuse juhtijate niisugused omadused, nagu oskus suunata seda arutelu, selgitada arusaamatusi, anda hinnang ebaõigetele esinemistele, kui need aset leiavad. On juhte, kes on võõrdunud esinemast koosoleku käigus, nad kirjutavad oma kõned varem valmis ja loevad need koosolekul ette, olenemata sellest, kuidas arutamine kulgeb. Niisugused harjumused võisid tekkida ainult tingimustes, kus puudus küsimuste tõeline arutamine. Nüüd aga nõutakse töötajailt teistsuguseid omadusi, ja eelkõige oskust organiseerida tõeliselt kollektiivset tööd.

Kollektiivsus tähendab, et otsuse väljatöötamisel üldistatakse kogemusi, arvestatakse laialdase inimeste ringi arvamusi, kel on võimalik läheneda elunähtustele eri külgedelt. Selline lähenemine aga väldib alati ühekülgsust, võimaldab põhjalikult orienteeruda igas asjas. See on maksev nii partei-algorganisatsioonide kui ka kohalike partei juhtivate organite suhtes.

Igas parteikomitees on esindatud töötajad, kelle kollektiivsed kogemused võimaldavad kõige õigemini otsustada

üleskerkinud küsimusi. Kõik need inimesed on pidevalt seotud töötajate eri kategooriatega, igaühel on tööprotsessis kogunenud tähelepanekuid ja mõtteid. Osavõtt komitee pleenumi tööst annab igaühele neist võimaluse üles näidata initsiatiivi, väljendada oma arvamust, avastada puudusi, teha ettepanekuid.

Koosolekute, büroode ja pleenumite regulaarne kokkukutsumine on üks tähtsamaid kollektiivse juhtimise tingimusi. Kuid ka kõige paremad töövormid ei kindlusta iseenesest veel tõelist kollektiivsust. Kogu asi on sisus. Selle formalismi kahjulikkus, mille avaldused said niisuguse terava kriitika osaliseks partei XX kongressil, seisab selles, et töötajad harjuvad huvi tundma vaid ühe või teise abinõu väliskülje vastu, süvenemata tegelikult sellesse, mida see õieti annab.

Aktiivi koosolekud, pleenumid, nõupidamised võivad toimuda erinevalt. Ühel juhul need tõepoolest soodustavad kommunistide initsiatiivi arendamist, nende vastutustunde tõstmist, teisel juhul aga nad selliseid tulemusi ei anna. Formaalsel suhtumisel aktiivi koosolekute, nõupidamiste, pleenumite läbiviimisesse keskendub juhtijate tähelepanu sellele, mida tavaliselt nimetatakse «organiseerimise tehnikaks». Muidugi nõuab iga abinõu ettevalmistamist, juhtimist, suunamist. Kuid kõike varem ette kirjutada — see ei tähenda tegelikult juhtida.

Tõelise kollektiivse töö puhul omandavad erilise tähtsuse kaadri niisugused omadused, nagu oskus kuulda võtta teiste arvamust, märgata kõike väärtuslikku, mida avaldatakse arutamise käigus, ja kõrvaldada kriitika alusel avastatud puudused. Ulatuslikud nõupidamised, mida korraldavad partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu põllumajanduse, tööstuse ja ehitustegevuse küsimustes, on kujukaks näiteks sellest, kuidas kujuneb kollektiivne arvamus, kui tähtis on tähelepanelikult arvestada iga ettepanekut. Neil nõupidamistel valitseb alati sundimatuse olukord, kus igaüks tunneb, et ta võib rääkida vabalt, kartmata eksida, teab, et teda seltsimehelikult parandatakse, kui tal ei ole milleski õigus, kõik väärtuslik aga, mis ta nõupidamisel esitas, leiab arvestamist. Need nõupidamised rikastavad kõiki osavõtjaid, nad annavad mõtetele tõuke, ja pärast neid on alati soov töötada paremini.

Nõu pidada tähendab konsulteerida, arvamusi vahe-

tada. Kui palju aga on veel niisuguseid nõupidamisi, kus selle sõna tõeline mõte asendub millegi muuga, ainult välise, formaalsega. Seda laadi «nõupidamised», mis ei too asjale mingit kasu, ei kasvata kaadrit õigesti. Inimesed harjuvad rääkima mitte seda, mis tegelikult on olemas, vaid mida juhid tahavad näha, ei vaheta mõtteid ega tee ettepanekuid, vaid ainult loetlevad läbiviidud abinõusid.

Niisugune suhtumine nõupidamistesse juhtidelt palju ei nõua. Kui aga areneb tõeline arvamuste vahetus, omandavad suure tähtsuse töötaja niisugused omadused, nagu oskus arendada ja toetada seda väärtuslikku, mida väljendati, vajaduse korral veenvalt näidata ühe või teise esinemise ekslikkust. Kõik need jooned saavad areneda siis, kui demokraatlikud töövormid on täidetud demokraatliku sisuga. Neis tingimustes asenduvad administratiivse mõjutamise harjumused üha enam niisuguste meetoditega, mis lähendavad juhtide tegevust dirigendi tööle, kes oskuslikult juhib kollektiivi. Rõhutades distsipliini ja kohusetruuduse tähtsust, märkis V. I. Lenin alati sealjuures, et juhtimise edu kindlustatakse mitte ainult võimu jõul, vaid autoriteedi jõul, energia jõul, suuremate kogemustega, suurema mitmekülgsusega ja andekusega. Parteiline demokraatia soodustab selliste töötajate esilekerkimist, kellel ongi niisugused omadused.

Kollektiivne arutamine on kaadri kasvatamise tähtsamaks kooliks. Kuid nii töö kui ka kaadri kasvatamise seisukohalt ei ole kaugeltki ükskõik, missuguseid küsimusi arutatakse.

Kollektiivsus kasvatab siis kaadrit õigesti, kui arutatakse tõepoolest printsipiaalseid küsimusi, millede järgi tuleb välja töötada tegevusjoon, anda suund. Niisuguste küsimuste arutamisel eelkõige kontrollitaksegi töötajaid.

Kui arutatakse selgeid ja vaieldamatuid küsimusi, möödub see paremal juhul jäljetult. On teada, milleni viib taotlus esitada kõik arutamiseks. See on meeltmööda niisugustele töötajatele, kes meeleldi kasutavad kollektiivsust selleks, et isiklikust vastutusest kõrvale põigelda. On olemas küsimusi, millede otsustamiseks ei ole vaja mingisuguseid nõupidamisi ega istungeid. Kollektiivsus ei kõrvalda kaugeltki seda, et töötaja ise otsustaks operatiivseid küsimusi, lähtudes parteiorgani printsipiaalsetest, kollektiivselt väljatöötatud seisukohtadest. Sellest loobu-

mine tähendaks venitamise, kantseleilikkuse, lõputute istungite ergutamist.

Kollektiivne juhtimine ei ole sugugi ainuüksi ühine arutamine, vaid ka ühe või teise kollektiivi iga liikme aktiivne osavõtt vastuvõetud otsuste elluviimisest. Ainult sel tingimusel saab arutamine olla viljakas ning töötajad tõepoolest kasvavad kui organisaatorid.

Printsipiaalsete, oluliste küsimuste arutamine, pidev osavõtt parteiorganisatsiooni tegevusest võimaldab arendada tõelist kriitikat ja enesekriitikat, ilma milleta ei saa tööd parandada ega töötajaid õigesti kasvatada. Demokraatiat ei saa kriitikast lahutada, nad ei saa teineteiseta eksisteerida. Arutamine, mis ei aita avastada puudusi ja ette näha teid nende kõrvaldamiseks, soodustab vaid rahulolu levimist — see aga on ohtlik haigus, mis võib hukutada ka kõige parema töötaja.

Bolševistlikul kriitikal on aktiivne, positiivne iseloom. Ta on suunatud sellele, et tugevdada uut, eesrindlikku, ja aitab kiiremini likvideerida väljasurevat. See on maksev nii praktilise tegevuse kui ka kaadri kasvatamise suhtes. Kui kriitikat ei esine, vaid töötaja näiteks vallandatakse ilma tema vigade veenva selgitamiseta, ta loomulikult solvub, paneb käed rüppe. Parteiline demokraatia tähendab seda, et töötajat kritiseeritakse avalikult, inimeste ees, ei varjata tema vigu, ei vaigita maha tema voorusi ja kasutatakse teda võimete kohaselt.

Mida enam areneb demokraatia parteis, seda suurema tähtsuse omandab parteidistsipliin, organiseeritus. Massiline initsiatiiv, vaba arutamine, kriitika annavad tulemusi, parandavad tööd siis, kui need on suunatud ühisele eesmärgile, teenivad partei üritust. Vaba arutamine, kriitika arendamine ja sel alusel kujunenud tegevusühtsus ning range distsipliin kasvatavad tõelisi bolševistlikke juhte. Demokraatlik tsentralism, luues kõik tingimused initsiatiivi ja isetegevuse laialdaseks arenemiseks parteis, tagab kindla juhtimise, mis suunab ühised jõupingutused ühisele eesmärgile, — see ongi see praktiline ja ideeline kool, mis kujundab partei kaadrit.

AKTIIVI OSA PARTEI OTSUSTE ELLUVIIMISEL

Aktiivi moodustavad kommunistid, kes pidevalt teevad tööd parteiorganisatsioonis. Aktiivi kuuluvad partei-, nõukogude, ametiühingu-, komsomoli- ja ühiskondlike organisatsioonide valitavad juhid, juhtiv majanduskaader, kommunistid — spetsialistid mitmesuguste teadmiste valdkonnast, töölised, kolhoosnikud, teenistujad, kes aktiivselt osa võtavad ühiskondlikust elust, need, kes pidevalt teevad töörahva hulgas poliitilist ja organiseerimistööd. Mitte ametialane seisund ei määra ühe või teise parteiliikme kuuluvust aktiivi, vaid tema poliitiline tegevus, see, kuidas ta võitleb partei joone eest, kuidas ta töötab rahvahulkades.

Parteiaktiivi jõud seisab tema sidemeis rahvahulkadega. Juba partei XI kongress 1922. aastal märkis oma resolutsioonis ametiühingute ülesannetest, et nende massiorganisatsioonide jaoks valitavad töötajad «peavad olema tihedasti sectud tööliste eluga, tundma seda läbi ja läbi, oskama igas küsimuses ja igal momendil eksimatult kindlaks teha massi meeleolu, tema tõelisi püüdeid, vajadusi ja mõtteid, oskama vähimagi vääridealiseerimiseta kindlaks teha tema klassiteadlikkuse astet ja ühtede või teiste endise aja eelarvamuste ja jäänuste mõjujõudu, oskama võita endale massi piiritut usaldust temasse seltsimehelikku suhtumisega ja tema vajaduste hoolika rahuldamisega». See juhend on muidugi maksev mitte ainult ametiühingutöötajate suhtes, vaid kogu aktiivile, kes peavad pidevalt tugevdama sidet rahvahulkadega, õigeaegselt reageerima töötajate nõudmistele ja vajadustele, selgitama partei poliitika ja otsuste mõtet.

Partei on üles kasvatanud juba mitu põlvkonda meie

juhtivat kaadrit, kes on rahvale piiritult ustav, oskab kõiges ja alati tugineda rahvahulkade toetusele, niiviisi kasvatab ta kogu aktiivi.

NLKP XX kongress püstitas kommunistliku ülesehitustöö määratu suured ülesanded, seepärast on tungivalt vaja tõsta partei aktiivi osa nende ülesannete lahendamisel, laiendada aktiivi ridu, arendada temas vastutustunnet kogu töö olukorra eest.

Eelkõige tuleb taotleda, et kommunistid, esmajoones aga aktiiv, näitaksid oma eesrindliku tööga, isikliku energiaga eeskuju, kuidas tuleb võidelda partei otsuste elluviimise eest. Poliitikat teostavad inimesed, suured tulemused kujunevad miljonite jõupingutustest, ja selles võitluses ühise ürituse eest on igal inimesel, lihttöötajast kuni juhtiva töötajani, oma osatähtsus, mida ei tohi mingil määral alahinnata. Ainult see, kes ise ei säästa jõudu võitluses partei direktiivide elluviimise eest, omandab moraalse õiguse õpetada teisi, üles kutsuda tööd parandama. See, kes on nõudlik enda suhtes, võib avaldada nõudlikkust ka teiste suhtes. Seepärast peavad parteiorganid pidevalt taotlema aktiivi eesrindliku osa tõstmist, tähelepanelikult jälgima seda, et igal aktivistil oleks töötajate hulgas autoriteet mitte ametialase seisundi, vaid rahva nimel tehtava ennastsalgava töö tõttu.

Ei saa öelda, et parteiorganisatsioon töötab õigesti, kui partei otsuste selgitamisest ei võta osa aktiiv, kui see töö tervenisti on usaldatud alaliste kõnelejate ja lektorite kitsale ringile ja alamalseisvatele agitaatoritele. Ülesannet esineda üldpoliitilise ettekandega tuleb vaadelda kui auasja, kui suurt usaldusavaldust organisatsiooni poolt. Tuleb arendada aktiivil poliitilise töö tahet, vajadust teha seda pidevalt.

Rahvahulkades tehtav poliitiline töö ei seisa ainuüksi ettekannetes. Kommunisti kui massiagitaatori omadusi ei määra mitte niivõrd see, kuidas ta esineb kõnetoolilt, kuivõrd see, kuidas ta oskab vestelda töölistega, kolhoosnikutega, kuidas ta selgitab ebaselgeid küsimusi. Mõni loeb ette sileda, mitte kedagi valusalt puudutava loengu ja kiirustab lahkuma, kartes, et esitatakse riukalisi küsimusi või tuntakse huvi selle vastu, mida siis õieti tuleb teha nende puuduste kõrvaldamiseks, mis takistavad kollektiivil paremini töötada.

Parteiorganisatsioonidel ei ole vaja lobisejaid, inimesi,

kes on võimelised ainult pidama kroonulikke kõnesid, kuid ei oska töötajaid kaasa tõmmata praktilisele tööle, sisendada neile veendumust võidusse, ergutada tööindu. Selles seisabki aktiivi jõud, et ta, olles pidevalt seotud rahvahulkadega, saab selgitada kerkivaid ülesandeid mitte abstraktselt, vaid kasutades elulisi näiteid, rahvahulkade enda kogemusi, ta saab mitte ainult selgitada ülesandeid, vaid ka otsekohe organiseerida inimesi nende täitmisele.

Parteiorganisatsioonid peavad parandama tööd aktiiviga, rohkem informeerima teda olukorrast organisatsioonis, varustama vestluste ja ettekannete materjalidega. Viimasel ajal on tunduvalt paranenud siseparteilise informatsiooni organiseerimine. Parteiaktiiv tutvub hoopis laialdasemalt kui varem NLKP Keskkomitee otsustega ja teiste tähtsamate dokumentidega. Kuid paljud partei kohalikud organid ei ole teinud sellest praktikast järeldusi. Nad ei vii nende poolt vastuvõetud otsuseid aktiivini, pühevad vaikides mööda neist küsimustest, milledega aktiivil tuleb nii või teisiti iga päev kokku puutuda.

Tuleb märksa ulatuslikumalt aktiivi kaasa tõmmata sellele praktilisele tööle, mida teevad parteiorganid. Kui võtta propaganda valdkonda, siis toimuvad teatavasti loengud ja õppused ringides, seminaridel ja poliitkoolides ning konsultatsioonid aktiivi jõududega. Propaganda- ja agitatsiooniosakondade töötajad esinevad suure propagandistide armee organisaatorite osas. Kuid parteitöö teistele valdkondadele pilku heites ei ole raske märgata, et see töö toimub enamasti aparaadi jõududega, aktiivi kaasatõmbamise laialdasi võimalusi aga peaaegu ei kasutata. Eriti käib see tööstusharude osakondade kohta. Nende osakondade osa, nagu on märgitud NLKP Keskkomitee juulipleenumi otsustes (1955. a.), on vähendatud. Selle asemel et teha organiseerimistööd ettevõtetes, tundma õppida kaadrit, tehnikat ja tootmise ökonoomikat, tegelesid nad majanduslike pisiasjadega, hulgaliste teadete ja kokkuvõtete koostamisega. Osakondade selline tegevussuund viiski selleni, et nad võõrdusid aktiivi kaasatõmbamisest parteikomitee tööle.

Ometi saavad komitee otsused ja tema organiseerimistegevus olla kvalifitseeritumad ja tõhusamad, kui ta pidevalt tugineb asjatundlikele inimestele — inseneridele, tehnikutele ja tootmisnovaatoritele, tõmbab neid kaasa küsimuste tundmaõppimisele, ühe või teise abinõu välja-

töötamisele, annab neile ülesandeid puuduste parandamise ja kogemuste levitamise osas.

Märksa ulatuslikumalt peavad aktiivi kaasa tõmbama parteikomitee organiseerimisosakonnad. Olukorra tundmaõppimine kohapeal, instrueerimine, end õigustanud algatuste levitamine — kõike seda võib teha hoopis edukamalt, kui kasutatakse nende kommunistide abi, kes omavad poliitilise ja organiseerimistöö kogemusi, kel on tahtmine seda tööd teha. Töö aktiiviga, nagu iga elav töö, ei talu šabloonilisi vorme, paberlikku asjaajamist. See kulgeb edukalt ja annab praktilisi tulemusi, kui parteikomitee on hästi seotud inimestega, tunneb neid, oskab neid õigesti kasutada vastavalt parteiorganisatsiooni ees seisvatele ülesannetele.

Selleks et parteikomitee töö oleks tõeliselt demokraatlik, et see oleks seotud kommunistide laialdase ringi kaasatõmbamisega, tuleb eelkõige tõsta komitee liikmete osa. Konverentsil valitud komitee liikmed peavad aktiivselt osa võtma komitee igapäevasest tööst. Palju sellest, mida praegu tavaliselt teeb aparaat, võivad teha komitee liikmed, mis oleks asjale suuresti kasuks. Nad peavad viibima partei-algorganisatsioonides, osa võtma parteikoosolekute tööst, parteitöö kogemuste tundmaõppimisest ja levitamisest, kaebuste ja avalduste läbiarutamisest, bürool ja pleenumitel arutusele tulevate materjalide ettevalmistamisest, otsuste projektide väljatöötamisest. Oma parteilisi kohustusi täidavad komitee liikmed kas koos komitee aparaadi vastavate osakondade töötajatega või NLKP rajooni- või linnakomiteede sekretäride ülesandel.

Peale komitee liikmete tõmbavad rajooni- ja linnakomiteed süstemaatiliselt parteitööle kaasa veel hulgaliselt teisi aktiivi kuuluvaid isikuid. Miski ei takista näiteks organiseerimisosakonda tegemast vastava ettevalmistuse ja kogemustega kommunistidele ülesandeks osutada ühele või teisele partei-algorganisatsioonile abi kohapeal, osa võtta ühe või teise küsimuse tundmaõppimisest, end õigustanud algatuste levitamisest jne. Propaganda- ja agitatsiooniosakond peab tuginema aktiivile propagandistide, lektorite, kõnelejate ja agitaatorite hulgast, s. o. kommunistidele, kel on vastavad teadmised, vilumus ja kogemused. Mitmesuguste poliitiliste ja majanduslike ürituste teostamisel, nagu nõukogude valimised, ametiühinguorganite valimised, aruande- ning aruande- ja valimiskoos-

olekud põllumajanduslikes artellides, põllumajanduslikud hoogtööd, tuginevad parteikomiteed sadade ja tuhandete aktivistide, sealhulgas ka parteitute abile.

Komitee tähtsamaks kohustuseks on alaliselt hoolitseda ka aktiivi ridade laiendamise eest partei-algorganisatsioonides. Praktika näitab, et mõnedes ettevõtetes on aktiivsele parteitööle kaasa tõmmatud kommunistide ring äärmiselt kitsas. Tehaste parteiorganisatsioonide käsutuses olevaid suuri jõude sageli ei kasutata. Mõnel pool hakkasid levima absurdsed eelarvamused, nagu tuleks aktiivi täiendada peamiselt ainult nende inimeste hulgast, kel on kõrgem haridus ning kes on juhtival tööl.

Et tõsta aktiivi osa parteiorganisatsiooni elus, suurendada tema võitlusvõimet, tuleb parandada ka parteiaktiivi koosolekute läbiviimise praktikat. Neil koosolekutel on suur tähtsus nii parteiorganisatsiooni avaliku arvamuse kujundamisel ja tema mobiliseerimisel võitlusele partei poolt püstitatud ülesannete lahendamise eest kui ka aktiivi enda kasvatamisel. Ometi esineb aktiivi koosolekute läbiviimisel tõsiseid puudusi.

Eelkõige saavad mõned parteikomiteed valesti aru, mis on aktiiv. Neile näib, et sinna kuuluvad ainult töötajad, kes töötavad teatud ametikohal. Niisugune ametialane lähenemine viib selleni, et aktiivi koosolekuile kutsutakse alati üks ja seesama inimeste ring, kelle hulgas kaugeltki mitte kõik ei tee tõeliselt aktiivset poliitilist tööd, ei ole seotud rahvahulkadega ega saa parteikomiteed oma kogemuste ja nõuannetega abistada.

Aktiivi tähtsaimaks ülesandeks on tugevdada partei juhtiva organi sidet rahvahulkadega. Kui aga käsitleda aktiivi kui mingit tardunut, muutumatut, kui isikute loetelu, kes asuvad ühel või teisel ametikohal, kui ei hoolitseta aktiivi täiendamise eest värskete jõududega, siis on oht, et niisugune aktiiv ei saa olla rahvahulkadega sidepidamise vahendiks.

On vajalik, et koosolekuile kutsutaks kõige erinevamate harude töötajaid, aktiivseid ühiskonnategelasi, vastutavaid majandus-, partei- ja ametiühingutöötajaid, sõjaväelasi, spetsialiste, tootmiseesrindlasi, inimesi erinevate kogemustega, millede vahetamine on vältimatuks tingimuseks, et vastu võtta õigeid otsuseid. Olenevalt arutatavast küsimusest võib ükskord kutsuda rohkem niisuguseid kommuniste, kes põhjalikult orienteeruvad tehnikas,

teinekord neid, kes on propagandatöö asjatundjad, kolmas kord — ehitajaid jne., kuid igal tingimusel ei või parteiaktiivi koosolek nii oma koosseisult kui ka küsimuste arutamise iseloomult muutuda tootmisharu nõupidamiseks.

Tähtsaim nõue, mis partei aktiivi koosolekuile esitab, seisab selles, et neil koosolekuil oleks asjalik iseloom. NLKP põhikiri hoiatab eriti, et aktiivid tuleb kokku kutsuda partei ja valitsuse tähtsamate otsuste tõeliseks läbiarutamiseks, mitte aga paraadiks ja nende otsuste formaalselt-pidulikuks heakskiitmiseks.

Niisugused koosolekud, kus kõik on varem ette kirjutatud, kus peetakse üksteisega nagu kaks tilka vett sarnanevad kõned, on mitte ainult kasutud, vaid võivad tuua isegi kahju. Selle asemel, et ergutada aktiivi mõtteid, on niisugune koosolek suuteline neid summutama. Selle asemel, et arendada huvi kriitika vastu, tekitab ta kroonulikku rahulolu, formaalset asjassesuhtumist.

Aktiivi koosolekute mõte selles seisabki, et kommunistid — mitmesuguste tööalade asjatundjad ja erinevate elukogemustega inimesed — arutavad ühiselt küsimusi, kritiseerivad, teevad ettepanekuid. Aktiivi koosolek ei ole paraadlike kõnede pidamine, vaid asjalik töö, jõudude mobiliseerimine selleks, et paremini ellu viia partei otsuseid. Järelikult tuleb hoolitseda selle eest, et koosolekul valitseks vastav olukord, mis võimaldaks igaühel anda oma panuse küsimuste arutamisse, vahetada kogemusi, avaldada kriitilisi märkusi.

V. I. LENIN KRIITIKAST PARTEIS

Kriitika partei, tema ürituse huvides, parteilisuse tugevdamise nimel — see mõte läbib leninismi teooriat ja praktikat.

Juba partei loomise esimestel aastatel kirjutas V. I. Lenin: «... Enesekriitika on igale elavale ja elujõulisele parteile tingimata vajalik. Ei ole midagi labasemat enesega rahulolevast optimismist» (8. kd., lk. 416). Kes ei mäletaks Lenini ridu raamatus «Mis teha?», mis kritiseerivad käesoleva sajandi algul tegutsenud paljude sotsiaaldemokraatlike ringide organisatsioonilist lodevust ja omaette nokitsemist! «... Andke andeks! see ei ole revolutsionäär, vaid mingi vilets nokitseja» (5. kd., lk. 421), ütles V. I. Lenin inimeste kohta, kes on ebakindlad teooriaküsimustes ja kitsa silmaringiga, kes oma loiduse õigustamiseks viitasid rahvahulkade stiihilisusele. Kuid just see terav kriitika aitas kasvatada tõelisi revolutsionääre, õppida kaadril omaenda vigadest.

Kogu partei ajaloos on rohkesti seda laadi näiteid, sest kriitika ja enesekriitika ei ole midagi episoodilist, mööduvat, vaid alaliselt toimiv vahend, parteitöö meetod. V. I. Leninit ei peatanud see, et vaenlased võivad kasutada neid meie töö puudusi, mida partei ise avastab. Raamatus «Üks samm edasi, kaks sammu tagasi» kirjutas ta selle kohta, et vaenlased kahjurõõmutsevad ja irvitavad meie vaidlusi jälgides, nopivad oma sihtide saavutamiseks välja üksikuid kohti meie puuduste kriitikast, kuid me oleme juba «küllalt lahingutulest läbi käinud, et mitte segadusse sattuda neist näpistustest, et jätkata nendest hoolimata oma tööd enesekriitika alal ja oma puuduste armutut paljastamist, mis kindlasti ja para-

tamatult ületatakse töölisliikumise kasvuga» (7. kd., lk. 190).

Pärast seda, kui partei tuli võimu juurde, kasvas mõõtmatult kriitika ja enesekriitika osa tema siseelus. Partei õlgadel lasus määratu suur vastutus meie maa saatuse eest, tema arenemise eest sotsialismi teel. Ükski teine Venemaal tegutsenud partei ei kannatanud välja ajaloo kontrolli. Kõik teised parteid kompromiteerisid end rahva silmis, ja töötajad hülgasid nad. Kommunistlik partei muutus meie maal ainukeseks parteiks, kuid niisugune monopoolne seisund on täis suuri ohte parteile, kui ta ei kritiseeri ega paranda kartmatult omaenda vigu. Kuid partei peab alati silmas V. I. Lenini juhendit, kes veidi aega enne sotsialistliku revolutsiooni võitu kirjutas: «Me peame endid pidevalt kontrollima, *õppides tundma* poliitiliste sündmuste ahelat tervikuna, nende sündmuste põhjuslikku seost, nende tagajärgi. Eilse päeva vigu analüüsides me õpime ühtlasi vältima vigu täna ja homme» (26. kd., lk. 32).

Otsekui üldistades parteiehituse kogemusi revolutsioonieelsel perioodil ja nõukogude võimu esimestel aastatel, märkis V. I. Lenin: «Kõik seni hukkunud revolutsioonilised parteid hukkusid sellepärast, et nad läksid upsakaks ega osanud näha, milles on nende jõud, ja kartsid rääkida oma nõrkustest. Meie aga ei hukku, sest meie ei karda rääkida oma nõrkustest, vaid õpime nõrkustest jagu saama» (33. kd., lk. 279).

V. I. Lenini juhtimisel töötas partei välja oma elu niisugused normid, mis kindlustasid kriitika ja enesekriitika laialdast arendamist, aitasid kõiki kommuniste kaasa tõmmata puuduste väljaselgitamisele ja parandamisele. «Kommunistide kohuseks on oma liikumise nõrkusi mitte surnuks vaikida, vaid neid avalikult kritiseerida, selleks et neist kiiremini ja radikaalsemalt vabaneda» (31. kd., lk. 158), — selles nägi V. I. Lenin partei eduka tegevuse tähtsaimat tingimust.

VK(b)P IX ülevenemaalise konverentsi resolutsioonis «Parteitöö järjekordsetest ülesannetest», mis on kirjutatud V. I. Lenini isiklikul osavõtul, on öeldud: «Partei siseelus on tarvis laialdasemalt kritiseerida nii partei kohalikke asutusi kui ka keskasutusi. Teha Keskkomiteele ülesandeks ringkirja teel ära näidata, kuidas laiendada siseparteilist kriitikat üldkoosolekutel.» Partei X kongressi

otsustes räägitakse niisuguste abinõude tähtsusest, nagu «kõigi tähtsamate üldparteilise, üldpoliitilise ja kohaliku elu küsimuste laialdane arutamine partei liikmete üldkoosolekutel, kaasa arvatud rakukeste koosolekutel», otsustes märgitakse, et parteitöö meetodiks «on eeskätt kõigi tähtsamate küsimuste laialdane läbiarutamine, nende üle diskuteerimine koos siseparteilise kriitika täieliku vabadusega, üldparteiliste otsuste kollektiivne väljatöötamine, kuni neis küsimustes pole vastu võetud partei otsuseid, mis on üldkohustuslikud».

Leninlikud teesid kriitika ja enesekriitika kohta on kehastatud NLKP põhikirjas, mis kohustab partei iga liiget «arendama enesekriitikat ja altpoolt tulevat kriitikat, esile tooma töös esinevaid puudusi ja taotlema nende kõrvaldamist, võitlema paraadliku heaolu ja tööedusammudest joobumise vastu. Kriitika mahasurumine on ränk pahe. See, kes lämmatab kriitikat, asendab seda paraadlikkuse ja ülistamisega, ei või kuuluda partei ridadesse.» Edasi öeldakse põhikirjas: «Partei poliitika küsimuste vaba ja asjalik arutamine üksikutes organisatsioonides või parteis tervikuna on partei iga liikme lahutamatuks õiguseks, mis tuleneb siseparteilisest demokraatiast. Ainult siseparteilise demokraatia alusel võib arendada enesekriitikat ja kõvendada partei distsipliini, mis peab olema teadlik, mitte aga mehaaniline.»

Hoolitsedes selle eest, et parteis oleks kindlustatud vaba arutamine ja kriitika, ilma milleta ei saa olla teadlikku tegevusühtsust, selgitas V. I. Lenin ühtlasi pidevalt, mida tuleb mõista vaba kriitika all parteis ja kuidas tuleb seda vabadust kasutada. Ei saa arvestamata jätta seda, et partei vaenlased, parteivastased elemendid tema enda ridades on alati püüdnud kasutada «kriitikavabaduse» loosungit oma eesmärkidel, muuta kriitikat — partei jõu allikat — tema ridade kõigutamise, tema ideelise ja organisatsioonilise ühtsuse õõnestamise vahendiks.

Partei põrkas selle, hiljem leninismi suhtes vaenulikele elementidele tavaliseks saanud võttega kokku juba oma tegevuse esimestel sammudel. Teatavasti püüdsid «ökonomistid» «kriitikavabaduse» lipu all töölisklassi revolutsiooniliselt teelt kõrvale juhtida kokkulepluse teele, marksismi asendada kodanliku ideoloogiaga. Sellega seoses kirjutas V. I. Lenin oma raamatus «Mis teha?»: «Vabadus on suur sõna, kuid tööstusevabaduse lipu all on peetud

kõige rõõvellikumaid sõdasid, töövabaduse lipu all — riisutud töötajaid. Samuti seesmiselt võlts on sõna «kriitikavabadus» kaasaegne tarvitamine...

Me sammume tiheda salgana järsult tõusvat ning rasket teed mööda, kõvasti üksteisel käest kinni hoides. Me oleme igast küljest piiratud vaenlastest, ja meil tuleb peaaegu alati käia nende tule all. Me oleme ühinenud vabalt tehtud otsusel just selleks, et võidelda vaenlastega ja mitte kõrvale astuda naabruses olevasse sohu, mille elanikud meid algusest saadik on laitnud selle eest, et me oleme eraldunud eriliseks rühmaks ja valinud võitluse, mitte aga leppimise tee. Ja siin mõned meie seast hakkavad karjuma: läki sellesse sohu! — ja kui neid hakatakse häbistama, vastavad nad: millised mahajäänud inimesed te olete! ja kas teil pole häbi eitada meie vabadust teid paremale teele kutsuda! — Oo jaa, härrased, te olete vabad mitte ainult kutsuma, vaid ka minema, kuhu te tahate, kas või sohu; me isegi leiame, et teie õige koht on just soos, ja me oleme valmis jõudu mööda kaasa aitama *teie* ümberasumiseks sinna. Kuid laske siis ainult lahti meie käed, ärge haarake meist kinni ja ärge määrige suurt sõna: vabadus, sest meie oleme ju samuti «vabad» minema, kuhu me tahame, vabad võitlema mitte ainult sooga, vaid ka nendega, kes pöörduvad sohu!» (5. kd., lk. 317—318).

Ka järgnevail aastail tuli V. I. Lenin korduvalt tagasi kriitikavabaduse küsimuse juurde. «Kriitikavabadus on väga tore asi,» ütles Vladimir Iljitš 1920. aastal, mil kõik parteivastased jõud haarasid eriti agaralt sellest loosungist kinni, «kuid pärast seda, kui meie kõik oleme sellega nõustunud, ei oleks patt hakata tegelema ka kriitika sisu küsimusega. Kriitikavabadusega hirmutasid meid kaua aega menševikud, esseerid ja muud inimesed, kuid meid see ei kohutanud. Kui kriitikavabadus tähendab kapitalismi kaitsmise vabadust, siis me hävitame selle kriitikavabaduse» (31. kd., lk. 390). V. I. Lenin näitas, et jutud «kriitikavabadusest» on sisemiselt võltsid, kui sealjuures ei näidata seda, millele peab olema suunatud kriitika, missuguste eesmärkide nimel seda tuleb arendada. «Seltsimehed, tuleb ju rääkida mitte ainult sõnadest, vaid ka nende sisust,» hoiatas V. I. Lenin partei X kongressil. «Sõnadega nagu «kriitikavabadus» meid ei tüssa» (32. kd., lk. 178).

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

On vaja seada küsimus mitte ainult kriitikavabadusest, vaid ka tema sisust — seda õpetas V. I. Lenin. Kus siis on see veelahe, mis aitab vahet teha parteilise, asjale kasu toova kriitika ja võõra või võõra häälega lauldava kriitika vahel? Ammendava vastuse sellele küsimusele andis V. I. Lenin juba esimese Vene revolutsiooni aastail. Artiklis «Partei organisatsioon ja parteiline kirjandus» kirjutas ta:

«Igaühel on vabadus kirjutada ja kõnelda kõigest, mis talle meeldib, ilma vähimate kitsendusteta. Kuid igal vabal ühingul (sealhulgas parteil) on samuti vabadus minema kihutada selliseid liikmeid, kes kasutavad partei firmat parteivastaste vaadete propageerimiseks... Partei on vabatahtlik ühing, mis laguneks paratamatult, esmalt ideeliselt, hiljem aga ka materiaalselt, kui ta ei puhastaks end liikmetest, kes propageerivad parteivastaseid vaateid. See aga, mis määrab kindlaks piiri parteilise ja antiparteilise vahel, on partei programm, on taktika kohta käivad partei resolutsioonid ja tema põhikiri...» (10. kd., lk. 29).

Ainult niisugust kriitikat võib tunnistada parteiliseks, mis lähtub partei programmist, tema põhikirjast, tema otsustest printsipiaalsetes küsimustes. Kui aga kriitika on suunatud nende alustugede õõnestamisele, töö desorganiseerimisele, siis ta tulebki lugeda antiparteiliseks kõigi sellest tulenevate järeldustega. See ei tähenda muidugi seda, et partei liikmel ei või olla ühes või teises küsimuses oma arvamust. Bolševistlik distsipliin nõuab igalt kommunistilt partei otsuste vastuvaidlemata täitmist, kuid ei võta temalt õigust väljendada oma arvamust nende otsuste kohta, teha oma ettepanekud. V. I. Lenin märkis, et tuleb ühendada vajalik monoliitsus ja ühtsus vajaliku arutamisvabadusega. See leninlik nõue on kajastunud IX parteikonverentsi otsuses, kus öeldakse: «Igasugused repressioonid seltsimeeste vastu selle pärast, et nad mõtlevad ühtedes või teistes partei poolt otsustatud küsimustes teisiti, on lubamatud.»

Parteilise kriitika iseloomustavaks jooneks on tema asjalik iseloom, kus mitte ainult ei kritiseerita vigu, vaid selgitatakse välja ka nende juured, tehakse ettepanekuid puuduste parandamiseks. V. I. Lenin suhtus äärmise sallimatusega niisugusesse kriitikasse, mis ei olnud mõeldud ühtede või teiste abinõude tarvituselevõtmiseks, vaid

«teadvuse teravdamiseks». «Kindla jaatava lahendusega seostamata «eitav» loosung ei «teravda», vaid nüristab teadvust, sest selline loosung on tühi koht, paljas lärm, sisutu deklamatsioon» (23. kd., lk. 59).

Veelgi talumatum on kriitika kriitika pärast, kui asi puutub oma parteisse, uue ühiskonna ülesehitamise küsimustesse. V. I. Lenin selgitas paljude näidete varal, mida tähendab kriitika sisu neis tingimustes, kus partei on tulnud võimu juurde. Võtame kas või võitluse bürokratismiga. Kui see küsimus kerkis päevakorda, ütles V. I. Lenin: seda on võimalik ja see tulebki päevakorda võtta, «kuid seda mitte kriitika pärast tehtava kriitika pinnal, vaid selle võitluse meetodite asjaliku kättejuhatamise pinnal, ja veel parem — tõelise võitluse pinnal neis asutustes, kus kritiseerivad seltsimehed töötavad, ja selle võitluse tulemustest ning õppetundidest teatamise pinnal» (31. kd., lk. 400).

Kriitika kriitika pärast võib tekitada ainult kahju, ja V. I. Lenin kutsus teadlikke töölisi üles paljastama kisakõrisid, näitama, et need tegelikult ei abista, vaid takistavad majanduse ülesehitamist, ei abista, vaid takistavad sotsialistlikku revolutsiooni, tassivad sisse mitte proletaarseid, vaid väikekodanlikke taotlusi. V. I. Lenin pööras tähelepanu ka kriitika vormi küsimusele. Ta kirjutas, et iga kriitikaga esineja peab «kriitika vormi suhtes arvesse võtma partei seisundit teda ümbritsevate vaenlaste keskel, kriitika sisu suhtes aga peab ta oma vahetu osavõtuga nõukogude ja partei tööst püüdma praktiliselt parandada partei või tema üksikute liikmete vigu» (32. kd., lk. 220).

V. I. Lenin rõhutas, et tuleb alati vahet teha asjaliku kriitika ja niisuguse kriitika vahel, mis kõige vähem peab silmas puuduste tõelise parandamise eesmärki. Seejuures hoiatas ta kommuniste: «... Kui te kuulete sellist kriitikat, sisutut kriitikat, kriitikat kriitika pärast, olge valvel, otsige, võib-olla on kritiseeriva seltsimehe enesearmastust millegagi puudutatud, võib-olla on ta isiklikult millestki riivatud või ärritatud ...» (31. kd., lk. 401).

Kutsudes üles arendama kriitikat altpoolt, kuulda võtma rahvahulkade häält ühe või teise nähtuse või üksikute töötajate tegevuse hindamisel, ütles V. I. Lenin, et muidugi ei alistu me kõigile rahvahulkade näpunäidetele, sest ka rahvahulgad annavad vahel järele sugugi mitte

eesrindlikele meeleoludele. «Kuid inimeste hindamisel, «külgekleepunuisse», «komissaristunuisse», «bürokraadistunuisse» eitavalt suhtumises on parteitu proletaarse massi, paljudel juhtumitel aga ka parteitu talurahvamassi näpunäited ülimal määral väärtuslikud. Töörahva hulgad tabavad väga õigesti erinevuse ausate ja ustavate kommunistide ning sääraste kommunistide vahel, kes äratavad vastikustunnet inimeses, kes teenib palehigis endale leiba, inimeses, kel pole mingeid privileege, mingeid «teid ülemuse juurde»» (33. kd., lk. 19—20).

Paljudele küsimustele, mis seoses kriitika ja enesekriitika arendamisega üles kerkivad, leiab vastuse V. I. Lenini teostes. Ta hoiatas paljude vigade eest, eriti aga selle eest, et kriitikat ei kasutataks parteile kahju tekitamiseks. «Ei ole halba ilma heata,» ütles Vladimir Iljitš korduvalt. Kunagi ei juhtu elus nii, et esineksid ainult puudused, samuti nagu ei juhtu seda, et kõik oleks laitmatu. Positiivsed ja negatiivsed küljed on alati kõrvuti, ja kriitikat arendades on väga tähtis mitte kaotada võimet näha puude taga metsa, üksikute puuduste taga üldpilti. V. I. Lenin ütles: «Iga meie saja vea kohta, millest kisendavad kogu maailmale kodanlus ja tema toapoisid (sealhulgas meie menševikud ja parempoolsed esseerid), tuleb 10 000 suurt ja kangelaslikku tegu — seda suuremat ja kangelaslikumat, et nad on lihtsad, nähtamatud, vabrikukvartali või külakolka argiellu peidetud, toime pandud inimeste poolt, kes pole harjunud kisendama (ja kellel pole võimalust kisendada) igast oma edusammust kogu maailmale.

Kui aga asi oleks isegi vastupidi, — kuigi ma tean, et selline oletus ei ole õige, — kui isegi 100 meie õige sammu kohta tuleks 10 000 viga, oleks meie revolutsioon siiski suur ja võitmatu, *ja ta jääb selleks maailma ajaloo ees,* sest *esimest korda* ehitab uut elu mitte vähemus, mitte ainuüksi rikkad, mitte ainuüksi haritud, vaid tõeline mass, töörahva määratu enamus *ise*, kes lahendab *oma kogemuste najal* sotsialistliku organiseerimistöö kõige raskemaid küsimusi» (28. kd., lk. 54).

Tõeliselt bolševistlikku kriitikat ja enesekriitikat läbib alati hoolitsus töö parandamise eest, tõeline, peremehelik vastutustunne kõige eest, mis toimub meie maal ja parteis. Suunata kriitikat lahendamata küsimuste lahendamiseks, puuduste parandamiseks, kasutada kriitikat parteiorgani-

satsioonide võitlusvõime tõstmiseks — seda õpetas meile V. I. Lenin.

Artiklis «Oktoobrirevolutsiooni neljandaks aastapäevaks» V. I. Lenin kirjutas:

«Puistaku sureva kodanluse ja tema sabas sõrkiva väikekodanliku demokraatia ketikoerad ja kärsaninad meile kuhjaviisi needusi, sõimu ja irvitusi äparduste ja vigade pärast, mida meil ette tuleb *oma* nõukogude korra ülesehitamisel. Me ei unusta hetkekski, et äpardusi ja vigu on meil tõesti olnud palju ja tehakse palju. Kuidas saakski vältida äpardusi ja vigu sellises uues, kogu maailma ajaloo jaoks uues töös, nagu seda on seninägematu riigikorralduse *tüübi* loomine! Me võitleme järjekindlalt oma äparduste ja vigade parandamise eest, oma nõukogude printsiipide ellurakendamise, täiuslikkusest väga, väga kaugel oleva ellurakendamise parandamise eest. Meil aga on õigus uhkust tunda ja me tunneme uhkust selle üle, et meile on osaks saanud õnn *alustada* nõukogude riigi ülesehitamist, *alustada* sellega uut ajastut maailma ajaloos, *uue* klassi võimu ajastut, kes on kõigis kapitalistlikes maades rõhutud ja kes kõikjal sammub uue elu poole, kodanluse üle võidu saavutamise poole, proletariaadi diktatuuri poole, inimkonna kapitali ikkest ja imperialistlikest sõdadest päästmise poole» (33. kd., lk. 32—33).

V. I. LENIN MAJANDUSE JUHTIMISE MEETODITEST

Proletariaadi diktatuuri tingimustes majanduse juhtimise küsimuste leninlikule käsitlusele on iseloomulik eelkõige rangelt teaduslik, marksistlik lähenemine. Lahendades majandusliku ülesehitustöö praktilisi küsimusi, juhindus V. I. Lenin Marxi poolt avastatud ja Lenini enda poolt vastavalt uuele epohhile edasiarendatud seadustest. «... Meile... on teooria ettevõetavate sammude põhjenduseks...» kordas Lenin väsimatult (26. kd., lk. 354). Ühtlasi rakendas ta teooriat loovalt, arendades seda tema elu ajal küll alles väheste, kuid päevast päeva kasvavate Nõukogudemaa kogemuste alusel.

Siit tuleneb üks tähtis joon leninlikust lähenemisest majanduse juhtimise probleemide lahendamisele. Sotsialistlike ümberkujunduste ulatus ja sügavus, nende uudsus nõuavad asja edukaks kulgemiseks kõige laialdasemate töörahva hulkade aktiivset osavõttu. Ainult nende endi, kollektiivsete kogemuste najal, loova töö käigus võib leida ja kindlaks määrata ülesehitustöö konkreetseid vorme ja meetodeid. Punase niidina läbib Lenini teoseid mõte sellest, et kõigi edusammude aluseks on paljumiljoniliste rahvahulkade loominguline aktiivsus, initsiatiiv ja isetegevus. Ainult rahvahulkadele ja nende kogemustele tuginedes võib asja õigesti juhtida.

Lähtudes teadusliku teooria põhiteesidest, hoolikalt tundma õppides ja üldistades kõiki praktilisi kogemusi, töötaski V. I. Lenin välja sotsialistlike ümberkujunduste teed, vormid ja meetodid. Sotsialismi ainuvõimalikuks majanduslikuks aluseks, ütleb ta, on masinaline suurtööstus, ja see, kes selle unustab, ei ole kommu-

nist. Kõigis oma sõnavõttudes ja praktilises töös majanduse juhtimisel lähtub Lenin sellest teesist.

Põllumajanduses sotsialistliku suurtootmise loomise tee töötas V. I. Lenin välja kooperatsiooniplaani näol, mis paistis silma eelkõige sellega, et ta määras kindlaks paljumiljoniliste talurahva hulkade sotsialistlikku ülesehitustöösse kaasatõmbamise viisid. Selle plaani elluviimine oli võimalik ainult meie maa industrialiseerimise alusel ja tööliskiassi juhtiva osa puhul.

Juba nõukogude võimu esimestel kuudel põhjendas V. I. Lenin igakülgselt partei põhilist ülesannet majandusliku ülesehitustöö valdkonnas: luua uus, üldrahvuslikus ulatuses kapitalistlikust tööviljakusest kõrgem tööviljakus. Ilma selleta, õpetas V. I. Lenin, ei saa olla kommunismi. Leninlikud juhendid selle ülesande lahendamise teedest on täielikult maksvad ka praegu, kuna me tööviljakuse osas jääme veel maha peamistest kapitalistlikest maadest. Võitlus tööviljakuse tõstmise eest on majanduse juhtimise töös peamine.

Kapitalismiga võrreldes kõrgema tööviljakuse võib kindlustada ainult töötajate endi teadlik ja massiline liikumine. Niisuguse liikumise objektiivsed tingimused loob uus ühiskondlik kord, kus valitseb tootmisvahendite ühiskondlik omandus. Ühiskondliku töö iseloom muutub kapitalismiga võrreldes põhjalikult. Töö enda, oma ühiskonna jaoks, töötajate endi tänapäeva ja tuleviku nimel kutsub esile uued võimsad tööviljakuse kasvu allikad. Nendeks on eelkõige uus töö organiseerimine, töötajatevaheline sotsialistlik võistlus, nende loominguline initsiatiiv ja vaba, teadlik töödistsipliin. Kuid need allikad ei toimi automaatselt. Artiklis «Kuidas organiseerida võistlust?» ja teistes oma töödes näitab V. I. Lenin, et parteilise juhtimise ülesandeks on tungivalt ja järjekindlalt taotleda töötajate distsipliini, töö tõhususe ja intensiivsuse tõstmist, töö paremat organiseerimist. Uue, kommunistliku töössesuhtumise võrseid nägi V. I. Lenin esimestes kommunistlikes laupäevakutes. Ta õpetas niisuguseid võrseid õigeaegselt avastama kõigil majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö aladel ning eriti hoolitsema nende eest.

Kuid tööviljakuse kasvuks ei piisa ainuüksi rahvahulkade teadlikust distsipliinist. On veel vaja eesrindlikku tehnikat. Töö uutmoodi organiseerimise ülesannet nägi

V. I. Lenin selles, et ühendada teaduse ja tehnika viimane sõna teadlike töötajate massilise koondisega, kes loovad sotsialistlikku suurtootmist.

V. I. Lenin hoolitses uue tehnika juurutamise eest kõigisse meie majandusharudesse. «On vaja kõikjal rohkem tarvitusele võtta masinaid, üle minna võimalikult laialdaselt masinatehnika kasutamisele» (31. kd., lk. 472), ütles Lenin. Ta pani ette mõõta meie majanduslikke edusamme ühes või teises majandusharus tarvituselevõetud uute, täiuslike masinate arvuga, seades eesmärgiks kõige koduja välismaises tehnikas leiduva parema, tehniliselt eesrindliku ja kõige progressiivse ärakasutamise.

V. I. Lenin õpetas, et vastavalt ühiskondliku tootmise arenemisele ja tehnika kasvule suureneb mitmesuguste tööstusharude arv, süveneb tootmise spetsialiseerimine. See protsess on seaduspärane ja progressiivne. Nende leninlike juhendite kehastuseks on uue viisaastaku ülesannete täitmine spetsialiseeritud suurettevõtete ehitamisel, tööstuses koopereerimise igakülgsel laiendamisel.

Tänapäeva eesrindlikuks tehnikaks, ütles V. I. Lenin, on elekter. Ainult elektri kasutuselevõtmise alusel kõigis rahvamajandusharudes võib luua tehniliselt eesrindliku tööstuse, sotsialismi, kommunismi aluse. Siit tuleneb Lenini tuntud vormel: «Kommunism — see on nõukogude võim pluss kogu maa elektrifitseerimine.»

Eriti suure tähtsuse omistas V. I. Lenin meie plaanide teaduslikule põhjendamisele, nende koostisosade range vastavuse kindlustamisele. Plaani pidas ta kõigi majandusharude vankumatuks seaduseks, selle eduka täitmise tagatiseks aga rahvahulkade aktiivsust. Seepärast juba siis, kui Lenin töötas GOELRO plaani kallal, pühendas ta rohkesti tähelepanu selle propageerimisele, ta soovitas «kujukalt, populaarselt kaasa tõmmata masse selge ja ereda (põhiliselt täiesti *teadusliku*) perspektiiviga: et hakkame aga tööle ja 10—20 aastaga me *elektrifitseerime* kogu Venemaa, nii tööstusliku kui ka põllumajandusliku» (35. kd., lk. 380).

Välja töötades ühiskondliku töö viljakuse tõstmise teid ja viise, pööras V. I. Lenin tähelepanu mitte ainult organisatsioonilistele abinõudele, vaid ka, mida hiljem, seda rohkem, niisuguste majanduslike hoobade kasutamise vajadusele, nagu seda on töötajate materiaalse huvitatuse printsiip ja isemajandamine.

Tootmise alal töötajate, spetsialistide ja organisaatorite majanduslik ergutamine on üks Lenini mõtiskluste peamisi teemasid majandusliku ülesehitustöö valdkonnas. Igasugune suur rahvamajandusharu, ütles V. I. Lenin, tuleb rajada tööliste, talupoegade, spetsialistide isiklikule huvitatusele. Ta astus välja töötasu võrdsustamise vastu, selle eest, et peetaks täpselt kinni printsiibist, mille kohaselt tasumine toimub töö hulga ja kvaliteedi järgi. Lenini dokumentidest leiame rohkearvulisi näiteid selle kohta, kui viljakas on materiaalse huvitatuse printsiibi rakendamine majanduses.

Tähtsamat ökonoomse majandamise vahendit nägi V. I. Lenin isemajandamises, kus ettevõtted ise vastutaksid oma töö kasutoovuse eest. V. I. Lenin ütles korduvalt, et sotsialistlikus ühiskonnas kulutatakse tööd ökonoomselt. Ta pidas kokkuhoiurežiimi üheks tähtsamaks eduka majandusliku ülesehitustöö vahendiks. 1922. aastal juhtis V. I. Lenin «Gidrotorfi» töötajate tähelepanu vajadusele rangelt hoolitseda selle eest, et ei tehtaks midagi asjatult, et ei haarataks laiemalt kui seda võimaldavad eraldatud summad. Ta tegi etteheiteid mõnele majandusmehele sellepärast, et nad ei püüa hoida kopikat ja teha nii, et sellest saaks kaks kopikat, kuid samal ajal koostavad miljarditesse rubladesse ulatuvaid plaane. V. I. Lenin õpetab majandama oskuslikult, ökonoomselt, et tuua kasu riigile ja rahvale.

Kui partei alles asus majandusliku ülesehitustöö juurde, ei olnud veel loomulikult olemas majanduse juhtimise kujunenud stiili. Ühed harrastasid lõputuid istungeid. Teised kuritarvitasid rohkearvuliste direktiivide ja teeside kirjutamisega. V. I. Lenin astus järsult välja juhtimise niisuguste «meetodite» vastu. Ta naeris välja neid, kes pidasid vaid istungeid, kuid ei võtnud tarvitusele konkreetseid abinõusid, kes tegelesid vaid üldiste vaidlustega. Mitte direktiivides, veel vähem aga üldistes teesides ei näinud ta juhtimise põhimeetodit, vaid kogemuste tundmaõppimises, üldistamises ja levitamises.

V. I. Lenin hoiatas selle eest, et organiseerimistöö on seotud hulgaliste kogemuste, ümbertegemiste ja raskustega, ning et juhtimisoskus ei ole sünnipärane anne, see omandatakse praktikaga. Ta meenutas majandusmeestele, et isegi kõige eesrindlikumate maade kapitalistid tegelesid palju aastaid praktiliste kogemuste tundmaõppimise

ja kontrollimisega, alustatut ümber tehes ja tagasi pöördudes, et leida antud tööle kõige sobivamat juhtimissüsteemi, valida administraatoreid jne. V. I. Lenin pidas vajalikuks paremate tööeeskujude avalikult teatavakstegemist ja nende eeskujude kõigile kohustuslikuks tegemist. Ta hoolitses selle eest, et neil eesmärkidel kasutataks ulatuslikult majandusmeeste ja ametiühingutöötajate kõikvõimalikke kongresse, istungeid ja nõupidamisi, «et inimesed kongressil tõesti vahetaksid kohalikke kogemusi, et nad, kohapeale sõitnud, võiksid ütelda: tuhandest näitest leidsime ühe hea ja hakkame sellest eeskuju võtma» (32. kd., lk. 393).

Peamiseks leninlikuks printsiibiks majanduse juhtimisel on demokraatliku tsentralismi printsiip, mis ühendab kohalikku laialdast initsiatiivi ja meie maa majanduse tsentraliseeritud plaanipärast juhtimist.

«Me oleme demokraatliku tsentralismi poolt,» kirjutas V. I. Lenin. «Ja tuleb selgesti aru saada, kui suuresti erineb demokraatlik tsentralism ühelt poolt bürokraatlikust tsentralismist, teiselt poolt — anarhismist... Pole midagi ekslikumat kui demokraatliku tsentralismi segiajamine bürokratismi ja šablooniga. Meie ülesandeks on praegu viia ellu just demokraatlik tsentralism majanduse alal, tagada absoluutne harmoonia ja ühtsus niisuguste majanduslike ettevõtete funktsioneerimises nagu raudteed, post, telegraaf ja muud transpordivahendid jne., samal ajal aga eeldab tõesti demokraatlikus mõttes mõistetud tsentralism ajaloo poolt esmakordselt loodud võimalust mitte ainult kohalike iseärasuste, vaid ka kohaliku algatuse, kohaliku initsiatiivi täielikuks ja takistamatuks arenemiseks, eeldab ühise eesmärgi poole liikumise teede, meetodite ja vahendite mitmekesisust» (27. kd., lk. 182, 183).

Eriti suure tähtsuse omistas V. I. Lenin kohalikele kogemustele, nende initsiatiivile ja algatusele, astudes välja ülemäärase tsentraliseerimise vastu, mis on lahutamatult seotud töövõtete ja -meetodite šabloneerimisega. «Rohkem mitmekesisust praktilistes katsetes ja rohkem nende uurimist,» rõhutas ta. «On tingimusi, kus kohaliku töö eeskujulikul organiseerimisel, isegi kõige väiksemas ulatuses, on suurem riiklik tähtsus kui paljudel keskuses tehtava riikliku töö aladel» (32. kd., lk. 332). Töömeetodite mitmekesisust pidas V. I. Lenin nende elu-

lisuse tagatiseks. Ta ütles, et meetodite šabloonsus võib tekitada majandusele suurt kahju. Ainult konkreetseid tingimusi arvestades saab õigesti kindlaks määrata majanduslike küsimuste ühe või teise lahendamisviisi. Võtame näiteks põllumajanduse. «Nimelt millised abinõud põllumajanduse tõstmiseks paremale järjele ja millises rajoonis on vaja tarvitusele võtta, seadusega kindlaks määrata? Ühes rajoonis saab võib-olla astuda samme põllumaa kohustusliku täiskülvamise osas, teises on võib-olla ette valmistatud pind energilisemaks käsuks... Kolmandas rajoonis on võimalikud võib-olla abinõud, mis puudutavad õigeaegsemat kündi ja äestamist...» (31. kd., lk. 489—490).

Kas niisuguse meetodite mitmekesisusega ei rikuta sotsialistliku majanduse ühtsust? Kas see ei ole vastuolus tsentraliseeritud plaanipärase juhtimisega? Selle kohta me leiame V. I. Leninil täiesti kindla vastuse: «Ei šablooneerimisel ega ühtlustamisel ülaltpoolt ole midagi ühist demokraatliku ja sotsialistliku tsentralismiga. *Mitmekesisus* üksikasjades, kohalikes iseärasustes, asjale *lähenemise* meetodites, kontrolli teostamise *viisides* ... ei riku, vaid kindlustab ühtsust põhilises, peamises, olulises» (26. kd., lk. 380).

Selleks et majandusjuhid paremini täidaksid oma osa eesrindlike kogemuste levitajatena, soovitas V. I. Lenin tungivalt paigutada mõned töötajad keskusest ümber kohapeale, et nad organiseeriksid seal eeskujulikult kogu majandusliku töö. Keskus aga peab kindlustama, et need kogemused kõikjal üle võetaks ning muutuksid kohustuslikuks. Kohapealsete kogemuste tähtsust nägi V. I. Lenin eriti selles, et kohapeal, tööliste ja talupoegade hulkadele lähemal on puudused silmanähtavamad, on hõlpsam välja töötada nende puuduste vastu võitlemise võtteid ja meetodeid. Tootmise edasiarendamiseks pidas V. I. Lenin vajalikuks laiendada iseseisvust kohapeal.

Seega on majanduse juhtimise leninliku meetodi tähtsaimaks jooneks alatine tuginemine rahvahulkade kogemustele ja initsiatiivile.

Kuid vormide mitmekesisus, kohapealne initsiatiiv on ainult demokraatliku tsentralismi üks külg. Tema teiseks küljeks on majanduse juhtimisel kasutatav tsentraliseeritud plaanipärane alus. Planeerimises, õigete rahvamajanduslike proportsioonide kindlustamises seisabki keskvõi-

muorganite põhiülesanne majandusliku juhtimise alal. Sellepärast ongi kommunistlik partei ja nõukogude võim loonud niisugused riigivalitsemisorganid, nagu Kõrgem Rahvamajandusnõukogu, rahvamajandusnõukogud kohapeal, Riiklik Plaanikomitee ja kohalikud plaaniorganid, ning tugevdab neid pidevalt.

V. I. Lenini mõtte kohaselt peavad need organid erinema tavalistest administratiivasutustest. Sotsialistlikus ühiskonnas omandavad ühe suurema osatähtsuse just sellised majandusliku juhtimise ja planeerimise organid, puhtadministratiivorganid aga kaotavad pikapeale paratamatult oma tähtsuse.

Rahvamajandusnõukogude I kongressil 1918. aastal ütles V. I. Lenin: «... Valitsemisaparaat sõna õiges, otseses, kitsas tähenduses, vana riigi aparaat on määratud surmale, kuna Kõrgema Rahvamajandusnõukogu tüüpi aparaat on määratud kasvama, arenema ja tugevnema, hõlmates kogu organiseeritud ühiskonna peamise tegevuse» (27. kd., lk. 373).

Lähtudes sellest tsentraliseeritud majandusliku juhtimise organite erilisest osast, hoolitses V. I. Lenin pidevalt Kõrgema Rahvamajandusnõukogu ja Riikliku Plaanikomitee tugevdamise eest.

Kui kohalikele organitele iseseisvuse andmisel on mõningad negatiivsed küljed — oht, et hakatakse kohalikke huve eelistama riiklikele, siis majanduse tsentraliseeritud juhtimine harude järgi võib tekitada ametkondlikkust. V. I. Lenin nägi mõlemat ohtu.

«TKN-i (Töö ja Kaitse Nõukogu) juhendi kohalikele nõukogude asutustele» projektis, mis on kirjutatud V. I. Lenini poolt 1921. aasta mais, on pööratud erilist tähelepanu võitlusele ametkondlikkuse vastu, kohalike organite õiguste laiendamisele. Juba siis nägi V. I. Lenin võitlusvahendina ametkondlikkuse vastu kohapeal niisuguste organite loomist, kes kooskõlastaksid mitmesuguste rahvakomissariaatide ametkondlike organisatsioonide tööd, samuti keskasutuste töö õigsuse kontrollimist kohalike kogemuste abil. «... Esiteks, kõikjal sisse seada majanduslikud nõupidamised, selleks et kooskõlastada kõigi majanduslike rahvakomissariaatide kohalike organite tööd,

ja, teiseks, sisse seada kohalike majanduslike nõupidamiste korrapärane aruandlus, selleks et vahetada koge-

musi, organiseerida võistlust ja, mis peaasi, kontrollida kohapeal tehtava töö ja selle tulemuste abil, kuivõrd õiged on keskasutuste tegevusmeetodid ja struktuur» (32. kd., lk. 358).

Teiseks õige majandusliku juhtimise tingimuseks on kaadri valik. Kui «peremeheks» on tööliste ja talupoegade riik, ütles V. I. Lenin, siis ta peab laialdaselt, plaanipäraselt, süstemaatiliselt ja avalikult valima paremaid töötajaid majanduslikule ülesehitustööle, administraatoreid ja organisaatoreid spetsiaalses ja üldises, kohalikus ja riiklikus mastaabis.

Kohandada töötajaid ühe või teise töö jaoks, õpetada neid, ümber paigutada, kui töö ei vasta inimese annetele ja kalduvustele — kõike seda oskas paremini kui keegi teine teha V. I. Lenin. Ta hindas eriti kõrgelt ühe või teise majandusala juhtivate töötajate kogemusi. Inimeste sagedane üleviimine ühest töölõigust teise, nende hindamine mitte kogemuste ja kvalifikatsiooni, vaid paberite järgi, on vastuolus töötajate valiku leninlike meetoditega.

Lõpuks, kolmandaks iga töö organiseerimise leninliku meetodi tähtsaks jooneks on täitmise kontroll. Sellele pühendas V. I. Lenin suurt tähelepanu. On teada, kui palju jõudu kulutas ta erilise kontrolliaparaadi — Tööliste-Talupoegade Inspektsiooni organiseerimisele. Täitmise kontrolli, sellest töörahva hulkade osavõtu organiseerimist pidas ta kõigi juhtivate organisatsioonide üheks tähtsaimaks ülesandeks. V. I. Lenin hoolitses näiteks selle eest, et Tööliste-Talupoegade Inspektsioon tugineks rahvahulkadele, lihttöötajaile, et ta ei suleks end oma aparaati, ei teostaks kontrolli ainult aparaaditöötajate kaudu, vaid tööliste ja talupoegade abil.

Partei juhib majandust mitte otseselt, vaid majanduslike ja riiklike organisatsioonide kaudu. V. I. Lenin juhtis korduvalt tähelepanu sellele, et parteiorganid ei harrastaks otsest vahelesegamist riiklike organite töösse. 1922. aastal ta kirjutas: «... On tarvis palju täpsemalt teineteisest eraldada partei (ja tema Keskkomitee) ning nõukogude võimu funktsioonid; tõsta nõukogude töötajate ja nõukogude asutuste vastutust ning iseseisvust, parteile aga jätta üldse kõigi riigiorganite töö üldine juhtimine, ilma praeguse liiga sagedase, ebaregulaarse, sageli pisiasjadesse vahelesegamiseta» (33. kd., lk. 223—224).

Majanduse parteilise juhtimise meetodite küsimusele

juhtis V. I. Lenin korduvalt Keskkomitee pleenumite ja partei kongresside tähelepanu. Nii märkis samal 1922. aastal partei XI kongress oma resolutsioonis, et parteiorganisatsioonid ei tohi mingil juhul majandusorganite igapäevasesse, jooksvasse töösse vahele segada.

On teada, et parteilise juhtimise meetoditel on oma iseärasused, et administreerimine parteiorganisatsioonide poolt võib tuua ainult kahju. Kuid majandusorganites, tootmises ei saa toime tulla mõistliku administreerimiseta. Suurtootmine ise nõuab ranget distsipliini, ainujuhtimist, enamuse allumist ühe inimese tahtele.

V. I. Lenin selgitas korduvalt, et demokraatia ja ainujuhtimine ei ole teineteisega vastuolus, vaid peavad olema ühendatud. Iga kodanik võib osa võtta nii seaduste väljatöötamisest, inimeste edutamisest juhtivale tööle kui ka seaduste elluviimisest. Kuid isiklik vastutus oma töölõigu eest, kõige rangem kord on vajalikuks tingimuseks igas tootmises.

Ohtlikku haigust kogu meie juhtimistöös, eelkõige majanduse alal, nägi V. I. Lenin bürokratismis. Ta paljastas ja piitsutas seda pahet avalikult ja innukalt. Venitamise ja bürokratismi vastu võttis V. I. Lenin tarvitusele kõige rangemad abinõud ja nõudis seda ka teistelt. «Õppida hävitama venitamist,» kirjutas ta ühes oma kirjas. Kui ühte V. I. Lenini poolt märgatud venitamise avaldust püüti õigustada kui ettekavatsematut, andis ta Rahvakomissaride Nõukogu asjadevalitsejale juhendi: «Venitamist tuleb osata *kinni püüda* ja karistada ***mitte*** ettekavatsetut, sest «ettekavatsetut kunagi tabada ei saa» (Lenini kogumik, XXXV, lk. 279 — v. k.).

Leninliku juhtimismeetodi iseloomustavaks jooneks on mitmekülgne lähenemine majandusprobleemide lahendamisele. V. I. Lenin kui tõeline marksist-dialektik käsitleb majanduselu nähtusi igakülgselt ja võtab küsimuste lahendamiseks kasutusele kõige mitmekesisemad abinõud — poliitilised, organisatsioonilised, tehnilised, ideoloogilised ja kultuurilised abinõud. Niisugune majanduse juhtimise meetod on tingitud sotsialistliku tootmisviisi olemusest endast. Tõepoolest, tootmisvahendite ühiskondlik omandus, poliitiline võim töölisklassi käes, partei juhtiv osa — kõik need on niisugused tingimused, mis võimaldavad edukalt ja plaanipäraselt juhtida majandust, arvestades tema kõiki külgi.

IX ülevenemaaline nõukogude kongress võttis 1921. aasta detsembris vastu V. I. Lenini poolt koostatud juhendi majandustöö küsimuste kohta. Selles juhendis on loetletud abinõud, mis pidid kindlustama tolle aja peamist ülesannet: saavutada kindlaid praktilisi edusamme talurahva varustamisel suuremal arvul nende kaupadega, mis on vajalikud põllumajanduse tõusuks ja töötavate talurahvahulkade elu parandamiseks. Missugused abinõud need olid? Nende hulgas on ära toodud: stimuleerida materiaalselt — talupoegade vajaduste rahuldamisest peab vahetult olenema tööstustööliste palga suurenemine ja nende elu paranemine; taastada õige raharinglus meie maal; arendada kaubakäivet, kokkuostu Väliskaubanduse Rahvakomissariaadi liinis; intensiivistada kohtulikku jälitamist bürokratismi, venitamise, majandusliku organiseerimisvõimetuse eest; tugevdada sidemeid koolis tehtava ja koolivälise haridustöö ning aktuaalsete majandusülesannete vahel nii kogu vabariigis kui ka antud piirkonnas ja maakohas; tugevdada propagandat.

Nii hoolitses V. I. Lenin kõigi hoobade — majanduslike, ideoloogiliste, kultuuriliste ja õiguslike hoobade rakendamise eest, kui oli vaja lahendada suurt rahvamajanduslikku probleemi. Püstitades meie maa turbavarude igakülgse kasutamise ülesande, kirjutas V. I. Lenin näiteks: «Et tõsta turba tootmist, tuleb teha laialdast propagandat — lendlehed, brošüürid, rändnäitused, kinoülesvõtted, õpikute väljaandmine; viia koolides ja kõrgemates tehnilistes õppeasutustes sisse kohustuslik õppeaine turba tootmisest; koostada õpikud; saata iga aasta ekskursioon välismaale» (Lenini kogumik, XX, lk. 238 — v. k.). Kui aga Moskvasse pidi kokku tulema elektrotehniline kongress, tõstis V. I. Lenin kongressi delegaatidele esitatud nõudmiste hulgas esile nõude, et nad tooksid andmeid elektrijaamade juures organiseeritud kursuste ning personali poolt elektrifitseerimise alal peetud loengute kohta.

V. I. Lenin pidas vajalikuks kasutada kogu kultuurhariduslikku tööd kui üht majanduse arendamise hooba. «On vaja saavutada,» ütles ta, «et lugemise ja kirjutamise oskus aitaks kaasa kultuuri tõusule, et talupoeg saaks võimaluse rakendada seda lugemise ja kirjutamise oskust oma majapidamise ning oma riigi viimiseks paremale järjele» (33. kd., lk. 52).

Rakendades mitmesuguseid majandusliku juhtimise

vahendeid ja meetodeid, oskas V. I. Lenin samal ajal koondada teatud momendil tähelepanu otsustavale töölõigule. Ta soovitas tungivalt mitte killustada jõude, parem võtta algul väiksemad ülesanded, kuid täita need järjekindlalt, mitte unustades alustatut, mitte jättes tööd pooleli, vaid viia see lõpule. V. I. Lenin pidas ka ise sellest printsiibist alati kinni. Igal antud momendil võttis ta oma isikliku vaatluse alla majanduslikud võtmeprobleemid, otsustavad ehitusobjektid, jälgis neid järelejätmatult, kuni töö oli tehtud.

Suurt tähelepanu pööras V. I Lenin faktide tundmaõppimisele, millede tundmine on majanduse õigeks juhtimiseks vajalik. Ta hindas kõrgelt isiklikke tähelepanekuid, mida tehti ettevõtetes, külas, otse rahva hulgas. On teada, kui sageli V. I. Lenin esines töötajate ees, vestles lihtsate inimestega. Niisuguste vestluste ajal kontrollis ta ametlike aruandeandmete õigsust ühe või teise majandusharu olukorra kohta. Eriti tähelepanelikult kuulas ta inimeste õiget juttu, kui nad rääkisid vabalt, lihtsalt, mitte kartes, et nende ees on «suur ülemus».

Nii näiteks 1922. aasta jaanuaris sõitis V. I. Lenin inkognito dresiinal mööda raudteed ja avastas, et raudteemajanduses valitseb täielik korralagedus. «Olukord, mille ma mootordresiinal eest leidsin,» kirjutas V. I. Lenin, «oli halvemast halvem ... Olles dresiinal inkognito, võisin ma õnneks kuulda ja kuulsin teenistujate avameelseid, õigeid (mitte aga kroonulik-läägeid ja võltse) juttusid, neist juttudest nägin, et see ei ole juhus, vaid et kogu organisatsioon on niisama ennekuulmatult häbistav, valitseb täielik laos ja saamatus.

Esimest korda sõitsin raudteel mitte kui «kõrge aukandja», kes kümnete eritelegrammidega eranditult kõiki jalule ajab, vaid tundmatuna ...» (Lenini kogumik XXXV, lk. 315, 316 — v. k.).

Kuid on täiesti arusaadav, et isiklik tähelepanek ei saa olla informatsiooni põhiallikaks majanduses valitseva olukorra kohta. Ükski, isegi kõige andekam juhtija, ei suuda isiklikult jälgida kõiki tööprotsesse, kõigi inimeste tööd. Iga partei- ja majandustöötaja peab kasutama koondaruandeid ja statistilisi andmeid, peab oskama neid lugeda, kontrollida ja analüüsida. V. I. Lenin pööras sellele suurt tähelepanu. Ta tegi ära määratu suure töö meie maal tootmise ja jaotamise üle igakülgse arvestuse ja kontrolli

korraldamisel, püstitades loosungi: «Sotsialism — see on arvestus.»

V. I. Lenin andis hulga konkreetseid juhendeid selle kohta, missugune peab olema meie statistika, missuguseid näitajaid tuleb süstemaatiliselt ning täpselt avaldada. Ta nõudis Statistika Valitsuselt, et rahvamajandusliku arvestuse korraldamisel tuleb kõigepealt välja valida see, mis on vajalik praktika jaoks, aktuaalsete, põhiliste ülesannete lahendamiseks. Mitte jõudu killustada, mitte püüda arvestada «eranditult kõike», õpetas ta, vaid välja valida põhilised, otsustavad näitajad, millede järgi võib tõepoolest saada reaalse, õige ettekujutuse olukorrast. Kuid neid näitajaid tuleb juba tuua süstemaatiliselt ja täielikult garanteerida nende täpsus.

Kirjas G. M. Kržižanovskile 1921. aasta veebruaris rõhutas V. I. Lenin, et me peame «äärmiselt korralikult jälgima fakte ja arve meie majandusplaanide *tegeliku* täitmise kohta» ja avaldama neid andmeid regulaarselt ajalehes, et neid «oleks võimalik avalikult kritiseerida ja kontrollida» (35. kd., lk. 419).

Ühtlasi oli V. I. Lenin igasuguse kitsarinnalise praktitsismi ja väikluse vaenlane, töö niisuguse organiseerimise vaenlane, kus jooksev asjaajamine neelab inimesed ära. Ta kutsus üles täielikult allutama kogu majanduslikku tegevust tööliisklassi poliitilistele eesmärkidele, õpetas, et poliitikal kui majanduse kontsentreeritud väljendusel on paratamatult esikoht majandusega võrreldes.

Hoolikalt tundma õppides olukorda kohapeal, nägi V. I. Lenin meie maa majanduslikku elu iseloomustavais faktides materjali sügavateks poliitilisteks üldistusteks. Just sel teel kujunes tal välja seisukoht, et on vaja toiduainete andmise kohustus asendada toitlusmaksuga, arendada kaubakäivet linna ja maa vahel. Ta vestles korduvalt talupoegade delegatsioonidega, võttis osa parteitute talupoegade nõupidamistest mitmesugustel konverentsidel ja kongressidel, märkis tähelepanelikult üles nende kaebused ja palved, tuli järeldusele, et majanduspoliitika muutmine on vajalik. Toome ühe niisuguse ülestähenduse 21. oktoobrist 1920: «Stavropoli talupojad (kes on vedanud lastele leiba) kaebavad, et kooperatiividest ei anta

rattamääret (laos on olemas),
tuletikke
ja muid kaupu.

Heeringad *läksid mädanema*, aga ei antud.

Rahulolematus on kohutav. Kubermangu toitluskomissar viitab sellele, et kui täidate kogu toiduandmise kohustuse, siis alles anname» (Lenini kogumik XXXV, lk. 159 — v. k.).

Seejärel tegi V. I. Lenin faktide poliitilise analüüsi ja kutsus selleks üles kõiki juhtijaid. Vestluse tulemusena talupoeg Tšekunoviga kirjutab Lenin Põllutöö Rahvakomissariaadile: «Palun väga: ärge innustuge liialt «aparaatlikust» seisukohast, ärge erutuge ülearu sellest. Pöörake *rohkem* tähelepanu poliitilisele suhtumisele talurahvasse» (sealsamas, lk. 228).

Poliitiline lähenemine iga majandusliku ülesande lahendamisele on majandusjuhi vajalikuks omaduseks.

Edasi arendades Lenini teesi demokraatlikust tsentralismist majanduse juhtimises vastavalt tänapäeva tingimustele, märkis NLKP Keskkomitee pleenum 1956. aasta detsembris oma otsuses «NSV Liidu rahvamajanduse juhtimise parandamise küsimused»: «Demokraatlik tsentralism rahvamajanduse juhtimises tuleneb sotsialistliku suurtootmise loomusest, sotsialistliku majanduse kui plaanimajanduse iseloomust, nõukogude korra olemusest, kusjuures see kord on äratanud miljonid töötajad teadlikule ajaloolisele loomingule, riikliku ja majandusliku ülesehitustöö juhtimisele. Demokraatlik tsentralism nõuab planeerimise igakülgset parandamist, plaanilise aluse tugevdamist kogu majanduslikus tegevuses. Ühtlasi tähendab demokraatlik tsentralism kohalike kogemuste ja kohalike tingimuste väga tähelepanelikku ja igakülgset arvessevõtmist, kohalike partei-, nõukogude, majandus-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide, miljonite tööliste, kolhoosnikute ja intelligentsi loova initsiatiivi aktiivset toetamist ja ergutamist.»

1957. aasta veebruaris toimunud NLKP Keskkomitee pleenumi otsus «Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise organiseerimise edasisest täiustamisest» näitab kätte konkreetsed teed demokraatliku tsentralismi leninliku printsiibi kõige järjekindlamaks ja täielikumaks elluviimiseks majanduse juhtimises meie maal kommunismi ülesehitamise kaasaegsel etapil.

NÕUKOGUDE RIIGIAPARAADI TÖÖ LENINLIKUD PRINTSIIBID

Nõukogude riigiaparaat etendab tähtsat osa kommunistliku ülesehitustöö ülesannete elluviimisel. Juhtimisaparaadi täiustamine on parteiorganisatsioonide alatiseks ülesandeks.

Edasi arendades marksismi revolutsioonilist õpetust proletaarsest revolutsioonist ja proletariaadi diktatuurist, rõhutas V. I. Lenin, et igas revolutsioonis on peamiseks võimuküsimus. Valmistades proletariaati ette otsustavaks rünnakuks kapitalismile, võimu haaramisele, töötas V. I. Lenin igakülgselt läbi proletaarse riigi valitsemise küsimuse.

Võtnud võimu enda kätte, ei või proletariaat lihtsalt üle võtta valmis riigimasinat ja kasutada seda oma eesmärkidel. Ta peab selle masina lammutama, purustama, peab kodanliku riigiaparaadi — mõisnike ja kodanluse klassivõimu tööriista hävitama ning looma uue riigiaparaadi. Niisuguseks aparaadiks pidas V. I. Lenin rahva revolutsioonilise loomingu poolt loodud nõukogusid. «Nõukogud on uus riigiaparaat...» kirjutas V. I. Lenin. Ta märkis, et just nõukogud, olles tihedalt seotud rahvahulkadega, ongi niisuguseks aparaadiks, «mille abil rõhutud klasside eelvägi võib aktiviseerida, kasvatada, õpetada ja enesega kaasa tõmmata nende klasside *kogu hiiglamassi*, kes seisis seni täiesti väljaspool poliitilist elu, väljaspool ajalugu» (26. kd., lk. 80, 81), selleks proletariaadi organiseerimise vormiks, mis on kõige enam suuteline kaitsma revolutsiooni saavutusi, maha suruma kukutatud ekspluataatorlike klasside vastupanu, liitma ja mobiliseerima rahvahulki uue ühiskonna ülesehitamisele.

Ettekandes partei programmi kohta partei VIII kongressil rõhutab V. I. Lenin nõukogude riigiaparaadi määratu suuri teeneid, tema jõudu. «Meie oleme bürokratismi vastu võitlemise alal ära teinud selle, mida ükski riik maailmas teinud ei ole. Selle aparaadi, mis oli otsast lõpuni bürokraatlik ja kodanlik rõhumisaparaat, mis jääb niisuguseks isegi kõige vabamates kodanlikes vabariikides, — selle meie oleme täiesti hävitanud» (29. kd., lk. 160).

Nõukogude riigiaparaat erineb põhjalikult kodanlike riikide aparaadist; ta kujutab endast uut, tõeliselt demokraatlikku aparaati, mis teenib rahvast, aitab kaasa kommunistliku ühiskonna ülesehitamisele. Selle aparaadi tähtsaimaks iseärasuseks pidas V. I. Lenin tema tihedat sidet laialdaste rahvahulkadega, mis kindlustab nende aktiivset osavõttu riigi valitsemisest.

Märkides nõukogude riigiaparaadi eeliseid, rõhutas V. I. Lenin samal ajal, et tema tugevdamine ja täiustamine nõuab rohkesti tööd ja aega, leppimatut võitlust tšinovnikliku, bürokraatliku asjassesuhtumise iganditega, milledest ei vabaneta otsekohe.

Nõukogude võimu kehtestamise esimestest päevadest alates taotles V. I. Lenin täpsust ja operatiivsust, asjalikkust ja ranget distsipliini riigiaparaadi töös.

Põhiliseks organisatsiooniliseks printsiibiks, mis määrab nõukogude riigiaparaadi töö iseloomu ja suuna, on demokraatliku tsentralismi printsiip, mis ühendab juhtimise tsentraliseerimist töötajate aktiivsuse ja kohaliku initsiatiivi maksimaalse arendamisega.

V. I. Lenin selgitas, et demokraatliku tsentralismi printsiip eeldab seda, et alamalseisvate organite kindel juhtimine kõrgemalseisvate organite poolt ja keskuse direktiivide tingimatu täitmine kohalike organite poolt on ühendatud küsimuste iseseisva lahendamisega kohapeal. Ta rõhutas šablooni, formalismi ja isikliku vastutamatuse lubamatust juhtimises, kutsus üles igati suurendama kohalike organite vastutust ja arendama nende initsiatiivi. Ainult see juhtimise printsiip võimaldab koondada ja otstarbekamalt, rahva huvides kasutada kõiki meie maa ressursse, kindlustab kogu meie maa ja tema üksikute piirkondade, mis erinevad tingimuste hulgaliste iseärasuste poolest, järjekindlat arenemist. «Põlluharimine Kaluuga kubermangus ei ole sama, mis Kaasani kubermangus,» kirjutas V. I. Lenin. «See käib ka kogu tööstuse

kohta. See käib ka kogu administreerimise ehk valitsemise kohta. Jätta kõigis neis küsimustes kohalikud iseärasused arvestamata tähendaks langeda bürokraatlikku tsentralismi jne., tähendaks takistada kohalikke töötajaid selles kohalike iseärasuste arvestamises, mis on aruka töö aluseks» (33. kd., lk. 329). Ühesuguse jõuga astus Lenin välja nii igasuguste katsete vastu bürokraatlikult moonutada tsentralismi kui ka kohalike huvide eelistamise vastu, mis takistavad meie maa edukat juhtimist.

Tähtsaimaks sotsialistliku demokratismi printsiibiks pidas V. I. Lenin tööliste ja talupoegade tiheda liidu kindlustamist, kusjuures proletariaadil on juhtiv osa, rahvuste võrdõiguslikkust ja rahvaste sõprust, rahvahulkade aktiivset osavõttu riigi valitsemisest, lahutamatute sidemete loomist nõukodude riigiaparaadi ning rahvahulkade vahel. Rahvahulkades nägi V. I. Lenin Nõukogude riigi ammendamatu jõu allikat. Ta nõudis otsustavat võitlust niisuguste kodanlike eelarvamuste vastu, nagu ei oleks töörahva hulgad suutelised valitsema, ning võttis tarvitusele kõik abinõud õppuse organiseerimiseks ja töötajate kaasatõmbamiseks nõukogude riigiaparaadi tööle.

Suurt tähelepanu pühendas V. I. Lenin aparaadi õige töö korraldamisele, võitlusele igasuguste vastutamatuse avalduste vastu, mida sageli maskeeriti kollegiaalsusega. Kollektiivne juhtimine on tähtsaim leninlik printsiip. Sellest range kinnipidamine hoiab vigade ja ühekülgsuse eest, mis on paratamatud ainuisikulistes otsustes. Kuid kollegiaalsus, õpetas V. I. Lenin, ei tähenda hoopiski seda, et keegi millegi eest personaalselt ei vastuta. «Kõigi juhtimisküsimuste kollegiaalsel arutamisel ja otsustamisel nõukogude asutustes tuleb ühtlasi fikseerida *i g a ü h e*, ükskõik missugusel nõukogude ametikohal oleva isiku kõige täpsem *vastutus kindlate*, selgelt ja mitte kahtpidi mõistetavalt piiritletud ülesannete ja *praktiliste* tööde *täitmise* eest» (28. kd., lk. 320).

Peamisteks nõukogude riigiaparaadi õige töö kindlustamise tingimusteks pidas V. I. Lenin inimeste hoolikat valikut, kaadri õiget paigutamist ja täitmise pideva kontrolli organiseerimist.

«*Me vajame inimeste kõlblikkuse kontrolli, tegeliku täitmise kontrolli*,» ütles Lenin. «... *Kontrollida inimesi ja kontrollida töö tegelikku täitmist* — selles ja veel kord

selles, ainult selles on nüüd kogu töö, kogu poliitika raskuspunkt» (33. kd., lk. 199).

Osata valida inimesi, paigutada neid tööle, valides igaühele tema võimetele ja teadmistele vastava töö, kannatlikult, järjekindlalt ja süstemaatiliselt töötada inimestega, tundma õppida ja abistada neid on kõigi juhtijate, nii suurte kui väikeste otsene kohustus. Märkides selle töö tähtsust, kohustas V. I. Lenin kirjas A. D. Tsjurupale oma asetäitjaid Rahvakomissaride Nõukogus pühendama üks või kaks tundi päevas töö isiklikule kontrollile, kutsuma enda juurde asjatundlikke töötajaid, et «kontrollida tööd, tungida sisusse, koolitada, õpetada, tõsiselt läbi nüpeldada. Põhjalikult tundma õppida inimesi, otsida *oskuslikke* töötajaid. Selles on praegu asja tuum; selleta on kõik käskkirjad ja otsused määritud paberid» (35. kd., lk. 475).

V. I. Lenin rõhutas tungivalt valitsuse otsuste ja korralduste täitmise, igale nõukogude asutusele, igale tema töötajale antud ülesande täitmise kontrolli tähtsust. Ta kohustas juhtijaid isiklikult tegelema inimeste valikuga ja täitmise kontrolliga, tundma õppima inimesi, kontrollima nende tööd, abistama neid operatiivselt täita ülesandeid. Ainult täitmise kontroll ja pidev kontroll töö üle aitavad välja selgitada töötajate omadusi ja parandada aparaadi isikulist koosseisu, võimaldavad teda puhastada hooletuist inimestest, kes ei taha õppida ega kindlustada saadud ülesannete õigeaegset täitmist.

«...Võitlus bürokratismimülka vastu ja asjaajamise venitamise vastu inimeste kontrollimise ja tegeliku töö kontrollimise abil; ülearuste ametnike halastamatu minemakihutamine, koosseisude koondamine, kommunistide vallandamine, kes ei õpi tõsiselt juhtimistööd, — niisugune peab olema rahvakomissaride ja Rahvakomissaride Nõukogu, tema esimehe ja asetäitjate joon» (35. kd., lk. 479).

V. I. Lenin suhtus sallimatult bürokraatlike töömeetodite elavnemisse, häbimärgistas üksikute juhtijate iseteadvust ja kommunistlikku upsakust, venitamist ja viljatute istungite pidamist, mida ta nimetas elava töö puhttšinovniklikuks tapmiseks. Ta märkis, et bürokraatlikud, formaalsed ja kantseleilikud juhtimismeetodid ei sobi kokku nõukogude võimu olemusega, et tuleb pidada alalist võitlust niisuguste bürokraatlike moonutuste vastu riigiaparaadi töös, nagu venitamine, lohakus ja vastutamatus, töötajate vajadus-

tesse ja nõudmistesse hoolimatu, ükskõikse suhtumise faktid.

V. I. Lenin nõudis võitlemist bürokratismi vastu «mitte kriitika pärast tehtava kriitika pinnal, vaid selle võitluse meetodite asjaliku kättejuhatamise pinnal, ja veel parem — tõelise võitluse pinnal neis asutustes, kus kritiseerivad seltsimehed töötavad, ja selle võitluse tulemustest ning õppetundidest teatamise pinnal» (31. kd., lk. 400). Bürokratismi ei saa võita ühe hoobiga, ütles V. I. Lenin, võitlus selle väljajuurimise eest saab olla edukas ainult sel juhul, kui kogu elanikkond juhtimisest osa võtab. Parimaks vahendiks võitluses bürokratismi vastu on täitmise kontroll, altpoolt teostatav kontroll, töörahva hulkade värskete jõudude juurdevool aparaati.

Aparaadi suureks puuduseks pidas V. I. Lenin kohmakust, mitmeastmelisust, tema ülemäära paisutamist.

«Praeguse aja kõige peamiseks järjekordseks ülesandeks ja lähemate aastate tähtsaimaks ülesandeks,» kirjutas V. I. Lenin 1922. aasta novembris, «on nõukogude aparaadi süstemaatiline vähendamine ja odavamaks muutmine tema koondamise ja täiuslikuma organiseerimise abil, paberliku asjaajamise ja bürokratismi hävitamise ning ebatootlike kulutuste vähendamise abil» (33. kd., lk. 407). Ta seadis ülesande viia riigiaparaat miinimumini, rookida temast välja kõik liialduste jäljed.

Aparaadi arvulise vähendamisega peab kaasnema tema kvalitatiivne tugevdamine. Esitades Tööliste-Talupoegade Inspektsiooni reorganiseerimise abinõud, et muuta ta eeskujulikuks rahvakomissariaadiks, kirjutas V. I. Lenin: «Olen kindel, et teenistujate arvu vähendamine minu poolt märgitud arvuni parandab mitmekordselt nii Tööliste-Talupoegade Inspektsiooni töötajate kvaliteeti kui ka kogu töö kvaliteeti, andes ühtlasi rahvakomissarile ja kolleegiumi liikmetele võimaluse täielikult keskenduda töö organiseerimisele ja sellele süstemaatilisele, järjekindlale töö kvaliteedi tõstmisele, mis on tööliste ja talupoegade võimule ja meie nõukogude korrale nii tingimata tarvilik» (33. kd., lk. 442). «On tarvis võtta põhimõtteks: parem arvu poolest vähem, kuid kõrgema kvaliteediga,» rõhutab ta sedasama mõtet oma töös «Pigem vähem, aga paremini».

V. I. Lenin märkis korduvalt, et sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise ülesande elluviimine nõuab riigiaparaadi töö igakülgset parandamist, tema organisaatorliku osa tõstmist

kõigil majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö aladel. Selleks peab nõukogude riigiaparaat olema kooskõlastatud ja hästi organiseeritud, peab töötama igasuguse venitamise ja mittevajaliku formalismi võimaliku vähendamisega. «Nõukogude administratsioonimasin peab töötama täpselt, ausalt ja kiiresti,» kirjutas ta ja kutsus üles otsustavalt võitlema lohakuse, aja kasutu kulutamise, viljatute istungite pidamise vastu.

«Nõukogude asutuste juhtimise eeskirjade visandis», «TKN-i (Töö ja Kaitse Nõukogu) juhendi kohalikele nõukogude asutustele» projektis, «Korralduses asetäitjate («Rahvakomissaride Nõukogu ning Töö ja Kaitse Nõukogu esimehe asetäitjate») töö kohta», IX ülevenemaalise nõukogude kongressi poolt 28. detsembril 1921 vastu võetud «Juhendis majandustöö küsimuste kohta», teostes «Kuidas reorganiseerida Tööliste-Talupoegade Inspektsioon», «Pigem vähem, aga paremini» ja teistes Lenini töödes on antud täpsed juhendid nõukogude riigiaparaadi tegevuse kõigi põhiküsimuste kohta. Aparaadi peamiseks ülesandeks on, nagu märkis V. I. Lenin, võitlus kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse poliitika elluviimise eest, revolutsioonilisest seaduslikkusest järjekindlalt kinnipidamine.

Et selles võitluses edu saavutada, on tarvis «pidada kõige rangemat revolutsioonilist korda, on tarvis pühaks pidada nõukogude võimu seadusi ja ettekirjutusi ning valvata, et neid täidetaks kõikide poolt» (29. kd., lk. 516). V. I. Lenin hoiatas, et kõige väiksematki seadusvastast tegu, kõige väiksematki korrarikkumist kasutab vaenlane ära ja kõik see tekitab riigile kahju.

Suured ülesanded asetas V. I. Lenin riigiasutuste juhatajatele. Ta mõistis hukka juhtivate töötajate igasuguse upsakuse, iseteadvuse, hoolimatu suhtumise omandatud kogemustesse. «... Kui kommunist on administraator, siis on tema esimene kohustus — hoiduda käsutamise harrastusest, osata esmalt arvesse võtta seda, mille teadus on juba välja töötanud...» (32. kd., lk. 123). Ta märkis, et juhtijad peavad õppima asjalikult ja tähelepanelikult analüüsima tööd ja tehtud vigu, hoolikalt tundma õppima ja üldistama kogemusi ning ellu viima paremaid töövõtteid ja tööviise. «Vähem intelligentlikku ja bürokraatlikku upsakust, rohkem selle uurimist, mida annavad meile keskuses ja kohapeal praktilised kogemused, ning selle

uurimist, mida teadus on meile juba andnud» (32. kd., lk. 124).

V. I. Lenin püstitas nõukogude asutuste juhatajate ette ülesande õppida juhtima, saada oskuslikeks organisaatoriteks. «Peaasi, mis meil puudub, on kultuursus, oskus valitseda» (33. kd., lk. 222). On tarvis, ütles ta, õppida tähelepanelikult, tõsiselt, asjatundlikult koguma, kontrollima ja analüüsima praktilisi kogemusi, tundma õppida paremaid tööeeskujusid. «Millest meil veel tõesti puudus on, see on oskus laialdaselt ära kasutada paremaid eeskujusid... et teha need eeskujudeks, mis on kõigile kohustuslikud» (32. kd., lk. 415—416). Kogemuste alahindamises nägi V. I. Lenin kõigi hädade ja bürokratismi allikat.

Suure tähtsuse omistas V. I. Lenin kohaliku initsiatiivi arendamisele. «On tingimusi,» kirjutas ta, «kus kohaliku töö eeskujulikul organiseerimisel, isegi kõige väiksemas ulatuses, on suurem riiklik tähtsus kui paljudel keskuses tehtava riikliku töö aladel» (32. kd., lk. 332).

Töö parandamiseks ja selle eeskujulikuks organiseerimiseks kohapeal soovitas V. I. Lenin keskasutustest kogenud vastutavaid töötajaid üle viia kohalikule tööle. «Mispärast ei võiks nüüd mõningaid Ülevenemaalise Kesktäitevkomitee liikmeid või kolleegiumide liikmeid või teisi kõrgeil kohtadel olevaid seltsimehi ümber paigutada tööle isegi maakonnas, isegi vallas? Me pole ju ometi sedavõrd «bürokratiseerunud», et see meid «šokeeriks». Ja meil leidubki kümneid keskasutuste töötajaid, kes sellega meeleldi nõustuvad. Kogu vabariigi majanduslikule ülesehitustööle on see aga erakordselt kasulik ja eeskujulikud vallad või eeskujulikud maakonnad etendavad mitte ainult suurt, vaid otse määravat, ajaloolist osa» (32. kd., lk. 334).

Iga antud asutuse töö viljakuse tõeliseks määraks soovitas V. I. Lenin võtta «eelkõige kõigi tema kaudu toimuvate asjade tegeliku ja edasilükkamatu täitmise astet...» Ta nõudis ühte või teise asutusse suunatud asjadele või arupärimistele «kõige kiiremaid ja ammendavaid vastuseid».

Kõik majandusliku ülesehitustöö küsimused, kõik alad on tihedalt seotud, märkis V. I. Lenin, ja «nende «ametkondlik» jaotamine, mis on vajalik riigi valitsemiseks, toob kahju, kui ei tehta pidevat tööd kooskõlastamise alal, hõõrumiste, bürokratismi, ametkondliku kitsarinnalisuse, kroonulikkuse likvideerimise alal» (32. kd., lk. 365).

Erilise tähtsuse omistas V. I. Lenin töötajate kirjade ja kaebuste läbivaatamisele. Ta märkis, et töötajate kaebused nõukogude asutuste halva töö kohta on tegelikult kontrolliks altpoolt, signaliseerivad puudustest riigiaparaadi töös. Ta nõudis niisugust töökorraldust, et hoolitsus töötajate eluliste vajaduste rahuldamise eest, tähelepanu nende signaalidele ja neile kiire reageerimine läbiksid kõigi nõukogude asutuste tegevust.

«Igas nõukogude asutuses,» kirjutas V. I. Lenin, «peab olema sisse seatud raamat, kuhu kõige lühemal kujul sisse kantakse jutulesoovija nimi, tema avalduse sisu ja asja käik» (28. kd., lk. 321).

V. I. Lenin tegi juhtidele ja riigikontrolli töötajatele kohustuseks «aeg-ajalt külastada vastuvõtte, kontrollida sissekannete raamatut», kontrollida asja tegelikku täitmist. Ta soovitas kogu asutuse tööd hinnata sellelt seisukohalt, kuidas selles on korraldatud töötajate kirjade ja kaebuste läbivaatamine, ning nõudis ise Rahvakomissaride Nõukogu Asjadevalitsuselt, et talle ette kantaks kõigist saabunud kaebustest hiljemalt ühe ööpäeva jooksul, arvates nende saabumisest.

Riigikontrolli aparaadi ette seadis V. I. Lenin ülesande organiseerida hoolikat kontrolli nõukogude asutuste tegevuse üle, korraldada süstemaatilist, regulaarset kontrolli nende töö õigsuse üle, pidada lakkamatut võitlust kõigi bürokratismi ja venitamise avalduste vastu, kindlustada kõige suuremat tööproduktiivsust. On tarvis mitte ainult süüdiolevaid isikuid välja selgitada. Riigikontrolli organid, märkis V. I. Lenin, peavad teadma ja tundma õppima nõukogude asutuste tööd, nad peavad õigeaegselt suunama tööd, vältima võimalikke eksimusi ja vigu, abistama töös. «Tuleb igati ja igas võimalikus suhtes üles näidata ja anda tegelikku *abi*, olgugi väikeses ulatuses, kuid reaalset abi» (35. kd., lk. 448).

Lenini teosed, mis on pühendatud riigiaparaadi töö küsimustele, sisaldavad nõukogude riikliku ülesehitustöö väärtuslikke kogemusi. Nende teoste tundmaõppimine aitab meie kaadril omandada leninliku juhtimise meetodit ja kasutada seda võitluses nõukogude riigiaparaadi töö edasise parandamise eest.

MASSIORGANISATSIOONIDE PARTEILINE JUHTIMINE

Parteigrupid mitteparteilistes organisatsioonides

Kommunistlik partei on töötajate eesmine väesalk nende võitluses sotsialistliku korra tugevdamise ja arendamise eest, on kõigi töörahva, nii ühiskondlike kui ka riiklike organisatsioonide juhtivaks tuumikuks.

Ühiskondlike ja riiklike organisatsioonide parteilise juhtimise põhiliseks meetodiks on veenmismeetod. Kommunistliku partei poliitika väljendab nõukogude rahva elulisi huve, seepärast võtavad töötajad partei poliitika vastu kui omaenda poliitika, toetavad seda aktiivselt ja võitlevad selle elluviimise eest. Partei mõju igakülgseks tugevdamiseks ja tema poliitika teostamiseks parteitute hulgas organiseeritakse nõukogude, ametiühingute, kooperatiivsete ja teiste massiorganisatsioonide kongressidel, konverentsidel ja nõupidamistel ning valitavais organeis, kus on vähemalt kolm partei liiget, parteigrupid.

Juba partei VIII kongress 1919. aastal märkis: «Ei tohi mingil tingimusel segi ajada parteikollektiivide funktsioone nõukogude kui riigiorganite funktsioonidega ... Oma otsused peab partei ellu viima nõukogude organite kaudu, *Nõukogude konstitutsiooni raamides.* Partei püüab nõukogude tegevust *juhtida,* kuid mitte nõukogusid asendada.» Sellest printsiibist peab partei kinni kõigi riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide juhtimisel; ta ei asenda neid, vaid suunab nende tegevust kommunistide kaudu, kes töötavad neis organisatsioonides.

Ühiskondlike organisatsioonide valitavais organeis loodavate parteigruppide koosseisu kuuluvad kommunistid —

antud valitava organi liikmed. Rajooni töörahva saadikute nõukogu parteigruppi kuuluvad kommunistid — rajooninõukogu rahvasaadikud, rajoonînõukogu täitevkomitee parteigrupi koosseisu aga kommunistid — täitevkomitee liikmed jne. Need kommunistid — rajooni täitevkomitee aparaadi töötajad aga, kes ei ole täitevkomitee liikmed, ei kuulu täitevkomitee parteigrupi koosseisu.

Kongressidel, konverentsidel ja nõupidamistel luuakse parteigrupid ainult vastava kongressi, konverentsi ja nõupidamise töö ajaks. Nõukogude, ametiühingute, kooperatiivsete ja teiste massiorganisatsioonide alaliselt tegutsevais valitavais organeis luuakse parteigrupid kogu antud valitava organi volituste perioodiks.

Teostades partei poliitikat parteitute hulgas, peavad parteigrupid taotlema partei- ja riikliku distsipliini tugevdamist, võitlema bürokratismi vastu, kontrollima partei ja nõukogude direktiivide täitmist. Parteigruppide istungid kutsutakse kokku vajaduse järgi, näiteks kui kommunistidel — valitava organi liikmeil — on vaja eelnevalt arutada mingit küsimust, mis on võetud selle organi päevakorda, kommunistide ühtse käitumisjoone kindlaksmääramiseks ühe või teise küsimuse lahendamisel.

Parteigruppi ühinenud kommunistid seisavad arvel partei-algorganisatsioonides oma töökoha järgi. Mitteparteiliste organisatsioonide parteigrupid ei või otsustada parteisse vastuvõtmise küsimust, kommunistide personaalküsimusi ega määrata karistust, s. o. nad ei või täita partei-algorganisatsiooni funktsioone.

Jooksva töö tegemiseks valitakse kommunistide — antud valitava organi liikmete hulgast täitevkomiteedes, kooperatiivsete organite juhatustes, ametiühingute presiidiumides parteigrupi sekretär. Mitteparteiliste organisatsioonide parteigruppide sekretärid valitakse lahtisel hääletamisel. Kongresside ja konverentside parteigrupid kutsutakse kokku vastavate parteikomiteede poolt.

Ühe mingisuguse mitteparteilise organisatsiooni valitavate organite mitmesuguste lülide parteigruppide vahel ei ole kaasalluvust. Nii näiteks rajooni täitevkomitee parteigrupp ei allu vastava linna või oblasti töörahva saadikute nõukogu parteigrupile. Kui niisugune kaasalluvus oleks olemas, siis viiks see kohalike partei juhtivate organite asendamisele.

Mitteparteiliste organisatsioonide parteigrupid alluvad

vastavaile parteiorganeile. Rajooni töörahva saadikute nõukogu või tema täitevkomitee parteigruppi juhib partei rajoonikomitee, linna töörahva saadikute nõukogu või tema täitevkomitee parteigruppi aga partei linnakomitee, küla- ja alevinõukogude parteigruppe juhib partei rajoonikomitee, ametiühingu-käitiskomitee parteigruppi juhib tehase parteiorganisatsioon jne.

Kõigis küsimustes on grupid kohustatud rangelt ja kõrvalekaldumatult juhinduma partei juhtivate organite otsustest.

Ametiühinguorganisatsioonide parteiline juhtimine

Ametiühinguliikumine on, V. I. Lenini väljenduse järgi, peaaegu eranditult ametiühingusse organiseerunud proletariaadi liikumiseks. Järelikult side ametiühingutega, nende juhtimine ongi tegelikult parteiorganisatsioonide side töölisklassi ja rahvaintelligentsi kõige laialdasemate hulkadega, nende juhtimine ja kasvatamine. Sidudes töölisklassi avangardi rahvahulkadega, on ametiühingud üheks tähtsamaks veorihmaks kommunistliku partei ja laialdaste töörahva hulkade vahel.

Vastavalt oma põhikirjale töötavad nõukogude ametiühingud NLKP kui nõukogude ühiskonna organiseeriva ja suunava jõu juhtimisel. Nõukogude ametiühingute jõud seisabki selles, et nad kõigil sotsialistliku ülesehitustöö etappidel on kogu oma tegevuses kõrvalekaldumatult juhindunud partei poliitikast. Kaasaegsetes tingimustes, kus kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus teostavad meie maa majanduse edasise tõusu ning töötajate materiaalse ja kultuurilise heaolu tõstmise suurejoonelist programmi, on ametiühingute kui kommunismi kooli, kui rahvahulkade võitlusorganiseerijate tähtsus veelgi kasvanud.

Ainuüksi otsuste ja direktiividega ei saa tõsta ametiühingutöö taset. Partei on korduvalt hoiatanud, et ametiühingute suhtes on kõige vähem lubatavad käsutamine ja väiklane eestkostmine. Kogu töö ametiühingus võib toimuda edukalt ainult ametiühingu liikmete laialdase isetegevuse arendamise alusel kõigis ametiühingutöö harudes. See nõuab, et parteikomiteede sekretärid ja liikmed, kõik partei liikmed võtaksid aktiivselt osa ametiühinguorgani-

satsioonide tööst, tõstaksid igati nende autoriteeti ja osa majanduslike ja poliitiliste ülesannete lahendamisel.

Võitlus tootmisplaanide täitmise eest, osavõtt majanduse juhtimisest on parimaks rahvahulkade kommunistliku kasvatamise kooliks. Nõukogude ametiühingute ülesannetesse kuulub tööliste kaasatõmbamine majanduse juhtimisele, paljude altpoolt teostatava kontrolli vormide kasutamine. Selleks on eelkõige tootmisnõupidamised, tööliskoosolekud, tootmisküsimuste laialdane arutamine, sotsialistliku võistluse arendamine jne. Ametiühingud peavad arendama rahvahulkade initsiatiivi, laiendama novaatorite, ratsionaliseerijate ja leiutajate ridu, tõstma mahajääjaid eesrindlaste tasemele, levitama positiivseid kogemusi.

Ametiühingute tegevuse tähtsaimaks küljeks on pidev hoolitsus töötajate materiaalse ja kultuurilise heaolu tõstmise eest, tööliste ja teenistujate töö- ja elutingimuste parandamise eest, elamute, koolide, klubide, haiglate, sanatooriumide, puhkekodude ja lasteasutuste ehitamise riiklike plaanide tingimata täitmise kindlustamise eest. Ainult aktiviseerides ametiühinguorganisatsioone, kasutades ühiskondliku kontrolli jõudu, saavad parteiorganisatsioonid edukalt võidelda tööliste ja teenistujate nõudmistesse ja vajadustesse ükskõikse ja tähelepanematu suhtumise avalduste vastu, saavutada nõukogude ja majandusasutuste aparaadi, samuti ka kaubandus-, ühiskondliku toitlustamise ja kommunaal-elutarbelise teenindamise ettevõtete töö igakülgset parandamist.

Parteikomiteed peavad tarvitusele võtma kõik abinõud selleks, et ametiühinguorganid paremini teostaksid ühiskondlikku kontrolli selle üle, kuidas ettevõtted ja keskasutused täidavad elamute ning kultuuriliste ja elutarbeliste hoonete ehitamise plaane.

Nõukogude ametiühingute tähtsamaks funktsiooniks on kõikide küsimuste lahendamine, mis puudutavad administratsiooni ning tööliste ja teenistujate vahekordi, samuti nõukogude tööseadusandlusest tulenevate töörahva õiguste kaitsmine. V. I. Lenin kirjutas, et ametiühingud on «kaotanud niisuguse aluse nagu majanduslik *klassi*võitlus, kuid pole veel kaugeltki kaotanud ega saa kahjuks veel paljude aastate jooksul kaotada niisugust alust nagu «majanduslik võitlus», mis *ei kujuta endast klassivõitlust* ja mis seisab nõukogude aparaadi bürokraatlike moonutuste vastu võitlemises, selles, et töörahva hulkade materiaalseid ja

vaimseid huve kaitsta niisuguste abinõude ja vahenditega, mida ei saa kasutada see aparaat jne.» (32. kd., lk. 80).

Nõukogude riigi ja rahva huvid on ühtsed ning lahutamatud. Kuid see ei tähenda sugugi, et meil ei ole järele jäänud kitsalt ametkondliku suhtumise kõidikuis siplevaid bürokraate, kes plaani täitmise eest võitlemise ettekäändel ei hoolitse tööliste töö- ja elutingimuste eest, ignoneerivad nende seaduslikke õigusi. Ametiühingud on muidugi kohustatud taotlema plaani tingimata täitmist ja ületamist iga ettevõtte, tsehhi ja jaoskonna poolt, ning selles küsimuses on tööliste, teenistujate ja administratsiooni huvid täiesti identsed. Kuid see ei tähenda, et ametiühingutöötajad võivad leppida hooletute juhtide omavoliga, kes tahavad oma eksimusi ettevõtete organisatsioonilis-tehnilisel juhtimisel katta tööliste õiguste kärpimise arvel, ületunnitöödega, puhkepäevade äramuutmisega ja muude alarmtööde teel.

Ametiühinguil lasub kohustus rangelt jälgida kollektiivlepingute kõrvalekaldumatut täitmist nii tööliste ja teenistujate kui ka administratsiooni poolt, mitte lubada töötajate seaduslike õiguste mingit kärpimist. Ametiühinguorganisatsioonid peavad Nõukogude seaduste alusel otsustavalt nõudma administratsioonilt tööliste põhjendatud pretensioonide täitmist. Tunduva osa töötajate avaldusi (ebaõige vallandamise, puhkuse mitteõigeaegse võimaldamise, ettevõtetes esinevate töökaitse-alaste puuduste kohta jne.), mis saabuvad parteiorganeile, võivad tavaliselt ilma viivituseta edukalt kohapeal lahendada ametiühingukomiteed, hinde- ja vaidekomisjonid ja töökaitseinspektorid. Parteiorganisatsioonid peavad kasvatama majandusmehi ametiühinguorganite õigustatud nõudmiste kiire ja täpse täitmise vaimus.

Ametiühinguile on antud suured õigused. Mitte vähendada neid õigusi, vaid kaasa aidata, et neid täielikult kasutataks, — see on üks parteilise juhtimise ülesandeid. Sealjuures vabanevad parteiorganid ise suurel määral asjade arutamisest, mida on võimalik ja tuleb edukalt lahendada ametiühingutel.

Igas töös on peamine — kaader. Organisaatorlikke võimeid omavate autoriteetsete, oskuslike ametiühingutöötajate süstemaatiline kasvatamine ja edutamine on parteiorganite tähtsaim kohustus. Ükskõikseid inimesi, kes on laisaks muutunud ning vajunud kantseleilikkuse ja büro-

kratismi rappa, ei tohi lubada elavate, isetegevate ametiühinguorganisatsioonide juhtimisele.

Oleks ekslik mõelda, et ametiühingutöö põhjalik parandamine on ainult ametiühingu aparaadi kohustuseks. Tegelikult oleneb ametiühingutöö tase miljonitest ametiühingu aktivistidest — ametiühingurühma organisaatoritest, komisjoni liikmetest, ametiühingu lihtliikmetest. Nende aktiivsuse tõstmisel etendavad suurt osa ametiühingu koosolekud tsehhides ja rühmades. Seal tuleb arutada tootmisalase ja poliitilise elu põhiküsimusi, kritiseerida töös esinevaid puudusi. Enesekriitika ja altpoolt tuleva kriitika igakülgne arendamine on nii ametiühingutöötajate kui ka kõigi tööliste ja teenistujate õige kasvatamise tähtsaimaks vahendiks.

Parteiorganisatsioonid peavad kogu oma töös ametiühingute juhtimisel lähtuma NLKP Keskkomitee detsembripleenumi (1956. a.) otsusest, mis paneb ette:

«— suurendada ametiühingute osatähtsust ettevõtete tootmis- ja finantsplaanide koostamisel ja täitmisel, töö normeerimise ja organiseerimise ning töötasu küsimuste lahendamisel, ohutustehnika parandamisel ettevõtetes ning eriti elamuehituse ning tööliste ja teenistujate materiaalsete ja elutarbeliste tingimuste parandamisega seotud küsimuste lahendamisel;

— arendada pidevalt sotsialistlikku võistlust kui võimsat vahendit võitluses majandusplaanide täitmise ja ületamise eest ning sotsialistliku majanduse pideva arendamise eest;

— tagada tööliste ja teenistujate koosolekute, tootmisnõupidamiste, tehniliste konverentside ja majandusaktiivide, tootmiseesrindlaste, ratsionaliseerijate ja leiutajate nõupidamiste regulaarne korraldamine, arendada laialdaselt teaduslik-tehniliste ühingute tööd.

Nõukogude ametiühingute tegevus peab saavutama sellise taseme, et ametiühingud täielikult õigustaksid oma kõrget kutsumust olla nagu õpetas Lenin, «juhtimise kool, majandamise kool, kommunismi kool».»

Komsomoliorganisatsioonide parteiline juhtimine

Leninlik komsomol on partei aktiivne abiline kogu riiklikus, majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös, noorsoo kommunistlikul kasvatamisel.

Kõigi oma edusammude eest on komsomol tänu võlgu

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei targale juhtimisele. Partei kasvatab ja õpetab komsomoli armastusega, aitab tema tööd täiustada, kasvatab nõukogude noorsugu oma kodumaa ennastsalgava teenimise ja kommunistlikule parteile ustavuse vaimus, NSV Liidu rahvaste vankumatu sõpruse vaimus, sisendab noorsoole nõukogude inimeste parimaid omadusi — tööarmastust, reipust, kartmatust, veendumust meie ürituse võidusse, valmisolekut võita kõik raskused ja takistused.

Partei XX kongressi resolutsioonis öeldakse:

«Tähtis koht meie maa ühiskondlikus elus on Üleliidulisel Leninlikul Kommunistlikul Noorsooühingul, kes võtab aktiivselt osa majanduslikust ja kultuurilisest ülesehitustööst, aitab parteil kasvatada noorsugu kommunismi vaimus. Kuid komsomoliorganisatsioonide tegevuses, eriti nende ideelises kasvatustöös, on tõsiseid puudusi. Komsomoliorganisatsioonid ei oska mõnikord rakendada noori praktilisele tööle, asendavad elavat organiseerimistööd resolutsioonide, paraadlikkuse ja kärategemisega. Selliste puuduste likvideerimiseks on vaja parandada kommunistliku noorsooühingu parteilist juhtimist. Parteiorganisatsioonid peavad kandma rohkem hoolt noorsoo hulgas kasvatus- ja kultuuritöö tegemiseks vajalike tingimuste loomise eest, garanteerima kommunistlike noorte ja kogu nõukogude noorsoo veelgi aktiivsema osavõtu riiklikust, majanduslikust ja kultuurilisest ülesehitustööst, meie maa kogu ühiskondlik-poliitilisest elust.»

Tugevdada noorsoo hulgas tehtava töö parteilist juhtimist tähendab eelkõige seda, et iga partei-algorganisatsioon, partei rajooni- või oblastikomitee peab süstemaatiliselt ja kvalifitseeritult suunama komsomoliorganisatsioonide tegevust: mitte piirduma üldiste juhendite andmisega, vaid tegelema noorsoo hulgas tehtava töö küsimustega, tema õppuse ja kasvatamise küsimustega konkreetselt, sisuliselt.

Parandada noorsoo kasvatamist tähendab teda veel aktiivsemalt kaasa tõmmata üldrahvalikku võitlusse kommunistliku ülesehitustöö plaanide elluviimise eest. V. I. Lenin õpetab: «Olla noorsooühingu liige tähendab talitada nõnda, et anda oma tööjõud, oma energia ühise ürituse kasuks. Selles seisabki kommunistlik kasvatus. Ainult niisuguses töös muutub noormees või neiu tõeliseks kommunistiks» (31. kd., lk. 265).

On tarvis, et komsomol võtaks aktiivsemalt osa riiklikust, majanduslikust ja kultuurilisest ülesehitustööst, kogu ühiskondlik-poliitilisest elust. Järelikult peavad parteiorganisatsioonid tuginema komsomoliorganisatsioonidele kui oma abilistele. Sealjuures tuleb arvestada seda, et kommunistlikud noored vajavad pidevalt isalikku abi ja nõuannet, kuidas paremini organiseerida noorsugu ühtede või teiste majanduslike ülesannete lahendamisele, millele nimelt koondada ühel või teisel momendil noorsoo jõud. See abi on siis efektiivne, kui parteiorganisatsioon arvestab seda, et kommunistlik noorsooühing on massiline isetegev organisatsioon, mille jõud seisab kõigi tema liikmete initsiatiivis ja aktiivsuses. On vajalik, et parteikomiteed ei piirduks komsomoliorganisatsioonidele üldiste juhendite ja üksikute ülesannete andmisega, vaid näeksid oma juhtimisülesande mõtet selles, et oskuslikult juhtida kommunistlikke noori küsimuste õigele, iseseisvale lahendamisele, kutsuda neis esile initsiatiivi, toetada häid algatusi.

Komsomoliorganisatsioonide osa edasine tõstmine riiklikus, majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös on lahutamatult seotud kommunistlike noorte ja kogu noorsoo hulgas tehtava ideelis-kasvatusliku tööga. Meie maal on loodud kõik vajalikud tingimused selleks, et kommunistlikud noored, kogu noorsugu omandaksid marksistlik-leninlikku teooriat, väsimatult tõstaksid oma poliitilist teadlikkust. Ülesannete keerulisus kohustab parteiorganisatsioone juhtima noorsoo hulgas tehtavat propagandat eriti tähelepanelikult ja süstemaatiliselt. Noorsoo hulgas peavad töötama parteiorganisatsioonide paremad propagandistid, inimesed, kes saavad aru marksismi-leninismi loovast iseloomust, kes oskavad läheneda noortele.

Tuleb aidata komsomoliorganisatsioonidel tõsta kogu töö kvaliteeti kommunistlike noorte poliitilisel valgustamisel, äratada noorsoos elavat huvi marksismi-leninismi aluste omandamise vastu. On tähtis, et juhtivad parteitöötajad ise vahetult teeksid propagandatööd noorsoo hulgas, esineksid tema ees ettekannete ja loengutega, näitaksid konkreetsete näidete varal, kuidas noored inimesed peavad rajama oma elu, võitlema oma kodumaa tugevdamise eest.

Igakülgselt arenenud ja aktiivsete kommunistliku ühiskonna ehitajate kasvatamine ei ole mõeldav kõigi noormeeste ja neidude kultuurilise ja tehnilise taseme tõstmi-

seta. V. I. Lenin märkis, et ainult kaasaegseid teadmisi omandades võib noorsugu edukalt üles ehitada kommunistlikku ühiskonda. Tänapäeva tingimustes, kus tööstuses ja põllumajanduses juurutatakse kaasaegse teaduse uusimaid saavutusi, kus tootmist varustatakse eesrindliku tehnikaga, omandab töölis- ja kolhoosinoorte üldharidusliku ning kultuurilise ja tehnilise taseme tõstmine erakordselt suure tähtsuse.

Parteiorganisatsioonide erilist tähelepanu nõuab õpilaste hulgas tehtav komsomolitöö. Sageli ei võeta arvesse, et ka koolis on komsomoliorganisatsioon isetegev organisatsioon ning et tema abistamine pedagoogide poolt peab olema suunatud sellele, et arendada seda isetegevust, tõsta kommunistlike noorte aktiivsust, leida õpilaste õppeedukuse ja distsipliini parandamise õigeid meetodeid.

Komsomoliorganisatsioonid ei pea säästma jõudu ega aega koolis tehtavaks tööks. Nad peavad kasvatama õpilastes armastust sotsialistliku kodumaa vastu, taotlust teadmiste järele, hoolikat suhtumist ühiskondlikku omandisse, tõe- ja tööarmastust. Kommunistliku noorsooühingu tähtsamaks ülesandeks on kasvatada kooliõpilastes armastust töö vastu kaevanduses, tehases ja vabrikus, masina-traktorijaamas, kolhoosis ja sovhoosis. Kommunistlikud noored võivad saavutada edu, kui nad toimivad oma vahendite ja meetoditega, mitte dubleerides õpetajaid, vaid abistades neid. On teada, kui tugevaks teadmishimu ergutamise ja tööarmastuse kasvatamise vahendiks on töö aine- ja tehnikaringides, laboratooriumides, kooli katselappidel, osavõtt näitlike õppevahendite valmistamisest, huvitavad matkad, ekskursioonid, jõukohased, hästi organiseeritud tööd kolhoosi- või sovhoosipõllul, loomakasvatusfarmis jne. Kommunistlikud noored peavad olema niisuguste ürituste initsiaatoreiks, kõikjalt välja kihutama formalismi, igavust, kroonulikkust. Loovat lähenemist peavad kommunistlikele noortele õpetama parteiorganisatsioonid.

Komsomoliorganisatsioonid on suur jõud kõrgemas õppeasutuses, nad on noorte avaliku arvamuse väljendajad, ja nende vastutustunnet tuleb tõsta kõige eest, mida tehakse nende instituudis. On kasulik, et komsomoliorganisatsioonide esindajaid ulatuslikumalt kaasa tõmmataks õppenõukogude, noorte spetsialistide jaotamise komisjonide ja vastuvõtukomisjonide töösse, kõrgema õppeasu-

tuse elus esinevate paljude praktiliste küsimuste lahendamisele jne.

Üheks komsomolitöö puuduste põhjuseks reas kõrgemates õppeasutustes on selle eraldatus elust, praktilistest ülesannetest, kommunistlikku ülesehitustööd iseloomustavast elavast tegevusest. Alaliselt suunata kommunistlikke noori niisugustele konkreetsetele ülesannetele, siduda neid ettevõtte eluga, kus nad võivad abistada ühiskondlikke organisatsioone, ratsionaliseerijaid, seinalehtede toimetuskolleegiume, — see on parteilise juhtimise tähtis ülesanne.

Loov, kvalifitseeritud lähenemine on väga tähtis ka pioneeritöö juhtimisel. Tuleb taotleda, et komsomoliorganisatsioonid nõukogude pedagoogide saavutustele tuginedes tõeliselt juhiksid pioneeritööd, täielikult taastaksid malevate ja salkade isetegeva iseloomu.

Komsomolile kui isetegevale noorsoo-organisatsioonile on eriti ohtlikud paberlik-bürokraatlikud juhtimismeetodid, formalism töös. Kui aga juhtivate komsomolitöötajate peamine tähelepanu on koondatud rohkearvuliste aruannete, teadete, resolutsioonide ja ürituste plaanide koostamisele, siis tähendab see, et parteiorganisatsioon ei juhi komsomolitööd õigesti. Partei õpetab, et komsomoli tähelepanu keskuses peavad olema elavad inimesed oma individuaalsete iseloomude ja vajadustega. Komsomolitöötajail ei tule niivõrd aruannete järgi, kuivõrd elavate tähelepanekute abil tundma õppida noorsoo vajadusi ja taotleda nende rahuldamist.

Selleks et õigesti juhtida komsomoliorganisatsioone, peavad parteitöötajad põhjalikult süvenema nende tegevusse, viibima noorte keskel. Ilma selleta levib paratamatult istungite abil toimuva juhtimise praktika: kuulatakse ära komsomolikomitee sekretäri aruanne ja võetakse sageli ilma igasuguse ettevalmistuseta ja olukorra tundmaõppimiseta vastu üldsõnaline otsus ning sellega asi lõpeb, olukord komsomoliorganisatsioonis aga ei muutu.

Noorsoo kasvatamine on vastutusrikas ja eluliselt tähtis ülesanne. See nõuab parteiorganisatsioonide pidevat tähelepanu. Tuleb korraldada töö nii, et mitte ainult parteiaktiiv, vaid ka iga kommunist võtaks praktiliselt osa noorsoo kasvatustööst.

PARTEISSE KUULUMINE

KES VÕIB OLLA NLKP LIIGE

NLKP peaülesanded, nagu märgitakse partei põhikirjas, seisavad selles, et ehitada üles kommunistlik ühiskond, järk-järgult üle minnes sotsialismilt kommunismile, pidevalt tõsta ühiskonna materiaalset ja kultuurilist taset, kasvatada ühiskonna liikmeid internatsionalismi vaimus ja kõigi maade töörahvaga vennalike sidemete loomise vaimus, igati tugevdada Nõukogude kodumaa aktiivset kaitset tema vaenlaste agressiivse tegevuse vastu.

Kommunistliku partei kõrged eesmärgid, raskused võitluses nende eesmärkide saavutamise eest nõuavad, et partei koosneks kindlaist ja ustavaist kommunismiürituse eest võitlejaist. Parteisse kuulumise küsimus on parteiehituse põhiküsimuseks. Sellest, kellest koosneb partei, sõltub tema monoliitsus, tema poliitiline joon, lõppkokkuvõttes aga ka partei enda saatus. Sellepärast, nagu ütles J. V. Stalin, «meie partei on *kindlus*, mille uksed avanevad vaid proovituile» (1. kd., lk. 65).

Kommunistlik partei hoolitseb pidevalt oma ridade puhtuse eest, oma koosseisu parandamise eest. Kogu partei ajalugu näitab, et partei tõepoolest valib enda ridadesse töölisklassi, töötajate parimad inimesed.

«Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei liikmeks,» öeldakse NLKP põhikirjas, «võib olla iga töötav Nõukogude Liidu kodanik, kes ei ekspluateeri võõrast tööd, kes tunnistab partei programmi ja põhikirja, aitab aktiivselt kaasa nende elluviimisele, töötab ühes partei organisatsioonis ja täidab kõiki partei otsuseid.

Partei liige tasub kindlaksmääratud liikmemaksu.»

See paragrahv lähtub parteisse kuulumise leninlikest

printsiipidest ja kajastab neid muutusi, mis on toimunud sotsialismi võidu tulemusena NSV Liidus.

Esimeseks parteisse astumise leninlikuks tingimuseks on partei programmi tunnustamine. Partei programm on lühike, teaduslikult formuleeritud sõnastus partei eesmärkidest ja ülesannetest. NLKP lõppeesmärgiks on kommunismi ülesehitamine. Tunnustada programmi tähendab järelikult tunnustada partei eesmärke, tema taktikat, s. o. neid praktilisi võitlusviise, mille abil ta saavutab kommunismi võidu. Kuna nõukogude rahvamajanduse arendamise plaanid on nende eesmärkide konkreetseks väljenduseks, mida NLKP taotleb, on need plaanid partei tähtsamateks programmdokumentideks. Olla partei liige tähendab võidelda kommunistliku korra eest, kommunismi ehitamise plaanide täitmise eest, alati silmas pidada partei taktikalisi ja organisatsioonilisi printsiipe.

Kuid ainuüksi programmi ja põhikirja tunnustamisest ei piisa parteisse kuulumiseks. Tõelise kommunisti sõnad ei tohi lahku minna tegudest. Tunnustades programmi, peab ta seda ennastsalgavalt teostama, ellu viima. Sellepärast võib partei liikmeks olla ainult see, kes töötab ühes tema organisatsioonis ja allub partei otsustele.

«Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei,» öeldakse põhikirjas, «on mõttekaaslaste-kommunistide vabatahtlik võitlusliit, mis on organiseeritud töölisklassi, töötava talurahva ja töötava intelligentsi hulka kuuluvatest inimestest.» See definitsioon rõhutab kommunistliku partei aktiivset, revolutsioonilist iseloomu, kuhu ühinevad inimesed, kellel on ühesugused programmilised, taktikalised ja organisatsioonilised vaated ja kes üheskoos võitlevad nende elluviimise eest.

NLKP põhikiri määrab kindlaks parteisse uute liikmete vastuvõtmise tingimused ja korra. Partei liikmeiks võetakse vastu teadlikud, aktiivsed ja kommunismile ustavad inimesed töölisklassi, kolhoositalurahva ja nõukogude intelligentsi hulgast.

Parteisse vastuvõtmine toimub eranditult individuaalses korras. Parteisse võetakse vastu isikuid alates 18 aasta vanusest. Noored kuni 20-aastaseks saamiseni astuvad parteisse ainult ÜLKNÜ kaudu.

Parteisse kuulumise kohustuslikuks tingimuseks on tema materiaalne abistamine. Kommunistlik partei on inimeste vabatahtlik organisatsioon, kes võtavad ühiselt osa kõi-

gist tema üritustest. Partei rahalised vahendid koosnevad eelkõige liikmemaksudest, ja iga kommunist tasub kindlaksmääratud maksu isiklikult. Liikmemaksude tasumine on kommunisti kõige lihtsam kohustus. Ja kui ta isegi sellesse nõudesse ei suhtu täpselt, siis ei saa olla veendumust, et ta väärikalt käitub keerulisema ülesande puhul. Sellepärast on parteis kehtestatud niisugune kord, et kommunist, kes kolme kuu kestel mõjuvate põhjusteta pole tasunud liikmemaksu, loetakse parteist automaatselt väljalangenuks.

Et veelgi tõsta kommunistide avangardset osa kommunistliku ühiskonna ülesehitamisel, on NLKP põhikirjas kindlaks määratud partei liikme kohustused. Vastavalt NLKP põhikirjale on partei liige kohustatud igati kaitsma partei ühtsust kui partei jõu ja võimsuse peatingimust; olema aktiivseks võitlejaks partei otsuste täitmise ja elluviimise eest; olema eeskujuks töös, õppima tundma oma töö tehnikat, pidevalt tõstes oma tootmis- ja tööalast kvalifikatsiooni, igati kaitsma ühiskondlikku sotsialistlikku omandust kui nõukogude korra püha ja puutumatut alust; pidevalt kõvendama sidet massidega, selgitama parteitutele massidele partei poliitika ja otsuste mõtet; töötama oma teadlikkuse tõstmiseks, marksismi-leninismi aluste omandamiseks; pidama partei ja riiklikku distsipliini, mis on ühevõrra kohustuslik kõigile partei liikmeile; arendama enesekriitikat ja altpoolt tulevat kriitikat, esile tooma puudusi töös ja taotlema nende kõrvaldamist, võitlema paraadliku heaolu ja tööedusammudest joobumise vastu; teatama partei juhtivatele organitele, kuni NLKP Keskkomiteeni välja, töös esinevatest puudustest, vaatamata isikuile; seda, kes teeb partei liikmele takistusi selle kohustuse täitmisel, tuleb rangelt karistada kui partei tahte rikkujat.

Partei liige, öeldakse NLKP põhikirjas, on kohustatud olema siiras ja aus partei ees, mitte võimaldama tõe varjamist ja moonutamist; pidama partei ja riiklikku saladust, ilmutama poliitilist valvsust; igal ametikohal, mille partei on temale usaldanud, kõrvalekaldumatult ellu viima partei juhendeid kaadri õige valiku kohta poliitiliste ja tööalaste omaduste järgi. Partei liikme kohustuste rikkumine või nende täitmatajätmine on vastuolus partei ridadesse kuulumisega.

PARTEI KOOSSEISU REGULEERIMISEST

Partei ei võta oma ridadesse vastu kaugeltki mitte kõiki soovijaid, vaid ainult kõige eesrindlikumad, ustavamad ja aktiivsemad, ta valib välja parimad inimesed, reguleerib vastuvõtmist, püüab saada uut täiendust eelkõige töölisklassi hulgast.

Kommunism kui teaduslik maailmavaade tekkis koos töölisklassi ilmumisega ajaloo areenile. Meie partei kui kõige eesrindlikuma ühiskonnaklassi partei kasvas ja karastus tööstusrajoonides. Mitte asjata ei pidanud V. I. Lenin suuri tehaseid ja vabrikuid partei kindlusteks. On teada, et terve ajaloolise perioodi jooksul, mil meie maal eksisteerisid ekspluataatorlikud klassid, rakendas partei teatud organisatsioonilisi abinõusid, selleks et kindlustada oma organisatsioonides distsiplineeritud proletaarset koosseisu ja kaitsta neid väikekodanlike elementide juurdevoolu eest. Kui enne revolutsiooni rasked illegaalsed tingimused tavaliselt tunduval määral kaitsesid parteid karjeristide ja juhuslike inimeste eest, siis pärast töölisklassi võitu suurenes oht, et kommunistide ridadesse tungivad ka need, kes püüavad kasutada valitsevasse parteisse kuulumise eeliseid. V. I. Lenin märkis korduvalt, kui tähtis on tagada abinõusid, mis kaitsevad parteid külgekleepujate eest, et partei kasvaks eelkõige tööliste arvel.

Sotsialismi võiduga meie maal kujunes välja ning kogu aeg tugevneb rahva moraalne ja poliitiline ühtsus. Partei kehtestas oma ridadesse astujaile ühtsed vastuvõtmise eeskirjad, sõltumata nende sotsiaalsest seisundist. Kuid see ei tähenda sugugi, et on ära langenud vajadus reguleerida partei kasvu ning et võib nõrgendada Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteisse range individuaalse vastuvõtmise printsiipi. Töölisklass on olnud, on ja jääb veel kauaks ajaks nõukogude ühiskonnas juhtivaks ühiskonnaklassiks. V. I. Lenin kirjutas, et ainult «vabrikute ja tehaste töölised, tööstustöölised on võimelised juhtima kogu töörahva ... massi ... uue, sotsialistliku ühiskonnakorra loomises, kogu võitluses klasside täieliku kaotamise eest» (29. kd., lk. 387). On arusaadav, et ka käesoleval ajal tuleb eelkõige töölisklassi ridadest kaasa tõmmata uusi jõude kommunistlikku parteisse.

Partei valib endale kõige eesrindlikumad ja aktiivsemad

inimesed, vastavalt partei ees ühel või teisel tegevusetapil seisvatele ülesannetele. Kui sõja-aastail eelistati parteisse vastuvõtmisel neid, kes olid rinde eesliinil, siis nüüd, kus partei on püstitanud ülesande järsult suurendada materiaalsete hüvede tootmist, tuleb parteisse vastuvõtmisel peatähelepanu pöörata esmajoones nende hüvede otsestele tootjatele — töölistele ja kolhoosnikutele. Tehnilise progressi suurejoonelise programmi elluviimiseks tööstuse valdkonnas peavad parteiorganisatsioonid NLKP ridadesse valikul suurendama tähelepanu tootmistöölistele, eriti novaatoritele, ratsionaliseerijatele ja sotsialistliku võistluse algatajaile, kaasa tõmbama meie kuulsusrikka töölisklassi parimad, loovalt mõtlevad, patriootlikud jõud.

Nagu märgitakse NLKP Keskkomitee aruandes partei XX kongressile, on tähelepanu nõrgenemine partei kasvu reguleerimise suhtes, eriti partei töölistuumiku suurendamise suhtes, tõsiseks lüngaks kohalike parteiorganite parteilises organiseerimistöös. «Lähtudes sellest, et peaasjaks on partei ridade kvalitatiivne, mitte aga kvantitatiivne kasv,» märgitakse NLKP XX kongressi otsuses, «kohustab kongress parteiorganisatsioone kandma suuremat hoolt selle eest, et parteisse võetaks individuaalses korras eesrindlikke inimesi, esijoones tööliste ja kolhoosnikute hulgast.»

Parteiorganisatsiooni kasvu reguleerimine ei tähenda NLKP Parteisse vastuvõtmise statistiliste andmete mehaanilist kokkuvõtmist ega mingeid organisatsioonilise iseloomuga kunstlikke abinõusid. See on pidev kasvatustöö inimestega. Parteisse vastuvõetava koosseisu järgi võib eksimatult kindlaks määrata, kuidas lööb siseparteilise, ühiskondliku elu pulss ettevõtetes, kas parteikomiteed saavad õigesti aru oma ülesannetest. Ei ole kujukamat ja veenvamat tõendit parteiorganisatsiooni poliitilisest küpsusest, tema sidemetest rahvahulkadega kui uued, tema poolt kasvatatud, ennastsalgavad kommunismiehitajad, kes astuvad NLKP ridadesse.

Mõned tehaste parteiorganisatsioonide sekretärid küsivad, et kas on õige, kui partei rajoonikomitee nõupidamistel kritiseeritakse selle pärast, et vähe võetakse tehases partei liikmekandidaatideks vastu juhtivate kutsealadega töölisi, inimese voorusi ei määra ju kutseala. Muidugi on see nii, kui aga parteiorganisatsioon, kelle kasvu põhibaasiks on töölised, võtab parteisse peamiselt teenistujaid, siis see

tähendab, et ta on nõrgendanud parteilist kasvatustööd tsehhides, ei laienda parteitu aktiivi ridu. Kui näiteks metallurgiatehases toimub parteiorganisatsiooni kasv lihttööliste arvel, juhtivate kutsealadega inimesed aga seisavad parteiorganisatsioonist kaugel, siis sellest ei saa ükskõikselt mööda minna, kuna see räägib tõsistest puudustest parteiorganisatsiooni töös, tema nõrgast sidemest kvalifitseeritud kaadritöölistega, nendega, kellest oleneb kogu ettevõtte edu.

Selleks et parteiorganisatsioon saaks kindlustada parteisse paremate inimeste aktiivset valikut, peab ta õigesti paigutama oma jõude. On raske loota, et sõekaevanduse parteiorganisatsioon kasvab masinistide ja kombainerite arvel, kui kommunistid ei viibi allmaatöödel, vaid töötavad teisejärgulistel ametikohtadel maa peal.

Iga parteiorganisatsioon peab looma enda ümber laialdase parteitu aktiivi, ja tööd selle aktiiviga peavad tegema kõik kommunistid. Parteiorganisatsioon tugineb kogu oma tegevuses parteitule aktiivile, kelle read pidevalt laienevad. Niisugune pidev töö aktiiviga kindlustabki värskete jõudude alalise juurdevoolu parteiorganisatsioonidesse.

Parteisse vastuvõtmisega seotud tööd ei tohi käsitleda mingi iseseisva töölõiguna, mis on eraldatud kogu parteiorganisatsiooni elust. Selleks et partei read täieneksid parimate inimeste arvel, peavad tööstusettevõtete partei-algorganisatsioonid rohkem süvenema tootmistöösse, laialdasemalt kaasa tõmbama töölisi ülesannete täitmisele, arendama mitmesuguseid ühiskondliku kontrolli vorme, kutsuma parteituid lahtistele parteikoosolekutele, hoolitsema aktiivi ideelis-poliitilise ja üldharidusliku taseme tõstmise eest. Juhtivad parteitöötajad peavad pidevalt suhtlema mitte ainult kommunistidega, vaid ka parteitutega, põhjalikult tundma töötajate nõudeid ja vajadusi.

Kui partei-algorganisatsioon tegutseb aktiivselt ning kui kõik näevad temas kollektiivi eesrindlikku osa, kes tunneb muret töö pärast, on tihedalt seotud inimestega, teab nende vajadusi ja hoolitseb nende rahuldamise eest, kui juhtivad parteitöötajad vestlevad vabalt töölistega, elavad kaasa nende huvidele, oskavad toetada iga väärtuslikku algatust, initsiatiivi, siis niisuguse partei-algorganisatsiooni read täienevad pidevalt.

See käib nii ettevõtete parteiorganisatsioonide kui ka kolhooside parteiorganisatsioonide kohta. Võitluses põllu-

majanduse tõusu eest on kasvanud uus eesrindlike kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside tööliste ning maaintelligentsi rohkearvuline kaader. See on määratu suur jõud, kes võib muutuda ja peab muutuma parteiorganisatsioonide toeks. See on partei ridade kasvu väärikas reserv.

Kogemused näitavad, et kasvavad need kolhoosi-parteiorganisatsioonid, kelle jõud on paigutatud otsustavaisse tootmislõikudesse, kus kommunistid on end näidanud kui inimesed, kes annavad tööeeskuju, kes tunnevad muret ühismajapidamise eest. Kuigi meie parteil on olemas suur autoriteet, ei tohi siiski unustada, et igaüks astub parteisse teatud algorganisatsiooni kaudu, ja kui viimane töötab halvasti, kui kommunistid on kaotanud autoriteedi, siis isegi see kolhoosnik, kes kogu südamest tahab astuda parteisse, jääb tõsiselt mõtlema ja võib-olla loobub avalduse sisseandmisest.

Seepärast tuleb maa-rajoonikomiteedel parteisse vastuvõtmise alase töö parandamiseks esmajoones tugevdada partei-algorganisatsioone, hoolitseda selle eest, et kommunistid töötaksid otsustavais tootmislõikudes ning näitaksid teadliku distsipliini ja tööinnu eeskuju.

Parteisse vastuvõtmise alase töö intensiivistamine ei tähenda hoopiski mingit nõudlikkuse vähendamist parteisse astujate suhtes. Ainult formalistid, kelledele ei ole tegelikult kallis partei üritus, võivad mõtelda, et kogu ülesanne seisab selles, et parteisse vastuvõtmise statistilistes aruannetes tõuseks tööliste ja kolhoosnikute protsent. Igasugune partei uute liikmete arvu tagaajamine on täiesti lubamatu. «Näilisi partei liikmeid,» ütles V. I. Lenin, «ei vaja me ka muidu. Ainsaks valitsusparteiks maailmas, kes hoolitseb mitte oma liikmete arvu suurendamise, vaid nende kvaliteedi tõstmise eest, partei puhastamise eest «külgekleepunuist», on meie partei — revolutsioonilise töölisklassi partei» (30. kd., lk. 44). Ülesanne seisab selles, et igati parandada parteisse vastuvõetavate kvalitatiivset koosseisu.

Kõrged tootmisalased näitajad on parteisse astujale esitatavaks tähtsaimaks nõudeks, kuid ei tohi otsustada selle üle, kas inimene on vääriline saama kommunistiks, ainult tootmisnormide täitmise protsentide põhjal. Sellest näitajast üksinda ei piisa, sest on inimesi, kes küll täidavad norme, kuid seisavad igasugustest ühiskondlikest huvidest kaugel. Oskus orienteeruda poliitilistes küsimustes on

samuti vajalik neile, kes tahavad saada kommunistiks, kuid oleks ekslik otsustada inimeste üle ainult selle põhjal, kuidas nad vastavad marksistlik-leninlikku teooriasse puutuvatele küsimustele. Inimene võib peast teada teoreetilisi põhialuseid, orienteeruda jooksvates küsimustes, kuid kontrollimisel osutub väiklaste huvidega, omakasupüüdlikuks inimeseks, kellele ülevad sõnad kommunistlikest ideaalidest olid vaid oma ideelise vaesuse varjamise abinõuks. Dokumentide korrasolek, täielik selgus eluloo kõigis üksikasjades on samuti tähtsaks tingimuseks inimese parteisse vastuvõtmise küsimuse otsustamisel. Kuid oleks ekslik otsustada tulevase kommunisti üle ainult ankeedi järgi, tundmata huvi selle vastu, missugustest ajenditest juhindudes ta astub parteisse, missugune on ta moraalne pale. Ühe sõnaga, inimest tuleb hinnata igakülgselt, pidades meeles seda, et kommunisti nimetus tuleb tõsta üha kõrgemale, et iga viga parteisse vastuvõtmisel õõnestab parteiorganisatsiooni autoriteeti töötajate silmis, toob meie üritusele kahju.

Ei tohi lubada seda, kui parteisse astujate vooruste ja puuduste igakülgne hindamine asendatakse formaalse protseduuriga, mis lubamatuseni lihtsustab kommunistide võitlusliidu ridadesse uue mõttekaaslase vastuvõtmise vastutusrikast akti. Sageli arutatakse parteisse vastuvõtmise küsimust kinnistel koosolekutel, kollektiivile ei teatata, kelle avaldused läbivaatamisele tulevad. Kiirustamine ise muudab vastuvõtmise fakti formaalsuseks, see aga peaks kogu eluajaks jääma parteisse astujale meelde, innustama teda, peaks sundima teda tunnetama suurt vastutust rahva ees. Kiirus viib üldisele suhtumisele, kus ei ole aega vestelda inimesega, esitada küsimusi, süveneda eluloosse.

Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteisse vastuvõtmise õige organiseerimine sõltub eelkõige sellest juhtimisest partei rajooni- ja linnakomiteede poolt. Rajoonikomitee kannab partei ees kogu vastutust partei uue täienduse kvalitatiivse koosseisu eest, sest alles pärast rajoonikomitee otsust omandavad partei-algorganisatsioonide otsused parteisse vastuvõtmise kohta seadusliku jõu. Rajoonikomitee sekretäridel ja büroo liikmetel tuleb pidevalt tegelda parteisse vastuvõtmise küsimustega, lähenedes sellele mitte kitsalt, mitte ainult sellelt seisukohalt, kas avalduse esitanu on vääriline parteisse vastuvõtmiseks, vaid ka süvenedes sellesse, kuidas üldse kasvab parteiorganisatsioon,

märgates siin toimuvat protsessi. Erilist tähelepanu tuleb pöörata meie parteisse astumise motiivide väljaselgitamisele. On tarvis õigeaegselt ära tunda neid, kes astuvad parteisse mitte ideelistel kaalutlustel, vaid karjeristlikel eesmärkidel, ja takistada nende astumist partei ridadesse.

NLKP oblastikomiteed ja kraikomiteed ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed peavad analüüsima, missuguste töötajate kihtide arvel kasvab oblasti parteiorganisatsioon, kuidas on lood juhtivate kutsealadega tööliste ja kolhoosnikute, samuti meie partei lähima reservi — kommunistliku noorsoo vastuvõtmisega.

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKKU PARTEISSE VASTUVÕTMISE AVALDUSTE LÄBIVAATAMISE KORD

Kommunistliku partei liikmeks või liikmekandidaadiks astuja esitab vastavale partei-algorganisatsioonile isikliku avalduse, elulookirjelduse, NLKP Keskkomitee poolt kinnitatud vormi kohase täidetud ankeedi ja NLKP põhikirja nõuetele vastavad soovitused. Kui soovitaja ja soovitatav töötavad eri organisatsioonides, siis tõestatakse soovitaja allkiri partei-algorganisatsiooni sekretäri ja partei rajooni-, linnakomitee poolt.

Parteisse astujalt ei tule nõuda mingeid muid õiendeid ja dokumente. Asi ei seisa mitte selles, kui palju õiendeid ja mitmesuguseid pabereid parteisse astuja kohta kogutakse. Peamine on, et parteiorganisatsioon inimest, tema isiklikke omadusi igakülgselt tunneks, oleks veendunud selles, et parteisse astuja kannab auga kommunisti kõrget nimetust. Neil juhtudel, kui peale ankeediandmete on vaja mingisuguseid täiendavaid andmeid Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteisse astuja kohta, peab parteiorganisatsioon need ise hankima.

Pärast seda, kui partei-algorganisatsiooni on saabunud parteisse astujalt vajalikud dokumendid, märgib parteiorganisatsiooni sekretär ankeedile soovitajate perekonnanimed, nende parteidokumentide numbri, parteistaaži, töökoha ja mis ajast alates soovitaja tunneb soovitatavat, samuti kontrollib ankeedi täitmise õigsust. Seejärel arutab partei-algorganisatsiooni büroo eelnevalt küsimust selle kohta, kas avalduse esitanu on vääriline parteisse vastu-

võtmiseks, ja esitab oma arvamuse partei-algorganisatsiooni üldkoosolekule arutamiseks. Üldkoosolekule esitatakse arutamiseks ka need parteisse vastuvõtmise avaldused, mille kohta büroo tegi otsuse keelduda parteisse vastu võtmast.

Parteisse vastuvõtmise küsimus arutatakse ja otsustatakse partei-algorganisatsiooni üldkoosoleku poolt, kelle otsus jõustub rajoonikomitee kinnitamisega, rajoonilise jaotuseta linnades aga partei linnakomitee kinnitamisega. Parteisse vastuvõtmine võib toimuda nii lahtistel kui ka kinnistel parteikoosolekutel. Arutades parteisse vastuvõtmise küsimust, peavad kommunistid igakülgselt tutvuma sellega, kes avalduse esitas. Parteikoosolekul annab iga parteisse astuja kohta aru partei-algorganisatsiooni sekretär või büroo liige. Niisugune küsimuse arutamine annab igale kommunistile, kes koosolekust osa võtab, võimaluse oma arvamuse kujunemiseks selle kohta, kas avalduse esitanu on vääriline parteisse vastuvõtmiseks.

Üldkoosoleku protokolli märgitakse peale otsuse NLKP liikmeks või liikmekandidaadiks vastuvõtmise kohta lühidalt iga sõnavõtu sisu. Pärast koosolekut märgib partei-algorganisatsiooni sekretär vastuvõetud otsuse parteisse astuja ankeeti ja asetab koosoleku kuupäeva. Neis partei-organisatsioonides, kus on olemas parteikomiteed, tsehhide parteiorganisatsioonidel aga on partei-algorganisatsiooni õigused, kinnitab tsehhi-parteiorganisatsiooni üldkoosoleku otsuse parteikomitee. Tsehhi-parteiorganisatsioon on osa ettevõtte või asutuse parteiorganisatsioonist. Parteikomitee otsus aga väljendab kogu parteiorganisatsiooni arvamust, kuna komitee on valitud ettevõtte või asutuse parteiorganisatsiooni üldkoosolekul või konverentsil.

NLKP liikmeks või liikmekandidaadiks vastuvõtmise materjalide suunamisel partei linna- või rajoonikomiteele kinnitamiseks saadavad parteiorganisatsioonid sinna parteisse astuja avalduse, elulookirjelduse, soovitused ja ankeedi. Kui partei-algorganisatsiooni koosolek või parteikomitee otsustasid parteisse vastuvõtmise küsimuse arutamisel vastuvõtmisest keelduda, siis neil juhtudel mingisuguseid materjale partei rajooni- või linnakomiteesse ei suunata.

Kolhoosnikute, kooliõpetajate ja maarajooni muude töötajate avaldusi parteisse vastuvõtmise kohta võivad antud

kolhoosis, koolis jne. partei-algorganisatsiooni puudumise korral ka läbi vaadata territoriaalsed partei-algorganisatsioonid.

NLKP rajooni-, linnakomitees vaadatakse partei-algorganisatsioonide otsused parteisse vastuvõtmise kohta läbi partei rajooni-, linnakomitee büroo istungitel. Rajoonikomitee sekretär vestleb eelnevalt nendega, kes parteisse avalduse esitasid. Partei rajooni-, linnakomitee bürool arutatakse NLKP liikmekandidaadiks või liikmeks vastuvõtmise küsimust tingimata parteisse vastuvõetava ja vastava partei-algorganisatsiooni sekretäri juuresolekul.

See tsehhi-parteiorganisatsioon, kellele ei ole antud partei-algorganisatsiooni õigusi, ei või lahendada parteisse vastuvõtmise küsimust. Kuna aga tsehhi-parteiorganisatsiooni kommunistid parteisse vastuvõetavat seltsimeest töö kaudu hästi tunnevad, siis tuleb parteisse vastuvõtmise avaldusi arutada tsehhi-parteiorganisatsiooni koosolekul, tsehhi kommunistide arvamus aga teatavaks teha parteiorganisatsiooni üldkoosolekule, kes otsustabki vastuvõtmise küsimuse.

Partei-algorganisatsioonides, kus on olemas tsehhi-parteiorganisatsioonid ja parteigrupid osakondade, brigaadide jne. kaupa, võib parteisse vastuvõtmise küsimust arutada tsehhi-parteiorganisatsiooni või parteigrupi koosolekul. Parteigrupp või tsehhi-parteiorganisatsioon võib avaldada arvamust parteisse vastuvõtmise poolt või vastu. Nii ühel kui teisel juhul tuleb parteisse vastuvõtmise avaldus bürool ja seejärel partei-algorganisatsiooni üldkoosolekul läbi vaadata.

Seal, kus on olemas tehase parteikomitee, ei arutata parteisse vastuvõtmise küsimust tehase partei-üldkoosolekul.

Kas rajoonikomitee võib läbi vaadata parteisse vastuvõtmise otsust, mis on tehtud teise rajooni partei-algorganisatsiooni poolt.

NLKP rajooni-, linnakomitee ei või kinnitada parteisse vastuvõtmise otsust, mis on tehtud teise rajooni partei-organisatsiooni poolt. Kui seltsimees saabus teisest rajoonist, kus ta oli vastu võetud partei-algorganisatsiooni poolt, kuid vastuvõtmise otsus ei olnud rajooni-, linnakomitee poolt kinnitatud, siis võib teda NLKP ridadesse vastu võtta üldistel alustel, s. o. uue töökoha partei-algorganisatsiooni kaudu, kinni pidades kõigist partei põhikirja nõuetest.

Mis ajast arvestatakse parteisse vastuvõetavate parteistaaži.

Vastavalt NLKP põhikirjale arvestatakse kandidaatidest NLKP liikmeks vastuvõetavate, samuti partei liikmekandidaatideks võetavate kandidaadistaaži päevast, millal partei-algorganisatsiooni üldkoosolek võttis vastu otsuse antud seltsimehe partei liikmeks või liikmekandidaadiks vastuvõtmise kohta. Pärast partei-algorganisatsiooni otsuse kinnitamist rajoonikomitees, linnades aga, kus ei ole rajoonilist jaotust, partei linnakomitees, märgitakse see kandidaadistaaž kõigisse parteidokumentidesse. Nende dokumentide lahtrisse «Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteisse astumise aeg» märgitakse NLKP liikmekandidaadiks või liikmeks astumise kuu ja aasta ning parteiorgani nimetus, kelle poolt parteisse vastuvõtmine kinnitati (rajoonikomitee, linnakomitee).

Parteiorganisatsioonides, kus on loodud parteikomiteed, tsehhi-parteiorganisatsioonidele aga on antud partei-algorganisatsiooni õigused, arvestatakse parteisse võetavate staaži alates tsehhi-parteiorganisatsiooni üldkoosoleku otsuse päevast, mitte aga parteikomitee poolt otsuse vastuvõtmise päevast alates.

SOOVITUSTEST NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKKU PARTEISSE ASTUJATELE

Põhikirja nõude, et parteisse astujad esitaksid soovitused kolmelt partei liikmelt, kellel on vähemalt kolmeaastane parteistaaž ja kes tunnevad soovitatavat ühise töö põhjal vähemalt üks aasta, eesmärgiks on kindlustada Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteisse tõeliselt eesrindlike, kommunismile ustavate inimeste valik töölisklassi, töötava talurahva ja töötava intelligentsi hulgast.

Soovitaja allkirja tõestab parteiorganisatsiooni sekretär, kes on kohustatud kontrollima, kas soovitaja tõepoolest tunneb parteisse astujat ühise töö põhjal vähemalt üks aasta, kas tal on NLKP põhikirjaga ette nähtud parteistaaž, kas soovitaja parteipileti number on näidatud õigesti. Teiste sõnadega, parteiorganisatsiooni sekretär kontrollib soovituse täisväärtuslikkust, tema vastavust NLKP põhikirja nõuetele. Juhul, kui sekretär leiab, et soovitus on antud põhikirja nõudeid rikkudes (näiteks kui soo-

vitaja ei tunne parteisse astujat ühise töö põhjal või tunneb teda vähem kui üks aasta, kui tal ei ole kindlaksmääratud parteistaaži jne.), siis ei tohi ta niisugust soovitust tõestada.

Kuid parteiorganisatsiooni sekretäril ei ole õigus keelduda soovitaja allkirja tõestamisest sel põhjusel, et kommunisti poolt soovitatavale antud iseloomustus ei ühti sekretäri isikliku arvamusega. Sekretäril on võimalus oma arvamust avaldada bürool ja koosolekul või teatada sellele organisatsioonile, kuhu tema poolt tõestatud soovitus esitatakse. Parteiorganisatsiooni sekretäri allkiri soovitusel tähendab ainult seda, et see soovitus on täisväärtuslik ja et seda võib vastu võtta teiste dokumentide hulgas, mis parteisse astuja esitab parteikoosolekule läbivaatamiseks ja arutamiseks.

Andes Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteisse astujale soovituse, võtab kommunist endale sellega parteiorganisatsiooni ees vastutuse selle eest, et soovitatav on väärriline olema partei ridades. Täisväärtusliku soovituse võib anda ainult see, kes on pikemat aega soovitatavaga ühiselt töötanud, sest ainult kollektiivis, ühises töös, pidevas läbikäimises avalduvad kõige täielikumalt kõik inimese omadused, tema ühiskondlik-poliitiline pale. Nimelt seda peabki silmas NLKP põhikiri, mis nõuab soovitajalt soovitatava põhjalikku ja igakülgset tundmist ühise töö põhjal vähemalt üks aasta. Sellepärast ei saa pidada täisväärtuslikuks soovitust, mis on antud inimesele, keda kommunist küll tunneb pika aja jooksul, võib-olla isegi lapsepõlvest alates, on sündinud temaga ühes ja sellessamas linnas või külas, kuid ei ole temaga kunagi ühiselt töötanud tootmises, asutuses või ühiskondlikes organisatsioonides.

Parteiorganisatsioon on kohustatud välja selgitama, millal ja missuguse aja jooksul nad ühiselt töötasid, kas kommunist on tõepoolest hästi ja igakülgselt tundma õppinud seda, kelle eest ta vastutab.

Tuleb lugeda kehtivaks need NLKP liikmeks või liikmekandidaadiks astumise soovitused, mis on antud kolhoosnikutele, mehhanisaatoritele, põllumajanduse spetsialistidele, kooliõpetajatele ja teistele maal töötavatele inimestele partei rajoonikomiteede, rajooni täitevkomiteede ja teiste rajooniorganisatsioonide või masina-traktorijaamade juhtivate töötajate poolt. Need kommunistid on oma tegevuse

iseloomu tõttu pidevalt seotud kolhooside, külanõukogude, koolide ning teiste asutuste ja organisatsioonidega maal. Nad puutuvad kokku parteitute aktivistidega ning tunnevad neid ühise töö põhjal tootmisprotsessis ja ühiskondlik-poliitilises tegevuses.

See on maksev ka kommunistide — kolhoosnikute ning kolhooside ja külanõukogude esimeeste — suhtes. Nad võivad anda soovituse partei liikmeks või liikmekandidaadiks astumiseks masina-traktorijaamade alalistele töötajatele — traktoristidele, kombaineritele ja teistele mehhanisaatoritele ja põllumajanduse spetsialistidele —, keda nad tunnevad ühise töö põhjal kolhoosis vähemalt üks aasta.

Põhikirja nõue — tunda soovitatavat ühise töö põhjal vähemalt üks aasta — ei tähenda seda, et kommunist vastutab soovitatava eest ainult selle perioodi osas, mille jooksul ta temaga ühiselt töötas. Andes soovituse, peab kommunist teadma parteisse astuja tegevust ka minevikus. Vahel parteiorganisatsioonid ei loe kehtivaks soovitust siis, kui kommunist töötas soovitatavaga ühiselt varem, mitte aga soovituse andmise momendil. Kui partei liige töötas soovitatavaga koos rea aastate jooksul ja kuigi ta viimastel kuudel temaga ühiselt ei töötanud, kuid temaga ühes linnas või külas elades teab hästi tema tööalast ja ühiskondlik-poliitilist tegevust, siis võib niisuguse soovituse tunnistada kehtivaks.

Teine asi, kui kommunist andis soovituse inimesele, keda ta küll varem hästi tundis ühise töö põhjal, kuid viimasel ajal elasid nad eri linnades ja soovitajal ei olnud võimalust soovitatava tööd isiklikult jälgida. Neil juhtudel peab parteiorganisatsioon üksikasjaliselt analüüsima, kas soovitus on täisväärtuslik.

Kas sugulased võivad anda soovituse parteisse astumiseks? NLKP põhikiri nõuab, et kommunist tunneks tema poolt parteisse soovitatavat ühise töö põhjal vähemalt üks aasta. Põhikiri ei esita sugulusvahekordi kui takistust parteisse astujale soovituse andmiseks. Parteisse astuvad inimesed, kes on näidanud end ühiskondlik-poliitilisel tööl, keda hästi tunneb kollektiiv, kuhu nad kuuluvad. Seepärast ei ole seltsimeestel, kui nad valmistuvad parteisse astuma, vaja otsida endile soovitajaid sugulaste hulgast, nad leiavad soovitajaid oma kollektiivist.

Vastavalt NLKP põhikirjale esitavad kommunistlikud noored parteisse astumisel soovituse komsomoli rajooni-,

linnakomiteelt. Komsomoli rajooni-, linnakomitee soovitus on kogu organisatsiooni väga suur vastutus inimese eest. Niisugust soovitust on komsomoliorganisatsioon õigustatud välja andma ainult täiesti ettevalmistatud ja läbiproovitud kommunistlikele noortele, kes on tõendanud oma tööga ja ühiskondlik-poliitilise tegevusega ustavust parteile. Niisugune inimese tundmine on võimalik, kui kommunistlik noor töötab pikemat aega antud organisatsioonis.

Küsimusele, kui pika aja vältel on soovitus maksev, ei saa läheneda formaalselt. Kui mingil põhjusel on ajast, mil kommunist andis soovituse, möödunud pikem periood, on parteiorgan kohustatud soovitajalt uuesti küsima, kas ta jätab oma soovituse jõusse, kas ta teeb mingeid muudatusi, kas ta teab, kuidas elab ja töötab soovitatav. Ainult neil juhtudel võib niisuguse soovituse kehtivaks lugeda.

TÖÖ PARTEI LIIKMEKANDIDAATIDEGA

NLKP on tugev mitte ainult oma liikmete arvu poolest, vaid eelkõige nende kvaliteedilt. Ta hoolitseb pidevalt partei liikme nimetuse tõstmise eest, oma ridade puhtuse, oma koosseisu paremaks muutmise eest. Iga Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ridadesse astuja teeb läbi kandidaadistaaži.

Kandidaadistaaži läbitegemise ajal tutvub parteisse astuja partei programmi, põhikirja ja taktikaga. Parteiorganisatsioon aga kontrollib tema isiklikke omadusi.

Partei ridadesse astujale on kandidaadistaaž parteilise kasvatuse ja karastuse kooliks. V. I. Lenin, rõhutades parteisse astujate kandidaadistaaži läbitegemise tähtsust, nõudis niisuguste eeskirjade ranget rakendamist, mis tõepoolest muudaksid kandidaadistaaži tõsiseks prooviks, mitte aga tühiseks formaalsuseks.

Partei tõstab parteiorganisatsioonide ja kandidaatide endi vastutust kandidaadistaaži läbitegemise eest. NLKP põhikiri kohustab parteiorganisatsioone aitama kandidaatidel ette valmistuda partei liikmeks astumiseks. Seoses sellega, et sageli muudetakse kandidaadistaaž tühiseks formaalsuseks ja tunduval osal kandidaatidel venib see rida aastaid, nõuab NLKP põhikiri, et kandidaadistaaži täissaamisel peab parteiorganisatsioon arutama parteikoosolekul partei

liikmekandidaadi küsimust. Sealjuures, nagu öeldakse NLKP põhikirja 18. paragrahvis, on parteiorganisatsioonil õigus pikendada kandidaadi staaži mitte rohkem kui üheks aastaks või heita ta välja kandidaatide hulgast, kui on selgunud, et ta oma isiklike omaduste poolest ei vääri partei liikmeks vastuvõtmist.

Kui parteiorganisatsioon ei ole inimest aasta jooksul tundma õppinud, oleks ekslik vastu võtta otsus kandidaadistaaži pikendamise kohta väga väikeseks tähtajaks — üheks või kolmeks kuuks. On selge, et niisuguse tähtaja jooksul ei ole parteiorganisatsioonil võimalik kandidaati tundma õppida ja otsustada, kas ta võib olla Nõukogude Liidu Kommunistlikus Parteis. Parteiorganisatsioon on kohustatud lähenema ühe või teise partei-liikmekandidaadi staaži pikendamise küsimuse otsustamisele väga hoolikalt. On tarvis silmas pidada, et täiendava kandidaadistaaži läbitegemise ajal peab partei liikmekandidaat kõrvaldama puudused oma poliitilises ettevalmistuses ja praktilises töös, peab aktiivse osavõtuga partei ja ühiskondlikust elust näitama, et ta on vääriline parteisse vastuvõtmiseks. On arusaadav, et selleks on vaja enam-vähem pikemat aega. Mõned parteiorganisatsioonid, pikendades kandidaadistaaži, hoolitsevad vähe kandidaadi poliitilise kasvatamise eest, sageli unustavad ta, ei anna talle parteilist ülesannet, ei tõmba kaasa ühiskondlikust elust aktiivsele osavõtule.

Parteiorganisatsioonide poolt täiendava kandidaadistaaži tähtaja määramisel tehtud vigade tagajärjel, eriti aga halva töö tõttu kandidaatide kasvatamisel selgub sageli täiendava staaži möödumisel jälle, et kandidaat ei ole end küllaldaselt avaldanud ning ei ole ette valmistunud partei liikmeks astumiseks. Mõned parteiorganisatsioonid on võtnud neil juhtudel vastu otsuse kandidaadistaaži teistkordse pikendamise kohta.

Kahtlemata ei ole niisugune praktika õige ning on NLKP põhikirja rikkumine. Kandidaadistaaži võib pikendada ainult üks kord NLKP põhikirjaga ettenähtud tähtaja piirides.

Kas võib ennetähtaegselt partei liikmeks vastu võtta kandidaate, kelle kandidaadistaaži on pikendatud.

Mõned partei liikmekandidaadid, kelle kandidaadistaaži pikendati näiteks ühe aasta võrra, esitavad ennetähtaegselt, vahel viis-kuus kuud enne tähtaja lõppemist, avalduse

nende vastuvõtmise kohta partei liikmeks, ning partei-algorganisatsioonid, partei rajooni- ja linnakomiteed vaatavad sellised avaldused läbi ja võtavad need kandidaadid partei liikmeiks. Kas see on õige?

Täiendav kandidaadistaaž, nagu nähtub NLKP põhikirjast, kehtestatakse neil juhtudel, kui kandidaat parteiorganisatsiooni poolt kaaluvaiks tunnistatud põhjustel ei saanud end küllaldaselt avaldada, s. o. ei tutvunud vajalikul määral partei programmi, põhikirja ja taktikaga, ei võtnud küllalt aktiivselt osa partei ja ühiskondlikust elust, täitis nõrgalt temale kui partei liikmekandidaadile antud kohustusi, mille tõttu parteiorganisatsioon ei saanud nagu kord ja kohus praktilises töös kontrollida tema poliitilisi ja tööalaseid omadusi. Järelikult peab partei liikmekandidaat täiendava kandidaadistaaži läbitegemise ajal kõrvaldama puudused mitte ainult oma poliitilises ettevalmistuses, vaid ka praktilises töös, näitama aktiivse osavõtuga partei ja ühiskondlikust elust, et ta on kommunistliku partei liikme kõrge nimetuse vääriline. On arusaadav, et selleks on vaja enam-vähem pikemat aega.

Kui aga parteiorganisatsioon määras kandidaadi individuaalseid omadusi arvestades täiendava kandidaadistaaži kestuseks näiteks kuus kuud või ühe aasta, siis missugustel alustel võib niisugust kandidaati võtta partei liikmeks kehtestatud tähtajast varem? Kui partei liikmekandidaat aasta jooksul ei avaldanud end ning parteiorganisatsioon ei saanud selle tähtaja jooksul küllaldaselt välja selgitada, kas ta on oma isiklike omaduste poolest väärilise olema partei liige, siis kuidas saab seda teha mõne kuu jooksul?

Partei liikmekandidaate, kelle kandidaadistaaži on vastavalt NLKP põhikirjale pikendatud, võib võtta partei liikmeks ainult pärast seda, kui lõpeb partei-algorganisatsiooni poolt kehtestatud ja rajoonikomitee poolt kinnitatud täiendav kandidaadistaaž. Partei põhikirja 5. paragrahvis on teiste sätete kõrval, mis määravad kindlaks NLKP liikmeks vastuvõtmise korra, öeldud, et «uusi liikmeid võetakse vastu kandidaatide hulgast, kes on läbi teinud kindlaksmääratud kandidaadistaaži». Pikendatud staažiga kandidaatide vastuvõtmine partei liikmeks, enne kui lõpeb täiendava kandidaadistaaži tähtaeg, on vastuolus NLKP põhikirjaga.

Kandidaatide ettevalmistamisel partei liikmeks astumi-

seks on otsustava tähtsusega partei-algorganisatsiooni töötase. Ei saa loota kandidaatide õiget kasvatamist ja nende tõelist kontrolli, kui parteiorganisatsioon ei tõmba neid oma tööle kaasa.

Parteiorganisatsioon on kohustatud aitama kandidaatidel ette valmistuda partei liikmeks astumiseks, hoolitsema nende ideelise relvastuse eest, selle eest, et nad oskaksid orienteeruda partei poliitika küsimustes, saaksid aru nende nõuete olemusest, mis partei oma liikmetele esitab, ta on kohustatud kandidaate kaasa tõmbama parteiorganisatsiooni praktilisele tööle, andma neile nagu partei liikmeilegi ülesandeid ja kontrollima nende täitmist. Sealjuures on äärmiselt tähtis, et kandidaatidele antaks ülesandeid nende individuaalseid kalduvusi ja võimeid arvestades.

Parteiorganisatsioonis niisuguste partei liikmekandidaatide olemasolu, kelle staaž on aegunud, annab tunnistust sellest, et vahel parteiorganisatsioon, olles teinud vea, võttes liikmekandidaadiks näiteks proovimata inimese, kes ei ole oma isiklike omaduste poolest vääriline olema partei ridades, ei paranda seda viga. Nende parteiorganisatsioonide kommunistid ei taha nagu otseselt niisugusele partei liikmekandidaadile ütelda, et ta ei ole ära teeninud NLKP liikmeks vastuvõtmist, ega lahenda tema parteilise seisundi küsimust.

Kuid oma enamikus on aegunud staažiga partei liikmekandidaadid kommunismile ustavad töölised, kolhoosnikud ja nõukogude intelligentsi esindajad. Astudes partei liikmekandidaatideks, soovisid nad siiralt suunata kõik oma jõud partei ülesannete täitmisele. Paljud neist töötavad ausalt ja kohusetruult, kuid partei-algorganisatsioonid, partei rajooni- ja linnakomiteed ei osuta neile tegelikult vajalikku abi partei liikmeks astumiseks ettevalmistumisel.

Parteiorganisatsioonide ülesanne seisab selles, et töö partei liikmekandidaatidega ei toimuks juhuslikult, vaid süstemaatiliselt. Parteiorganisatsioonid peavad tõstma kandidaatide vastutustunnet parteisse astumiseks ettevalmistumisel ja osutama neile pidevat abi.

PARTEI LIIKMEKANDIDAATIDE ÕIGUSTEST JA KOHUSTUSTEST

NLKP põhikiri määrab kindlaks partei liikme kohustused. On arusaadav, et igaüks, kes astub NLKP ridadesse, peab olema valmis täpselt ja kõrvalekaldumatult täitma kõiki kommunisti kohustusi. Kõiki NLKP põhikirjast tulenevaid partei liikmete kohustusi laiendatakse võrdsel määral ka kandidaatidele.

Võttes osa parteiorganisatsiooni elust, kasutab kandidaat partei põhikirjaga ette nähtud õigusi. Tal on õigus osa võtta küsimuste vabast ja asjalikust arutamisest lahtistel ja kinnistel parteikoosolekutel, teha ja kaitsta oma ettepanekuid. Iga partei-liikmekandidaat võib kritiseerida parteikoosolekuil iga parteitöötajat; nõuda enda isiklikku osavõttu kõigil juhtudel, kus tehakse otsus tema tegevuse või käitumise kohta; pöörduda igasuguse küsimusega partei iga instantsi poole, kaasa arvatud NLKP Keskkomitee.

Kuid kandidaadil ei ole kõiki partei liikme õigusi. Kui parteikoosolekul võetakse vastu otsust ühe või teise küsimuse kohta, ei ole kandidaadil õigus hääletamisest osa võtta. Ta ei või valida ega saada valitud parteiorganeisse, parteikonverentsidele ega -kongressidele, samuti ka parteikoosoleku presiidiumisse.

Partei liikmekandidaatide kasvatamise eest vastutab parteiorganisatsioon. Ta peab tarvitusele võtma abinõud selleks, et kandidaadistaaži läbitegemine ei oleks formaalne, et partei liikmekandidaadi poliitilisi ja tööalaseid omadusi kontrollitaks igakülgselt. See tähendab, et parteiorganisatsioon peab pidevalt kontrollima kandidaate praktilises töös, tõstma nende vastutust kandidaadistaaži läbitegemise eest. Kui partei liikmekandidaat sooritas mingi eksimuse ja võetakse selle eest parteilisele vastutusele, siis ei või muidugi igal niisugusel juhul vastutusele võtta ka seda, kes teda partei liikmekandidaadiks soovitas.

KOMMUNISTIDE AVANGARDSEST OSAST

Kommunist mitte ainult et tunnistab partei poliitikat ja kiidab selle heaks, ta peab alati, igal tööpostil, igasugustes tingimustes sõnade ja tegudega võitlema selle poliitika teostamise eest, partei otsuste elluviimise eest, mis seda

poliitikat väljendavad. Ta peab meeles ega unusta kunagi, et passiivne suhtumine partei otsustesse, ainult nende formaalne heakskiitmine nõrgendab partei võitlusvõimet ja on vastuolus partei ridades viibimisega. Ta on poliitiline võitleja, olla aga poliitiline võitleja — see tähendab tegutseda, mitte säästa jõudu partei direktiivide elluviimisel, rangelt täita kommunisti kõrgeimat seadust — organisatsiooni tahet. Sõnade ja tegude ühtsus on meie partei iseloomustavaks jooneks, ja see kohustab iga kommunisti olema aktiivne, taotlema pidevalt praktiliste tulemuste saavutamist.

Eri aegadel esitatakse kommunistidele erinevad nõuded, pannakse «poliitilise võitleja» mõistesse erinev konkreetne sisu. Praegu, kus on tõusnud kogu rahva üldine kultuur, tema poliitiline ning tööalane aktiivsus, muutuvad ka kommunistidele esitatavad nõuded. Komplitseeruvad ka ülesanded, millede lahendamisega tegelevad parteiorganisatsioonid. Nende abinõude elluviimine, mis NLKP XX kongress välja töötas kõigi rahvamajandusharude edasiarendamiseks ja juhtimisaparaadi täiustamiseks, nõuavad töötajate teadmiste tõstmist, nende initsiatiivi arendamist, nõuavad julgust. On äärmiselt tähtis tõsta kommunisti avangardset osa.

Kommunist — tehase tööline või insener — ei või piirduda ainult normi täitmisega. Ta peab olema esimene ratsionaliseerijate hulgas, nende hulgas, kes avastavad uusi reserve tööviljakuse tõstmiseks, taotlema tootmise paremat organiseerimist. Ta peab kõige vastu huvi tundma, ta ei või leppida rutiiniga, juhtimises esinevate puudustega, vaid peab nende vastu julgesti võitlema, üles tõstma uusi küsimusi.

Kommunist — kolhoosnik või agronoom — peab taotlema oskuslikku majandamist, maa otstarbekat kasutamist, peab lahti saama vanadest meetodeist, seisma kõige eesrindliku eest, mida annavad teadus ja novaatorid. Kommunistidel maal on avar tegevusväli initsiatiivi ülesnäitamiseks: põllumajandusliku tootmise planeerimise uus kord võimaldab kõige paremini kasutada iga majandi kõiki võimalusi riigi ja kolhoosnikute huvides. Sealjuures ei saavuta kommunist aga midagi, kui ta ei tõsta kõigi kolhoosnikute aktiivsust, kui ta ei kasuta nende kogemusi ja loomingulist energiat.

Kui kommunistile on usaldatud juhtimine, siis peab ta juhtima uue võitlust väljasureva vastu, juhinduma oma

töös ainult rahva, partei ja riigi huvidest ning täiustama juhtimist, et see vastaks nendele kõrgeimatele huvidele. See ei ole kommunist, kes kardab üles näidata initsiatiivi, ootab kõigil juhtudel käsku ülaltpoolt ega taha kuulda võtta altpoolt tulevat häält, ei püüa tugineda rahvahulkadele. See on bürokraat, mitte aga võitleja, milline peab olema kommunist.

Olla võitleja on partei liikme alaline, pidev kohustus. Selle võitluse vahendid aga on kõige tavalisemad, need on seotud tema igapäevase tööga. Mis võib olla tugevam kui isiklik eeskuju oma tööpostil ülesannetele loomingulisel lähenemisel! Olla võitleja — see tähendabki eelkõige olla novaator, tööeesrindlane. Kuid leidub partei liikmeid, kes palju räägivad võitlusest partei otsuste elluviimise eest, kuid ei kujuta endile küllalt selgesti ette, et nende esimeseks relvaks on isiklik tööeeskuju. Niisugused inimesed rahulduvad ükskõikselt kohustuste täitmisega, nad ei hoolitse tehnilise progressi, materjalide kokkuhoiu ega kõige uue juurutamise eest. Kommunist peab oma töössesuhtumisega olema loova sotsialistliku võistluse innustajaks. Suured ülesanded tööstuse ja põllumajanduse alal, mis on seotud tootmiskultuuri tõstmise ülesandega, edasise tehnilise progressiga, on oma olemuselt sellised, et ainult loov lähenemine nende lahendamisele kindlustab edu.

Kommunisti avangardne osa ei piirdu töössesuhtumisega. Kommunistile on vajalikud tahe ja oskus töötada parteitutega, hoolitseda nende silmaringi laiendamise eest, nende kasvatamise eest. Partei otsuseid, tema plaane meie maa arendamisel, kommunismi ülesehitamisel viivad ellu miljonid inimesed. Olla võitlejaks partei poliitika elluviimise eest tähendab ka kindlustada töötajate teadlikku osavõttu partei otsuste praktilisest täitmisest. See ei ole mitte ainult spetsiaalselt eraldatud agitaatorite kohustuseks; meie parteis on alati peetud kommunisti esmaseks kohustuseks selgitus- ja organiseerimistööd masside hulgas, partei ja rahva vaheliste sidemete tugevdamist. Selles osas ei või kommunist kunagi oodata ülesannet. Kui kommunist näeb, et inimene on eksiarvamisel, siis ta ei ütle: «See ei puutu minusse,» vaid aitab orienteeruda, juhtida õigele mõttele; seda ei tee ta mitte ainult töö juures, vaid ka trammis ja korteris, sest ta ei tee seda kohustuse pärast, vaid sisemise veendumusega, pidades alati meeles seda, et kommunist peab end kõikjal tundma nagu võitluspostil.

NLKP XX kongress nõudis sidemete tugevdamist rahvahulkadega. Rahvahulkade mobiliseerimisel omab suurt tähtsust partei liikmete töö töötajate massiorganisatsioonides ja vabatahtlikes ühingutes. Kas kommunistil on ülesannet või ei ole, kuid ta ei või olla vaid ametiühingu formaalne liige. Ta peab hoolitsema selle eest, et ametiühinguorganisatsioonis käiks elav tegevus, et organisatsioon võtaks aktiivselt osa võitlusest bürokratismi vastu, taotleks tööviljakuse tõusu, arendaks sotsialistlikku võistlust, teeks kultuurhariduslikku tööd. Partei liige on tootmisnõupidamistest ja tööliskoosolekutest aktiivne osavõtja. Ta aitab esimesena noorel töölisel tõsta kvalifikatsiooni, tuleb abiks novaatorile, keda takistab bürokraat; toetab leiutajat, keda tabas ajutine ebaõnn. Samuti peab kommunist ka teistes organisatsioonides olema parteitute kõige aktiivsem ja lähedasem abiline, hoolitsema inimeste, nende kasvu eest.

Näidates loova töö isiklikku eeskuju, tugevdades parteiorganisatsiooni sidemeid parteitutega, ei või kommunist leppida puudustega, mis esinevad juhtimises või tema seltsimeeste töös. Tema tugevaimaks relvaks võitluses partei otsuste täitmise eest on kriitika ja enesekriitika.

Kommunistile põhikirjaga ette nähtud kohustus — õppida tundma oma töö tehnikat, pidevalt tõstes oma tootmis- ja tööalast kvalifikatsiooni — omandab erilise tähtsuse praegustes tingimustes. Ei saa olla tööline-novaator, kui ei õpi tundma ajakohast tehnikat. Ei saa olla tootmisjuht, kui ei tea seda, mida annavad teadus ja praktika tööviljakuse tõstmiseks. Õppida, pidevalt tõsta kvalifikatsiooni — selle eest peab hoolitsema kommunist ise, vastasel korral ei saa ta täita oma kohustust võitluses partei otsuste elluviimise eest.

Välja töötada endas vastumürki sõnade ja tegude lahkumineku vastu, ametkondliku lähenemise vastu tähendab eelkõige tõsta oma ideelist taset, õppida tundma kommunistliku partei teooriat ja ajalugu. Kui jääb puudu ideelisusest, siis avaldub see tegevuses ja käitumises esinevates puudustes. Missugust printsipiaalsust ja järjekindlust võib oodata inimeselt, kui ta vaid ähmaselt ja skemaatiliselt kujutab endale ette võitluse eesmärki ja selle teid!

Kus peab olema kommunist, kui lahendatakse tööviljakuse tõstmise, tehnilise progressi, põllundus- ja loomakasvatussaaduste tootmise järsu suurendamise küsimusi? Seal, kus ta praktiliselt, sõnade ja tegudega, veenmise ja

isikliku eeskujuga saab end näidata kui töötajate juhtija, kui inimene, kes ei lepi tardumuse ja rutiiniga. Kommunistide õige paigutamine peab andma igaühele neist võimaluse end kõige paremini näidata töös ja kasutada oma võimeid rahvahulkade mobiliseerimiseks. Parteiorganisatsioon on kohustatud juhtima iga kommunisti, huvi tundma tema töö vastu, teda abistama. Tuleb nii korraldada, et kommunist, kritiseerides puudusi, tehes ratsionaliseerimisettepanekuid, toetades novaatorit, tunneks kogu parteikollektiivi jõudu, tegutseks julgelt ja järjekindlalt. Parteiorganisatsioon peab andma kommunistile kohustuse olenevalt ühtedest või teistest konkreetsetest ülesannetest. Kui parteiorganisatsioon süveneb sisuliselt ettevõttes või kolhoosis valitsevasse olukorda, siis on need antud ülesanded huvitavad ja üritusele tähtsad. Praktika näitab, kui palju annab ülesanne, mis on seotud uue tehnika ja tehnoloogia rakendamisega, noorte kvalifikatsiooni tõstmisega, uute agrotehniliste võtete väljatöötamisega kolhoosis.

Parteiorganisatsioonide esmaseks kohustuseks on juhtimine, kontroll oma liikmete töö üle, ükskõik missugusel tööpostil nad ka ei oleks: kas tähtsal juhtival tööl või lihttööl. Kui puuduvad kontroll ja nõudlikkus, siis kaotavad isegi head kommunistid vahel poliitiliste võitlejate tähtsad omadused, muutuvad passiivseiks, lobisejaiks, mõnikord aga koguni manduvad.

MILLES SEISAB «KOMMUNISTLIKU UPSAKUSE» KAHJULIKKUS

Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei on mõttekaaslaste vabatahtlik liit, kuhu inimesed astuvad mitte isikliku kasu pärast, vaid suure eesmärgi — kommunismi ülesehitamise elluviimiseks. Partei otsustes on korduvalt rõhutatud, et kommunistidel ei ole mingeid eeliseid teiste töötajatega võrreldes, nad kannavad ainult suuremat vastutust olukorra eest seal töölõigus, kus nad töötavad. See aga, kes, olles astunud parteisse, hakkab end vastandama parteituile, nõuab endale mingisuguseid privileege, kes arvab, et ta võib kõiki õpetada ja anda juhendeid, ei ole tegelikult kommunist ja tekitab partei üritusele kahju.

Kui pärast Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võitu meie partei muutus valitsevaks parteiks, hoiatas V. I. Lenin kommuniste upsakuse eest, ohu eest irduda rahvahulka-

dest. Ta kritiseeris kogu teravusega kommunistlikku upsakust: «Kommunistlik upsakus tähendab seda, et inimene, kes kuulub kommunistlikku parteisse ja keda pole sealt veel välja puhastatud, kujutleb, et ta võib kõik oma ülesanded lahendada kommunistliku dekreediandlusega» (33. kd., lk. 55).

Ka praegu leidub veel kommuniste, kes tegutsevad administreerimismeetoditega, ei võta kuulda parteitute häält, irduvad rahvahulkadest. Partei Keskkomitee võitleb taoliste negatiivsete nähtustega, mis on vastuolus partei elu leninlike normidega ja rahvahulkade juhtimise printsiipidega.

NLKP XX kongress kiitis täielikult heaks selle töö, mida tegi NLKP Keskkomitee administreerimise vastu, kriitika ja enesekriitika arendamise eest. «Partei ees seisvate ülesannete eduka täitmise tähtsaimaks tingimuseks,» öeldakse kongressi resolutsioonis, «on veelgi tugevdada kogu partei ja iga üksiku parteiorganisatsiooni sidemeid kõige laiemate töörahva hulkadega.» Parteiorganisatsioonid ei tohi mööda minna niisugustest faktidest, kus üksikud kommunistid vastandavad end parteituile, arvavad, et kommuniste ei või kritiseerida töötajate koosolekuil või seina-ajakirjanduses, suhtuvad alahindavalt ametiühinguorganisatsiooni töösse, peavad oma väärikusele alandavaks osa võtta ühiskondlike organisatsioonide tööst. Taolistele juhtudele tuleb vaadata kui «kommunistliku upsakuse» lubamatule avaldusele, mis nõrgendab parteiorganisatsiooni sidemeid parteitutega.

Leiavad aset ka niisugused upsakuse faktid, nagu üksikute kommunistide keeldumine lihtsast tööst. On olemas kommuniste, kes omal ajal vabastati juhtivalt või vastutavalt töölt kui end mitteõigustanud ja end kompromiteerinud. Kuid nad pretendeerivad ikka veel samasugustele töökohtadele, kus nad olid varem, keelduvad kategooriliselt muudest töödest. Niisuguste kommunistide ebaõige käitumise küsimust tuleb arutada igal üksikul juhul parteiorganisatsioonides.

V. I. Lenin ütles, et tõelised kommunistid ei ole upsakad, ei uhkusta, ei sea end igal pool ja kõikjal esiplaanile. Nad ei põlga silmapaistmatut, lihtsat tööd. Nad õpivad rahvahulkadelt, parteituilt. Ainult siis saab parteiorganisatsioon pidevalt tugevdada sidemeid rahvahulkadega, kui ta on valmis kuulama parteitute poolt tehtavat kriitikat, kasvatab kommuniste rahva üritusele sügava ustavuse vaimus, tagasihoidlikkuse ja töörahva austamise vaimus.

PARTEI-
ALGORGANISATSIOONIDEST

KUIDAS LUUAKSE PARTEI-ALGORGANISATSIOONID

Partei-algorganisatsioonid luuakse territoriaal-tootmisalase tunnuse järgi vabrikutes, tehastes, masina-traktorijaamades, sovhoosides ja muudes majanduslikes ettevõtetes, kolhoosides, Nõukogude armee ja merejõudude väeosades, külades, asutustes, õppeasutustes, kus on olemas vähemalt 3 partei liiget.

Partei-algorganisatsioonid kinnitatakse partei rajooni-, linnakomiteede või vastavate poliitosakondade poolt. Rajooni-, linnakomitee otsus eelneb valimiste läbiviimisele selles organisatsioonis. Otsuses märgitakse, kellele on tehtud ülesandeks läbi viia loodava parteiorganisatsiooni kommunistide organiseerimiskoosolek.

Jooksva töö tegemiseks valib partei-algorganisatsioon büroo tähtajaga üks aasta. Büroo luuakse neis parteiorganisatsioonides, kus on vähemalt 15 partei liiget. Parteiorganisatsioonides, kus on vähem kui 15 partei liiget, bürood ei looda, vaid valitakse partei-algorganisatsiooni sekretär ja tema asetäitja. Kui parteiorganisatsioonis on 3—4 partei liiget, siis pole parteiorganisatsiooni sekretäri asetäitjat vaja valida. Partei-algorganisatsioonide ja tsehhiparteiorganisatsioonide sekretäridele on NLKP põhikirjaga kindlaks määratud parteistaažiks vähemalt üks aasta.

KUIDAS LUUAKSE TSEHHI-PARTEIORGANISATSIOONID

Vastavalt NLKP põhikirjale võib ettevõtetes, asutustes, kolhoosides jne. kogu ettevõtet, asutust jne. hõlmavas üldises partei-algorganisatsioonis organiseerida rajooni-, linna-

komitee igakordsel kinnitamisel parteiorganisatsioonid tsehhide, jaoskondade, osakondade jne. kaupa.

Tsehhi- ja osakonna-parteiorganisatsioonid luuakse selleks, et kommunistidel oleks võimalus kollektiivselt avaldada parteilist mõju tootmisplaani täitmisele, kaasa aidata töödistsipliini tugevdamisele, arendada sotsialistlikku võistlust, teha massilist poliitilist tööd, paremini hoolitseda tööliste ja teenistujate kultuuriliste ja elutarbeliste vajaduste eest.

Nende ülesannetega võivad kõige paremini toime tulla need parteiorganisatsioonid, mis koosnevad ühe tsehhi või osakonna kommunistidest, kes on pidevalt seotud tootmiskollektiiviga, teavad kõiki tema töö iseärasusi. Niisugustes parteiorganisatsioonides otsustatakse tavaliselt küsimused operatiivselt, siin on võimalik kommuniste kiiresti kokku koguda, nendega nõu pidada, kokku leppida praktilistes abinõudes ühe või teise ülesande lahendamisel. Parteiorganisatsiooni sekretär näeb iga päev kommuniste, teab, kuidas nad tulevad toime tootmisalaste kohustuste täitmisega, tal on täielik võimalus partei iga liiget või liikmekandidaati töö juures kontrollida ja õigeaegselt abistada.

Teisiti on olukord neis parteiorganisatsioonides, mis ühendavad eri tsehhide kommuniste. Et olla kõigi tsehhide tootmisalaste küsimustega kursis, tuleb neil teha iga liiki revideerimisi, sageli võetakse niisuguste parteiorganisatsioonide koosolekutel vastu üldised, ebakonkreetsed otsused. Need parteiorganisatsioonid tegelevad tahtmatult sellega, millega peaks tegelema mitte tsehhi-parteiorganisatsioon, vaid kogu tehase partei-algorganisatsioon. Niisugustel parteiorganisatsioonidel on raskem kokku kutsuda parteikoosolekuid, teostada massilist poliitilist tööd, sest sageli ei ole töörežiim eri tsehhides ühesugune.

Sellepärast ei ole mitme tsehhi või osakonna (valitsuse) kommunistide kunstlik ühendamine ühte parteiorganisatsiooni õige. Parteijõudude vastava paigutamise korral on võimalik organiseerida parteiorganisatsiooni igas tsehhis või osakonnas, igas iseseisvas tootmislõigus.

Sellest printsiibist peavad juhinduma ka need partei-algorganisatsioonid, kus on olemas parteikomiteed ja kus tsehhi-parteiorganisatsioonidele on antud partei-algorganisatsioonide õigused.

Parteiorganisatsiooni loomisel kommunistidest, kes töötavad ettevõtte tehnilise kontrolli osakonnas, peamehaaniku

või peaenergeetiku osakonnas, tuleb arvestada kohalikke tingimusi ja sellest olenevalt otsustada, kas on vaja näiteks tehase tehnilise kontrolli osakonnas ühist tsehhi-parteiorganisatsiooni või jaotada selle osakonna kommunistid nende tsehhide parteiorganisatsioonide vahel, kus nad otseselt töötavad. Kohalikest tingimustest lähtudes tuleb samuti otsustada küsimus, kas luua üks tehasevalitsuse parteiorganisatsioon või, kui on olemas palju kommuniste, luua parteiorganisatsioonid tehasevalitsuse eri osakondade juures.

*

NLKP XX kongress tegi partei põhikirjas osalisi muudatusi. Nii on muudetud tsehhi-parteiorganisatsioonide loomise korda. Varem võis ettevõtetes, asutustes, kolhoosides, kus kogu ettevõtet, asutust jne. hõlmavas üldises partei-algorganisatsioonis oli partei liikmeid ja liikmekandidaate üle 100, luua rajooni-, linnakomitee igakordsel kinnitamisel parteiorganisatsioonid tsehhide, jaoskondade, osakondade jne. kaupa. Praegu võidakse tsehhi-parteiorganisatsioone luua rajooni-, linnakomiteede või vastavate poliitosakondade otsusel partei-algorganisatsioonides, kus on üle 50 kommunisti.

Millest on tingitud tsehhi-parteiorganisatsioonide loomise korra muutmine.

Tehes muudatusi NLKP põhikirjas, lähtus partei XX kongress ülesandest tugevdada parteiorganisatsioonide mõju ettevõtete tsehhides, brigaadides ja jaoskondades ning kolhoosides, masina-traktorijaamades ja sovhoosides. Viimastel aastatel omandatud parteitöö kogemused näitavad, kui suur tähtsus on partei-algorganisatsioonide initsiatiivi ja isetegevuse igakülgsel arendamisel, nende vastutuse tõstmisel tootmises ja massilise poliitilise töö alal valitseva olukorra eest. Nüüd tsehhi-parteiorganisatsioonide arv suureneb. Laieneb vahetult tsehhides ja brigaadides tegutsev aktiiv, avanevad uued võimalused selleks, et parteiorganisatsioonid laiendaksid oma mõju kõigile töötajaile, saaksid konkreetselt tegelda tootmisalaste küsimustega.

Kas võib tsehhides luua parteiorganisatsioone vahetuste kaupa.

Tavaliselt peab tsehhis olema üks parteiorganisatsioon. Kuid võib esineda juhtumeid, kus tootmistingimuste järgi

on püsivakoosseisuliste vahetustega tsehhides otstarbekad vahetuste parteigrupid ja parteikomiteega vahetult seotud vahetuste tsehhi-algorganisatsioonid.

Missugused õigused ja kohustused on tsehhi-parteiorganisatsioonil.

Tsehhi-parteiorganisatsioonil on õigus kontrollida administratsiooni tegevust ning ta kannab vastutust töö olukorra eest tsehhis. Partei-algorganisatsioonide ülesanded on kindlaks määratud NLKP põhikirjaga (§ 57). Põhikirjaga ette nähtud partei-algorganisatsioonide kohustusi laiendatakse täielikult tsehhi-parteiorganisatsioonidele. Suurtes ettevõtetes ja asutustes, kus partei liikmeid ja liikmekandidaate on üle 300, antakse tsehhi-parteiorganisatsioonidele partei-algorganisatsioonide õigused. Neil on õigus parteisse vastu võtta, arutada kommunistide personaalküsimusi. Kui tsehhi-parteiorganisatsioonile ei ole antud partei-algorganisatsiooni õigusi, siis ei või ta otsustada parteisse vastuvõtmise küsimust, kuid arutab koosolekuil parteisse astuda soovijate avaldusi ja teatab oma otsusest tehase parteiorganisatsiooni büroole. Tsehhi-parteiorganisatsioon peab arutama kommunistide üleastumisi, kasutusele võtma vastavaid kasvatamise ja mõjutamise abinõusid. Karistusi, mis ei vaja partei-algorganisatsiooni üldkoosoleku kinnitamist, võib maha võtta tsehhi-parteiorganisatsiooni otsusega.

Tsehhi-parteiorganisatsioonide koosolekuil peetakse tavaliselt protokolli, mitte aga päevikut, nagu seda tehakse parteigrupis. Tsehhi-parteiorganisatsioonide sekretärid võivad erinevalt parteigruppide organisaatoreist partei rajooni-, linnakomitee loal vastu võtta partei liikmemakse.

PARTEIGRUPPIDEST

Kui jaoskonnas, brigaadis jne. on kolm või rohkem partei liiget, võib vabrikute, tehaste, kaevanduste, ehituste, masina-traktorijaamade, sovhooside, kolhooside, õppeasutuste, teaduslike ja nõukogude asutuste, raudtee-, mere- ja jõetranspordi, sõjaväe allüksuste jne. partei-algorganisatsioonides ja tsehhi-parteiorganisatsioonides luua parteigrupid.

Parteigruppide loomine peab kõigil juhtudel aitama tugevdada parteilist mõju kollektiivile ja aktiviseerima

kommuniste võitluses tootmisalaste edusammude eest. Parteigruppide loomisel tuleb lähtuda kohalikest tingimustest ja parteiorganisatsiooni ees seisvatest ülesannetest. Näiteks võib osutuda asjale otstarbekamaks luua ühtne parteigrupp tsehhis, vahel aga vastupidi kahe-kolmevahetuselise töö puhul luua parteigrupid vahetuste kaupa. Võib tekkida vajadus omada parteigruppi ühel või teisel tähtsal agregaadil. Ka õigustab end parteigruppide loomine mitte alatiseks, vaid teatud ajaks seal, kus lahendatakse hoogtöö ülesandeid. Näiteks on mõned kolhoosi-parteiorganisatsioonid loonud parteigruppe ehitusbrigaadides, tehase-parteiorganisatsioonid aga on loonud gruppe seal, kus täidetakse mingeid tähtsaid ülesandeid.

Missugused õigused ja kohustused on parteiorganisatsioonides loodud parteigruppidel.

Parteigrupp on partei-algorganisatsiooni osa. Ta peab oma aktiivse tegevusega kaasa aitama nende ülesannete edukale täitmisele, mida lahendab parteiorganisatsioon tervikuna. Parteigrupp seisab tootmisele kõige lähemal. Tema tähtsaimaks ülesandeks on tõsta iga kommunisti vastutust talle usaldatud töölõigu eest, kindlustada tootmisplaanide täitmist, teha poliitilist tööd töötajate hulgas.

Parteigrupp peab võitlema tootmise organiseerimise parandamise eest, uue tehnika ja eesrindliku tehnoloogia juurutamise eest, toetama leiutajaid ja ratsionaliseerijaid, korraldama kogemuste vahetamist, arendama sotsialistlikku võistlust, tugevdama töö- ja tootmisdistsipliini, kasvatama säästlikku suhtumist riiklikku varasse. Parteigrupp peab hoolitsema selle eest, et igal kommunistil oleks parteiline ülesanne, et iga kommunist selgitaks töölistele, teenistujatele ja kolhoosnikutele partei ja valitsuse poliitikat, aitaks oma isikliku eeskujuga mobiliseerida töötajaid partei otsuste täitmisele, tõstaks oma ideelis-teoreetilist taset ning tootmistehnilist kvalifikatsiooni.

Kõigist puudustest, mida ei saa likvideerida kohapeal, on parteigrupp kohustatud teatama partei-algorganisatsiooni büroole.

Parteigrupid peavad aktiivselt osa võtma administratsiooni tegevuse kontrollimise õiguse teostamisest, mis on antud tootmisettevõtete parteiorganisatsioonidele.

Parteigrupp võib oma koosolekul ära kuulata tsehhi- ja agregaadiülema, kolhoosifarmi juhataja, traktori- või põllundusbrigaadi brigadiri jne. teadaandeid järjekordsetest

tootmisülesannetest nii tervenisti kui ka üksikute tootmisküsimuste kohta, plaani täitmise käigust, töö- või riikliku distsipliini seisukorrast jne.

Parteigrupp suunab kõigi ühiskondlike (komsomoli-, ametiühingu- ja teiste) organisatsioonide, samuti ka seinaajakirjanduse tööd oma jaoskonnas. Ta võib oma koosolekutel arutada küsimusi, mis puudutavad ametiühingu- ja komsomoligruppide, seinalehe ja välklehe toimetus-kolleegiumide tööd jne.

Parteigrupil ei ole õigus otsustada parteisse vastuvõtmise ja kommunistidele parteiliste karistuste määramise küsimusi, kuid ta võib neid küsimusi arutada ja nende kohta oma soovitused esitada büroole või partei-üldkoosolekule.

Parteigrupi töötingimused võimaldavad küsimusi arutada operatiivselt ja asjalikult, pöörates peamist tähelepanu inimeste organiseerimisele. Tavaliselt tuleb parteigrupp kokku selleks, et arvamusi vahetada jaoskonna tootmisalaste ja ühiskondlikku ellu puutuvate küsimuste üle, informeerida kommuniste partei-algorganisatsiooni büroo otsustest, kokku leppida selle kohta, kuidas neid paremini ellu viia. Parteigrupi organisaator peab hoolitsema selle eest, et see, mille üle kokku lepiti, viidaks ka kohe ellu. Operatiivne ja järjekindel kontroll ettenähtud abinõude rakendamise üle on parteigrupi eduka tegevuse tähtsaks tingimuseks.

Missugune on parteigruppide organisaatorite valimiste kord.

Parteigrupi organisaator valitakse parteigrupi koosolekul kinnisel (salajasel) hääletamisel tähtajaga üks aasta. Gruppides, kus on vähem kui 10 partei liiget, ei tule valida häälte lugemise komisjoni. Häälte lugemise teeb koosolek ülesandeks koosoleku juhatajale või ühele partei liikmele. Sel juhul ei ole vaja koostada häälte lugemise kohta eriprotokolli: hääletamise tulemused kantakse aruande- ja valimiskoosoleku üldprotokolli.

Üheaegselt parteigrupi organisaatori valimisega valivad partei liikmed parteigrupi organisaatori asetäitja, samuti kinnisel (salajasel) hääletamisel.

Neil juhtudel, kui parteigrupi organisaator on puhkusel või komandeeringus, täidab tema kohuseid asetäitja. Kui parteigrupi organisaatori asetäitjat ei ole millegipärast valitud, võivad kommunistid parteibüroo nõusolekul teha

lahtise hääletamisega ühele partei liikmetest ülesandeks grupiasjade ajutise juhtimise või siis valida parteigrupi organisaatori alatise asetäitja kinnisel (salajasel) hääletamisel.

Parteigrupi organisaator peab oma tööst aru andma grupi kommunistide ees nii aruande- ja valimiskoosolekul kui ka perioodiliselt üksikutes küsimustes. Aruande- ja valimiskoosolekul annavad kommunistid parteigrupi organisaatori tööle hinnangu.

Kas parteigruppide organisaatoritele ja nende asetäitjatele on ette nähtud mingi parteistaaž.

NLKP põhikirjaga ei ole parteigrupi organisaatorile ja tema asetäitjale ette nähtud minimaalset parteistaaži. Kuid valimistel tuleb muidugi arvestada parteigrupi organisaatoriks või tema asetäitjaks esitatava kandidaadi kogemusi ja tööalaseid omadusi.

Kes peab juhatama parteigrupi koosolekuid: kas parteigrupi organisaator või tuleb selleks valida koosoleku juhataja ja presiidium.

Tavaliselt juhatab parteigrupi koosolekuid parteigrupi organisaator, tema puudumisel aga asetäitja, välja arvatud aruande- ja valimiskoosolekud, kus koosoleku juhatamine tehakse ülesandeks valitud juhatajale ja sekretärile. Kui parteigrupis on kolm-neli kommunisti, siis tavaliselt piirdutakse ainult juhataja valimisega.

Kas on vaja pidada parteigruppide koosolekute protokolle ja vastu võtta otsuseid. Missugust parteidokumentatsiooni tuleb pidada parteigrupil.

Parteigrupid ei pea oma koosolekute protokolle, välja arvatud aruande- ja valimiskoosolek, ja see on end õigustanud. Parteigrupi organisaator peab päevikut (vihikut), kuhu märgib lühidalt kommunistide ettepanekud, mis on koosolekuil tehtud ja vastu võetud, teeb märkusi nende ettepanekute täitmise kohta, peab parteiliste ülesannete ja nende täitmise arvestust, samuti teeb ka muid sissekandeid grupi töö käigu ja elu kohta ning seoses parteiorganisatsiooni büroo poolt saadud ülesannetega. Grupi nimeline koosseis kantakse päevikusse või peetakse partei liikmete ja liikmekandidaatide nimekirja partei-algorganisatsiooni kommunistide arvestamise vormi järgi.

Kirjalikke otsuseid, peale aruande- ja valimiskoosolekul vastuvõetavate otsuste ning samuti üksikute juhtude, kui parteigrupp ametlikult esitab ühe või teise küsimuse kõr-

gemalseisvale parteiorganisatsioonile, ei ole vaja vastu võtta.

Kas parteigrupi organisaator võib kommunistidelt vastu võtta liikmemakse.

Ei või. Liikmemakse on õigus vastu võtta ainult partei-algorganisatsioonide sekretäridel ja nende asetäitjatel, samuti kandidaatide ning parteilaste ja kommunistlike noorte gruppide parteiorganisaatoritel, kui need grupid on loodud vastavalt NLKP põhikirjale neis kollektiivides, kus on vähem kui kolm partei liiget. Suurtes partei-algorganisatsioonides, kus kommunistide arv on üle 100 inimese, võivad liikmemakse vastu võtta igal üksikul juhul partei rajooni-, linnakomitee loal tsehhi-parteiorganisatsioonide sekretärid.

PARTEI-ALGORGANISATSIOON ON RAHVAHULKADES TEHTAVA TÖÖ KESKUSEKS

Partei-algorganisatsioonid, mis on partei aluseks, etendavad äärmiselt tähtsat osa selles, et partei oleks tihedates sidemetes rahvahulkadega. Nad seisavad rahvahulkadele kõige lähemal, neid luuakse vabrikutes ja tehastes, kolhoosides ja sovhoosides, asutustes ja õppeasutustes — kõikjal, kus töötavad nõukogude inimesed, kus viiakse partei poliitikat otseselt ellu.

Kindlaks määrates partei-algorganisatsioonide tähtsust sotsialistliku ülesehitustöö tingimustes, rõhutas partei juba 1922. aastal oma XI kongressil, et «rakuke peab täitma oma ülesannet — peab olema parteiorganisatsiooni algrakk, mis vahetult ja iga päev seob parteid rahvahulkadega. Rakukese sisemise töö keskpunkti tuleb seada praktiline igapäevane töö, mis on seotud jooksva poliitikaga ja mis otseselt puudutab rahvahulkade elu materiaalset alust» («NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», I osa, Tallinn, 1956, lk. 643).

Olles partei poliitika kandjaiks rahvahulkadesse, seovad partei-algorganisatsioonid, nagu on öeldud NLKP põhikirjas, tööliste, talupoegade ja intelligentsi hulki partei juhtivate organitega.

Meie maal ei ole niisugust tehast, vabrikut, kaevandust ja elektrijaama, kus ei oleks partei-algorganisatsiooni. Koos

uute sotsialistlike ettevõtete ehitamisega tekivad uued partei-algorganisatsioonid, kes koondavad töölisi, spetsialiste ja teenistujaid võitluseks partei otsuste täitmise eest.

Kõik tööstuses, transpordis ja ehitustel töötavad partei-algorganisatsioonid ühendavad parteid kindlalt töölisklassi ja insener-tehnilise intelligentsi miljoniliste hulkadega.

Varem, enne põllumajanduse kollektiviseerimise võitu, oli parteil maal vähe partei-algorganisatsioone, pealegi olid need nõrgalt seotud talurahva hulkadega. Praegu on kommunistlikul parteil maal rohkearvuline ja iga aastaga üha kasvav partei-algorganisatsioonide võrk, mis on ümbritsetud laialdase parteitu aktiiviga ning tihedalt seotud kolhoosnikute hulkadega. Kolhooside partei-algorganisatsioonid ühendavad kommuniste-talupoegi, kes näitavad oma avangardset osa kõigis tähtsates kolhoositootmise lõikudes.

Partei-algorganisatsiooni tähelepanu keskpunktis on inimesed, sest just nemad viivad partei poliitikat ellu. Sellepärast on partei-algorganisatsioonide ees seisvate peamiste ülesannete kindlaksmääramisel NLKP põhikirjas esikohale asetatud «agitatsiooni- ja organiseerimistöö rahvahulkades partei loosungite ja otsuste elluviimiseks, ühtlasi allastme ajakirjanduse (käitiste ajalehed, seinalehed jne.) juhtimine».

Kui rohkearvuline ka ei oleks partei-algorganisatsioon, kommunistid moodustavad ettevõtete töötajate hulgas ikkagi vähemuse. Kolhoosnikute hulgas on partei liikmete ja liikmekandidaatide protsent veelgi väiksem kui tööliste hulgas. Kuid kommunistide jõud seisab tahte ja tegevuse ühtsuses, selles, et nad on tihedalt seotud parteitutega, oskavad neid endaga kaasa viia.

Ametiühinguorganisatsioonis töötavate kommunistide kaudu suunab partei-algorganisatsioon selle kõige massilisema tööliste ja teenistujate organisatsiooni tegevust. Suur tähtsus on komsomoliorganisatsiooni pideval parteilisel juhtimisel, kelle tööst oleneb noorsoo edukas kasvatamine. Partei-algorganisatsioon suunab vabatahtlike ühingute tööd.

Üheks tugevaks partei-algorganisatsiooni käsutuses olevaks vahendiks on suuline agitatsioon. Partei-algorganisatsiooni juhtimisel töötavad agitaatorid tsehhides, brigaadides, osakondades ja elanikkonna hulgas elukoha järgi. Agitaatorite kollektiividesse kuuluvad kommunistid ja par-

teitud, kelle ülesandeks on pidada vestlusi ja ette lugeda ajalehti.

Tähtis koht agitatsiooni- ja propagandatöös ning kogu partei tegevuses rahvahulkade organiseerimisel on allastme ajakirjandusel. Sellepärast rõhutatakse NLKP põhikirjas eriti partei-algorganisatsiooni kohustust kindlustada allastme ajakirjanduse juhtimist. Igal partei-algorganisatsioonil on oma ajaleht — kas trükitud, nagu see tavaliselt esineb suurtes ettevõtetes, või seinaleht. Kõikjal, kus töötavad nõukogude inimesed, antakse välja sadu tuhandeid trükitud ajalehti, seinalehti ja välklehti.

Üheks põhiliseks ülesandeks, mis NLKP põhikiri on asetanud partei-algorganisatsioonidele, on pidev hoolitsus tööliste, teenistujate ja kolhoosnikute kultuuriliste ja elutarbeliste tingimuste parandamise eest. Arendades töötajate aktiivsust ja initsiatiivi, kontrollides, kas kasutatakse õigesti neid suuri vahendeid, mida Nõukogude riik eraldab elu-olu parandamiseks ja kultuuri arendamiseks, saab iga parteiorganisatsioon palju ära teha töötajate heaolu tõstmiseks ja oma sidemete tugevdamiseks rahvahulkadega.

Rahvahulkades tehtav poliitiline töö on partei-algorganisatsioonide tähtsamaks kohustuseks. Kui seda tööd tehakse pidevalt, siis side parteitutega laieneb ja tugevneb.

Partei-algorganisatsioon teeb suurt tööd parteitu aktiiviga, kutsub teda kokku, peab temaga nõu, annab aktivistidele üksikuid ülesandeid. Partei-algorganisatsioonide ümber rühmitub miljoniline aktiiv. Parteitute hulgast kerkivad esile inimesed, kes on parteile kõige lähemal, kes on näidanud tegudega, et nad on väärilised olema partei ridades. Partei-algorganisatsiooni ülesandeks on tõmmata parteisse kaasa uusi liikmeid ja kasvatada neid poliitiliselt.

Partei põhikiri paneb partei-algorganisatsioonidele suured kohustused siseparteilise töö alal, mille alatiseks eesmärgiks on tõsta parteiorganisatsiooni kui töötajate juhi võitlusvõimet. Partei-algorganisatsiooni sisemise töö olukorrast oleneb suuresti tema sidemete tugevus parteitutega, tema mõjujõud töötajaile. Sellest mõjujõust oleneb tunduval määral see, kuivõrd edukalt suudab partei-algorganisatsioon lahendada temale NLKP põhikirjaga seatud ülesannet — mobiliseerida rahvahulki ettevõtetes, sovhoosides, kolhoosides jne. tootmisplaani täitmisele, töödistsipliini kõvendamisele ja sotsialistliku võistluse arendamisele.

Partei-algorganisatsiooni kõrgeimaks organiks on par-

teikoosolek. Parteis on kujunenud traditsiooniks arutada kõiki partei poliitika tähtsamaid küsimusi partei-algorganisatsioonides. XIII parteikonverents 1924. aastal võttis vastu otsuse, milles öeldakse: «... kõik partei poliitika olulised küsimused, kuivõrd seda ei takista mingid erakorralised asjaolud, seada tingimata arutamisele rakukestes ja kogu parteilaste massi ees tervikuna» («NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», I osa, Tallinn, 1956, lk. 769).

Sellest otsusest juhinduvad parteiorganisatsioonid pidevalt. NLKP põhikirjas öeldakse, et koosolekuid tuleb kokku kutsuda vähemalt üks kord kuus. See kindlustab sisepartei-lise demokraatia arendamist, ulatuslikku kriitikat ja enesekriitikat, võimalust igal kommunistil aktiivselt osa võtta partei elu juhtimisest, kõigi parteitöö küsimuste lahendamisest. Olles kommunistliku kasvatamise suurepäraseks kooliks, on koosolek ühtlasi parteiorganisatsiooni ja rahvahulkade vaheliste sidemete tugevdamise vahendiks.

Kinniste koosolekute kõrval korraldavad partei-algorganisatsioonid lahtisi koosolekuid, kuhu kutsutakse ka parteituid. Lahtised koosolekud lähendavad veelgi partei-algorganisatsiooni rahvahulkadele, aitavad liita tema ümber parteitut aktiivi. Lahtistest parteikoosolekutest võtavad osa sajad tuhanded ja miljonid parteitud töölised, kolhoosnikud, spetsialistid, teaduslikud töötajad ja teenistujad.

Partei-algorganisatsioonide osa, nende võitlusvõime tõstmine on vältimatuks tingimuseks edukas võitluses partei direktiivide realiseerimise eest, partei ja rahvahulkade vaheliste sidemete tugevdamise eest.

TÖÖSTUSETTEVÕTETE PARTEIORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Vabrikute ja tehaste parteiorganisatsioonid etendavad määratu suurt osa kommunistliku partei elus. Rohkem kui pool sajandit tagasi rõhutas V. I. Lenin, et need organisatsioonid on parteile eriti tähtsad, sest «liikumise kogu peamine jõud on tööliste organiseerituses *suurtes* tehastes . . .» Lenin püstitas siis oma kuulsa teesi — «iga tehas peab olema meie kindluseks» —, millest partei on juhindunud nii kodanlik-mõisnikliku korra kukutamise eest võitlemise aastail kui ka pärast proletariaadi diktatuuri kättevõitmist.

Kui partei muutus valitsevaks parteiks ning tema õlgadel lasus meie maa poliitilise ja majandusliku elu juhtimine, muutusid vabrikute ja tehaste parteiorganisatsioonid «partei majandusliku töö võitlusorganeiks» (partei X kongress), töölisklassi laialdaste hulkade organiseerimise ja majandusliku ülesehitustöö ülesannete täitmisele mobiliseerimise põhikeskusteks.

Viisaastakute jooksul on partei-algorganisatsioonid töösstuses kasvanud ja omandanud suuri kogemusi. Ettevõtetes töötab rohkem kui kaks miljonit kommunisti, ja meie maal ei ole praegu niisugust tehast, vabrikut, kaevandust ja ehitust, kus ei oleks partei-algorganisatsiooni. Keskmistes tehastes on neis organisatsioonides sajad, suurtes tehastes aga tuhanded kommunistid. Kuid parteikollektiivide osatähtsust ettevõtetes ei määra mitte ainult nende arv. On kasvanud kommunistide poliitiline tase ja tootmisalane kvalifikatsioon, on rikastunud nende majandusalased kogemused. Kaugele seljataha on jäänud see aeg, mil tehaste parteiorganisatsioonides oli vähe kultuurilis-tehnilisi jõude.

Praegu on nende koosseisus tavaliselt kõige tuntumad töölised, meistrid ja tootmisnovaatorid ning tähelepanuväärivhulk insenere ja tehnikuid. Omades oma käsutuses niisuguseid inimesi, võivad parteiorganisatsioonid kvalifitseeritult avaldada tootmisele igakülgset mõju.

Vajadus aga niisugust mõju tugevdada kasvab kogu aeg. Tööstuse ees seisavad tohutud ülesanded, millede lahendamisel on suur tähtsus kõigile rahvamajandusharudele, meie maa kaitsele, rahva materiaalse taseme tõusule, sotsialismi võidule majanduslikus võistluses kapitalismiga. Tootmise tehnilise taseme igakülgne tõstmine on tähtis ülesanne, millele parteiorganisatsioonid peavad vaatama kui niisugusele, mis on võrdne rahvamajandusplaani täitmisega.

Partei-algorganisatsiooni kohustuseks on kindlustada õiget tehnika-alast poliitikat ettevõtetes. See aga tähendab, et tehase kommunistid peavad oma autoriteedi ja mõjuga taotlema seda, et kogu ettevõtte kollektiiv eesotsas oma juhtiva koosseisuga pidevalt otsiks ja leiaks tootmistehnika täiustamise teid. Parteiorganisatsioonile tähendab tehnikaküsimustega tegelemine töötamist inimestega, kelledest eelkõige sõltub tehniline progress, alatist tuginemist tootmisnovaatoritele ja -eesrindlastele, konstruktoritele, tehnoloogidele, leiutajatele. See töö aga ei olegi nii lihtne. Et juurutada tehnilist uuendust, tuleb sageli võita üksikute töötajate inertsust, passiivsust, mõnikord aga ka otsest vastupanu.

Teatavasti leidub majandusmehi, kes ei taha uut, kuna see on tülikas, nad püüavad vältida lisamuresid, mis on seotud tehniliste uuenduste, täiuslikuma tehnoloogia juurutamisega. Ei saa muidugi märkamata jätta ka seda, et tõsiste tehniliste täiustuste elluviimine ei toimu hõlpsalt ega lihtsalt, vaid sageli murravad nad endile tee läbi ebaõnnestumiste ja raskuste. Konservaatorid ja rutiiniharrastajad haaravad just neist raskustest kinni ja varjavad end nende kui kilbi taha, et uuele käega lüüa ja maha vaikida. Partei-algorganisatsioon ei tohi leplikult suhtuda vaikse elu harrastajaisse, kes ei hooli riigi huvidest. Ta peab kritiseerima konservatismi kandjaid, paljastama upsakust ja hooplemist.

Partei-algorganisatsiooni poliitilise kasvatustöö esmajärguline ülesanne seisabki selles, et luua ettevõttes niisugune õhkkond, kus üldsus suhtub sallimatult tehnilisesse

mahajäämusesse, et need töötajad, kes takistavad uusi, eesrindlikke algatusi, ei jääks karistamata.

Selleks et partei-algorganisatsioon viiks tootmises asjatundlikult ellu partei joont, on vaja, et tema juhid ise ei sörgiks sabas, oleksid vabad kitsarinnalisest ametkondlikust tardumusest ega otsiks õigustust raskustes.

Et lülitada parteiorganisatsioon võitlusse tehnilise progressi eest, peab sekretär tundma tootmist, olema kursis samatüübiliste ettevõtete saavutustega. Ainult tootmise tehnilisi aluseid, tehnoloogilisi protsesse tundes võib kvalifitseeritult juhtida parteiorganisatsiooni, õigesti orienteeruda spetsialistide arvamustes ühe või teise küsimuse puhul ja omada oma seisukohta tehnika valdkonnas. Parteiorganisatsiooni sekretäril on tarvis tunda tootmist mitte selleks, et asendada insenere ja majandusjuhte, vaid selleks, et paremini juhtida inimesi võitluses tootmise täiustamise eest. On tähtis, et parteiorganisatsioonid oskaksid esile tõsta peamisi, sõlmküsimusi, õpiksid neid tundma asjatundlike inimeste — inseneride ja tööliste — abil ja lähtuksid sellest, et mitte «arssinalised resolutsioonid» ja deklaratiivsed üleskutsed ei lahenda tehnika arendamise küsimust, vaid inimesed, kaader. Inimeste organiseerimisele tulebki koondada tähelepanu.

Äärmiselt vajalik on täiustada inseneride ja tehnikutega tehtava parteitöö vorme. Sellest kaadrist sõltub palju, ja teda tuleb parteiorganisatsioonile lähendada, pühendada talle pidevat tähelepanu. Tööd insener-tehnilise kaadri juhtivate gruppide, tehnoloogide ja konstruktoritega tuleb teha diferentseeritult, tugevdada tehaste laboratooriumide, tehnoloogia- ja konstrueerimisosakondade parteigruppe. Partei-algorganisatsioonidel tuleb eriti hoolitseda selle eest, et kommunistid-insenerid etendaksid neile väärilist eesrindlikku osa võitluses tehnilise progressi eest. Sellest seisukohast tuleb eriti analüüsida kommunistide-spetsialistide paigutust ettevõttes ja teha vajaduse korral muudatusi nende paigutamises. Parteiorganisatsioon ei või mööda minna sellest, kui spetsialisti-kommunisti ei kasutata õigesti, kui ta ei tegele loova tööga.

Parteiorganisatsioon peab pöörama suurt tähelepanu tööle ratsionaliseerijatega. Ta peab olema kursis sellega, missugused kõige tähelepanuväärsemad ettepanekud on saabunud, kuidas neid läbi vaadatakse. Tuleb organiseerida tööd nii, et tehase üldsus ametiühingu- ja parteiorganisat-

siooni näol peaks oma eluliseks asjaks ratsionaliseerimisliikumise arendamist. Suurt tähtsust omavad ettevõtete töölisleiunduse ja ratsionaliseerimiskomisjonid, tehnikanõukogude, tehnikakabinettide ja tehnikamajade töö, tehnilised raamatukogud, kogu tehnilise propaganda organiseerimine, tutvumine kodu- ja välismaa eesrindlike kogemustega. Kõik need töölõigud peavad olema parteiorganisatsiooni alalise kontrolli all.

Tootmisettevõtete parteiorganisatsioonidele on NLKP põhikirjaga antud õigus kontrollida administratsiooni tegevust. See tõstab nende osa, kohustab põhjalikult süvenema tehnika ja ökonoomika küsimustesse. Et aga õigesti teostada kontrolli, tuleb seda tingimata käsitleda kogu algorganisatsiooni tegevuse koostisosana, mitte aga kui mingit isoleeritud parteitöö lõiku.

NLKP põhikiri määrab kindlaks partei-algorganisatsioonide põhilised ülesanded majanduse alal. Selleks on rahvahulkade mobiliseerimine tootmisplaani täitmisele; töödistsipliini tugevdamine ja sotsialistliku võistluse arendamine, võitlus lohakuse ja ebaperemeheliku asjaajamise vastu ettevõtetes; pidev hoolitsus töötajate kultuuriliste ja elutarbeliste tingimuste parandamise eest, s.o. kõik see, mis peab kindlustama riikliku plaani täitmist. Otsustada selle üle, kuidas on korraldatud parteitöö — hästi või halvasti —, tuleb eelkõige ettevõtte tootmisalase tegevuse tulemuste põhjal. Parteitöö ei ole ju eesmärk omaette, seda tehakse majanduslike ja poliitiliste ülesannete edukaks lahendamiseks. On endastmõistetav, et kontroll administratsiooni tegevuse üle peab olema tihedalt ühendatud poliitilise tööga, mis on suunatud tootmisplaanide edukale täitmisele. Siis suudab parteiorganisatsioon õigeaegselt üles tõsta tootmise aktuaalseid küsimusi.

Kontroll ei või piirduda ainult majandusjuhtide aruannete ärakuulamisega. Kontrollides administratsiooni, seades tema ette neid või teisi küsimusi, peab parteiorganisatsioon ise arendama vastavat tööd. Kui administratsioon ja parteiorganisatsioon taotlevad ühte eesmärki, tegutsevad aktiivselt, siis kulgeb töö edukalt.

Parteiline kontroll ei ole kantseleilik toiming. Kabinetlik kontroll, ilma tuginemata kommunistidele, ilma rahvahulkades tehtava poliitilise kasvatustööta ja organiseerimistööta, ei saa olla efektiivne. Parteilise kontrolli jõud seisab selles, et parteiorganisatsioon nagu kogub kokku tööliste, meist-

rite, inseneride ja tehnikute — kommunistide ja parteitute — kogemused ning koos majandusjuhtidega leiab ta kõige otstarbekamad teed reservide mobiliseerimiseks, tööviljakuse tõstmiseks, toodangu kvaliteedi parandamiseks jne.

Partei-algorganisatsiooni poolt teostatav kontroll on kontroll altpoolt, rahvahulkade poolt. Need parteiorganisatsioonide sekretärid, kes kontrolli õiguse viivad tagasi sellele, et kontrollivad vaid ainuisikuliselt, ei kujuta endile asja õigesti ette. Kui parteiorganisatsioon, aktiiv, rahvahulgad seisavad kõrval, siis toob administratsiooni tegevuse kontrollimine vähe kasu.

Rahvahulkade poolt teostatav kontroll on meetod, mis on omane nõukogude ühiskondlikule korrale, millel on suur tähtsus kogu riiklikule ülesehitustööle, ja seda eelkõige sellepärast, et ta arendab töötajate loomingulist aktiivsust, nende initsiatiivi, aitab välja selgitada ja likvideerida puudusi töös. Parteiorganisatsiooni tähtsaim ülesanne seisab selles, et igati suurendada kollektiivi aktiivsust, tõsta töölistes, insenerides, tehnikutes ja teenistujates huvi tootmise täiustamise vastu.

Niisuguse huvitatuse kõige kujukamaks avalduseks on sotsialistlik võistlus. See on rahvahulkade asjaliku revolutsioonilise enesekriitika, miljonite töötajate loomingulise initsiatiivi väljendus ja samal ajal massiline aktiivne kontroll altpoolt. Arendades töötajate initsiatiivi ja aktiivsust, kes püüavad saavutada kõrgemaid töönäitajaid, aitab sotsialistlik võistlus samal ajal välja selgitada puudusi töö organiseerimises, planeerimises, töö normeerimises ja töötasustamises, seadmete kasutamises jne. Sellepärast ongi igasugused bürokraatlikud moonutused võistluse organiseerimisel lubamatud, kuna need suruvad alla rahvahulkade loomingulist initsiatiivi, takistavad eesrindlaste saavutuste juurutamist, pealegi pidurdavad puuduste väljaselgitamist.

Arendades võistlust, peab parteiorganisatsioon igati kasutama neid ühiskondliku töö vorme, mis võimaldavad kõige täielikumalt koguda positiivseid kogemusi, kritiseerida puudusi. Nendeks vormideks on kõigepealt parteikoosolekud, majandusaktiivid, tootmisnõupidamised, ajalehed ja seinalehed jne. Ettevõtetes korraldatavad tootmistöö massilised ühiskondlikud ülevaatused ja tehnilised konverentsid on samuti nendeks äraproovitud töövormideks, mida parteiorganisatsioonid peavad kasutama kontrolli teostamiseks altpoolt.

Parteilise kontrolli tähtsamaks iseärasuseks on see, et ta on niisugune kontroll, mis ei piirdu ega või piirduda ainult puuduste väljaselgitamisega. Partei-algorganisatsioonidele antud kontrollimise õigus eeldab, et nad ise on kohustatud aktiivselt tegelema avastatud puuduste likvideerimisega, peavad kõigi vahenditega abistama administratsiooni ja koos temaga taotlema majandusliku tegevuse parandamist.

Kindlat edu igas töös võib saavutada ainult rahvahulkade organiseerimisega, oskusega esile kutsuda nende initsiatiivi, püüdlust ja energiat, koondada nende jõupingutused järjekordsele ülesandele, s. o. sellega, et oleks hästi korraldatud parteipoliitiline töö.

Parteiorganisatsiooni mõju tootmisele on tõhus, kui parteiorganisatsioon on printsipiaalne ja nõudlik nii lihtkommunistide kui ka juhtivate töötajate suhtes. Ausus riigi suhtes on esimeseks majanduskaadrile esitatavaks nõudeks, ja parteiorganisatsioonid peavad õigeaegselt korrale kutsuma neid töötajaid, kes rikuvad partei- ja riiklikku distsipliini, kes püüavad varjata tõde tegelikust olukorrast, ilustavad töötulemusi. Parteiorganisatsioonide kohustuseks on otsustavalt välja astuda nende inimeste vastu, kes kitsalt ametkondlike ja kohalike huvide tõttu varjavad nende käsutuses olevaid materiaalseid ressursse ja seadmete reserve, esitavad teadlikult kõrgendatud nõudeavaldusi toorainele ja materjalidele, tegelevad juurdekirjutustega toodangu väljalaske aruannetes.

Teostades administratsiooni tegevuse kontrolli, on parteiorganisatsiooni ülesandeks arendada majandusjuhtidel kriitilist suhtumist oma töötulemustesse. Ilma niisuguse suhtumiseta on upsakus ja hooplemine paratamatud, kaob vastutustunne usaldatud ülesande eest.

Parteiorganisatsioon on kohustatud taotlema, et majandusjuhid igati toetaksid altpoolt tulevat kriitikat, ei hindaks asjalikku kriitikat ning ettepanekuid kui kallalekippumist oma autoriteedile või ainujuhtimise rikkumist, vaid kui praktilist abi oma töös. Mida suurem on töötajate aktiivsus, seda enam on kollektiivil arenenud vastutustunne ettevõtte töö eest, seda efektiivsem on majanduslik juhtimine. Ainult poliitiliselt ebaküps juhtija, upsakaks muutunud tšinovnik võib vaenulikult reageerida kriitikale altpoolt, alahinnata lihtsate inimeste poolt tehtud asjalikke ettepanekuid.

Partei õpetab, et ainujuhtimine ei tähenda mitte ainult oskust korraldusi anda, vaid ühtlasi ka oskust tugineda oma töös üldsusele — parteiorganisatsioonile, kollektiivile, rahvahulkadele. See majandusmees, kes on eraldunud aktiivist, jääb aktiivi toetuseta puuduste väljaselgitamisel ja nende likvideerimisel, töö parandamisel. Seepärast kontroll administratsiooni tegevuse üle, kindlustades positiivseid majanduslikke tulemusi, on ühtlasi ka juhtiva kaadri õige kasvatamise kooliks, see õpetab teda oskuslikult tegutsema koos kollektiiviga, kasutama töötajate poolt tööprotsessis omandatud väärtuslikke kogemusi.

AINUJUHTIMINE JA KOLLEGIAALSUS ETTEVÕTETES

NLKP XX kongressi otsused, mis on suunatud partei elu leninlike normide ja kollektiivse juhtimise printsiipide taastamisele, ei kõiguta mingil määral ainujuhtimise printsiipi tootmise juhtimisel. Vastupidi, kongress teatavasti rõhutas vajadust laiendada ettevõtete ja majandusharude juhtijate õigusi ja tõsta nende vastutust.

Juhtijate osa alahindamine, ainujuhtimise printsiibi eitamine — kõik see väljendab mitte marksistlikke, vaid väikekodanlikke, anarhistlikke vaateid, mis paratamatult viivad lohakuse ja distsiplineerimatuse levimisele, riikliku ja parteidistsipliini nõrgenemisele.

Ainujuhtimine ei ole hoopiski vastuolus nõukogude korra demokraatliku iseloomuga, mis loob kõik võimalused töötajate initsiatiivi arendamiseks. Kui omal ajal kerkis üles küsimus selle kohta, kuivõrd ainuisikuline korraldav võim sobib üldse kokku demokraatlike organisatsioonidega, kollegiaalse juhtimise põhimõtetega, siis vastas V. I. Lenin sellele küsimusele järgmiselt: «Pole kahtlust, et väga levinud on arvamine, nagu ei saaks niisugusest kokkusobimisest juttugi olla, — arvamine, nagu ei sobiks ainuisikuline diktaatorlik võim kokku ei demokratismiga, ei nõukogude riigitüübiga ega juhtimise kollegiaalsusega. Pole midagi ekslikumat kui see arvamine» (27. kd., lk. 187). Kogu asi seisab selles, et õppida ühendama ranget tootmisdistsipliini ning töörahva hulkade aktiivsuse ja isetegevuse arendamist kommunismi eduka ülesehitamise huvides.

Nõukogude korra jõud on rahvahulkade aktiivsuses ja

nende elavas huvis majanduse arendamise vastu. Direktor, kes tõeliselt tunneb muret, et töö tootmises kulgeks edukalt, peab tuginema kollektiivi arvamusele ja kogemustele. Ainult siis, kui ta arvestab neid kogemusi, peab nõu inimestega, oma alluvatega, ühiskondlike organisatsioonidega, vastavad tema korraldused tootmises valitsevale olukorrale ja leiavad kollektiivi täielikku toetust. Sotsialistliku ülesehitustöö praktikas on tekkinud rohkesti niisuguseid vorme, mis võimaldavad töötajail tootmise juhtimisest kollektiivselt osa võtta.

Tähtsat osa ettevõtete elus etendavad tootmisnõupidamised. Nad peavad arutama töö organiseerimise, uue tehnika, ökonoomika jne. küsimusi ning on majandusjuhtide ühiskondliku abistamise ja nende töö kontrollimise alaliseks vormiks.

Aktiivset mõju ettevõtete tööle võivad samuti avaldada tööliskoosolekud, tõmmates töölishulki kaasa tootmisreservide väljaselgitamisele, võitlusele puudustega. On teada, kui suur tähtsus oli laialdaste töölishulkade osavõtul kuuenda viie aasta plaani koostamisest.

1955. aastal loodi ettevõtetes tootmistehnilised nõukogud. Neid juhivad ettevõtete peainsenerid ning nad on nõuandvad organid, kes arutavad tehnika, tehnoloogia ja tootmise organiseerimise tähtsamaid küsimusi.

Suured õigused on antud ametiühinguorganisatsioonidele. Nad peavad pidevalt süvenema ökonoomika küsimustesse, töö organiseerimise ja töökaitse, töötajate kvalifikatsiooni tõstmise küsimustesse jne.

Kui ettevõtte direktor pidevalt arvestab kollektiivseid kogemusi, ühiskondlike organisatsioonide arvamust, tuginеb neile, siis tuleb ta oma kohustustega kõige edukamalt toime. Kuid vajadus tugineda kollektiivile, arvestada ettevõtete ühiskondlike organisatsioonide arvamust ei tähenda hoopiski seda, et iga küsimust tuleb tingimata arutada mitmesugustel kolleegiumidel. V. I. Lenin märkis selle kohta: «Iga kord, kui selleks avaneb vähimgi võimalus, peab kollegiaalsus piirduma ainult kõige tähtsamate küsimuste kõige lühema arutamisega kõige kitsamas kolleegiumis; asutuse, ettevõtte, ürituse, ülesande *praktiline juhtimine* aga on vaja teha ülesandeks *ühele seltsimehele*, kes on tuntud oma meelekindluse, otsustavuse, julguse, praktilise töö juhtimise oskuse poolest ning omab suurimat usaldust. Igal juhul ja eranditult kõigis tingi-

mustes peab kollegiaalsusega kaasas käima kõige täpsem *iga* isiku isikliku vastutuse sisseseadmine *täpselt* kindlaksmääratud töö eest» (29. kd., lk. 403).

Kui juhtija täiuslikult tunneb tootmist, selle tehnikat, tehnoloogiat, ökonoomikat ja organiseerimist, kui ta oskab endale leida abilisi kogenud tööliste, inseneride ja tehnikute hulgast ning on omakorda suuteline neid abistama, siis leiab ta juhtimisõigus üldise tunnustuse ja niisuguse töötaja korraldused on alati autoriteetsed.

Ainujuhtimine eeldab suurt vastutust ja suuri kohustusi, mitte aga ainult õigusi. Muidugi esineb ettevõtete direktorite hulgas niisuguseid, kes arvavad, et plaani täitmist võib saavutada ainuüksi käskkirjadega. Nad ei püüa selgitada oma kavatsusi, veenda inimesi, ei hoolitse tööliste töö- ja elutingimuste eest, ei arvesta nende seaduslikke õigusi. Juhtimise muutmine lihtsustatud administreerimiseks viib tavaliselt selleni, et direktor tegelikult lakkab olemast ainujuhtija, kuna tema arvamus ei leia kollektiivi toetust, tema korralduste täitmine aga, millede vajalikkuses kollektiiv ei ole veendunud, sageli nurjub. Selline juhtija rajab oma töö ainult jämedale kärkimisele, ei talu enda aadressil ühtki kriitilist märkust.

Direktoril, kes püüab juhtida niisuguste meetoditega, ei ole üldse ettekujutust nõukogude ainujuhtimisest, parteiorganisatsioon aga, kes sellega lepib, vististi ei hoolitse selle eest, et ettevõttes, kus ta tegutseb, peetaks kinni meil kasutatavatest juhtimise normidest.

Partei põhikiri ja nõukogude tööseadusandlus annavad partei-, ametiühingu- ja ühiskondlikele organisatsioonidele küllaldased õigused selleks, et administraatoreid korrale kutsuda, kui nad ei toimi õigesti. Kui direktori tegevus on tootmise huvidega vastuolus või kui ta ignoreerib kollektiivi huve, on parteiorganisatsioonil õigus nõuda direktori töömeetodite muutmist, mitte nõustuda tema üksikute korraldustega, sundida teda ebaõigeid käskkirju muutma jne. Ametiühinguorganisatsioonidele on antud õigus kontrollida kollektiivlepingute täitmist nii tööliste ja teenistujate kollektiivi kui ka ettevõtte administratsiooni poolt. Ametiühingu käsutuses on töökaitse ja ohutustehnika inspektsioonid, kes kaitsevad töötajate õigusi. Nad peavad hoolitsema selle eest, et administratsioon peaks kinni tööseadusandlusest, ning neil on täielik võimalus parandada

administratsiooni ebaõiget tegevust töökaitse ja tööliste elu-olu küsimustes.

Seal, kus nii ettevõtte direktor kui ka ühiskondlike organisatsioonide juhid õigesti aru saavad oma ülesannetest, täidavad oma kohustusi, vaidlevad printsipiaalsetes küsimustes, seal leiavad nad alati õige lahenduse. Nii direktor — riigi poolt volitatud isik ettevõtte juhtimisel — kui ka partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonid ning kogu ettevõtte kollektiiv on võrdselt huvitatud plaanide täitmisest ja ületamisest. Kogu ettevõtte direktori tegevus, mis on suunatud sellele eesmärgile, peab loomulikult leidma ettevõtte kollektiivi ja ühiskondlike organisatsioonide täielikku toetust. Nende organisatsioonide kohustuseks on arendada tööliste ja teenistujate initsiatiivi ja isetegevust, kasvatada neis ettevõtte peremehe tunnet, arendada puuduste kriitikat ning samal ajal igati toetada direktori autoriteeti, tugevdada ainujuhtimist, rangelt jälgida tootmisdistsipliinist kinnipidamist.

*

Administratsiooni tegevuse kontrollimise õigus on antud tootmisettevõtete partei-algorganisatsioonidele selleks, et majanduse juhtimist parandada, järelikult ka selleks, et tugevdada ainujuhtimist. Teatavasti seisab see õigus selles, et parteiorganisatsioon võib tutvuda ettevõtte aruandlusega ning muude materjalidega, mis puudutavad kogu ettevõtte tootmisalast elu ja tema üksikuid töölõike, tal on õigus ära kuulata ja ta on kohustatud ära kuulama majandusjuhtide ettekandeid, üles tõsta nende ees küsimusi plaani täitmist pidurdavate häirete kohta, välja selgitada uusi reserve, soovitada majandusjuhtidele ühtede või teiste abinõude rakendamist puuduste kõrvaldamiseks ja tootmises valitseva olukorra parandamiseks.

Kuid partei-algorganisatsioonil ei ole õigust administratsiooni korraldusi tühistada või anda mingeid tootmistöösse puutuvaid korraldusi, nõuda, et direktor kooskõlastaks kõik oma korraldused parteiorganisatsiooniga, ta ei või töötajaid vallandada, tööle määrata ega tootmises ümber paigutada. Need on administratsiooni funktsioonid.

Parteiorganisatsioonid, kes hakkaksid endile võtma administratiivseid funktsioone, tegelikult õõnestaksid ainujuhtimist ja tekitaksid tootmisele kahju.

Parteiline kontroll ei tohi viia majandusjuhtide asendamisele. Ainujuhtija, majandusjuht vastutab isiklikult ja täielikult oma tegevuse eest. Kui aga direktor näiteks tahab edukalt läbi viia üht või teist suurt algatust või üritust, kas ta saavutab ainuüksi käskkirjaga, ilma kõiki kollektiivi jõude mobiliseerimata vajalikke tulemusi? Käske täidavad inimesed, ja neid täidetakse seda edukamalt, mida aktiivsemalt nendega kaasneb parteiorganisatsiooni massiline poliitiline töö. Ainujuhtimine ei ole lihtsalt administreerimine. Ta seisab oskuses tööd korraldada ja organiseerida, valida kaadrit, anda õiget direktiivi, nõuda nende täitmise aruannet, likvideerida vastutustundetus ja isiklik vastutamatus. Kuid ainujuhtimine tähendab ühtlasi oskust tugineda selles töös parteiorganisatsioonile, ettevõtte aktiivile, kogu kollektiivile.

Ainujuhtija vastutab ise oma tegevuse eest ega tohi end varjata ühiskondlike organisatsioonide selja taha. Kuid mõned majandusjuhid arvavad, et selle all kannatab nende autoriteet, kui nad seavad parteiorganisatsiooni ette konkreetse küsimuse, lepivad kokku selle küsimuse toetamise suhtes või peavad enne mingi otsuse vastuvõtmist nõu kommunistidega, aktiiviga. Selline ettekujutus on täiesti võõras nõukogude ainujuhtimise olemuse õigele mõistmisele. Ainujuhtimist võib edukalt teostada ainult siis, kui tugineda partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonile, kui kaasa tõmmata tööliste, teenistujate ja insener-tehniliste töötajate laialdasi hulki võitlusse puuduste likvideerimise eest ettevõttes, tööviljakuse tõstmise ja plaanide ületamise üha uute võimaluste väljaselgitamisele.

V. I. Lenin on korduvalt rõhutanud, et majanduse juhtimise nõukogude printsiipide aluseks on tingimatu ainujuhtimise ühendamine kõige laialdasema demokraatiaga massilise kontrolli teostamisel altpoolt. Nõukogude majandusmees on ise huvitatud sellest, et kontrolli altpoolt teostataks ulatuslikult ja pidevalt, sest niisugune kontroll abistab teda ettevõtte juhtimisel, aitab kaasa sellele, et puudused avastatakse õigeaegselt, et võitlusse nende likvideerimise eest lülitub laialdane inimeste ring.

See majandusjuht, kes ei ole huvitatud kriitika ja enesekriitika arendamisest, kes ei arvesta parteiorganisatsiooni arvamust, on halb juht.

Majandusjuhil ja parteiorganisatsioonil on ühised üles-

anded. Majanduse edukas juhtimine ja parteiorganisatsiooni viljakas töö on mõeldamatud ilma ühtse tegevuseta, mille peavad looma ettevõtete majandusjuhid ja juhtivad parteitöötajad. Kui majandusjuht asub printsipiaalsetel seisukohtadel, kaitseb ausalt riiklikke huve, siis leiab ta alati parteiorganisatsiooni toetust. Kui majandusjuht ja parteiorganisatsioon tõeliselt lähtuvad asja huvidest, siis leiavad nad alati küsimuste õige lahenduse.

Parteiorganisatsioon peab võitluses riikliku plaani täitmise eest ulatuslikult ning täielikult kasutama kommunistide ja parteitute töötajate kogemusi ja teadmisi, abistama administratsiooni, kindlustades tema korraldusi massilise poliitilise ja organisatsioonilise tööga, alati ja kõiges jälgima riiklikest huvidest ja riiklikust distsipliinist kinnipidamist, otsustavalt võitlema selle rikkujate vastu. Parteiorganisatsioon kontrollib tööseadusandlusest kinnipidamist, juhib sotsialistlikku võistlust, jälgib teaduse ja tehnika saavutuste ning eesrindlike kogemuste tootmisse juurutamist.

Kõigi oma korralduste eest vastutab direktor isiklikult, ja parteiorganisatsioon peab majandusmeestes seda vastutustunnet süvendama. Seal, kus parteiorganisatsioon ja administratsioon töötavad üksmeelselt, parteiliselt, ei teki küsimust selle kohta, kas tohib või ei tohi direktori suhtes kirjutada «ette panna», seal mõeldakse selle üle, missugused abinõud tuleb töö parandamiseks administratsiooni liinis ja parteiorganisatsiooni liinis ellu viia.

Kõige mõjuvamaks administratsiooni tegevuse kontrolli ja kaadri õige kasvatamise vahendiks on kriitika ja enesekriitika. Printsipiaalse kriitika olukorras areneb töötajate tootmisalane aktiivsus, suureneb juhtijate vastutustunne, muutub võimatuks nii ainujuhtimise ebaõige rakendamine kui ka administratsiooni tegevuse parteilise kontrolli ebaõige teostamine.

Parteilise kontrolli teostamine peab suunama kõigi tehase organisatsioonide töö ühisele eesmärgile — plaani täitmisele, kommunistide kasvatamisele tootmises valitseva olukorra eest vastutamise vaimus.

Kui parteiorganisatsioon selgesti mõistab oma õigusi ja kohustusi tootmise suhtes, siis ta, kontrollides administratsiooni tegevust, ei riku ainujuhtimist, vaid kõvendab seda koos distsipliini ja korra tugevdamisega, kogu töö korraldamise parandamisega ettevõttes.

KOLHOOSI-PARTEIORGANISATSIOON

Kolhoosi partei-algorganisatsioon vastutab kõige eest, mis toimub põllumajanduslikus artellis, kogu seal valitseva olukorra eest ja eelkõige selle eest, kuidas viiakse kolhoosis ellu partei ja valitsuse direktiive.

Eriti kasvab iga kolhoosi-parteiorganisatsiooni vastutus neis tingimustes, kus kommunistlik partei suunab kogu rahva jõud põllumajanduse järsu tõusu teostamisele, elanikkonnale toiduainete ning kerge- ja toiduainetetööstusele tooraine külluse loomisele.

Missugust tööd partei-algorganisatsioon ka ei teeks, peab lõppkokkuvõttes kogu tema tegevus olema suunatud peamisele — põllumajandusliku artelli ühismajapidamise järjekindlale tõusule, mis on riiklike kohustuste täitmise kui ka kolhoosnikute heaolu kasvu põhiliseks tingimuseks.

Kuidas peaks kolhoosi-parteiorganisatsioon lahendama oma peaülesannet — võitlema põllumajanduse järsu tõusu eest? Kommunistlik partei on nõukogude rahva poliitiline juht, ta juhib nii majanduse kui ka kultuuri arendamist, suunab kõiki meie ühiskonna tegevuse külgi. Kuid ta ei asenda nõukogude, majanduslikke ja ühiskondlikke organisatsioone, kes vastutavad ühe või teise töö eest, vaid toimib nende kaudu. Ta mobiliseerib oma otsuste täitmisele laialdased rahvahulgad. Partei kongresside ja tema Keskkomitee otsustes on korduvalt rõhutatud, et parteiorganisatsioonid ei segaks end administratsiooni operatiivsetesse korraldustesse, ei võtaks majandusjuhtidelt isiklikku vastutust, vaid suunaksid nende tegevust nii, et tagada partei ja valitsuse direktiivide täitmist.

Vastavalt kolhoosi partei-algorganisatsioonile tähendab see, et ta peab tegutsema mitte juhatusest, tema esi-

mehest ja brigadiridest mööda minnes, vaid nende kaudu, taotledes partei otsuste tingimata elluviimist, organiseerides võitlusele nende täitmise eest kõik kolhoosnikud.

Otsese majandusliku tööga tegeleb kolhoosijuhatus. Juhatus juhib kõiki artelli asju, käsutab tema vahendeid, teostab kõiki arveldusi, vastutab ühiskondliku omandi säilitamise eest, organiseerib brigaadide ja lülide tööd. Kui parteiorganisatsioon hakkab tegelema majanduslike küsimustega niisamuti, nagu tegeleb kolhoosijuhatus, kui ta toimib niisamasuguste meetoditega, — siis ta lihtsalt asendab ja dubleerib juhatuse tööd. Parteiorganisatsioonil peab olema oma lähenemisviis majapidamisele, tal on olemas kõik võimalused selleks, et avaldada aktiivselt mõju kogu kolhoosis valitsevale olukorrale, edukalt võidelda põllumajandusliku tootmise tõusu eest.

Kolhooside partei-algorganisatsioonide osa ja nende vastutuse tõstmiseks artelli töö olukorra eest annab NLKP põhikiri neile õiguse kontrollida administratsiooni tegevust.

Mille poolest erineb partei-algorganisatsiooni kontroll sellest kontrollist, mida teostavad kõrgemalseisvad nõukogude või parteiorganid? Kolhoosi esimees annab aru rajooni täitevkomitees ja partei rajoonikomitees. See on kontroll ülaltpoolt. Partei-algorganisatsiooni kontroll on kontroll altpoolt ja pealegi massiline kontroll.

On teada, et õigeks juhtimiseks ei piisa ainult juhtide kogemustest, neid tuleb täiendada rahvahulkade — lihttöötajate kogemustega, kes, igaüks oma töölõigus, otseselt tunnevad, kuidas toimub juhtimine, ja sageli näevad niisuguseid puudusi, mida mitte alati ei saa märgata juhtija. Et teha õiget otsust, tuleb juhtijate kogemusi täiendada juhitavate kogemustega. Partei-algorganisatsiooni kontroll annabki võimaluse ühendada majandusjuhtide kogemusi kõigi kommunistide, ja mitte ainult kommunistide, vaid ka laialdase kolhoosiaktiivi kogemustega.

Partei-algorganisatsioon koosneb partei liikmetest ja liikmekandidaatidest. Need on eesrindlikud inimesed, kes töötavad kolhoositootmise mitmesugustel töölõikudel. Nad on tihedalt seotud kolhoosnikutega, teavad nende vajadusi ja meeleolu. Igal kommunistil on midagi, millega ta võib abistada kolhoosi juhtimist: oma isikliku tööeeskujuga, puuduste väljaselgitamisega, positiivsete kogemuste levitamisega, selgitustööga kolhoosnikute hulgas.

Seepärast ei või kontrolli partei-algorganisatsiooni poolt teostada kitsas inimeste ring või veel vähem ainuüksi sekretär; see on kogu kommunistide kollektiivi ülesanne.

Partei-algorganisatsioon on poliitiline organisatsioon. Ta on kohustatud olema kursis kogu kollektiivi elu ja tööga. Kuid huvi tundes kõigi kolhoosielu külgede vastu, läheneb ta igale ülesandele nii, nagu tuleb läheneda poliitilisel organisatsioonil. See tähendab, et iga praktilise töö tulemuste hindamisel seisavad parteiorganisatsioonil esikohal riiklikud huvid. See tähendab, et ta esmajärjekorras jälgib seda, kuidas tema töölõigus täidetakse partei direktiive.

Läheneda igale asjale poliitiliselt tähendab osata siduda jooksvaid praktilisi küsimusi partei poliitiliste põhiülesannetega, tema võitlusega kommunismi võidu eest. Niisugusel lähenemisel koondub parteiorganisatsiooni tähelepanu alati põhilisele, otsustavale, millest kõige suuremal määral oleneb nende ülesannete edukas täitmine, mille eest võitleb partei.

NLKP Keskkomitee jaanuaripleenum (1955. a.), välja töötades abinõusid meie maal teravilja tootmise ja loomakasvatussaaduste suurendamiseks, pööras teatavasti erilist tähelepanu maisile. Paljudele kolhoosidele oli mais uueks asjaks, kuid uue vastu leidub alati vastuväiteid. Kui kolhoosi-parteiorganisatsiooni sekretär suhtub maisi juurutamisse lihtsalt kui ühte abinõusse paljude teiste hulgas, milledega parteiorganisatsioonil tuleb iga päev tegelda, siis ei käitu ta nagu poliitiline juht, vaid kui perspektiivitu inimene. Sekretär aga, kes saab aru, et maisi külvipinna laiendamine ja tema hea hooldamine on seotud partei hoolitsusega selle eest, et meie maal oleks külluses toiduaineid ning kergetööstuse jaoks vajalikku toorainet, koondab maisile parteiorganisatsiooni suurimad jõupingutused.

Kuid selleks, et osata oma jõude killustamata paljudest jooksvatest töödest välja eraldada otsustavaid ülesandeid, milledel on poliitiline tähtsus, tuleb omada mitte ainult laialdast silmaringi, hästi aru saada partei poliitikast, vaid ka olla printsipiaalne, olla sõltumatu ametkondlikest, kohalikest ja isiklikest mõjutustest. Olla printsipiaalne tähendab iga küsimuse otsustamisel lähtuda riiklikest, partei huvidest. Kui kommunist näeb puudusi, märkab mingit üleastumist, on ta kohustatud selle esile tooma,

vaatamata isikuile. Kui kõne all on töö, riiklikest seadustest kinnipidamine, siis ei tohi karta suhete rikkumist, ei tohi lahendada küsimust sõbramehelikult, perekondlikult.

Partei õpetab hoolikalt suhtuma kolhoosikaadrisse, valima kolhoosides juhtivatele kohtadele läbiproovitud, ausaid, asjatundlikke inimesi, kes tunnevad muret ühismajapidamise eest. Just sellepärast, et kaader on kolhoositootmise otsustavaks jõuks, peab parteiorganisatsioon olema kursis iga töötaja tegevusega, toetama ja abistama neid, kes suhtuvad töösse kohusetundlikult, üles tõstma õigeaegselt küsimuse mittesobivate töötajate asendamisest. Kaadrisse suhtumisega kontrollitakse tunduval määral partei-algorganisatsiooni sekretäri ja kõigi kommunistide printsipiaalsust.

Selleks et parteiorganisatsioon oleks kõigi kolhoosiasjadega kursis, tuleb tal õigesti paigutada oma jõude. Kommunistid peavad olema otsustavais tootmislõikudes. Kuid parteiorganisatsioon peab mitte ainult kommunistide kaudu teadma, kus mida tehakse, vaid ka parteitu aktiivi: brigadiride, lülivanemate, põllumajanduse eesrindlaste kaudu. Mida tihedamini on kommunistid seotud kolhoosnikute hulkadega, seda kiiremini saavad nad välja selgitada puudusi töös ja taotleda nende likvideerimist. Kui inimesed teavad, et parteiorganisatsioon tähelepanelikult suhtub nende ettepanekutesse ja kriitikasse, siis tulevad nad avatud südamega, vahetavad mõtteid, signaliseerivad halvast olukorrast ühes või teises töölõigus. See kõik annab võimaluse tõhusamalt kontrollida artelli juhatuse majanduslikku tegevust.

Parteiorganisatsioon saab edukalt kontrollida kolhoosijuhatuse majanduslikku tegevust siis, kui kommunistid hästi orienteeruvad ökonoomika ja agrotehnika küsimustes, kui nad süvenevad majandusse sisuliselt, asjatundlikult.

Et võitluses kolhoositootmise arendamise eest edu saavutada, tuleb parteiorganisatsioonil tähelepanelikult jälgida kõike uut ja eesrindlikku, mida annavad praktika ja teadus, ning aidata kaasa paremate kogemuste ellurakendamisele.

Kui igas kolhoosis tõstetakse mahajääjad eesrindlaste tasemele, siis juba ainuüksi see suurendaks tunduvalt põllumajandustoodangut. Kuid veelgi rohkem erinevad üksteisest eri kolhooside näitajad. See kohustab kolhooside

kommuniste viibima eesrindlikes majandites, kohapeal üksikasjaliselt tundma õppima kõiki nende töövõtteid ja -meetodeid, lugema põllumajanduslikku kirjandust, täiendama oma teadmisi agro- ja zootehnika valdkonnas.

Partei-algorganisatsioon ei või piirduda ainult ülleskutsetega paremate kogemuste ülevõtmiseks — ta on kohustatud organiseerima nende ellurakendamist. Kommunistid peavad huvi tundma kõige vastu, mis puutub põllumajanduslike tööde kvaliteedisse, ja olema aktiivseiks võitlejaiks kõige uue, eesrindliku juurutamise eest kolhoositootmisse. Et seda ülesannet edukamalt lahendada, peab parteiorganisatsioon olema tihedalt seotud põllumajanduse spetsialistidega, kolhoosiaktiiviga. Parteiorganisatsioonil tuleb pidevalt hoolitseda tehnika parema kasutamise ja kõigi tööde kvaliteedi tõstmise eest.

Parteiorganisatsiooni edusammude vajalikuks tingimuseks kolhoositootmise alal on see, et ta kontrolliks põllumajandusliku artelli põhikirjast kinnipidamist. See põhikiri kindlustab kolhoosnikute ühiskondlike ja isiklike huvide õiget ühendamist, kusjuures isiklikud huvid allutatakse ühiskondlikele huvidele. Järgida põhikirja tähendab juhinduda sotsialistliku majandamise ühest põhilisest printsiibist, mille järgi kogu kolhoos ja iga üksik töötaja on materiaalselt huvitatud töötulemustest; kindlustada riigi huvidest ranget kinnipidamist; kaasa aidata ühismajapidamise ja kolhoosi jagamatute fondide kasvule; võidelda kindla töödistsipliini eest.

Ükskõik missuguse majandusliku küsimusega parteiorganisatsioon ka ei tegeleks, kas suure või väikesega, ta peab eelkõige välja selgitama kasutamata reserve, leidma võimalusi täita ülesanne paremini, kõige väiksema tööja vahendite kuluga ning kõige lühema aja jooksul. Tuleb alati otsida ja leida täiendavaid allikaid kolhoosi ühismajapidamise tõusuks ja kolhoosnikute materiaalse heaolu tõstmiseks.

Suured asjad luuakse teatavasti väikestest, suured majanduslikud tulemused kujunevad konkreetsete ülesannete lahendamisest. Seepärast on partei-algorganisatsiooni hoolitsus jooksvate majanduslike ülesannete täitmise eest vajalik tingimus edukaks võitluseks kolhoositootmise edasise tõusu eest.

Pidevalt süvenedes jooksvatesse majanduslikesse ülesannetesse, ei tohi parteiorganisatsioon siiski unustada

perspektiivküsimusi, s. o. niisuguseid küsimusi, mida ei saa lahendada järjekordse põllumajandusliku hoogtöö jooksul, kuid mis määravad kolhoosi ökonoomika arengu üldsuuna, maaviljeluse ja loomakasvatuse tõusu ning kolhoositootmise avastamata reservide kõige ulatuslikuma kasutamise.

Iga kolhoosi partei-algorganisatsioon peab endale selgesti ette kujutama, missuguste näitajate eest ta võitleb mitte ainult järjekordsete põllumajanduslike hoogtööde ajal, vaid ka lähematel aastatel. Partei seadis ülesande — saavutada kõigi kolhoositootmise harude kiire tõus. Järelikult peab igal kolhoosil olema täpne plaan selle kohta, mis ta kavatseb teha, et likvideerida mahajäämus, missugused majanduslikud abinõud tuleb kolhoosijuhatusel tarvitusele võtta loomakasvatuses, köögiviljakasvatuses, tootmishoonete ehitamisel jne. Niisuguste abinõude väljatöötamisel peab suunavat osa etendama parteiorganisatsioon, kusjuures kommunistidel ei tule vastu võtta ainult otsuseid, vaid ka organiseerida nende täitmist, mobiliseerida kolhoosnikuid ettenähtud abinõude rakendamisele.

Põllumajandusliku tootmise planeerimise uus kord, kus planeerimist alustatakse otseselt kolhoosides, võimaldab täielikumalt arvestada ja kasutada kõiki majapidamises olemasolevaid võimalusi, tõsta kõigi kolhoosnikute huvi ja vastutust põllumajandusliku tootmise arendamise eest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruses planeerimise uue korra kohta rõhutatakse: «Kolhoosnikute ning masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate loov initsiatiiv põllumajanduse planeerimise alal aitab kaasa sellele, et võimalikult lühema aja jooksul lahendada põllumajanduse järsu tõusu saavutamise üldrahvalik ülesanne ning anda meie maale külluses vilja, liha, piima, kartuleid, köögivilja ja muid põllumajandussaadusi ning rahuldada täielikult tööstuse vajadused tooraine alal.» Seepärast peab parteiorganisatsioon igati arendama kolhoosnikute ja põllumajanduse spetsialistide initsiatiivi, suunama neid võitlusele reservide parema ärakasutamise eest.

Pidev töö inimestega on partei-algorganisatsiooni töö põhimeetodiks. Tema tähelepanu keskpunktis on inimesed, need, kes viivad otseselt ellu partei poliitikat. Tegelda mingi majandusliku ülesande lahendamisega tähendab parteiorganisatsioonile eelkõige töötada nende inimes-

tega, kelledest oleneb asja edu. Kui inimesed tunnevad, et neile pööratakse tähelepanu, näevad, et parteiorganisatsioon omistab nende tööle suure tähtsuse, siis töötavad nad erilise innuga.

Tarvitusele võttes mingit abinõu, püüab parteiorganisatsioon läheneda igale kolhoosnikule, olla inimestega tihedais sidemeis. Otsene pöördumine kolhoosnikute poole kindlustab alati asja edu. Mida keerulisem ülesanne on vaja lahendada, seda rohkem tuleb töötada inimestega, innustada neid raskuste võitmisele.

Rahvahulkade parteilise juhtimise põhiliseks meetodiks on veenmismeetod. Kui kolhoosi-parteiorganisatsioon ei piirdu ainult sellega, et võtab vastu otsuseid, vaid töötab pidevalt rahvahulkades, veenab kolhoosnikuid, selgitab kannatlikult neile kolhoosi ees seisvaid ülesandeid, organiseerib inimesi, siis saavutab ta alati edu.

Võttes vastu otsuse mingi majandusliku küsimuse kohta, peab parteiorganisatsioon ette nägema abinõud massilise poliitilise töö tegemiseks ühtede või teiste kolhoosnikute gruppide hulgas, andma agitaatoreile vastavad ülesanded, läbi viima koosolekuid, kindlaks määrama kommunistide ülesanded sotsialistliku võistluse arendamisel.

Parteiorganisatsioonil on palju mitmesuguseid massitöö vahendeid, milledega ta saab poliitiliselt kindlustada iga majandusliku ülesande lahendamist. On ainult vaja, et poliitiline töö ei toimuks majanduslikust tööst lahus, vaid liituks sellega, aitaks kaasa töödistsipliini tugevdamisele, töö paremale organiseerimisele. Niisugune poliitiline töö kindlustab majanduslikke edusamme, kuna ta tagab seda, et otsesed täideviijad teadlikult ja huviga suhtuvad neile antud ülesande täitmisse.

NÕUKOGUDE ASUTUSE PARTEIORGANISATSIOON

Nõukogude asutuse partei-algorganisatsiooni tegevusel on oma iseärasused, võrreldes vabriku-tehase või kolhoosi partei-algorganisatsiooni tegevusega. Need iseärasused tulenevad sellest, et asutuse ja tootmisettevõtte funktsioonid on erinevad.

Asutus on tootmisettevõtete (majandusorganid), koolide (rahvahariduse organid), meditsiiniasutuste (tervishoiu organid) jne. juhtimise aparaat.

Nõukogude asutused töötavad vastavate parteiorganite juhtimisel ja kontrolli all: rajooni asutused — partei rajoonikomitee juhtimisel, oblasti asutused — partei oblastikomitee juhtimisel jne.

NLKP põhikiri ei näe ette kontrolli õigust administratsiooni tegevuse üle ministeeriumide parteiorganisatsioonidele, kuna nõukogude asutuste eriliste töötingimuste tõttu ei saa asutuse parteiorganisatsioon vastutada olukorra eest ettevõtetes, kolhoosides, koolides jne., mida juhib antud asutus. Kui parteiorganisatsioon püüaks kontrollida administratsiooni tegevust alluvate ettevõtete töötulemuste järgi, siis ta paratamatult asuks mitte ainult oma administratsiooni, vaid ka kõrgemalseisvate parteiorganite asendamise teele.

Kuid kõik, mis toimub parteiorganisatsiooni silmade ees, — juhtimisaparaadi igapäevane tegevus puutub temasse kõige otsesemalt. Aparaadi töö kvaliteedi eest kannab parteiorganisatsioon otsest vastutust. Ta peab taotlema, et see aparaat töötaks täpselt, operatiivselt, ilma bürokratismita, et küsimused, mida esitavad antud asutuse juhtimisele kuuluvad allorganid, lahendatakse õigeaegselt, ilma venitamiseta, et elanikkonna avaldused

ja kaebused ei jääks kauaks seisma kantseleidesse, vaid kiiresti ja tähelepanelikult läbi vaadataks.

NLKP põhikiri kohustab eranditult kõiki parteiorganisatsioone võitlema lohakuse ja ebaperemeheliku asjaajamise vastu, tugevdama töödistsipliini, arendama kriitikat ja enesekriitikat, kasvatama kommuniste puudustesse leppimatu suhtumise vaimus. See tähendab, et nõukogude asutuste partei-algorganisatsioonidel on mitte ainult õigus, vaid neil tuleb aktiivselt süveneda kõigesse, mis puutub asutuste teenistujate töösse, taotleda venitamise ja bürokratismi konkreetsete avalduste likvideerimist, vastutusele võtta kommuniste, kes on süüdi asutuse halvas töös.

Bürokratismi pahet ei saa välja juurida nõiasõnade või üleskutsetega, tuleb paljastada selle konkreetseid kandjaid, kasvatada kommunistides ja kõigis nõukogude teenistujates vastutustunnet oma asutuse töö eest. Parteiorganisatsioonid peavad pidevalt juhinduma V. I. Lenini juhendist selle kohta, et edu võitluses bürokratismikõntsa ja venitamise vastu otsustatakse «inimeste kontrolli ja tegeliku töö kontrolliga . . .» Niisugune kontroll saab olla efektiivne, kui seda teostavad mitte ainult juhtijad, vaid ka rahvahulgad ise.

Tegeldes konkreetselt kõigi aparaadi töö parandamise küsimustega, peab parteiorganisatsioon teadma, kuidas asutuses täidetakse partei ja valitsuse direktiive, kuidas vaadatakse läbi kirju ja avaldusi, milline on töödistsipliini olukord, kuidas on korraldatud töö kaadriga. On vaja, ütles J. V. Stalin, et «meie nõukogude rakukesed oleksid tõelise nõukogude korra valvurid meie asutustes».

On tarvis otsustavalt võidelda rutiiniharrastuse, tardumuse ja tšinovnikliku enesega rahulolu avalduste vastu, mis pidurdavad aparaadi tegevuse parandamist. Tuleb pidevalt võidelda filisterliku loidusega, luua ühiskondlik arvamus nende vastu, kes ükskõikselt suhtuvad neile pandud kohustustesse.

Parteiorganisatsioonid peavad lähenema igale töötajale, tundma tema voorusi ja puudusi, toetama paremaid töötajaid, seadma neid teistele eeskujuks. Ei tohi lubada massilise poliitilise töö lahutamist aparaadi täiustamise eest peetava võitluse ülesannetest. On tarvis, et loengutes, ettekannetes ja vestlustes valgustataks fakte asutuse elust ja antaks neile hinnang, et toodaks avalikkuse ette

halva töö juhtumeid, selgitataks antud asutuse riiklikku tähtsust ja tema teenistujate töö vastutusrikkust. Poliitilise haridustöö tulemusi asutuse tingimustes saab mõõta ainult sellega, kuivõrd aparaadi töö paraneb. Kui kommunistid oskavad ladusalt jutustada kõigist dialektilise meetodi joontest, oma praktilises tegevuses aga laskuvad formalismi, lahendavad küsimusi mehaaniliselt, siis see tähendab, et propagandatöö jookseb tühja. Tuleb pidevalt parandada ametiühingutööd nõukogude asutustes, sagedamini kokku kutsuda tootmisnõupidamisi ja ametiühingu koosolekuid.

Ainult tehes süstemaatiliselt massitööd, tegeldes aparaadi tegevuse parandamise eest peetava võitluse küsimustega, suudavad parteiorganisatsioonid edukalt täita neile NLKP põhikirjaga pandud kohustust — signaliseerida puudustest asutuse töös, märkida puudusi ministeeriumi ja tema üksikute töötajate tegevuses ning saata oma materjalid ja arvamused NLKP Keskkomiteele ja ministeeriumi juhtkonnale.

Parteiorganisatsioonid on kohustatud avastama koosseisulisi liialdusi oma asutustes, julgesti üles tõstma küsimust mittevajalike osakondade likvideerimisest, aparaadi järsu vähendamise võimalustest. Aparaadi maksimaalne lihtsamaks ja odavamaks muutmine on parteiorganisatsioonide alatiseks ülesandeks. See tuleneb sotsialistliku majanduse kui kõige ökonoomsema ja säästlikuma majanduse iseloomust endast, tuleneb partei sellest joonest, mis on suunatud sellele, et otseselt tootmises rakendatavate töötajate ning juhtimis- ja teenindamissfääris rakendatavate töötajate arvu vahekord pidevalt muutuks materiaalse tootmise sfääri kasuks.

Üks kõige tõsisemaid puudusi seisab selles, et mõnedes asutustes kantakse kommunistide administratiiv-teenistuslikud vahekorrad üle partei-algorganisatsiooni ellu. Seal, kus see aset leiab, levivad niisugused talumatud nähtused, nagu aukraadi austamine, pugemine ja ametkondlik, mitte aga parteiline vaade asjadele. Säärases olukorras on oht, et parteiorganisatsioon muutub lihtsalt asutuse juhtijate ripatsiks. Partei õpetab, et meil ei või olla kahte distsipliini — üks lihtsatele inimestele ja teine juhtidele. Partei seadused on kohustuslikud kõigile kommunistidele ja puudusi võib kritiseerida julgelt, vaatamata isikutele.

Suurt vastutust nõukogude asutuste parteiorganisatsioonide töö eest kannavad kohalikud juhtivad parteiorganid. Nad peavad kindlustama, et kõigi asutuste parteiorganisatsioonide eesotsas seisaksid inimesed, kes on sõltumatud ning kes on suutelised kindlalt ja vankumatult teostama partei joont, inimesed, kes alati ja kõiges kaitsevad riigi huve. Selleks et asutuste parteiorganisatsioonide sekretärid saaksid julgelt ja otsustavalt võidelda puuduste vastu, arendada altpoolt tulevat kriitikat, peab neil olema täielik veendumus selles, et kui nad asuvad õigel, printsipiaalsel seisukohal, siis leiavad nad alati kõrgemalseisvate parteiorganite aktiivset toetust.

Partei rajooni- ja linnakomiteed on kohustatud pöörama tähelepanu mitte ainult suurtele asutustele, vaid ka väikeste asutuste rohkearvulisele võrgule, kes teenindavad elanikkonna igapäevaseid vajadusi ja etendavad seetõttu eriti tähtsat osa.

TERRITORIAALSED PARTEIORGANISATSIOONID

Missugustel juhtudel tuleb luua territoriaalne parteialgorganisatsioon.

Vastavalt NLKP põhikirjale organiseeritakse parteiorganisatsioonid territoriaal-tootmisalase tunnuse järgi. Kõigil juhtudel, kui kolhoosis, asutuses, koolis jne. on kolm või rohkem partei liiget, luuakse seal iseseisvad parteiorganisatsioonid. Territoriaalne partei-algorganisatsioon aga luuakse tavaliselt siis, kui kolhoosis, koolis, maa tarbijate ühistus jne. ei saa vajaliku arvu kommunistide puudumisel luua partei-algorganisatsioone, kandidaatide või parteilaste ja kommunistlike noorte gruppe.

Territoriaalsete partei-algorganisatsioonide loomisesse ei või suhtuda formaalselt, arvestamata konkreetseid tingimusi ja olukorda ning maakommunistide ees seisvaid ülesandeid. Tuleb lähtuda sellest, et tähtsaimaks ülesandeks on igati tugevdada kolhoositootmist. Juhtub vahel ka nii, et külas on kõigest kolm partei liiget: külanõukogu esimees ja kaks kolhoositöötajat. Missugune partei-algorganisatsioon on otstarbekas luua: territoriaalne või kolhoosi organisatsioon? Muidugi, kui külas on üks kolhoos, siis on parem luua partei-algorganisatsioon kolhoosis. Kui aga külas on kaks kolhoosi, siis rajoonikomitee võib pidada otstarbekamaks luua territoriaalne organisatsioon, mis hakkab mõju avaldama tööle nii ühes kui teises kolhoosis, samuti ka küla asutuste ja organisatsioonide tööle.

Toome niisuguse näite. Külas on kaks kolhoosi: ühes neist on kaks partei liiget, teises viis. Peale selle on koolis üks kommunist, külanõukogus kaks partei liiget ja maa tarbijate ühistus üks partei liige. Kuidas on sel

juhul parem organiseerida partei-algorganisatsioone? Kolhoosis, kus on viis partei liiget, luuakse muidugi iseseisev organisatsioon; teises kolhoosis võib samuti luua partei-algorganisatsiooni, kinnistades sinna ka näiteks kommunisti-õpetaja, kommunistid aga, kes töötavad külanõukogu aparaadis ja tarbijate ühistus, ühendada territoriaalsesse parteiorganisatsiooni.

Kus luuakse territoriaalsed partei-algorganisatsioonid.

Territoriaalne partei-algorganisatsioon ühendab kommuniste mitte tootmisalase, vaid territoriaalse põhimõtte järgi. Temasse kuuluvad partei liikmed ja liikmekandidaadid, kes töötavad kolhoosides, kaubandus- ja nõukogude asutustes, koolides jne., kus ei ole oma parteiorganisatsioone ning mis asuvad antud nõukogu poolt teenindaval territooriumil.

Praktikas esineb niisuguseid juhtumeid: kolhoosi parteiorganisatsiooni kuuluvad ka kommunistid, kes ei ole kolhoosi liikmed, nagu näiteks kooliõpetajad, kohalike asutuste teenistujad või kommunistid-pensionärid jne. Kuid seetõttu ei muutu niisugune parteiorganisatsioon territoriaalseks.

Kui ühe või teise küla kolhoosis, asutustes ja organisatsioonides on loodud iseseisvad parteiorganisatsioonid, siis tuleb praktilisest otstarbekusest lähtudes need partei liikmed ja liikmekandidaadid, kes töötavad külanõukogus ja teistes asutustes, kus ei ole võimalik luua iseseisvat parteiorganisatsiooni, arvele võtta ühes või teises lähemas parteiorganisatsioonis. Kommunistide kunstlik ühendamine ühte territoriaalsesse parteiorganisatsiooni ei ole otstarbekohane.

Missugused õigused ja kohustused on territoriaalsel partei-algorganisatsioonil.

Territoriaalsel parteiorganisatsioonil on oma iseärasused, võrreldes tootmisettevõtete või asutuste parteiorganisatsioonidega. Ta ühendab kommuniste, kes töötavad eri organisatsioonides ja asutustes, vahel aga ka tootmisettevõtetes, ning laiendab oma mõju mitte ühele, vaid mitmele kollektiivile.

Territoriaalsel parteiorganisatsioonil on õigus arutada küla elulisi küsimusi, üles näidata initsiatiivi ülesannete lahendamisel, mis seisavad kolhoosiküla ning ühtede või teiste külaorganisatsioonide ja -asutuste ees, kus ei ole partei-algorganisatsioone. Näiteks võib territoriaalne

parteiorganisatsioon vajaduse korral parteikoosolekul ära kuulata külanõukogu esimehe teadaande konkreetsete küsimuste kohta, nagu teedeehitus, külaeelarve täitmine, riiklike müügikohustuste täitmine, rahaliste maksude laekumine elanikkonnalt, töötajate kaebuste ja avalduste läbivaatamine jne. Kui ühes või teises kolhoosis, koolis, tervishoiupunktis, lugemistoas, klubis, sideosakonnas või mõnes muus külaasutuses ei ole iseseisvaid parteiorganisatsioone, kandidaatide või parteilaste ja kommunistlike noorte gruppe, võib territoriaalne parteiorganisatsioon vajaduse korral ära kuulata kolhoosi esimehe, kooli direktori, tervishoiuasutuse juhataja, sideosakonna ülema jt. teadaandeid iga küsimuse kohta, selleks et avastada puudusi ja aidata neid likvideerida.

Territoriaalne parteiorganisatsioon peab avaldama süstemaatiliselt mõju olukorra parandamisele kolhoosis, koolis, maa tarbijate ühistus jne. Nagu iga teinegi parteialgorganisatsioon, tugevdab ta sidemeid tööliste, talupoegade, intelligentsi hulkade ja meie partei juhtivate organite vahel, teeb töötajate hulgas pidevat agitatsiooni- ja organiseerimistööd partei otsuste ja üleskutsete elluviimiseks; mobiliseerib neid tootmisplaani täitmisele, töödistsipliini tugevdamisele ja sotsialistliku võistluse arendamisele; ta peab kindlustama seinalehtede juhtimist, kaasa tõmbama uusi liikmeid parteisse, kasvatama neid poliitiliselt; organiseerima partei liikmete ja liikmekandidaatide hulgas poliitilist haridustööd, teostama kontrolli selle üle, et nad omandaksid miinimum teadmisi marksismi-leninismi alal; võitlema lohakuse ja ebaperemeheliku asjaajamise vastu ning pidevalt hoolitsema tööliste, teenistujate ja kolhoosnikute kultuuriliste ja elutarbeliste tingimuste parandamise eest; arendama kriitikat ja enesekriitikat ning kasvatama kommuniste puudustesse leppimatu suhtumise vaimus; aktiivselt osa võtma meie maa majandus-likust ja poliitilisest elust.

Omades Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteisse vastuvõtmise õigust, võib territoriaalne parteiorganisatsioon vastu võtta parteisse neid kolhoosnikuid, töölisi ja teenistujaid, kes töötavad neis kolhoosides, asutustes ja organisatsioonides, kus ei ole iseseisvaid partei-algorganisatsioone.

Kas territoriaalne parteiorganisatsioon peab süvenema

nende kolhooside ja asutuste tegevusse, kus on olemas iseseisvad parteiorganisatsioonid.

Partei-algorganisatsioonide juhtimist teostab partei rajoonikomitee. Teiste partei-algorganisatsioonide suhtes ei ole territoriaalsel parteiorganisatsioonil mingeid juhtivaid õigusi.

Kui külas on mitu parteiorganisatsiooni, sealhulgas ka territoriaalne organisatsioon, missuguse organisatsiooni juures on siis kõige parem luua agitaatorite kollektiiv või peab see olema iga organisatsiooni juures.

Territoriaalsel parteiorganisatsioonil võib nagu teistelgi parteiorganisatsioonidel olla oma agitaatorite kollektiiv. Kui külanõukogu territooriumil on mitu partei-algorganisatsiooni, kandidaatide või parteilaste ja kommunistlike noorte gruppi, siis on partei rajoonikomitee kohustatud jaotama nende vahel töölõigud massilise poliitilise töö tegemiseks töötajate hulgas, kes elavad antud külanõukogu territooriumil, kusjuures üksikutele parteiorganisatsioonidele võib anda abi kaadri osas selle küla teiste organisatsioonide arvel, kus on olemas agitatsioonitöö jaoks rohkem ettevalmistatud seltsimehed (kooliõpetajad, arstid, põllumajanduse spetsialistid jt.).

MISSUGUSTEL PARTEIORGANISATSIOONIDEL KAUBANDUSSÜSTEEMIS ON ADMINISTRATSIOONI TEGEVUSE KONTROLLIMISE ÕIGUS

NLKP põhikiri annab kaubandusettevõtete parteiorganisatsioonidele õiguse kontrollida administratsiooni tegevust. Niisuguste ettevõtete hulka kuuluvad kauplused, sööklad, restoranid, teemajad, einelauad, kaubabaasid, tootmisalased töökojad jms. Niisuguse ettevõtte parteialgorganisatsioonil on õigus kontrollida administratsiooni tegevust, arutada kaubakäibe või ühiskondliku toitlustamise toodangu väljalaske plaani täitmisega seotud küsimusi, ära kuulata ettevõtete juhtijate ettekandeid ühes või teises ettevõtte töö parandamisega seotud küsimuses.

Teisiti on lugu kaubastu ja rajooni tarbijate ühistute liidu parteiorganisatsiooniga. Need ei ole kaubandusettevõtted, vaid asutused või organisatsioonid, kes juhivad rajooni või linna, vahel aga ka mitme rajooni territooriumil asuvate kaubandusettevõtete võrku. Nende tegevust kontrollib ja suunab vastav partei rajooni- või linnakomitee. Seepärast ei või niisugused parteiorganisatsioonid kasutada administratsiooni tegevuse kontrollimise õigust.

Administratsiooni tegevuse kontrollimise õiguse puudumine neil parteiorganisatsioonidel ei tähenda seda, et nad võivad kaubandusettevõtete ees seisvate ülesannete täitmisest eemal seista. Taotledes administratiivaparaadi töö parandamist, aitavad parteiorganisatsioonid sellega kaasa kaubandusettevõtete edukale tegevusele. Kuid parteiorganisatsioonide kohustused sellega ei piirdu. Neil on olemas kõik võimalused ja neil tuleb signaliseerida ühtedest või teistest puudustest kaubandusettevõtete töös vastavatele kõrgemalseisvatele parteikomiteedele. See on

partei-algorganisatsioonidele põhikirjaga ette nähtud kohustuseks.

Mõned partei rajoonikomiteed lülitavad kaubastute, tööliste varustamise osakondade ja rajooni tarbijate ühistute liitude juures olevatesse parteiorganisatsioonidesse kõik kommunistid, kes töötavad kauplustes, sööklates, einelaudades, kioskites ja teistes kaubandusettevõtetes. Niisugust liiki organisatsioonide loomist võib lubada ainult erandjuhtudel, kui partei-algorganisatsiooni ei ole võimalik luua otseselt kaubandusettevõttes.

Asja huvid nõuavad, et kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes loodaks, olgugi väikesearvulised, kuid iseseisvad partei-algorganisatsioonid, kelledel on vastavalt NLKP põhikirjale õigus kontrollida administratsiooni tegevust.

Trustide tööliste varustamise osakondade ja ministeeriumide tööliste varustamise valitsuste parteiorganisatsioonid on aga asutuste parteiorganisatsioonid ja neil ei ole administratsiooni tegevuse kontrollimise õigust.

PARTEI-ALGORGANISATSIOONI TÖÖPLAAN

Igal parteiorganisatsioonil peab olema tööplaan. On ebaõige pidada plaani mittevajalikuks formaalsuseks. Samuti oleks väär arvata, et kuna parteitöö on elav töö inimestega, siis seda on võimatu kajastada plaanides. Ühtki elavat tööd ei saa teha juhuslikult, ebasihikindlalt. Parteitöös on vajalik ettenägelikkus, plaanipärasus. Paljusid abinõusid ei saa läbi viia ilma õigeaegse organisatsioonilise ettevalmistuseta. Seepärast peab igal parteiorganisatsioonil olema tegevusplaan mitte päeva-paari peale, vaid enam-vähem pikemale ajavahemikule. Kuid on arusaadav, et plaan ei ole veel kaugeltki peamine, vaid on väikene osa tööst. Võib koostada hea plaani ja näha selles ette vajalikke abinõusid, kuid realiseerida neid halvasti. Peamine on töö organiseerimine, ettenähtud abinõude ettevalmistamine ja vajalikul tasemel läbiviimine. Ainult praktiliste töötulemustega saab iga plaani hinnata.

Partei-algorganisatsioonide tööplaane ei või koostada ühtse eeskuju järgi. Kõik parteiorganisatsioonid organiseerivad oma tegevust vastavalt NLKP põhikirja nõuetele. Kuid tehase parteiorganisatsiooni plaan erineb kolhoosi või asutuse parteiorganisatsiooni plaanist, kuna tehase parteiorganisatsiooni parteipoliitiline töö koondatakse ühtedele, kolhoosi või asutuse parteiorganisatsiooni töö aga teistele küsimustele. Kõigil algorganisatsioonidel on ühised partei huvid, nad arutavad üldparteilisi küsimusi, võtavad osa meie maa majanduslikust ja poliitilisest elust, reageerivad rahvusvahelise ja siseelu tähtsamatele sündmustele. Kuid iga partei-algorganisatsioon peab samal ajal alati silmas pidama oma ettevõtte, kolhoosi, asutuse iseärasusi, aru saama antud kollektiivi ees seisvaist konk-

reetsetest ülesannetest ja nendele vastavalt organiseerima oma tööd. Suurearvulisel parteiorganisatsioonil, kus on tsehhi-parteiorganisatsioonid ja parteigrupid, on teistsugune plaan kui väikesel organisatsioonil jne.

Seega ei saa partei-algorganisatsioonide tööplaane koostada ühe standardi või šablooni järgi. Kuid on olemas mõned ühised lähteteesid, mida tuleb plaanide koostamisel arvestada kõigi partei-algorganisatsioonide töötajail.

Esiteks, plaanis kajastatakse parteiorganisatsiooni põhilisi abinõusid. Jooksev töö on niivõrd mitmekesine, et kõike on võimatu plaanis ette näha ja kajastada, ja seda ei ole ka vaja. Plaan peab olema teatava suunitlusega. Tootmisettevõtte — tehase, masina-traktorijaama, kolhoosi, sovhoosi — parteiorganisatsioonil peab parteitöö aluseks olema konkreetne tootmisülesanne, mis on antud ajavahemikus kollektiivile peamine ja mille ümber on vaja koondada massiline ja siseparteiline töö. Näiteks kätte õppida uue toodanguliigi valmistamist, vähendada praaki, kindlustada tähtsa tellimuse ennetähtaegset täitmist.

Osata paljudest tootmisülesannetest välja eraldada peamised, sõlmülesanded ja sellele vastavalt organiseerida parteitööd on kõige vajalikum partei-algorganisatsiooni töö juhtimisel ja kõige tähtsam, et oskuslikult läheneda plaani koostamisele.

Nii koondab tootmisettevõtte parteiorganisatsiooni büroo kommunistide tähelepanu ettevõtte peamistele küsimustele. Nendele vastavalt koostataksegi tööplaan. Siin võib parteikoosolekutel arutada järgmisi küsimusi: «Parteiorganisatsiooni ülesanded võitluses väljalastava toodangu kvaliteedi parandamise eest», «Õigeaegselt ja kõrgekvaliteediliselt läbi viia seadmete kapitaalremont», «Organisatsioonilis-tehniliste abinõude plaani täitmise käigust», «Parteiorganisatsiooni ülesannetest võitluses tehnilise progressi eest». Kui küsimused on kõige elulisemad, mitte otsitud, vaid aktuaalsed, siis avaldavad parteikoosolekud suurt mõju tootmise käigule.

Parteilise juhtimise oskus selles seisabki, et osata kindlaks määrata, nagu ütles V. I. Lenin, uusi ja suuri, käesoleval momendil esile kerkivaid ülesandeid. Parteiorganisatsiooni ette tuleb seada ülesandeid, mis viivad edasi. Need ülesanded on kindlaks määratud partei kongresside ja partei Keskkomitee otsustega tööstuse, põllumajanduse ja parteitöö alal. Hästi tundma õppida neid juhendeid ja

rakendada neid parteiorganisatsiooni praktilises töös — seda eelkõige nõutaksegi tema juhtidelt. Parteitöö peab kaasa aitama konkreetsete majanduslike ülesannete edukale lahendamisele. Ilma selleta jookseb ta tühja.

Teadusliku uurimise instituutide ja nõukogude asutuste partei-algorganisatsioonidel on samuti tähtis, et parteitöö oleks suunatud konkreetsete ülesannete lahendamisele antud ajavahemikul. Ometi on teada, et just paljude teadusliku uurimise asutuste, samuti ka muude asutuste parteiorganisatsioonides minnakse sageli mööda oma asutuste elu ja tegevuse tähtsatest küsimustest, ei asetata neid parteitöö keskpunkti, ei esitata neid kommunistidele arutamiseks.

Teiseks, partei-algorganisatsiooni plaan on parteiorganisatsiooni jõududega tehtava parteilise organiseerimistöö ja parteipoliitilise töö plaan. Missuguseid küsimusi peab see hõlmama? Tuleb ette näha parteikoosolekute ja parteibüroo (parteikomitee) istungite päevakord. Ehkki parteikoosoleku kui partei-algorganisatsiooni kõrgeima organi tähtsus on hästi teada, siiski sageli vähendatakse praktikas parteikoosolekute osa just selle tõttu, et varem ei mõelda hoolikalt läbi nende päevakorda. Teatavasti toimuvad koosolekud üks kord kuus. Kommunistid tulevad kokku, et arutada parteiorganisatsiooni elu kõige aktuaalsemaid küsimusi. Siit on selge, kui tähtis on arutamisele tuleva küsimuse valik. Tootmisalastele, üldpoliitilistele ja siseparteilistele küsimustele — kõigile, millele elab kaasa partei-algorganisatsioon, tuleb määrata oma koht parteikoosolekuil, ja iga küsimust tuleb arutada niisugusel tasemel, et see kasvataks kommunistides ideelisust, parteilisust ja printsipiaalsust.

Samasugune läbimõtlemine on vajalik küsimuste valikul büroole (parteikomiteele) arutamiseks. Tavaliselt toimuvad büroo istungid 2—3 korda kuus. Üle kuhjata büroo päevakorda paljude küsimustega ei ole otstarbekas. Järelikult on plaani koostamisel tähtis oskuslikult välja valida põhiküsimused.

Suurtes partei-algorganisatsioonides, kus on olemas tsehhi-parteiorganisatsioonid ja parteigrupid, võetakse tavaliselt plaani tsehhi-parteiorganisatsioonide sekretäride või parteigruppide organisaatorite nõupidamised. Niisugused nõupidamised kutsutakse kokku kogemuste vahetamiseks, instrueerimiseks, selleks et seltsimehed saaksid orientatsiooni neis küsimustes, mis puudutavad kogu par-

teiorganisatsiooni. Tsehhi-parteiorganisatsioonid ei või elada ainult oma tsehhi huvidega, nad on ühtse parteiorganisatsiooni koostisosad.

Tsehhi-parteiorganisatsioonide sekretäride või parteigruppide organisaatorite nõupidamise päevakorda on samuti kasulik kajastada plaanis.

Istungeid ja nõupidamisi tuleb vähendada miinimumini; neid tuleb läbi viia asjatundlikult, neis küsimustes, mis tõepoolest vajavad arutamist; nende kestus peab samuti olema minimaalne.

Plaanis märgitakse pideva organiseerimistöö tähtsamad abinõud. Parteikomitee või büroo võib ära märkida abinõud ühe või teise tsehhi-parteiorganisatsiooni, parteigrupi või tehase ühiskondliku organisatsiooni abistamiseks, oma otsuste või kõrgemalseisva parteiorgani otsuste täitmise kontrollimiseks, samuti ka niisugused massilised abinõud, nagu seadmete seisukorra kontrollretked, ratsionaliseerijate töö ülevaatus.

Parteiorganisatsioon võib oma plaanis teha kommunistide rühmale ülesandeks tundma õppida mingit ettevõtte aktuaalset tehnika- või ökonoomikaküsimust, loomakasvatuse arendamise perspektiive kolhoosis, kontrollida, missuguses olukorras on tehase ühiselamud jne. Ei ole sugugi tingimata vaja niisuguse töö tulemusi iga kord esitada istungile ja nõupidamisele arutamiseks, kirjutada teatisi ja otsuseid: on küllalt, kui nende põhjal vastu võtta operatiivsed abinõud, anda kommunistile nõu või ülesanne.

Peale selle on plaanis vaja ette näha ka põhilised abinõud massilise agitatsioonitöö alal. Plaanis märgitakse loengute, ettekannete ja agitaatorite vestluste ning agitaatorite ja kõnelejate seminaride jne. teemad. Mõnedes partei-algorganisatsioonides seda ei tehta, ometi peavad ideoloogiline, agitatsiooni- ja organiseerimistöö olema omavahel seotud, suunatud ühisele eesmärgile, ja plaanis tuleb seda kajastada.

Kas parteiorganisatsiooni plaani tuleb võtta ka massiorganisatsioonide — ametiühingu-, komsomoli- ja teiste organisatsioonide töö? Selleks ei ole vajadust. Parteiorganisatsioon juhib neid organisatsioone, kuid ei reglementeeri nende tegevust. Nende organisatsioonide juhtivad organid on ise võimelised ja kohustatud planeerima oma tööd. See muidugi ei tähenda, et ametiühingu- või komsomoliorganisatsioon koostab oma tööplaani parteiorgani-

satsioonist lahus. Vastupidi, nad lähtuvad partei-algorganisatsiooni tööplaanist, kuna selles seisabki massiorganisatsioonide parteiline juhtimine, et nad tegutseksid ühes suunas, taotleksid ühist eesmärki. Nende organisatsioonide poolt ettenähtud konkreetsed abinõud peavad kajastuma nende endi plaanides, need massiorganisatsioonide tööküsimused aga, mis nõuavad lahendamist parteilises korras, võivad kajastuda parteiorganisatsiooni plaanis.

Kas partei-algorganisatsiooni tööplaan tuleb kinnitada parteikoosolekul.

See oleneb konkreetsetest tingimustest. Seal, kus bürood ei valita, tuleb plaan kinnitada parteikoosolekul. Neis partei-organisatsioonides aga, kus on olemas büroo või parteikomitee, esitatakse plaan koosolekul kinnitamiseks neil juhtudel, kui on vaja nõu pidada kommunistidega, juhtida nende tähelepanu parteitöö lähema aja peamistele ülesannetele. Kuid on arusaadav, et partei-algorganisatsiooni büroo peab püüdma tööplaani partei liikmetele teatavaks teha, ja kõiki selle plaani kohta tehtud märkusi tuleb arvestada.

Missuguse aja peale tuleb koostada partei-algorganisatsiooni tööplaan.

Praktikas on kombeks koostada tavaliselt kuuplaane. Kuid ei ole viga, kui plaan koostatakse pikema aja peale, kus on võimalik reaalselt ette näha vajalikke abinõusid. Igal juhul tuleb ka kuuplaani koostamisel arvestada seda, et on olemas ülesandeid, mida ei saa lahendada ühe kuu piirides, vaid mis nõuavad pikemat aega.

Partei-algorganisatsiooni töö õige planeerimine sõltub suuresti sellest, kas ta juhid oskavad kuulda võtta kommunistide ja parteitute häält. Koosolekutel ja vestlustel tehtud ettepanekud ja kriitilised märkused, lektoritele ja kõnelejatele esitatud küsimused, sõnumid seinalehes — kõike seda on vaja arvestada, et õigesti korraldada parteiorganisatsiooni tööd.

Plaanis märgitakse, kes vastutab ühe või teise ürituse eest, mis ajaks see peab olema läbi viidud. Kõige tähtsam on ettenähtud abinõude praktiline täitmine. Kuid see ei tähenda, et plaan on midagi puutumatut, et teda ei või muuta, parandada. Vahel tõstab elu esile niisugused ülesanded, mis polnud plaanis ette nähtud, ja oleks lubamatu bürokraatia mitte teha sellistel juhtudel plaanis vajalikke muudatusi.

Kuid tuleb märkida, et formalismi, bürokratismi esineb parteiorganisatsioonide töös veel rohkesti. Mõni sekretär kulutab palju jõudu selleks, et kõike plaanis hästi pikaltlaialt kirjeldada, kuid ei näita üles vajalikku energiat ettenähtud abinõude elluviimiseks. Niisugune inimeste ebaõige kasvatamine esineb seal, kus rajooni- ja linnakomiteed otsustavad parteiorganisatsiooni ja tema juhtijate üle plaani põhjal.

Mõned töötajad arvavad, et kui rajoonikomitee ei saa plaane, siis see nõrgendab partei-algorganisatsioonide juhtimist rajoonikomitee poolt. Seda motiveeritakse nii: ilma plaanideta ei ole rajoonikomiteel teada, kus ja millal toimub parteikoosolek jne.

Mõnele näib, et kui kaustas on olemas plaanid, kui on koostatud ja trükikojas trükitud suured graafikud, siis nad teavad, mida tehakse tsehhides, ja avaldavad mõju nende töökäigule.

Kuid vaevalt on vaja tõestada, et kohustuslik plaanide kogumine loob ainult näilise juhtimise ja juhib parteitöötajate tähelepanu kõrvale elavast tööst partei-algorganisatsioonides. Kas saab kogu tsehhi-parteiorganisatsiooni mitmekülgse tegevuse üle otsustada ainult plaani põhjal? Kas saab plaani järgi kabinetist kindlaks määrata, missugust abi üks või teine parteiorganisatsioon vajab? Iga parteiorganisatsiooni tegevus on hoopis rikkalikum ja mitmekülgsem kui kõik need plaanid, kusjuures elu ise teeb neis tõsiseid korrektiive, see aga nõuab uute abinõude elluviimist, suurt organiseerimistööd inimestega.

Keegi ei kahtle selles, et oleks puht bürokraatia nõuda külas, kus masina-traktorijaamade tööpiirkondade järgi on olemas instruktorite grupid, masina-traktorijaamade ja kolhooside partei-algorganisatsioonidelt iga kuu oma plaanidest ärakirjade saatmist partei rajoonikomiteesse. Kuid nõue tugevdada juhtimise elavaid meetodeid on võrdselt maksev ka linna-parteiorganisatsioonide suhtes. On vaja aidata partei-algorganisatsioonide sekretäridel plaane koostada, peamine aga on viia need plaanid ellu. Kuid seda tuleb teha kohapeal, kasutada sel eesmärgil partei-algorganisatsioonide sekretäride seminare jms. Koguda plaane ainult selleks, et nende järgi koostada rajooni (või tehase) kohta parteikoosolekute graafikut, ei ole vaja, kuna niisuguse graafiku saab koostada, ilma et partei-algorganisatsioonide töötajaid koormataks liigse kirjatööga.

PARTEILISTEST ÜLESANNETEST

Mida suurem on kommunistide aktiivsus, mida enam nad võtavad osa partei elust ja ühiskondlikust tööst, mida tugevam on igaühel vastutustunne üldise ürituse eest, seda tugevam ja võitlusvõimelisem on parteiorganisatsioon. Juhtivad parteitöötajad peavad pidevalt hoolitsema selle eest, et kaasa tõmmata aktiivsele ühiskondlikule tegevusele kõik kommunistid.

Mehaaniline lähenemine on alati ja kõiges kahjulik, kuid erilist kahju tekitab see niisuguses asjas, nagu seda on parteiline ülesanne. Siin ei tule arvestada mitte ainult seda, kas kommunist tuleb ülesandega toime. On vaja meeles pidada, et ta tuleb sellega mitu korda paremini toime, kui temasse suhtuda hoolitsevalt, kui võetakse arvesse tema individuaalseid iseärasusi ja isikliku elu olukorda.

Igas tootmiskollektiivis, igas parteiorganisatsioonis leidub alati aktiivsemaid ja vähem aktiivseid inimesi. Loomulikult need, kes armastavad ühiskondlikku tööd ja teevad seda innuga, suhtuvad igasse ülesandesse vastutustundega, ilmutavad kõrget distsiplineeritust ja neil on palju ühiskondlikke kohustusi. Kollektiiv valib neid välja, parteiorganisatsioon usaldab neile vastutavaid töölõike. See on õige. Kuid aktiivi ridu on vaja laiendada, on tarvis, et kõik kommunistid võtaksid osa tootmisalasest ja ühiskondlikust elust.

Millega seletada mõnede juhtivate parteitöötajate kiindumust mõningatesse aktivistidesse, kelle taga nad ei näe kogu kollektiivi? Asi seisab selles, et mõnel pool eksisteerivad veel absurdsed kujutlused, nagu oleks üks või teine inimene «asendamatu», nagu ainult tema tuleks ülesan-

dega toime. Sageli aga on see selle tagajärg, et inimesi ei tunta, ei taheta neid tundma õppida ja igaüht arvestada. Tõepoolest, hoopis rahulikum on anda ülesanne juba tuntud, ennast heast küljest näidanud kommunistile, kui esile tõsta uusi, «askeldada» nendega, õpetada neid. Niisugusel toetumisel kitsale inimeste ringile ei tõmmata partei ellu ja ühiskondlikule tööle kaasa rahvahulki, ei kasva aktiiv, ei kasvatata noori, moonutatakse ühiskondliku töö mõtet.

Selle asemel et tugevdada endas vastutustunnet antud ülesande eest, muutub liigselt koormatud aktivist paratamatult formaalseks. Ta ei püüagi enam võimalikult hästi täita ülesannet, vaid tunneb muret ainult selle üle, et seda kiiremini kaelast ära saada. Kas on aga vähe upsakaks muutunud aktiviste, kes tõsiselt usuvad, et nad on asendamatud, ja ütlevad kibeda muigega: «Tuleb end üksinda kas või lõhki rebida, ei ole inimesi, pole kellelegi ülesandeks teha — üle koormavad...»

See on kahjulik eksiarvamus, mis võib tekkida ainult seal, kus parteiorganisatsioonid ei hoolitse aktiivi kasvatamise eest, ei tegele rahvahulkade kasvatamisega. Ainult lühinägelikud juhtivad parteitöötajad ei märka, kuidas siseparteilise demokraatia alusel areneb kommunistide aktiivsus, kuidas inimesed kasvavad, kuidas tõuseb nende teadlikkus, nende huvi ühise töö tulemuste, kogu kollektiivi mitmekülgse elu vastu. On vaja igati õhutada seda aktiivsust, julgemini kaasa tõmmata kõik kommunistid parteitööle, majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö ülesannete lahendamisele.

Tootmisalase iseloomuga ülesanded.

Aktiivne osavõtt parteitööst on iga kommunisti kohustuseks. Kuid mida pidada parteitööks? NLKP XX kongressil kritiseeriti neid, kes vastandavad parteipoliitilise töö majanduslikule tegevusele, kes arvavad, nagu eksisteeriks mingi «puht parteitöö». Partei-algorganisatsioonides viib niisugune kujutlus sageli selleni, et kommunistidele antakse peamiselt poliitilise haridustöö iseloomuga ülesandeid. Niisuguseid ülesandeid võivad aga täita kõige oskuslikumad ja kogenumad kommunistid.

Sealjuures võib iga kommunist aktiivselt osa võtta ja peab aktiivselt osa võtma võitlusest kuuenda viie aasta plaani eduka elluviimise eest. Muidugi tuleb kommuniste kaasa tõmmata selgitustööle, taotleda, et meie agitatsioon

ja propaganda oleksid seotud nende ülesannetega, mida lahendatakse ettevõtteis. Kuid peale selle on vajalikud ka tootmisalase iseloomuga parteilised ülesanded.

Võidakse vastu väita: kogu parteiorganisatsiooni töö on ju suunatud tootmise parandamisele, ja iga kommunisti tegevus ongi sellele allutatud. Missugused võivad siin veel olla spetsiaalsed tootmisalase iseloomuga ülesanded? Tõsi küll, iga kommunisti eluline ülesanne, tema parteiline kohus on taotleda ettevõtete töö parandamist, plaani täitmist ja ületamist. Iga kommunist toimib eelkõige isikliku eeskujuga. Kuid kommunist ei ole vaid hea töötaja, ta peab olema ka organisaator. Parteiorganisatsioon aga on kohustatud teda selles abistama: andma talle südamelähedase ja võimetekohase ülesande. Seoses sellega ütles M. I. Kalinin järgmist:

«... Insener-leiutaja, kes võeti vastu parteisse, tuli parteibüroolt paluma ühiskondlikku tööd ja talle anti juhtida propagandistide ring. Tuli teine, samuti kvalifitseeritud insener, tema jaoks ringi enam ei olnud, ja parteiorganisatsioon ei teadnud, missugust ühiskondlikku koormust talle leiutada. Mina oleksin talitanud teisiti, oleksin öelnud talle: «Organiseeri leiundusring, ole selle juhtijaks. Võib-olla, et te seal midagi ei leiuta, aga võib-olla ühtteist ka teete.» Võib-olla, et mõned teist ei peagi seda parteiliseks koormuseks, mina aga loeksin just seda parteitööks.»

Seda nõuannet peavad parteiorganisatsioonid ulatuslikumalt kasutama. Tuleb kommuniste üles kutsuda mitte ainult aktiivselt osa võtma uue tehnika ja tehnoloogia juurutamisest, tööviljakuse tõstmisest, võitlusse praagi vastu, eesrindlike töömeetodite levitamisele, vaid anda neile ka konkreetseid ülesandeid. Võib teha kommunistidele, kogenud tootmistöölistele, ülesandeks õpetada noori töölisi, korraldada tööd ratsionaliseerijatega. Peale niisuguste individuaalsete ülesannete praktiseerivad parteiorganisatsioonid ka grupiviisilisi ülesandeid. Mõnedele kommunistidele tehakse ülesandeks tundma õppida teatavaid tootmisküsimusi ning esitada oma järeldused ja ettepanekud parteibüroo istungile. Tõmmates sel teel kommuniste kaasa üksikute tootmisküsimuste lahendamisele, muutub parteiorganisatsioon võitlus- ja algatusvõimelisemaks. Selles ei ole tegevuseta parteiliikmeid või niisuguseid, kes aastaid on formaalselt mingi «koormuse»

täitjate arvel, tegelikult aga mitte midagi ei tee. Kõik kommunistid on kõigi silmade all, igaühe initsiatiivi toetatakse, vajaduse korral aidatakse, antakse jõukohaseid ülesandeid, kontrollitakse, kuidas need on täidetud.

Tootmisalase iseloomuga parteiliste ülesannete hulgas on eriline tähtsus neil, mis on seotud eesrindlike kogemuste levitamisega. Parteiorganisatsioon teeb kommunistile-eesrindlasele ülesandeks mitte ainult jutustada oma töömeetoditest, vaid ka praktiliselt õpetada neid seltsimeestele.

On võimatu loetleda, missugused võivad olla tootmisalase iseloomuga parteilised ülesanded. Need on niisama mitmekesised nagu tootmisalane elu. Neid ei saa välja mõelda, neid loob praktika.

Tavaliselt täidetakse ülesanne edukalt, kui kommunist näeb, et parteiorganisatsioon tunneb tõepoolest huvi selle vastu, et ülesanne täidetaks, ei anna seda välise formaalsuse, vaid vajaduse pärast.

Parteilised ülesanded ei ole eesmärgiks omaette, vaid kommunistide kasvatamise ja tootmise mõjutamise vahendiks, ning on vaja, et parteiorganisatsioonid ulatuslikumalt annaksid just niisuguseid ülesandeid, mis aitavad välja selgitada varjatud tootmisreserve, tõsta kogu kollektiivi aktiivsust võitluses tööstuse ees seisvate ülesannete täitmise eest.

PARTEIKOOSOLEKUTEST

Partei-algorganisatsiooni otsused

Partei-algorganisatsiooni otsus on dokument, milles on väljendatud kommunistide kollektiivne tahe, organisatsiooni suhtumine ühte või teise fakti ja sündmusse, samuti ka kindlaks määratud konkreetsed abinõud ühe või teise ülesande elluviimiseks.

Otsuste vormil on muidugi teatav tähtsus, kuid selles ei seisa asi. On tähtis, et iga küsimuse arutamisele esitamisel oleks täiesti selge, mis on tinginud vajaduse vastu võtta üht või teist otsust, mida taotleb parteiorganisatsioon. Kuna küsimused, millega partei-algorganisatsioonil tuleb tegelda, on väga erinevad, siis ei saa ka otsuse ettevalmistamisel olla mingit ühtset retsepti. Peamine seisab selles, et otsuses oleks õigesti kajastatud parteiorganisatsiooni suhtumine arutatavasse küsimusse ja konkreetselt, kommunistide ettepanekute põhjal kindlaks määratud parteiorganisatsiooni ülesanded seoses selle küsimusega.

Ei ole mingit vajadust selle järele, et igal otsusel oleks tingimata niinimetatud konstateeriv osa. Näiteks, kui parteikoosolekul arutatakse kõrgemalseisva parteiorgani otsust, siis ei ole vaja resolutsioonis korrata kõike seda, mis on öeldud parteiorgani otsuses. Piisab täielikult, kui kajastada resolutsioonis parteikoosoleku suhtumist arutatavasse dokumenti, ja mis on peamine, konkreetselt kindlaks määrata, mida peab tegema parteiorganisatsioon kõrgemalseisva parteiorgani otsuse elluviimiseks. Vaevalt küll on vaja parteiorganisatsioonide otsustes konstateerivat osa ka rea teiste küsimuste puhul. Kas otsuses

on konstateeriv osa vajalik või ei ole, tuleb igal konkreetsel juhul otsustada arutatava küsimuse iseloomust lähtudes parteikoosolekul endal.

Praktika näitab, et mõnede parteikoosolekutel arutatavate küsimuste puhul on otstarbekohane otsuses kindlaks määrata mitte ainult praktilised ülesanded, vaid anda ka lühike kokkuvõte tehtud tööst, ära märkida positiivsed küljed ja puudused, s. o. otsuses on vajalik lühike konstateering. Võtame näiteks partei-algorganisatsioonide aruande- ja valimiskoosolekud. Neil koosolekuil teatavasti tehakse parteiorganisatsiooni tegevuse aastakokkuvõtteid, seepärast on otstarbekohane märkida otsuses ära nii positiivsed töötulemused kui ka puudused. Antud juhul, nagu ka kõigil teistel juhtudel, peab konstateeriv osa olema samuti lühike.

Parteikoosoleku otsus peab olema konkreetne ja asjalik. Teatavasti nõudis V. I. Lenin oma kirjades, telegrammides ja juhendites partei- ja nõukogude asutustele ning üksikuile juhtidele mitmesuguste ülesannete suhtes alati seda, et nähtaks ette personaalselt vastutavad isikud, täpsed, kindlaksmääratud ülesanded, konkreetsed täitmise tähtajad. See nõue on täiesti maksev ka partei otsuse suhtes.

Partei otsus on tegevusjuhend, see võetakse vastu selleks, et suunata kogu kollektiivi ja üksikute partei liikmete praktilist tegevust. Seepärast peab partei otsus ette nägema kindlad abinõud, mis on vajalikud parteiorganisatsiooni ees seisvate ülesannete täitmiseks. Otsus ei ole täisväärtuslik, kui ei ole kindlaks määratud üksikute punktide täitmise tähtajad ega ära märgitud konkreetsed täideviijad.

Laialivalguval, üldistest teesidest, üleskutsetest ja soovidest koosneval otsusel ei ole organiseerivat tähtsust. Otsused, kus konkreetsete punktide asemel on ülikülluses üldiseid fraase, nagu «süvendada», «tugevdada», «arendada» jne., ei kohusta kedagi ega millekski, ja mitte ainult ei too kasu, vaid sageli etendavad isegi negatiivset osa, tekitavad kommunistides ebaõiget suhtumist parteikoosoleku otsustesse kui tühisesse formaalsusse. Niisugused otsused võetakse tavaliselt vastu siis, kui küsimus ei ole nagu kord ja kohus ette valmistatud, kuï ei süveneta asja sisusse ega ole teada, missuguseid abinõusid on vaja läbi viia.

Partei-algorganisatsiooni ees seisvate ülesannete edukas lahendamine on võimalik ainult siis, kui partei otsuste väljatöötamisest võtab osa kommunistide laialdane ring. Otsus kajastab kogu parteiorganisatsiooni kollektiivseid kogemusi. Partei-algorganisatsioonide koosolekuid tuleb ette valmistada ja läbi viia nii, et kindlustada partei liikmetele laialdane võimalus osa võtta küsimuste vabast ja asjalikust arutamisest. Kõik kommunistide väärtuslikud ettepanekud peavad kajastuma vastuvõetud otsustes.

Praktikas võib esineda niisuguseid küsimusi, mis nõuavad suurt eelnevat tööd, materjali igakülgset tundmaõppimist. Niisugustel juhtudel on otstarbekohane teha aegsasti selles küsimuses kõige asjatundlikumate kommunistide rühmale ülesandeks tundma õppida seda küsimust ja koosolekul esineda konkreetsete ettepanekutega. Kuid olenemata sellest tuleb koosolekul kindlustada kõigile kommunistidele laialdane võimalus teha esitatud projektis täiendusi ja parandusi või esitada teine otsuse projekt.

Seega ei saa küsimusele sellest, missugused peavad olema partei-algorganisatsiooni otsused, vaadata iseendast kui redaktsioonilis-tehnilisele küsimusele. Otsuste tõhusus oleneb parteiorganisatsiooni töötasemest, oskusest esile tõsta aktuaalseid küsimusi, neid välja töötada, tuginedes kommunistide kollektiivsetele kogemustele, samuti järjekindlast võitlusest vastuvõetud otsuste täitmise eest. Peamine on see, et parteikoosoleku otsus täidetaks, et parteikomitee, parteibüroo ja parteiorganisatsiooni sekretär organiseeriksid kohe pärast koosolekut otsuse täitmist, järgneval koosolekul aga teataksid kommunistidele, mida on tehtud vastuvõetud otsuse elluviimiseks.

Vahelehüüetest koosolekuil

Küsimuste arutamine parteikoosolekuil peab olema elav, loov, ja oleks ebaõige hukka mõista igasuguseid vahelehüüdeid. Vahelehüüded ei ole ühesugused. Juhtub, et on vaja vahelehüüdega sõbralikult ergutada ja abistada esinejat. Miks siis vastu vaielda niisugusele vahelehüüdele, kui see julgustab esinejat, juhib mõttele, aitab avastada puudusi.

Vahel esineja ainult mainib huvitavaid kogemusi või, rääkides puudustest, ei nimeta konkreetseid süüdlasi.

Keegi koosolekul olijaist võib paluda jutustada sellest üksikasjalisemalt, täpsustada fakte jne. Niisugust liiki vahelehüüded on täiesti lubatavad. Muidugi ei ole ka siin vaja tingimata katkestada esinejat, parem anda talle võimalus kõne lõpetada ja siis esitada küsimus või vahelehüüe.

Teisiti on lugu vahelehüüdega, mille eesmärgiks on eksitada või segada esinejat. Niisuguseid vahelehüüdeid esitavad tavaliselt jämedas vormis need, keda esineja kritiseerib. Muidugi see ainult segab küsimuste arutamist ja kriitika arendamist.

Ei tohi sallida vahelehüüdeid, mis õõnestavad usaldust esineja õigetesse kriitilistesse märkustesse, või mis nõuavad, et ta räägiks ainult enda tööst. Oleks täiesti ebaõige mõelda, et parteiorgani, ühe või teise juhtija tööd võib kritiseerida ainult see, kel oma töölõigus ei esine üldse puudusi.

Vahelehüüded, mis ei ole suunatud kriitika ja enesekriitika arendamiseks, vaid nende summutamiseks, mis ohjeldavad kommunistide initsiatiivi ja aktiivsust, on lubamatud.

Milline on lahtiste parteikoosolekute läbiviimise kord

Partei-algorganisatsioon, nagu öeldakse NLKP põhikirja 57. paragrahvis, seob tööliste, talupoegade ja intelligentsi hulki partei juhtivate organitega. Pidades meeles, et meie partei jõud ja võitmatus seisab tema tugevais ja lahutamatuis sidemeis rahvaga, on partei-algorganisatsioonid kohustatud igati tugevdama ja laiendama oma sidemeid parteitute hulkadega, väsimatult selgitama töötajaile partei poliitikat, mobiliseerima neid võitlusse selle poliitika elluviimise eest. Kõik parteitöö vormid peavad kaasa aitama selle peamise ülesande lahendamisele.

Suurt osa partei-algorganisatsioonide sidemete tugevdamisel parteitute töötajatega etendavad lahtised parteikoosolekud. Kogemused näitavad, et lahtiste parteikoosolekute süstemaatiline läbiviimine on tõhusaks vahendiks töötajate koondamisel parteiorganisatsioonide ümber ning et sellel on suur tähtsus rahvahulkade poliitilisel kasvatamisel ja parteitu aktiivi loomisel.

Meie partei on alati omistanud lahtistele parteikoosole-

kutele suure tähtsuse. Nii näiteks märgitakse juba partei X kongressi (1921) otsustes, et kommunistliku partei ideede propageerimise eesmärgil on vaja süstemaatiliselt korraldada lahtisi parteikoosolekuid, «kus arutatakse nõukogude ja ametiühingute töö küsimusi, ettevõtte olukorra, tööliste ja teenistujate elu-olu küsimusi jne., kusjuures asja arutamisele on tarvis tõmmata võimalikult palju kaasa parteituid hulki». Reas järgnevais partei otsustes on korduvalt rõhutatud, et lahtiste parteikoosolekute läbiviimise praktika on end õigustanud ning et on vaja niisuguseid koosolekuid ulatuslikumalt läbi viia. Võib öelda, et lahtiste parteikoosolekute korraldamine on muutunud meie parteis traditsiooniks.

Parteiorganisatsioonid, kes korraldavad ainult kinniseid parteikoosolekuid ja alahindavad lahtiste parteikoosolekute osa, teevad tõsise vea, mille tagajärjeks on sidemete nõrgenemine parteitute töötajatega.

Mõnedele parteitöötajatele teeb raskusi küsimuste valik, mida tuleks esitada lahtistele parteikoosolekutele arutamiseks, ja küsivad, missuguseid küsimusi tuleb arutada lahtistel parteikoosolekutel, missuguseid aga kinnistel parteikoosolekutel.

Siin ei saa anda üldist retsepti, mis sobiks kõigil juhtudel ja igas olukorras. Ühe ja sama küsimuse võib olenevalt konkreetsetest tingimustest võtta ühtedel juhtudel lahtise, teistel juhtudel aga kinnise parteikoosoleku päevakorda. Ainult kõiki asjaolusid kaaludes võivad parteiorganisatsioonid igal konkreetsel juhul selle küsimuse õigesti otsustada.

Kuid on täiesti selge, et ei ole mingit vajadust kuulutada kinnisteks parteikoosolekud, kus arutatakse tootmisalaseid küsimusi (ettekanded kolhoosi, brigaadi, ettevõtte ja tsehhi tööst ning muud majandusliku ülesehitustöö küsimused), samuti ka ametiühingu-, komsomoli- ja nõukogude organisatsioonide töö, sotsialistliku võistluse jne. küsimusi. Neid küsimusi võib tavaliselt arutada lahtistel parteikoosolekutel.

Teatavasti pöördutakse NLKP Keskkomitee pleenumite otsustes põllumajanduse ja tööstuse küsimuste kohta mitte ainult partei, vaid kogu nõukogude rahva poole. Arutades neid otsuseid, töötavad partei-algorganisatsioonid välja praktilised abinõud, mida nad koos parteitute töötajatega ellu viivad. On arusaadav, et nende küsimuste arutami-

sel ei ole mingit vajadust end parteitutest eraldada. Vastupidi, parteitute kaasatõmbamine nende küsimuste arutamisele ainult abistab parteiorganisatsioone täielikumalt avastada puudusi töös, arvestada parteitute töötajate nõuandeid ja tõsta nende poliitilist ja tootmisalast aktiivsust.

Ei ole midagi halba selles, kui lahtistel parteikoosolekutel arutatakse parteisse vastuvõtmise avaldusi. Parteitud seltsimehed, kes viibivad neil koosolekutel ja tunnevad parteisse astujat töö põhjal, võivad osutada parteiorganisatsioonile tähelepanuväärset abi tema tööalaste ja poliitiliste omaduste hindamisel. Samuti ei ole mingit vajadust arutada kommunistide personaalküsimusi ainult kinnistel koosolekutel. Real juhtudel on otstarbekohane arutada ka kommunistide personaalküsimusi lahtistel parteikoosolekutel. V. I. Lenin märkis, et inimeste hindamisel on parteitute hulkade näpunäited äärmiselt väärtuslikud.

Lahtisele parteikoosolekule võib tulla iga parteitu, seepärast ei ole õige piirata parteitute osavõtjate arvu, määrata mingi arvuline suhe nende ja kommunistide vahel. Kokku kutsudes lahtist parteikoosolekut, peab parteibüroo või parteiorganisatsiooni sekretär sellest ulatuslikult teadustama parteituile töötajaile ja teatavaks tegema koosoleku päevakorra. Igal lahtisest parteikoosolekust osavõtjal on, olenemata sellest, kas ta on partei liige või mitte, võimalus avaldada oma arvamust või teha oma ettepanekuid. Parteiorganisatsioon peab hoolitsema selle eest, et parteitud töötajad mitte ainult ei viibiks koosolekul, vaid võtaksid ka aktiivselt osa päevakorras olevate küsimuste arutamisest.

Viidates vajadusele süstemaatiliselt läbi viia lahtisi parteikoosolekuid, on partei alati hoiatanud, et ei tohi langeda ka teise äärmusse: unustada kinniseid parteikoosolekuid.

Iga parteiorganisatsiooni elus on rohkesti küsimusi, mida tuleb arutada ainuüksi kommunistide juuresolekul, kinnisel parteikoosolekul. Kinnistel parteikoosolekutel toimuvad tavaliselt parteiorganite aruanded ja valimised, neil arutatakse partei siseelu küsimusi ja muid küsimusi, mida parteiorganisatsioon peab mingil põhjusel vajalikuks arutada ainult kommunistide osavõtul.

Kas võib läbi viia ühendatud parteikoosolekuid

Iga partei-algorganisatsioon vastutab täielikult kõige eest, mis tehakse tema töölõigus, ja peab iseseisvalt lahendama tema ette kerkivaid küsimusi. Kuid mõnede parteiorganisatsioonide praktikas võib tekkida vajadus kokku kutsuda mitme parteiorganisatsiooni ühendatud koosolekut.

Partei Keskkomitee otsuses «Zaporožstroi» parteikomitee tööst (1947) on öeldud, et kuna ühel ehitusobjektil võivad üheaegselt töötada kommunistid, kes kuuluvad eri tsehhi-parteiorganisatsioonidesse, siis on otstarbekohane perioodiliselt kokku kutsuda ühel objektil töötavate kommunistide ühendatud koosolekuid. Otsuses on märgitud, et ühendatud koosolekud aitavad ületada kommunistide ametkondlikku isoleeritust ning et neid võib kokku kutsuda ühiste abinõude arutamiseks, mis kindlustavad tootmisplaanide täitmist objektil, samuti kogemuste vahetamiseks, sotsialistliku võistluse arendamiseks ja muudes massilise parteitöö küsimustes. Niisugustel ühistel koosolekutel vastu võetud otsused on kohustuslikud igale parteiorganisatsioonile eraldi. Koosolek võib ühtesid või teisi küsimusi seada vastavate majandus- ja parteiorganite ette. On tähtis, et kõiki kommunistide ettepanekuid ja kriitilisi märkusi arvestataks ning et need realiseeritaks.

Ühendatud koosolekute kokkukutsumise otstarbekust on tõendanud raudteesõlmede parteiorganisatsioonide praktika. Võib tekkida vajadus kokku kutsuda masina-traktorijaama kommunistide ja tema poolt teenindatavate kolhooside parteiorganisatsioonide ühine koosolek. Mõned rajoonikomiteed praktiseerivad rajooni tööndusartellide parteiorganisatsioonide või muude väikeste, kuid ühetüübiliste ettevõtete parteiorganisatsioonide ühiste koosolekute kokkukutsumist. Niisugustel koosolekutel on võimalik esitada kvalifitseeritud ettekannet vastava majandusharu ees seisvate ülesannete kohta, vahetada kogemusi jms.

Kuid ühendatud koosolekuid tuleb kokku kutsuda ainult tõelise vajaduse korral. Seda praktikat ei tohi kuritarvitada, et mitte õõnestada iga partei-algorganisatsiooni iseseisvust.

Kas koosolekul on vaja teatada parteiorganisatsiooni tulnud uutest kommunistidest

Partei-algorganisatsioon vastutab iga oma liikme eest, sellepärast peavad kommunistid üksteist hästi tundma. Need parteiorganisatsioonide sekretärid ei talita õigesti, kes vestlevad küll isiklikult uute kommunistidega, kuid ei informeeri partei-algorganisatsiooni muudatustest, mis on toimunud tema koosseisus.

Partei-algorganisatsiooni sekretär on kohustatud regulaarselt teatama parteikoosolekutel partei-algorganisatsiooni tulnud ja sellest lahkunud kommunistidest, samuti parteisse astumiseks esitatud avaldustest ning rajooni-, linnakomitee poolt parteisse vastuvõetutest. Niisugusel korral on suur tähtsus partei-algorganisatsiooni koondamiseks, iga kommunisti paremaks kasutamiseks parteitöös vastavalt tema võimetele. Kommunist, kes on tulnud partei-algorganisatsiooni, peab ise olema huvitatud sellest, et teda uues kollektiivis kiiremini tundma õpitaks ning aidataks seega edukamalt lülituda parteiorganisatsiooni ellu.

ARUANDE- JA VALIMISKOOSOLEKUTEST

Partei-algorganisatsioonide aruanded ja valimised toimuvad vastavalt NLKP põhikirjale pärast aasta möödumist eelnenud valimistest. Kui need partei-algorganisatsioonide aruanded ja valimised langevad ühte rajoonide (linnade) parteikonverentside kokkukutsumise tähtaegadega, siis valitakse aruande- ja valimiskoosolekutel üheaegselt ka delegaadid rajooni (linna) konverentsile.

Parteiorganite aruanded ja valimised peavad toimuma ranges vastavuses selle korraga, mis on kindlaks määratud NLKP põhikirjaga ja partei Keskkomitee instruktsiooniga «Juhtivate parteiorganite valimiste teostamise kohta».

Parteiorganisatsioonides, kus on olemas parteigrupid, toimuvad enne üldise aruande- ja valimiskoosoleku kokkukutsumist parteigruppide organisaatorite aruanded ja valimised kinnise (salajase) hääletamisega. Parteiorganisatsioonides, kus on olemas tsehhi-parteiorganisatsioonid, toimuvad sekretäride, nende asetäitjate ja büroo liikmete valimised samuti enne partei-algorganisatsiooni büroo, parteikomitee valimisi. Parteigruppide organisaatorite aruanded ja valimised eelnevad neil juhtudel tavaliselt tsehhi-parteiorganisatsioonide aruande- ja valimiskoosolekuile.

Missuguse kohalolevate kommunistide arvu juures võib aruande- ja valimiskoosolekut pidada otsustusvõimeliseks.

NLKP põhikiri ei määra kindlaks, missuguse kohalolevate kommunistide arvu juures loetakse parteikoosolek otsustusvõimeliseks. Kuid sellest ei järeldu, et koosolek võib toimuda igasuguse kohalolijate arvu juures.

Aruande- ja valimiskoosolekut tuleb aegsasti, kuu-pool-

teist varem ette valmistada. Sekretär, büroo, parteikomitee on kohustatud tarvitusele võtma kõik vajalikud abinõud, et koosolekule tuleksid kõik kommunistid. Muidugi ei lähe korda seda alati saavutada. Mõned partei liikmed võivad puududa haiguse tõttu, võivad olla ära sõitnud või viibida komandeeringus. Kuid ülejäänud kommunistid peavad tulema koosolekule. Koosolekul tavaliselt kommunistid ise otsustavad tema otsustusvõimelisuse küsimuse. Vahetustega ettevõtetes, kus tootmistingimuste tõttu kõik kommunistid ei saa ühel ja samal ajal koosolekust osa võtta, on otstarbekohane pidada parteikoosolekuid vahetuste kaupa.

Kelle tööd hindab aruande- ja valimiskoosolek.

Vastavalt NLKP põhikirjale valib partei-algorganisatsioon jooksvaks tööks parteikomitee või büroo. Parteiorganisatsioonides, kus partei liikmeid on alla 15, ei looda bürood, vaid valitakse parteiorganisatsiooni sekretär. Parteikomitee, büroo, sekretär annab aru neid valinud kommunistide üldkoosolekul. Partei-algorganisatsioonide aruande- ja valimiskoosolekud kutsutakse kokku selleks, et partei liikmed võiksid ära kuulata oma juhtide aruande, kontrollida nende tööd. Parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekul antakse hinnang parteikomitee või büroo tööle, kes annavad aru kommunistide ees. Parteiorganisatsioonides, kus bürood ei valita, annab oma tööst aru parteiorganisatsiooni sekretär, ja kommunistid annavad hinnangu tema tegevusele aruandeperioodil.

Kas on vaja eelnevalt välja valida kandidaadid büroo, parteikomitee koosseisu. Kui on vaja, siis kes peab seda tegema (linnakomitee, rajoonikomitee või vana parteikomitee) ja kuidas neid koosolekule soovitada.

Suurtes parteiorganisatsioonides, kus partei oblastikomitee loal ei toimu kommunistide üldine aruande- ja valimiskoosolek, vaid konverents, võib kokku kutsuda delegatsioonide esindajad, selleks et eelnevalt kindlaks teha parteikomitee uue koosseisu kandidaadid. Kuid tuleb kindlustada, et see ei piiraks konverentsi delegaatide õigusi esitada uusi ja taandada nõupidamise poolt ettenähtud kandidaate.

Enne valimiste läbiviimist määrab parteikoosolek, konverents kindlaks liikmete arvu, kes valitakse büroo, parteikomitee koosseisu. Sekretäri ja sekretäri asetäitjate (neis organisatsioonides, kus bürood ei valita), büroo ja

parteikomitee liikmete kandidaadid seatakse üles koosolekust osavõtjate poolt. Ei ole õige, kui mõnes parteiorganisatsioonis partei rajooni-, linnakomiteede esindajad kutsuvad veidi aega enne aruande- ja valimiskoosolekut endi juurde kommuniste ja teevad neile ettepaneku võtta koosolekul sõna ja soovitada näiliselt nagu enda nimel sekretäriks, sekretäri asetäitjaks või büroo, parteikomitee koosseisu seda ja seda kommunisti. Niisugune praktika kitsendab kommunistide õigusi ja on vastuolus siseparteilise demokraatia printsiipidega.

Kas on õige, kui kandidatuure, kes on üles seatud sekretäri ja sekretäri asetäitjate valimiseks, hääletatakse üheaegselt.

Partei-algorganisatsioonides, kus bürood ei valita, peab valimistel olema kaks nimekirja: üks sekretäri valimisteks ja teine parteiorganisatsiooni sekretäri asetäitjate valimisteks, olenemata sellest, kas valitakse üks või kaks asetäitjat. Aruande- ja valimiskoosolekute päevakorda võetakse sealjuures parteiorganisatsiooni sekretäri töö aruanne; parteiorganisatsiooni sekretäri valimised; parteiorganisatsiooni sekretäri asetäitja (asetäitjate) valimised.

Parteiorganisatsioonides, kus on olemas büroo ja parteikomitee, valitakse sekretär ja tema asetäitjad büroo, parteikomitee istungil lahtise hääletamisega.

Keda tuleb pidada valituks parteiorgani koosseisu, missugustel juhtudel on vajalik ümbervalimine.

Oletame, et koosolek otsustas valida parteiorganisatsiooni büroo koosseisu viis inimest, salajase hääletamise nimekirjas oli seitse kandidaati. Häälte lugemise komisjon tegi kindlaks, et neli seltsimeest said enamuse ja üle poole koosolekust otsustava hääleõigusega osavõtjate häältest, ning kolm said vähem kui pooled koosolekust otsustava hääleõigusega osavõtjate häältest, kusjuures kaks neist said ühepalju hääli. Keda tuleb antud juhul ümber valida?

Valituks loetakse kommunistid, kes saavad teiste hääletusele pandud kandidaatide suhtes enamuse hääli ning rohkem kui pooled parteikoosolekust, konverentsist otsustava hääleõigusega osavõtjate häältest. Antud juhul ei tule kedagi ümber valida: esimesed neli kandidaati tuleb pidada valituks büroo koosseisu, kolm aga valimistel läbikukutatuiks, kuna nad kõik said vähem kui pooled häál-

test. Järelikult tuleb büroo koosseisu valida veel üks seltsimees. Selleks on vaja uuesti üles seada kandidaadid salajaseks hääletamiseks, valimistel läbikukutatuid võib uuesti üles seada, kui koosolek seda vajalikuks peab.

Ümbervalimine toimub ainult sel juhul, kui valimistel sai üle poole häältest rohkem kandidaate, kui oli ette nähtud parteiorgani koosseisu valida, kusjuures mõned kandidaadid said ühepalju, kuid teistest vähem hääli. Oletame, et büroosse on vaja valida seitse inimest, esitatud aga oli üheksa. Selgus, et kõik üheksa said rohkem kui pooled koosolekust otsustava hääleõigusega osavõtjate häältest, kusjuures kolm neist said ühepalju hääli, kuid vähem kui teised kuus. Sel juhul tuleb läbi viia ainult nende kolme kandidaadi ümbervalimine, kes said ühepalju hääli. Valituks loetakse see, kes saab neist kolmest kõige rohkem hääli ning samal ajal üle poolte kõigi koosolekul viibijate häältest.

Kellel on parteiorganite valimiste läbiviimisel otsustav hääleõigus.

Partei-algorganisatsioonides võivad sekretäri ja sekretäri asetäitjate ning büroo ja parteikomitee liikmete valimistel hääletamisest osa võtta ainult partei liikmed, kes on antud parteiorganisatsioonis arvel, sealhulgas ka ajutiselt arvele võetud parteiliikmed, kes on saabunud pikaajalisele komandeeringule, lühiajalistele kursustele jne. kestusega kuni 6 kuud ning kellel on kindlaksmääratud vormis tõend NLKP rajoonikomitee märkega. Kommuniste, kes on tulnud parteiorganisatsiooni, kuid kelle kohta partei rajoonikomitee ei ole veel saanud arvestuskaarti võib koosoleku otsusel lubada valimistest osa võtta, kui nad on suunatud sellesse organisatsiooni NLKP rajoonikomitee poolt.

Kas võib esitada parteibüroo koosseisu kommuniste, kes ei ole antud parteiorganisatsioonis arvel.

Selleks et parteiorganisatsioone kaadriga tugevdada, soovitavad kõrgemalseisvad parteiorganid mõnikord kommunistidel valida parteiorganisatsiooni sekretäriks kommunisti, kes töötab ja on parteilisel arvel teises parteiorganisatsioonis, silmas pidades seda, et ta võetakse antud parteiorganisatsioonis arvele. Selles parteiorganite tegevuses ei saa näha parteilise demokraatia rikkumist, kuna kommunistidele jääb lõppkokkuvõttes õigus arutamise ja kinnise (salajase) hääletamise teel otsustada, kas valida või mitte valida soovitatud seltsimees. Soovitades

valimiseks seltsimehe, peab kõrgemalseisev parteiorgan kindlustama seda, et kommunistidel oleks võimalus luua oma arvamus temast, tutvuda temaga.

Tavaliselt valitakse partei-algorganisatsioonide juhtivaisse organeisse kommunistid, kes on arvel antud organisatsioonis.

Kas võib büroo, parteikomitee koosseisu valida tagaselja.

Kui kommunist viibib puhkusel, komandeeringus või kursustel, see tähendab, kui tal ei ole võimalik koosolekust osa võtta, parteiorganisatsioon aga teda hästi tunneb, on kindel temas, siis võib teda valida parteiorgani koosseisu ka tagaselja.

Kas võib parteiorganisse valida kommunisti, kellel on parteiline karistus.

NLKP põhikiri näeb ette kõigile kommunistidele ühesugused õigused. Nende õiguste hulgas on ka õigus valida ja saada valitud parteiorganeisse. Ükski parteiline karistus ei võta partei liikmelt temale põhikirjaga ette nähtud õigusi. Küsimuse selle kohta, keda nimelt valida parteiorganisse, otsustab partei-algorganisatsiooni koosolek, ja kommunistid kaaluvad sealjuures iga kandidaadi voorusi ja puudusi. Siinjuures ei saa arvestamata jätta eksimuse iseloomu, mille eest on määratud karistus, seda, kas kommunist on end parandanud, samuti seda, kas ei takista karistus tal edukalt töötamast valitud organis.

Häälte lugemise komisjoni tööst.

Tavaliselt koostab häälte lugemise komisjon kaks protokolli. Esimeses fikseeritakse kohustuste jaotamine komisjoni liikmete vahel, teises salajase hääletamise tulemused parteiorgani valimistel iga kandidaadi kohta eraldi. Protokollile kirjutavad alla kõik komisjoni liikmed. Kuid ei peeta veaks, kui kohustuste jaotamine häälte lugemise komisjoni liikmete vahel, samuti salajase hääletamise tulemused kajastatakse ühes häälte lugemise komisjoni protokollis. Tavaliselt ei ole kombeks valida häälte lugemise komisjoni koosseisu neid, kes on kantud salajase hääletamise nimekirja, kuid küsimuse selle otstarbekusest otsustab igal konkreetsel juhul parteikoosolek ise.

Parteiorganisatsioonides, kus on vähem kui 10 partei liiget, häälte lugemise komisjoni ei valita. Neis organisatsioonides võivad kommunistid hääletamise tulemuste kokkuvõtmise teha ülesandeks koosoleku juhatajale või ühele parteiorganisatsiooni liikmele.

Kõik salajase hääletamise materjalid (kandidaatide nimekirjad, kirjalikud avaldused, hääletamise kokkuvõtted jne.) hoitakse alal partei-algorganisatsioonides salajaste dokumentide õigustes kuni järjekordsete valimisteni, seejärel aga partei rajooni-, linnakomitee nõusolekul hävitatakse akti põhjal. Sel puhul ei ole partei rajoonikomitee esindaja juuresolek kohustuslik.

Häälte lugemise tulemustest annab häälte lugemise komisjon aru üldkoosolekule või konverentsile. Pärast häälte lugemise komisjoni aruannet salajase hääletamise tulemuste kohta parteiorgani valimistel võtab parteikoosolek, -konverents tavaliselt vastu otsuse häälte lugemise komisjoni protokolli kinnitamise kohta või võtab häälte lugemise komisjoni aruande teadmiseks.

Kas võib läbi viia partei-algorganisatsiooni büroo järelvalimisi

Vastavalt NLKP põhikirjale valib partei-algorganisatsioon büroo üheks aastaks. NLKP põhikiri nõuab, et parteiorganid annaksid perioodiliselt aru oma parteiorganisatsioonide ees. See tähendab, et büroo tegevuse aruanne ei pea olema tingimata määratud ainult valimiste momendiks. Büroo võib aru anda ka üksikutes küsimustes või mingi ajavahemiku kohta. See on vajalik selleks, et kommunistid oleksid büroo tegevusega kursis, et neil oleks võimalus teha oma ettepanekuid jne.

Küsimuse selle kohta, kas korraldada osa büroo liikmete väljalangemise juhul järelvalimised või uued valimised, peab konkreetseid tingimusi arvestades otsustama parteikoosolek ise.

Kui koosolek arvab, et osa büroo liikmete väljalangemine viib parteiorganisatsiooni jooksva tegevuse juhtimise nõrgenemisele, võib ta vastu võtta otsuse ja parteikomitee või rajoonikomitee nõusolekul läbi viia järelvalimised või ennetähtaegselt büroo valimised. Üheaegselt koosolek otsustab, kas on sealjuures vaja ära kuulata büroo aruannet tema töö kohta või ei ole selleks vajadust. Kuid muidugi ei ole järelvalimiste läbiviimine vajalik igal juhul. Vaevalt küll on vaja läbi viia järelvalimisi, kui büroo koosseisust on välja langenud üks liige ja kui büroo volituste tähtaja lõppemiseni on jäänud vähe aega ning koosolek arvab, et ülejäänud liikmed suudavad kind-

lustada büroo tööd. Ei ole vaja järelvalimisi läbi viia ka büroo liikme ajutise väljalangemise juhul, näiteks 2—3 kuuks kursustele mineku puhul jne.

Töö praktikas võib esineda ka niisuguseid juhtumeid, kus üks või teine büroo liige sooritas tõsise eksimuse. Parteikoosolek, läbi arutanud büroo liikme eksimuse, tuli järeldusele, et see kommunist ei vääri usaldust ega saa olla büroo liige. Koosolekul on õigus vastu võtta otsus selle kommunisti büroo liikmete hulgast väljaviimise kohta ja tema asemele valida teine kommunist.

Järelvalimised ei tähenda parteibüroo volituste tähtaja pikenemist ega või põhjustada büroo järjekordsete valimiste edasilükkamist, mis toimuvad vastavalt NLKP põhikirjale iga aasta.

Kas tehase parteikoosolekuid tuleb asendada konverentsidega

Suurtes ettevõtetes ja asutustes, kus partei liikmeid ja liikmekandidaate on üle 300, võib luua parteikomiteed, andes nende ettevõtete ja asutuste tsehhi-parteiorganisatsioonidele partei-algorganisatsiooni õigused. Neis parteiorganisatsioonides otsustatakse paljud küsimused, näiteks parteisse vastuvõtmise ja teised küsimused, tsehhi parteikoosolekul ja kinnitatakse parteikomitee poolt, minnes mööda tehase (asutuse) parteikoosolekust. Kuid sellest ei järeldu sugugi, et neis parteiorganisatsioonides ei tule üldse kokku kutsuda kommunistide üldkoosolekuid.

Partei Keskkomitee instruktsioon «Juhtivate parteiorganite valimiste teostamise kohta» näeb ette, et tehaste või ministeeriumide parteiorganisatsioonides võivad parteikomiteede valimised toimuda mitte üldkoosolekul, vaid ainult oblastikomitee, kraikomitee või liiduvabariigi kommunistliku partei Keskkomitee poolt igal üksikjuhul antud loal tehaste või ministeeriumide parteikonverentsidel. Järelikult peavad parteikomiteede valimised reeglina toimuma tehaste või ministeeriumide parteikoosolekutel, ja ainult neil juhtudel, kui oblastikomitee, kraikomitee või liiduvabariigi kommunistliku partei Keskkomitee leiab, et parteiorganisatsioonis on üldkoosoleku läbiviimine mõnedel põhjustel raske (näiteks ruumide puudumine, mitme vahetusega töö jne.), võivad nad lubada par-

teikomitee valimised läbi viia mitte koosolekutel, vaid konverentsidel.

Selleks et võimaldada kõigil kommunistidel osa võtta parteiorgani aruande arutamisest, hinnata juhtivate parteitöötajate tegevust, ette näha parteiorganisatsiooni järjekordsed ülesanded ja valida parteikomitee uus koosseis, võib, nagu näitavad kogemused, vahetustega ettevõtetes aruanded ja valimised läbi viia vahetuste koosolekutel või kogu ettevõttele ühisel puhkepäeval. Niisugustel juhtudel kuulatakse igal vahetuse parteikoosolekul ära parteikomitee aruanne, seatakse üles ja arutatakse läbi parteiorgani uue koosseisu kandidatuurid. Kõigi vahetuste koosolekutel ülesseatud kandidatuuride läbiarutamise tulemusena koostatakse ühine nimekiri, mis tuleb seejärel hääletamisele kommunistide koosolekutel vahetuste kaupa. Igal koosolekul valitakse häälte lugemise komisjon, kõigil vahetuste koosolekutel antud häälte üldine kokkuvõte tehakse aga vahetuste parteikoosolekutel valitud häälte lugemise komisjonide ühisel istungil. Hääletamise tulemused avaldatakse vahetuste või tsehhide parteikoosolekutel. Sellist korda võib kasutada ka parteiorganisatsioonides, kus kommunistidel on niisuguse iseloomuga töö, mis nõuab sõidusviibimist.

Seega aruande- ja valimiskoosolekutega seotud raskused ei või olla põhjuseks, et asendada neid konverentsidega. Partei üldkoosoleku asendamine konverentsiga neis organisatsioonides, kus on võimalik kokku kutsuda kõiki kommuniste, ei ole õige, kuna see eemaldab parteihulki üldparteiliste küsimuste arutamise osavõtmisest ja tegelikult vähendab valitava organi vastutust kommunistide ees. Ainult eritingimustel — väga suured parteiorganisatsioonid, vajaliku ruumi puudumine jne. — võib lubada niisugust asendamist.

Kõigi kommunistide osavõtul parteiorgani aruande arutamisest ja valimistest on suur põhimõtteline ja praktiline tähtsus. Niisugune osavõtt on üheks siseparteilise demokraatia vältimatuks avalduseks. See aitab kaasa partei liikmete initsiatiivi ja aktiivsuse tõusule, kriitika ja enesekriitika arendamisele.

Loomulikult ei või parteiorganisatsioonides, kus on loodud parteikomiteed, piirduda parteikoosolekute läbiviimisega ainult parteikomiteede aruannete ärakuulamiseks ja nende valimisteks.

Mõnedes suurtes parteiorganisatsioonides asendatakse partei üldkoosolekud aktiivi koosolekute või nõupidamistega. Selline praktika ei ole õige.

Partei Keskkomitee oma 1946. aasta otsuses «Ivanovo Milaneesikombinaadi, Gluhhovo Puuvillakombinaadi ja Taškendi Tekstiilikombinaadi parteikomiteede tööst» tunnistas ebaõigeks, kui «parteikomiteed, olles kombinaatide partei-algorganisatsioonide juhtivad organid, ei täida oma funktsioone, ei kutsu kokku kombinaadi parteikoosolekuid, ei anna aru kommunistide ees, ei informeeri neid oma tööst, eemalduvad kommunistide kontrolli alt, mille tagajärjel kaob parteikomiteede side partei liikmetega ja liikmekandidaatidega, väheneb kriitika ja enesekriitika, nõrgeneb siseparteiline töö». Olenemata sellest, et iga kuu toimuvad tsehhide ja osakondade parteiorganisatsioonide koosolekud, on parteikomitee kohustatud vajaduse järgi kokku kutsuma kogu ettevõtte või asutuse kommunistide üldkoosolekuid, aru andma parteihulkade ees, informeerima partei liikmeid ja liikmekandidaate oma tööst, esitama partei üldkoosolekutel arutamisele partei siseelu ja ettevõtte, asutuse töö kõige tähtsamaid küsimusi.

PARTEI-ALGORGANISATSIOONI SEKRETÄR ON POLIITILINE JUHT

Olla valitud partei-algorganisatsiooni sekretäriks tähendab saada kommunistide kõrge austuse ja suure usalduse osaliseks. Sekretäri kohustuste ring on väga lai ja mitmekülgne. NLKP põhikirjas on märgitud partei-algorganisatsioonide põhilised ülesanded. Kuid NLKP põhikiri ei saa ette näha kõiki küsimusi, mis elu esile tõstab, neid kerkib iga päev esile rohkesti, ja parteiorganisatsiooni sekretär peab kõige vastu huvi tundma.

Pole imestada, et paljud partei-algorganisatsioonide sekretärid, eriti äsjavalitute hulgast, kel ei ole veel küllaldaselt kogemusi, küsivad: kuidas toime tulla kõigi oma kohustustega? Tootmisplaani täitmise eest vastutab direktor, kuid selle eest kannab moraalset vastutust ka parteiorganisatsioon. Kui ettevõttes ei arendata sotsialistlikku võistlust, kui hoolitsetakse halvasti tööliste elutarbeliste tingimuste eest, siis keegi ei ütle, et see on ainult ametiühingukomitee süü: ka parteiorganisatsioonile on see eluline ülesanne. Kui palju on aga sekretäril niisuguseid töid, mida tõepoolest peale parteiorganisatsiooni ei täida mitte keegi, näiteks propaganda- ja agitatsioonitöö, parteikoosolekute läbiviimine, parteisse vastuvõtmine!

Selleks et õigesti töötada, peab sekretär toimima nende meetoditega, mis on omased partei-algorganisatsiooni kui poliitilise organisatsiooni juhile. Mõned sekretärid tunnevad end nagu mingite ülemustena või administraatoritena, kes iga küsimuse puhul peavad andma korraldusi, juhendeid, suuna. Loomulikult ei ole niisugusel sekretäril raske libiseda teiste töötajate asendamise teele. Nii see tegelikkuses sageli juhtubki. Täna töötab sekretär tegelikult

majandusmehena, taotleb ettevõttes puudu olevate materjalide saamist, homme lahendab ta küsimust tehasekomitee esimehe eest, ülehomme — ajalehetoimetaja eest jne. Niisugust sekretäri oleks ebaõige süüdistada tegevusetuses, tal on kuhjaga tegemist, kuid töö lonkab, kuna ta ei tööta õigesti.

Pavlenko romaanis «Õnn» on kirjeldatud juhtivat parteitöötajat, kes ei osanud suunata teiste tööd, vaid püüdis kõike teha ise. «Kui ta olnuks orkestridirigent, siis oleks ta orkestrantide juhatamise asemel hakanud kindlasti ühe instrumendi juurest teise juurde visklema, nendel kordamööda mängides.» Juhtiv parteitöötaja aga peab meenutama orkestridirigenti, kes annab õige heli orkestri kõigile instrumentidele, selleks aga tuleb teada, kes missugusel instrumendil mängib, kas ta ei mängi valesti, kas ta ei aja takti segi.

Parteiorganisatsiooni sekretäril ei ole mingeid administratiivseid õigusi. Tema jõud seisab poliitilise juhi autoriteedis, selles, et ta organiseerib kollektiivi partei poliitika teostamisele. Missuguse küsimusega ka ei tuleks parteiorganisatsiooni sekretäril tegelda, peamine tema jaoks on kindlustada partei poliitika elluviimist.

Pärast seda, kui partei tuli võimu juurde, ütles V. I. Lenin, et nüüd «meil on majanduslike asjade ajamine meie ühine töö. See on meie jaoks kõige huvitavam poliitika» (32. kd., lk. 407). Kõige selle eesmärgiks, millega tegeleb partei-algorganisatsioon, on lõppkokkuvõttes taotleda majanduslike näitajate parandamist. Tootmisettevõtte parteiorganisatsioon võitleb selle eest otseselt, asutuse parteiorganisatsioon aga administratiivaparaadi töö parandamise teel. Kuid igal tingimusel otsustatakse parteiorganisatsiooni ja järelikult ka tema sekretäri tegevuse üle reaalsete tulemuste põhjal. Partei mobiliseerib rahva jõud tööstuse edasiarendamisele, põllumajanduse järsule tõusule, töötajate heaolu tõstmisele — ja iga parteiorganisatsiooni jaoks ei ole kõrgemat kohustust kui taotleda tööviljakuse kasvu, välja selgitada majanduse arendamise üha uusi reserve.

Tootmise otsesteks organisaatoriteks on majandusjuhid. Neile on pandud suur vastutus, ja parteiorganisatsioonid peavad aktiivselt toetama majandusmehi, abistama neid kõigi eesrindlike algatuste ellurakendamisel. Kuid abistada tähendab samal ajal ka kontrollida, kas on kindlustatud riiklik suhtumine igasse töösse.

M. I. Kalinin märkis «veealuseid karisid», mis varitsevad vahel inimesi, kes töötavad üksikutel majanduslõikudel. Ta ütles, et majanduse juhtimine eriti innustab inimest. Oma jõupingutuste lõpptulemusena näeb ta otseseid tulemusi: tonnid malmi, kümned tuhanded meetrid riiet jne. Kuid järk-järgult, mõnikord töötajale endale märkamata, päev-päevalt koondub tema tähelepanu ainult oma töölõigule. Tema tähelepanu ja huvi poliitika üldküsimuste suhtes sageli vähenevad, silmaring kitseneb. Ja inimene, ilma et ta sellest ise aru saaks, võib alla käia; siis võivad ametkondlikud huvid võidu saada üldriiklikest huvidest.

Parteiorganisatsioon peab kindlustama, et seda ei juhtuks, et kõigil majandustöö lõikudel suhtutaks ülesannetesse riiklikult. Mida see tähendab?

Võtame tehase direktori. Ta vastutab eelkõige tehase programmi täitmise eest. Ta oleks halb juhtija, kui ta ei võitleks oma ettevõtte edusammude eest, ei hoolitseks tema eest. Kuid hoolitsust võib mõista erinevalt. Kui direktor püüab kiiremini täita kasulikke tellimusi, keerukamad ja tehasele mitte nii kasulikud tööd aga lükkab edasi, siis on see halb hoolitsus. See tähendab, et majandusmees vaatab asjadele oma kitsast seisukohast, ei hooli sellest, et tehasele «mittekasulik» tellimus võib olla eriti tähtis. Töötaja, kes juhib mingit üksikut töölõiku, vaatab vahel asjadele piiratult, parteitöötaja aga ei tohi leppida ametkondliku lähenemisega, ta on iga küsimust kohustatud lahendama riigi üldistest ülesannetest lähtudes.

Mõnedes ettevõtetes ei hoolitse majandusjuhid küllaldaselt tehnika arendamise eest. Iga uuendus on seotud raskustega, tülikusega. Sageli isikliku rahu nimel ei lahendata riigile tähtsaid tehnilise progressi küsimusi. Kui parteiorganisatsiooni sekretär läheb neist faktidest mööda, tähendab, ta ei õigusta enda kui poliitilise töötaja nimetust, ehkki ta süveneb paljudesse jooksvatesse tootmisalastesse küsimustesse. Sedasama võib öelda sekretäri kohta, kes, selle asemel et suunata kollektiivi jõupingutused sisemiste tootmisreservide väljaselgitamisele, viitab igasugustele põhjustele, mis takistavat paremini töötamast. Või jällegi tsehhi-parteiorganisatsiooni sekretär: kui ta suleb silmad petmise faktide ees, mõeldes endamisi, et juurdekirjutus ei ole suur häda, see-eest aga tsehh saab lipu, siis ei või ta olla poliitiline juht.

Läheneda igale ülesandele poliitiliselt tähendab osata siduda jooksvaid praktilisi küsimusi partei poliitiliste põhiülesannetega, tema võitlusega kommunismi võidu eest. Niisuguse lähenemise korral koondab parteiorganisatsioon oma jõupingutused alati põhilisele, otsustavale, sellele, millest suurimal määral oleneb nende ülesannete edukas täitmine, mille eest võitleb partei.

Võtame näiteks eesrindlike kogemuste levitamine. Mõnedes ettevõtetes alahinnatakse selle tähtsust, suhtutakse sellesse kitsarinnaliselt. Kõik see aga, mis toob esile uusi reserve, kiirendab meie edasiliikumist. Järelikult on kogemuste levitamine mitte ainult kitsas majanduslik, vaid ka poliitiline küsimus.

Parteiorganisatsioonid on niisugused organisatsioonid, mis ei sõltu ühestki asutusest, nad ei ole seotud ametkondlike huvidega ja juba oma seisundi poolest on neil võimalus erapooletult, igakülgselt orienteeruda igas küsimuses, näidata õigesti, üldparteilistelt seisukohtadelt igaühele tema töö suuna. Partei jälgib rangelt seda, et kõik juhtivad parteitöötajad, sealhulgas ka parteiorganisatsioonide sekretärid, tunneksid ainult ühte sõltumust — sõltumust parteist, rahvast, et nad ei kaotaks oma iseseisvust ja võiksid igasse küsimusesse suhtuda printsipiaalselt. Kui töötaja asub printsipiaalsetel partei positsioonidel, siis ei karda ta avaldada iseseisvust ega initsiatiivi, see aga, kes toimib põhimõttelagedalt, muretseb rohkem selle eest, kuidas säilitada kõigiga häid suhteid, suleb silmad puuduste ees.

Kommunistid püüavad tavaliselt valida sekretäriks kõige ettevalmistatuma ja teadlikuma inimese, ja ka parteiorganisatsiooni ülesanded ise kohustavad sekretäri pidevalt lugema, olema kursis sellega, mis ilmub ajakirjanduses ja võib teda töös abistada. Kuid sekretär ei pea ammutama teadmisi mitte ainult raamatutest. Tema suureks eeliseks on see, et tal, rangelt kinni pidades siseparteilise demokraatia printsiipidest, küsimuste kollektiivsest otsustamisest, on võimalus justkui koguda endasse kogu kollektiivi teadmisi ja kogemusi, olla alati kursis sellega, mis tehakse ettevõttes, asutuses, kolhoosis. Kui kollektiiv näeb sekretäris printsipiaalset inimest, siis voolab talle kokku kümneid väärtuslikke ettepanekuid, mõtteid, kriitilisi märkusi. Ja sekretär suudab alati paljugi ette öelda majandusjuhtidele, pöörata nende tähelepanu hooletustele, taotleda puuduste parandamist.

Sekretär, kes ei tunne vajadust pidevate sidemete järele kommunistidega, kaotab paratamatult poliitilise läheneme-mise ülesannetele, muutub poliitilisest juhist tavaliseks teenistujaks. Selline inimene ei saa juhtida kommunistide kollektiivi, edukalt teha parteitööd, mille olemuseks on töö inimestega.

Missugune parteiorganisatsiooni sekretär ei teaks tuntud marksistlikku teesi selle kohta, et ajaloo tõeliseks loojaks on rahvas, töötajate miljonilised hulgad! Kuid mitte kõik juhtivad parteitöötajad ei oska sellest teoreetilisest teesist teha praktilist järeldust. Ometi tähendab see tees partei-algorganisatsioonile, kes töötab vahetult rahvahulkadega, kohustust pidevalt laiendada oma sidemeid töötajatega, kõiges tugineda nendele. Edu saavutab see sekretär, kes on hea massiagitaator, kes oskab läheneda igale inimesele ja suunata kogu parteiorganisatsiooni tegevust nii, et peamine oleks elav töö inimestega.

Parteitöö ülesanne seisab selles, et õhutada inimestes püüdlust töötada võimalikult paremini, arendada nende loomingulist initsiatiivi ja aktiivsust, kaasa aidata ulatuslikule sotsialistlikule võistlusele ettenähtud plaanide täitmise eest. Kuid tähtis ei ole mitte ainult tõsta kommunistide aktiivsust. Parteiorganisatsioon peab tegema pidevat tööd parteitutega.

Olla tähelepanelik inimeste suhtes, hoolitseda nende eest ei tähenda hoopiski neile kõiges järele kiita. Tugevdada sidemeid rahvahulkadega tähendab juhtida neid, viia nad partei järel, mitte aga sörkida sabas. Kahjuks leidub niisuguseid parteiorganisatsioonide sekretäre, kes ühtesid või teisi raskusi kartes püüavad kõrvale põigelda vastustest teravatele küsimustele, mõnikord aga isegi end kohandada mahajäänud meeleoludega.

Et olla poliitiliseks juhiks, peab sekretär selgesti ette kujutama, et parteitöö on töö kommunistidega, parteitutega, juhtiva kaadriga. Ja eelkõige peab ta olema ise kommunistide juhiks, massiagitaatoriks, selle eeskujuks, kuidas tuleb selgitada partei poliitikat, alati toetama inimestes püüdlust töötada paremini, arendama kriitikat ja enesekriitikat, üles näitama rohkem algatust ja initsiatiivi.

Sekretär on organisaator. V. I. Lenin pidas tõelisteks organisaatoriteks kaine mõistuse ja praktilise taibuga inimesi, kes ühendavad ustavust sotsialismile oskusega

ilma kärata korraldada suure arvu inimeste tugevat ja üksmeelset koostööd. Sekretäri ülesandeks on korraldada parteiorganisatsiooni kui kommunistide ühtse, üksmeelse võitluskollektiivi tööd.

Organiseerimistöö on mõeldamatu ilma läbikaalutud plaanita. Selle kvaliteet oleneb sellest, kuivõrd terav poliitiline vaist on sekretäril, kas ta tunneb hästi oma kollektiivi ülesandeid, kas ta oskab kuulda võtta kommunistide ning parteitute häält. Siis on plaani kerge koostada, ja see ei kujune formaalseks paberilipakaks, vaid on praktilise töö juhendiks ühel või teisel ajavahemikul, et parteiorganisatsioon võiks tegutseda sihikindlalt, et igaüks teaks, mis tal tuleb teha. Olla organisaator tähendabki õigesti jaotada seda suurt pidevat tööd, mida peab tegema parteiorganisatsioon, suunata seda nii, et kõik töötaksid huviga ning et kusagil töö ei seisaks.

Parteiorganisatsioonides, kus on 15 ja rohkem partei liiget, valitakse jooksvaks tööks büroo. On väga tähtis tagada, et büroo iga liige võtaks aktiivselt osa organisatsiooni juhtimisest, kõigi büroo liikmete kaasatõmbamine aktiivsele tööle sõltub aga sekretärist. Seal, kus sekretär unustab oma organisaatori-kohustused, ei leia mitte ainult büroo liikmed, vaid ka sekretäri asetäitjad endile tegevust, sekretär ise aga on üle koormatud ega tule millegagi toime. Peamine on tunda muret töö eest ja tegutseda mitte üksinda, vaid tõsta kõigi kommunistide aktiivsust.

On vajalik, et ka rajoonikomitees tuntaks sekretäri asetäitjaid; ei ole tingimata vaja sinna iga kord ilmuda ainult partei-algorganisatsiooni sekretäril. Kui rajoonikomitee tunneb huvi büroo liikmete ja sekretäri asetäitjate töö vastu, siis tõstab see nende vastutustunnet, ergutab neid üles näitama initsiatiivi ja iseseisvust, toimima nii, et nad ei ootaks igas küsimuses sekretärilt meeldetuletust.

Sekretäri tähtsaks kohustuseks on partei liikmemaksude vastuvõtmine. See ei ole tehniline töö. Ei saa jätta arvestamata näiteks seda, et liikmemaksude vastuvõtmine annab sekretärile võimaluse regulaarselt, üks kord kuus, kohtuda ja vestelda iga kommunistiga. Hea sekretär kasutab alati seda kohtumist, kui ta ei ole millegipärast varem vestelnud kommunistiga, et välja selgitada, kuidas kommunist elab ja töötab, kuidas ta täidab partei-

organisatsiooni ülesandeid, kuidas ta õpib, missuguseid ettepanekuid tal on, kas ta ei vaja milleski abi. Seega abistab liikmemaksude vastuvõtmine sekretäri tema organiseerimistöös.

Agitaatorite juhtimine on sekretäri lahutamatu kohustus. Ta võib kaasa tõmmata teisi kommuniste üksikute õppuste läbiviimiseks agitaatoritega, instrueerimiseks ühes või teises küsimuses, kuid ta on kohustatud isiklikult suunama kogu agitaatorite tööd, kuna ta teab paremini kui keegi teine ettevõtte, kolhoosi konkreetseid ülesandeid, rajooni- või linnakomitee juhendeid ja saab kindlustada, et agitatsioon ei toimuks abstraktselt, vaid oleks tihedalt seotud eluga.

Hea organisaator ei piirdu kunagi oma töös aktiivi kitsa ringiga, ta püüab alati laiendada aktiivi, ja kui ta tunneb inimesi, nende võimeid ja kalduvusi, oskab ta igaühele leida südamelähedase ülesande, selleks et kindlustada kogu töö üldine tõus. Kui parteiorganisatsioonis toimuvad regulaarselt parteikoosolekud, kus arutatakse aktuaalseid, teravaid küsimusi, siis tõstab see parteiorganisatsiooni isetegevust, tema võitlusvõimet, tema mõju igale kommunistile. Kaasa tõmmata kõik kommunistid partei ellu, taotleda seda, et igaüks täidaks mingisuguse osa üldisest tööst ja kasvaks poliitiliseks võitlejaks partei otsuste elluviimise eest, on sekretäri otsene kohustus. Ei tohi unustada, et parteiorganisatsioon on tugev kõigi kommunistide aktiivsusega.

Poliitiline juht, massiagitaator, organisaator, kes oskab saavutada konkreetseid tulemusi, — selline ongi eelkõige partei-algorganisatsiooni sekretär. Just neid omadusi peab ta endas arendama. Organisaatoreiks ei sünnita — nendeks kujunetakse. V. I. Lenin märkis, et organisaatorlikku oskust võib omandada igaüks, kui on ainult soov õppida.

Ei või saada heaks juhtivaks parteitöötajaks, kui ei omandata marksistlik-leninlikku teooriat. See, kellel on laialdased ideelised huvid, kes näeb selgesti ühiskonna arenemise teid, suudab alati tegutseda veenvalt, iseseisvalt, algatuslikult.

Ühte parteiorganisatsiooni sekretäri iseloomustasid kommunistid tabavalt: ta ei olevatki sekretär, vaid parteitöö «korraldaja». Tõepoolest, sekretär, kes ainult täidab ülesandeid, kes esineb ainult kohustuste täitjana, kes ei

süvene partei otsuste ideelis-teoreetilisse põhjendusse, sarnaneb vähe poliitilise juhiga.

Sekretär peab olema kursis partei poolt parteiorganisatsioonilise ja parteipoliitilise töö küsimustes omandatud kogemustega. Seda tuleb õppida mitte ainult raamatute, brošüüride, ajakirjade ja ajalehtede järgi. Palju annavad seminarid, kui sekretärid ise seminaril esitavad aktuaalseid küsimusi ja võtavad aktiivselt osa nende arutamisest, kui nad vahetavad kogemusi, analüüsivad neid.

Sekretär ei või oodata, millal talle tuuakse alustassil kätte valmis nõuanded kõigiks elujuhtumiteks. Ta peab ise küsima nõu suurema kvalifikatsiooniga juhtivatelt parteitöötajatelt, pidama alalist sidet instruktoritega ja teiste rajooni- või linnakomitee töötajatega, tundma õppima naaber-parteiorganisatsioonide kogemusi, külastama neid. Ainult nii võib kujuneda oskuslikuks parteitöötajaks, kommunistide võitlevaks organisaatoriks, kollektiivi juhiks tema võitluses partei poliitika elluviimise eest.

PARTEIORGANISATSIOONI SEKRETÄRI ARUANDEST

Aruannete ettevalmistamisel ei saa olla trafaretsust. Ei saa kinni pidada kõigi jaoks ühistest skeemidest, seepärast ei saa olla ka valmisretsepte, kuidas koostada aruannet. Tuleb silmas pidada peamist nõuet: aruanne peab aitama kommunistidel lahti mõtestada parteiorganisatsiooni kogu aasta tööd, kindlaks määrama, kas selle suund oli õige, välja selgitama puudusi, ette näha konkreetsed ülesanded tulevikus, ühe sõnaga, aruandes peab olema analüüsitud parteiorganisatsiooni töö põhisuundade järgi.

Aruandes tuleb parteiorganisatsiooni ükskõik missuguse tööharu valgustamisel näidata, kuidas ta tõstis kommunistide loomingulist aktiivsust, kuidas tugevnes kollektiivsuse printsiip, arenes kriitika.

Küsimus sellest, kuidas parteiorganisatsioon kindlustab XX kongressi otsuste täitmist, on aruande aluseks. Just sellest seisukohast tuleb hinnata parteiorganisatsiooni tegevust. Kuid kaugeltki mitte kõik ei oska partei otsuseid orgaaniliselt siduda sellega, kuidas on töötanud parteiorganisatsioon. Sageli juhtub, et kongressi

otsustest räägitakse vaid aruande sissejuhatavas osas, parteiorganisatsiooni tööd aga käsitletakse nendega seostamata, eraldi. Suur osa ajast kulub selleks, et refereerida meie maa ees seisvaid ülesandeid, seejärel aga loetletakse lühidalt abinõusid, mida on rakendanud parteiorganisatsioon. Peamine aga — selle uue analüüsimine, mida tõid partei XX kongressi otsused parteiorganisatsiooni töösse, — puudub. Just see aga peab olema aruande põhisisuks. Vahel pühendatakse aruandes palju ruumi sissejuhatusele. Juhtub ka nii, et partei-algorganisatsioonide sekretärid püüavad kopeerida aruandeid, mida nad kuulevad rajoonikonverentsidel, aktiivi koosolekutel. Kuid see, mis on kohane ja vajalik seal, on üleliigne näiteks tsehhi-parteiorganisatsiooni aruandes. Sissejuhatav osa on vajalik, kuid kõiges on vaja mõõdutunnet.

On väga tähtis, et aruandes konkreetselt analüüsitaks parteiorganisatsiooni tegevust. Kuid mis tähendab käsitleda küsimust konkreetselt? Ekslik oleks arvata, et kogu asi seisab suures hulgas faktides. Muidugi, faktid on vajalikud, ilma üksikute arvuliste andmeteta ei tule aruandes toime, kuid need ei ole vajalikud arvude endi pärast. Vähe on kasu, kui fakte ei analüüsita, ei üldistata, vaid loetletakse monotoonselt: aruandeperioodil toimus niija niipalju koosolekuid, arutati nii- ja niisuguseid küsimusi, partei büroo pidas istungeid nii- ja niimitu korda, neil kommunistidel on parteiline ülesanne, neil aga ei ole jne. Missugune aga oli parteiorganisatsiooni praktiline töö — see jääb tegelikult välja selgitamata.

Parteiorganisatsiooni sekretär ei või piirduda nähtuste lihtsa registreerimisega, selle konstateerimisega, mis toimub. Tähtis on välja selgitada nähtuste põhjused, mõista neid, lahti mõtestada puudused, kindlaks teha, kes on neis süüdi, näha ette teid, kuidas neid likvideerida. Ei tule haarata väga palju küsimusi, püüda tingimata rääkida kõigest. Tuleb õigesti kindlaks määrata küsimuste ring, mida peab aruandes valgustama. Selle määrab eelkõige kindlaks see, et partei XX kongressi otsuste valguses näidata parteiorganisatsioonilist ja parteipoliitilist tööd. Seepärast kui on juttu tööstusettevõtte parteiorganisatsioonist, siis tuleb jaotuses tootmise parteilisest juhtimisest tähelepanu koondada näiteks niisugustele küsimustele: kuidas partei büroo võitles tehnilise progressi eest, seadmete moderniseerimise, uue tehnika juurutamise, töö-

viljakuse kasvu eest; tootmiskultuuri olukord; mida on tehtud puuduste kõrvaldamiseks töö normeerimise ja palga osas.

Suure koha peavad aruandes võtma ideoloogiline töö, ausa töössesuhtumise ja kommunistliku moraali küsimused. Vahel viiakse ideoloogiline töö tagasi ettekannete arvule ja parteilise haridustöö ringide tegevusele. Kuidas aga parteiorganisatsioon kajastas ja lahendas poliitiliselt teravaid ning aktuaalseid küsimusi, sellest vaigitakse; ei näidata kõiki kasvatusliku mõjutamise vahendeid, ei kritiseerita üksikuid ebaterveid meeleolusid.

Nõukogude asutuste partei-algorganisatsioonides tuleb peamine tähelepanu koondada sellele, kuidas asutuses on kindlustatud partei ja valitsuse otsuste täitmist, kuidas võideldakse bürokratismi vastu, mida on tehtud aparaadi parandamiseks ja lihtsamaks muutmiseks.

NLKP põhikirjas on loetletud iga partei-algorganisatsiooni ülesanded. Siin rõhutatakse, et kogu tema tegevus peab tugevdama partei sidet rahvahulkadega. Ette valmistades aruannet, tuleb sekretäril pöörduda põhikirja teeside poole, et käsitleda parteiorganisatsiooni tegevust neis esitatud ülesannete valguses.

Sageli puuduvad aruandes inimesed. Nimesid mainitakse, kuid kommunistide tegevusest, nende huvidest, vajadustest, igapäevasest elust peaaegu ei räägita. See aga muudabki paljud aruanded kuivaks, ametlikuks. Aruandes tuleb näidata üksikute kommunistide osa parteiorganisatsiooni töös, konkreetselt analüüsida, kelle süü tõttu nurjus üks või teine töö.

Sekretäri aruanne väljendab kogu parteiorganisatsiooni avalikku arvamust. Ta on täisväärtuslik ja põhjalik siis, kui selle koostamisest võtavad osa kõik parteibüroo liikmed, kõik kommunistid. Praktikas on end õigustanud kommunistide grupi loomine, kes õpivad tundma parteiorganisatsiooni tööd üksikute lõikude järgi. Kuid vahel tõmmatakse kommuniste kaasa formaalselt, piirates nende ülesannet mingite faktide või arvulise materjali kogumisega jne. Ja selle asemel et orienteeruda näiteks tsehhi-parteiorganisatsioonide tegevuses, teha konkreetseid ettepanekuid, esitavad brigaadi liikmed loetelu selle kohta, kui palju on toimunud parteikoosolekuid, missuguseid otsuseid ei täidetud, kui palju kommuniste õpib ringides jne. Kuid need andmed iseenesest abistavad

vähe sekretäri: neid on vaja lahti mõtestada, teha neist praktilised järeldused, ja seda just tulebki taotleda neilt kommunistidelt, kes on kaasa tõmmatud parteiorganisatsiooni töö tundmaõppimisele. On tähtis õigesti komplekteerida neid gruppe.

Kommunistide kaasatõmbamine aruande ettevalmistamisele rikastab aruande sisu, muudab selle kriitilisemaks, annab parteiorganisatsiooni sekretärile väärtuslikku materjali, mis aitab tal järeldusi teha. Teiselt poolt tutvuvad kommunistid paremini parteiorganisatsiooni tegevusega ning aruande- ja valimiskoosolek möödub aktiivsemalt.

Vahel küsitakse, kuidas on parem esitada aruannet: kas lugeda see ette või rääkida vabalt. Kogemused näitavad, et enamik sekretäre kirjutab aruande täielikult valmis, kui nad aga esinevad, ei seo nad end tekstiga. Seda ei ole ka vaja. Kui aruanne on valmis tehtud ja läbi mõeldud, siis niikuinii mäletatakse iga selle teesi ja järeldust. Aruande ettelugemine teksti järgi nagu eemaldab aruandjat auditooriumist, seob teda. Väikestes parteiorganisatsioonides aga ei tule üldse aruannet täielikult valmis kirjutada. Parteibürool ei ole vaja arutada kogu teksti, vaid aruande printsipiaalseid põhiteese.

Koosolekul esitatav aruanne teeb kokkuvõtte parteiorganisatsiooni tööst möödunud perioodil, avastab puudusi ja seab ülesandeid kogu parteiorganisatsiooni ette. See peab kajastama elavat praktikat, kommunistide loomingulist aktiivsust, näitama, kuidas parteiorganisatsioon võitleb NLKP XX kongressi poolt püstitatud ülesannete elluviimise eest.

KAS PEAB PARTEIORGANISATSIOONI SEKRETÄR ESINEMA ARUANDEGA, KUI TA TEISELE TÖÖLE ÜLE LÄHEB

Vastavalt NLKP põhikirjale peavad parteiorganid perioodiliselt tööst aru andma oma parteiorganisatsioonidele. See ei tähenda, et komitee, büroo, parteiorganisatsiooni sekretär on kohustatud oma tegevusest aru andma ainult oma volituste tähtaja lõppemisel, vaid võib seda teha aeg-ajalt, perioodiliselt.

Niisugused aruanded aitavad parandada parteitööd,

arendada initsiatiivi, kriitikat ja enesekriitikat, võimaldavad igal kommunistil pidevalt kursis olla kogu parteiorganisatsiooni tegevusega, teha oma ettepanekuid.

Kui parteiorganisatsiooni sekretär on üle viidud teisele tööle enne oma volituste tähtaja lõppemist, siis peavad kommunistid ise parteikoosolekul otsustama, kas ära kuulata tema aruannet või ei ole see vajalik, ning samal ajal otsustavad küsimuse, kas valida uus parteiorganisatsiooni sekretär või panna sekretäri kohuste täitmine tema asetäitjale. Parteiorganisatsioonides, kus on valitud büroo, otsustab küsimuse, kas büroo seoses sekretäri üleminekuga teisele tööle esineb aruandega, samuti parteiorganisatsioon ise — büroo ja kommunistide koosolek.

KOHUSTUSTE JAOTAMINE PARTEI-ALGORGANISATSIOONI BÜROO LIIKMETE VAHEL

Partei-algorganisatsioonide tööd ei saa rajada ühise eeskuju järgi. Ka kohustuste jaotamisel büroo, parteikomitee liikmete vahel ei tohi olla šablooni. Tuleb arvestada antud parteiorganisatsiooni iseärasusi. Partei-algorganisatsiooni büroo on kollektiivne organ, ja ta peab ise otsustama küsimuse, kuidas paremini organiseerida oma tööd. Paljude parteiorganisatsioonide kogemused näitavad, et kohustuste jaotamine on kasulik. Kartus, et see nõrgendab kollektiivset juhtimist, ei ole põhjendatud. Vastupidi, kollektiivsus eeldab kollektiivi iga liikme personaalset vastutust. On vaid tähtis, et büroo liikmed tunneksid huvi mitte ainult neile ülesandeks tehtud lõigu vastu, vaid vastutaksid ka kogu parteiorganisatsiooni töö eest. See oleneb suuresti sekretärist, kelle kohuseks on liita parteibürood, kindlustada üksmeelset, kollektiivset tööd.

Kogemused näitavad, et on otstarbekohane teha ühele parteibüroo liikmele, tavaliselt sekretäri asetäitjale, ülesandeks parteiorganisatsioonilise töö küsimused, teisele — propagandaküsimused. Mõnes parteiorganisatsioonis õigustavad end niisugused parteibüroo liikmete ülesanded, nagu massilise agitatsioonitöö organiseerimine, seinalehtede toimetuste ja vabatahtlike ühingute abistamine. Olenevalt kohalikest tingimustest võib olla ülesandeid, mis on seotud organisatsioonide tööga, kes peavad hoolit-

sema kollektiivi elutarbeliste vajaduste rahuldamise eest, võib olla ka ülesandeid, mis on seotud ratsionaliseerijate hulgas tehtava tööga jne.

Kuna kõik need küsimused kuuluvad vastavate majanduslike ja ühiskondlike organisatsioonide kompetentsi, seisab parteibüroo liikmete ülesanne selles, et asendamata nende organisatsioonide juhtijaid, osutada neile abi, teostada parteilist kontrolli.

Kohustuste jaotamisel esineb vahel vigu. Näiteks ühe Kuzbassi kaevanduse parteibüroos oli sekretärile ülesandeks tehtud teostada administratsiooni tegevuse üle parteilist kontrolli. See ei ole õige. Kontrolli peab teostama kogu parteiorganisatsioon. Sellest on kohustatud osa võtma kõik kommunistid. Samuti ei ole õige teha ühele parteibüroo liikmele ülesandeks komsomoliorganisatsiooni juhtimine. See on kogu büroo ülesanne.

On väga tähtis, et parteibüroo liige ei töötaks oma töölõigus üksinda, vaid grupeeriks enda ümber aktiivi kommunistidest, kes tunnevad huvi ühe või teise tööliigi vastu ja kes on võimelised osutama parteibüroole tõhusat abi.

Tehaste direktoritele ja tehasekomiteede esimeestele kui parteibüroo liikmetele ei ole vaja anda alatisi ülesandeid. Peale alatiste ülesannete võib büroo anda ja peab andma oma liikmetele ajutisi kohustusi, mis on seotud parteiorganisatsiooni ühtede või teiste jooksvate ülesannetega.

KAS BÜROO LIIGE VÕIB PARTEIKOOSOLEKUL ESINEDA ETTEPANEKUTEGA, MIS ERINEVAD BÜROO OTSUSTEST

Parteiorganisatsiooni büroo otsus, mis on vastu võetud häälteenamusega, on kohustuslik nii büroo liikmetele (sõltumata sellest, missugusel seisukohal oli üks või teine büroo liige küsimuse arutamisel) kui ka parteiorganisatsiooni teistele kommunistidele.

Kui aga sama küsimus esitatakse arutusele kõrgemas organis — kommunistide üldkoosolekul, siis tuleb luua niisugune olukord, et iga kommunist võiks väljendada oma arvamust, teha ettepanekuid. Küsimuse arutamise käigus parteikoosolekul võib esineda juhtumeid, kus kommunistid toovad uusi fakte ja argumente, mida partei-

büroo liikmed ei teadnud, ja arutamise tulemusena tehakse parteibüroo otsuses muudatus või võetakse vastu mitte parteibüroo otsus, vaid koosolekul tehtud uus ettepanek.

Partei üldkoosolekul on igal büroo liikmel, samuti nagu igal teisel kommunistil, õigus teha oma ettepanekuid või kaitsta otsust, mis on vastu võetud parteibüroo istungil, kui ta peab seda otsust õigeks.

Büroo liige, samuti nagu iga teine kommunist, võib hääletada selle ettepaneku poolt, mida ta peab õigeks. Vastuvõetud otsus on kohustuslik kogu parteiorganisatsioonile ja tema igale liikmele.

KAS VÕIB TÖÖ AJAL LÄBI VIIA NÕUPIDAMISI JA SEMINARE, MIS EI OLE SEOTUD TOOTMISALASE TEGEVUSEGA

Partei Keskkomitee on korduvalt hukka mõistnud ebaõige praktika, kus ettevõtete ja asutuste partei-, ametiühingu-, komsomoli- ja teistes ühiskondlikes organisatsioonides toimuvad töö ajal mitmesugused nõupidamised ja istungid, mis ei ole seotud tootmisalase tegevusega, desorganiseerides sellega ettevõtete ja asutuste normaalset tööd. Ühiskondlike organisatsioonide ülesandeid peab täitma ainult väljaspool tööaega. Sellest tuleb juhinduda ka õppetöö organiseerimisel parteilise haridustöö võrgus. Seminaride, ringide ja poliitkoolide õppused ning konsultatsioonid peavad toimuma ainult väljaspool tööaega. Samuti peavad väljaspool tööaega toimuma ka propagandistide seminarid partei linnakomiteede ja linna rajoonikomiteede juures.

Maarajoonide partei-algorganisatsioonides toimuvad õppused parteilise haridustöö võrgus, koosolekud, nõupidamised, ettekanded ja loengud tavaliselt õhtusel ajal. Kuid paljude asustatud punktide kauguse tõttu rajoonikeskusest tuleb mõned rajooni nõupidamised, sealhulgas ka propagandistide seminarid kokku kutsuda ka päeva ajal. Ülesanne seisab selles, et vähendada igasuguste istungite arvu, neile aga, mis on tõesti vajalikud, kutsuda rangelt piiratud inimeste ring. Selles küsimuses on vaja juhinduda XVIII parteikonverentsi järgmistest juhenditest:

«Tuleb *tingimata keelata* partei, nõukogude, ametiühingute, kommunistlike noorte ja teistel ühiskondlikel organisatsioonidel:

a) ettevõtetes ja asutustes *töö ajal kokku kutsuda koosolekuid*, istungeid ja igasuguseid nõupidamisi;

b) töölisi ja teenistujaid *töö ajal välja kutsuda*;

c) ettevõtete ja asutuste töölisi ja teenistujaid *tööst vabastada* selleks, et neid *suunata* jooksvate kampaaniate läbiviimisele või šeflus- jne. tööga seotud komandeeringuisse;

d) ettevõtete ja asutuste töölisi ja teenistujaid *töö ajal* nende otsesest tööst *eemale tõmmata* selleks, et nad võtaksid ühiskondlike organisatsioonide ülesandel osa igasugustest uurimiskomisjonidest ja -brigaadidest.

On tarvis võtta *vankumatuks reegliks, et ühiskondlike organisatsioonide ülesandeid täidavad ettevõtete ja asutuste töölised ja teenistujad üksnes väljaspool tööaega.*»

SEINALEHTEDE PARTEILINE JUHTIMINE

Seinalehed on üks sotsialistliku demokraatia avaldusi. Iga tööline, kolhoosnik ja teenistuja võib kõrvuti osavõtuga üldajakirjandusest kaasa töötada oma kollektiivi seinalehes. Sellelt tribüünilt võib ta jutustada oma kogemustest, vahetada oma mõtteid, kaitsta üht või teist ettepanekut, esineda kriitiliste märkustega. Seda, millest ta kirjutas, loeb kollektiiv, tema arvamusi ja ettepanekuid arvestatakse, need leiavad vastukaja, avaldavad mõju. Seinaleht väljendab kollektiivi organiseeritud avalikku arvamust. Seepärast on tal nii suur mõjujõud.

Pidev parteiline juhtimine on seinalehtede jõu allikaks ja toimetuskolleegiumi viljaka töö vältimatuks tingimuseks.

Õieti juhtida seinalehte tähendab eelkõige hoolitseda selle eest, et toimetuskolleegiumisse oleksid valitud poliitiliselt küpsed, teovõimelised inimesed, kes armastavad seinalehte. Juhtida ei tähenda käsutada toimetuskolleegiumi, võtta ta oma eestkostmise alla, nõuda kõigi materjalide esitamist kooskõlastamiseks. See tähendab instrueerida toimetuskolleegiumi, suunata tema tegevust, ellu viia kommunistide — toimetuskolleegiumi liikmete kaudu seinalehes parteilist mõju, parteiorganisatsiooni otsuseid, aidata koondada seinalehe ümber laialdast aktiivi, toetada tema kriitilisi väljaastumisi, tema kasulikku initsiatiivi. Läbi vaadates ja kinnitades toimetuskolleegiumi tööplaane, arutades seinalehtede toimetajate aruandeid, määravad parteibüroo ja parteikoosolekud kindlaks seinalehtede suuna, juhivad neid.

Kasutades kontrolli õigust ettevõtte administratsiooni tegevuse üle, oma mõju, peab parteiorganisatsioon kind-

lustama seinalehtedes avaldatavate materjalide tõhusust. Kus seinalehte paigutatud kirjade või sõnumite peale ei võeta tarvitusele mingisuguseid abinõusid, seal summutatakse kriitika häält, leht aga kängub.

Seinaleht on altpoolt tuleva kriitika arendamise tähtis vahend. Ei saa öelda, et seinalehe võitlus pahede konkreetsete kandjate vastu kulgeks kõikjal takistusteta. Vastupidi, on teada rohkesti juhtumeid, kus töölis- ja maakirjasaatjate kriitiliste sõnumite vastu alustatakse võitlust, kus püütakse kõikvõimalike ettekäänetega piirata ja summutada kriitikat, nõutakse, et seinalehtede toimetuskolleegiumide kriitilisi esinemisi kooskõlastataks majandusjuhtide või juhtivate parteitöötajatega.

Need, kes pooldavad «kriitikat nimekirja järgi», püüavad igati õigustada oma sobimatut käitumist. Nad räägivad, et kriitika piiramine on vajalik ettevõtete majandus- ja ametiühingujuhtide autoriteedi ja prestiiži säilitamiseks. See on ebaõige, kahjulik seisukoht, see on vastuolus partei juhendiga kriitika arendamisest vaatamata isikuile.

Seinalehe väljaandmine ettevõttes paneb direktsioonile teatava vastutuse eluliste tootmisküsimuste õige valgustamise eest. See vastutus eeldab toimetuskolleegiumi igakülgset abistamist nõuannetega, konsultatsiooniga, tema kasulike algatuste tingimata toetamist, abinõude tarvituselevõtmist seinalehe kriitiliste väljaastumiste põhjal.

Ei ole õige arvata, et seinalehes ei tohi mingil juhul kritiseerida direktsiooni, tema üksikuid töötajaid. Igal tehase töölisel on õigus kritiseerida tehasekomitee ja tema esimehe, tsehhikomitee ja tema esimehe tööd, ettevõtte direktsiooni tööd. Seda enam võib seda teha tehase ajaleht kui avaliku arvamuse häälekandja.

Ajaleht peab igati aitama tugevdada ainujuhtimist. Direktor, tema asetäitjad ja peainsener on ettevõtte juhtijad. Nemad vastutavad kõige eest. Kritiseerides üksikuid tehasevalitsuse poolt tehtud eksimusi, ei tule aga iga puudust kirjutada isiklikult direktori arvele, ei tule iga kriitilist sõnumit adresseerida otseselt direktsiooni pihta. On olemas veel vahepealsed lülid, on olemas täideviijad, kes vastutavad neile ülesandeks tehtud töö eest. Tuleb kritiseerida otseselt süüdlasi. Näiteks, kui sõnumis on juttu

väikestest häiretest mingis ühe tsehhi töölõigus, siis tuleb kritiseerida inimesi, kes on häiretes otseselt süüdi, kes kannavad vastutust selles töölõigus.

Kas võib seinalehes kritiseerida üksikuid parteibüroo, parteikomitee liikmeid? Võib küll. Oleks ebaõige arvata, et sellest ajast alates, kui üks või teine seltsimees on valitud parteikomiteesse, muutub ta juba «puutumatuks», kriitikale kättesaamatuks. Ka parteikomitee liiget tuleb kritiseerida hooletuste ja puuduste eest tema tootmistöös. Nähku töölised, et leht kritiseerib vaatamata isikutele ja auastmetele, et parteikomitee liikmesse ei suhtuta leebemalt, vaid vastupidi, temalt nõutakse rohkem.

Kommunistlik partei käsitleb kriitikat kui kaadri kasvatamise meetodit. Partei õpetab, et meil ei või olla kahte distsipliini — üks juhtidele ja teine lihtliikmetele. On vaja rangelt kinni pidada neist partei juhenditest, mis on fikseeritud NLKP põhikirjas.

Kuid seinaleht ei tohi välja astuda artiklitega, mis on suunatud parteibüroo, parteikomitee otsuste vastu. Selline teguviis tähendaks lehe vastandamist parteibüroole, parteikomiteele. Partei-algorganisatsioon on kutsutud kindlustama allastme ajakirjanduse juhtimist. Järelikult peab parteikomitee suunama ja juhtima seinalehte, mitte aga vastupidi, seinaleht ei pea juhtima parteikomiteed.

Kui toimetaja, kommunistid — seinalehe toimetuskolleegiumi liikmed — ei nõustu parteibüroo, parteikomitee otsustega, võivad nad enda nimel koostada kollektiivse artikli rajooni-, linna-, oblasti- või keskajalehele. Toimetaja võib kaitsta oma arvamust büroo istungil, parteiorganisatsiooni üldkoosolekul, võib esitada vaidlusaluse küsimuse kõrgemalseisvaile parteiorganeile.

KELLE HÄÄLEKANDJAKS ON VABRIKU-TEHASE AJALEHT

Vabriku-tehase ajalehed — nii seinalehed kui ka trükitud ajalehed — tekkisid kui rahvahulkade laialdase isetegevuse häälekandjad. Selles peitub nende jõud ning suur kasvatuslik ja organiseeriv mõju. Allastme ajakirjanduse tegevust suunab ja juhib partei-algorganisatsioon. NLKP põhikirja paragrahvis, mis käsitleb partei-algorganisatsiooni ülesandeid, on esikohale seatud «agitatsiooni- ja organiseerimistöö rahvahulkades partei loosungite ja

otsuste elluviimiseks, ühtlasi allastme ajakirjanduse (käitiste ajalehed, seinalehed jne.) juhtimine».

Tehaste ajalehti on kombeks lugeda parteikomitee, tehasekomitee ja tehase direktsiooni häälekandjateks. Kuid seda võib mõista ainult selles mõttes, et nad on kogu antud ettevõtte kollektiivi ajalehtedeks. Juba partei Keskkomitee otsuses «Partei järjekordsed ülesanded tööliste ja talupoegade kirjasaatjate liikumise alal» 27. augustist 1926 on öeldud, et partei-algorganisatsioonid või rakukesed, nagu neid tol ajal nimetati, peavad avaldama mõju seinalehtede toimetuskolleegiumide moodustamisele mitte määramise teel, vaid ideelise mõjutamise teel, mis on suunatud sellele, et tõmmata sellele tööle kõige aktiivsemad, poliitiliselt distsiplineeritud ja autoriteetsed isikud tööliste ja talupoegade kirjasaatjate hulgast. Sealsamas on märgitud, et otstarbekohane oleks seinalehte nimetada mitte mingisuguste ettevõtete või organisatsioonide häälekandjaks, vaid antud ettevõtte tööliste ajalehtedeks. Trükitud kujul väljaantavate tehaste-ajalehtede toimetuskolleegiumid tuleb moodustada valitavuse alusel.

Partei Keskkomitee oma otsuses 19. maist 1936 vabrikute-tehaste ajalehtedest «Kamski Bumažnik» (Sverdlovski oblast) ja «Leninets» (Gorki linn), kohustades tugevdama vabriku-tehase ajakirjanduse parteilist juhtimist, tühistas tol ajal mõnes käitiste ajalehtede juures eksisteerinud kirjandusliku honorari süsteemi «kui vastuolus oleva käitiste ajalehtede iseloomuga, mis peavad olema tööliskirjasaatjate üldsuse isetegevuse produktiks».

Suunates kogu kollektiivi elu, valib parteikomitee loomulikult välja toimetaja ja toimetuskolleegiumi liikmed, kuid seda ei tohi vastandada valitavusele. Toimetuse moodustamisest ja tema tegevuse arutamisest peab osa võtma kogu ettevõtte kollektiiv.

Paljudes ettevõtetes kinnitatakse käitiste ajalehtede toimetuskolleegiumid parteikomitee poolt. Enne valimisi kuulavad kokkutulnud ära ja arutavad läbi aruande toimetuse tööst. Mõnes tehases valitakse käitiste ajalehtede toimetused tehase ametiühingu konverentsil. Selline kord vastab meie ajakirjanduse demokraatlikule vaimulaadile, kõigi töötajate aktiivsuse ja initsiatiivi tõstmise ülesannetele.

JUHTIVATE PARTEITÖÖTAJATE SÕLTUMATUS MAJANDUSORGANITEST

Iseseisvus ning täielik sõltumatus nõukogude ja majandusorganitest on tähtsaimaks tingimuseks, et parteiorganisatsioonid saaksid objektiivselt orienteeruda majandusküsimustes, avastada puudusi.

Partei valvab rangelt selle järele, et juhtivate parteitöötajate sõltumatust ei rikutaks, et neid miski ei takistaks arendamast enesekriitikat ja altpoolt tulevat kriitikat. Tootmistööst vabastatud parteitöötajaile makstakse töötasu partei eelarvest, neil on keelatud saada mingil viisil palka majandusorganeilt.

Juhtivate parteitöötajate sõltumatuse väikseimgi rikkumine, nende iseseisvuse kaotamine viib paratamatult sellele, et nad seovad end majandusorganitega, ei ole enam võimelised teostama neile omaseid funktsioone.

Partei Keskkomitee on oma otsustes korduvalt märkinud, et parteitöötajate arvelevõtmine fiktiivsetele ametikohtadele, nende premeerimine majandusorganite liinis kannab tegelikult äraostmise iseloomu, muudab parteitöötajad majandusjuhtidest sõltuvaiks, viib perekondlike suhete kujunemisele ja seob parteiorganisatsiooni majandusorganisatsioonide töös esinevate puuduste kritiseerimisel, mistõttu juhtiv parteitöötaja kaotab oma parteilise ilme.

Parteitöötajad ei või saada majandusorganeilt parteitöö eest palka ja preemiat ega kasutada mingisuguseid teisi materiaalseid hüvesid või eeliseid teiste töötajatega võrreldes. Majandusjuhtidel on omakorda rangelt keelatud pidada parteitöötajaid majandusorganite arvel. See on parteiorganisatsiooni sõltumatuse ja tema õige töö tähtsaimaks tingimuseks.

Parteiorganisatsioonide iseseisvus ja administratsioonist sõltumatus on vältimatuks tingimuseks edukas võitluses kõigi tootmisreservide ärakasutamise eest, asutuse aparaadi tegevuse parandamise ja juhtiva kaadri õige kasvatamise eest.

Kas parteiorganisatsiooni sekretär, kes ei ole tootmistööst vabastatud, võib saada preemiat edusammude eest oma tootmistöös.

Parteiorganisatsiooni sekretäri premeerimine, autasustamine või teist laadi ergutamine majandusjuhtide poolt tema ühiskondlike kohustuste täitmise eest ei ole lubatud, olenemata sellest, kas sekretär on tootmistööst vabastatud või vabastamata parteitöötaja. See vähendaks parteiorganisatsiooni sekretäri osa, asetaks ta majandusjuhist sõltuvusse, seoks teda enesekriitika ja altpoolt tuleva kriitika arendamisel, viiks partei elu normide rikkumisele.

Partei-algorganisatsiooni nii tootmistööst vabastatud kui ka vabastamata sekretäri tegevusele võib anda hinnangu ainult parteikoosolek või kõrgemalseisev parteiorgan. Sekretäri parteitöö eest premeerida on õigus ainult vastaval parteiorganil partei eelarve summadest.

Teisiti on lugu tootmistööga. Kui brigadir, meister, tööline, insener jne., kes on samal ajal parteiorganisatsiooni sekretär, saavutas tema poolt tegelikult tehtavas tootmistöös kõrgeid näitajaid, tegi ratsionaliseerimisettepaneku, oli leiutise autor jne., siis nende ja nendetaoliste isiklike tootmisalaste edusammude eest võib teda premeerida või autasustada samadel alustel nagu iga teist tootmistöötajat. Jätta sellest õigusest ilma kommunist, kes oskuslikult ühendab edukat tootmistööd valitava parteitööga, ei oleks õige.

Igaühel on õigus saada tasu isiklike tootmisalaste saavutuste eest, mida võidakse võrrelda tema töökaaslaste saavutustega. Kuid selleks, et mitte teha vigu nende parteiorganisatsioonide sekretäride premeerimisel edusammude eest tootmistöös, sealhulgas üleliidulise sotsialistliku võistluse tulemuste põhjal, kes ei ole tootmistööst vabastatud, on otstarbekohane, et parteikomitee või parteiorganisatsiooni büroo vaataks administratsiooni ettepanekud selles küsimuses eelnevalt läbi.

Tootmistööst vabastatud partei-, ametiühingu- ja komsomolitöötajate premeerimise korrast

On kehtestatud kord, mille järgi antakse ettevõtete — üleliidulise ja vabariikliku sotsialistliku võistluse võitjate — partei-, ametiühingu- ja komsomolitöötajaile preemiaid NLKP oblasti- ja kraikomiteede ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteede otsusel summadest, mis on kantud nende arvele ministeeriumide poolt, nende töötajate kahe nädala kuni ühe kuu palga ulatuses. Niisugune kord tagab partei-, ametiühingu- ja komsomolitöötajate sõltumatuse majandusjuhtidest.

Ettevõtete — üleliidulise ja vabariikliku sotsialistliku võistluse võitjate — tootmistööst vabastatud partei-, ametiühingu- ja komsomolitöötajate hulka, kes kuuluvad premeerimisele, võib arvata tootmistööst vabastatud partei- ja komsomoliorganisatsioonide sekretärid, nende asetäitjad, parteikomiteede ja ÜLKNÜ komiteede instruktorid, käitiskomiteede esimehed, nende asetäitjad ja käitiskomiteede instruktorid ning nende organisatsioonide tootmistööst vabastatud töötajad tööstus- ja transpordiettevõtete tsehhides, osakondades ja jaoskondades, samuti masina-traktorijaamade, sovhooside partei- ja komsomoliorganisatsioonide sekretärid ja teised.

Ettevõtete-võitjate nende partei-, ametiühingu- ja komsomolitöötajate materiaalne ergutamine, kes võtavad pidevalt osa sotsialistliku võistluse organiseerimisest, aitab kaasa tootmisplaanide edukamale täitmisele ja ületamisele.

MISSUGUSTEL JUHTUDEL ON VAJA PARTEILISI ISELOOMUSTUSI JA MILLINE ON NENDE KOOSTAMISE KORD

Parteitöö praktikas tekib vajadus koostada kommunisti kirjalik parteiline iseloomustus. Kui kommunisti määramisel juhtivale tööle ei olnud vastaval parteiorganil võimalik saada töötajast põhjalikku ettekujutust, võib parteiorgan paluda tema kohta kirjalikku iseloomustust. Üksikutel juhtudel võib niisugune iseloomustus vajalik olla kommunisti personaalküsimuse lahendamisel või tema õppima lähetamisel.

Kuid tavaliselt kommunisti töö- või käitumisküsimuse otsustamisel ei ole mingit vajadust kirjaliku iseloomustuse järele. Lahendades niisugust küsimust, peab parteiorgan hästi tundma kommunisti tema töötulemuste põhjal. Vastav partei otsus on samal ajal ka iseloomustus. Kui parteiorganisatsioon näiteks taotleb kõrgemalseisva parteiorgani ees kommunistilt karistuse mahavõtmist, kuna tema arvates kommunist on end juba parandanud, siis see tähendab, et parteiorganisatsioon sellesamaga iseloomustab kommunisti positiivselt. Otsus kommunisti kinnitamise kohta tööle ühele või teisele ametikohale tähendab samuti, et parteiorgan hindab tema tegevust ja käitumist positiivselt, ja vastupidi: töölt mahavõtmine on samal ajal ka eitavaks iseloomustuseks.

Seepärast tuleb rohkearvuliste iseloomustuste kogumise kalduvusele vaadata kui formalismi ja paberliku asjaajamise avaldusele töös, kui taotlusele kindlustada end paberiga juhuks, kui küsimus kommunisti töö ja käitumise kohta ei ole otsustatud õigesti.

Neil üksikuil juhtudel aga, kui kirjalik iseloomustus on

tõepoolest vajalik, tuleb selle koostamisse suhtuda maksimaalse hoolikusega.

Iseloomustus on vastutav dokument, mis sisaldab kommunisti tööalaste ja poliitiliste omaduste hinnangut. Selles antakse parteiorganisatsiooni nimel kommunisti vooruste ja puuduste, tema moraalse ja poliitilise palge ning tööalaste omaduste hinnang. Seepärast koostatakse iseloomustus väga läbimõeldult, selles ei tohi piirduda ainult ankeediandmete loetlemisega, vaid tuleb märkida inimese individuaalsed jooned ja omadused.

Iseloomustuse aluseks peab olema kommunisti tootmisalane tegevus, tema osavõtt ühiskondlik-poliitilisest elust. On väga tähtis, et kommunisti iseloomustuse koostamisel arvestataks nende arvamust tema kohta, kes on temaga pidevalt seotud töö põhjal, sealjuures mitte ainult tema otseste juhtide, vaid ka alluvate ja kaastöötajate arvamust. Kuid nende arvamuste arvestamisel ei tohi unustada seda, et need võivad olla subjektiivsed, kuid parteiline iseloomustus on dokument, mis peab olema rangelt objektiivne.

Parteilist iseloomustust arutatakse partei-algorganisatsiooni bürool, parteikomitees, väikestes parteiorganisatsioonides aga kommunistide üldkoosolekul, et see kajastaks kollektiivset arvamust. Oma tähtsuselt on iseloomustus võrdvõimeline otsusega kommunisti tegevuse või käitumise kohta, seepärast tähendab NLKP põhikirjaga partei liikmele ette nähtud õigus «nõuda enda isiklikku osavõttu kõigil juhtudel, kus tehakse otsus tema tegevuse või käitumise kohta», seda, et kommunistil on õigus nõuda, et tema kohta koostatud iseloomustus kinnitataks tema isiklikul osavõtul.

Niisugune osavõtt saab vältida mitteküllaldast objektiivsust koostatud iseloomustuses. Pealegi on sellel ka suur kasvatuslik tähtsus, kuna kommunist saab otseselt teada parteikomitee arvamuse tema kohta ja võib teha sellest vajalikke järeldusi temale kättenäidatud vigade parandamiseks.

KOHALIKEST JUHTIVAIST PARTEIORGANITEST

PARTEIKOMITEE LIIKMETE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

Juhtimist parteis alt kuni üles teostavad valitavad kollegiaalsed organid. Kollegiaalse juhtimise organeiks kohapeal on rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteed ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed, mis valitakse vastavail parteikonverentsidel ja liiduvabariikide kommunistlike parteide kongressidel.

Parteikomiteede koosseisus on tööstuse ja põllumajanduse parteiorganisatsioonide esindajaid, nõukogude ja majandusjuhte, propagandiste ja teaduslikke töötajaid — ühe sõnaga kõigi partei- ja riikliku töö eriharude tegelasi. Niisugune ulatuslik esindus ja komitee liikmete mitmekesised kogemused annavad parteiorganile võimaluse igakülgselt ja objektiivselt arutada iga küsimust, vastu võtta kvalifitseeritud otsuseid ja organisatsioonilisi abinõusid töö parandamiseks.

Järjekindlalt teostades siseparteilist demokraatiat ja tugevdades kollektiivset juhtimist, on partei viimastel aastatel laiendanud komiteede arvulist koosseisu. Käesoleval ajal valitakse partei rajoonikomiteede koosseisu tavaliselt 40—50 inimest, linnakomiteedesse — 50—70 inimest, oblasti- ja kraikomiteedesse ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedesse — 100—125 inimest.

Komiteede koosseisu laiendamine on tugevdanud nende sidemeid rahvahulkadega ja allastme organisatsioonidega ning aitab kaasa juhtide kaadri kasvatamisele kohapeal. Aktiivse töö protsessis rajooni- ja linnakomitees jne. omandab suur hulk inimesi juhtiva töö kogemusi, suurendab oma kogemusi ja laiendab poliitilist silmaringi. Et saada ettekujutust, missugusest suurest töötajate arvust

koosnevad komiteed, piisab sellest, kui öelda, et partei rajooni- ja linnakomiteedes on üle 200 000 liikme, oblasti- ja kraikomiteedes ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedes aga ligi 14 000 liiget.

Nagu teada, on parteikomiteede töö organiseeritud järgmiselt. Komiteed kutsuvad perioodiliselt kokku pleenumeid, kus arutatakse ja otsustatakse parteiorganisatsiooni töö kõige tähtsamaid küsimusi. Komiteede volitusel teevad jooksvat tööd kitsamad kolleegiumid — bürood, mis on komiteede täidesaatvaiks organeiks.

Pleenumite ettevalmistamisest ja läbiviimisest on komitee liikmed kohustatud otseselt ja aktiivselt osa võtma. Neid tuleb kaasa tõmmata küsimuste tundmaõppimisele, kogemuste üldistamisele, abinõude väljatöötamisele. Parteikomitee pleenumil arendatakse printsipiaalset ja asjalikku kriitikat ja enesekriitikat. Siin peab igal komitee liikmel olema võimalus esineda ükskõik missuguse kriitilise märkusega, näidata iga töötaja puudusi ja vigu, teha oma ettepanekuid. Pleenum on parteiorganisatsiooni kõrgeim organ konverentside ja kongresside vahelisel ajal, ja komitee iga liige peab tundma täielikku vastutust olukorra eest organisatsioonis.

Kuid kogu pleenumite tähtsuse juures ei tohi unustada, et komitee ei ole istungeid pidav, vaid tegutsev organ. Kuidas peab komitee liige osa võtma komitee tööst pleenumite vahelisel ajal ja missugused ülesanded langevad selles osas komitee büroole ja tema sekretäridele?

Kollektiivsus parteiorgani töös ei seisa ainult pleenumite läbiviimises. Kollektiivsus tähendab, et parteiorganisatsiooni juhid peavad nõu komitee liikmetega igapäevase töö käigus, annavad neile komitee nimel vastutavaid ülesandeid, tõmbavad neid kaasa kontrolli teostamisele selle üle, kuidas alamalseisvad organisatsioonid täidavad partei otsuseid, parteikomitee bürool arutamisele tulevate küsimuste eelnevale läbitöötamisele jne. Kollektiivse juhtimise jõud seisab selles, et ta tugineb laialdase inimeste ringi kogemustele ja teadmistele, rajaneb praktika hoolikale tundmaõppimisele, iga küsimuse kõigi plusside ja miinuste igakülgsele kõrvutamisele.

Selleks, et komitees kindlustataks tõeline kollektiivsus, peab komitee iga liige osa võtma igapäevasest juhtimistööst. Vahel juhtub nii, et pleenumitel esinevad mõned komitee liikmed «isikliku aruandega», mitte aga kui orga-

nisatsiooni juhtivad tegelased, kes teavad tema vajadusi, oskavad esitada arutamiseks küsimusi, milledel on suur tähtsus tema töö parandamiseks.

Komitee liikmete kaasatõmbamise eest parteiorgani igapäevasesse elavasse organiseerimistöösse on kohustatud hoolitsema komitee sekretärid ja büroo liikmed. Nad peavad samuti hoolitsema selle eest, et üks või teine komitee liige võtaks konkreetseis vormides osa komitee igapäevasest tegevusest. Komitee liikmel peab olema alati võimalus kohtuda sekretäridega, rääkida teda huvitavast küsimusest, teda tuleb informeerida komitee otsustest ja tähtsamatest abinõudest.

Praktikas esineb vajadus saata rajoonikomitee esindajaid ühte või teise algorganisatsiooni abi osutamiseks või instrueerimiseks. Sellest peavadki osa võtma partei rajoonikomitee liikmed. Kuid ei tohi muuta neid alalisteks «taganttõukajateks» ühtede või teiste ürituste läbiviimisel algorganisatsioonides. See seob algorganisatsiooni initsiatiivi ja isetegevust ning madaldab parteiorgani liikmete osa.

LINNA JA RAJOONI PARTEIKONVERENTSIDEST

Delegaadid linna- ja rajoonikonverentsidele valitakse kinnise (salajase) hääletamisega partei-algorganisatsioonide koosolekuil esindusnormide järgi, mis on kinnitatud partei linna-, rajoonikomitee poolt.

Igal kommunistil on põhikirja järgi ette nähtud õigus osa võtta parteiorganite valimistest. Õigus valida delegaate parteikonverentsidele on olemas kõigil algorganisatsioonidel, mis asuvad rajoonis või linnas, sõltumata sellest, kas see organisatsioon on territoriaalne või sõjaväeosa organisatsioon. Kommunistid, kes on arvel sõjaväeosade parteiorganisatsioonides, valivad delegaate konverentsile samade esindusnormide järgi, mis on kehtestatud kõigile vastava rajooni või linna algorganisatsioonidele.

Küsimuse selle kohta, keda valida delegaadiks rajooni- või linnakonverentsile, otsustab partei-algorganisatsioon ise. NLKP põhikiri ei piira võimalust valida delegaatideks rajooni- või linnakonverentsile ka neid kommuniste, kes ei ole antud parteiorganisatsioonis arvel.

Partei rajooni-, linnakomitee peab esindusnormide kind-

laksmääramisel eraldi otsustama küsimuse delegaatide saatmise kohta väikesearvulistest parteiorganisatsioonidest. Niisuguseid organisatsioone, kelle liikmete arv on kehtestatud esindusnormidest väiksem, ei ole tavaliselt rajoonis või linnas kuigi palju, täpsemalt öeldes vaid üksikud. Seepärast on otstarbekohane ka niisugustele organisatsioonidele jätta õigus valida delegaate kas nõuandva või otsustava hääleõigusega — nagu seda kindlaks määrab partei rajooni-, linnakomitee. Sellega tagatakse iga algorganisatsiooni esindamine konverentsil. Seesama on maksev ka kandidaatide gruppide kohta. Rajooni-, linnakomitee võib kandidaatide grupile anda nõuandva hääle. Kandidaatide grupi delegaadiks võib olla ainult NLKP liige.

Et vähem kommuniste — partei-, nõukogude ja majandusaktiivi — töö juurest eemaldada, toimuvad linna ja rajooni parteikonverentsid linnades tavaliselt tööst vabal ajal — õhtuti või üldistel puhkepäevadel. Maarajoonides kutsutakse konverentsid kokku nii, et üks nende tööpäev langeks üldisele puhkepäevale.

Konverentsi töö juhtimiseks valivad delegaadid konverentsi presiidiumi, mandaatkomisjoni ja sekretariaadi. Mandaatkomisjonide kohustustesse kuulub delegaatide volituste kontrollimine ja delegaadimandaatide väljaandmine. Oma töö tulemustest annab mandaatkomisjon aru konverentsile. Sekretariaat peab konverentsi protokolli, registreerib sellesse sõnavõtud ja vormistab konverentsi tööaruande. Presiidium, mandaatkomisjon ja sekretariaat valitakse lahtise hääletamisega konverentsi poolt kindlaksmääratud suuruses. Konverentsi juhtivate organite koosseisu võib valida kõrgemalseisvate parteiorganite esindajaid, samuti ka nõuandva hääleõigusega delegaate.

Parteikonverents on partei linna- ja rajooniorganisatsiooni kõrgeim organ. Selle ees annab partei linna- või rajoonikomitee aru oma tegevusest. Konverents valib linna-, rajoonikomitee ja revisjonikomisjoni uue koosseisu.

Parteiorganite aruandlus ja valitavus on partei elu kohustuslikuks normiks. V. I. Lenin märkis, et sotsialistliku demokraatia olemus seisab selles, et «massil peab olema õigus valida endale vastutavaid juhte. Massil peab olema õigus neid teistega asendada, massil peab olema õigus teada ja kontrollida iga kõige väiksematki sammu nende tegevuses» (27. kd., lk. 187). Parteikonverentsid on selleks tribüüniks, kus parteihulgad kontrolli-

vad oma juhte, ära kuulates nende aruandeid, kritiseerides puudusi, valides või mitte valides juhtivaisse organeisse neid või teisi seltsimehi.

Parteiorganite aruandlus ja valitavus on kõige tihedamalt teineteisega seotud. Valimiste demokratism ei saaks olla tõeline demokratism, kui see ei oleks seotud parteiorgani töö igakülgse kontrolliga, parteilise juhtimise positiivsete kogemuste ja puuduste väljaselgitamisega. Sellepärast ongi linna-, rajoonikomitee aruandel konverentsile ja selle arutamisel nii tähtis koht konverentsi töös. Linna-, rajoonikomitee aruanne peab olema aruandeaasta parteilise juhtimise ja parteitöö praktika enesekriitiline ja sügavalt läbimõeldud üldistus. Keskne küsimus, millele aruandekõnes tuleb vastus anda, on küsimus sellest, kuidas täidetakse partei otsuseid. Aruandekõne ei või kujuneda arvude loeteluks ja näidete summaks, see peab sisaldama majanduse parteilise juhtimise praktika ja parteipoliitilise töö olukorra tõsist analüüsi, objektiivselt, printsipiaalselt ja täie teravusega välja tooma töös esinevad plussid ja miinused.

Enne linna-, rajoonikonverentsi kutsutakse kokku komitee pleenum partei linna-, rajoonikomitee aruande kinnitamiseks. On endastmõistetav, et komitee liikmete märkusi tuleb tähelepanelikult arvestada ja kanda need aruandesse. Kuid aruandekõne eelnev arutamine komitee pleenumil ei või piirata komitee liikmeid, ei võta neilt õigust esineda parteikonverentsil parteiorgani töö kritiseerimisega.

Parteikonverents teeb tehtud tööst kokkuvõtte ja märgib ära lähemad praktilised abinõud, mis tuleb parteiorganisatsioonidel teostada vastavalt partei poolt seatud ülesannetele. Parteikonverentside tähtsus seisab selles, et nad kajastavad ja väljendavad hulkade, kommunistide äraproovitud praktilisi kogemusi. Enne partei IX kongressi kirjutas Lenin «Kirjas Venemaa Kommunistliku Partei organisatsioonidele partei kongressi ettevalmistamise kohta»: «On vaja minna edasi, on vaja vaadata ettepoole, on vaja tuua kongressile läbimõeldud ja kõigi partei liikmete poolt tähelepanelikult, ühise tööga, ühiste jõupingutustega *läbitöötatud praktilised kogemused* majandusliku ülesehitustöö alal» (30. kd., lk. 375).

Parteikonverentside ettevalmistamine ja nende töö peavad kõige paremini aitama ellu viia seda leninlikku juhen-

dit. Konverentsi kõrge tase kindlustatakse siis, kui tema tööd läbib kõrge nõudlikkuse ja enesekriitika vaim, delegaadid on aga sügavalt teadlikud endi kui parteihulkade saadikute vastutusest ning võtavad elavalt ja aktiivselt osa kogu konverentsi tööst. Siseparteiline demokraatia tagab igale delegaadile võimaluse võtta registreerimise korras sõna igas kongressil arutatavas küsimuses, ja sellest korrast tuleb rangelt kinni pidada. Läbirääkimiste «reguleerimine» või mingil muul viisil konverentsi delegaatide õiguste kitsendamine on partei põhikirja rikkumine.

Parteikomiteede valimised toimuvad ranges vastavuses korrale, mis on kindlaks määratud NLKP põhikirjaga ja partei Keskkomitee instruktsiooniga «Juhtivate parteiorganite valimiste teostamise kohta».

Nagu märgitakse instruktsioonis, võib konverents presiidiumi otsusel kokku kutsuda delegatsioonide esindajate nõupidamisi linna-, rajoonikomitee uue koosseisu kandidaatide esialgseks ülesseadmiseks. Kuid see ei tohi piirata konverentsi delegaatide õigusi uute kandidaatide ülesseadmisel ja nõupidamistel märgitud kandidaatide taandamisel. Delegaatidele kindlustatakse õigus piiramatult taandada kandidaate ja kritiseerida neid. Sealjuures võib parteiorgani koosseisu üles seada ja valida ka nõuandva hääleõigusega delegaate, samuti partei liikmeid, kes ei ole antud konverentsi delegaadid.

Parteiorgani koosseisu kandidaatide ülesseadmise lõpetamise küsimuse otsustavad konverentsi delegaadid lahtise hääletamisega. Pärast seda, kui konverents otsustas kandidaatide ülesseadmise lõpetada, algab esitatud kandidaatide (komitee liikmete ja liikmekandidaatide eraldi) personaalne arutamine. Kõigi esitatud kandidaatide personaalse arutamise tulemusena koostatakse nimekiri valimiste läbiviimiseks kinnisel (salajasel) hääletamisel.

Nõuandvat hääleõigust omavad konverentsi delegaadid võtavad osa parteiorgani koosseisu esitatud kandidaatide arutamisest.

Neil juhtudel, kui ühe või teise kandidaadi kohta esitati taandamisnõudeid, peab lahtisel hääletamisel otsustama, kas antud kandidaat tuleb või ei tule võtta nimekirja. Sealjuures on tarvis lugeda kõik «taandamise poolt» kui ka «taandamise vastu» antud hääled. Kandidaate, kelle vastu taandamisnõudeid ei esitatud, lahtisele hääle-

tamisele ei panda ja nad võetakse nimekirja valimiste läbiviimiseks.

Kinnine (salajane) hääletamine parteiorgani valimistel toimub parteikonverentsi kinnisel istungil ainult otsustava hääleõigusega delegaatide juuresolekul. Salajase hääletamise tulemused parteiorgani valimistel avaldatakse otsustava hääleõigusega ja nõuandva hääleõigusega delegaatide juuresolekul.

PARTEIAPARAADIST

Organisatoorse algatuse kandjaks parteis on tema kaader. On teada, kuidas V. I. Lenin hoolitses selle eest, et parteiorganisatsioonide juhtiv tuumik kujundataks paremate inimestest, kes on piiritult ustavad töölisklassi üritusele, kindlad ja printsipiaalsed, kõige tihedamini seotud rahvahulkadega. Partei ajaloo kroonikad on jäädvustanud elukutselise revolutsionääri suurepärase kuju, inimese, kes tervenisti ja piiritult on andunud võitlusele, kes on endas välja kujundanud need omadused, mis muudavad ta autoriteetseks töötajate silmis, nende austatud ja armastatud juhiks. Need on inimesed, kes on tulnud rahva hulgast, kes on näidanud end praktiliste tegudega, on võitnud usalduse ennastohverdava tööga rahvahulkades. Lenini suurus, ütles Kirov, seisab selles, et tema juhtimisel tekkis partei ja kasvas mitte korralduse põhjal ülaltpoolt, vaid kui isetegev organisatsioon, teda kasvatasid organisaatorid, kes elasid partei liikmete hulkadega ühte elu, hingasid nendega sedasama õhku, tundsid ühiseid muresid, rõõmustasid ühiste rõõmude pärast.

Kui partei tuli võimu juurde, muutus parteiaparaadi osa mõõtmatult keerulisemaks. Vastutus, mille partei võttis endale meie maa saatuse eest, tema sõltumatuse kindlustamise eest, rahvamajanduse ja kultuuri arendamise ning rahva heaolu tõusu eest, määratleb tervenisti aparaadi tegevuse ja tema organiseerimistöö sisu. Aparaat organiseerib partei direktiivide täitmist, aitab suunata ühisele eesmärgile meie maa rohkearvuliste riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide jõupingutused, juhib väsimatult rahvahulkades tehtavat tööd. Sotsialismi tekkimise epohh täiendas bolševistliku tegelase ilmet majandusliku ülesehi-

tustöö organisaatori suurepäraste joontega, kes oskab tähele panna uut elus, puhastada teed eesrindlikule, kes leppimatult võitleb mahajäämusega, mineviku igandidega.

Parteiaparaat on partei parimate inimeste, tema kõige kogenenuma, autoriteetsema ja distsiplineerituma kaadri keskuseks, kes on kõige tihedamalt seotud rahvaga. Kui partei ette kerkivad uued ülesanded, siis püüab ta loomulikult täiustada oma aparaati, kritiseerib selle puudusi, mis on üheks tähtsamaks organiseerimistöö taseme tõstmise tingimuseks kõigis kommunistliku ülesehitustöö lõikudes. Kuid kriitikal ei ole midagi ühist katsetega puuduste vastu võitlemise lipu all nõrgendada aparaati, õõnestada usaldust temasse ja tema üksikuisse töötajaisse.

Just sellepärast, et parteiaparaat on kutsutud valvama partei elu leninlikest normidest ja printsiipidest kinnipidamist, tõstma meie ridade distsipliini ja organiseeritust, on leninismi vaenlased alati alustanud oma rünnakuid partei vastu tema aparaadist. Nad püüdsid vastandada parteihulki aparaadile, madaldada tema juhtivat osa, nõrgendada teda. Partei paljastas otsustavalt need katsed, tõi päevavalgele nende tõelise mõtte. «Partei lähtub sellest,» öeldakse partei XV konverentsi otsustes, «et partei aparaat ja partei hulgad moodustavad ühtse terviku, et partei aparaat (Keskkomitee, Keskkontrollkomisjon, partei piirkonna-organisatsioonid, kubermangukomiteed, ringkonnakomiteed, maakonnakomiteed, rakukeste bürood jne.) kujutab endast kogu partei juhtivat elementi, et partei aparaat sisaldab proletariaadi parimaid inimesi, keda võib ja tuleb arvustada vigade pärast, keda võib ja tuleb «värskendada», kuid keda ei tohi maha teha, riskimata parteid laostada ja jätta teda relvadeta.»

See aparaadi iseloomu definitsioon on täielikult maksev ka käesoleval ajal. See kohustab parteiorganisatsioone pidevalt parandama oma juhtivat aparaati, kritiseerima tema puudusi ja samal ajal kasvatama kõiki kommuniste organiseerituse ja distsipliini tähtsusest arusaamise vaimus.

Partei loob kõik tingimused siseparteilise demokraatia arendamiseks, ta mõistab hukka töötajad, kes on igasuguse iseseisva mõtte ja kriitilise märkuse valmis aegsasti kõrvale heitma kui ekslikud ja võõrad. Kuid partei ei või leppida nendega, kes takistavad meie loovat tööd, püüa-

vad kasutada demokraatiat ja kriitikarelva selleks, et külvata ebakindlust ja tüli, vastandada rahvahulki juhtidele.

Parteiaparaadis on kvalifitseeritud töötajad, kuid, nagu seda märgiti XX kongressil, nad tegelevad sageli mitte niivõrd organiseerimistööga, kuivõrd igasuguste andmete, sealhulgas ka statistiliste andmete ja teatiste kogumisega, ilma milleta võib kõikjal toime tulla. Palju aega läheb istungitele, revideerimistele, sageli kulutatakse asjatult töötajate jõudu. Taolised faktid räägivad sellest, et mõnes parteiorganisatsioonis ei vabaneta küllalt kiiresti juhtimise ebaõigetest meetoditest ning et tuleb veel palju ära teha parteiaparaadi tugevdamiseks, formalismi ja kantseleilikkuse likvideerimiseks.

Kui suurem osa tööst kulgeb parteikomitee enda seinte vahel ja on seotud paberite koostamisega, siis hinnatakse eriti inimesi, kes oskavad valmistada teatisi ja otsuseprojekte. Paber võõrutab säärased töötajad suhtlemisest inimestega, nüristab nende huvi selle vastu, mis toimub elus. Pole imestada, et mõned instruktorid, parteikomiteede osakondade juhatajad satuvad segadusse, kui kokku puutuvad mingisuguse ootamatult esile kerkinud küsimusega, nad on unustanud veenmise, ei ole võimelised andma ebaõigetele arvamustele vastulööki. Nad tunnevad endid kindlaina ainult kirjutuslaua taga, kui nad aga satuvad käitisesse, siis eelistavad pöörduda juhatajate poole.

Muidugi tuleb ka nüüd nõuda aparaadi töötajalt oskust koostada dokumenti, üldistada kogutud materjali, kuid peamine, millega tuleb määratleda töötaja omadusi, on see — kuivõrd ta tunneb tööd, kuidas orienteerub tehnikas ja majanduses, milline ta on massiagitaatorina, kas ta oskab vabalt läheneda karjustele, vasikatalitajaile, lüpsjaile ja põlluharijaile kolhoosis, läbijaile ja masinistidele kaevanduses, kõrgahjutöölistele ja terasesulatajatele metallurgiatehases. Kui inimene esineb ainult koosolekuil või loengute ja ettekannetega, siis ta valmistab varem ette, vahel aga pöördub üldse päästva teksti juurde. Kes aga võib ette näha, missugune kõnelus hargneb tsehhis, farmis, sööklas, ühiselamus või kaupluses, kus parteitöötajad peavad pidevalt viibima! Siin ei aita ükski spikker, ja ainult see töötaja seisab oma ülesannete kõrgusel, kes on massiagitaator, kel on elukogemusi, poliitiline karastus, kes tunneb end organisaatorina, mitte aga teadete kogujana.

Sellepärast ongi nii tähtis, et parteiaparaati tuleksid inimesed, kel on selja taga madalama töö kool, kes tunnevad elu, orienteeruvad majanduses, paistavad välja suure printsipiaalsuse ja peenetundelisusega. Aparaati tuleb valida niisugused töötajad, kellele võib usaldada ühe või teise küsimuse iseseisva lahendamise kohapeal, kui selleks tekib vajadus, keda võib arvestada kui parteikomitee vastutavaid esindajaid.

NLKP XX kongressi resolutsioonides omistatakse erilist tähelepanu rajoonilüli edasisele tugevdamisele. See fakt, et paljude rajooniorganisatsioonide töötase ei vasta veel nõuetele, mida esitab partei, on seletatav sellega, et reas rajoonides on partei rajoonikomiteede sekretärideks ja instruktoriteks masina-traktorijaamade tööpiirkondades kinnitatud nõrgad töötajad, kellel puuduvad vajalikud tööalased ja poliitilised omadused. Tuleb tagada, öeldakse kongressi resolutsioonides, et juhtival tööl partei rajoonikomiteedes, eriti sekretäridena ja instruktoritena masina-traktorijaamade tööpiirkondades, samuti rajooninõukogude täitevkomiteedes oleksid energilised, algatusvõimelised rahvahulkade organiseerijad, inimesed, kes tunnevad hästi põllumajanduslikku tootmist. Samaaegselt on vaja teha tööd linnade parteiorganisatsioonide edasisel tugevdamisel.

Parteilise juhtimise taseme tõstmise tähtis tingimus seisab selles, et aparaat saaks lahti nõukogude ja majandusorganite asendamise, nende dubleerimise ebaõigest praktikast. Partei nõue oma organisatsioonidele teha järsk pööre majandusliku ülesehitustöö konkreetse juhtimise küsimustele lähenemises ei tähenda kaugeltki seda, et tuleb asuda nende organite eestkostmise teele, kes on kutsutud otseselt tegelema majandusega, võtta neilt isiklik vastutus, töötada nende eest. Majanduse juhtimise leninlik printsiip formuleeriti selgesti juba partei XI kongressi poolt, kes töötas V. I. Lenini juhtimisel. Kongressi otsuses öeldakse: «Partei organisatsioonid ei tohi mingil juhtumil vahele segada majandusorganite igapäevasesse jooksvasse töösse ja peavad hoiduma administratiivsete korralduste andmisest nõukogude töö alal üldse. Partei organisatsioonid peavad majandusorganite tegevust suunama, kuid ei tohi mingil juhul püüda neid asendada või neilt vastutust ära võtta.»

Parteitöö on alati ja kõigil tingimustel töö inimestega,

ja kui parteiorganil on vaja vahele segada materiaalsete ressursside jaotamise küsimusse, peab ta seda tegema sel teel, et annab vastavatele majandusorganitele suuna, taotleb, et töökohtadel oleksid kogenud inimesed, kes aru saavad partei poliitikast, ja abistab neid. Selleks, et õigesti lahendada printsipiaalseid majandusküsimusi, õigesti kontrollida ja suunata kaadrit, teha efektiivset tööd rahvahulkades, peavad parteitöötajad iseenesest mõista kvalifitseeritult süvenema majandusküsimustesse. Ilma selleta on organiseerimis-, propaganda- ja agitatsioonitöö mõeldamatu.

Vabanedes temale mitteomastest funktsioonidest, võib parteiaparaat keskendada oma jõud organisaatorlikule tööle inimestega, tõsta juhtimise taset.

Kui juhtiv parteitöötaja rohkem viibib elu keskel, siis on talle selgem, mille kallal ja kuidas töötada. Ta rikastub pidevalt suurepäraste mõtetega, mis tekivad rahva hulgas, oskab üldistada altpoolt tulevaid väärtuslikke kogemusi ja levitada neid. Aparaat peab olema kõige selle eesrindliku akumulaatoriks, mis tekib miljonite inimeste tööpraktikas.

Partei ei ole kunagi vaadanud aparaadile kui inimestele, kes on täielikult vabastatud vaid parteitöö jaoks. Aparaat — see on komiteede, algorganisatsioonide büroode liikmed, rohkearvuline valitav aktiiv, kes peab pidevalt osa võtma kogu parteiorganisatsiooni tegevusest. Kahjuks ei tõmba mõned komiteed aktiivi oma tööle küllalt resoluutselt kaasa. Esineb rohkesti fakte, kus komitee liikmete osa piirdub vaid pleenumite istungitest osavõtuga. Võimalused parteiaktiivi käte töölerakendamiseks on tõeliselt piiramatud, ja tuleb julgemini neid võimalusi kasutada, kümnekordistades sellega aparaadi jõudu ja tohutult laiendades tema sidemeid rahvahulkadega.

*

Alates nõukogude võimu esimestest päevadest ütles V. I. Lenin, et peale veenmisoskuse on vaja organiseerimise oskust. Kui juhtija kogu aeg ainult arutab seda, mida on vaja teha, praktiliselt aga midagi teha ei oska, siis iga tööline võib öelda: ««Mis sa aina näitad, kuidas sa ehitada tahad, sa näita tegelikult — kuidas sa ehitada oskad. Kui sa ei oska, siis ei lähe meie teed ühte, käi kuradile!» Ja tal on õigus». (33. kd., lk. 50.) Oskus käima panna tööd —

see ongi see joon, mida partei pidevalt arendab oma töötajais, tänu millele bolševikud on võitnud kuulsuse kui suurepärased organisaatorid, kes suudavad võita iga raskuse ja saavutavad edu.

Mida tähendab parteitöötajale olla organisaator? Tal tuleb ju tegemist teha kõige erinevamate majandusliku tegevuse ja kultuurilise ülesehitustöö lõikudega, ja igas sellises töölõigus on oma juhid, kes vastutavad neile usaldatud töö eest. Mõned parteitöötajad teevad sageli niisuguse vea: nad ei näe muid teid praktiliste tulemuste saavutamiseks kui töötada teiste eest.

Niisugustel meetoditel ei ole midagi ühist asjale organisatoorse lähenemisega. Organiseerida tähendab eelkõige töötada inimestega, kaadriga, nendega, kes otseselt vastutavad ühe või teise töölõigu eest. Organiseerida tähendab suunata töötajaid, aidata neid ja kontrollida, kuidas täidetakse partei otsuseid.

Kaadri oskuslik valik, selle õige paigutamine on olnud ja on organiseerimistöö edu aluseks. Võib vastu võtta kuipalju tahes otsuseid, läbi viia hulgaliselt nõupidamisi, kui aga tähtsates töölõikudes leidub töötajaid, kes ei vasta kaasaja nõuetele, siis kogu partei komitee tegevus meenutab kätega vehklemist.

Kaadri valik on lahutamatu tema pidevast juhtimisest, kontrollist selle üle, kuidas töötajad täidavad partei otsuseid. Kontroll aga ei tohi muutuda lihtsaks puuduste fikseerimiseks, nagu see aset leiab mõnes parteiorganisatsioonis. Kontrollida tähendab samas ka taotleda töö paranemist.

Parteitöötaja on kutsutud õpetama, kasvatama kaadrit, tähendab, tal tuleb hästi orienteeruda küsimustes, milledest on jutt. Selleks on vajalik mitte ainult suur üldhariduslik ettevalmistus, vaid peab olema teadlik ka tehnikas või agronoomias, konkreetses ökonoomikas. Parteitöötaja peab niivõrd orienteeruma majanduses, et mitte mööda minna konkreetsetest küsimustest, et mitte läbi ajada üldiste fraasidega, vaid osata sisendada, mida ja kuidas paremini teha.

Parteikomiteed kui poliitilise juhtimise organid suunavad ja koordineerivad kõigi kohalike organisatsioonide tööd, panevad liikuma kõik jõud. Kui on juttu parteiaparaadi organiseerimistöö tugevdamisest, siis see tähendab, et tuleb tugevdada kontrolli kõigi asutuste, kõigi nõu-

kogude, ametiühingu-, komsomoli- ja majandusorganisatsioonide ja -organite töö üle, kindlustada selle suure aparaadi pingelist ja sihikindlat tööd.

Kui aga parteiorganisaatorid toimivad majanduse, kultuurilise ülesehitustöö ja elanikkonna elutarbelise teenindamise küsimustega tegeldes vastava kaadri kaudu, kasvatades ja kontrollides teda, siis see on tööala, kus keegi peale parteiaparaadi ei tegele. See on parteipoliitiline ja parteiorganisatsiooniline töö. Ükski majanduslik edusamm ei saa olla püsiv ja kindel, kui seda ei kindlustata poliitilise tööga rahvahulkades. Isegi kõige väiksemad raskused võivad muutuda tõsiseks takistuseks, kui neist püütakse jagu saada ilma rahvahulkade osavõtuta. Ja vastupidi, igasugustest raskustest saadakse edukalt jagu, kui, nagu ütles Lenin, rahvahulgad kõike teavad, kõige üle võivad otsustada, kõike teevad teadlikult.

Rahvahulkade teadlikkuse tõstmine, rahva energia mobiliseerimine majanduslike ja poliitiliste ülesannete lahendamisele on parteitöötajate tähtsaim ülesanne. Selle järgi, kuidas on korraldatud töö rahvahulkades, kuidas arendatakse töötajate initsiatiivi ja loomingulist aktiivsust, kontrollitakse nende oskust taotleda partei ja valitsuse otsuste täitmist.

Parteitöö on kõige elavam töö, ja edukalt võib seda täita ainult inimene, kes tunneb muret partei ürituse pärast, väsimatult hoolitseb rahva hüvangu eest, tõeline massiagitaator, kes oskab läheneda elanikkonna kõige mitmesugusematele kihtidele, kes armastab tööd inimestega. Et olla hea juhtiv parteitöötaja, tuleb koguda rohkesti poliitilisi ja elukogemusi, tuleb palju teada, omada kindlat iseloomu ja iseseisvust. Niisuguste inimestega ongi meie parteiaparaat tugev.

Kuid neis parteikomiteedes, kus organisatoorne suhtumine ülesandesse asendatakse kantseleiliku suhtumisega, vähendatakse sageli ka nõudeid aparaadi jaoks töötajate valimisel. Nii leidub aparaadis inimesi, kel ei ole konkreetseid teadmisi ja töökogemusi. On arusaadav, et rajoonikomitee instruktor ei saa tõeliselt instrueerida parteialgorganisatsiooni sekretäri, kui tal endal ei ole allastme töö kogemusi ja kui ta ei õpi tundma seda tööd. Kohusetruu haritud inimene võib hästi ette valmistada dokumente, kuid sellest ei piisa parteitöötajale, kes peab vastutama asjade olukorra eest, taotlema reaalseid tulemusi,

mitte kartma avaldada iseseisvust küsimuste lahendamisel kohapeal.

Mõnedes parteikomiteedes ei hinnata töötajat selle järgi, missugune organisaator ta on, vaid tema oskuse järgi kirjutada õiendeid ja otsuseprojekte ning vormistada dokumente. Niisuguses olukorras kujunebki välja töötaja, kes tegutseb põhimõttel «tuli, nägi... kandis ette», samal ajal kui parteikomiteele on vaja mitte signaliseerijaid, vaid inimesi, kes oskavad kohapeal olukorras orienteeruda ja saavutada puuduste parandamist. Parteitöötaja tegevus peab kulgema peamiselt rahvahulkades, mitte aga kabinetis kirjutuslaua taga.

Aparaadi töö organiseerimine sõltub parteikomitee sekretäridest ja eelkõige esimesest sekretärist. Ta peab kindlustama, et kõik osakonnad ja töötajad tegutseksid sihikindlalt, suunates oma jõupingutused rahvahulkade organiseerimisele. Ei saa näiteks pidada normaalseks, kui komitee ja tema osakondade plaanid koostatakse nii, et neis seatakse esikohale küsimuste ettevalmistamine, õiendite ja resolutsioonide koostamine, osakonna tööd aga hinnatakse revideerimiste arvu ja ettevalmistatud paberite hulga järgi, mitte aga praktiliste abinõude järgi, mis mobiliseerivad töötajaid.

Aparaadi töö õige organiseerimine eeldab täpseid ülesandeid ja personaalset vastutust nende täitmise eest. Samal ajal aga saadetakse mõnes parteikomitees isegi komandeeringusse töötajaid ilma täieliku instrueerimiseta ja ettevalmistuseta, välja selgitamata seda, kas talle on ülesanne arusaadav. Pole imestada, et taolised komandeeringud piirduvad sageli negatiivsete faktide kogumisega. Saabunud komandeeringult tagasi, ei ole töötajal mitte alati võimalik jutustada oma muljetest parteikomitee sekretäridele, ehkki see on tähtis mitte ainult aparaadi töötajate õpetamiseks ja kasvatamiseks, vaid ka sekretäridele endile, kui üks altpoolt tuleva informatsiooni vahend, kohapealsega sidemete tugevdamise vahend.

Aparaadi iga töötaja peab tundma partei otsuseid, eelkõige oma komitee otsuseid, omama selget ettekujutust parteiorganisatsiooni ülesannetest, olukorrast oblastis või rajoonis. Selle eest on kohustatud hoolitsema sekretärid.

Töö aparaadiga ei piirdu nõupidamisega, kogemuste vahetamise organiseerimisega jne. Heade organisaatorite ettevalmistamiseks on väga tähtis kvalifitseeritud tööta-

jate abi kohapeal, on vaja näidata, kuidas tuleb tegutseda neis või teistes konkreetsetes tingimustes. Näiteks rajoonikomitee instruktorite kasvatamiseks oleks kasulik, kui kogenumad ja ettevalmistatumad töötajad, eriti esimesed sekretärid, tegelikult näitaksid, mida tähendab teha elavat organiseerimistööd.

Aparaadi töötajad kasvavad, õpivad tegutsema iseseisvalt õigesti organiseeritud praktilise töö käigus, oma seltsimeeste kogemuste arutamise protsessis, tutvudes parteidokumentidega. Kuid ei tohi unustada ka teisi töötajate kvalifikatsiooni tõstmise võimalusi. Ulatuslikult tuleb levitada seminare küsimuste kohta, mida elu ise ühel või teisel momendil esile tõstab.

Parteitöö ei jagune astmeteks. Ta on ühtne ning on allutatud partei poolt lahendatavaile ülesannetele. Ei ole olemas majandusest lahutatud poliitikat, samuti nagu ei saa olla edukat majandustööd lahus poliitilisest tööst. Seepärast igaüks, kes töötab parteiaparaadis, sõltumata sellest, missuguses osakonnas ta on, peab hästi orienteeruma majanduse küsimustes ja olema asjatundja poliitilises töös.

Ei või sallida seda, et linna rajoonikomiteede organiseerimisosakondade töötajad, viibides ettevõtetes, hoiduvad kõrvale töö organiseerimise, tehnika kasutamise jne. küsimustest, samuti nagu on lubamatu, et tööstus- ja transpordiosakondade töötajad ei tea, kuidas paremini organiseerida parteigruppide tööd, kuidas läbi viia koosolekuid, arendada sotsialistlikku võistlust. Iga parteitöötaja peab oskama esineda ettekandega, pidada vestlust, vastata arusaamatuks jäänud küsimustele, korraldada partei otsuste täitmist. Vastasel korral ei oleks ta poliitiline juht, kes peab olema rahvahulkade organisaatoriks.

Parteikomiteede sekretärid peavad isiklikult hoolitsema selle eest, et parteiaparaadi töötase pidevalt tõuseks, tema töötajad aga vastaksid üha kasvavatele nõudmistele. Tutvumisel asjade olukorraga alamalseisvais parteiorganites tuleb spetsiaalselt huvi tunda selle vastu, kuidas töötab parteiaparaat, kuidas teda kasutatakse, kas ta vastab ülesannetele, mis seisavad linna, rajooni ees.

Kas parteikomitee osakonnad võivad enda nimel anda direktiivjuhendeid.

Kõik parteiorganisatsiooni elu või üksikuid küsimusi puutuvad otsused võetakse vastu vastavate valitavate

parteiorganite poolt kollektiivse arutamise alusel. Vastuvõetud otsuseid, mis on vastavaile parteiorganisatsioonidele kohustuslikud, võivad tühistada ainult kõrgemalseisvad parteiorganid.

Parteikomitee osakond on tema teenistuslik aparaat. Ta ei ole volitatud vastu võtma otsuseid, enda nimel saatma kohapeale direktiivjuhendeid. Kui ta asuks sellele teele, siis see tähendaks, et osakond võtab endale parteikomitee funktsioonid, muutub juhtivaks organiks, kes tegutseb sõltumata komiteest. Kui rajoonikomitee võttis vastu ebaõige otsuse, siis võib seda tühistada partei oblastikomitee büroo. Oblastikomitee osakond, pidades üht või teist rajoonikomitee otsust ebaõigeks, peab tegema ettepaneku selle tühistamise kohta oblastikomitee büroole.

Parteikomitee osakond teeb praktilist tööd partei otsuste elluviimisel. Tuginedes parteikomitee büroo vastavaile otsustele või kõrgemalseisvate parteiorganite otsustele, annab osakond selgitusi parteitöö praktika küsimustes, organiseerib tööd üksikute ülesannete täitmisel, instrueerib kohalike parteiorganite töötajaid.

Aidates komiteel ette valmistada vajalikke otsuseid, kontrollides direktiivide täitmist, instrueerides rajoonikomiteede töötajaid, peab komitee osakond põhjalikult tundma asjade olukorda kohapeal. Sellega seoses võib tekkida vajadus osakonnas läbi viia neid või teisi nõupidamisi. Niisuguseid osakonna nõupidamisi võib läbi viia büroo ülesandel.

Oblastikomitee osakondade poolt kokkukutsutud nõupidamiste ülesandeks ei ole parteiorganite aruannete ärakuulamine, vaid parteidirektiivide täitmise kontrollimine, parteiorganisatsioonide abistamine, kogemuste vahetamine, kohalike organisatsioonide töötajate instrueerimine ja vastavais küsimustes oblastikomiteele ettepanekute ettevalmistamine.

KAADRI VALIKUST JA PAIGUTAMISEST

Iga töö edu oleneb kõige rohkem sellest, kellele see on tehtud ülesandeks. Oskuslikult valida kaadrit on organiseerimistöö üks tähtsamaid külgi. Et aga töötajaid õigesti paigutada, kasutada igaühte tema võimete kohaselt, tuleb inimesi tundma õppida.

Kaadri õige valik ja paigutamine on juhtivate parteiorganite eduka tegevuse vajalikuks tingimuseks. Seepärast peavad parteikomiteed pidevalt hoolitsema selle eest, et kõigil vastutavail ametikohtadel oleksid töötajad, kes on suutelised ellu viima partei ja valitsuse direktiive. Ametikohtade loetelu, millised parteiorgan võtab oma pideva vaatluse alla, on kombeks nimetada nomenklatuuriks. Nomenklatuur määratleb inimeste ringi, kellest igaühte eraldi parteikomiteed hästi tundma peavad. Ametikohtade võtmine nomenklatuuri tähendab praktiliselt seda, et töötajaid nendele ametikohtadele kinnitab tingimata parteiorgan. Sellest korrast peetakse kinni mitte ainult tööle määramisel, vaid ka töölt vabastamisel.

Kehtestada alatiseks nomenklatuursete ametikohtade mingit ühtset loetelu kõigile parteikomiteedele on võimatu. Ühtedel ja samadel ametikohtadel on sõltuvalt tingimustest ja parteiorganisatsioonide ees seisvatest ülesannetest erinev tähtsus.

Ei ole vaja nomenklatuuri võtta liiga laialdast töötajate ringi. See muidugi ei tähenda seda, et nende töötajate osa ja tähtsust vähendatakse. Ei ole tingimata vaja näiteks kõiki komsomoli-algorganisatsioonide sekretäre kinnitada partei rajoonikomitees. Kui aga jutt on, ütleme, uute sovhooside komsomoliorganisatsioonide sekretäridest, kus on õige suur arv noori, kes sõidavad kokku kõik-

jalt meie maalt, siis niisuguse organisatsiooni sekretär on otstarbekohane kinnitada partei rajoonikomitees. Või kui võtta sideosakonna ülema ametikoht. Tavaliselt vastutab selle kategooria töötajate määramise ja vabastamise eest täielikult vastav keskasutuse organ. Kuid real juhtudel, kui on jutt suurtest osakondadest suurte käibevahenditega või osakondadest, kes teenindavad rohkearvulisi perioodilise ajakirjanduse ja igasuguste väljaannete tellijaid jne., siis on sellise osakonna ülem otstarbekohane kinnitada. Samasugust lähenemist tuleb kasutada maahaiglates, koolide, ettevõtete jne. juhtivate töötajate ja spetsialistide kinnitamise otstarbekuse küsimuse otsustamisel. Taoline kinnitamine ei tähenda hoopiski nomenklatuuri laiendamist, vaid annab ainult tunnistust parteiorgani oskusest allutada oma töö kaadriga majanduslike ja poliitiliste ülesannete lahendamisele.

Kinnitamisele kuuluvate töötajate nimekirjade kindlaksmääramisel tuleb lähtuda NLKP Keskkomitee juhendist nomenklatuursete ametikohtade vähendamise soovitatavuse kohta, et veel paremini tunda kaadrit, kes jääb nomenklatuuri, samuti aga tõsta keskasutuste organisatsioonide juhtide vastutust kaadri valikul ja paigutamisel ning anda neile võimalus operatiivsemalt lahendada töötajate määramise ja ümberpaigutamise küsimust.

Nomenklatuuri olemasolu ei tähenda mingil juhul seda, et parteikomitee tunneb huvi ainult nende töötajate vastu, kes on personaalselt kinnitatud. Nomenklatuurile ei tohi omistada autarkset tähendust. Parteikomitee peab taotlema seda, et juhtiva aktiivi ring pidevalt täieneks, selleks aga tuleb süstemaatiliselt ja tähelepanelikult tundma õppida ka seda kaadrit, kes ei ole võetud nomenklatuuri, pidevalt töötada selle kaadriga.

Mida tähendab tundma õppida kaadrit? See tähendab otsustada tema üle eelkõige selle järgi, kuidas ta töötab, kontrollida tema tööalaseid ja poliitilisi omadusi töötulemuste põhjal. Muidugi on kaadri igakülgseks tundmiseks vaja omada ettekujutust töötaja eluloost, sellest, kus ta töötas varem, milline on ta haridus jne. Kuid kogu nende andmete tähtsuse juures on partei alati rõhutanud, et ei ole lubatud inimesi tundma õppida ainult ankeetide järgi, paberite põhjal.

NLKP Keskkomitee mõistis hukka säärase praktika ja tegi ettepaneku likvideerida asutustes, organisatsioonides

ja ettevõtetes esinevad kantseleilik-bürokraatlikud moonutused kaadri arvestamisel ja tundmaõppimisel ning luua selles vajalik kord. Kaadri isiklikke arvestuslehti pidada silmas ainult nende töötajate puhul, kes määratakse nomenklatuursetele ametikohtadele ja pole mingit vajadust laiendada isiklike lehtede täitmist mingi muu kategooria töötajaile. Ei tohi lubada, et asutustes, organisatsioonides ja ettevõtetes on nõutud töötajailt, kes asuvad nomenklatuursetele ametikohtadele, kaadri isiklike arvestuslehtede ja elulookirjelduse teistkordset täitmist niinimetatud uuendatud materjalide korras. Asutuse vastav aparaat on kohustatud töötajate isiklikes toimikuis süstemaatiliselt kajastama muudatusi nende eluloolistes ankeediandmetes. Nomenklatuursele ametikohale määramisel on töötaja kohustatud täitma mitte rohkem kui kaks eksemplari isiklikku lehte ja elulugu, sõltumata sellest, kui mitmes organisatsioonis ta peab olema personaalsel arvel.

Kaadriosakondade juhatajate ja töötajate jõud ja tähelepanu peavad olema keskendatud inimeste tegelikule, mitte aga paberlikule tundmaõppimisele.

Igasuguse eduka tegevuse vajalikuks tingimuseks on töötaja personaalne vastutus temale usaldatud töö eest. Range personaalne vastutus on vajalik ka kaadri valikul. Kaadri kinnitamine parteiorgani poolt ühele või teisele juhtivale ametikohale ei ole formaalne protseduur. Inimesed, kes esitavad töötajaid kinnitamiseks, peavad kandma personaalset vastutust, ja parteiorganitel tuleb kasvatada oma töötajais seda vastutustunnet. Töös kaadriga ei tohi lubada isiklikku vastutamatust. See, kes välja valib ja toetab ebaväärikaid inimesi, peab vastutama selle eest.

RAJOONIKOMITEE OSA PARTEI-ALGORGANISATSIOONIDE SEKRETÄRIDE VALIKUL

Õigus valida parteiorganisse on iga parteiliikme lahutamatu õigus. NLKP põhikiri ja partei Keskkomitee instruktsioon «Juhtivate parteiorganite valimiste teostamise kohta» kohustavad rangelt kinni pidama valimiste demokraatlikust korrast, kindlustama esitatud kandidaatide vaba läbiarutamist kommunistide poolt, kandidaatide taandamise ja nende kritiseerimise piiramatut õigust.

Kinnine (salajane) hääletamine tagab kommunistidele võimaluse valida neid, keda nad peavad kõige väärikamaiks.

Partei rajoonikomitee üheks tähtsamaks kohustuseks on valvata sisepartеilise demokraatia printsiipidest kinnipidamist, otsustavalt võidelda igasuguste katsetega kitsendada partei liikmete õigusi. Eelkõige peab ta hoolitsema selle eest, et partei-algorganisatsioonide juhtivate organite valimistel ei esineks kandidaatide pealesundimist. Sellega seoses ei saa pidada õigeks mõnede rajoonikomiteede taotlust igal juhul soovitada parteikoosolekuil oma kandidaate. Niisugune soovitus ei saa jätta kommuniste sidumata ja viib partei liikmete vastutuse vähendamisele, takistab nende initsiatiivi ja isetegevuse arenemist.

Muidugi on võimalikud juhtumid, kus partei-algorganisatsiooni on vaja saata töötajat teisest organisatsioonist. Siis soovitab rajoonikomitee kommunistidele oma kandidaati, annab neile võimaluse töötajaga igakülgselt tutvuda, saada oma arvamust tema kohta. Võib esineda ka teisi juhtumeid, kus rajoonikomiteel on otstarbekohane teha kommunistidele teatavaks oma arvamus ühe või teise kandidaadi kohta. Kuid sealjuures tuleb silmas pidada, et rajoonikomitee võib-olla ei tea kõiki asjaolusid, mis iseloomustavad seda kandidaati, ning oleks lubamatu käsutamine ja bürokratism mitte kuulda võtta kommunistide arvamust, kes peavad kandidaati põhjendatult vastuvõetamatuks.

Nõuda rajoonikomitee esindajailt seda, et nad iga hinna eest taotleksid soovitatavate kandidaatide valimist, tähendaks asuda kommunistide õiguse jämeda rikkumise teele, kasvatada aktiivi parteile võõras käsutamise ja administreerimise vaimus.

Rajoonikomitee peab saatma oma esindajana partei-algorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekule autoriteetse ja kogenud töötaja. Ta võib osa võtta küsimuse arutamisest selle kohta, keda on vaja valida organisatsiooni juhtideks, tuginedes sealjuures tõsistele argumentidele, ilma käsutamise varjundita. Rajoonikomitee esindaja tähtsamaks ülesandeks on ära kuulata juhtivate parteiorganite aadressil tehtav kriitika ja taotleda puuduste likvideerimist, arukate ettepanekute elluviimist, abistada parteiorganisatsioonil ära märkida töö parandamise abinõusid.

Meie partei on juhtiv partei. Seepärast ootab rahvas õigustatult parteiorganisatsioonidelt peale õigete üldsuundade ka elavat organiseerimistööd, kõigi rahvamajandusharude konkreetset juhtimist. Ja mida operatiivsem on see töö, seda paremini organiseeritakse vastu võetud otsuste täitmist, seda kiiremini võidetakse puudused, seda tugevamaks muutub Nõukogude riik. Partei on alati rõhutanud, et õige poliitilise joone teostamist tuleb tagada ja tugevdada organiseerimistööga.

Täitmise kontrolli olemus ei seisa selles, et vastu võtta veel üht otsust, mis konstateerib neid või teisi puudusi. Kontrollida tähendab organiseerida täitmist, mitte fikseerida, vaid parandada vigu. Lenin märkis, et majandusplaanide väljatöötamine ja nende täitmise kontrollimine nõuavad, et asjalik ökonomist asub uurima materjale, analüüsib läbi praktilised kogemused ja ütleb: viga on seal ja seal, see on vaja parandada nii ja nii. Asjalik administraator, sellise uurimistöö alusel, teeb vastava ettepaneku või viib ise läbi isikute ümberpaigutamise, aruandluse muutmise, aparaadi ümberkorraldamise. Lenin tegi ettepaneku, et töötajad «uuriksid üksikasjaliselt meie plaanide täitmist, meie vigu selles praktilises töös, nende vigade parandamise meetodeid. Ilma niisuguse uurimiseta me oleme pimedad» (32. kd., lk. 121).

Ei saa teostada ühe või teise otsuse täitmise kuigivõrd tõsist kontrolli, kui ei õpita konkreetselt ja põhjalikult tundma altpoolt tulevaid kogemusi ning kui niisugusele tundmaõppimisele ei tõmmata kaasa selle otsuse otseseid täitjaid. Iga otsus, kui ta on muidugi õigesti ette valmistatud, on teatavate eluliste kogemuste peegelduseks kõigi oma plusside ja miinustega. Täitmise kontrollimine tähendab koos allastme töötajatega analüüsida elavat praktikat. Niisugusel suhtumisel kogutud elavate kogemuste tundmaõppimisse võib välja selgitada ka otsuse enda puudusi, võib ilmneda, et otsuse üksikud punktid on vananenud, et plaanid on olemasolevate reaalsete võimaluste ja reservidega võrreldes madalamad jne.

Niisugune elavate kogemuste tundmaõppimine, mis võimaldab objektiivselt avastada puudusi, välja selgitada nende tekkimise põhjusi, ära märkida abinõusid ja aidata puudusi parandada, — ongi läbiproovitud parteiliseks

lähenemiseks täitmise organiseerimisele ja kontrollile. Niisugust lähenemist ei või asendada pinnapealse uurimisega, puht kantseleiliku kontrolliga, kus elavate kogemuste igakülgse tundmaõppimise asemel kogutakse ja kontrollitakse pabereid ja teateid.

Töötajad, kes valmistavad šabloonilisi resolutsioone, milledes värvivad mustaks kõik organisatsiooni elu küljed, kujutavad inimesi ja nende tegevust kõverpeeglis, desorienteerivad tahtlikult või mittetahtlikult parteikomitee juhtimist. Taoliste dokumentide autorid, vaadates elu läbi mustade prillide ja mitte märgates midagi positiivset alamalseisvais organisatsioonides, sarnanevad nende inimestega, kelle ajudesse on tekkinud must laik, millel on võime «külge tõmmata ja seejärel peegeldada ainult negatiivse iseloomuga nähtusi, fakte ja mõtteid», nagu väljendas A. M. Gorki.

Partei karistab karmilt katsete eest tegelikkust ilustada, nõuab, et kommunistid kriitika ja enesekriitika relvaga välja selgitaksid puudusi, võitleksid paraadliku heaolu ja tööedusammudest joobumise vastu. Kuid sellest ei järeldu, et on lubatud kujutada partei ja majanduselu kontrollitavas organisatsioonis ainult musta värviga, sest tegelikus elus nii ei ole, nagu ei ole varju ilma valguseta. Isegi kõige mahajäänumates rajoonides leidub üksikuid kolhoose, brigaade ja eesrindlikke inimesi — üleliidulisest põllumajandusnäitusest osavõtjaid, tootmisnovaatoreid —, kes näitavad sotsialistliku töö eeskuju. See aga, kes partei direktiivide täitmist kontrollides suleb silmad positiivsete kogemuste terakeste ees, ei lähe mitte ainult mööda elutõest, vaid unustab ka peamise, millele on suunatud kontroll, — leida teid puuduste parandamiseks, aidata likvideerida mahajäämust. Näidata, kuidas tuleb olukorda parandada, saab ainult siis, kui tugineda olemasolevatele eeskujudele, eesrindlike inimeste elavatele kogemustele.

V. I. Lenin soovitas järjekindlalt kõigile organisaatoritele, propagandistidele ja agitaatoritele pöörata «rohkem tähelepanu kommunistliku ülesehitustöö kõige lihtsamaile, kuid elavaile, elust võetud, elus kontrollitud faktidele...» (29. kd., lk. 386).

Direktiivide täitmise kontroll ei tohi muutuda ainult igasuguste puuduste väljaotsimiseks. Ei ole õige, kui kontrollijad näevad oma ülesannet selles, et kirjutada

piitsutavamat aruannet, avastada võimalikult rohkem patte, taotleda täitjaile karistust. Taolistel juhtudel hoolitsevad kontrollijad kõige vähem selle eest, et aidata kohapeal orienteeruda otsuste mittetäitmise põhjustes ning likvideerida raskuste ja puuduste allikaid. Säärane kontroll on bürokratismi avalduseks, annab tunnistust sellest, et kontrollijad on kaotanud inimestega pideva hoolika töö harjumuse ning on täis usku ainult kantselei jõusse, aruandemärkmetesse, resolutsioonidesse ja korraldustesse.

Püüetes võimalikult rohkem ette valmistada ja ära kuulata aruandeid avaldub harjumuse jõud asendada elavat organisatoorset abi kohapeal paberite ja resolutsioonidega. Sageli püütakse iga juhendit vormistada kirjalikult, kusjuures vastu võetakse rohkesti pikki ja laialivalguvaid otsuseid, kus loetletakse abinõusid, mida peavad ellu viima allastme organisatsioonid, ilma kõrgemalseisva organi erilise sellekohase otsuseta. Niisuguse resolutsioonide rohkuse juures on võimatu kindlustada nende kvalifitseeritud ettevalmistamist, selliste direktiivide täitmise kontroll aga lülitatakse peaaegu täielikult välja.

Ei saa märkamata jätta ka seda, et sageli parteikomitee osakonnad avaldavad aktiivsust ainult kuni otsuse vastuvõtmise momendini, pärast seda aga, kui see on alla kirjutatud, kaotavad selle vastu igasuguse huvi. Tegelda lõputute revideerimiste ja revisjonidega, fotografeerida puudusi, seejärel aga kirjutada ja ümber kirjutada ühtesid ja neidsamu resolutsioone «täitmise kontrollimise korras» — see ongi kõige halvem kantseleilikkuse liik parteitöös.

KAS ASJAST HUVITATUD TÖÖTAJAID ON VAJA VAREM TUTVUSTADA OTSUSE PROJEKTIGA

Otsus võetakse vastu selleks, et olukorda parandada. Niisugune saab olla ainult otsus, mis õigesti peegeldab asjade olukorda, üldistab kollektiivseid kogemusi. Otsuse ettevalmistamisel on vaja hästi tundma õppida fakte, nõu pidada teadlike inimestega ja tingimata välja selgitada nende töötajate arvamus, keda kavatsetav otsus otseselt puudutab. Mõnes rajoonikomitees esineb juhtumeid, kus instruktor, valmistades otsuse projekti ja kogudes faktilist materjali, püüab seda kuni büroo istungini varjata, et aruandev töötaja ei saaks parandada avastatud puudusi. Nii võib talitada ainult siis, kui ei juhinduta asja huvidest, vaid sellest, et teravate faktidega mõju avaldada. Vastupidi, tähtis on, et avastatud puudused parandataks võimalikult kiiremini.

Fakte koguda ei olegi nii raske töö. Peamine on aidata organiseerida, töö korda seada, mitte ainult puudusi välja selgitada, vaid ka taotleda nende parandamist. Kui töö nii rajada, siis ei ole alati vaja vastu võtta otsust. Instruktori ülesandeks ei ole koguda võimalikult rohkem negatiivseid fakte, vaid tarvitusele võtta abinõusid puuduste parandamiseks.

Parteitöötaja, kes ei aseta avastatud puuduste likvideerimise küsimust kohalike juhtide ette, ei räägi nendele oma järeldustest, vaid kogub kuni büroo istungini fakte, teeb jämeda vea. Sõltumata sellest, kas küsimus valmistatakse ette parteiorgani bürool arutamiseks või mitte, peab parteitöötaja võimalikult kiiremini taotlema tema poolt ilmsikstehtud puuduste likvideerimist. Kui aga küsimus on arutamiseks ette valmistatud ja otsuse projekt varem

koostatud, siis tuleb neid ja kõiki materjale tutvustada asjast huvitatud töötajaile. See on vajalik selleks, et vältida igasuguseid faktilisi ebatäpsusi, et mitte eksida järeldustes ja aruandvale töötajale anda võimalust aruande ettevalmistamiseks. Kui küsimus on hästi läbi uuritud, projekti autorid oma järeldustes veendunud, siis ei ole neil midagi karta. Tavaliselt projekti ei tutvustata seal, kus tuntakse endid ebakindlaina, kardetakse, nagu võiks töötaja, keda projekt puudutab, neid või teisi seisukohti ümber lükata.

Et otsus oleks õige ja igakülgne, on väga kasulik tutvustada selle projekti enam kogenud, teadlikele töötajatele, tähelepanelikult arvestada nende märkusi ja soove.

ALGORGANISATSIOONIDE SEKRETÄRIDE SEMINARID

Neile, kel esmakordselt tuleb algorganisatsioone juhtida, on eriti vajalik abi ja nõuanne. Kuid ka kogenud töötaja vajab instrueerimist. Elu püstitab pidevalt uusi küsimusi. Partei-algorganisatsioonide osa tuleb tõsta, ja igale sekretärile on eriti tähtis, et oleks korraldatud alatine kogemuste vahetamine, praktikas tekkiva kõige positiivse kogumine, puuduste seltsimehelik kritiseerimine.

Seminarid ongi selleks vormiks, mis võimaldab pidevalt tõsta sekretäride kui poliitiliste juhtide ettevalmistuse taset, juhtida neid uutele mõtetele, õhutada enda ja seltsimeeste kogemuste üldistamisele.

Peamine, mille poolest peab erinema seminaride sisu, on side eluga; ei ole tarvis abstraktseid teemasid, vaid seda, mis on tööks vajalik täna ja homme, seda, mis tööd tõeliselt abistab. Sellepärast ei ole vaja kirjutada õppuste teemasid mitme kuu peale ette. Kui on võimalik, siis tuleb seminare korraldada diferentseeritult. Leidub muidugi ka üldisi küsimusi, mis on kasulikud kõigi parteiorganisatsioonide sekretäridele, kuid tööstusettevõtte parteiorganisatsiooni sekretäril on ühed küsimused, kommunistide juhtidel, kes töötavad kaubanduses, aga teised küsimused; erinev on ka kooli ja nõukogude asutuse parteiorganisatsiooni tegevus jne.

On väga tähtis, et rajoonikomitee õigeaegselt märkaks küsimusi, mis huvitavad parteiorganisatsioonide sekretäre, ei loeks endale häbistavaks küsida sekretäridelt, mida tuleks arutamisele võtta lähemal ajal. Kuna seminar on ka instrueerimise vorm, siis võivad paljud teemad olla seotud tööga partei ühe või teise otsuse, parteiorganisat-

sioonide ees seisva ühe või teise tähtsa ülesande täitmisel. Kuid neil juhtudel tuleb vältida ohtu muuta seminar «tuupimiskohaks», mida vahel ette tuleb.

XX kongressil märgiti, et paljude aastate kestel ei ole meie parteikaadris küllaldaselt kasvatatud kõrge vastutuse tunnet majandusliku ülesehitustöö praktiliste küsimuste lahendamise eest. Et edukalt töötada, peab parteiorganisatsiooni sekretär orienteeruma tehnika ja ökonoomika küsimustes, tundma majandamist. Sellepärast on täiesti loomulik, et parteiorganisatsioonide sekretäride seminaridel peavad olema niisugused teemad, mis aitaksid sekretäridel parandada organiseerimistööd majanduse alal: tööviljakuse tõstmise teedest, omahinna alandamisest ja väljalastava toodangu kvaliteedi parandamisest, uue tehnika ja mehhaniseerimise juurutamisest, tööst ratsionaliseerijate ja leiutajatega jne.

Seminaridel käsitletavate teemade tihe side tehnika, ökonoomika ja tootmise organiseerimise probleemidega ettevõtetes ja kolhoosides on seminaride efektiivsuse vältimatuks tingimuseks. Kuid praktikas ilmnevad järgmised vead: tehnika ja ökonoomika küsimusi esitatakse sekretäridele samasugusel viisil nagu neid esitatakse insenertehnilistele töötajatele ja majandusjuhtidele. Kuid üks asi on rääkida tehnilisest progressist inseneridega, teine asi aga sekretäridega. Juhtivale parteitöötajale on peale küsimuse olemuse tundmise tähtis aru saada, et temale tähendab võidelda tehnilise progressi eest organiseerida tööd konstruktorite, tehnoloogide ja leiutajate hulgas, osata korraldada ühiskondlikku kontrolli partei direktiivide teostamise eest tehnilise poliitika alal jne.

Kui parteiorganisatsioonide sekretäridele korrata sedasama, mida võib öelda igale teisele auditooriumile, siis milleks on nende jaoks vaja korraldada spetsiaalset seminari. Tuleb relvastada sekretäre oskusega töötada inimestega, oskusega igale ülesandele läheneda rahvahulkade organiseerimise ja kasvatamise seisukohalt.

Sellest, et seda mitte alati ei arvestata, räägib paljudel seminaridel ideoloogilise töö küsimuste puudumine. Vähe arutatakse seminaridel parteitöö niisuguseid külgi, nagu sidemete pidev tugevdamine rahvahulkadega, hoolitsus töötajate igapäevase elu eest, oskus rajada agitatsioonitööd kollektiivi meeleolu arvestades, võitlus mineviku iganditega inimeste teadvuses, kodanliku ideoloogia aval-

dustega jne. Küllaldaselt ei pöörata sekretäride tähelepanu noorsoo kasvatamise küsimustele.

Järsk pööre majandusliku ülesehitustöö poole, mida nõudis parteiorganisatsioonidelt NLKP XX kongress, ei eelda ideoloogilise ja kasvatustöö nõrgendamist, vaid vastupidi, selle laiendamist, organisaatorliku ja kasvatustöö tugevdamist rahvahulkades.

Tuleb pidevalt hoolitseda ka partei-algorganisatsioonide sekretäride seminaride ideelise taseme tõstmise eest. Kogemuste vahetamine on seminaridel peamine. Kuid kogemusi vahetada ei tähenda rääkida ainult saavutatud tulemustest, tähtis on õigesti näidata tööprotsessi ja neid järeldusi, millele viivad kogemused, hoiatada ühe või teise küsimuse lahendamisel tekkinud vigade eest.

Mõnedel sekretäridel on väga tugevad järgmised eelarvamused. Neile näib, et kogemusi vahetada tähendab kiita. Ja kui juttu on positiivsetest kogemustest, siis ei ole siin enam mingit puudust. Kuid elus ju nii ei ole, ja seminaridest osavõtjaile ei ole vaja võiduraporteid, vaid elulisi jutustusi, mis aitaksid neile selgeks teha, kuidas tuleb tegutseda ühes või teises olukorras.

Samuti poleks õige loobuda seminaridel ka üldistavatest ettekannetest ja loengutest, milles antakse parteilise ülesehitustöö tähtsamad printsiibid, sest neid printsiipe tundmata või neid alahinnates võib alati sattuda põhimõttelageduse teele. Parteilise ülesehitustöö leninlike printsiipide jõud seisab selles, et nad annavad sekretäridele võimaluse iseseisvalt, sõltumata olukorrast, alati leida õige parteilise lahenduse. Partei-algorganisatsioonide sekretäridele on kasulik pidada ettekandeid kollektiivse juhtimise printsiibist, parteipoliitilise ja majandusliku töö ühendamisest, majanduse parteilise juhtimise printsiipidest jt.

Seminar ei ole ainukeseks parteiorganisatsioonide sekretäridega töötamise vormiks. Ta ei saa asendada instrueerimist kohapeal, rajoonikomitee töötajate individuaalseid vestlusi sekretäridega, rajoonikomitee operatiivset reageerimist sellele, mis toimub ühes või teises algorganisatsioonis. Kuid kõige selle juures on seminaride osa raske ülehinnata, ja tuleb taotleda, et need alaliselt tegutseksid kõigis rajoonides, et rajoonikomiteede sekretärid peaksid oma tähtsaimaks kohustuseks juhtida seminare ja neil isiklikult esineda.

AJAKIRJANDUSE JUHTIMINE

Kohalike ajalehtede põhiülesanne seisab selles, et partei ja valitsuse poliitikat ja abinõusid propageerides ning kohaliku elu konkreetsetele, lähedastele ja arusaadavatele faktidele tuginedes kasvatada elanikkonda ideelis-poliitiliselt, organiseerida töölisi, kolhoosnikuid ja intelligentsi partei ja valitsuse poolt püstitatud ülesannete lahendamisele.

Paljud rajooniajalehed pälvivad lugejate armastust sellega, et nad mitmekülgselt valgustavad kohalikku elu, aktiivselt võitlevad põllumajanduse tõusu eest, kirjutavad lihtsalt, asjatundlikult, tuginevad laialdasele autorite aktiivile.

Kohalik ajaleht saab siis olla elav ja huvitav, kui selle tööst laialdaselt osa võtavad töölised, kolhoosnikud, masina-traktorijaamade töötajad, kohalik intelligents ja parteiaktiiv. Massilisus on see, mida eelkõige peab taotlema iga toimetus.

Kui rajooniajaleht täidetakse peamiselt kohalike organisatsioonide otsustega, koosolekute ja istungite aruannetega (niisuguseid ajalehti aga on veel rohkesti), kui toimetus avaldab peamiselt koosseisuliste kaastöötajate materjale, siis kaotab trükisõnaline häälekandja massilise ajalehe ilme. Niisugustes rajooniajalehtedes tavaliselt populariseeritakse nõrgalt eesrindlikke kogemusi, valgustatakse vähe sotsialistlikku võistlust põllumajanduskultuuride saagikuse tõstmise ja ühisloomapidamise arendamise eest. Toimetus, kes on nõrgalt seotud lugejatega, on sunnitud kasutama juhuslikku materjali ja tema töös on vead paratamatud.

Paljude ajalehtede puudused on seletatavad sellega, et vastavad parteikomiteed neid nõrgalt juhivad, ei tegele

nendega pidevalt, ei omista tähtsust sellele, kas ajaleht on seotud lugejatega või mitte. Ajalehega peab tegelema partei rajooni- või linnakomitee esimene sekretär isiklikult, mitte aga asetama ajalehe juhtimist propaganda- ja agitatsiooniosakonnale.

Partei Keskkomitee otsus «Rajooniajalehtedest» 13. juulist 1940 kohustab partei rajooni- ja linnakomiteede esimesi sekretäre «isiklikult juhtima oma kohalikku ajalehte, pidevalt jälgima selle sisu ning suunama ajalehte rajooni ees seisvate järjekordsete poliitiliste ja majanduslike ülesannete lahendamisele, tagama ajalehe jaoks poliitiliselt ja kirjanduslikult haritud töötajate valiku».

Toimetus on kohustatud oma tööd tingimata tegema tihedas kontaktis parteikomitee osakondadega, ajalehetöö küsimusi tuleb arutada bürool, kuid pidevalt peab ajalehega tegelema esimene sekretär isiklikult. See on tähtsaimaks tingimuseks, et ajaleht oleks operatiivne, et ta osutaks parteikomiteele kogu tema töös tõhusat abi.

1952. aasta otsuses «Rajooniajalehtede parandamise abinõudest» keelas partei Keskkomitee rajoonikomiteedel rajooniajalehtede toimetajaid eemale tõmmata põhitöölt pikaajaliste komandeeringutega majanduslike kampaaniate läbiviimisel. Ajakirjandus on kõige kaugemale tulistav ideeline relv, ja see rajoonikomitee teeb vea, kes arvab, et ta rohkem võidab, kui ta lähetab komandeeringusse inimesed, kes peavad kindlustama selle relva toimet.

Üks ajakirjanduse parteilise juhtimise tähtsaim külg seisab selles, et toetada ajalehe õigeid kriitilisi esinemisi. Suhtumine ajalehe kriitilistesse väljaastumistesse on kujukaks ajakirjanduse juhtimise taseme näitajaks. Iga rajoonikomitee peab olema huvitatud sellest, et ajaleht oleks võitlev, et ta aktiivselt mõjutaks elu. Nõuda toimetuselt kriitiliste artiklite tingimata kooskõlastamist on tegelikult kriitika summutamine.

Keskkomitee otsuses «Kriitika summutamise faktidest Orjoli oblasti Kromõ rajooni parteiorganisatsioonis» (1954) mõisteti partei Kromõ rajoonikomitee hukka selle pärast, et ta asetas toimetuse niisugustesse tingimustesse, kus see oli sunnitud ametlikus korras suunama rajoonikomiteesse kõik ajalehele saabunud kriitilised signaalid, selleks et saada rajoonikomitee sekretäridelt luba materjalide trükiks ettevalmistamiseks. Rajoonikomitee sekretärid püüdsid ilustada asjade tegelikku olukorda, näidata aja-

kirjanduses rajooni elu ainult positiivsest küljest, silusid ajalehe kriitilisi väljaastumisi, nõudsid tema materjalides eriti teravate kohtade mahatõmbamist.

Kohaliku ajalehe toimetaja on üks vastutavaid töötajaid. Kinnitades oma häälekandja toimetaja, on parteikomitee veendunud, et kommunist, kellele usaldatakse see vastutav tööpost, teostab õigesti partei joont. Kui komitee arvab, et ajalehte ei juhita õigesti, võib ta toimetajat parandada, kuid asetada toimetaja olukorda, kus ta peab iga oma sammu kooskõlastama komiteega, — see tähendab vähendada ajakirjanduse osa ja poliitilist juhti, kelleks on toimetaja, alla kiskuda tehnilise töötaja olukorda.

Komitee ülesandeks on abistada toimetajat kõiges, sealhulgas ka julge ja printsipiaalse kriitika, eriti altpoolt tuleva kriitika arendamisel.

Kohaliku ajakirjanduse töötajad asuvad vastutavas lõigus võitluses partei ja Nõukogude valitsuse otsuste täitmise eest. Nende töö väärib tähelepanu ja austust. Tuleb pidevalt hoolitseda ajalehetöötajate tööalase kvalifikatsiooni tõstmise eest, aidata toimetuste kollektiividel tugevdada ajalehtede võitlusvõimet.

Peamine on toimetuste kollektiivide parteipoliitiline karastamine, nende kasvatamine kõrge ideelisuse ja printsipiaalsuse vaimus, leppimatuse vaimus võõra ideoloogia igasuguste avalduste vastu, mahajäänud vaadete, tardumuse ja rutiini vastu. Kes ka ei oleks ajalehe töötaja, parteitu või partei liige, toimetaja või lihtne kirjanduslik kaastööline, ta on eelkõige poliitiline võitleja, ja see määrabki kogu tema tegevuse. Kui marksistlik-leninliku teooria tundmine on kohustuslik iga ala spetsialistile, siis ajakirjanikule on revolutsioonilise teooria omandamine tema ettevalmistuse kõige olulisemaks küljeks.

Partei poliitikal, mille teostamisele pühendab end nõukogude ajakirjanik, on sügavalt teaduslik-teoreetiline põhjendus, ja edukalt võib võidelda partei poliitika elluviimise eest ainult siis, kui väsimatult tõsta oma marksistlik-leninlikku ettevalmistust. Mitte omandades teooriat, ei suuda ajakirjanik tõusta isegi selleni, et analüüsida olukorda, mis on juba tuntud ja millele on hinnang antud. Kuid temal tuleb ju sageli nagu luurajal esimesena kokku puutuda faktidega, mis ei ole veel saanud hinnangut, nähtustega, milledes tuleb orienteeruda oma pea järgi. Seepärast on vajalik, et igaüks, kes pühendab end tööle ajakirjan-

duses, pidevalt tõstaks oma marksistlik-leninlikku ettevalmistust, rikastaks end ühiskonna arenemise seaduste, partei ajalooliste kogemuste tundmisega.

Nõukogude ajakirjanikul tuleb kirjutada kõige mitmesugusematest küsimustest, kokku puutuda erinevate inimestega. Kui ajakirjanduse töötajal tuleb kirjutada tehasest või kolhoosist, siis ei saa ta oma ülesandega toime tulla, vestlemata vastavate juhtivate töötajatega, tundma õppimata aruande- ja muud materjali. Kuid ajakirjanik ei tule oma ülesannetega toime ka sel juhul, kui ta lihtsalt reprodutseerib seda, mida talle räägiti. Ajakirjanduse töötajad, kes on asunud sellele teele, on sageli sattunud ametkondlike huvide püünistesse, nad on kaotanud oma kõige väärtuslikuma eelise — sõltumatuse igasugustest asutustest ja keskasutustest. Pealegi ei anna niisugune sõltumatus ajakirjanikule mitte ainult võimaluse objektiivselt, printsipiaalselt, parteilistelt seisukohtadelt hinnata olukorda ühes või teises töölõigus, avastada puudusi, vaid võimaldab ka nähtavale tuua uut, mis väärib levitamist, otsida ja leida inimesi, kelle kogemused ja mõtted pakuvad ühiskondlikku huvi.

V. I. Lenin, rõhutades ajakirjaniku kõrget vastutust, kirjutas ühe töötaja poole pöördudes: «... et Te ei unusta, et olete parteiajalehe kaastööline, ja ärge laske unustada seda ka neil, kes Teid ümbritsevad» (34. kd., lk. 352). Niisugust vastutustunnet tulebki parteiorganisatsioonidel ajakirjanduse töötajais pidevalt arendada, otsustavalt võideldes tegelikkuse moonutamise faktide vastu ajalehtede veergudel, lohaka töössesuhtumise, kitsa praktilise tegutsemise ja apoliitilisuse avalduste vastu.

Tähtsaim ülesanne töös ajakirjanduse kaadriga seisab selles, et arendada ajakirjanikes nõudlikkust põhjalikult tundma õppida elu, võitu saada pealiskaudsusest, mis on veel omane paljudele ajalehetöötajatele. Ajakirjanik, kes ei tunne ega õpi tundma elu, annab elutu materjali, see aga, kes kasutab oma töös isiklikke tähelepanekuid, kes põhjalikult tunneb seda, millest ta kirjutab, suudab alati köita lugejat.

On teada, missuguse tähtsuse omistas V. I. Lenin uue elu tegeliku ülesehitamise faktide kogumisele, hoolikale kontrollimisele ja tundmaõppimisele, kuidas ta nõudis, et ajalehed väldiksid üldisi sõnu, poliitilist kärkimist, kuid

püüaksid kindlaks teha, missugused on reaalsed edusammud, millega need on saavutatud, kuidas neid laiendada.

Selleks, et levitada eesrindlikke kogemusi, kõrge viljakusega töö parimaid eeskujusid, propageerida teaduse ja tehnika saavutusi, tuleb tõsiselt, igakülgselt tundma õppida kogemusi, süveneda nende olemusse, hinnata nende tähtsust nii nagu vaja. Peale selle tuleb osata neid kogemusi nii kirjeldada, et lugeja selgesti mõistaks nende sisu ja võiks neid rakendada omaenda töös.

See ei tähenda hoopiski, et ajakirjanikud peavad olema mingisugused «kõikteadjad», kes oskavad kirjutada kõigest ja ükskõik mis puhul. Meil on vaja niisuguseid ajalehetöötajaid, kes, omades kõrget üldkultuurilist taset, oleksid teataval määral spetsialiseerunud ajakirjaniku elukutses, kes õpiksid järjekindlalt tundma teatud tööpiirkonda — tööstust, põllumajandust, kultuurilist ülesehitustööd — mitte ainult üldilmelt, vaid ka üksikute, kõige tähtsamate harude järgi. Seepärast on vaja kõikjal organiseerida ajakirjanikele ökonoomika ja agrotehnika küsimuste ning tänapäeva tehnika saavutuste tundmaõppimist töös-tuses, pidada võitlust pinnapealsuse ja sõnadetegemise vastu, mis võivad ajakirjanduse autoriteeti ainult vähendada.

On veel üks tähtis õppeala, mida tuleb pidevalt rakendada toimetustes. Tuleb pidevalt taotleda seda, et ajakirjanduse töötajad omandaksid kirjanduslikku meisterlikkust, rikastaksid oma keelt, saaksid lahti kuivusest, kulunud väljendustest ja kujutlusvahendite vaesusest.

Parteiorganisatsioonid peavad hoolitsema selle eest, et toimetuste kollektiivides alaliselt valitseks loominguline õhkkond, et töötajate kirjanduslikud edusammud ja ebaõnnestumised ei jääks tähele panemata, vaid et seltsimeheliku kriitika ja vastastikuse abiga aidataks kaasa inimeste kasvule, et ei esineks niisugust ajakirjanikule ohtlikku haigust, nagu ükskõiksus ja mitteloova töö tegemine.

Töö ajakirjandusliku kaadriga on üks ajakirjanduse parteilise juhtimise tähtsaimaid külgi. Juhtimine peab aga toimuma pidevalt, arvestades neid iseärasusi, mis on omased sellele ideelisele relvale. Mõned parteikomiteed piirduvad sellega, et aeg-ajalt kinnitavad toimetuste tööplaanid ja kuulavad ära nende aruanded. Kuigi plaanide kinnitamine ja toimetuste aruannete esitamine bürool ja pleenumitel on tähtis, ei tohi ajakirjanduse juhtimine sellega piirduda.

Ajalehtede aparaat on nagu parteiaparaadi otsene jätk, ja ajalehetöötajate juhtimise meetodites on palju ühist üksikute komiteede juhtimise meetoditega. Selleks on eelkõige juhtivate töötajate isiklik kokkupuutumine ajakirjanikega, neile ühtede või teiste ülesannete, nõuannete ja abi andmine ning kriitiliste märkuste tegemine. Ajalehetöötajad peavad olema parteikomitee silma all. Neile ei tule vaadata ainult kui kirjanduslikele töötajaile, vaid tuleb samuti taotleda, et nad täidaksid oma parteilist kohustust — informeeriksid komiteed sellest, millega nad kokku puutuvad kohapeal, püstitaksid uusi küsimusi, teeksid ettepanekuid. Niisugusel pideval suhtlemisel on hindamatu tähtsus ajakirjanduse parandamiseks, ajakirjanike poliitiliseks ja loominguliseks kasvuks.

*

NLKP põhikiri kohustab partei liikmeid «arendama enesekriitikat ja altpoolt tulevat kriitikat, esile tooma töös esinevaid puudusi ja taotlema nende kõrvaldamist, võitlema paraadliku heaolu ja tööedusammudest joobumise vastu». Kui see on põhikirjas ette nähtud kohustuseks partei liikmele, siis seda enam on kriitika arendamine kohustuseks parteiorganitele. Põhikirjas öeldakse, et kriitika ja enesekriitika arendamine ning kommunistide kasvatamine puudustesse leppimatu suhtumise vaimus on iga partei-algorganisatsiooni ülesanne.

Ajaleht on kriitika ja enesekriitika mõjus vahend. Nagu nõuab partei, peavad parteikomiteed tundma huvi selle vastu, et ajaleheveergudel arendataks ulatuslikumat kriitikat, et see aitaks tööd parandada. Seepärast ei ole õige, kui küsitakse, keda on ajalehel õigus kritiseerida ja keda mitte. Tal on õigus kritiseerida kõiki, kuid sealjuures ei tohi ta vastandada end parteikomiteele. Poliitiline töötaja — ajalehe toimetaja aga ongi niisugune töötaja — ei tohi lähtuda ainult kritiseerimise formaalsest õigusest. V. I. Lenin kutsus üles mitte ära segama formaalset demokratismi revolutsioonilise otstarbekusega. Omades õigust kritiseerida iga töötajat, on toimetus kohustatud alati lähtuma sellest, kas ta kriitika abistab tööd, missugune peab olema kriitika neis või teistes tingimustes.

Ühe rajooniajalehe toimetaja esines oblastikomitee töötajate peale niisuguse kaebusega. Kolhoosi oli saabunud uus esimees, üks kolmekümne-tuhandelaste hulgast. Kahe

nädala möödumisel kritiseeris teda ajaleht ja tõi ära õela karikatuuri, mis kujutas uut töötajat paadunud bürokraadina. Oblastikomitee juhtis sellele ajalehe tähelepanu. Kas ajalehel oli õigus kritiseerida kolhoosi esimeest, kes ei olnud jõudnud veel sammugi astuda? Formaalselt oli õigus. Tegelikult aga tegi toimetaja vea, ta ei abistanud oma kriitikaga, vaid kahjustas tööd. Toimetusele ei juhitud tähelepanu mitte sellepärast, nagu ei oleks tal õigus kritiseerida, vaid sellepärast, et ta ei osanud seda õigust kasutada asja huvides.

Ajalehe toimetamine on vastutusrikas parteiline ülesanne. Meie partei traditsioonideks on teha see kohustus ülesandeks kogenud, hästi ettevalmistatud ja ideeliselt kindlatele töötajatele.

Toimetaja ei ole ainult ajalehe juhtija, ta kuulub vastava parteiorganisatsiooni — rajooni- või oblastiorganisatsiooni juhtivasse tuumikusse. Seal, kus aru saadakse ajakirjanduse osast, valitakse toimetajaiks inimesed, kes on väärilised olema komitee liikmed. Olles poliitiline juht, peab toimetaja vastutama olukorra eest, hoolitsema selle eest, et kriitika aitaks kaadril paremini töötada, tugevdada distsipliini, kuid ei oleks kriitikaks kriitika pärast.

Partei mõistab hukka niisuguse praktika, kus toimetaja asetatakse õigusteta olukorda ja kus ta iga oma sammu peab kooskõlastama parteikomiteega. Kui toimetaja aktiivselt osa võtab kogu parteikomitee tööst, lähtub asja huvidest, siis leiab ta saabunud kriitilise materjali läbivaatamisel alati õige lahenduse. Kuid võib esineda niisuguseid juhtumeid, kus toimetaja peab küsimuse ühe või teise kriitilise materjali kohta enne selle avaldamist esitama parteiorganile kollegiaalseks läbivaatamiseks.

Siinjuures ei tohi unustada, et ajakirjandus ei ole ainuke, kuid on kõige teravam kriitika vahend. Kogu partei-, nõukogude ja ühiskondlike organisatsioonide tegevus tuleb rajada puuduste asjaliku kritiseerimise alusele. Niisugune iseloom ongi meie partei-algorganisatsioonide ja aktiivi koosolekuil, komiteede pleenumitel, büroo istungitel ja parteikonverentsidel. Parteiorganisatsioonid ja nende häälekandjad peavad võitlema töös esinevate puuduste ja vigade vastu.

PARTEITÖÖTAJATE ESINEMISTEST AJAKIRJANDUSES

Ajalehte on võimatu juhtida õigesti ja edukalt ilma parteiaktiivi abita. Partei Keskkomitee kohustas ühes oma otsuses liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai- ja oblastikomiteesid «tagama oblasti ja rajooni ning allastme parteiaktiivi süstemaatilise osavõtu ajalehtede tööst». Oma otsuses ajalehtedest «Molot», «Volžskaja Kommuna» ja «Kurskaja Pravda» pani Keskkomitee ette kaasa tõmmata aktiivsele osavõtule ajalehtede tööst «oblasti, linna ja rajooni juhtiv parteiaktiiv, partei-algorganisatsioonide sekretärid ja büroo liikmed».

Paljudele parteitöötajatele on kaastöö ajakirjanduses vajaduseks. See on ka loomulik. Parteitöötaja on poliitiline tegelane, juht. Kui organisaator puutub ta pidevalt kokku inimestega. Tal on kogunenud suur tagavara tähelepanekuid ja muljeid, mida ta kogu aeg täiendab ja uuendab. Neid ta ei või hoida ainult endale. S. M. Kirov soovitas partei rajoonikomiteede instruktoreil «nii oblastisse kirjutada kui ka ajalehe kaudu jagada oma kogemusi...» Ta ütles: «... teie ju panete tähele erakordselt palju huvitavat ja õpetlikku. Igaüks meist peab *avaldama rohkem iseseisvust, initsiatiivi, algatust, igaüks peab ise õppima ja samal ajal teisi õpetama*». (S. M. Kirov, Valitud artiklid ja kõned, 1939, Gospolitizdat, lk. 657.)

Mitte ühtegi, isegi kõige rahvarikkamat koosolekut ei saa võrrelda ajalehelugejate auditooriumiga. Kujukas, veenev artikkel, mis on läkitatud massilisele lugejaskonnale, täidab edukalt paljude instruktorite ja agitaatorite töö, on ise agitaatoritele toeks.

Juhtiva parteitöötaja osavõtt ajakirjandusest, esinemine artikliga ajalehes on osa tema igapäevasest tööst, tema parteitöö otseseks jätkuks.

Tuleb vahel ette, et juhtiv töötaja põikleb kaastööst ajalehes kõrvale selle ettekäändega, et ta ei oska hästi kirjutada, kuid vaevalt küll tuleb parteitöötajale mõttesse keelduda aruande tegemisest, kõnega esinemisest või vestluse läbiviimisest selle põhjendusega, et tal ei ole kõnemehe annet. Igasugused kogemused, sealhulgas ka kirjanduslikud kogemused kujundatakse välja, omandatakse praktikaga.

Leidub ka niisuguseid töötajaid, kes ei ole selle vastu,

et nende nimi ilutseb ajaleheveerul, kuid tingimusel, kui neil endil ei tule vaeva näha, kui toimetus kõik teeb ja ise ette valmistab. Palvele kirjutada artikkel nad tavaliselt vastavad: «Kui on vaja minu artiklit, kirjutage ise, mina kirjutan alla.»

Nii tekkinud artiklid ei rikasta ajalehte. Aktiivi esinemist ajakirjanduses ei ole vaja vormi pärast, vaid selleks, et muuta ajaleht huvitavamaks, sisukamaks, tugevdada tema mõju lugejaile.

Inimene, kellel on midagi öelda, ei nõustu kunagi sellega, et tema asemel kirjutaks keegi teine. «... Minu artikkel ja mina — oleme alati midagi lahutamatut,» ütles Belinski. Ainult see artikkel on hea, milles on tunda autori mõtet, tema individuaalsust, mis on kirjutatud omade, mitte aga võõraste sõnadega.

Töötaja, kes on valmis alla kirjutama materjalile, mis on koostatud toimetuses, ei austa ennast ega lugejaid. Ta unustab, et lugejad otsustavad tema üle artikli järgi, et sisutu artikkel ei saa kuidagi kaasa aidata tema autoriteedi tugevdamisele. Veel enam, juhtiva töötaja tühine artikkel toob asjale kahju.

Mõned ebaküpsed inimesed, sattunud juhtivale tööpostile, hakkavad arvama, et see annab neile õiguse alla kirjutada võõrastele artiklitele niisamuti nagu otsusele või käskkirjale, mille projekti koostasid nende alluvad. Ainult bürokraadid võivad vaadata ajalehele kui mingile kirjanduslikule aparaadile, mis teenindab juhtkonda.

Muidugi peab toimetus osutama kirjanduslikku abi igale autorile, kuid nimelt autorile, see on inimesele, kes ise on läbi mõelnud ja teab, mida ta tahab lugejatele öelda. Tšernõševski ütles: «... arutle, kaalu järele, mõtle, hiljem ei maksa kirjutamine midagi; kuid see, mis on järelemõtlematult kirjutatud, ei maksa ise midagi...» Kui juhataja ei tööta mõtlemata, kui ta jooksvaid küsimusi ainult «läbi ei ratsuta», siis leidub tal alati aega, et läbimõeldut edasi anda.

Isiklik osavõtt oma kohalikust ajalehest ja kaastöö sellele on juhtiva parteitöötaja üks tähtsamaid kohustusi.

JUHTIVATE PARTEITÖÖTAJATE ETTEKANNETEST

Juhtiv parteitöötaja esineb sageli ettekannetega koosolekuil ja parteikomiteede pleenumitel. Kui ettekanne sisaldab faktide ja nähtuste tõsist analüüsi, põhjalikke üldistusi ja järeldusi, kui ta täpselt esitab lahendamisele tulevad ülesanded, siis toimub ka arutamine loominguliselt, annab palju uut ja kasulikku, näitab teid eesmärgi saavutamiseks.

Kuid niisuguse kõne ettevalmistamiseks tuleb rohkesti töötada. Ettekanne peab lähtuma partei direktiividest ja tuginema konkreetsele materjalile. Koguda aga rohkesti igasuguseid fakte ei ole raske. Hoopis raskem on faktide hulgast välja valida kõige olulisemad ja iseloomulikumad, mis näitavad ühtede või teiste elunähtuste arengut. Seda aga nõutaksegi ettekandelt, mis peab andma töö suuna.

Õigesti võib materjali välja valida siis, kui parteikomitee on pidevalt seotud algorganisatsioonidega, kui kogu komitee aparaat ja tema juhtivad töötajad pidevalt õpivad tundma praktikat, mõtlevad nähtuste üle järele, väljendavad mõtteid, teevad ühiselt need või teised järeldused, millel on suur tähtsus praktilisele tööle. Kui aga ettekanne on üle koormatud läbitöötamata, juhuslikult valitud faktilise materjaliga, siis sageli järeldused, mis kõneleja auditooriumile esitab, muutuvad paljaks konstateerimiseks, nagu: «Niisugune on olukord meie rajoonis.» Ja kõik saavad aru, et kõneleja hoolitses rohkem selle eest, et oma esinemist millegagi täita, mitte aga selle eest, et välja töötada kindlat seisukohta, teha õigeid järeldusi ja üldistusi.

Sedasama tuleb öelda ka arvude kohta. Vahel meenu-

tab ettekanne pigemini teatmikku, mis sisaldab rohkesti mitmesugustes kombinatsioonides näitajaid. Selles on nii absoluutarve kui ka protsendilisi vahekordi ja keskmisi näitajaid. Neid on nii rikkalikult, et nende tähtsust ei märka, vaid nad jäävad analüüsi puudumisel õhku rippuma, ei näita midagi ega veena kedagi.

Et ettekanne võiks kedagi õpetada, tuleb seda loomingulisel ette valmistada. Tuleb tugineda elavaile, praktilistele kogemustele, neid lahti mõtestada, nähtavale tuua uut ja eesrindlikku, leida elust teid ja vahendeid meie ees seisvate ülesannete kiiremaks lahendamiseks. Märgukirjade ja teatistega siin toime ei tule.

Loomingulise tööga ei sobi kokku kulunud väljendusviis, šabloon ja raamatulikkus, kus reaalsed faktid kokku sobitatakse varem ettevalmistatud, täpsete, laenatud järeldustega. V. I. Lenin kirjutas: «*Mitmekesisus* üksikasjades, kohalikes iseärasustes, asjale *lähenemise* meetodites... ei riku, vaid kindlustab ühtsust põhilises, peamises, olulises» (26. kd., lk. 380). Ajakirjanduses avaldatud materjal neid iseärasusi ja üksikasju alati ei anna, neid võib anda ainult parteiorganisatsioonide elu tundmaõppimine. Vastasel korral on ettekandes üldistamise asemel paratamatult üldised fraasid, mis on küll iseendast õiged, kuid tööd ei abista.

Vahel rakendatakse ka niisugust ettekande koostamise meetodit: võetakse kõrgemalseisva parteiorgani otsus, jutustatakse see sõnasõnaliselt ümber ja iga paragrahvi või osa järele lisatakse juurde: «Ka meil esinevad niisugused puudused, ka meil on niisugune olukord.» Selle tõenduseks, et «ka meil esinevad niisugused puudused», tuuakse mõned faktid ja arvud. Sellest aga, mida ja kuidas on vaja teha, et olukorda muuta, puudusi likvideerida, ei räägita midagi.

Ettekanne pleenumil, aktiivil ja konverentsil on suurel määral kollektiivse töö vili. Ühe inimese poolt koostatud ettekanne kannatab paratamatult ühekülgsuse, kitsuse all. Pleenumitel ja aktiivi koosolekutel esitatavaid ettekandeid peab läbi vaatama parteikomitee büroo.

Eriline tähtsus on aruannetel. Need on vastutavad dokumendid, mis teevad kokkuvõtte komiteede tegevusest, avastavad julgesti puudusi, üldistavad kogemusi, püstitavad edasise töö ülesandeid. Aruandematerjalide ettevalmistamisega peab töötama suur inimeste ring, kuid

see ei tähenda seda, et aruanne võib endast kujutada komitee osakondades ettevalmistatud teadete mehaanilist ühendit. See peab olema loominguline dokument, mis näitab, kuidas parteiorganisatsioon võitleb kommunistliku partei poolt ettenähtud programmi elluviimise eest rahvamajanduse, kultuurilise ja parteipoliitilise töö kõigil aladel.

Aruannete kollektiivne ettevalmistamine ei tähenda muidugi niisugust olukorda, kus juhtiv parteitöötaja esineb pleenumi või aktiivi ees diktori osas, lugedes ette seda, mida on kirjutanud tema abilised, asetamata aruandesse omaenda mõtteid ja tähelepanekuid. Taolised esinemised vähendavad juhtiva parteitöötaja väärikust. Niisuguse aruandega ta nagu tõendab oma mittetahtmist või oskamatust tungida asja olemusse, seda tundma õppida. Ta tunnistab vaikides, et töötaja, kes aruande kirjutas, orienteerub antud küsimuses temast paremini.

Kommunistlik partei on kasvatanud rohkearvulise juhtide kaadri, kes on teoreetiliselt ette valmistatud ja läbi teinud suure praktilise töö kooli. Kui aga leidub veel juhtivaid töötajaid, kes esinevad vahel kahvatute, segaste ettekannetega, siis tuleb see mitte niivõrd teadmiste puudumisest, kuivõrd sellest, et puudub hool, soov õppida, üle saada bürokraatlikest harjumustest, mis on tunginud parteitöö praktikasse.

*

Poliitilises tegevuses on tähtis koht juhtivate parteitöötajate isiklikel esinemistel. V. I. Lenin kirjutas: «Isiklik mõjutamine ja koosolekutel esinemine on poliitikas määratu suure tähtsusega. Ilma nendeta ei ole poliitilist tegevust...» (34. kd., lk. 288). Tõepoolest, kas saab olla tõhusamat vahendit, et viia rahvahulkade teadvusse kongressi otsustest tulenevaid oblasti, rajooni, ettevõtete ja kolhoosi ülesandeid, kui juhtiva parteitöötaja isiklik esinemine?

Tõeline juhtiv parteitöötaja tunneb alati vajadust kohtuda töötajatega. Ja mitte ainult selleks, et õpetada neid, vaid ka selleks, et saada neilt rikkalikke tootmisalaseid ja elulisi kogemusi ning et ise õppida eesrindlikelt inimestelt seda, kuidas kõige täielikumalt kasutada võimalusi ja reserve tööviljakuse tõstmiseks, kuidas parandada olu-

korda mahajäänud töölõikudes, kuidas majanduse juhtimist paremaks muuta. Valmisolek mitte ainult õpetada rahvahulki, vaid ka õppida neilt on õige juhtimise vajalikuks tingimuseks.

Viimasel ajal, seoses võitluse tugevnemisega kantseleilik-bürokraatlike meetodite vastu juhtimisorganite tegevuses, on paljud juhtivad töötajad hakanud sagedamini esinema poliitiliste ettekannetega töötajate koosolekuil. Väärib heakskiitmist mõnede parteikomiteede poolt sisseseatud praktika arutada nende esinemiste kvaliteeti ja mõjusust.

Kuid mitte igal pool ei arvestata juhtivate töötajate koosolekuil esinemise vajadust. Ei ole veel lahti saadud kommunistliku partei traditsioonidele võõrast praktikast, kus juhtivad parteitöötajad ei võta isiklikult osa poliitilisest tööst ja tähtsamaid partei otsuseid selgitatakse ametialase alluvuse järgi: oblastikomitee sekretärid instrueerivad linna- ja rajoonikomiteede sekretäre, linna- või rajoonikomitee kutsub kokku parteiorganisatsioonide sekretärid, viimased — tsehhide parteibüroode sekretärid või gruppide parteiorganisaatorid, kes annavad ülesandeid allastme agitaatoritele, ja siis alles nemad, agitaatorid, vestlevadki töölistega.

Säärase süsteemi puhul seisavad kõige autoriteetsemad ja teadlikumad organisaatorid kõrval otsesest tööst rahvahulkadega, nende isiklikust mõjutamisest eemal. Veeretades partei ja valitsuse otsuste selgitamise lihtagitaatoritele, nõrgendavad juhtivad töötajad tunduvalt oma autoriteeti, vähendavad nende poolt teostatavate organisatsiooniliste abinõude mobiliseerivat osa.

Muidugi mõista ei saa loota, et iga esinemine saavutab eesmärgi ainult seetõttu, et see on juhtiva töötaja esinemine. Selleks, et teenida rahvahulkade kasvatamise ja organiseerimise ülesannet, peab esinemine puudutama elulisi teemasid, abistama kuulajaid aktuaalsete küsimuste lahendamisel, neis esile kutsuma aktiivsust ja initsiatiivi. Ettekanded, mis on üles ehitatud tsitaatidele ja valmis vormelitele, ei mobiliseeri kedagi ega millekski, ei kutsu esile soovi mõttevahetusteks. Poliitilise töötaja esinemises on eelkõige tähtis teema aktuaalsus ja poliitiline teravus.

V. I. Lenin märkis: «Poliitharidustöö tulemusi aga saab mõõta ainult majanduse paranemisega» (33. kd., lk. 56).

Muidugi mõista tuleb niisuguse esinemise ettevalmistamiseks, mis aitab parandada majandust, palju töötada, viibida tehases ja kolhoosis, tutvuda asjade olukorraga, et teada, kuidas kõige õigemini siduda eelseisva ettekande printsipiaalseid põhiküsimusi kohaliku eluga, eesrindlike kogemustega ja arvestada inimeste meeleolu.

Leidub ka veel niisuguseid töötajaid, kes väldivad teravaid teemasid ja esinevad ainult üldtuntud tõdedega, kes sageli ei võta vaevaks oma esinemisi tõsiselt ette valmistada, materjale ja tähelepanekuid läbi mõelda, ning kes vahel isegi loevad kõne ette takerdudes ja sõnu valesti edasi andes, muutudes kuulajaile igavaks. Niisugused ettekanded on täis üldisi fraase ja hooplemist, neis minnakse mööda teravatest küsimustest, puudustest ja raskustest, ei näidata puuduste likvideerimise abinõusid eesrindlike kogemuste põhjal.

Juhtiv töötaja, kes esineb niisuguse ettekandega, asetab end väärasse olukorda, näitab enda irdumist elust, oma isiklike tähelepanekute ja mõtete vaesust, õõnestab enda autoriteeti.

Juhtiv parteitöötaja ei või ükskõikselt suhtuda ka oma esinemise vormisse. Tihtilugu kõneldakse tehase massimiitingul või kolhoosi koosolekul kantseleilikus keeles, korratakse küll sagedasti, et on vaja selgitada, on vaja mobiliseerida, tegelikult aga midagi ei selgitata ega kedagi kuhugi ei mobiliseerita. Kommunistidele on võõras parlamendioraatorite kõnede väline ilu. Kuid lihtne, selge, kujukas ja veenev kõne, mis kindlustab kõneleja ja kuulajate lähenemist, on tähtsaks massilise poliitilise töö relvaks. Iga parteiorganisaatori kohustuseks on õppida valdama ja pidevalt täiustama seda relva.

Juhtivate parteitöötajate esinemised ei või piirduda ainult ettekannetega rohkearvulise auditooriumi ees. Suurt tähtsust juhtivate töötajate tegevuses tuleb omistada sundimatutele vestlustele üksikute töötajate gruppidega tavalises tööolukorras: ühiselamus, tsehhis, kolhoosifarmis. Neis vestlustes selguvad kõige paremini inimeste mõtted, nende huvid, soovid ja nõudmised. Siin saab juht kiiremini märgata kõike uut, mida esile kergitavad töötajate praktilised kogemused, rikastada end ja oma kaasvestlejaid kollektiivsete kogemustega.

Vähem poliitilisi fraase, kutsus üles V. I. Lenin, elule

lähemale, rohkem tähelepanu sellele, kuidas tööliste ja talurahva hulgad tegelikult ehitavad uut oma igapäevases töös, rohkem kontrolli selle üle, kuivõrd kommunistlik on see uus. Iga juhtiv parteitöötaja peab pidevalt suhtlema rahvahulkadega, isiklikult tundma õppima elunähtusi, analüüsima ja üldistama rahvahulkade eesrindlikke kogemusi ning neid levitama.

KÕNELEJA LÕPPSÕNA

Kõneleja ülesandeks lõppsõna puhul, nagu see tuleneb ka selle mõiste otsesest tähendusest, on teha arutatava küsimuse kohta järeldus. Kui kõik sõnavõtjad täielikult jagavad ettekandes esitatud seisukohti ja järeldusi, ning kui küsimus on täiesti selge, võib vajadus lõppsõna järele ära langeda. Kui igasugusel koosolekul — partei-, töölis-, ametiühingu- või kolhoosikoosolekul — ei toimiks kõneleja õigesti, kui ta läheks mööda ekslikest ja segastest sõnavõttudest, mis vajavad parandamist ja selgitamist. Ei või loobuda lõppsõnast, kui koosolekul arutamise ajal kujunesid erinevad seisukohad.

See on seda enam vajalik, kui kõneleja ei esine enda nimel, vaid esindab vastavat organit (parteibüroo, käitiskomitee jne.) ja peab kui juht vastutust tundma küsimuse arutamise tulemuste eest. Mis juht see on, kui ta kuuleb ebaõiget sõnavõttu ja vaikib, kui ta ei ole millegagi nõus, kuid peab paremaks sellest mitte rääkida, et teda ei kahtlustataks kriitika summutamises?

Selles veenmine, et sõnavõtt ei ole õige, selle põhjendamatuse tõendamine ei tähenda hoopiski kriitika summutamist. Kui seda karta, siis ei saa üldse olla mingit juhtimist.

Iseasi on, kui kõneleja oma lõppsõnas huupi, ilma tõestamata eitab õigeid märkusi, püüab sõnavõtu analüüsimise asemel tegelikult kuidagi kompromiteerida sõnavõtnut, teda häbimärgistada jne. Säärane lõppsõna võib muidugi võtta isu esineda kriitikaga.

Kui kõneleja oma lõppsõnas vaikides läheb mööda kriitilistest sõnavõttudest, siis võib seda võtta kui kriitika ignoreerimist. Mõnedel töötajatel on välja kujunenud ebaterve, filisterlik joon, et nad lähevad lõppsõnas mööda ebaõigetest ja isegi kahjulikest sõnavõttudest, kaunistavad

selle liigse ülistamisega, tunnistavad kõik õigeks ja kinnitavad, et arvestavad kriitikat ning parandavad puudused.

Kuid oleks põhjendamatu näha kriitika summutamise elemente selles, kui kõneleja oma lõppsõnas peatub asetleidnud sõnavõttudel. Vaevalt küll kommunistid hakkaksid austama juhtivaid töötajaid, kel ei ole oma arvamust, või kes kardavad seda väljendada, või kes ei oska veenda, ja kui on vaja, anda ebaõigetele sõnavõttudele ka vastulöök.

JUHTIVA TÖÖTAJA KÄTTESAADAVUS, TAKTITUNNE JA TAGASIHOIDLIKKUS

Meie partei mitmeaastased kogemused näitavad, et parteiorganisatsioonide ees seisva iga ülesande edukas lahendamine sõltub nende oskusest läheneda laialdastele töötavatele hulkadele, selgitada neile raskusi ja nende võitmise teid, tähelepanelikult märgata hulkade vajadusi ja meeleolu. Selles töös edu saavutamiseks on suur tähtsus sellel, kuivõrd tihedalt ja pidevalt on juhtiv parteitöötaja seotud kommunistide ja parteitutega, kuivõrd ta on inimestele kättesaadav.

Juhtiva töötaja kättesaadavus ei ole tema poolt žest, populaarsusega mängimine, see on juhtimise vajalik element, üks juhtiva parteitöötaja kirjutamata kohustusi. Miski ei saa asendada parteitöötajale isiklikku läbikäimist inimestega. Missugused kogemused juhtival töötajal ka ei oleks, ilma pideva läbikäimiseta ei saa ta põhjalikult tunda, mõista ja tunnetada asjade olukorda ja oma ülesandeid. Isiklik läbikäimine kommunistide ja parteitutega loob võimaluse juhtiva töötaja lakkamatuks kasvuks, ilma selleta muutub ta paratamatult tšinovnikuks ja ajab asja nurja.

Eelkõige peab juhtiv töötaja ise otsima kohtumist inimestega, viibima töötajate kollektiivides: tehastes, vabrikutes, kolhoosides, asutustes. Juhtivalt parteitöötajalt nõutakse, et ta ei piirduks üldkoosolekutel viibimisega, vestlusega tehase direktori või kolhoosi esimehega, põgusa ringkäiguga tootmislõikudes, vaid looks sidemed lihttööliste ja kolhoosnikutega, spetsialistidega. Vastasel korral on side rahvahulkadega ainult näiline.

Juhtiv parteitöötaja annab inimestele edasi oma tead-

misi ning omakorda rikastub nende teadmiste ja kogemustega. Meie partei traditsiooniks on kasvatada töötajaid kui organisaatoreid-massitöötajaid, kes lihtsalt ja loomulikult leiavad tee kommunistide ja parteitute laialdaste ringkondade juurde.

On endastmõistetav, et oblastikomitee sekretärile esitatakse selles suhtes ühed, rajoonikomitee sekretärile aga teised nõudmised. Kuid iga juhtiv parteitöötaja peab viibima ettevõtetes ja asutustes — seal, kus otsustatakse meie majandusplaanide saatus, kus asuvad töötajate põhihulgad, ja viibima seal mitte formaalselt, vaid nii, et vestelda nendega, ära kuulata nende märkused ja ettepanekud.

Suur tähtsus on ka sellel, kuidas on organiseeritud inimeste vastuvõtmine parteikomitees. Parteiorganite poole pöörduvad paljud. Ühed tulevad siia ettepanekutega, teadaannetega puuduste kohta ühes või teises töölõigus, teised — lihtsalt nõu küsima isiklikus asjas, kuulama julgustavat sõna. Muidugi leidub selliste inimeste kõrval ka keelepeksjaid ja logelejaid, isikuid, kes kuritarvitavad parteiorganite tähelepanu, viidavad asjatult aega. Kuid tuleb silmas pidada, et põhiline osa parteitöötajate juurde vastuvõtule tulijaist püstitab elulisi, valusaid küsimusi. Sageli on need just niisugused küsimused, mis nõuavad isiklikku vestlemist, mida ei saa lahendada paberlikul teel.

Seoses sellega tuleb märkida, et reas parteiorganites on välja kujunenud ebaõige praktika, kus täiesti põhjendamatult välja mõeldakse igasuguseid abinõusid, et ühe või teise juhtiva töötaja juurde pääsemist keerulisemaks muuta. Mõnedes oblastikomiteedes on tühistatud load kommunistide jaoks, on aga jäänud mingisugused load sekretäride juurde, just nende juurde, kellel on eriti tähtis teada tõde, tugevdada sidet rahvahulkadega. Kõikvõimalike takistuste tõttu on «läbitungimine» ühe või teise juhtiva töötaja juurde väga raske.

Küllaltki suureks takistuseks on ka see, et kaugeltki mitte kõikjal parteikomiteedes ei ole sisse seatud kohustuslikke kellaaegu, millal üks või teine töötaja igal juhul alati ise külastajaid vastu võtab. Seda asjaolu ei saa õigustada väitega, et külastajate vaba juurdepääsu puhul ei saakski juhtiv töötaja millegi muuga tegelda. Jutt ei ole üldse sellest, et külastajate vastuvõtmine peaks toi-

muma kogu päeva ja kõigil nädalapäevadel, vaid tuleb sisse seada kindlad kellaajad külastajate vastuvõtmiseks, need tuleks töötajatele teatavaks teha ja neist kindlasti kinni pidada.

Juhtiva töötaja omaduste üle otsustatakse ka selle järgi, kuidas ta tutvub töötajate kirjadega. On teada, et kirjades tõstetakse üles palju tähtsaid küsimusi, et need sisaldavad signaale asjade halvast olukorrast üksikuis ettevõtetes ja asutustes. Kirju tuleb parteikomiteesse palju, ja on vaja, et juhtiv töötaja nendega tutvuks. Tema asi on, kuidas ta seda konkreetselt organiseerib, kuid üks on vaieldamatu: kui kogu tööd kirjadega teeb aparaat ja pealegi kontrollitä, siis on see tõsine puudus. Neil juhtudel ei otsusta juhtiv töötaja, mis on tähtis ja mis ei ole, missugused järeldused tuleb teha parteikomiteel, missugused abinõud tuleb kirjade põhjal tarvitusele võtta, vaid aparaat.

Neis tingimustes paisub vahel aparaadi üksikute töötajate osatähtsus liialdatult suureks. Sageli, selleks et olla ülemusele meele järgi, ei tülita nad teda teravate kirjadega; neist ette kandes aga püüavad nad anda neile sileda kuju, vahel aga varjavad osa kirju juhtivate töötajate eest. On selge, et taolistel juhtudel suureneb ebaõigete otsuste ja vigade võimalus, juurduvad bürokraatlik-formaalne suhtumine töötajate kirjadesse ning nende täitjate vastutustundetus.

Juhtiv parteitöötaja peab kasutama kõiki vahendeid, et õigesti organiseerida suhtlemist kommunistidega, korraldada tööd kirjadega, mis saabuvad parteiorganisse. Viiteid aja puudusele, koormatust muude, tähtsamate asjadega on antud juhul raske mõista. Ei saa samuti nõustuda sellega, kui inimesi ei taheta vastu võtta neil kaalutlustel, et mõnede palvete rahuldamiseks ei ole ette näha võimalusi. Tuleb otseselt selgitada, mida saab teha, mis aga on võimatu, anda küsimustele selged vastused, vajaduse korral viivitamata tarvitusele võtta abinõud — ilma liigse kirjutamiseta ja venituseta. See on töö inimestega. Mis võib aga juhtivale töötajale olla tähtsam kui töö inimestega, kohtumised nendega, avameelne vestlus, mis aitab õigesti juhtida!

V. I. Lenin omistas äärmiselt suurt tähtsust isiklikule suhtlemisele töölistega, talupoegadega, kommunistidega, leidis selleks alati aega. Samuti jälgis ta väga tähele-

panelikult tööliste kirju, tutvus nendega ja palus anda pidevalt informatsiooni sellest, mida kirjutatakse, missuguseid meeleolusid ja missuguseid küsimusi esineb kirjades kõige sagedamini.

Niisugust tööd peab iga tõeline juht oma otseseks kohustuseks. Partei tagandab juhtivalt töölt need, kes selle unustavad. See avaldub ka parteikonverentside käigus, kui upsakaks muutuvaid juhtivaid töötajaid ei valita parteiorganisse, kui neid kritiseeritakse kommunistidesse jämeda suhtumise pärast, selle pärast, et nad on alahinnanud partei liikmete ettepanekuid ja signaale, ei ole nendega nõu pidanud, on harva viibinud parteiorganisatsioonides, on irdunud rahvahulkadest.

Kõrge nõudlikkus selles suhtes on arusaadav. See tuleneb sellest, et parteiorganisatsioonide ees seisavad keerulised ülesanded, et neid ülesandeid saab lahendada ainult rahvahulkade aktiivsuse tõstmise, nende kogemuste ja teadmiste kasutamise tingimustes. Tuleb järjekindlalt taotleda seda, et pääs juhtivate parteitöötajate juurde oleks võimalikult lihtne, et juhid ise pidevalt suhtleksid laialdaste kommunistide ja parteitute hulkadega. See on eduka juhtimise vältimatuks tingimuseks.

*

Igal juhil tuleb tegemist teha inimestega. Et neid liita ja organiseerida, on vaja teatud teadmisi ja kogemusi. Kuid peale selle on vaja ka taktitunnet, oskust luua õiged vastastikused suhted töötajatega, kelledel ei ole hoopiski ükskõik, kuidas neisse suhtutakse, kuidas nendega kõneldakse, kas neid austatakse. Solvamine, mida mõnikord põhjustatakse ka tahtmatult, mõjub valusasti, annab tunda inimese meeleolule ja töövõimele ning lõppkokkuvõttes kajastub töös.

Esineb fakte, mis näitavad, et üksikuile juhtivaile töötajaile on taktitunne võõras. See tuleb neist bürokratismi elementidest ja sellest kroonulik-tšinovniklikust tööstiilist, mis on tunginud meie aparaati, vahel aga ka töötaja kasvatamatusest.

Ei saa taluda juhtivaid töötajaid, kellele midagi ei maksa nimetada iga töötajat logelejaks või tobuks. Mida võib öelda sääraste juhtide kohta? Need on lihtsalt hoogusattunud administraatorid, keda tuleb kas hoida juhtimi-

sest eemal või anda neile tugevasti mõista, et taoline inimestega suhtlemise vorm ei sobi kokku demokraatliku nõukogude korraga. Tavaliselt muutuvad jämedaks need, kes näevad oma täielikku karistamatust. Kui aga sellistele anda näppude pihta, siis nad tulevad kiiresti mõistuse juurde ja, nagu näitab praktika, käituvad teisiti.

Leidub ka niisuguseid juhtivaid töötajaid, kellele ei saa etteheiteid teha sihilikus jämeduses, kuid ikkagi nad on taktitundetud, ja see avaldub käitumises, harjumustes ja kõneluses. Väga sageli on taktitundetus seotud sellega, et töötaja ei pööra tähelepanu «pisiasjadele», mis eemaldab teda inimestest, rõhutab tema näilist üleolekut. Juhtijat nähakse ju alati, temale on pööratud palju silmi, iga tema tegevust pannakse tähele, nii või teisiti hinnatakse. Näib «pisiasjana», et juhtiv töötaja läks mööda ega tervitanud. Ta võib-olla ei tahtnudki kedagi sellega solvata — unustas või oli mõtteisse süvenenud, kuid inimeste poolt võetakse see vastu teisiti: on uhkeks muutunud, asetab end meist kõrgemale. Niisugune järeldus on sageli põhjendatud. Elus võib kohata juhtivaid töötajaid, kes tõepoolest arvavad, et nende jaoks ei ole üldtarvitatavatest viisakusnormidest kinnipidamine kohustuslik. Need hädajuhid arutlevad nii: «Mina olen ametikohalt ja aastatelt vanem ja seepärast ma ei ole kohustatud tervitama.»

Mõned juhtivad töötajad kõnelevad külastajatega, ise aga ei tõsta silmi paberilt, nägu väljendab ükskõiksust. Ta tahab kogu oma välimusega nagu mõista anda, et küsimus, mis erutab külastajat, ei puuduta teda üldsegi. Inimesed märkavad seda ja neil kujuneb mulje, kuid mitte juhtiva töötaja kasuks.

Või võtame niisuguse pisiasja, mis näib küll väikesena, nagu «minatamine». Parteikonverentsidel on kritiseeritud mõnda juhti just selle pärast, et nad suhtlemises «madalamalseisvatega» teistsuguseid väljendusi ei tarvita kui ainult käskkirjalisi ja oma isiklikku tahet alla kriipsutavaid: «Mina vaidlen vastu», «Mina olen vastu», «Mina ei ole mingil tingimusel nõus», «Mina ei taha» jms.

M. I. Kalinin kirjutas selle kohta, missugune tähtsus on juhtiva töötaja taolistel käitumisjoonekestel: «Nagu mulle näib omaenda mitmeaastaste kogemuste põhjal, on nõutav, et juhtiv parteitöötaja ei oleks uhke ega upsakas inimene. Kui te kõneluses töölistega või lihtparteilastega

annate kas või mingi žesti, hääle intonatsiooni, näiliselt tühise, juhusliku fraasiga mõista, et te peate end neist targemaks, et te rohkem teate, siis olete kadunud. Tööline ja üldse lihtne inimene ei armasta niisuguseid inimesi, kes end kõrgemale asetavad ja teda kuulda ei võta, parajal momendil aga tuletab ta seda neile tugevasti meelde. Sellepärast ei tohi kommunistid eelkõige olla uhked ega upsakad inimesed... Kes tahavad olla juhid, peavad endid silmas pidama.»

Kommunistid, töölised, kolhoosnikud ja teenistujad austavad juhtivaid töötajaid, nähes neis partei ja riigi esindajaid. Juhtiv töötaja peab alati käituma sobiva taktitunde, lihtsuse ja tagasihoidlikkusega, õigesti esitama asjade tegelikku olukorda: austust ja autoriteeti, mida ta omab, ei saa ta kirjutada ainult omaenda teenete arvele. Pealegi leidub töötajaid, kes nimelt ei käitu eriti tagasihoidlikult, nad ei räägi, vaid õpetavad, nad rõhutavad alati oma üleolekut ümbritsevaist.

Niisuguse juhtiva töötaja juures toimub nõupidamine, kohal on palju inimesi: tootmistöölised, insenerid, tööde juhatajad, projekteerimisorganisatsioonide esindajad. Nagu mitte märgates kõiki neid inimesi, hakkab juht helistama telefonil, vahel kõneleb kahel telefonil korraga, ja küsimuse üle, millel ei ole midagi ühist nõupidamisega. Mõnikord on see isegi intiimne kõnelus naisega või kodakondsega. Nõupidamisele väljakutsutud töötajad aga istuvad, kaotades aega.

Erilist nõudlikkust taktitunde suhtes tuleb esitada juhtivaile parteitöötajatele. Igas kommunistis, mitte aga ainult juhis, on töötajail õigus näha kõrgete moraalsete omadustega inimest. Ei saa mõelda, et parteitöötajate üle otsustatakse ainult selle järgi, kuimitu korda neid nähakse presiidiumis ja kuidas nad peavad kõnet tribüünilt. Isiklik käitumine, kombed, pöördumine ümbritsevate poole — kõike seda arvestatakse samuti, ja selle järgi saadakse ka kujutlus juhist.

Parteitöötaja tegutseb tihedate rahvahulkade seas, suhtleb paljude inimestega. Taktitunne on oskus käituda igas olukorras nii, et äratada inimestes usaldust nende jõusse, ergutada neis soovi paremini töötada. Tõeline taktitunne ei ole midagi kunstlikku, mängitut. Ta rajaneb inimeste sügavale austamisele.

Võib näida, et taktitunne on juba liialt «peen aine», et rääkida sellest, kui jutt on praktilistest asjadest. Kuid see ei ole nii. Taktitunne aitab õigesti määratleda seda piiri, mille juures kriitika muutub solvamiseks, enda väärikuse tunne — suurelisuseks, nõudlikkus — jämeduseks jne. Ei või endale samuti ette kujutada, et taktitunne on joon, mis tingimata tuleneb iseloomu pehmusest. Sugugi mitte. Võib ju sageli kohata inimesi, kes näivad otse vastikuseni viisakad, kuid on sellest hoolimata taktitundetud, solvavad inimest kuni hingepõhjani. Kui niisuguse töötaja juurde tuleb külastaja, teretab ta püsti seistes, palub istet võtta, tegelikult aga avaldab täielikku ükskõiksust, mida ei varja mingisugused välised maneerid. Ja vastupidi, on juhtivaid töötajaid, kes võivad nii öelda «valjult noomida» ja sellest hoolimata ei solva inimest. Kõik sõltub huvist ja austusest inimeste vastu, printsipiaalsusest asjade hindamisel.

On vaja, et kõik juhtivad töötajad kasvataksid endis rohkem taktitunnet, ja neilt tuleb seda nõuda.

Sageli võib kuulda arutlemist: «Muidugi ta karjub, käitub taktitundetult, kuid ta hoolitseb ju töö eest. Raskusi on palju, siin ei saa sentimentaalitseda.» Taoliste vaadetega nagu õigustatakse jämedust, taktitundetust.

Et aktiivselt mõjutada inimesi, neid kaasa tõmmata keeruliste ülesannete lahendamisele, tuleb väsimatult täiustada rahvahulkades tehtava töö meetodeid. Ja siin ei saa olla «pisiasju». Ei tohi unustada, et juhi autoriteet kujuneb suurtest ja väikestest tegudest, kogu tema käitumisest.

*

Kommunisti tähtsateks omadusteks, mis võidavad temale inimeste poolehoiu, võimaldavad neile mõju avaldada, on tagasihoidlikkus, kättesaadavus ja lihtsus. «Lihtne, nagu tõde,» ütles Vladimir Iljitš Lenini kohta Sormovo tööline, kes viibis tema juures Kremlis. Neis lihtsates, otse südamest tulnud sõnades tuleb nähtavale suure Lenini meile kallis kuju.

Mitte kunagi ega mitte millegagi ei tõstnud Vladimir Iljitš esile oma erakordsust, ei rõhutanud oma teeneid, ta elulaad oli lihtne ja tagasihoidlik. Lenin ütles, et kõik meie edusammud, kõik saavutused ja võidud on kollek-

tiivsete jõupingutuste vili, kogu rahva töö ja võitluse tulemus.

Tagasihoidlikkus ja lihtsus, suur nõudlikkus enda vastu — need on moraalsed omadused, mida partei kasvatab kõigis kommunistides ning eriti meie partei, nõukogude ja majanduskaadris. Partei mõistab kõige otsustavamalt hukka need töötajad, kes sedamööda, kuidas nad liiguvad edasi teenistusredelil, hakkavad upsakust näitama, muutuvad «kõrgeteks aukandjateks», puhuvad üles oma võimalusi, kirjutavad kollektiivi teened enda arvele, seletavad edusamme ühel või teisel alal ainult oma isiklike omadustega. Kaotanud tagasihoidlikkuse tunde, hakkavad nad oma isikut esiplaanile seadma.

Juhi seisund ise kohustab teda olema nõudlik, oskama korraldada, andma juhendeid ja kontrollima nende täitmist. Halb on see töötaja, kes, olles saanud ülesande, ei ole võimeline kasutama võimu, avaldama iseloomu kindlust, et saavutada häid töötulemusi. Niisuguseid juhte rahvas ei austa — ja täiesti õigustatult. Kuid just sellepärast, et juhtiv töötaja teenistusliku seisundi tõttu suunab paljude inimeste tegevust, nõuab ja kontrollib, just sellepärast, et ta oma seisundi poolest on kõrgemal temale alluvaist inimestest, on eriti tähtis, et juhtiv töötaja paistaks välja tagasihoidlikkusega, oleks pedantne kõiges, mis puutub tema teenistuslikku seisundisse.

Kogemused näitavad, et tõelise tagasihoidlikkusega paistavad silma just need töötajad, kes hästi tunnevad tööd, hoolitsevad selle eest, saavad aru oma töölõigu seosest nende suurte ülesannetega, mille eest võitleb partei. Sellise juhi korraldused on autoriteetsed mitte ainult sellepärast, et need tulevad teenistusastmelt vanema poolt, vaid sellepärast, et need on tegelikult õiged, et igaüks näeb neis korraldustes nende kogemuste ja selle tarkuse avaldust, mis on kogunenud kollektiivis. Kuid sageli juhtub, et töötaja teab vähe, tema tase ei ole kõrge, erilise ideelisusega ta silma ei paista, ja selle asemel et õppida, kuulda võtta inimesi, püüda kriitiliselt hinnata oma töötulemusi, peab ta paremaks käituda nii, et sellega pidevalt rõhutada oma seisundit.

Leidub niisuguseid töötajaid, kes sageli armastavad anda häid nõuandeid, kuid mitte sellepärast, et neil esimesena tuli pähe asjalik mõte. Neile ei tähenda midagi karjuda ükskõik kelle peale, näidata oma ülemuslikku

«mina». See kõik ei näita muidugi juhtiva töötaja tugevust, vaid nõrkust.

A. M. Gorki näitas omal ajal, et igasugune ebadelikaatsuse avaldus, püüe tõsta end seltsimeestest kõrgemale tuleneb ideetusest, väikekodanlikkusest. Ta astus teravalt nende vastu, kes on valmis muutma juhtimise «hädajuhtimiseks», ja ütles: «Juhtimine, hinnates kõrgelt inimeste energiat, näitab teed paremate praktiliste tulemuste saavutamiseks vähima jõukulutuse juures, «hädajuhtimine» on aga väikekodanlase individualistlik taotlus tõusta pea jagu kõrgemale seltsimeestest, mis õnnestubki väga kergesti, kui on olemas mehaaniline oskus, tühi pea ja tühi süda.»

Pole imestada, et inimesed, kellel parteiline ideelisus on asendatud mehaanilise osavusega, on väga valimatud kõiges, mis puutub nende heaolusse. Mõned töötajad sunnivad alluvaid osutama endale igasuguseid isiklikke teeneid, ja ehkki vahel niisuguseid ülesandeid antakse viisakas vormis ja seda saadab isegi nali — tee see ära «mitte teenistuse, vaid sõpruse pärast» —, asja olemust see ikkagi ei muuda. Täiesti lubamatud on teenistusliku seisundi isiklikel eesmärkidel kasutamise juhud, kuid kahjuks leiavad niisugused juhud aset.

Ebadelikaatsust ja upsakust, kus need ka ei avalduks — töö juures või isiklikus elus — tuleb meil karmilt hukka mõista. Ei ametiastmed ega auastmed, ei ametikoht ega korteri suurus ei saa iseenesest luua inimesele autoriteeti. Tema autoriteet sõltub täielikult sellest, kuidas ta avaldab inimestele mõju sõna ja teoga.

Negatiivsed jooned ei avaldu inimese iseloomus tavaliselt äkki: need arenevad, kui nad ei kohta vastulööki, seal, kus parteiorganisatsioonis arendatakse nõrgalt kriitikat ja enesekriitikat, kus ideeline elu on vaene, nõudlikkus kommunistide suhtes aga on nõrgenenud. Selline olukord soodustab seda, et juhtiv töötaja hakkab upsakaks muutuma, eemaldub rahvahulkadest ja lõppkokkuvõttes muutub omaenda iseteadvuse ohvriks.

Täiesti õigesti toimivad need organisatsioonid, kes ei lase pahel suureks kasvada. Märgates, et inimene hakkab käituma ebadelikaatselt, annavad nad talle nina peale, asetavad ta, nagu öeldakse, oma kohale. Ei saa olla rahvahulkade kasvatajaks ja õpetajaks see, kes oma tegevusega õõnestab enda autoriteeti, tekitab kahju oma partei-

organisatsioonile. Meil ei armastata ettetükkijaid, egoiste ega karjeriste. Neid, kes ei vaata ühiskondlikule tegevusele kui rahva teenimise vahendile, vaid kui auahnuse ja teravnenud enesearmastuse rahuldamise vahendile, ei või sallida juhtival tööl.

Tagasihoidlikkus ja lihtsus, kättesaadavus ning sallimatus auahnuse, kõrkuse ja enesearmastuse vastu — need kõik on jooned, mis iseloomustavad leninlikku tüüpi töötajaid.

PARTEIORGANISATSIOONI REVISJONIKOMISJONI KOHUSTUSED

Parteiorganisatsiooni revisjonikomisjon revideerib süstemaatiliselt vastava parteiorgani finantsmajanduse olukorda, kontrollib aparaadi korrasolekut, samuti dokumentide, kirjade, töötajate avalduste ja kaebuste käigu ja läbivaatamise kiirust ja õigsust.

Vastava parteiorgani finantsilise tegevuse dokumentaalne revideerimine toimub partei rajooni- ja linnakomiteedes mitte harvemini kui üks kord kvartalis, ringkonna-, oblasti- ja kraikomiteedes ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedes aga kaks korda aastas. Sellest sõltumata teostab revisjonikomisjon dokumentaalset revideerimist ka neil juhtudel, kui toimub asjade vastuvõtmine ja üleandmine ringkonna-, oblasti- ja kraikomiteede ning liiduvabariikide keskkomiteede asjade valitsejate, finantsmajanduse sektorite juhatajate ja pearaamatupidajate poolt, samuti partei rajooni- ja linnakomiteede arvestusalatöötajate poolt.

Revisjonikomisjon teostab kontrolli eelarve tulude osa täitmise üle, revideerib igas kvartalis liikmemaksude tasumise, arvestuse ja aruandluse olukorda, kontrollib parteikomitee juhtimisel olevate organisatsioonide, ettevõtete ja asutuste finantsilist olukorda.

Partei rajooni- ja linnakomiteede revisjonikomisjonid kontrollivad süstemaatiliselt finantsmajandust, samuti liikmemaksude tasumise olukorda organisatsioonides, nende õigeaegset üleandmist hoiukassadesse ja nende ülekandmiste täielikkust.

Kontrollides parteikomitee eelarve kulude osa, jälgib revisjonikomisjon selle osa täitmist, eelarvedistsipliini ja

finantsmajanduse korraldamise kindlustamist. Erilist tähelepanu tuleb sealjuures pöörata sellele, kuidas kulutatakse summasid kohalike parteiorganite vajadusteks, parteilise haridustöö parandamiseks, raamatukogude täiendamiseks, parteiorganite hoonete remondiks ja ehitamiseks.

Revisjonikomisjon on kohustatud jälgima, kas ei esine summade ülekulutust, summade omavolilist ümberlülitamist eelarve ühelt artiklilt teisele, kas raamatupidamine ja finantsaruandlus on õiged. Kui selgub ülekulutus, peab revisjonikomisjon kindlaks tegema, mis põhjustas selle ülekulutuse.

Mitte vähem tähtsaks revisjonikomisjoni kohustuseks on parteikomitee aparaadi asjade käigu kiiruse ja õigsuse kontroll. Revisjonikomisjon peab süstemaatiliselt huvi tundma, kuidas on korraldatud kaebuste ja avalduste läbivaatamine, kuivõrd õigeaegselt vastab aparaat arupärimistele. Peamine siin seisab selles, et kasvatada aparaadi töötajais vastutustunnet, tähelepanelikku ja delikaatset suhtumist töötajate kirjade ja avalduste ning partei liikmete ja liikmekandidaatide kirjade arutamisse. Revisjoni tulemustest kannab revisjonikomisjon ette parteikomitee büroole.

Parteikomitee poolt oma otsuste ja kõrgemalseisvate parteiorganite otsuste täitmise kontroll, samuti arvestuse ja aruandluse olukorra kontroll parteistatistika sektorites ei kuulu revisjonikomisjonide funktsioonidesse.

AGITATSIOONI- JA PROPAGANDATÖÖ KÜSIMUSI

KOMMUNISTI IDEELINE VEENDUMUS

Mõttekaaslaste-kommunistide vabatahtlik võitlusliit — nii määratleb NLKP põhikiri kommunistlikku parteid. Meie partei tekkis nende inimeste ühinemise teel, kes on veendunud kommunismiideede õigsuses ja tõelisuses, kes on valmis andma kõik jõud nende ideede elluviimiseks. Ustavus oma ideelisele lipule ongi see, mille poolest partei tegevus on kogu tema keerulise ja raskustega täidetud võitluse jooksul välja paistnud. Organiseerituse, distsipliini, ennastsalgavuse — kõige selle, millega kommunistid on endale kuulsust võitnud, aluseks on kõrge ideelisus. «Ideetu organiseeritus,» kirjutas V. I. Lenin, «on mõttetus...» (11. kd., lk. 293).

Idee nimel katkestasid partei liikmed tavalise elulaadi, rahuliku elu, ja läksid raskesse võitlusse. Bolševiku kui inimese kuju, kes on pühendanud end kõige eesrindlikuma idee teenistusse, mis kehastab rahva parimaid lootusi, on sügavalt läinud töötajate teadvusse. Väljapaistvate kommunistide nimed on muutunud tõelise ideelisuse ja niisuguse vankumatu veendumuse kehastuseks, mis on suuteline taluma iga katsumust.

Tsarismi süngeil aastail kirjutas Feliks Dzeržinski vanglast omastele sellest, kuidas ta kujutab endale ette revolutsionääri. «Tema hinge peab valdama palju suurem ja tugevam pühadus, kui püha tunne ema või armsate, lähedaste, kallite inimeste vastu. Ta peab oskama hakata armastama ideed — seda, mis ühendab teda rahvahulkadega, seda, mis kujuneb säravaks valguseks tema elus... See püha tunne on tugevam kõigist teistest tunnetest, on tugevam oma moraalse juhendiga: «Nii tuleb sul elada, ja niisugune sa pead olema.»» Need read isiklikust kirjast

loovad hämmastava jõuga kommunisti — kõrge ideega inimese kuju, kellele ei ole vastuvõetav muu elu kui elu töötavate hulkade heaks.

Iga epohh loob oma kangelased. Meie päevad nõuavad kommunistidelt teiste tegude kordasaatmist kui põrandaaluse aastad või nõukogude võimu esimesed aastad. Ainult pimedad või küünikud ei suuda näha meie tegelikkuses selle kõrge ideelisuse massilisi avaldusi, millega on seotud kogu kommunistliku partei ajalugu. Kui partei kutsel inimesed sõidavad uudismaade ülesharimisele, Põhja ja Siberi ehitustele, olles teadlikud suurtest raskustest, mis neil tuleb võita, — kas see ei ole revolutsioonilise järgivuse avaldus, meie kuulsusrikaste traditsioonide elulisuse tõend! Aga need kolmkümmend tuhat, kes läksid vabatahtlikult linnadest mahajäänud kolhoose jalule aitama? Aga novaatorid, kes on vallutatud mõttest, kuidas tõsta tööviljakust, kokku hoida materjale, anda oma panus rahva kogemuste varaaita? Kes suudaks loetleda selliste inimeste nimesid ja kõiki nende tegusid, mis näitavad, kui sügavale on tunginud kommunistlikud ideed miljonite ja miljonite inimeste teadvusse ja südamesse?!

Kommunistliku ideelisuse suur jõud seisab selles, et ta ei rajane pimedal usul, mitte ainuüksi unistusel paremasse tulevikku, vaid teaduslikul alusmüüril, ühiskonna arenemise seaduste tundmisel. Marksism-leninism kui terviklik teaduslik maailmavaade ja tegelikkuse tunnetamise meetod, millest juhindub partei, annab jõu sündmustes orienteerumiseks, perspektiivi selguse, veendumuse kindluse.

Kommunistlik ideoloogia ei teki ega arene õhuta ruumis, vaid võitluses kodanliku ideoloogiaga. Ajaloolised kogemused õpetavad, et kõigist vastupanu viisidest, mida kodanlus osutab tõusvale proletariaadile, on üks kõige ohtlikumaid ja kõige kestvamaid ideoloogiline vastupanu. Kodanlus püüab loendamatute otseste ja kaudsete, avalikkude ja maskeeritud vahenditega õõnestada töötajate veendumust kommunistlikes ideaalides, kompromiteerida sotsialismi, tekitada lõhenemist töölisklassi ridades. See võitlus kogu aeg tugevneb. «Kui kodanluse poolt töölistele avaldatav ideeline mõju langeb, lööb kõikuma, nõrgeneb,» kirjutas V. I. Lenin, «on kodanlus *kõikjal ja alati* kasutanud ja kasutab ka edaspidi kõige pöörasemat valet ja laimu» (20. kd., lk. 446). On vaja kindlat veendumust,

sügavat ideelisust, oskust näha tänapäeva pöördepunktide tagant lõppeesmärke, et mitte sattuda meie vaenlaste ideelisesse võrku, mitte langeda kodanluse propaganda õnge.

Ülesanne võidelda kodanliku ideoloogiaga, marksistliku maailmavaate levitamise ja süvendamise eest on kommunistliku partei kestev ülesanne. Määratledes töölisklassi partei olemust, kirjutas V. I. Lenin, et partei «on vaba liit, mis asutatakse *võitluseks* kodanluse «mõtete» (loe: ideoloogia) vastu, ühe kindla, nimelt: marksistliku maailmavaate kaitsmiseks ning elluviimiseks» (16. kd., lk. 247).

Sellel, mis partei on teinud marksistlik-leninlike vaadete tegelikkuses teostamiseks, on tõepoolest maailmaajalooline tähtsus. Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon pani alguse maailma uuele ajaloole, sotsialismi ülesehitamine NSV Liidus avas kõigile rahvastele tee tulevikku. Seepärast tugevdab kodanlus üha kasvava rafineeritusega võitlust kommunismi ideedega, kasutades iga liiki diversioone — ideoloogilistest diversioonidest kuni kontrrevolutsiooniliste putšide otsese organiseerimiseni, nagu see toimus Ungaris.

Nõukogude Liit on harjunud loendamatute piiritaguste Nõukogude-vastaste kampaaniatega, kuid nii vihast, nagu seda peetakse praegu kodanlikus maailmas, pole olnud võib-olla juba palju aastaid. Kui aga vaenlane raevutseb, siis on see parimaks tõendiks, et me oleme õigel teel. Suur Lenin ütles sageli:

> Me kuuleme heakskiidu hääli,
> ent mitte leebeid, mahedaid,
> vaid karjutud täis vihameeli!

Bolševikud on alati karastunud raskuste võitmisel, ja vaenlaste viha on ainult lisandanud neile jõudu ja veendumust. Kuid oleks naiivne arvata, et nõukogude ühiskonnas ei või esineda laostavate kodanlike vaadete avaldusi. Partei ei ole kunagi silmi sulgenud ka selle ees, et temasse püüab kindlate, ideeliste inimeste kõrval tungida ka sääraseid, kelledel ei ole välja kujunenud veel kindlat veendumust, samuti aga lihtsalt väikekodanlikke, karjeristlikke elemente.

Iga suurem ümberkorraldus on seotud paratamatute raskustega. Neid abinõusid, mida meie partei praegu

teostab vastavalt XX kongressi otsustele, tuleb ellu viia tingimustes, kus nii mõndagi veel ei jätku, kus tuleb murda aastate jooksul kujunenud harjumusi, jahutada nende ägedust, kes on läbematud. On loomulik, et just niisugusel ajal elustuvadki ebakindlad elemendid.

On leidunud niisuguseid, kes on nõus kasutama teravat kriitikat, mida partei suunab dogmatismi ja tähenärimise vastu, selleks et asetada kahtluse alla meie revolutsioonilise maailmavaate põhiprintsiipe. See aitab tugevdada revisionistlikke tendentse välismaal ja eriti üles puhuda rahvuslikke iseärasusi, mille poolest erineb iga maa sotsialismile jõudmise tee. Sellega seoses on kohane meenutada V. I. Lenini sõnu selle kohta, et «meie kõik, nii suurvene, nii ukraina kui ka mistahes teise rahvuse kommunistid peame aga olema järeleandmatud ja leppimatud proletaarse võitluse küsimustes, mis on tähtsad, põhilised, ühesugused kõigile rahvustele, proletariaadi diktatuuri... küsimustes» (30. kd., lk. 270).

Kogu otsustavusega on kommunistlik partei teravalt arvustanud administreerimise praktikat kirjanduse ja kunsti suhtes, lakeerimist, selle asemel et elu ja tema vastuolusid tõepäraselt kajastada. Kuid üksikute kirjanduse ja kunsti alal töötajate hulgas, kel ei ole küllaldast poliitilist küpsust ja kes on meelestatud väikekodanlikult, tekkisid katsed kasutada seda kriitikat selleks, et asetada kahtluse alla partei joone õigsus nõukogude kirjanduse ja kunsti arendamisel, et sotsialistliku realismi printsiipidelt üle minna ideelageda kunsti positsioonidele. Hakati esitama nõudmist «vabastada» kirjandus ja kunst parteilise juhtimise alt, kindlustada «loominguvabadus», mõistes seda kodanlik-anarhistlikus individualistlikus vaimus. Ilmusid autorite teosed, kes roosa laki, mida nad olid valmis kasutama palju aastaid, vahetasid musta värviga, kes moonutatult kujutasid meie tegelikkust, külvasid nukrust ja väljapääsematuse tunnet. Kas sääraseid literaate ei pidanudki silmas M. Gorki, kui ta kirjutas, et meie maal ei tunne õnne elada ja töötada ainult madala vaimulaadiga inimesed, kes näevad ainult tema kasvu raskusi! Ta rääkis kirjanikest, kes seisavad elust eemal, kes ei oska tajuda teda kogu keerulisuses, et «näha korraga nii iga nähtuse, iga fakti nägu kui ka kukalt».

Ebaõiged, ebaterved meeleolud, mis tungivad vahel teaduslikesse ajakirjadesse ja ilukirjandusse, kajastavad

neid mahajäänud, väikekodanlikke vaateid, mis esinevad veel üksikute nõukogude inimeste hulgas ja mida üles soojendatakse välismaise kodanluse propaganda poolt. Võitluses nende vaadetega, valmisolekus selgitada ebaõigete kujutluste ekslikkust, oskuses anda vastulöök laimule, demagoogiale, keelepeksule ja kuulujuttudele kontrollitaksegi iga kommunisti ideelist veendumust.

Kuid kommunisti kohustus ei seisa mitte ainult selles, et pidada leppimatut võitlust igasuguste moonutamiste, meile võõra ideoloogia avalduste vastu. NLKP põhikiri kohustab partei liiget pidevalt tugevdama sidemeid rahvahulkadega, õigeaegselt vastama töötajate nõudmistele ja vajadustele, selgitama rahvahulkadele partei poliitika ja otsuste mõtet. Kommunist taotleb pidevalt suhtlemist rahvahulkadega. See on muutunud tema sisemiseks vajaduseks, ja ta vestleb inimestega, esineb ettekannetega mitte ainult siis, kui tal on vastav ülesanne, vaid sisemisel ajendil. Saades aru, et partei jõud on tema sidemeis rahvaga, ei saa kommunist jätta taotlemata seda, et kõigi temale kättesaadavate vahenditega tugevdada neid sidemeid. Pidevale selgitustööle töötajate hulgas, hoolitsusele nende vajaduste rahuldamise eest kuulub selles osas esmajärguline koht. Poliitilist tööd rahvahulkades peavad tegema kõik kommunistid, igaüks oma jõu ja võimaluste kohaselt. Eeskuju on kutsutud näitama juhtiv kaader, tuleb luua parteiorganisatsioonis niisugune avalik arvamine, et partei poliitika selgitamisest kõrval seista oleks lihtsalt võimatu.

Kommunisti ideelisust ei iseloomustata mitte ainult sellega, mis ta räägib, vaid eelkõige sellega, kuidas ta käitub: kas ta on ümbritsejatele eeskujuks, kas ta sõnad ei lähe lahku tegudest. Ükskõik missugusel töökohal ka inimene ei asuks, kas või kõige väiksemal, kui aga inimene on ideeline, siis ei vaata ta ülesandeks tehtud tööle nagu mingile täiesti iseseisvale, vaid kui määratu suure terviku — kogu kommunistliku ülesehitustöö osale, ja see hingestab iga tööd, muudab selle loovaks tööks. Selles erinebki väikekodanlik suhtumine parteilisest, ideelisest suhtumisest, et väikekodanlane vaatab kõigele küüniliselt: ainult et saada kasu, üldiste huvidega ei ole tal pistmist. Oleks naeruväärne kujutada asja nii, nagu ei oleks kommunistil õigus ühe või teise töö vastu isiklikku huvi tunda, et ta peaks olema sellest üle. Kuni kehtib töö järgi tasumise

sotsialistlik printsiip, kuni on olemas materiaalne ebavõrdsus, siis on olemas ka materiaalne huvitatus. Kui aga partei liige muust ei mõtlegi kui ainult oma isiklikest huvidest või asetab need ühiskondlikest huvidest kõrgemale, siis ta tegelikult ei ole kommunist, vaid ideetu inimene.

Sõnade ja tegude lahkuminek — see tõeline ideetuse tundemärk — võib avalduda mitte ainult töössesuhtumises. On inimesi, kellele ei saa etteheiteid teha lohakas töössesuhtumises, kuid ikkagi ei või neid nimetada headeks kommunistideks. Need on niisugused, kes käituvad ebaõigesti igapäevases elus, kes ei juhindu parteilisest, kommunistlikust printsiibist, vaid kodanlik-väikekodanlikust moraalist. Vahel arutatakse nii: seadusi inimene ei riku, tegusid, mida tuleks karistada kohtu korras, tema juures ei saa märkida — tähendab, kõik on normaalne, see aga, et ta igapäevases elus ei käitu kui kommunist, et ta ümbruskonnale paistab silma kui ahnitseja, et ta lapsi ei kasvata õigesti, — see köidab harva parteiorganisatsiooni tähelepanu. Aga sellele tuleks tähelepanu pöörata! Tõeline kommunist on terviklik iseloom. Ta jääb alati ja kõikjal kommunistiks. Ei ole kõrge veendumuse hind, mida väljendatakse ainult töötundidel, ülejäänud ajal aga käitub inimene kui väikekodanlane, kui väiklaste huvidega inimene. NLKP põhikiri ei määra kindlaks kommunisti iga sammu — see oleks vastuolus meie partei vaimulaadiga —, kuid siit ei järgne, et ei tule hinnata niisuguste mõistete tähtsust, nagu partei moraal, eetika, ega teha pidevalt tööd kommunisti vastutuse tõstmisel selle eest, et ta oleks ideelisuse eeskujuks ka igapäevases elus.

Hoolitsus selle eest, et kommunisti nimetus tõuseks üha kõrgemale, milleks järjekindlalt üles kutsus V. I. Lenin, on parteiorganisatsioonide alaline kohustus. See tähendab peale muude abinõude parteiorganisatsioonide ideelise elu igakülgset arendamist: et see avardaks kommunistide vaimseid nõudeid, ergutaks neid huvi tundma partei ja meie maa arendamise suurte küsimuste vastu ning aitaks näha igapäevaste, argielu tööde seost üldiste ülesannetega, mida lahendab partei. On tarvis tõsta kõigi parteiorganisatsioonide võitlusvõimet, tugevdada kommunistide poliitilist karastust ja marksistlik-leninlikku relvastatust.

21. augustil 1956 vastu võetud otsuses «Õppeaasta kokkuvõtetest parteiharidustöö süsteemis ja parteiorganisatsioonide ülesannetest uuel õppeaastal» märkis NLKP Keskkomitee, et pärast NLKP XX kongressi, kui avastati tõsiseid puudusi parteipropagandas, on parteiorganisatsioonid teostanud rea abinõusid ideoloogilise töö parandamisel, kommunistide poliitilise haridustöö ümberkorraldamisel; mõnevõrra on tugevnenud propagandatöö side majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö praktiliste ülesannete täitmisega; parteiorganisatsioonid on hakanud rohkem tähelepanu pöörama kaadri majandusalasele haridusele. NLKP XX kongressi otsuste ja materjalide tundmaõppimine parteiharidustöö süsteemis on tõstnud kommunistide ja parteitu aktiivi laialdaste ringkondade huvi marksistlik-leninliku teooria ning partei ja valitsuse sise- ja välispoliitika aktuaalsete küsimuste vastu. Võitlus isikukultuse tagajärgede likvideerimise eest ideoloogilises töös on loodud tingimused marksistlik-leninliku õpetuse loovaks omandamiseks.

Kuid see, mis on tehtud parteiharidustöö ümberkorraldamisel, on alles esimesed sammud. Nagu näitavad õppeaasta kokkuvõtted, toimub paljudes parteiorganisatsioonides kommunistide poliitilise haridustöö juhtimine veel ebarahuldavalt. Seoses sellega, et paljude aastate jooksul kogu propagandatöö põhines peamiselt «ÜK(b)P ajaloo lühikursusel», ei õppinud kommunistid marksismi-leninismi kui terviklikku õpetust, kuhu kuuluvad dialektiline ja ajalooline materialism, poliitiline ökonoomia, sotsialistliku revolutsiooni teooria ja taktika, sotsialismi ja kommunismi ülesehituse ajalugu ja praktika. Ei ole pööratud küllaldast tähelepanu suure Lenini teoreetilise pärandi tundmaõppimisele. Seoses sellega ei ole parteipropagandas veel senini lahti saadud niisugustest sügavasti juurdunud puudustest, nagu tänapäeva elulistelt probleemidelt minevikku siirdumine, talmudism ja koolipoisilikkus, majandusteooria ja konkreetse ökonoomika õppimise alahindamine.

Parteiharidustöö süsteem oli kuni viimase ajani üles ehitatud vastavalt ÜK(b)P Keskkomitee otsusele 14. novembrist 1938 «Partei propaganda korraldamisest seoses «ÜK(b)P ajaloo lühikursuse» ilmumisega». Sellest

ajast on möödunud peaaegu kaks aastakümmet. Selle aja jooksul on meie maa astunud kommunistliku ülesehitustöö uude järku, on arenenud edukas sotsialismi ehitamine rahvademokraatiamaades, sotsialism on muutunud maailmasüsteemiks. Tunduvalt on tõusnud kommunistide üldhariduslik ja poliitiline ettevalmistus, on mõõtmatult suurenenud nende vaimsed nõuded. Kuid parteiharidustöö sisu ja vormid on jäänud endisteks ega rahulda suures osas enam kommunistide kasvanud vajadusi.

Paljud parteiorganisatsioonid ei avalda initsiatiivi ega painduvust parteiharidustöö organiseerimisel ja juhtimisel, unustavad, et poliitiline haridustöö saab olla edukas ainult siis, kui ta on tihedalt seotud ülesannetega, mida partei lahendab käesoleval ajal, kui kommunistid näevad marksistlik-leninliku teooria õppimises oma praktilise tegevuse juhendit.

Suurt kahju tekitas parteiharidustööle marksismile-leninismile võõras isikukultus, mis vähendas partei juhtivat osa ja rahvahulkade otsustavat osa ajaloos, aheldas nende loomingulist aktiivsust. Selle asemel et marksismist-leninismist juhindudes elavalt, oskuslikult ja konkreetselt selgitada kommunistliku ülesehitustöö uusi ülesandeid, mida on üldistatud partei kogemustega kaasaja ajaloolisel arenemisel, kahandasid paljud propagandistid oma osa tsitaatide ümberjutustamiseks, tuntud tõdede kordamiseks, mis ei ole seotud eluga, partei ja rahva praktiliste ülesannetega.

Puudused parteiharidustöö süsteemis on ka selle tagajärjeks, et ei mõisteta õigesti vabatahtlikkuse printsiipi marksistlik-leninlikus haridustöös. Selle printsiibi teostamine nõuab parteiorganisatsioonidelt bürokraatliku administreerimispraktika likvideerimist parteiharidustöös, ringide, koolide ja seminaride töö kvaliteedi järsku tõstmist, niisuguse parteiharidustöö süsteemi loomist, mis arvestaks kommunistide mitmekülgseid huvisid ja nõudeid ning kindlustaks marksismi-leninismi sügavat ja loovat õppimist nii ringides ja koolides kui ka iseõppimise teel.

Pealegi kantakse poliitilise õppuse organiseerimisel valitseva administreerimise ja šablooni tõttu tunduv osa kommunistidest, hoolimata nende soovist, endiselt arvele samatüübilistesse ringidesse ning nad on sunnitud aastaid õppima ühtesid ja neidsamu, neile ammu tuntud küsimusi. Õppused ringides ja poliitilistes koolides toimuvad sageli

kuivalt ja mittehuvitavalt, piirdudes õppealase kirjanduse tekstide ettelugemisega. Ringiõppustel ei ole elavat arvamuste vahetamist, seltsimehelikke diskussioone. See kõik vähendab kommunistide huvi teooria õppimiseks, poliitiline õppus aga muutub sellistel juhtudel neile formaalseks kohustuseks. Teisest küljest tunnistas NLKP Keskkomitee ebanormaalseks, kui «vabatahtlikkuse» sildi all osa partei liikmeid, sealhulgas ka juhtivaid töötajaid, on tegelikult katkestanud poliitilise õppuse. Mõned parteiorganisatsioonid, loobudes väiklasest eestkostest teooriat iseseisvalt õppijate üle, on langenud teise äärmusse — on eemaldunud poliitilise iseõppimise igasugusest juhtimisest ja organiseerimisest. Seepärast pole imestada, et marksistlik-leninliku teooria iseseisvalt õppimine on paljudel juhtudel tegelikult lakanud.

NLKP Keskkomitee juhtis parteiorganisatsioonide tähelepanu sellele, et on lubamatu nõrgendada mingil määral tööd marksismi-leninismi õppimisel ja propageerimisel. Eriti tähtis on rõhutada, öeldakse NLKP Keskkomitee otsuses, kommunistide marksistlik-leninliku kasvatamise osa seoses uute suurte ülesannetega kommunismi ülesehitamisel NSV Liidus ja sotsialismi ülesehitamisel rahvademokraatiamaades, seoses kaasaja ülesannetega võitluses kodanliku ideoloogia vastu ning vajadusega täielikult likvideerida isikukultus ja selle tagajärjed. Meie vaenlased püüavad kasutada Stalini isikukultuse printsipiaalset kritiseerimist meie partei poolt rünnakuks marksismi-leninismi vastu, sotsialistliku korra ja kommunismi vastu. Imperialismi ideoloogid ja selle kaitsjad poevad kas või nahast välja, et mürgistada töötajate teadvust laimumürgiga nõukogude korra vastu, ilustada kapitalismi. Selleks leiutatakse iga liiki teooriaid, nagu «rahvakapitalism» jm., milledes kapitalistlike monopolide valitsemist ja palgatöö orjust nimetatakse «vabaks maailmaks».

Üks meie propaganda tähtsamaid ülesandeid seisab selles, et paljastada kaasaja kapitalismi imperialistlikku olemust, lahata tema paiseid, vastuolusid ja antagonismi ning selgitada Nõukogude Liidu ja rahvademokraatiamaade elust võetud konkreetsete näidete varal sotsialistliku korra suuri eeliseid, võrreldes kapitalistliku korraga. Erinevate sotsiaalpoliitiliste süsteemidega maade rahulik kooseksisteerimine ei tähenda hoopiski kahe ideoloogia — sotsialistliku ja kodanliku ideoloogia rahulikku koos-

eksisteerimist. Võitlus meile vaenuliku ideoloogia vastu, kapitalismi igandite vastu inimeste teadvuses, võitlus marksistlik-leninliku maailmavaate eest, tema printsiipide puhtuse eest, revolutsioonilise teooria loova õppimise eest tihedas seoses kommunistliku ülesehitustöö praktikaga on iga kommunisti kohustus.

Kommunistliku partei ja Nõukogude riigi poliitika jõud ja võitmatus seisavad selles, et see põhineb ühiskonna arenemise seaduste kasutamisel, nende seaduste tundmist võimaldab aga ainult marksism-leninism. See fakt, et partei käsutuses on marksistliku haridusega kaader, ei tähenda kaugeltki seda, et see kaader võib oma ideelis-teoreetilises kasvus seisma jääda. Ühiskondlik elu ei seisa paigal, ta püstitab meie ette üha uusi ülesandeid. Meie partei kaader peab teoreetiliselt lahti mõtestama praktilised kogemused, elu poolt esitatavad uued küsimused. Seepärast on kaader kohustatud väsimatult töötama oma ideelis-teoreetilise taseme tõstmisel. Ükskõikne suhtumine marksistlik-leninliku teooria õppimisse viib kommunistliku ideelisuse, meie arengu perspektiivide kaotamisele, on vastuolus meie partei loomusega, partei põhikirja nõudmistega.

NLKP Keskkomitee otsuses öeldakse, et parteipropaganda peamiseks ülesandeks on kommunistide relvastamine marksismi-leninismi aluste tundmisega, ühiskonna arenemise seaduste, kommunismi ülesehitamise seaduste tundmisega, kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse sise- ja välispoliitika sügava mõistmisega. Tuleb kasvatada partei liikmeis marksistlik-leninlikku maailmavaadet, kommunistlikku ideelisust, loomingulist lähenemist teooria õppimisele, leppimatust kodanliku ideoloogia avalduste vastu, täielikult välja juurida propagandatöös isikukultuse tagajärjed, võitu saada propaganda eraldamisest kaasajast, partei ja rahva elulistest probleemidest võitluses kommunismi materiaalse tootmisbaasi loomise eest, rahva materiaalse heaolu edasise tõusu eest, sotsialistliku kultuuri arendamise eest. Parteiharidustöö peab sügavalt esile tooma seose nõukogude inimeste igapäevase, argielu tegevuse ja kommunismi ülesehitamise suurte ülesannete vahel, tõstma meie partei elu ideelist taset ja kommunistide loomingulist aktiivsust.

NLKP Keskkomitee soovitas liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedel, partei krai-, oblasti-,

linna- ja rajoonikomiteedel ning partei-algorganisatsioonidel vastavalt kommunistide soovidele ja nõudmistele luua parteiharidustöö süsteemis:

a) poliitkoolid kui kohustuslik algaste kommunistidele, kes ei oma poliitiliste teadmiste miinimumi, õpiku «Abiks poliitkoolide kuulajaile» ulatuses. Õppeaeg poliitkoolides mitte üle kahe aasta;

b) jooksva poliitika ringid NLKP Keskkomitee ja Nõukogude valitsuse määruste ning kohalike partei- ja nõukogude organite otsuste tundmaõppimiseks vabariigi, krai ja oblasti tähtsamates majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö küsimustes, samuti kuulajate tutvustamiseks sündmustega Nõukogude Liidu ja välismaade elus;

c) seminarid või ringid marksistlik-leninliku filosoofia aluste õppimiseks;

d) seminarid või ringid NLKP ajaloo õppimiseks.

Meie ühiskonna võitluses kõrge tööviljakuse eest, NSV Liidu majandusliku põhiülesande täitmise eest omandab otsustava tähtsuse kaadri majanduslik haridus. Sellest lähtudes tunnistas NLKP Keskkomitee vajalikuks:

a) luua seminarid või ringid poliitilise ökonoomia õppimiseks, samuti kuuenda viisaastaku probleemide ja konkreetse tootmisökonoomika õppimiseks;

b) kuna linna- ja rajoonikomiteede õhtused parteikoolid ei vasta enam partei ja nõukogude kaadri ettevalmistamise kaasaja nõuetele ja ülesannetele, kujundada need ümber partei-, nõukogude ja majandusaktiivi rajoonide ja linnade õhtusteks kaheaastasteks majanduskoolideks poliitilise ökonoomia ning tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise aluste tundmaõppimiseks;

c) heaks kiita rea parteiorganisatsioonide algatus majandusalaste konverentside läbiviimisel, kus arutada ettevõtete, kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside aktuaalseid majandusküsimusi, ning soovitada selle kasuliku töövormi igakülgset kasutamist kaadri majandusalase hariduse tõstmiseks, tööstuse ja põllumajanduse alal omandatud eesrindlike kogemuste ning teaduse ja tehnika uusimate saavutuste levitamiseks.

NLKP Keskkomitee pidas vajalikuks ümber korraldada marksismi-leninismi õhtuülikoolide töö, sidudes nende õppeprogramme antud vabariigi, krai või oblasti ees seisvate konkreetsete ülesannetega, samuti suurendada õhtuülikoolides teiste õppeainete vähendamise arvel poliitilise

ökonoomia ja tööstusökonoomika tundide arvu. Nagu praktika on näidanud, on kolmeaastane õppeaeg õhtuülikoolides liialt pikk. Tunduv osa õpilastest lahkub ülikoolidest õppekursust lõpetamata. Seoses sellega on otsustatud lühendada õppeaega marksismi-leninismi õhtuülikoolides kolmelt aastalt kahele aastale, suurendamata sealjuures kuulajate iganädalast õppekoormust.

NLKP Keskkomitee kohustas NLKP Keskkomitee Propaganda- ja Agitatsiooniosakonda liiduvabariikidele enne õppeaasta algust ette valmistama ja kohapeale laiali saatma õppuste näidisplaanid, temaatika ja programmid ning soovitatava kirjanduse nimekirja parteiharidustöö süsteemi jaoks; NLKP ajaloo seminaride ja ringide plaanides ja programmides pühendada rohkem tähelepanu partei tegevusele Oktoobrijärgsel perioodil, eriti küsimustele, mis on seotud sotsialismi ja kommunismi ülesehitamisega meie maal.

Parteikomiteed peavad parteiharidustöö võrgu organiseerimisel vältima šablooni, ilmutama rohkem loomingulist initsiatiivi õppuste ja loengute programmide ja temaatika maksimaalsel lähendamisel antud vabariigi, krai, oblasti, linna või rajooni konkreetsetele tingimustele. Rohkem aega tuleb pühendada teemade õppimisele, mis on vahetult seotud kaasajaga ning mis kommuniste rohkem huvitavad; erilist tähelepanu pöörata NLKP XX kongressi materjalide ning partei ja valitsuse otsuste põhjalikule tundmaõppimisele. Parteiorganisatsioonidel soovitatakse luua seminarid või ringid marksistlik-leninliku teooria üksikute aktuaalsete probleemide õppimiseks. Koolide, kursuste ja seminaride organiseerimisel tuleb taotleda parteiharidustöö niisuguse süsteemi loomist, mis kõige täielikumalt rahuldaks kommunistide ideelisi nõudeid ning aitaks kaasa partei ja Nõukogude riigi ees seisvate eluliselt tähtsate majanduslik-poliitiliste ja ideoloogiliste ülesannete täitmisele.

Parteiharidustöö süsteemis õppeaasta alguse ja lõpu kindlate tähtaegade kehtestamisel on suur organiseeriv tähtsus. Kuid need tähtajad võivad eri vabariikides ja oblastites olla erinevad. Seoses sellega lubas NLKP Keskkomitee liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedel ning NLKP krai- ja oblastikomiteedel kindlaks määrata õppuste alguse parteiharidustöö võrgus ajavahemikule 1. septembrist kuni 15. oktoobrini ja nende lõpe-

tamise ajavahemikule 1. aprillist kuni 1. juunini, sõltuvalt kohalikest tingimustest, diferentseeritult linnades ja maarajoonides. Parteiorganisatsioonidel on soovitav läbi viia õppusi koolides ja kursustel mitte kohustuslikult iga nädal, vaid olenevalt õpitavate küsimuste iseloomust ja kuulajate ettevalmistusest. Teoreetilistel seminaridel, mis nõuavad pikemat ettevalmistust, võib õppusi läbi viia näiteks üks kord kuus, poliitkoolides ja ringides aga mitte sagedamini kui kaks-kolm korda kuus.

Kommunistide ideelis-teoreetilise ettevalmistuse põhiliseks, peamiseks meetodiks on teooriaküsimuste iseseisev õppimine. Kuid see meetod ei salli isevoolu, nõuab organiseerimist, süstemaatilist juhtimist ja abi parteiorganite poolt. Parteiorganisatsioonid peavad hoolitsema selle eest, et marksistlik-leninliku teooria iseseisvalt õppimisele partei liikmete poolt kaasneksid aeg-ajalt õpitavate küsimuste kollektiivsed arutlused, mille käigus välja selgitatakse ka õpitava materjali omandamise aste ja osutatakse abi kõige raskemate ja keerulisemate küsimuste omandamisel. Seepärast tuleb ulatuslikumalt läbi viia loenguid, seminare, vestlusi, teoreetilisi konverentse, grupiviisilisi ja individuaalseid konsultatsioone, arvestades iseseisvalt teooriat õppivate kommunistide nõudeid ja soove.

Kõrvuti nende tähtsate abistamisvormidega, mis on samal ajal ka parteiorganisatsioonide kontrolli vormideks partei liikmete poliitilise haridustöö üle, tuleb poliitilise iseõppimisega tegelevaile partei ja nõukogude juhtivaile töötajaile teha ülesandeks esineda loengute, ettekannete või vestlustega nende teooria probleemide kohta, mida nad õpivad.

Süstemaatilise abi osutamiseks neile, kes tegelevad iseseisvalt õppimisega, on otsustatud luua NLKP Keskkomitee ajakiri «Abiks iseseisvalt õppijatele». Ajakirjas avaldatakse teoreetilisi artikleid, loenguid ja konsultatsioone dialektilise ja ajaloolise materialismi, poliitilise ökonoomia ja konkreetse ökonoomia ning NLKP ajaloo alalt, artikleid teooriat iseseisvalt õppijate kogemuste kohta, nõuandeid konsultantidele, seminaride juhatajatele ja seltsimeestele, kes tegelevad iseseisva õppimisega, õppeplaane, metoodilisi käsitlusi, kriitilis-bibliograafilisi artikleid, soovitatava kirjanduse nimekirju.

NLKP Keskkomitee kohustas oma otsuses parteikomiteesid erilist tähelepanu pöörama propagandistide vali-

kule ja ettevalmistamisele. On vaja kaasa tõmmata ettekannete ja loengute pidamiseks ning õppuste läbiviimiseks koolides, ringides ja seminaridel teoreetiliselt kõige enam ettevalmistatud ning partei-, majandus- ja nõukogude töö praktilisi kogemusi omavaid kommuniste. Tuleb organiseerida parteiharidustöö võrgu jaoks propagandistide plaanipärast ettevalmistamist ja nende kvalifikatsiooni tõstmist, eriti majandusalase hariduse alal; osutada kõigile propagandistidele abi marksistlik-leninliku majandusteaduse, ökonoomika ning tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise organiseerimise aluste põhjalikul tundmaõppimisel. On tarvis praktiseerida üksikute seminaride läbiviimist otseselt ettevõtetes ja asutustes, kolhoosides ja sovhoosides, samuti propagandistide ekskursioone tootmislõikudele, loomakasvatusfarmidesse ja masina-traktorijaamadesse.

Soovitatakse luua propagandistide seminarid nii partei rajooni- ja linnakomiteede juures kui ka otseselt suurte ettevõtete, kolhooside ja masina-traktorijaamade parteiorganisatsioonide juures, selleks et propagandistidel oleks võimalus kõrvuti oma teoreetilise taseme tõstmisega põhjalikumalt tundma õppida oma ettevõtte ökonoomikat ja maksimaalselt kasutada oma töös kohalikke materjale.

Tuleb süstemaatiliselt korraldada propagandistide nõupidamisi töökogemuste vahetamiseks, populariseerida kõige kogenumate propagandistide töömeetodeid, kes oskuslikult ühendavad marksistlik-leninliku teooria küsimuste käsitlemise kohalike organisatsioonide ülesannetega. Partei linna- ja rajoonikomiteed ning parteiorganisatsioonid võivad oma äranägemisel korraldada grupiviisilisi konsultatsioone ringide ja seminaride juhatajatele neid huvitavais teoreetilistes ja praktilistes küsimustes.

NLKP Keskkomitee märkis, et marksismi-leninismi propagandat ei tule teostada mitte ainult propagandistide ning propaganda- ja agitatsiooniosakondade töötajate jõududega — sellest tööst peavad aktiivselt osa võtma parteikomiteede kõigi teiste osakondade töötajad. Kuna meie kaadri relvastamine majandusalaste teadmistega on käesoleval ajal tähtis üldparteiline ja üldriiklik ülesanne, tuleb majandusalaste teadmiste propageerimisele laialdaselt kaasa tõmmata ministeeriumide, nõukogude ja ametiühinguorganite töötajaid, ettevõtete direktoreid, insenere,

agronoome, tootmise novaatoreid, Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu liikmeid.

Üheks parteiorganisatsioonide ülesandeks on leninliku kommunistliku noorsooühingu abistamine noorsoo kommunistlikul kasvatamisel. Partei- ja komsomoliorganisatsioonid peavad oskuslikult kasutama alatiselt otsiskleva ja pulbitseva noorsoo uurimis- ja teadusjanu neis marksistlik-leninliku maailmavaate väljakujundamisel. Noormeeste ja neidude kommunistliku kasvatamise tähtsamaks aluseks peavad olema meie partei ja nõukogude rahva revolutsioonilised ja tööalased traditsioonid, kogu tänapäeva sotsialistlik heroism. Parteiorganisatsioonid peavad abistama komsomoliorganeid propagandistide valikul ja ettevalmistamisel, noorsoo poliitilise haridustöö võrgu organiseerimisel.

Paljud partei linna- ja rajoonikomiteede ning ettevõtete parteiorganisatsioonide raamatukogud täidavad nõrgalt oma ülesannet olla kommunistide ja parteitu aktiivi poliitilise haridustöö keskusteks. Käesoleval ajal piirduvad nad sageli oma tegevuses raamatute väljaandmisega, episoodiliste konsultatsioonide ja loengutega. On tunnistatud vajalikuks ümber kujundada vabariikide, kraide ja oblastite keskuste, samuti rajoonilise jaotusega linnade partei linnakomiteede raamatukogud poliitharidusmajadeks, muude linna- ja rajoonikomiteede ning ettevõtete parteiorganisatsioonide raamatukogud aga poliitharidusKabinettideks. NLKP rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteed ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed on kohustatud kindlustama poliitharidusmajasid ja -kabinette teoreetiliselt ettevalmistatud, kogenud töötajatega.

Poliitharidusmajades ja -kabinettides tuleb korraldada juhtivate töötajate loenguid ja ettekandeid aktuaalsete poliitiliste ja majandusalaste probleemide kohta; loenguid, teoreetilisi konverentse, seminare ja konsultatsioone kommunistidele, kes tegelevad iseseisva õppimisega; instrueerida propagandiste ja agitaatoreid ning agitaatorite kollektiivide juhatajaid agitatsiooni- ja propagandatöö sisu ja metoodika alal; välja valida ja süstematiseerida kohalikke materjale eesrindlike kogemuste kohta tööstuses, põllumajanduses ja teistes majandusharudes, varustada nendega propagandiste ja agitaatoreid; üldistada ja levitada paremate propagandistide, agitaatorite, lektorite ja kõnelejate töökogemusi; teha teatmelis-bibliograafilist

tööd, koostada soovitatava kirjanduse nimekirju marksistlik-leninlikku teooriat iseseisvalt õppijaile, anda neile kasutamiseks vajalikke raamatuid ja näitlikke õppevahendeid, propageerida ja arutada lugejatega uusi, kõige tähtsamaid raamatuid.

NLKP Keskkomitee kohustas oma otsuses Riiklikku Poliitilist Kirjastust kindlustama poliitilise haridustöö abistamiseks teadusliku sotsialismi raamatukogu väljaandmist marksismi-leninismi klassikute ning marksistliku teooria väljapaistvate propageerijate ja populariseerijate teostest, NLKP ja kommunistlike vennasparteide juhtide tööde, samuti raamatute ja populaarsete brošüüride sarja väljaandmist marksismi-leninismi aluste, dialektilise ja ajaloolise materialismi, partei ajaloo, poliitilise ökonoomia ja konkreetse ökonoomika alalt; suurendama teatmekirjanduse ja näitlike õppevahendite väljaandmist abiks propagandistide kaadrile, eriti ökonoomika küsimuste alal.

Pidada ebaõigeks, öeldakse NLKP Keskkomitee otsuses, et viimastel aastatel on kesk-, vabariiklikud ja oblastiajalehed ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteede teoreetilised ja poliitilised ajakirjad peaaegu lakanud avaldamast artikleid ja konsultatsioone abiks iseseisvalt õppijatele, vastuseid lugejate küsimustele teoreetiliste probleemide alal. Partei Keskkomitee kohustas ajalehti «Pravda», «Komsomolskaja Pravda» ja «Krasnaja Zvezda» ning ajakirju «Kommunist» ja «Partiinaja Žizn», samuti oblasti- ja kraikomiteede ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteede häälekandjaid regulaarselt valgustama kaasaja kõige aktuaalsemaid teoreetilisi ja poliitilisi probleeme ning parteiorganisatsioonide agitatsiooni- ja propagandatöö praktikat.

Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ning NLKP krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteedele tehti ettepanek õigeaegselt komplekteerida koole ja ringe, enne õppuste algust läbi viia propagandistide seminare, kindlustada parteiharidustöö süsteemile kirjanduse ja vajalike materjalide valikut.

NLKP Keskkomitee suunas parteiorganisatsioonide tähelepanu vajadusele tugevdada parteiharidustöö juhtimist sellelt seisukohalt, et marksistlik-leninliku teooria õppimine oleks üks tähtsamaid partei ideelise elu vorme, et koolides, kursustel ja seminaridel valitseks elav, loomin-

guline mõte, et seal antaks vastused kaasaja aktuaalsetele küsimustele, mis kommunistidel ja parteitutel üles kerkivad. Parteiorganisatsioonid peavad juhtima ja suunama parteiharidustööd nii, et kindlustada kõigi partei liikmete edasist ideelist kasvu ja poliitilist karastust, arendada nende aktiivsust ja endaalgatust partei ja nõukogude rahva ees seisvate kommunistliku ühiskonna ülesehitamise praktiliste ülesannete lahendamisel.

PARTEIHARIDUSTÖÖ JUHTIMINE

Parteipropaganda iseloomustavaks jooneks on tema võitlev iseloom, tihe side partei poolt peetava võitluse eluliste, reaalsete vajadustega. See tuleneb marksismi-leninismi kui sügavalt elulise revolutsioonilise teaduse olemusest endast, mis ainult ei seleta maailma, vaid on ka tegevusjuhend, relvastab parteid ettenägelikkusega, kõige keerulisemate praktiliste küsimuste õige lahendamise meetodiga. Seepärast on partei alati taotlenud seda, et propagandatöö, mis on kutsutud varustama kommuniste marksistlik-leninliku teooria tundmisega, ei oleks abstraktne, vaid aktuaalne, oleks lahutamatult seotud praktilise tegevusega.

Rõhutades revolutsioonilise teooria tähtsust, hoiatas suur Lenin: «Ärge ainult madaldage meie revolutsiooniteadust paljalt raamatuliku dogmani . . .» (8. kd., lk. 192). Oma kuulsas kõnes kommunistliku noorsooühingu III kongressil noorsooühingu ülesannetest ütles ta, et kui teooria õppimine seisaks ainult selle omandamises, mis on kirja pandud kommunistlikes teostes, raamatutes ja brošüürides, siis võiksime liiga kiiresti saada kommunistlikke tähenärijaid või hooplejaid, raamatulike teadmistega inimesi, kuid kes ei oskaks talitada nõnda, nagu kommunism seda tegelikult nõuab. Revolutsioonilise teooria tõelist omandamist ei määratleta oskusega viidata tsitaatidele, vaid kommunisti ja nõukogude patrioodi kohustuse sügava mõistmisega, partei poliitikast sügava arusaamisega, veendumusega partei ideede õigsusse ja võitmatusse, oskusega täita partei direktiive mitte mehaaniliselt, vaid loominguliselt.

Propagandatöö peabki avastama partei ja valitsuse poolt teostatava sise- ja välispoliitika teaduslikud alused, sisendama veendumust partei poliitika õigsusse, usku tema

ideedesse, esile tooma nõukogude inimeste igapäevaste argielutööde sidemed meie arengu suurejooneliste perspektiividega, kommunismi võiduga. Nendele ülesannetele tuleb allutada kogu rahvahulkade poliitharidustöö sisu.

Partei Keskkomitee on korduvalt märkinud, et propagandatöös tuleb otsustavalt likvideerida tähenärijalik, dogmaatiline lähenemine marksistlik-leninliku teooria õppimisele, propaganda praktikast välja juurida taganemine marksismist-leninismist, pidada leppimatut võitlust marksismi-leninismi üksikute teeside iga liiki moonutamiste ja vulgariseerimise vastu. Partei Keskkomitee on kõigilt parteiorganisatsioonidelt nõudnud kommunistide poliitilise õppuse vabatahtlikkuse printsiibi jämeda rikkumise likvideerimist, kogu propagandatöö organiseerimist selliselt, et see esile kutsuks kommunistide elava huvi marksistlik-leninliku teooria vastu.

Ülesanne seisab selles, et tihedalt siduda meie propagandat eluga, muuta ta ründavaks ja leppimatuks marksismist-leninismist igasuguse taganemise vastu, tõsta tema osa rahvahulkade mobiliseerimisel võitlusele kommunistliku partei poliitika teostamise eest.

Eriline tähtsus teooria omandamiseks on partei kongresside ja konverentside, Keskkomitee pleenumite otsuste ning teiste parteidokumentide tundmaõppimisel. Nende tähtsate ajalooliste dokumentide põhjal võib kõige kujukamalt ja täielikumalt esile tuua kommunistliku partei juhtiva ja suunava osa, tema loomingulise tegevuse marksismi-leninismi ideede elluviimisel. Kõik parem ja eesrindlik, mis tekib rahvahulkade loova töö protsessis, leiab partei dokumentides üldistuse ja teoreetilise valgustuse.

Täielikumalt tuleb valgustada leninismi rahvusvahelist tähtsust ja Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei kogemusi, näidata, kuidas vennalikud kommunistlikud ja töölisparteid loovalt juhinduvad leninliku õpetuse suurtest ideedest, kasutavad NLKP kogemusi.

Tõsine koht parteiharidustöös tuleb määrata majandusalaste teadmiste propagandale. Et olla sotsialistliku majanduse juhtimise kaasaja nõudmiste tasemel ning edukalt ellu viia partei ja riigi majanduspoliitikat, on meie kaader kohustatud hästi tundma majandusteooriat, põhjalikult orienteeruma konkreetse ökonoomika küsimustes. Parteiorganisatsioonidel on vajalikud tingimused selleks, et ulatuslikult ja kõrgel ideelis-teoreetilisel tasemel arendada majan-

dusteooria ja sotsialistliku majanduse juhtimise praktika küsimuste propagandat.

Parteiharidustöö peab relvastama kommuniste praktiliseks tegevuseks. Kas võib pidada edukaks seminari või ringi tööd, kus tööviljakuse tähtsusest räägitakse täielikult lahus sellest, mida tehakse tsehhides. Juhtub nii, et seminarist osavõtjad võivad üsna hästi edasi anda teoreetilisi teese tööviljakuse tõstmisest, kuid oma praktilises tegevuses ei märka nad suuri puudusi, mis takistavad viljakamalt töötamast. Seda juhtub sageli ka niisuguste küsimuste õppimisel, nagu uue tehnika osa, tootmise organiseerimine jne. Muidugi mõista oleks viga muuta õppused parteiharidustöö ringides mingiks tootmisnõupidamiseks. Ei või laskuda lihtsustamise teele, kahandada suurte poliitiliste küsimuste uurimist ainuüksi jooksvate tootmisalaste vajaduste arutamiseks. Vastupidi, on vaja, et parteiharidustöö aitaks kommunistidel mõista majandusülesannete poliitilist mõtet, avardaks silmaringi, kasvataks printsipiaalset, parteilist lähenemist praktiliste küsimuste otsustamisel.

Parteipropaganda peab kujundama kommunistide marksistlik-leninlikku maailmavaadet, kasvatama neis ideelist kindlust ja printsipiaalsust, leppimatust kodanliku ideoloogia vastu, kapitalismi igandite vastu inimeste teadvuses. Meie propagandistide kaader peab täielikult mõistma seda, et nad on partei aktiivsed võitlejad, poliitilised tegelased, mitte aga inimesed, kes tegelevad abstraktse haridustööga.

Propagandatöös tuleb näidata nõukogude ühiskondliku ja riikliku korra suuri eeliseid, nähtavale tuua partei ja valitsuse poliitiliselt ja teoreetiliselt põhjendatud abinõud tööstuse ja põllumajanduse arendamisel, töötajate materiaalse heaolu ja kultuuritaseme järsul tõstmisel. Seda tööd tuleb teha pidevalt, kusjuures on vaja parandada neid propagandiste, kes kommunistliku ülesehitustöö küsimusi ja partei kaasaja ülesandeid valgustades võtavad paraadliku tooni, ei näita ikka veel esinevaid raskusi ja puudusi ning seda, kuidas partei võitleb nende likvideerimise eest.

Tuleb rohkem tähelepanu pühendada kommunistide tutvustamisele partei ja Nõukogude valitsuse välispoliitika, rahvastevahelise rahu ja sõpruse poliitika küsimustega. Kajastades meie ajastu ajaloolist seaduspärasust, lähtub see poliitika erineva ühiskondliku korraga riikide rahuliku kooseksisteerimise võimalikkusest. Propagandatöös tuleb

ulatuslikult näidata sotsialismi-, rahu- ja demokraatialeeri võimsust ja vankumatut ühtsust, anda rahvusvaheliste sündmuste sügav marksistlik analüüs. Tuleb süstemaatiliselt paljastada parempoolsete sotsialistide liidrite ideoloogiat ja poliitikat, kes sotsialistliku fraseoloogiaga varjavad oma lömitamist imperialismi ees, tõsta eluliste faktide najal rahvahulkade revolutsioonilist valvsust vaenlaste, provokaatorite ja sõjaõhutajate salasepitsuste suhtes.

Üheks propagandatöösse šabloonilise, pinnapealse suhtumise avalduseks, koolipoisiliku pedantsuse avalduseks parteiharidustöös on asjatu kiirustamine materjalide läbivõtmisel poliitkoolides ja ringides. Ühe või teise teema ja kogu kursuse läbiõppimiseks tuleb määrata nii palju aega, kui see on vajalik õpitavate küsimuste põhjalikuks omandamiseks kuulajate poolt. Ringide õppeplaanides määratud tundidele tuleb vaadata kui näitlikele.

Mõned propagandistid ei selgita meeleldi jooksvaid sündmusi, ehkki nende küsimuste vastu on kommunistidel suur huvi. Tavaliselt viidatakse niisugustel juhtudel sellele, et seda ei ole õppeplaanis ette nähtud. Kui aga vaadata õppeplaanile kui mingile tardunule, võib kergesti langeda kommunistide nõudmiste bürokraatlikule ignoreerimisele. Propagandistid on kohustatud selgitama oma kuulajatele kõiki partei ja valitsuse uusi otsuseid, selgeks tegema toimuvate sündmuste mõtte.

On väga tähtis, et ringijuhatajateks valitaks inimesed, kes on teadlikud ja ette valmistatud ning oskavad ka lihtsalt, hingestunult vestelda oma kuulajatega, neis huvi äratada, valdavad elava vestluse kunsti. Kogemused aga näitavad, et niisugune vestlus hargneb ainult siis, kui propagandist õhutab kuulajaid iseseisvalt mõtlema, fakte kõrvutama, arendama neis vajadust jälgida ajalehti ja ajakirju, kuulata raadiot.

Üks parteiorganisatsioonide tähtsamaid ülesandeid kommunistide poliitilise iseõppimise juhtimisel seisab selles, et tunduvalt parandada lektorigruppide ja lektooriumide tööd, tõsta peetavate loengute kvaliteeti, pidades silmas, et hea loeng laiendab kuulajate silmaringi ja arendab neis ka huvi teooria vastu. Selleks peab loengute temaatika olema huvitav ja mitmekülgne, lülitama endasse marksismi-leninismi teooria, NSV Liidu ajaloo, maailma revolutsioonilise liikumise ajaloo, majandusgeograafia

tähtsamaid küsimusi, sotsialistliku ülesehitustöö küsimusi rahvademokraatiamaades ja muid teemasid, mis kommuniste huvitavad. Ei saa näiteks pidada õigeks seda, et äärmiselt puudulikult peetakse loenguid, mis on pühendatud töötajate kasvatamisele proletaarse internatsionalismi vaimus, kogu maailma töötajate austamise ja vennaliku solidaarsuse vaimus, mis jutustavad kommunistliku partei rahvuspoliitika edusammudest, välismaade ja eriti nende maade tööliste ja talupoegade elust, kes ehitavad sotsialismi. Kogemused näitavad, et ei või piirduda loengute pidamisega ainult poliitharidusmajades, otstarbekohane on luua lektooriumid suurtes ettevõtetes, ehitustel ja asutustes, kaasa tõmmates nende tööle kvalifitseeritud kaadrit.

Propagandatöö on austav ja tähtis parteiline ülesanne. Ta nõuab palju jõudu ja aega, ning kuidagi ei saa pidada normaalseks niisugust olukorda, kus sageli koormatakse lektoreid ning ringide ja seminaride juhatajaid paljude lisaülesannetega, kiskudes neid propagandatööst kõrvale. Tihtilugu kuulavad propagandistid aastast aastasse ühtesid ja neidsamu loenguid, õpivad ühe ja sellesama plaani järgi. Seminare külastatakse seetõttu vähe. Mõned propagandistid, kelledel on mitmeaastased ringide ja poliitkoolide juhtimise kogemused, leidmata parteikomiteede tähelepanu ja saamata neilt tõelist abi, eemalduvad aktiivsest propagandatööst. Säilitada propagandistide kaadrit, hoolitseda tema teoreetilise kasvu ja metoodilise meisterlikkuse eest, suhtuda temasse lugupidamisega — see on parteikomiteede tähtsaim kohustus.

Kommunistide ideeliste nõudmiste arendamiseks on eriti suur tähtsus juhtide isiklikul eeskujul. Kui parteiorganisatsiooni sekretär pidevalt loeb teoreetilist kirjandust, jälgib perioodilist ajakirjandust, kui ta kommunistidega suhtlemisel ei puuduta ainult jooksvaid küsimusi, vaid meeleldi vestleb ka teoreetilistes ja poliitilistes küsimustes, siis äratab see tingimata kommunistides huvi poliitiliste teadmiste vastu, mõtete vahetamiseks läbiloetud kirjanduse üle.

Algorganisatsiooni sekretär peab olema parteiharidustöö hingeks. Ta on kohustatud olema kursis küsimustega, mis huvitavad kommuniste ja parteituid, hoolitsema selle eest, et õppused toimuksid elavalt ja aktiivselt, ta peab isiklikult osa võtma teoreetilistest vestlustest, meeleldi alustama vestlust uutest raamatutest, loengutest, mida tuleks kuulata, jne.

Poliitiline haridustöö ei ole partei elu mingi omaette töölõik. Kui orgnisatsiooni elu on täidetud rikkaliku ideelise sisuga, kui parteikoosolekutel ja büroo istungitel arutatakse küsimusi, mis nõuavad kommunistidelt tõsist suhtumist, seda, et lugeda vastavat kirjandust, kui igal parteiorganisatsiooni otsusel on tõsine ideeline põhjendus, — see kõik ei saa jätta mõju avaldamata poliitilise õppuse tasemele.

Kommunistide marksistlik-leninlik kasvatamine on meie partei pideva hoolitsuse objektiks. Partei liikmete ja liikmekandidaatide ideelise taseme kindel kasv on otsustavaks tingimuseks, et tõsta nende osa kõigil elualadel, et arendada parteihulkade aktiivsust. Seepärast kohustab partei oma organisatsioone pidevalt huvi tundma selle vastu, kuidas kasvavad kommunistid, parandama partei propagandatööd. Vabanedes liigsest reglementeerimisest poliitilises haridustöös, bürokraatlikust kommunistide eest kostmisest, tuleb luua ühiskondlik arvamus nende vastu, kes ei tööta endaga, ei õpi süstemaatiliselt marksistlik-leninlikku teooriat.

PROPAGANDATÖÖ JA ELU

Kõige suuremaks parteiorganisatsioonide propagandatöö puuduseks on selle irdumine majandusliku ülesehitustöö praktilistest ülesannetest, ühiskondliku ja poliitilise elu tähtsatest küsimustest. NLKP XX kongressi resolutsioonides on öeldud:

«Ideoloogilise töö alal peab kongress üheks kõige tähtsamaks ülesandeks likvideerida propaganda irdumine kommunistliku ülesehitustöö praktikast. Meie propagandat ja agitatsiooni on vaja tihedamalt siduda kommunismi materiaalse tootmisbaasi, materiaalsete ja kultuuriliste hüvede külluse loomise ülesannetega, kodanike kommunistliku teadlikkuse tõstmise ülesannetega, likvideerides marksismi-leninismi loovale vaimule võõra dogmatismi ja tähenärimise. Propaganda ülesanne ei piirdu ainult sellega, et selgitada marksismi-leninismi teooriat, vaid ta peab kaasa aitama selle teooria praktilisele elluviimisele.»

Ühendada teooriat praktikaga, raamatut eluga, pidevalt uurida seda, mis toimub tegelikkuses, ja aktiivselt mõjutada seda tegelikkust — seda nõutaksegi propagandistilt. Kuid niisugust retsepti, mis kõlbaks kõigil juhtudel

ja annaks vastuse küsimusele, kuidas siduda loengut või vestlust eluga, ei saa olla. Kõik oleneb sellest, kelle ees esinetakse, mida see kollektiiv endast kujutab, kuidas ta töötab, missugused ülesanded ta ees seisavad. Kogemused tõendavad, et kui propagandist ei eemaldu kirjutuslaua tagant ja raamatutest, ei tunne asjade olukorda tehases, siis toob ta vähe kasu.

XX kongressil märgiti, et olla väärikas töötaja ideoloogia valdkonnas tähendab taotleda majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö uusi edusamme, nõukogude inimeste sotsialistliku teadlikkuse kasvu. Tootmise suurenemine, materiaalse jõukuse ja kultuuriliste hüvede kasv edenevad seda kiiremini, mida suurem on rahvahulkade kommunistlik teadlikkus. Ringi juhataja peab alati leidma teatud piiri poliitiliste õppuste ja tsehhi tavaliste tootmisalaste koosolekute vahel. Õppused peavad rikastama kuulajaid ideeliselt, õhutama neid lugema, vallutama teadust.

Vähe abistab ideelist kasvatamist niisugune olukord propaganda alal, kus propagandist püüab maksku mis maksab iga teemat «siduda» kohalike näidetega, ehkki selleks ei ole mingit põhjust. Nii võib käituda ainult see, kes ei lähtu asja huvidest, vaid tunneb hirmu, et talle tehakse etteheiteid praktikast eemaldumise pärast. Muidugi ei tohi loeng olla abstraktne. Iga loeng peab rajanema kaasaja elule. Kuid on niisuguseid teemasid, mida on raske või isegi võimatu siduda ühe või teise ettevõtte konkreetsete ülesannetega.

Kunstlikku, väljamõeldud sidet praktikaga ei vaja keegi. Marksistlik-leninlik teooria haarab elunähtuste ja seaduspärasuste määratu suure ringi. Püüda kõiki marksismi teese tingimata siduda antud ettevõtte, kolhoosi või asutuse tööga — tähendab kahtlemata laskuda teooria vulgariseemisele. Samuti väljamõelduks võivad osutuda paljudel juhtudel analoogiad 50—100 aastat tagasi toimunud ja tänapäeva sündmuste vahel. On tähtis, et propagandist näitaks teooriat elus, tegevuses, ei avaks kuulajate ees surnud teese, vaid esitaks tegelikult eksisteeriva seose ja seaduspärasuse. Teooria ei ole ju abstraktsete skeemide ja teeside kogu, vaid maailma tunnetamise ja ümberkujundamise vahend. Kui propagandist osutab mingit eluala puudutades faktidele ja näidetele, kuidas ja kus arenevad need või teised nähtused või sündmused, miks need arene-

vad nii, mitte aga teisiti, siis ta sellega teostabki seda sidet eluga, ilma milleta ei saa olla ka tõelist parteipropagandat.

Mis puutub kommunistliku ülesehitustöö teooriasse, jooksva poliitika ja sotsialistliku majanduse ökonoomika küsimustesse, siis siin tuleb propagandat maksimaalselt lähendada praktilistele ülesannetele, ta on kutsutud õpetama, kuidas teostada partei otsuseid, kuidas paremini majandada. Seda saab edukalt teha ainult neis tingimustes, kui propagandistid ise tundma õpivad elu, majandusteooriat ja nende majandusharude konkreetset öknoomikat, kus nad töötavad.

Ükski ka kõige kvalifitseeritum lektor, kui ta ei tunne tootmist ega ole sellega seotud, ei saa esitada õpitavat materjali nii konkreetselt ja arusaadavalt kui spetsialist, kes otseselt töötab kolhoosis või masina-traktorijaamas. Ei oleks õige orienteeruda nüüd, nagu see on olnud palju aastaid, ainult lektoritele «mujalt». On aeg, et igal parteikomiteel oleks oma propagandistid-majandusteadlased inimeste hulgast, kes hästi tunnevad ökonoomikat ja kohalikke tingimusi. Nemad suudavad kõige paremini kindlustada ökonoomika õppimist tihedas seoses eluga.

Tuleb majandusaktiivi laialdasemalt propagandatööle kaasa tõmmata. Ühtlasi on vajalik, et kõik propagandistid elu põhjalikumalt tundma õpiksid. Ei saa varustada oma kuulajaid sotsialistliku ökonoomika arengu seaduspärasuste tundmisega, kui ise tunned neid ainult raamatu järgi, kui ei ole näinud, kuidas nad avalduvad elus.

KOMMUNISTIDE ISESEISEV ÕPPIMINE

Iseseisev õppimine on parteiharidustöö tähtis lõik. Selle juhtimisel on oma iseärasused. Koolides ja ringides õppivate kommunistide tööd määratletakse õppeplaanidega, ühe või teise materjali õppimise tähtaegadega. Teooriat iseseisvalt õppijad ei ole alati seotud kindlate organiseerimisvormidega. Nad ei ole seotud mingite ühtsete õppeplaanidega.

Iseseisvalt õppivate kommunistide nõuded on erinevad, ja selleks et neid õigeaegselt abistada, õigesti organiseerida nende õppust, on vaja teada, millega kommunistid tegelevad, missuguseid aineid, probleeme või üksikuid marksistlik-leninliku teooria küsimusi nad õpivad.

Propagandatöö mitmeaastane praktika on loonud rohkesti kasulikke ja end täielikult õigustanud iseseisvalt teooriat õppijate abistamise vorme ja meetodeid.

Iseseisva õppuse juhtimine ei ole formaalne, vaid tähendab tegelikult eelkõige teada kommunistide vajadusi, individuaalselt läheneda igaühele, oskuslikult kasutada nende abistamiseks kõiki vahendeid, vorme ja meetodeid. Ainult isikliku põhjaliku vestluse protsessis võib teada saada, mida ja kuidas kommunist õpib, missugust abi ta vajab, kas tema üldhariduslik ja poliitiline ettevalmistus võimaldab tal valida just selle poliitilise õppuse vormi või on parem talle teist vormi soovitada.

Marksistlik-leninliku teooria iseseisev õppimine võib ainult siis olla edukas, kui õppimiseks valitud küsimus vastab kommunisti huvidele ja nõuetele, juba omandatud teadmiste varudele. Siin on kutsutud suurt osa etendama konsultandid, poliitharidusmajad ja -kabinetid. Individuaalsed vestlused, grupiviisilised konsultatsioonid, loengud selle kohta, kuidas töötada raamatuga, aitavad seltsimeestel võita tekkivaid raskusi, tõsta nende veendumust oma jõusse.

Mõned poliitharidusmajad ja -kabinetid korraldavad teooriat iseseisvalt õppijatega nõupidamisi, organiseerivad stende kirjandusega selle kohta, kuidas töötada raamatuga, valivad selle küsimuse kohta metoodilisi artikleid; konsultandid vestlevad sellest, kuidas kasutada entsüklopeediaid ja igasuguseid teatmikke, samuti ka ühe või teise raamatu teatmelis-bibliograafilist materjali. See kõik kergendab kommunistide tööd, kes esmakordselt asuvad iseseisvalt õppima.

Tähtsamaks iseseisvalt teooriat õppijate abistamise vahendiks on loengud. Heale, sisukale ja päevakajalisele loengule koguneb alati suur auditoorium. Paljudes linnades ja maarajoonides on loodud spetsiaalsed lektooriumid, kus peetakse loengutesarju NLKP ajaloo, dialektilise ja ajaloolise materialismi, poliitilise ökonoomia alal, NSV Liidu välispoliitika ja rahvusvaheliste suhete küsimustes, tööstus- ja põllumajanduse ökonoomika alal, kirjandusest ja kunstist, nõukogude teaduse ja tehnika saavutustest. Organiseeritakse loengutesarju marksistlik-leninliku teooria üksikutes, kõige tähtsamates ja aktuaalsemates küsimustes: klassidest ja klassivõitlusest, proletariaadi diktatuurist, töölisklassi ja talurahva liidust, kommunistliku par-

tei strateegiast ja taktikast, sotsialismi ja kommunismi ülesehitamisest, rahvusküsimuses ja muudes probleemides. Tuleb rohkem korraldada populaarseid loenguid marksismi-leninismi kohta, samuti loenguid sarjadest «Meie Nõukogude kodumaa» ja «Maailma kaardi kohal», rahvademokraatiamaade elust, Nõukogude Liidu välispoliitika küsimustes, mis on arvestatud vähem ettevalmistatud kuulajaile.

Kas võib arvata, et kommunist, kes piirdub ainult loengute külastamisega, tegeleb iseseisva õppimisega? Kogu loengute tähtsuse juures ei saa need muidugi asendada iseseisvat tööd marksismi-leninismi klassikute teoste ja partei dokumentide tundmaõppimisel. Loengud ainult annavad suuna õppimiseks. Nende ülesandeks on äratada huvi küsimuste vastu, juhtida raamatu juurde, kergendada kirjanduse iseseisvat õppimist. On täiesti loomulik, et lektor ei või piirduda ainult loengute pidamisega. Ta on kohustatud soovitama kuulajatele vastavat kirjandust iseseisvalt lugemiseks antud teemal, andma vajalikku nõu, kuidas paremini organiseerida selle kirjanduse õppimist. Kuid õppetöös on peamine iseseisev õppimine. Kui kommunist ainult kuulab loenguid, materjaliga aga ei tööta, siis on vaja, vastavalt tema ettevalmistuse astmele, rangelt kinni pidades individuaalsest lähenemisest, soovitada talle neid või teisi õppimisvorme. Kui omatakse head ettevalmistust ja kindlat teadmiste varu, võib üksikutel juhtudel piisata ka ainult loengutest.

On otstarbekohane korraldada populaarsete loengute sarju külastavate kommunistidega hiljem teoreetilisi vestlusi. Vestlustest osavõtjad loevad eelnevalt populaarseid brošüüre marksismi-leninismi alalt, ajalehtede ja ajakirjade artikleid.

Tähtsal kohal kommunistide iseseisva õppuse organiseerimisel on konsultatiivne töö. Konsultatsioonid võivad olla temaatilised, konkreetsed, üksikute marksismi-leninismi klassikute teoste kohta. Kuid konsultandile ei või vaadata ainult kui inimesele, kes on kutsutud vaid kontrollima kommunisti iseseisvat õppimist. Tema peamiseks ülesandeks on abistada neid, kes õpivad iseseisvalt. On tarvis perioodiliselt kommuniste kokku kutsuda, üldistada nende töökogemusi, analüüsida konsultantidele esitatud küsimusi, kõige aktuaalsemate ja sagedamini korduvate küsimuste kohta aga korraldada iseseisvalt õppijaile loenguid või grupiviisilisi konsultatsioone. Üksikuil juhtu-

del võib kinnistada konsultandile mitu inimest, kuid seda tuleb teha kommunistide nõusolekul ja mitte muuta niisuguseid gruppe omamoodi ringideks, mis töötavad ühtse plaani järgi ja rangelt kindlaksmääratud tähtaegadel.

Parteiorganisatsioonid peavad kindlustama, et konsultatiivset abi osutataks nendele, kes seda tõepoolest vajavad. Vahel on otstarbekohane eraldada selle või teise partei-algorganisatsiooni jaoks üks või mitu konsultanti. See on eriti vajalik väikesearvulistes parteiorganisatsioonides ja niisugustes parteiorganisatsioonides, mis asuvad rajoonikeskustest kaugel. Vahel luuakse konsultatsioonipunktid, mis teenindavad korraga mitut väikesearvulist, tavaliselt naabruses, kuid rajoonikeskusest kaugel asuvat algorganisatsiooni. Niisugused konsultatsioonipunktid, olles poliitharidusmajade ja -kabinettide omamoodi filiaalideks, osutavad iseseisvalt õppivatele kommunistidele suurt abi.

Konsultatsioonitöö üleliia tsentraliseerimine ainult poliitharidusmajade juurde viib selleni, et konsultant passiivselt ootab, millal tema juurde tuleb kommunist, kes tegeleb iseõppimisega. Loenguline, konsultatiivne ja teatmelis-bibliograafiline töö on vaja partei-algorganisatsioonidele lähemale tuua. Sealjuures ei või töö selline korraldamine viia parteiorganisatsiooni sekretäri kõrvalekallutamisele iseseisva õppimise juhtimisest ja kontrollist kommunistide õppimise üle, selle ülesande veeretamisele konsultatsioonipunktide peale.

Tõsist abi neile, kes õpivad iseseisvalt, osutavad teoreetilised vestlused. See on üks tähtsamaid vahendeid saadud teadmiste kinnitamiseks ja ühtlasi kontrollimiseks, kuidas kommunistid töötavad oma ideelis-teoreetilise taseme tõstmisel. Teoreetiline vestlus juba oma iseloomult ei talu mingit šablooni ega ühekülgsust. See on vaba mõttevahetuse vorm teoreetiliste küsimuste alal. Praktika näitab, et on otstarbekohane korraldada vestlusi mitte ainult NLKP ajaloo eri osade kohta, vaid ka marksismi-leninismi klassikute üksikute teoste, teoreetiliste probleemide, sise- ja välispoliitika tähtsamate küsimuste kohta. On tähtis, et teoreetiline vestlus ei piiraks inimesi mingite formaalsete raamidega, vaid vastaks nende nõuetele ja tagaks kõigi kokkutulnute aktiivse osavõtu küsimuste arutamisest.

Teooriat iseseisvalt õppijate tõhusaks abistamise vahen-

diks on seminarid. Need arendavad kommunistide loomingulist iseseisvat tööd ja võimaldavad parteiorganisatsioonidel pidevalt kontrollida, kuidas kasvavad kommunistid. Parteiaktiivi seminare luuakse marksismi-leninismi üksikute probleemide, dialektilise ja ajaloolise materialismi õppimiseks, NSV Liidu välispoliitika ja rahvusvaheliste suhete küsimustes. Tööstusettevõtete ja põllumajanduse ökonoomika küsimuste seminaridel arutatakse nii teoreetilisi küsimusi kui ka üksikute majandusjuhtide esinemisi eesrindlikest töömeetoditest. See võimaldab teoreetilisi seminare kasutada mitte ainult kui kommunistide poliitiliste teadmiste tõstmise vormi, vaid ka kui sotsialistliku majandamise kogemuste vahetamise kooli.

Kommunistide poliitilist õppust, sealhulgas ka iseseisvat õppimist, tuleb kontrollida. Vabatahtlikkuse printsiibist kinnipidamisel ei ole midagi ühist kommunistide poliitilisse õppimisse mittevahelesegamise seisukohaga. NLKP põhikiri kohustab partei liikmeid süstemaatiliselt töötama oma teadlikkuse tõstmiseks, marksismi-leninismi aluste omandamiseks, parteiorganisatsioon aga on kohustatud teostama kontrolli selle üle, kuidas kommunistid täidavad põhikirjas ette nähtud kohustust. Järelikult ei ole jutt sellest, kas kommunist peab õppima või mitte, vaid sellest, mida ja kuidas õppida.

Parteiorganisatsioonide kohustus seisabki selles, et aidata igal kommunistil orienteeruda oma lünkades poliitiliste teadmiste alal ning õigesti määratleda teed ja vahendid ideelis-teoreetilise taseme tõstmiseks, aidata kommunistidel tõsta nende marksistlik-leninlikku ettevalmistust. Seda saab teha ainult tingimusel, kui parteiorganisatsioon tunneb pidevalt huvi kommunistide ideelise elu vastu, see aga on vältimatult seotud teatava kontrollivormiga.

Kogu asi seisab selles, kuidas see kontroll on organiseeritud. Ei või lubada NLKP Keskkomitee poolt hukka mõistetud niisuguseid äbarikke kontrollivorme, nagu nõudmine, et kommunistid kohustuslikult esitaksid individuaalseid plaane, mingite tähtaegade ja graafikute kindlaksmääramine teooriat iseseisvalt õppimisel, igasuguste eksamite sooritamine. Ei või muuta kommuniste mingiteks koolipoisteks, neid aga, kes kontrollivad kommunistide õppust — omamoodi kasvatajateks. Kommunisti osavõtt

ühiskondlik-poliitilisest elust, parteiorganisatsiooni tööst agitaatorina, kõnelejana, lektorina, propagandistina, või näiteks esinemine referaadiga teoreetilisel seminaril, vestlusel, kommunisti poolt loengute ja ettekannete kuulamine, kirjanduse lugemine — see kõik näitab seda, kuidas kommunist töötab oma ideelis-teoreetilise taseme tõstmisel.

Muidugi ei või keegi keelata parteiorganisatsiooni sekretäril, kui see on vajalik, kutsuda kommunisti enda juurde ja vestelda temaga õppusest, samuti nagu keegi ei või keelata kommunistil, kui ta seda ise soovib, planeerida oma tööd marksismi-leninismi teooria õppimisel. Neid üksikuid seltsimehi, kes suhtuvad hooletult oma poliitiliste teadmiste tõstmisse, võib ja tuleb kritiseerida koosolekutel ja ajakirjanduses. Parteiorganisatsioonid on kohustatud mõjutama neid kommuniste, kes ei taha tõsta oma poliitilisi teadmisi.

JOOKSVA POLIITIKA RINGIDEST

Jooksva poliitika ringid on võitnud suure populaarsuse. Nende arv on tunduvalt kasvanud.

Kommuniste köidab eelkõige see, et ringides on juttu kaasaja aktuaalsetest probleemidest, rahvusvahelise ja siseelu sündmustest, ning vestlused ettevalmistatud propagandistide juhtimisel aitavad sügavamalt mõista ühiskondliku elu keerulisi protsesse, annavad vastuse erutavaile küsimustele. Jooksva poliitika ring äratab huvi ajalehe vastu, õpetab jälgima sündmusi. Paljud kommunistid hindavad jooksva poliitika ringe ka sellepärast, et viimased aitavad neil teha selgitustööd töötajate hulgas.

Samal ajal suhtuvad üksikud parteitöötajad neisse ringidesse mingi umbusaldusega, arvavad, et need on vähese ettevalmistusega inimeste jaoks, kes ei ole võimelised iseseisvalt lugema ega mõistma ajalehte. Tegelikult võtavad jooksva poliitika ringidest huviga osa ka ettevalmistatud kommunistid. Paljud neist on õppinud partei ajalugu, teevad ise agitatsiooni- ja propagandatööd.

Oleks ebaõige mõelda, nagu võiks jooksva poliitika ringi juhtida iga teadlik inimene, kes regulaarselt loeb ajalehti, nagu ei oleks tal vaja head teoreetilist ettevalmistust. Vas-

tupidi, jooksva poliitika ringide propagandistidele esitatakse erilised nõudmised.

Juhtida vestlust kaasaja küsimustes on teinekord keerukam kui suunata mõttevahetust mingisuguse ajaloolise materjali kohta. Propagandistil tuleb tegemist teha mitmesuguste sise- ja välispoliitika küsimustega, marksistlik-leninliku poliitilise ökonoomia, filosoofia, sotsialistliku revolutsiooni teooria ja taktika, NLKP ajaloo probleemidega. Jooksva poliitika ringis võib ennemini tekkida ootamatuid küsimusi. Peab olema hea ettevalmistus, et osata neid selgitada, samuti soovitada, mida täiendavalt läbi lugeda.

Samal ajal on mõned propagandistid hakanud arvama, et ringides oleks vaja tegelda vaid jooksvate majandusküsimuste, tänapäeva faktide ja sündmuste arutamisega. Niisuguste seltsimeeste arvates on maailmavaate kasvatamise küsimused, marksistlik-leninliku meetodi omandamise küsimused elunähtustele lähenemisel midagi teisejärgulist.

Kahtlemata on kergem õppusteks ettevalmistamisel piirduda vaid ajalehematerjaliga. Kuid tekib oht, et sündmustele ei lähene pinnapealselt ainult kuulajad, vaid ka propagandist ise, — ta lakkab ideeliselt kasvamast.

Jooksva poliitika ringide ülesanne ei seisa ainult selles, et tutvustada kuulajaile viimaseid sündmusi, vaid ka selles, et õpetada neid iseseisvalt, marksistlikult orienteeruma elu faktides, meie maal toimuvais protsessides ja kaasaja rahvusvahelises poliitikas, mõistma sündmuste sisemist mõtet. Kas saab näiteks sügavalt orienteeruda 1956. aasta sügisel Ungaris toimunud sündmustes, kui neid käsitleda lahus marksistlikust õpetusest klasside ja klassivõitluse kohta ülemineku perioodil? Seepärast ei saagi piirduda ainult ajalehega. Tuleb õppusi nii organiseerida, et need esile kutsuksid vajaduse lugeda tõsiseid raamatuid, mõtelda, kõrvutada fakte. On iseloomustav, et 1919. aastal Ungaris toimunud sündmused olid V. I. Leninile tõukejõuks, et väljendada oma sügavat ideed klassivõitlusest proletariaadi diktatuuri tingimustes ja revolutsiooni iseärasustest erinevais maades.

Kas saab sügavalt mõista kaasaja olukorda Lähis-Idas, kui ei loeta V. I. Lenini teoseid imperialismist kui kapitalismi roiskumise ja nõrgenemise staadiumist, kapitalistliku süsteemi üldkriisist, koloniaalmaade rahvaste rahvus-

likust vabadusliikumisest, proletaarse revolutsiooni reservidest jms.? Leninlike ideede tundmaõppimine neis küsimustes aitab ringide kuulajaid kasvatada proletaarse internatsionalismi vaimus, kodanlikku ideoloogiasse leppimatuse vaimus, selles aga ongi üks meie vestluste ülesandeid. Kogu meie partei sise- ja välispoliitikal, igal tema keskorganite ja Nõukogude valitsuse otsusel on ideelis-teoreetiline põhjendus. On vaja, et ringid aitaksid mõista seda põhjendust, s. o. selgitaksid neid marksismi-leninismi ideid, mis on partei poliitika aluseks, näitaksid nende loovat rakendamist tegelikkuses.

Jooksva poliitika ringides õpitakse NLKP Keskkomitee pleenumite otsuseid, partei otsuseid ühtedes või teistes poliitika ja majanduse küsimustes. Kuulajad peavad tutvuma sellega, mis toimub rahvamajanduses, kuidas kasvab nõukogude rahva heaolu. Kuid see ei ole veel kõik. On tähtis lahti mõtestada sotsialistliku majandussüsteemi eeliseid, võrreldes kapitalistliku süsteemiga, mõista nende eeliste parima kasutamise teid.

Partei otsus tootmise juhtimise edasisest parandamisest on sügavamalt mõistetav, kui ringist osavõtjad loevad Lenini töid, mis toovad esile demokraatliku tsentralismi printsiibi rahvamajanduse juhtimisel. See printsiip on meie maal kindlaks kujunenud ägedas võitluses iga liiki revisionistlike ja anarho-sündikalistlike vaadete vastu. Kuulajad tahavad tingimata läbi lugeda V. I. Lenini tööd «Artikli «Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded» esialgne visand» (27. kd.) ja «Toitlusmaksust» (32. kd.). Ringis, kus juhataja hoolitseb õppuste kõrge ideelis-teoreetilise taseme eest, tekib kindlasti vajadus tutvuda Lenini teesidega ametiühingutest kui valitsemise ja majandamise koolist, kommunismi koolist.

Niisugust lähenemist tuleb põhimõtteliselt kasutada iga teema puhul. Muidugi oleneb siin palju ringi koosseisust, tema kuulajate üldisest ja poliitilisest ettevalmistusest.

Mõned arvavad, et jooksva poliitika ringide jaoks ei ole üldse vaja plaane. See ei ole muidugi õige. Teine asi, et neid plaane ei arvestata väga pika aja peale ja need ei pruugi olla nii stabiilsed, nagu näiteks partei ajaloo või poliitilise ökonoomia ringides. Sageli sunnivad sündmused plaane muutma, ja oleks ekslik ringidele iga hinna eest peale sundida planeeritud teemat, kui elu püstitab teise, olulisema küsimuse. Seejuures tuleb tingimata arves-

tada kuulajate nõudeid, propagandisti arvamust, kelle osavõtuta ei saa koostada plaani.

Kogemused näitavad, et kõige parem on koostada ringide tööplaanid kahe-kolme kuu peale, lülitades neisse kõige tähtsamad sise- ja välispoliitika küsimused, seejärel aga süstemaatiliselt neid plaane korrigeerida, asendada ühed, vähem aktuaalsed küsimused, teiste, aktuaalsematega. Vahel juhtub, et propaganda- ja agitatsiooniosakonnad, poliithariduskabinetid ja -majad võtavad ringide plaanidesse mitteaktuaalseid küsimusi, hiljem aga nõuavad nende plaanide täpset täitmist, soovimata teha mingit muudatust, ehkki elu seda nõuab. Seetõttu jäävad ringid sageli sündmustest maha.

Oleks samuti ebaõige kahandada jooksva poliitika ringide tööd üksikute, ehk küll tähtsate, kuid niisuguste probleemide õppimiseks, mida võib õppida igal ajal, mitte aga ainult seoses jooksvate sündmustega, näiteks niisugune teema, nagu imperialismi koloniaalsüsteemi kokkuvarisemine. Teatavasti kestab see protsess juba mõned aastad, sellele on pühendatud palju teaduslikke töid, artikleid, kogumikke ja raamatuid. See teema ei ole jooksva poliitika ringi jaoks või igal juhul mitte igasuguse ringi jaoks. Teine asi, kui omal ajal õpiti niisuguseid jooksvaid sündmusi, nagu Inglise-Prantsuse-Iisraeli agressioon Egiptuses. Siin oli juba muidugi vaja nende tagapõhja selgitamiseks orienteeruda ka koloniaalsüsteemi kokkuvarisemise olemuses.

Ei saa soovitada kõigi ringide jaoks ühtset õppuste meetodit. Metoodika peab olema erinev, olenevalt kuulajate koosseisust, teemadest ja muudest tingimustest. Kui näiteks kuulajad on hästi ette valmistatud, siis võib õppust organiseerida seminari vormis koos ettekannetega. Vähem ettevalmistatud auditooriumile on otstarbekohane pidada vestlusi. Kas propagandist peab alati alustama kuulajate ees sissejuhatava vestluse või loenguga? Ei, mitte alati. Sissejuhatav loeng on vajalik ainult sel juhul, kui teema on keerukas ja kui kuulajad ise ei ole võimelised orienteeruma soovitatavas kirjanduses. Õppuste metoodika ei või olla ühesugune isegi ühe ja sama ringi erinevail õppustel. Palju oleneb teemast.

Parteiharidustöö peaülesanne seisab selles, et kujundada kommunistidel marksistlik-leninlikku maailmavaadet, anda neile poliitilist karastust. Ilma teoreetilise rel-

vastuseta ja kõrge poliitilise teadlikkuseta ei saa partei liige edukalt täita oma avangardlikku osa töötajate hulgas, olla kommunistlike ideede teostajaks rahvahulkades. Meie propaganda põhiliseks iseärasuseks on kõrge ideelisus, tema sisu — marksism-leninism, mida õpitakse tihedais ja lahutamatuis sidemeis eluga, praktikaga. On tarvis, et parteiorganisatsioonid pidevalt hoolitseksid õppuste ideelise taseme tõstmise eest jooksva poliitika ringides.

Jooksva poliitika ringides õpivad ka paljud parteitud seltsimehed. Mõned neist valmistuvad ühises õppetöös kommunistidega ette parteisse astumiseks. Eksivad need parteiorganisatsioonid, kes püüavad luua ringe ainuüksi kommunistidest, ringidesse tuleb kaasa tõmmata ka parteitu aktiiv.

KONKREETSE ÖKONOOMIKA ÕPPIMISEST

Paljudes ringides ja seminarides õpitakse tööstuse, põllumajanduse, transpordi ja ehituse ökonoomikat. See on üks parteipropaganda kõige tihedamate sidemete avaldusi eluga, partei XX kongressi otsuste täitmise avaldusi. Kommunistid näevad, et konkreetse ökonoomika õppimine on neile elus vajalik, on asjale kasuks.

Parteipropaganda peamiseks ülesandeks on kommunistide relvastamine marksismi-leninismi aluste, ühiskonna arenemise seaduste, kommunismi ülesehitamise seaduste tundmisega, kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse sise- ja välispoliitika mõistmisega. Poliitiline õppus ei saavuta eesmärki, kui partei liikmeis ei kasvatata kommunistlikku ideelisust, leppimatust kodanliku ideoloogia avalduste vastu.

Kaasaja tingimustes, kus meie maal ehitatakse kommunistlikku ühiskonda, on marksistlik-leninliku õpetuse majanduslik külg omandanud eriti suure tähtsuse. V. I. Lenin väitis, et majandusliku ülesehitustöö juhtimine on kogu parteitöös peamine, majandust aga saab ainult siis juhtida, kui tuntakse täiuslikult tootmist, selle kaasaegset tehnikat, tehnoloogiat, ökonoomikat. V. I. Lenin püstitas kommunistide ette ülesande — järjekindlalt omandada ökonoomikat, õppida majandama.

Sotsialism on meie maal üles ehitatud. Kuid tema eeliseid ei kasutata veel kaugeltki täielikult. On olemas hulk

reserve, ning ei või leppida sellega, et need seisaksid asjatult. Kõik viimased partei otsused on suunatud sellele, et täielikumalt kasutada neid suuri eeliseid, aktiviseerida kõige laialdasemaid töötavaid hulki, arendada nende loomingulist initsiatiivi. Ilma selleta ei saa olla edu majanduslikus võistluses kapitalistliku maailmaga. On äärmiselt tähtis, et kõik töötajad — igaüks oma töölõigus — oskaksid praktiliselt rakendada rahva teenistusse kõik selle, mida võib anda sotsialistlik majandussüsteem.

On teada, kuidas partei püstitas teravalt küsimuse oskusest majandada neil aegadel, kui käis tollal veel nõrga sotsialistliku süsteemi võitlus erakapitali vastu meie maal. V. I. Lenin ütles: «Meie kas sooritame selle erakapitaliga võistlemise eksami, või tuleb täielik läbikukkumine. Et see eksam sooritada, selleks on meil poliitiline võim ja terve virn igasuguseid majanduslikke ja muid ressursse, kõik, mida soovite — peale oskuse. Oskust ei ole» (33. kd., lk. 248).

Nüüd on meie maal olemas majandus- ja parteitöötajate oskuslik, kogenud ja kultuurne kaader. Kuid ka nõudmised, mida talle elu esitab, kasvavad üha. Sotsialismi võistlus kapitalismiga toimub nüüd juba ülemaailmsel areenil. Neis tingimustes on oskusel arukalt majandada veel suurem tähtsus. Sellest oleneb suuresti kommunismi lõplik võit.

Samal ajal ei ole paljude meie töötajate ettevalmistus konkreetse ökonoomika alal küllaldane. Sageli ei ole neil vaistu ühe või teise tehnilise abinõu majandusliku efektiivsuse arvutamiseks, ühiskondliku töö ja materiaalsete ressursside kokkuhoiuks. Konkreetse ökonoomika ringid ja seminarid ning ökonoomikakoolid parteikomiteede juures aitavad seda lünka täita. Kuid ei oleks õige taandada nende tähtsust ainult selleni. Konkreetse ökonoomika, nagu ka teiste ühiskondlike teaduste, õppimine aitab kasvatada kommunistides marksistlik-leninlikku maailmavaadet, toob esile seose nõukogude inimeste igapäevase, argielu tegevuse ja kommunismi ülesehitamise suurte ülesannete vahel. Konkreetne ökonoomika õpetab tundma meie partei majanduspoliitikat, selle teostamise teid vastavalt tootmisharule ja ettevõttele kui majandusliku ülesehitustöö põhilülile, majandusseaduste toimet nende konkreetseis avaldustes ja nende seaduste kasutamist ühiskonna huvides. Ühe sõnaga, ta toob praktiliselt esile sotsialist-

liku majandussüsteemi eelised, õpetab seda, kuidas antud tootmisharus, antud ettevõttes neid eeliseid paremini kasutada.

Kuid mitte kaugeltki kõikjal ei ole konkreetse ökonoomika seminaride ja ringide töös veel kadunud elust irdumine, majandusülesannetest eraldumine. Leidub veel niisuguseid ringe, kus kuulajad vaid kordavad kokkusurutud kujul õpikute teese ega püüa lahti mõtestada seda, missuguseid järeldusi tuleb neist teesidest teha tootmise organiseerimiseks antud ettevõttes.

Milles väljendub üldse õppimise mõjusus? Selle kohta avaldatakse sageli erinevaid seisukohti. Mõned eitavad õppimise vahetut mõju tootmise ökonoomikale, tootmise kvalitatiivsetele ja kvantitatiivsetele näitajatele. Vaevalt saab nendega nõustuda. Majandusalase ettevalmistusega töötaja, muidugi kui ta on aus ja printsipiaalne, ei luba riiklike vahendite pillamist, arvestab iga kopikat, leiab kiiremini kui ettevalmistamata töötajad tootmise suurendamise, toodangu omahinna alandamise ja tööviljakuse tõstmise reserve.

Palju oleneb kuulajate koosseisust, nende ette püstitatud konkreetsetest eesmärkidest. Kui ringis domineerivad insenerid, kes on äsja lõpetanud kõrgema õppeasutuse, tuleb rohkem tähelepanu pühendada praktilistele küsimustele, teistel juhtudel pannakse erilist rõhku teoreetiliste teadmiste süvendamisele. Šablooni siin olla ei või, ja ringide töö praktilised tulemused ei ole ühesugused. Kõigil juhtudel on tähtis, et parteikomiteed tähelepanelikult uuriksid kuulajate kriitilisi märkusi ja ettepanekuid, üldistaksid neid, võtaksid tarvitusele praktilised abinõud.

Oleks lihtsameelsus arvata, et õppused ükskõik missuguses ringis peavad otsekohe kaasa tooma tootmisnäitajate tõusu. Väga tähtis on majandusalase õppimise mõju ka kaadri majandusalase ja poliitilise küpsuse üldisele tasemele. Seda ei pea silmas mõned meie propagandatöötajad, kes liiga lihtsustatult saavad aru sellest, mida tähendab teooria ja propaganda side eluga.

Sageli arvatakse, et kui õppusel tuuakse näiteid antud ettevõttest, siis tähendab, on küllaldane side eluga. Kuid alati võib teoreetilisi teese illustreerida kuhja näidetega ja sellest hoolimata mitte õpetada kuulajaile, kuidas saadud teadmisi ellu rakendada. Asi ei seisa ainult illustratsioonides, vaid ka selles, et inimesed kasutaksid marksist-

likku metodoloogiat, mis on õpitava aine, praktiliste küsimuste lahendamise aluseks. Tähtsad ei ole näited iseendast, vaid nende analüüs. Kui öelda, et palgas esineb segasust, et näiteks tehases rakendatakse liiga palju mitmesuguseid tariifinorme, siis see on side eluga, kuid missugune side? Kõik piirdub konstateerimisega. Toome teise suhtumise sidemesse eluga. Palgasüsteemis esinevate puuduste arutamisel püstitab propagandist küsimuse: missuguseid palgavorme on kõige rohkem rakendatud meie tehase mitmesugustes tsehhides? Niisuguse küsimuse tõstmine ei võimalda piirduda õpitud vormelitega või paljaste faktidega. On vaja faktide analüüsi, mitte aga nende lihtsat loetlemist. Sellega tulevadki nähtavale kuulajate teoreetilised teadmised.

Mõnikord esitatakse sidet eluga üldse teooriast täiesti lahus. Ringis räägitakse jooksvaist ülesannetest ilma igasuguse teoreetilise analüüsita, kuulajad ei loe eelnevalt mingit kirjandust, ja arvatakse, et see on poliitiline õppus. Side praktikaga ei tähenda kahandada seda ainult praktiliste küsimuste arutamiseks, sest see ei ole enam teooria side praktikaga, vaid teooriast eemaldumine ja jääb üle ainult praktika, kuid praktika ilma teooriata on pime.

Õppimist ei või jooksvate majandusülesannete raamidesse sulgeda. See viiks konkreetse ökonoomika õppuste teoreetilise taseme järsule madaldamisele, lõppkokkuvõttes aga nõrgendab suuresti nende mõju praktikale. Missuguseid teemasid ringis ka ei õpitaks, õppused peavad andma inimestele ideelis-poliitilise karastuse, kindla usu sotsialistliku korra üleolekusse kapitalistliku korraga võrreldes, kommunistliku veendumuse. See aga tähendab, et ainet tuleb õppida sügavalt teoreetiliselt.

Ühtede ja samade küsimuste õppimisele võib läheneda erinevalt. Ühel õppusel küsib ringi juhataja näiteks: «Millest koosneb tööjõuplaan?» Kuulajad loetlevad: tööviljakuse näitajaist, tööliste ja teenistujate arvust, palgafondist jne. Seejärel orienteerutakse samal viisil ka teistes küsimustes. Mingit teooriat siin ei ole. Kuid sellessamas tööjõuplaanis peavad olema kindlustatud teatavad vahekorrad. Näiteks tuleb arvestada niisuguse seaduspärasusega, nagu tööviljakuse kõrgem kasvutempo, võrreldes palga kasvuga. Või võtame küsimuse ettevõtete juhtimisest. Sellel on samuti oma teoreetiline alus — ainujuhtimise ühendamine rahvahulkade initsiatiiviga, majandus-

like hoobade kasutamine, materiaalne huvitatus jne. Mõnikord arutatakse aga õppustel ainult olemasoleva juhtimise struktuuri, ilma selle parandamise teede analüüsita.

Ettevalmistatud ja kogenud propagandist ei unusta kunagi, et tema eesmärgiks on arendada teatavaid ideid, propageerida neid, mitte aga piirduda ainult asjade organisatsioonilis-tehnilise küljega. Ta püüab kuulajaile näidata, missugune sotsiaalmajanduslik mõte peitub ühe või teise teesi taga.

Mõnede ringide ja seminaride töös ei kasutata küllaldaselt Lenini teoste teoreetilist rikkust. Üksikud propagandistid arutavad isegi nii: milleks on meil vaja lugeda algallikaid, kui artiklites ja brošüürides on toodud marksismi-leninismi klassikute põhilised mõtted? Muidugi ei oleks õige ignoreerida seda kirjandust, mis meil viimasel ajal on ilmunud konkreetse ökonoomika alal. Kuid selleks, et kindlustada ulatuslikku poliitilist lähenemist õppeainele, tuleb põhjalikult tundma õppida V. I. Leninit, tema metodoloogiat konkreetsete majandusalaste nähtuste analüüsimisel.

Vahel tuuakse halvasti nähtavale partei poolt majandusküsimustes vastuvõetud otsuste teoreetiline alus. Kuid igas partei Keskkomitee otsuses on palju teoreetilisi teese.

Konkreetse ökonoomika teoreetiliseks baasiks on marksistlik-leninlik poliitiline ökonoomia. Õppides tundma tööstustoodangu omahinda, on võimatu toime tulla ilma väärtuse mõisteta. Sügavalt orienteeruda põhifondide ja nende kasutamise küsimuses õnnestub ainult sel juhul, kui on selge ettekujutus seadmete moraalsest kulumisest. Töö organiseerimise analüüsimisel ettevõttes tuleb pidevalt silmas pidada Lenini teesi selle kohta, et sotsialistlik töö organiseerimine on uue, teadliku töössesuhtumise ühendamine (kusjuures töö on muutunud tööks enda jaoks, mitte aga ekspluataatorite heaks) masinalise suurtootmisega, mis on varustatud kaasaja tehnikaga. Seega on kõigil konkreetse ökonoomika kursuse teemadel side poliitilise ökonoomia üldiste teoreetiliste teesidega. Seepärast on konkreetse ökonoomika õppuste teoreetilise taseme tõstmiseks väga tähtis pidevalt pöörduda nende teeside poole, seda enam, et konkreetse ökonoomika ringide ja seminaride kuulajate hulgas on seltsimehi, kes ei ole poliitilist ökonoomiat õppinud.

Õppuste teoreetiline tase oleneb propagandistist ja sellest, kuidas teda abistab parteiorganisatsioon.

Tähtis koht kuulub propagandistide seminaridele. Vahel peetakse neil loenguid ainult järjekordsetel teemadel. Propagandist aga vajab sageli rohkem metoodilist abi — kuidas välja valida kirjandust, kuidas kindlustada seminaril elavaid arutelusid ja juhtida neid, kuidas teravalt püstitada küsimust, ajendada, ergutada kuulajaid diskussioonile. Need kõik on propaganda meisterlikkuse eri küljed, mida tuleb spetsiaalselt õppida. Selleks, et aidata propagandistil oma silmaringi laiendada, võetakse seminaride kavasse mitmesuguste õppuste teemasid ja liike, nagu ettekanded majandusplaanide täitmisest linnade, rajoonide järgi, loengud rahvusvahelisest olukorrast, ekskursioonid eesrindlikesse ettevõtetesse, kohtumised kõrgemate õppeasutuste õppejõudude ja üliõpilastega, üksikud loengud kirjanduse ja kunsti küsimustes.

Propagandistide-majandusteadlaste hulgas tehakse seni veel teravat vahet kahe inimeste grupi vahel: ühelt poolt õppejõud ja teaduslikud töötajad, teiselt poolt praktilised töötajad. Sageli ei ole õppejõu loeng küllaldaselt seotud eluga, praktilise töötaja loeng aga on teoreetiliselt nõrgavõitu. Tuleb leida tee selle erinevuse kaotamiseks, luua tihe kontakt nende kahe grupi vahel. Teed selleks võivad olla erinevad. Loengute teoreetilise taseme tõstmiseks ning teadlaste ja õppejõudude sidemete tugevdamiseks praktikaga võivad palju ära teha parteikomiteede lektorite grupid. Nad ühendavad tavaliselt oma määralises ja mittemääralises koosseisus parimaid spetsialiste ühiskonnateaduste alal.

PARTEIPROPAGANDIST

Parteilise haridustöö edu sõltub eelkõige propagandistidest, nendest, kellele on usaldatud austav ülesanne selgitada marksistlik-leninlikku teooriat, näidata sidet nõukogude inimeste igapäevase, argielu tegevuse ja kommunismi ülesehitamise suurte ülesannete vahel. Et Keskkomitee poolt parteiharidustöö ette seatud ülesandeid edukamalt lahendada, tuleb propagandistidel rohkesti ja loominguliselt töötada, parteiorganisatsioonidel aga tuleb neile selles suurt abi osutada.

Kaader õpib ja õpib ümber praktilise töö protsessis. Juba oma iseloomult kohustab propagandatöö kõiki, kes sellega tegelevad, pidevalt õppima, kasvama ja muutuma täiuslikumaks.

Kuid asi ei seisa ainult selles, et propagandistid rohkem ja intensiivsemalt õpiksid, põhjalikumalt omandaksid teooriat. Jutt on sellest, et võitlev, mõjus ja loov poliitharidustöö, nagu seda tahab näha partei, esitab ka vastavad nõudmised propagandistile. Ei või märkamata jääda see, et rea aastate jooksul muutus propagandisti osa sageli tsitaatide ümberjutustamiseks, tuntud tõdede kordamiseks, sidumata seda eluga, partei ja rahva praktiliste ülesannetega. Mõned propagandistid piirdusid vaid sellega, et jutustasid ümber ülaltpoolt saadud direktiivi või lugesid ette vastavat materjali, olles täiesti ükskõiksed selles suhtes, kas see huvitab kuulajaid, missuguseid küsimusi neil üles kerkib, millised on nende mõtted ja meeleolu.

Rea aastate jooksul eksisteerinud administratiivsed-bürokraatlikud eeskirjad, mis moonutasid parteiharidustöö vabatahtlikkuse printsiipi, kaitsesid niisuguseid propagandiste kriitika eest ja varjasid nende tegelikku läbikukkumist. Sellistel propagandistidel ei olnud autoriteeti ei kuulajate juures ega parteiorganisatsioonides. Samal ajal aga peab propagandist olema inimene, keda austatakse teadmiste, elava mõistuse ja hea elutundmise pärast, inimeste vastu tõelise huvi tundmise ja oskuse pärast tugevdada neis veendumust meie ürituse võidusse.

Niisuguseid inimesi on meil palju, kuid nad ei ole veel propagandistide kaadri hulgas ülekaalus, ja sageli ei tunne parteiorganisatsioonid neid, ei hoolitse selle eest, et propagandisti nimetus oleks autoriteetne, austav nimetus. Tuleb taastada propagandisti autoriteet, taotleda, et ta asuks vastavale kohale parteitöös. Selleks tuleb eelkõige muuta suhtumist propagandistide kaadri valikusse.

Kõrge hariduslik ja üldkultuuriline tase on eduka propagandatöö vajalikuks tingimuseks. Kuid sageli otsustatakse parteiorganisatsioonides haridusliku taseme üle formaalse tunnuse järgi, ainult diplomite ja tunnistuste olemasolu põhjal, ei pöörata tähelepanu inimese eruditsioonile, tema huvile iseõppimise vastu, tema elukogemustele, tema ideelisele kindlusele ja lõpuks tema propagan-

distivõimetele. Selles avaldub samuti partei elu leninlike printsiipide ja normide rikkumine.

Juba siis, kui partei alles kujunes, vaidles V. I. Lenin järsult propagandistide kaadri tavalise ülekuhjamise vastu vähevõimeliste inimestega ja sellega propaganda taseme allakiskumise vastu. Ta kritiseeris kujutlust selle kohta, et iga inimest, kellel on teadmisi, peetakse ilma valikuta propagandistiks. «Selle vastu tuleks võidelda, kuna see tekitab väga palju kahju. Tõeliselt põhimõttekindlaid ja võimekaid propagandiste on *väga vähe* (ja et saada selleks, on tarvis tublisti õppida ja omandada kogemusi) ja selliseid inimesi on vaja spetsialiseerida, rakendada neid täielikult ja eriti hoida» (6. kd., lk. 214).

Muidugi ei saa neid võimalusi, mis on praegu parteiorganisatsioonide käsutuses, võrrelda nendega, mis olid olemas siis, kui kirjutas V. I. Lenin. Meil on olemas piiramatud reservid propagandistide kaadri täiendamiseks. Kuid selle kaadri valiku leninlik printsiip, mille puhul arvestatakse mitte ainult hariduslikku taset, vaid ka kogemusi, võimeid, ideelist kindlust, on jäänud kõigutamatuks, ja sellest tuleb pidevalt juhinduda.

Eelkõige tuleb muuta suhtumist propagandatöösse kui millessegi niisugusesse, millega peavad tegelema ainult kõrgemate õppeasutuste ja koolide õppejõud, «humanitaarsete erialadega» inimesed. Sellele tööle tuleb rohkem kaasa tõmmata juhtivat partei-, nõukogude ja majanduskaadrit, insenere, agronoome, kuid jällegi mitte nende ametikoha põhimõttel, vaid need nende hulgast, kes armastavad elavat sõna, tööd inimestega. Ükskõiksed, «tuimad inimesed» aga, ükskõik missugused diplomid ja ametikohad neil ka oleksid, on kasulikum propagandatööst eemal hoida. Praegusel ajal on igal parteiorganisatsioonil küllalt võimalusi selleks, et individuaalse valiku teel, tähelepanelikult jälgides inimesi tööprotsessis, luua hea propagandistide — entusiastide ja elava sõna meistrite — kaader. Sealjuures tuleb arvestada ka kuulajate arvamust, kes võivad sageli teha väga õigeid märkusi propagandisti vooruste ja puuduste kohta.

Parteiorganisatsioonid peavad selgesti teadma, missuguses suunas on vaja propagandistide kaadrit kujundada, missuguseid omadusi tuleb tal eriti arendada. Selgitustöö peamiseks eesmärgiks parteis on relvastada kommuniste revolutsioonilise teooria tundmisega, nii et see

oleks nende tegevusjuhendiks. Propaganda eraldamine kommunistliku ülesehitustöö praktikast mõisteti partei XX kongressi poolt teravalt hukka. Paljud propagandistid on pärast kongressi läinud õiget teed, püüdes õppustel, eriti ökonoomika küsimustes, läbi arutada mitte abstraktseid teese, vaid fakte oma ettevõtte, kolhoosi elust. Kuid mõned propagandistid on sellest nii aru saanud, nagu võiks nüüd teoreetilist õppust asendada jooksvate majandusküsimuste olukorra arutamisega, nagu oleks maailmavaate kasvatamise, nähtustele marksistlik-leninliku lähenemismeetodi omandamise küsimused midagi teisejärgulist.

Teooria eraldamine praktikast on ühteviisi kahjulik, kas avaldub see propaganda abstraktsuses või mittetahtmises süveneda tänapäeva faktidesse, neid teoreetiliselt lahti mõtestada. Propaganda abstraktsuse, tema elust eraldatuse kahjulikkus avaldub otseselt, kuna niisugune propaganda tekitab dogmatismi, viib eluliste ülesannete lahendamisest eemale. Teoreetiliste küsimuste alahindamise negatiivne külg ei avaldu alati otsekohe. Inimesi paeluvad jooksvad ülesanded ja mõnikord ei näe nad sidet oma igapäevase töö ja lõppeesmärkide vahel, neil kaob huvi maailmavaate küsimuste vastu, see on selle vastu, mis määratleb inimese ideelisuse.

Marksism-leninism õpetab, et ilma teooriata on võimatu omavahel siduda ükskõik missugust kahte loodusnähtust või mõista nende vahel eksisteerivat sidet. Millest ka ringis juttu ei oleks — ajaloolistest sündmustest või jooksva poliitika faktidest, arvulistest kalkulatsioonidest või filosoofilistest kategooriatest, neid tuleb valgustada nii, et inimesed kasvaksid ideeliselt, tugevdaksid oma revolutsioonilist maailmavaadet, omandaksid marksismi-leninismi meetodit. Partei XX kongressi otsused on kujukaks näiteks niisugusest teooria ja praktika ühtsusest, kus kaasaja tegelikkuse nähtusi valgustatakse eredalt marksistlik-leninliku teooria valguses, neist tehakse praktilisi järeldusi ning samal ajal rikastab elust võetud faktide üldistamine teooriat ja arendab seda edasi. XX kongressi dokumente tuleb propagandistidel mitte ainult hästi tundma õppida ja selgeks teha, vaid need on ka materjaliks, mille põhjal propagandistidel tuleb õppida, kuidas ühendada teooriat praktikaga, tagada meie propaganda kõrge tase.

M. I. Kalinin selgitab väga lihtsalt ja arusaadavalt seda, mida tuleb taotleda propagandistil, missugune tähtsus on kommunistide maailmavaate kujundamise tööl. «Selleks, et olla tugev kommunist,» ütleb ta, «on eelkõige vaja kindlat kommunistlikku maailmavaadet. Kommunistlik maailmavaade võimaldab meil oskuslikult suhtuda igasse küsimusse, õigesti läheneda igale nähtusele. Kommunistlik maailmavaade on proletaarse revolutsiooni võitlejale sellekssamaks, milleks on näiteks astronoomile tohutu teleskoop, laboratoorsele uurijale aga mikroskoop. Poliitika jaoks, ühiskondlikule töötajale annab kommunistlik maailmavaade võimaluse õigesti ja igakülgselt mõista olukorda, milles ta töötab, organiseerib rahvahulki ja viib neid lahingusse, annab võimaluse õigesti näha, mõista ja ära märkida edasisi perspektiive. See kõik kokku tugevdab inimest, muudab ta vähem vastuvõtlikuks mitte ainult väikestele individuaalsetele, vaid ka suurtele õnnetustele.»

Seda ideelist veendumust ja teadlikkust peabki propagandist kogu oma tööga kasvatama kuulajais, kommunistides. Parteiorganisatsioonide kohustuseks on arendada propagandistide kaadril teooriast arusaamist, selle mõistmist, et ei saa olla tõelist ideelisust, kui inimesed elavad ainult tänasele päevale, ei heida pilku tulevikku, ei õpi ajaloo kogemustest. Ühtlasi on tähtis, et propagandistid aru saaksid, et teooria muutub vaid siis teravaks relvaks, kui seda ellu rakendatakse, kui seda kasutatakse tegelikkust ümbritsevate sündmuste ja nähtuste selgitamiseks.

Kuid ei tule silmi sulgeda selle ees, et propagandistide hulgas on leidunud ka niisuguseid, kes suutsid esitada materjali «siit siiamaani». Nad ei püüdnud esile kutsuda küsimusi kuulajate poolt, ja isegi siis, kui selliseid küsimusi kerkis, kiirustasid neid vastavalt «kvalifitseerima». Kuulajad ei õppinud niisuguste propagandistide juures vestlema ega arutama, vaid vastama küsimustele ja sedagi peamiselt raamatu järgi. Nüüd aga on teine olukord. Propagandist peab olema valmis vastama kõige ootamatumale küsimusele, ta peab veenvalt selgitama ebaselget, tegema oskusliku lõppjäreldu se, kui puhkeb seltsimehelik diskussioon. Veel enam, ta peab huvi tundma selle vastu, et tema kuulajad oleksid aktiivsed, vaidleksid, püüaksid küsimuse põhjalikult läbi urida.

Sealjuures ei tohi jätta arvestamata, et tingimustes, kus toimub võitlus meie maal valitseva sotsialistliku ideoloogia ja kodanluse ideoloogia vahel, võivad neil või teistel pöördepunktidel ideeliselt ebakindlad, poliitiliselt mitteküllaldaselt karastatud inimesed avaldada kindlusetust, printsiibitust, väikekodanlikku vaimu. Tuleb inimestele kannatlikult selgitada, kui nad vääratavad, on eksiarvamusel, avameelselt tõde otsivad. Mis aga puutub meile võõraste vaadete avaldumisse, mis kajastavad ühel või teisel kujul kodanliku ideoloogia mõju, siis siin ei või olla kohta mingisugusel liberaalsusel. Meie propagandal on alati olnud võitlev iseloom, ta on olnud ja peab jääma leppimatuks kodanliku ideoloogia igasuguste avalduste vastu. Ainult see propagandist on oma kõrge nimetuse vääriline, kes oskab veenvalt paljastada kõik vaenuliku, kes esineb argumentide ja põhjendustega täielikult varustatuna ning kes oskab avaldada seltsimehelikku tähelepanelikkust, kui asi puutub niisugustesse inimestesse, kes tõepoolest ei saa teatud küsimusest aru ja vajavad neile arusaamatuks jäänu selgekstegemist.

Oma töös propagandistidega ei pea parteiorganisatsioonid mitte ainult selle vastu huvi tundma, mida propagandist räägib, vaid ka selle vastu, kuidas ta räägib. On vähe kasu, kui inimene esitab kõike õigesti, kuid see õige mitte kellegi juurde ei jõua, kuna ta räägib igavalt, mitte oma, vaid raamatu sõnadega. «Iga propagandisti ja iga agitaatori kunst,» märkis V. I. Lenin, «selles seisabki, et antud auditooriumi kõige paremini mõjutada, tehes teatud tõe tema jaoks võimalikult veenvamaks, võimalikult kergemini omandatavaks, võimalikult näitlikumaks ning kindlamini meeldejäävaks» (17. kd., lk. 301). Niisuguste oskuslike propagandistide kogemusi tuleb tundma õppida ja nende varal kasvatada kaadrit, kes ei valda veel propagandakunsti täielikult.

Tuleb igati ergutada neid propagandiste, kes püüavad rääkida lihtsalt ja arusaadavalt, kes kasutavad kuulajaile lähedasi näiteid ja fakte, mõtlevad selle üle, kuidas püstitada küsimust huvitavamalt, missugust kõige kujukamat materjali välja valida, kuidas paremini kuulajaid kutsuda mõtetevahetamisele, viia neid üldistamisele ja praktiliste järelduste tegemisele.

On tähtis, et propagandist alati mõtleks sellest, kui-

das õpetada kuulajaid iseseisvalt küsimustes orienteeruma. Ei ole vaja kõike esitada valmis kujul, tuleb aktiviseerida kuulajate mõtlemist, õpetada neid iseseisvalt hindama fakte ja nähtusi, et nad ilma propagandisti abita õigesti kindlaks määraksid oma suhtumise neisse või teistesse abinõudesse, sündmustesse ja toimingutesse.

Propagandisti oskus äratada huvi iseseisva töö vastu raamatuga, elunähtuste tundmaõppimisel, võime alustada sundimatut vestlust, kõnelust, võime veenda — seda kõike peab parteiorganisatsioon kõrgelt hindama, sest just need omadused muudavad propagandatöö mõjusaks.

Tuleb taotleda seda, et propagandist oleks oma kuulajaile inimlikult lähedane, et nad võiksid alati saada temalt head nõuannet ja seltsimehelikku toetust, tulla tema juurde mitte ainult küsimustega, mis puutuvad õppeainesse, vaid jutustama ka sellest, mis neile tööl või kodus muret valmistab. Propagandistile valmistab tõelist rõõmu, kui ta näeb, kuidas tema kuulajad kasvavad, muutuvad kultuursemaks, oskuslikumaks, teevad uusi tootmisalaseid edusamme, sest propagandist on kasvataja selle sõna ülevas, parteilises tähenduses.

Parteiorganisatsioonid peavad andma propagandistidele rohkem võimalusi loomingu ja initsiatiivi avaldamiseks. Mõnes organisatsioonis on aga lood järgmised. Selle asemel, et koondada peamine tähelepanu propagandistide hoolikale ja oskuslikule valikule, on siin kõik lootused pandud kontrollile. Kontrolli osatähtsuse suhtes propagandatöö üle ei tule olla eksiarvamusel. Kui inimene ei vasta oma ülesandele, kui teda ei saa usaldada, siis ükski kontroll ei väldi paratamatuid vigu. Pealegi ei ole ka kontrollil sageli õige iseloom. Ringe ja seminare on külastanud rohkearvulised revideerijad, kes sageli seadsid eesmärgiks tabada propagandisti sellelt, et ta sellest ja sellest ei rääkinud, seda ja seda ei arvestanud, seda ja seda aga ei formuleerinud küllalt täpselt.

Muidugi, kontroll on vajalik, ta on tarvilik selleks, et parteiorganisatsioon oleks kursis, kuidas õppused lähevad, võiks parandada vigu, mida on tehtud propagandistide valikul, osutada propagandistidele seltsimehelikku abi. Kuid kontroll peab eelkõige olema propagandistide abistamise väljenduseks, mitte aga usaldamatuse avalduseks, nagu see on vahel aset leidnud. Ringi ja seminari juhataja või lektor peab pidevalt teadma, et parteiorga-

nisatsioon on usaldanud talle vastutava ülesande, et temale loodetakse, teda usaldatakse, siis ta ei tunne end seotuna, vaid vabana ja enesekindlana.

Meil armastatakse sageli korrata, et propagandist on poliitilise haridustöö keskne kuju, kuid propagandistidega ei töötata kaugeltki mitte kõikjal nagu kord ja kohus ning järelemõtlikult, paljudes rajooniorganisatsioonides piirdub sageli propagandistide kasvatamine ja õpetamine neile teoreetiliste loengute pidamisega seminaridel. Sageli ei rahulda need seminarid propagandiste, ja nende külastamist peavad mõned raskeks kohustuseks. Samal ajal võiksid seminarid töö õige organiseerimise puhul olla propagandistidele heaks kooliks, kui teoreetiliste teadmiste kõrval seminaridel nõu antaks, kust leida vajalikku materjali, kuidas rikastada õppust näidete ja faktidega, kuidas muuta see veenvamaks. Tuleb propagandistide endiga nõu pidada seminaride töö sisu üle, nende nõudmisi arvestada. Samuti on tähtis kindlustada propagandistide individuaalset instrueerimist, konsultatsioone, õppuste läbiarutamist, parandada propagandistide abistamist poliitharidusmajade ja -kabinettide poolt.

Propagandisti töö on tähtis ning raske töö, ja seda tuleb hinnata. Mõned juhtivad parteitöötajad aga, tavaliselt nende hulgast, kes eelistavad administreerimismeetodit veenmismeetodile, suhtuvad ükskõikselt, vahel aga ka lihtsalt lugupidamatult propagandisti töösse. Vahel koormatakse propagandiste üle muude ülesannetega ja neilt võetakse võimalus kohusetruult õppusteks ette valmistada.

Organiseerimistöö aabitsatõde ütleb, et kui tahetakse tõsta ühe või teise töölõigu tähtsust, parandada asjade olukorda, siis alustatakse kaadrist. Parteiorgani suhtumise põhjal propagandistide kaadrisse võib otsustada, kuidas ta suhtub üldse ideoloogilisse töösse, missugused järeldused ta on teinud XX kongressi otsustest, mis kohustas aktiivsemalt kasutama kõiki ideelise kasvatamise vahendeid ja eelkõige marksismi-leninismi õppimise propagandat.

Praegu võib üha sagedamini kohata parteikomitee sekretäre, kes isiklikult hästi tunnevad paremaid lüpsjaid, kombainereid, terasesulatajaid, söekaevureid. See näitab seda, et niisugune sekretär on tihedalt seotud tootmisega, otsib ja oskab leida väärikaid inimesi. Kuid sedasama

sekretäri võib sageli ootamatult üllatada, kui teda paluda jutustada parimast ringijuhatajast, kõige populaarsemast lektorist või kõnelejast. Sageli selgub, et neid inimesi, kes teevad suurt parteilist tööd, ta lihtsalt ei tunne, tal ei ole tulnud nendega kokku puutuda.

Kas on vaja tõendada, et taolised faktid võivad esineda ainult seal, kus ei ole veel lõplikult lahti saadud propagandatöö alahindamisest. Propagandist peab parteikomitees olema tuntud, teda tuleb arvestada, temaga nõu pidada, teda kaasa tõmmata ülesannete täitmisele, mis on seotud ühe või teise küsimuse selgitamisega. Parteiline haridustöö kulgeb seda edukamalt, mida paremini on valitud propagandistide kaader, mida suurema austusega suhtutakse temasse parteikomitees, mida paremini organiseeritakse tööd propagandistide kaadriga ja selle kasvatamisega.

PROPAGANDISTIDE SEMINARID

Üheks propagandistide abistamise vormiks nende teoreetilise ettevalmistuse ja propaganda-alase meisterlikkuse tõstmisel on alatiselt tegutsevad propagandistide seminarid partei rajooni- ja linnakomiteede juures.

Seminari tööd tuleb organiseerida diferentseeritult, vastavalt propagandistide nõuetele. Iga seminari tööplaan koostatakse partei rajooni- või linnakomitee propaganda- ja agitatsiooniosakonna poolt, arvestades propagandistide ettepanekuid ja eelnevalt nendega läbi arutades. On arusaadav, et ka selles plaanis teeb elu küllaltki suuri parandusi. Toimuvad uued sündmused, milledest seminaridel ei või mööda minna, propagandistil tekib uusi küsimusi. Ainult niisugune seminar rahuldab sellest osavõtjaid, kus õigeaegselt reageeritakse kõigile neile sündmustele ja küsimustele.

Ei saa olla mingit standardit ka seminari töömeetoditeS ja -vormides. On vaja loenguid ja seminariõppusi teoreetilistes küsimustes, ettekandeid ja konsultatsioone jooksva poliitika ja rahvusvahelise olukorra küsimustes, on vaja praktiseerida seminaridel partei- ja nõukogude töötajate, tööstuse ja põllumajanduse spetsialistide ja eesrindlaste esinemisi, korraldada vestlusi õppuste metoo-

dika küsimustes, organiseerida propagandatöö kogemuste vahetamist.

Seminarid peavad õpetama propagandistidele iga teema loovat, iseseisvat läbitöötamist. See aga on võimatu ilma arvamuste vahetamiseta ja seltsimeheliku diskussioonita. Kogemused näitavad, kui palju annavad teoreetilised vestlused, propagandistide poolt ettevalmistatud sõnavõttude ja referaatide läbiarutamised.

Suurte teoreetiliste probleemide arutamine seminaridel võimaldab propagandistidel süvendada oma teadmisi, paremini mõista marksismi-leninismi põhiteese tegelikkuses, arengus. Eriti huvitavalt mööduvad õppused seal, kus ühe või teise problemaatilise küsimuse õppimist saadavad seminari juhataja metoodilised nõuanded, kuidas ja missuguse poliitkoolide ja ringide õppeplaani teema juures on õpitavat materjali parem kasutada.

Parteikomiteed peavad süstemaatiliselt informeerima propagandiste oblasti-, linna- ja rajoonikomitee ees seisvatest järjekordsetest majanduslikest ja poliitilistest ülesannetest, tutvustama neid tööstusettevõtete, kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside tööga. On tähtis, et propagandistidele regulaarselt esineksid parteikomiteede sekretärid ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede esimehed.

On tarvis korraldada seminaridel loenguid ja ettekandeid konkreetse ökonoomika tähtsamates küsimustes, organiseerida tööstuse ja põllumajanduse eesrindlaste esinemisi, korraldada ekskursioone eesrindlikesse kolhoosidesse, masina-traktorijaamadesse, sovhoosidesse ja ettevõtetesse.

Propagandistidele tuleb esitada arutamiseks metoodilisi küsimusi: propagandisti kõnekultuurist, kuulajate iseseisva töö organiseerimisest soovitatava kirjandusega, partei kongresside ja konverentside ning Keskkomitee pleenumite otsuste õppimise kogemustest ringides ja poliitkoolides, sellest, kuidas siduda ringides õpitavat materjali kommunistliku ülesehitustöö ülesannetega, kohalike materjalide, ilukirjanduse, näitlike õppevahendite jne. kasutamisest propagandisti töös.

Kõige peamine siin on propagandatöö kogemuste vahetamine, paremate propagandistide ettekannete arutamine õppusteks ettevalmistamise ja ringides vestluste läbiviimise meetodeist jne.

Seminari töö kvaliteet oleneb suuresti tema juhatajast. Igal seminaril peab olema alaline juhataja, kes vahetult töötab propagandistidega. Peale kvalifitseeritud lektorite ja kõnelejate kaasatõmbamise peavad seminaride juhatajad ise loenguid, korraldavad vestlusi üksikuil teoreetilistel teemadel, õppusi metoodikaküsimustes ja organiseerivad propagandatöö kogemuste vahetamist. On tähtis, et seminari juhataja osutaks propagandistidele abi kohapeal, külastaks ringide õppusi ja üldistaks positiivseid kogemusi, annaks propagandistidele nõu, kuidas likvideerida olemasolevad puudused.

Suurt osa töös propagandistidega peavad etendama konsultatsioonid. Neid tuleb korraldada sagedamini — nii grupiviisilisi kui ka individuaalseid —, olenevalt üksikute ringide tööplaanidest.

SUULINE AGITATSIOON

Poliitiline agitatsioon on tähtsaim partei sidevahend rahvahulkadega, töötajate veenmise, neile partei poliitika selgitamise äraproovitud meetod. Missugused majanduslikud ja poliitilised ülesanded ka ei kerkiks meie maa ette, alati pöörduvad kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus rahva poole, selgitavad, miks ühel või teisel momendil tuleb täie jõuga pihta hakata kord ühel, kord teisel tööväljal, innustavad rahvahulkade energiat ja entusiasmi, näitavad ära ülesande lahendamise vahendi.

Parteiorganisatsioonide kohus on arendada töötajate poliitilist ja tootmisalast aktiivsust, õhutada inimestes püüet töötada võimalikult paremini, arendada nende loomingulist initsiatiivi ja aktiivsust, kaasa aidata töö organiseerimise edasisele parandamisele, töödistsipliini tugevdamisele. Tähtis osa selles kuulub poliitilisele agitatsioonile.

Meie agitatsiooni jõud seisab selles, et ta on õige, et ta on organiseeritud marksismi-leninismi ideede alusel, on lahutamatult seotud miljonite nõukogude inimeste praktilise tegevusega. Agitatsioonitöö mõjususe hindamise peamiseks kriteeriumiks on meie majanduse edusammud, nõukogude inimeste teadlikkuse kasv. Nimelt sellega, mitte aga läbiviidud ettekannete, vestluste ja ettelugemiste arvuga, määratletakse massilise poliitilise töö mõjusust.

Poliitilise agitatsiooni edusammud olenevad suurel määral neist inimestest, kes teevad selgitustööd rahvahulkades. On äärmiselt tähtis, et agitaator oleks autoriteetne, teadlik, oma töö tähtsuses veendunud inimene.

Tõelist agitaatorite kollektiivi ei looda ühekorraga. Teda ei saa kujundada, piirdudes ainult selle koosseisu kinnitamisega. Agitaatoreid tuleb valida ükshaaval, mitte kiirustades, vaid otsides inimesi, tehes agitatsioonitöö ülesandeks sellele, kes seda armastab, kellel on selleks võimeid ja kes suudab rahuldada kuulajate nõudeid.

Partei nõuab, et juhtivad partei-, nõukogude ja majandustöötajad viibiksid alaliselt tihedais rahvahulkades, suhtleksid rahvaga, selgitaksid rahvahulkadele kommunistliku partei poliitikat, neid konkreetseid ülesandeid, mis seisavad antud kollektiivi või üksikute tööliste, kolhoosnikute ja teenistujate ees.

See muidugi ei tähenda, et agitaatoriks võib olla ainult inimene, kel on suur üldhariduslik ja poliitiline ettevalmistus. Agitatsioonitööle tuleb ulatuslikumalt kaasa tõmmata tootmise eesrindlasi ja novaatoreid, kaadritöölisi, kogenud kolhoosnikuid, kes on pälvinud oma seltsimeeste austuse. Üldharidusliku ettevalmistuse puudujäägi mõnedel neist teevad tasa suured elukogemused ja isiklik autoriteet, mis on kätte võidetud ennastsalgava ja oskusliku tööga.

Parteiorganisatsioonide agitatsioonitöö põhisisuks on töötajaile meie partei poliitika ja otsuste põhjalik selgitamine, rahva kõigi jõudude mobiliseerimine partei poolt väljatöötatud tööstuse edasiarendamise, tehnilise progressi, põllumajanduse järsu tõusu, kogu meie maa majanduse edasise kasvu programmi edukale täitmisele, Nõukogude riigi rahuarmastava välispoliitika selgitamine.

Poliitiline agitatsioon on ainult siis võitlev, konkreetne ja mõjus, kui marksismi-leninismi ideid, kommunistliku partei poliitikat ja otsuseid ei selgitata üldiselt, vaid orgaanilises seoses konkreetsete ülesannetega, mis seisavad iga oblasti, rajooni, ettevõtte, kolhoosi, masina-traktorijaama ja sovhoosi ees, kui agitatsioon õpetab rahvahulki neid ülesandeid lahendama eesrindlike inimeste kogemuste põhjal. Ilma selleta on massiline agitatsioonitöö viljatu. Lenin õpetas: «Poliitharidustöö tulemusi aga saab mõõta ainult majanduse paranemisega... on vaja, et rahvas võtaks tegelikult omaks meie propaganda, meie

juhtnöörid, meie brošüürid ja et selle tulemuseks oleks rahvamajanduse paranemine» (33. kd., lk. 56).

Parteiorganisatsioonide agitatsioonitöö peab aitama töötajail avastada reserve ja võimalusi, mis tulevad tegevusse rakendada, veenvalt selgitama, missuguste vahendite ja meetoditega on võimalik saavutada paremaid tulemusi, mida tuleb teha tööviljakuse tõstmiseks.

Agitaatorite tähtsaks ülesandeks on eesrindlike kogemuste propageerimine ja aktiivne juurutamine. Nende kohustuseks on esineda eesrindlike kogemuste levitamise initsiaatoreina, õigeaegselt märgata seda uut, progressiivset, mis tekib rahvahulkade võistluse käigus, muuta see uus kõigi töötajate omanduseks.

Agitatsioonitöös on talumatud formalism ja kulunud väljendusviis, eemaldumine tähtsatest päevaülesannetest. Kui vestlust läbib manitsuse vaim, agitaator aga kogu aeg kordab: «me peame», «me oleme kohustatud», «meilt nõutakse», siis niisugused vestlused midagi ei anna, samuti nagu ei ärata huvi vestlused, mis on tervenisti rajatud nende või teiste artiklite ümberjutustamisele, mis ei ole seoses kohaliku eluga. Kui agitaator lähtub kuulajaile lähedastest ja arusaadavatest faktidest, kui ta oskab siduda neid üldiste ülesannetega, oskab veenda ja tõendada, siis saavutab ta vestlus eesmärgi. Poliitilise agitatsiooni vahenditega aitavad parteiorganisatsioonid töötajail õigesti hinnata oma jõude, selgesti mõista, et nõukogude rahvas, keda juhib kommunistlik partei, suudab edukalt toime tulla tema ees seisvate ajalooliste ülesannetega, võita kõik raskused. Rahvale veedumuse kasvatamine oma suurtesse loomingulistesse jõududesse on poliitilise agitatsiooni tähtsaim ülesanne. Kuid ei või jutustada inimestele ainult edusammudest, sealjuures ilustada asjade tegelikku olukorda nii, nagu oleks meil igal pool kõik hästi, ja kuigi esinevad mingisugused hooletused, siis neist ei maksa rääkida. Säärane praktika takistab töötajate mobiliseerimist partei-, riiklikus ja majanduslikus töös esinevate puuduste likvideerimisele.

Agitaatori sõna peab äratama inimestes mitte endaga rahulolu, vaid soovi võita olemasolevad raskused ja takistused, välja juurida puudused.

Agitatsioonitöö olukord ja tema mõjusus olenevad suuresti sellest, kuidas parteiorganisatsioonid aitavad laiendada agitaatorite poliitilist silmaringi, relvastavad neid

tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise alaste konkreetsete teadmistega, selgitustöö tegemise oskusega.

Küllaltki tähtsat osa etendab ka agitatsioonitöö operatiivsus. Agitaator tunneb alati rahulolematust, kui teda instrueeritakse hilinemisega, ja tal tekib vahe kuulajate nõudmiste, mida ta peab rahuldama veel täna, ja selle vahel, missuguseid nõuandeid ta saab konsultandilt.

Agitaatorite seminaridel tuleb esitada ka üldpoliitilisi ettekandeid, anda konsultatsiooni, peab toimuma kogemuste vahetamine. Siin on vaja ka konkreetselt näidata, kuidas üles ehitada vestlust, mil viisil on parem muuta üht või teist fakti kergesti mõistetavaks, arusaadavaks.

Kuid iga liiki ettekannete ja seminaride kõrval ei ole agitaatorite kasvatamisel vähem tähtis parteiorganisatsioonide sekretäride pidev suhtlemine nendega, nende niisugune kasvatamine, kus agitaator lihtsalt läbi ei viiks ülaltpoolt soovitatud vestlusi, vaid tunneks vastutust massilise poliitilise töö olukorra eest, ei läheks mööda neist faktidest, milledele tal kui agitaatoril tuleb reageerida.

On väga tähtis, et vestluste temaatika läbiarutamisele kaasa tõmmataks rohkesti agitaatoreid. Teemad peavad lähtuma elust, tsehhi vajadustest, tööliste ja kolhoosnikute nõudmistest.

Tõeline agitaator, kel on hea kontakt oma kuulajatega, esitab tavaliselt ise teemad, avaldab initsiatiivi. On vaja, et agitaatorid õpiksid vastama tööliste küsimustele, alustaksid vestlusi neid huvitavates küsimustes, mitte aga tingimata varem väljatöötatud plaani järgi.

Parteiorganisatsioonid peavad pidevalt huvi tundma selle vastu, missuguseid küsimusi töötajad agitaatoreile esitavad, et neid küsimusi üldistataks ja neist järeldusi tehtaks, et agitaator ise loeks endale kohustuseks tulla parteiorganisatsiooni ja jutustada sellest, kuidas tal vestlus läks, mida ta sellest järeldab.

Agitaatorite tööd peab juhtima partei-algorganisatsiooni sekretär. Ta vastutab täielikult kogu parteitöö olukorra eest ettevõttes, ehitusel, kolhoosis, sealhulgas ka agitatsioonitöö olukorra eest. Ta on kohustatud suunama agitaatorite tegevust. See aga ei tähenda, et parteiorganisatsiooni sekretär peab kõik tegema ise, isiklikult. Agitaatorite instrueerimiseks eelseisvate vestluste teemade

kohta tuleb kaasa tõmmata kvalifitseeritud propagandiste, kooliõpetajaid, põllumajanduse spetsialiste ja insenertehnilisi töötajaid.

KUIDAS TEOSTADA TEADUSLIK-ATEISTLIKKU PROPAGANDAT

Kommunistlik partei peab üheks oma tähtsamaks ülesandeks nõukogude inimeste kultuuritaseme ja sotsialistliku teadlikkuse tõstmist, nende kasvatamist materialistliku maailmavaate vaimus. Vastavalt oma programmile teostab partei loodusteaduslike teadmiste propagandat, aidates töötajail vabaneda usulistest eelarvamustest. Partei on sealjuures alati nõudnud, et ei esineks mingisugust usklike tunnete solvamist.

Oma otsuses 10. novembrist 1954 «Vigadest teaduslik-ateistliku propaganda teostamisel elanikkonna hulgas» märkis NLKP Keskkomitee parteiorganisatsioonide konkreetsed ülesanded elanikkonna hulgas tehtava teaduslik-ateistliku propaganda alal. Otsuses öeldakse, et süstemaatilise hoolika töö asemel materialistlike loodusteaduslike teadmiste propageerimisel ja ideelise võitluse asemel religiooni kui ideoloogia vastu on üksikuis kesk- ja kohalikes ajalehtedes, samuti ka mõnede lektorite ja kõnelejate esinemistes lubatud solvavaid väljaastumisi vaimulikkonna ja usklike vastu, on ära toodud usklike kodanikke nimed, kes täidavad usulisi kombetalitusi ja käivad kirikus. On aset leidnud juhtumid, kus ajakirjanduses ja propagandistide suulistes esinemistes on mõnda usukuulutuse teenrit ja usklikku kodanikku ilma igasuguse põhjenduseta kujutatud inimesena, kes ei vääri poliitilist usaldust. Reas rajoonides on kohalikud organisatsioonid üksikud isikud lubanud administratiivset vahelesegamist usuühingute ja -rühmade tegevusse, samuti jämedat suhtumist vaimulikkonda.

Taolised vead usuvastases propagandas, mis väljenduvad solvavais väljaastumistes usklike kodanike ja vaimulikkonna suhtes, on vastuolus NSV Liidu Konstitutsiooniga, mis näeb ette nõukogude inimestele südametunnistuse vabaduse. Igasugune administreerimine ja jäme sekkumine usklikesse ja vaimulikkonnasse ei sobi kokku partei joonega teaduslik-ateistliku propaganda teostamisel.

sel, on vastuolus kogu marksismi-leninismi vaimulaadiga, mis nõuab töötamist usuliste eelarvamuste ületamisel ideelisel teel, mitte aga administreerimise abinõudega. Kommunistliku partei programm nõuab ateistliku propaganda teostamisel «hoolikalt hoiduda usklike tunnete igasugusest solvamisest, mis viib ainult religioosse fanatismi tugevnemisele».

NLKP Keskkomitee märkis, et paljud parteiorganisatsioonid on loobunud teaduslik-ateistliku propaganda pidevast juhtimisest, ei hoolitse selle teostamiseks parimate teadusalaste ja propagandistide jõudude hoolika väljavalimise ja kaasatõmbamise eest. Ajakirjanduses esinemiseks ning loengute ja ettekannete pidamiseks on sageli kaasa tõmmatud inimesi, kes on teaduses ja ateistliku propaganda küsimustes võhikud, vahel aga ka haltuurategijaid, kes teavad peamiselt ainult anekdoote ja väljamõeldisi usukultuse teenrite kohta. Vastutustundetu suhtumine ateistlikel teemadel esinevate autorite valikusse ja vastava kontrolli puudumine parteiorganisatsioonide poolt teaduslik-ateistliku propaganda õige suunamise eest tekitab tõsist kahju elanikkonna hulgas tehtavale kasvatus- ja kultuurhariduslikule tööle.

Sotsialistlikus ühiskonnas on loodud kindlad alused usuliste eelarvamuste ja ebausu võitmiseks. Ekspluataatorlike klasside likvideerimise ja sotsialismi võidu tulemusena NSV Liidus on kõrvaldatud kõige sügavamad religiooni allikad. Põhjalike sotsiaalsete ümberkujunduste, samuti teaduse eduka arenemise ja üldise kultuuritaseme jõudsu tulemusena meie maal on enamik Nõukogude kodanikke juba ammu vabanenud religioossetest igandidest. Mõõtmatult on kasvanud töötajate teadlikkus. Meie ajal on üles kasvanud kümned miljonid ideeliselt eesrindlikke inimesi, kel on uued vaated, uus moraal, uus mõtteviis, inimesi, kes on piiritult ustavad kommunistlikule parteile ja Nõukogude riigile. Religioossed igandid ja eelarvamused, mis esinevad veel osa Nõukogude kodanike juures, kujutavad endist meil sotsiaalse baasi kaotanud vana, kodanliku ideoloogia jäänuseid.

Ei tohi unustada, et usklikud kodanikud meie maal on enamuselt samuti ausad sotsialistliku ühiskonna ehitajad, kes aktiivselt osa võtavad meie maa elust. Kuid paljud inimesed on mitmesuguste religioossete uskumuste mõju all. Usklikesse inimestesse, nende usulistesse tunne-

tesse ei või suhtuda mingi halvakspanu või usaldamatusega. Veelgi mõttetum ja kahjulikum on asetada neid poliitilise kahtluse alla nende religioossete veendumuste pärast.

Ainult põhjalik, kannatlik ja oskuslikult korraldatud teaduslik-ateistlik propaganda usklike hulgas aitab neil lõpuks vabaneda religioossetest eksiarvamustest. Igasuguste administratiivsete abinõude rakendamine ning solvavad kallaletungid usklike ja kirikuteenrite vastu võivad, vastupidi, tuua ainult kahju, viia religioossete igandite tugevnemisele. V. I. Lenin nõudis kannatlikku suhtumist usklikesse, usuvastase propaganda oskuslikku korraldamist. Kõnes I ülevenemaalisel naistööliste kongressil 1918. aastal ütles V. I. Lenin: «Usuliste eelarvamuste vastu tuleb võidelda äärmiselt ettevaatlikult; palju kahju teevad need, kes hakkavad selles võitluses usutunnet solvama. Võidelda tuleb propaganda abil, selgitustöö abil. Võitlust teravaks ajades võime me rahvahulgad vihale ajada; selline võitlus kõvendab rahvahulkade jagunemist usuprintsiibi järgi, meie jõud aga on ühinemises» (28. kd., lk. 162).

Teaduslik-ateistliku propaganda teostamisel tuleb arvestada järgmist asjaolu: ei või samastada kiriku seisundit ja tema osa ekspluataatorlikus ühiskonnas ja nõukogude sotsialistliku korra tingimustes. Kodanlikus ühiskonnas on kirik valitsevate klasside toeks ja tööriistaks, kes kasutavad teda töötajate orjastamise eesmärgil. V. I. Lenin märkis, et ekspluataatorlikud klassid vajavad rahva orjuses hoidmiseks kaht funktsiooni: timuka ja papi funktsiooni.

Sellest ei järeldu, et kõik kirikuteenrid kodanlikus ühiskonnas esinevad imperialistliku poliitika teostajaina. Üksikud neist võivad reas poliitika põhiküsimustes asuda ja asuvadki töötajate seisukohal, astuvad välja rahu ja demokraatia kaitseks. Kuid usutegelased, kes välja astuvad ekspluataatorlike klasside huvide vastu, satuvad tavaliselt igasuguste tagakiusamiste osaliseks kapitalistlike maade kiriku- ja valitsevate ringkondade poolt.

Tsaari-Venemaal teenis kirik truult isevalitsust, mõisnikke ja kapitaliste, õigustas rahvahulkade julma ekspluateerimist, toetas ekspluateerijaid nende võitluses töörahva vastu. On samuti teada, et pärast Oktoobrirevolutsiooni võitu, kodusõja aastail ja mõned aastad hiljem,

paljud usuühingud ja vaimulike grupid käitusid nõukogude võimu suhtes vaenulikult. Seoses sellega võeti üksikud usukultuse teenrid riigi poolt vastutusele, kuid mitte usulise, vaid poliitiliselt reaktsioonilise tegevuse pärast, mis oli suunatud nõukogude rahva huvide vastu, sisemise kontrrevolutsiooni ja rahvusvahelise imperialismi meeleheaks. Seepärast on loomulik, et nõukogude rahva võitlus sotsialistliku riigi vaenlaste vastu lülitas endasse ka võitluse kiriku reaktsiooniliste esindajate vastu, kes olid seotud nõukogude rahvale vaenuliku tegevusega.

Käesoleval ajal on olukord põhjalikult muutunud. Kirikuteenrid, nagu näitavad faktid, asuvad nüüd oma enamikus nõukogude võimu suhtes lojaalsel seisukohal. Seepärast tuleb võitlusele usuliste eelarvamuste vastu vaadata käesoleval ajal kui teadusliku, materialistliku maailmavaate ideoloogilisele võitlusele idealistliku, religioosse maailmavaate vastu.

Keskkomitee hoiatas, et usuvastases propagandas tehtud vigade parandamine ei või viia teaduslik-ateistliku propaganda kui töötajate kommunistliku kasvatamise koostisosa nõrgenemisele. Partei nõuab kultuurilise kasvatustöö tugevdamist üldse, sealhulgas ka teaduslik-ateistliku propaganda tugevdamist, mille eesmärgiks on teadusalaste materialistlike teadmiste levitamine rahvahulkades ja usklike inimeste vabastamine niisuguste mineviku igandite mõju alt, nagu seda on usundid ja usulised eelarvamused.

Kommunistlik partei on alati asunud ja asub ka praegu religiooni ja vaimulikkonna suhtes järjekindlal, printsipiaalsel seisukohal. Kuulutades välja südametunnistuse vabaduse, nõudis partei kiriku eraldamist riigist ja kooli eraldamist kirikust, ta nõudis religiooni kuulutamist riigi suhtes eraasjaks. See tähendab, et riik ei pea toetama kirikut ei materiaalselt ega võimu autoriteediga, ta ei tohi ei otseselt ega kaudselt oma kodanikele peale sundida üht või teist usundit, samuti nagu riik ei tohi keelata neil usukultuse täitmist või ateistliku propaganda teostamist. Kuid kommunistlik partei ei ole kunagi pidanud religiooni eraasjaks oma tegevuse suhtes. Partei oma tõeliselt teadusliku maailmavaatega — dialektilise materialismiga — ei või ükskõikselt, neutraalselt suhtuda religiooni kui ideoloogiasse, millel ei ole midagi ühist teadusega. Meie partei juhindub V. I. Lenini juhendist:

«Sotsialistliku proletariaadi partei seisukohalt ei ole usk eraasi. Meie partei on tööliisklassi vabastamise eest võitlevate teadlike, eesrindlike võitlejate ühing. Selline ühing ei või ega tohi suhtuda ükskõikselt usuliste veendumuste näol esinevasse ebateadlikkusse, harimatusse või vaimupimedusse» (10. kd., lk. 66).

Kommunistlik partei on alati pidanud ja peab oma vastuvaidlematuks kohustuseks kõigi jõudude ja vahenditega kaasa aidata loodus-, tehnika-alaste ja ühiskonnateaduste aktiivsele, edukale arendamisele. Ainult kaasaja eesrindliku teaduse alusel on võimalik ühiskonna progressiivne arenemine, loendamatute loodusrikkuste igakülgne ja täielik kasutamine kogu inimkonna huvides. Ainult teaduse alusel võib saavutada uut suurt tõusu tööstuse ja põllumajanduse arendamisel, tagada meie maa tootlike jõudude võimas edasiarenemine, suurendada tööviljakust ja sellega tunduvalt tõsta rahva materiaalset heaolu ja kultuurilist taset.

Parteiorganisatsioonide tähtsaim ülesanne seisab selles, et ka edaspidi kasvatada nõukogude inimesi teadusliku maailmavaate vaimus, sisendada neile usaldust ja sügavat austust teaduse vastu. Kaasaja teaduse ja tehnika saavutused on teadusliku, materialistliku, mitte aga religioosse maailmavaate kujukaks tõendiks. Teadus ei sobi kokku religiooniga ja seepärast ei või ta leppida religioossete, väljamõeldud kujutlustega loodusest üldse ja inimelust eriti. Teadus annab inimesele võimaluse üha sügavamalt tunnetada looduse ja ühiskonna arenemise objektiivseid seadusi, rakendada loodusjõud inimese teenistusse, aitab kaasa inimese teadlikkuse tõstmisele ja kultuuri kasvule.

Teaduslik-ateistlik propaganda tuleb rajada sellele, et selgitada usklikele populaarsel kujul kõige tähtsamaid loodusnähtusi, elu ja inimese tekkimist maakeral, astronoomia, bioloogia, füsioloogia, füüsika, keemia ja teiste teaduste saavutusi, mis tõendavad materialistlike vaadete õigsust looduse ja ühiskonna arenemise kohta. Üks asi on, kui propagandist piirdub üldiste arutlustega selle kohta, et religioonil ja teadusel ei ole omavahel midagi ühist jne., teine asi aga, kui ta toob konkreetseid näiteid teaduse, näiteks kosmogoonia alalt ja näitab veenvalt, miks on õigus teadusel, mitte aga religioonil.

On teada, et füüsilise looduse mittetundmisel tekitas komeet mitmesuguseid usulisi eelarvamusi ja ebausku,

usku üleloomulikesse imedesse. Ebausklikud inimesed vaatasid komeedile kui «jumala viha» tundemärgile, kui sõja, nälja ja muude õnnetuste ennustajale. Oli aeg, kus teadus ei tundnud meteooride ja meteoriitide tõelist olemust ja seoses sellega levitasid inimesed mitmesuguseid eelarvamusi ja legende. Nii nimetasid nad meteoore «tulelohedeks», «pahaks vaimuks»; mõned ebausklikud inimesed uskusid seda, et kui «täht langes», tähendab, keegi suri jne. Meteoriite pidasid nad pühitsetud kivideks, paigutasid neid templitesse ja mošeedesse ning kummardasid neid.

Tänu teaduse saavutustele teatakse juba ammugi taevakehade olemust. Kaasaja teadus, lükates täielikult ümber ebausu ja usulised eelarvamused, näitab veenvalt, et maailmas ei ole ega saa olla mingisuguseid imesid, et kõik taevanähtused kujutavad endast looduse seaduspärast arengut.

Propagandistide kaadri ülesanne seisab selles, et veenvate näidetega kosmogoonia, mitšuurinliku agrobioloogia ja teiste teaduste alalt arusaadavalt selgitada, et religioosne ideoloogia esitab looduses ja inimese elus toimuvaid protsesse ja nähtusi moonutatud kujul.

Kõrvuti sellega tuleb konkreetsete näidete varal tõendada, et usupühadest kinnipidamine, palverännakud niinimetatud «pühadele paikadele» ja «pühadele allikatele», igasuguste usukommete täitmine tekitavad suurt kahju rahvamajandusele, kisuvad tuhanded inimesed tööst eemale, õõnestavad töödistsipliini. Eriti suurt kahju tekitavad usupühad ja -kombed põllumajandusele kibedal põllutööde ajal, mil iga tund on kallis.

Oma otsuses juhib NLKP Keskkomitee parteiorganisatsioonide tähelepanu sellele, et teaduslik-ateistliku propaganda teostamine nõuab kõige tähelepanelikumat ja hoolikamat suhtumist lektorite, kõnelejate, usuvastaste artiklite ja brošüüride autorite valikusse. Sellele tööle tuleb kaasa tõmmata teaduslikus suhtes eriti kvalifitseeritud kaader, kes on võimeline materialistliku maailmavaate seisukohtadelt veenvalt selgitama religiooni teadusevastast iseloomu: alg- ja keskkoolide õpetajaid, tehnikumide ja kõrgemate õppeasutuste õppejõude, arste, põllumajanduse spetsialiste, mitmesuguste teadusliku uurimise asutuste töötajaid, kirjandus- ja kunstitegelasi jne.

Teaduslik-ateistlikku propagandat ei tohi teostada kampaania korras. Ta peab olema parteiorganisatsioonide ala-

lise hoolitsuse objektiks. Positiivseid tulemusi kasvatustöös, mis on suunatud usuliste eelarvamuste võitmisele, võib saavutada kogu töötajate hulgas tehtava kultuurihariduslikku töö edasise tõusu, kultuuripaleede, klubide, raamatukogude, lugemistubade, lektooriumide, kultuuri- ja puhkeparkide ning teiste kultuurihariduslike asutuste tegevuse tunduva parandamise teel.

On tarvis täielikumalt kasutada kõiki kultuurhariduslikku töö vorme, meetodeid ja vahendeid, nagu vestlused elanikkonnaga, loengud ja ettekanded, igasugused ringid, raadio, kino, ajalehed ja raamatud, igasugused näitused ja ekskursioonid, konsultatsioonid tootmisalastes, ühiskondlik-poliitilistes, teadusalastes, õigusalastes ja elutarbelistes küsimustes, kohtumised teaduse- ja kultuuritegelastega, tootmiseesrindlastega, kirjandusõhtud, kontserdid, spordiüritused. Seda kõike võib suunata töötajate poliitilise ja kultuurilise taseme pidevaks tõstmiseks.

Leidub rohkesti kodanikke, eriti usklikke, kes ei külasta meie kultuurhariduslikke asutusi. Järelikult ei ulatu nendeni loenguline teaduslik-ateistlik propaganda. Nendega tuleb korraldada individuaalset tööd vestluste ning raamatute, ajalehtede ja ajakirjade ettelugemise teel, äratades neis huvi poliitiliste ja teadusalaste teadmiste vastu; taotlust aktiivselt osa võtta ühiskondlik-poliitilisest elust. Tuleb silmas pidada, et südamlik kõnelus inimesega, abistamine nõuannete ja tegudega jõuavad kõige kiiremini usklikuni ja annavad positiivseid tulemusi võitluses usuliste eelarvamustega. Individuaalne töö usklikega on agitaatorite ja propagandistide tähtis töölõik.

ESINEMISTEST KIRJALIKU TEKSTI JÄRGI

Seda küsimust, kas on või ei ole vaja ettekande või sõnavõtu kirjalikku teksti, ei saa otsustada šabloonselt, kõik oleneb ettekande iseloomust, sellest, kellele see on mõeldud, kõneleja individuaalseist võimetest. Esineb juhtumeid, kus ettekanne peab olema tingimata kirjutatud. Näiteks parteibüroo või -komitee aruandekõne — see on ametlik dokument, mis teeb kokkuvõtte teatud ajavahemiku tööst, see koostatakse kollektiivselt ja peab muidugi olema enne selle avaldamist hoolikalt redigeeritud. Võib esineda ka teisi juhtumeid, kus kõneleja peab rangelt kinni pidama teatud tekstist.

Kuid oleks ekslik laiendada seda nõuet kõigi esinemiste puhul. Seda viga on esinenud viimaseil aastail. See viis sélleni, et mõned töötajad hakkasid isegi kõige väiksemal istungil või nõupidamisel igas küsimuses esinema spikri järgi. Niisugused töötajad on võõrdunud kõnelemast elavas keeles. Nende sõnavõtud on tavaliselt šabloonsed ja kroonuliku iseloomuga, koosnevad valmis fraasidest ja formuleeringutest ning neid võetakse vastu kui midagi niisugust, mida on korduvalt loetud või kuuldud.

Kõige arusaadavam ja kuulajaile mõjuv on suuline kõne. Viimane annab tunnistust aine tundmisest, esineja veendumusest. Suuline kõne erineb kirjalikust lühemate lausete, vahel ka sõnade järjekorra poolest, kuna esinejal on erinevalt kirjalikust võimalus kasutada kõnekäände. Kõneleja, kes ei ole seotud tekstiga, tunnetab teravamini auditooriumi. Ta võib märgata, mis ei tunginud kuulajani ja millel tasub üksikasjalisemalt peatuda, mis on selge ega vaja erilist selgitamist. Ta võib vastata vahelehüüdele, kasutada esinemise käigus uusi fakte ja argumente, mida ei olnud meeles varem esitada.

Tuleb osata oma kõnet esinemise käigus ümber korraldada. Sõnavõtud ja auditooriumi huvitavad küsimused võivad olla mitmesugused — neile tuleb anda vastus; inimesed aga, kes on harjunud lugema valmis tekstide järgi, jätkavad tavaliselt ettelugemist, olenemata sellest, kuidas koosolek kulgeb.

Suulises kõnes avaldub rohkem esineja individuaalsus, tema stiil, keel ja kombed. Niisugune kõne on veenvam. Seepärast tuleb tööliste, kolhoosnikute ja intelligentsi koosolekuil küsimuste selgitamise puhul, mis erutavad töötajaid, samuti ülesannete puhul, millele tuleb tõmmata tähelepanu, taotleda seda, et esinejad räägiksid ilma kirjutatud tekstideta, vabalt ja elavalt. See on maksev ka parteikoosolekute suhtes. Täiesti lubamatu on valmis tekstide ettelugemine ringide vestlustel ja õppustel, kus on eriti tähtis sundimatu arvamustevahetamine, lihtne vestluse keel.

Muidugi võib ka suuline kõne osutuda niisama kasutuks nagu ükskõikne teksti ettelugemine, kui esineja ei ole ette valmistanud, kõneleb pealiskaudselt, räägib, mis talle meelde tuleb. Et esineda hästi, tuleb endale selgesti ette kujutada, mida tahetakse öelda, tuleb järelikult esinemiseks kohusetruult ette valmistuda. Kuidas nimelt ette-

kandeks ette valmistuda, on juba kõneleja enda asi. See sõltub tema harjumustest, kogemustest, ettekande iseloomust: ta võib piirduda plaani või teeside koostamisega, üles tähendada esinemise kõige vastutavamad kohad, faktilised andmed, ta võib valmis kirjutada ka kogu ettekande. Teksti eelneval ettevalmistamisel on see eelis, et ta võimaldab mõtteid teritada, argumentatsiooni põhjalikumalt läbi mõelda, muuta selle lakoonilisemaks, vältida killustamise ohtu.

Varem valmis kirjutatud teksti olemasolu ei tähenda hoopiski, et see tuleb sõna-sõnalt ette lugeda. Seda võib kasutada ainult kui tuge. Muidugi ei saa kellelegi keelata teksti kasutamist, siin oleneb palju esineja vilumusest ja ettevalmistusest, kuid tuleb taotleda seda, et iga kommunist valdaks elava kõne kunsti. Mida paremini esineja tunneb seda, millest ta valmistub kõnelema, seda enam on ta huvitatud temale esitatavatest küsimustest, seda harvemini tekib tal vajadus pöörduda sõnavõtu teksti poole.

TEATMELIS-BIBLIOGRAAFILINE TÖÖ ISEÕPPIJATE ABISTAMISEL

Igaüks, kes iseseisvalt õpib, valmistab ette loengut, ettekannet või vestlust, kes tahab ühes või teises küsimuses oma teadmisi süvendada, alustab kirjanduse valikuga. Kirjanduse õiget valikut iga teema kohta võib suuresti hõlbustada nõukogude soovitatava bibliograafia kasutamine, mis annab teoste loetelu, kirjelduse ja teaduslikel alustel tehtud hinnangu. Selleks, et lugeja, samuti ka raamatukogu töötaja, võiks kiiresti leida vajalikku kirjandust, luuakse igas raamatukogus teatmelis-bibliograafiline osakond. See koosneb kataloogidest, kartoteegist ja spetsiaalselt eraldatud teatmelise kirjanduse fondist.

Teatmefondi maht ja kaartide arv ei saa olla kõigis raamatukogudes ühesugune — see oleneb raamatute üldfondi suurusest ja töötajate arvust.

Kataloogid on tähestikulised ja süstemaatilised.

Tähestikuline kataloog võimaldab raamatut leida autori nime järgi või, kui autorit ei ole märgitud, siis pealkirja järgi. Selle põhjal võib hõlpsasti teada saada, kas raa-

matukogus on nõutavat raamatut, missugused antud autori teosed ja missugustes väljaannetes on raamatukogus olemas. Siia kogutakse samuti kokku kõigi mingi õpetuse, kirjaniku või poliitilise tegelase kohta ilmunud raamatute kaardid. Need paigutatakse tema teoste väljaannete kaartide taha. Seega, kui propagandist näiteks valmistab loengut I. V. Mitšurini kohta, võib ta ise tähestikulise kataloogi järgi endale raamatuid valida.

Pealkirja alla «NLKP» kogutakse tähestikulises kataloogis täiendavalt kõigi partei otsuste kaardid (need paigutatakse pealkirjade tähestikulises järjekorras kataloogi).

Süstemaatilises kataloogis on raamatud paigutatud teatud süsteemi järgi — eri teadusharude järjestikkuse ja nende vastastikuse seose põhjal. See aitab lugejail raamatuid leida mingi teatava teadusharu järgi. Süstemaatilises kataloogis näidatakse raamatut kõigis jaotustes, millega ta on seotud. Näiteks V. I. Lenini teose ««Pahempoolsuse» lastehaigus kommunismis» kaart asub järgmistes jaotustes: «Ajalooline materialism», «Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei», «Kõige uuem aeg», «Riik ja õigus». Seega leiab lugeja raamatute süstemaatilise kataloogi iga jaotuse alguses need marksismi-leninismi klassikute põhilised teosed antud teadusharu alal, mis on ilmunud eri väljaannetena.

Süstemaatiline kataloog annab lugejale sageli ka lugemiseks uusi teemasid, mis on teda huvitavale teemale lähedased. Näiteks lugeja otsis raamatuid filosoofia ajaloo kohta ja temas äratas huvi lähedane teema, mis on kataloogis märgitud nimetuse all: «XVIII—XX sajandi vene loodusuurijate osa materialistliku filosoofia arengus».

Rahvaraamatukogudes kasutatakse raamatute liigitamiseks ja nende riiulitele paigutamiseks teatavat raamatute liigitamise skeemi, mis on ära toodud «Rajooniraamatukogu tüüpkataloogi» teises väljaandes.

Tüüpkataloogid on raamatute loetelud kõigi teadusharude järgi, mis on soovitatavad eri tüüpi raamatukogudele. Neid koostab V. I. Lenini nimeline NSV Liidu Riiklik Raamatukogu.

Neis kataloogides on raamatute nimetused paigutatud süstemaatilises korras, kusjuures marksismi-leninismi klassikute teosed ja teised raamatud, mis oma sisu poo-

lest on seotud mitme teadusharuga, on korratud kataloogi igas vastavas jaotuses.

Trükitud «Rajooniraamatukogu kataloog» hõlbustab kirjanduse valikut, orienteerib nii raamatukoguhoidjat kui ka lugejat laialdast küsimuste ringi hõlmavas kirjanduses, hõlbustab fondi komplekteerimist ja raamatukogu kataloogide koostamist.

Kataloogide paremaks organiseerimiseks annab V. I. Lenini nimeline NSV Liidu Riiklik Raamatukogu koos Riikliku Kultuurharidusliku Kirjastusega välja trükitud annotatsioonikaarte ja bülletääni «Uusi raamatuid». Trükitud annotatsioonikaarte antakse välja uute raamatute kohta, mis pakuvad huvi laialdastele lugejate ringkondadele. Need ilmuvad mitmes seerias: oblasti-, rajooni-, linna- ja külaraamatukogude jaoks. Poliitharidus-kabinettide ja poliitharidusmajade raamatukogud kasutavad tavaliselt oblastiraamatukogu seeriat.

Kogemused näitavad, et on vaja eraldada igale raamatukogule kas või väikene *teatmefond*. Eelkõige eraldatakse sellesse fondi marksismi-leninismi klassikute koguteoste ja valitud teoste kogumikkude eksemplarid; nende teoste kogumikud, mis ei ole ära toodud koguteostes; temaatilised teoste kogumikud (näiteks 1954. aastal välja antud V. I. Lenini teoste kogumikud «Töölisklassi ja talurahvaliidust», «Usust» jt.); «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused»; NLKP XX kongressi ja NLKP Keskkomitee pleenumite materjalide eri väljaanded; NLKP Keskkomitee otsuste kogumikud ideoloogilistes küsimustes; temaatilised kogumikud «Partei ja nõukogude ajakirjandusest» jne.

Kõik teatmefondi materjalid peavad koosnema kõige uuematest ja parematest väljaannetest.

Teatmefondi valitakse samuti: seadusandlik materjal (NSV Liidu Konstitutsioon, seaduste koodeksid), partei ja valitsuse otsuste kogumikud põllumajanduse ja rahvahariduse kohta.

Teatmefondi lahutamatuks osaks on «Suur nõukogude entsüklopeedia» (2. väljaanne), «Põllumajanduslik entsüklopeedia», «Entsüklopeedia sõnastik» (kolmes köites), poliitika, filosoofia, juriidiline, diplomaatia, võõrsõnade, vene keele, rõhkude, ortograafia jt. sõnaraamatud; igasugused raamatud-teejuhid Moskva, Leningradi, oma

krai, rajooni kohta; rajooni, linna, oblasti, vabariigi kaardid; geograafia atlased.

Teatmefondi kogutakse parteiharidustöö kõigi lülide õppeprogrammid ja kõrgemate õppeasutuste marksismi-leninismi aluste, dialektilise ja ajaloolise materialismi ning poliitilise ökonoomia programmid. Programmides näidatakse samuti alati kirjandus iga teema juurde. Kasutada tuleb muidugi uuemaid, peamiselt jooksva õppeaasta programme.

Teatmefondis on tavaliselt esitatud samuti NLKP ajaloo, poliitilise ökonoomia, dialektilise ja ajaloolise materialismi, NSV Liidu ajaloo ja majandusgeograafia õpikud ja õppevahendid.

Teatmefondi eraldatakse ka niisugused raamatud, mis ei ole oma ülesandelt küll teatmelised, kuid sellest hoolimata võivad olla teatmelises töös kasulikud: tööd nende tööstus- ja põllumajandusharude teemadel, mis on rajoonis juhtival kohal; tööstusettevõtete, kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside ökonoomika alal; kodukoha ajaloo ja ökonoomika alal; rajooni, oblasti paremate inimeste eesrindlikest kogemustest. Teatmefondi võetakse ka paremad uued monograafiad üksikute välisriikide kohta, mis sisaldavad rohkesti faktilist materjali.

Lõpuks eraldab raamatukoguhoidja teatmefondi raamatud, millede järele on eriti suur nõudmine, seoses järjekordsete tähtsate poliitiliste ja rahvamajanduslike kampaaniatega. See osa fondist on kõige liikuvam. Seda ei täiendata mitte ainult uute väljaannetega ega puhastata vananenuist, vaid aeg-ajalt vahetatakse peaaegu täielikult välja. Neil juhtudel paigutatakse need raamatud teatmefondist ümber raamatukogu üldkasutatavasse fondi.

Teatmefondi jaoks raamatute valikust peavad aktiivselt osa võtma lugejad ise, kes konkreetselt teavad, missugusel eesmärgil ja kui sageli võib üht või teist raamatut vaja minna. On tarvis õigeaegselt täiendada teatmefondi raamatutega, mida propagandistidel lähemal ajal vaja läheb, vahetada vananenud väljaanded õigeaegselt uutega. Teatmefondi raamatud tuleb koguda eri riiulitele ja paigutada teadusalase jaotuse järgi, et raamatukoguhoidja ja lugeja ei kulutaks vajalike materjalide otsimisel asjatult aega.

Teatmefondi väga tähtsa osa moodustavad *bibliograafilised teatmikud.* Vastupidi teatmikele ei anna need

lugeja küsimusele otsest vastust, vaid näitavad talle kätte raamatud ning ajakirjade ja ajalehtede materjalid, kust ta leiab küllalt täieliku ja kvalifitseeritud vastuse. Bibliograafilisi registreid ja teatmikke antakse välja rohkesti. On tähtis, et poliitharidusmajade ja -kabinettide teatmefondis oleksid kõik need, mida parteitöötajad, propagandistid ja agitaatorid kõige rohkem vajavad. V. I. Lenini nimeline NSV Liidu Riiklik Raamatukogu annab välja järgmisi bibliograafilisi teatmikke: kirjanduse registreid abiks NLKP ajaloo ja marksistlik-leninliku teooria üksikute probleemide õppijaile, aktuaalsetel poliitilistel teemadel, loodusteaduste küsimustes jt. Samuti antakse välja ettelugemiste annoteeritud plaanid «Abiks lugejaile».

Registrite seeria «Iseõppijate raamatukogu» on määratud nõukogude intelligentsi jaoks, nende jaoks, kes soovivad süstemaatiliselt ja põhjalikult tundma õppida aktuaalseid teadusalaseid ja rahvamajanduslikke probleeme, tutvuda maailma ilukirjanduse ja kunsti teostega

Registreid ühiskondlik-poliitilistes küsimustes annab samuti välja M. J. Saltõkov-Štšedrini nimeline Leningradi Riiklik Avalik Raamatukogu (näiteks propagandistidele väga huvitav register «Perekond sotsialistlikus ühiskonnas», L. 1954). Ta annab välja ka registreid tehnika ja ökonoomika küsimustes.

Põllumajandusliku kirjanduse registreid annavad välja need mõlemad raamatukogud. Peale selle annab Teaduslik Põllumajanduse Keskraamatukogu välja teatmikku «NSV Liidu põllumajanduslik kirjandus», kus ära trükitakse NSV Liidus põllumajanduse alal avaldatud annoteerimata raamatute ja artiklite nimekirjad.

Bibliograafilisi lendlehti, peamiselt tehnilise progressi küsimustes, annab välja abiks Üleliidulise Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu kohalikele osakondadele Polütehniline Keskraamatukogu Moskvas. Lõpuks annavad oblasti-, krai- ja vabariiklikud raamatukogud välja bibliograafilisi teatmikke, peamiselt põllumajanduse küsimuste ning antud oblasti, krai ja vabariigi jaoks eriti aktuaalsel temaatikal. Neis teatmikes soovitatakse kohalikke väljaandeid eesrindlikest kogemustest, eesrindlike ettevõtete, kolhooside ja sovhooside saavutustest.

Bibliograafiline teatmik, mis ilmumise momendil kajastab uut kirjandust, vananeb küllalt kiiresti: raamatud

ilmuvad pidevalt, registrites need aga juba ei kajastu; on ilmunud uued materjalid, mis uut moodi valgustavad mõnda teaduse või ühiskondliku elu nähtust. Seepärast tuleb soovitatavat kirjandust alati täiendada uute raamatute ja artiklitega, mis on avaldatud pärast bibliograafilise teatmiku trükis ilmumist.

Selleks, et bibliograafilisi registreid oleks hõlpsam kasutada, koostatakse bibliograafia kartoteek. Siin võetakse arvele kõik võimalikud kirjanduse registrid, nimekirjad ja ülevaated.

Teatmelis-bibliograafilise osakonna tähtsaks lõiguks on *ajakirjade ja ajalehtede artiklite* kartoteek, kus kogutakse ja süstematiseeritakse materjale sellesama skeemi järgi, nagu raamatuid süstemaatilises kataloogis. Kui niisugune kartoteek puudub, siis peab lugeja mingi materjali otsimisel kaua lehitsema nööritud ajalehti, läbi vaatama number numbri järel ajakirjade sisukorrad. Artiklite kartoteegi sisseseadmist hõlbustavad tunduvalt trükitud kaardid, mida annab välja Üleliiduline Raamatupalat 13 kõige suurema levikuga ajakirja artiklite kohta.

Hoopis raskem on kartoteegi jaoks ajalehtedest materjali välja valida. Siin ei tule taga ajada väga suurt artiklite arvu, parem on neid rangelt välja valida, arvestades oma rajooni spetsiifikat. Kartoteegis kajastatakse tavaliselt dokumente, partei ja valitsuse juhtide esinemisi, kõige tähtsamaid juhtartikleid üldpoliitilistel teemadel ja küsimustes, mis antud krais, oblastis või vabariigis huvi äratavad; suuri ülevaatlikke artikleid selle või teise tööstus- ja põllumajandusharu olukorrast, mis valgustavad huvitavaid teaduslikke probleeme või teoreetilisi küsimusi; ülevaateid ja materjale parteitöö ja põllumajanduse eesrindlikest kogemustest. Kartoteegi jaoks välja valitud iga materjal märgitakse üles eraldi kaardile. Igas rubriigis paigutatakse kõik kaardid tavalises korras — algul juhtmaterjal, seejärel teised artiklid, kuid erinevalt kataloogist kogutakse kaardid aastate järgi eraldi: 1956. aasta, 1955. aasta jne., vastupidises kronoloogilises järjekorras. Seega asetatakse nende artiklite kaardid, mis on avaldatud käesoleval aastal, ettepoole, lisajaotusega «1957. aasta». See võimaldab lugejal otsekohe leida kõige uuemat materjali ja asuda vanema materjali juurde ainult vajaduse korral.

Kogemused näitavad, et kui regulaarselt välja märkida materjale 5—6 keskajalehest ja 2—3 kohalikust (vabariiklikust, oblasti-, rajooni-) ajalehest, ei kuluks selleks päevas üle ühe tunni.

Ajakirjade ja ajalehtede artiklite kartoteekidest tuleb õigeaegselt eemaldada vananenud materjal, mis võib lugejaid ainult desorienteerida. Näiteks pärast NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsust ei ole mingit mõtet säilitada nende artiklite kaarte, mis valgustavad traktoristide töö organiseerimise ja tasustamise vanu vorme, või pärast parteilise haridustöö süsteemi ümberkorraldamist esitada propagandistile nende artiklite kaarte, mis räägivad juba vananenud töökogemustest.

Väga kasulik on pidada nende raamatute *retsensioonide kartoteeki*, mis võivad huvi pakkuda partei- ja nõukogude aktiivi laialdasele ringkonnale. Kaardile märgitakse retsenseeritud raamatu autor ja pealkiri, retsensiooni autor, ajakirja või ajalehe nimetus, kus retsensioon on avaldatud. Kuna kaardid on asetatud retsenseeritud raamatute autorite nimede järgi tähestikulisse järjekorda, leiab lugeja kiiresti kõik ühe või teise raamatu kohta ilmunud retsensioonid.

Peale ajakirjade ja ajalehtede artiklite põhikartoteegi peetakse paljudes raamatukogudes ka temaatilisi kartoteeke, kuhu kogutakse raamatuid ja artikleid mingi aktuaalse teema järgi. Niisugused kartoteegid võivad olla kasulikud ainult sel juhul, kui nad ei korda neid teemasid, mis on täielikult kajastatud ajakirjade ja ajalehtede artiklite kartoteegi ning raamatute kartoteegi vastavates jaotustes.

Vahel koostatakse ilukirjanduse temaatilised kartoteegid niisugustel teemadel, nagu «Kommunisti kuju ilukirjanduses», «Esimese Vene revolutsiooni sündmuste kajastamine ilukirjanduses» jms.

Peaaegu kõigis poliitharidusmajades ja -kabinettides võib leida *ajalehe väljalõigete mappe,* mis tähtsamate majandusalaste ja poliitiliste küsimuste järgi välja valitakse. Iga päev ajalehti läbi vaadates teeb raamatukoguhoidja kindlaks, missuguseid artikleid ja sõnumeid tuleb kajastada kartoteegis, missugused aga on vaja välja lõigata ja täiendada nendega temaatilisi mappe. Soovitav on sellele tööle kaasa tõmmata lugejate aktiiv.

Mappide materjal nõuab pidevat uuendamist. Vananenud teemad tuleb asendada aktuaalsematega. Teemade

loetelu, millede kohta peetakse ajalehe väljalõikeid, pannakse tavaliselt välja lugemissaalis nähtavale kohale, raamatukogu sissekäigu juurde, paigutatakse raamatute laenutamise lauale või ajakirjade ja ajalehtede artiklite kartoteegi lähedale.

Poliitharidusmajade ja -kabinettide töös marksistlik-leninlikku teooriat iseseisvalt õppijatele abi organiseerimisel etendab suurt osa *raamatute propaganda.* Teadmised, mis on saadud loengu kuulamisel või vestluses konsultandiga, ei ole põhjalikud ega püsivad, kui neid ei laiendata ega süvendata raamatute abil. Loengu, vestluse ja konsultatsiooniga peab alati kaasas käima raamatute propaganda, vahel peab see aga kuulajaid neiks üritusteks ette valmistama.

Näiteks toimub agitaatoritele juhendav vestlus teemal «Rasketööstus on kõigi rahvamajandusharude arendamise põhialus». Ei ole halb, kui sellel teemal on ette valmistatud raamatunäitus. Vestluse päeval võib raamatunäituse üle viia sinna ruumi, kuhu kogunevad agitaatorid. Sageli teeb propagandist pärast õppust soovitatava kirjanduse ülevaate. Kohane on teha ülevaadet näituse juures: võib otsekohe võtta riiulilt raamatu ja varem vahele asetatud järjekorranäitajaid kasutades juhtida kuulajate tähelepanu sellele, mis on raamatus eriti huvitav ja tähtis.

Niisuguste lühiajaliste raamatunäituste ja raamatukogu-plakatite kõrval võib poliitharidusmajades ja -kabinettides korraldada raamatunäitusi, mida lugejad kasutavad pikema aja jooksul.

Et lugejaga edukalt töötada, tuleb teada, missuguste raamatute vastu ta huvi tunneb, ja püüda õigeaegselt tema nõudeid rahuldada. On kasulik teha lugeja laenutamiskaardile märkus selle temaatika alal ilmunud uute raamatute kohta, millega lugeja töötab. Poliitharidusmajad ja -kabinetid peavad vastama kõigile oma lugejate järelepärimistele. Nad saavad seda teha siis, kui peavad tihedat kontakti rajooni- ja oblastiraamatukogudega.

KOMMUNISTIDE PERSONAAL-KÜSIMUSTE ARUTAMINE

KOMMUNISTIDE PERSONAALKÜSIMUSTE ARUTAMISE KORD

Iga kommunist on kohustatud töötama ühes partei-algorganisatsioonis, mis, nagu on öeldud NLKP põhikirjas, on meie partei aluseks. NLKP põhikiri näeb ette, et kommunisti parteist väljaheitmise küsimuse otsustab selle partei-algorganisatsiooni üldkoosolek, milles väljaheidetav on arvel, ja otsus jõustub ainult sel juhul, kui see on kinnitatud vastava kõrgemalseisva parteiorgani poolt. Parteist väljaheitmine on kõrgeimaks karistuseks kommunistile ja kui põhikiri kohustab väljaheitmise küsimust läbi arutama partei-algorganisatsioonis, siis järeldub siit, et ükskõik missuguse teise parteilise karistuse küsimust tuleb samuti läbi arutada partei-algorganisatsioonis.

Partei liikmete ja kandidaatide personaalküsimuste läbivaatamine esmaselt partei-algorganisatsioonis lubab kõige hoolikamalt selgitada kommunisti eksimuse sisu, võtta arvesse tema tegevust tervikuna, õigemini määrata karistuse suurust.

Muidugi, partei rajooni-, linnakomitee, kui kõrgemalseisev parteiorgan võib kommunistide personaalküsimusi arutada ka partei-algorganisatsioonist mööda minnes; see õigus tuleneb demokraatliku tsentralismi olemusest. Kuid seda oma õigust tuleb kõrgemalseisvatel parteiorganitel kasutada ainult siis, kui see on möödapääsmatult vajalik, erandjuhtumina. Sellistel kordadel vastuvõetud otsust tuleb tingimata vastava partei-algorganisatsiooni koosolekul selgitada.

Iga parteiorganisatsiooni kohustuseks on kasvatada partei liikmeid ja liikmekandidaate partei- ja riiklikust distsipliinist range kinnipidamise vaimus ning karistuste

määramisse tuleb suhtuda ettevaatlikult, kasutades neid kui äärmist vahendit.

NLKP põhikiri annab partei liikmetele ja liikmekandidaatidele õiguse nõuda nende isiklikku osavõttu kõikidel juhtudel, kui võetakse vastu otsuseid nende tegevuse või käitumise kohta. Tähendab, tavana, kommunistide personaalküsimusi ei tohi nende endi osavõtuta arutada. Kuid nendel juhtudel, kui kommunist mingil põhjusel ei soovi osa võtta temasse puutuva küsimuse arutamisest, võib küsimust tema käitumise kohta otsustada tagaselja.

NLKP põhikiri ei määra kindlaks partei karistuste kandmise aega, välja arvatud need juhud, kui parteiorganisatsioon rakendab karistuse määraks NLKP liikme üleviimist partei liikmekandidaadiks. Sellise karistuse kandmise ajaks näeb põhikiri ette kuni üks aasta. Otsustades karistuse mahavõtmise küsimust tuleb igal üksikul juhul lähtuda sellest, kuivõrd kommunist on end parandanud, kas ta on kõrvaldanud need puudused, millede eest parteiorganisatsioon teda karistas.

Kui kommunist oma tegevusega näitas, et ta on siiralt mõistnud oma vigu, need parandanud, täielikult aru saanud oma süüst ja vastutuse suurusest partei ees kordasaadetud eksimuse eest, peab parteiorganisatsioon selliselt partei liikmelt või liikmekandidaadilt karistuse maha võtma. Mõnikord küsitakse: kas võib korraga maha võtta kaks karistust? Kui parteiorganisatsioon peab seda vajalikuks, siis võib korraga kaks karistust maha võtta. Karistuse mahavõtmise küsimuse otsustamisel peab parteiorganisatsioon olema veendunud, et karistuse kandmise aeg osutus küllaldaseks.

Ei saa õigeks pidada seda, et mõnedes parteiorganisatsioonides, pärast karistuse andmist kommunistile, ei tunta huvi, kuidas kommunist end parandab, ei abistata kommunisti vigade ja puuduste kõrvaldamisel, ei hoolitseta selle eest, et kommunistilt, kui viimane on selle ära teeninud, karistus maha võetaks.

Kommunistile määratud karistus kantakse partei liikme või liikmekandidaadi arvestuskaardile sel juhul, kui parteiorganisatsiooni otsuses on märgitud, et karistus on määratud arvestuskaardile kandmisega. Sellised partei-algorganisatsiooni otsused peavad tingimata olema kinnitatud kas partei rajooni- või linnakomitee poolt.

Parteiline karistus arvestuskaardile kandmisega, mis

on määratud NLKP liikmele, kes hiljem on viidud üle partei liikmest liikmekandidaadiks, peab olema kantud karistatu uuele, kandidaadikaardile, kui arvestuskaardi täitmiseni karistus pole maha võetud.

Kuidas arutatakse NLKP liikmekandidaatide personaalküsimusi.

Partei liikmekandidaatide personaalküsimuste arutamine toimub korras, mis on ette nähtud NLKP põhikirjaga. Väikeste eksimuste korral, mis on toime pandud tihti puuduliku parteilise kasvatuse või kommunistile esitatavate nõudmiste mittetundmise tõttu, tuleb rakendada parteilise kasvatamise ja mõjutamise vahendeid, kuid mitte parteist väljaheitmist. Nendel juhtudel, kui parteiorganisatsioon peab vajalikuks kandidaadi poolt toimepandud tegude eest tema väljaheitmist parteist, tuleb juhinduda NLKP põhikirja 10. paragrahvist.

Partei põhikirja 18. paragrahv näeb ette kandidaadi väljaheitmist parteist nendel juhtudel, kui kandidaadil sai täis kandidaadistaaž, ning selle aja jooksul selgus, et kandidaat oma isiklike omaduste tõttu ei ole liikmeks vastuvõtu vääriline. Nendel juhtudel jõustub algorganisatsiooni otsus kandidaadi parteist väljaheitmise kohta pärast selle kinnitamist rajooni- või linnakomitees ja otsust ei esitata kinnitamiseks oblasti-, krai-, liiduvabariigi kommunistliku partei keskkomiteesse. Pärast väljaheitmise otsuse kinnitamist rajooni- või linnakomitees, võetakse väljaheidetult kandidaadikaart. Muidugi, väljaheidetu võib kaevata rajooni- või linnakomitee otsusele, pöördudes kõrgemalseisvasse parteiorganisse. Oblasti-, kraikomiteed, liiduvabariikide kommunistliku partei keskkomiteed arutavad parteist väljaheitmise küsimusi apellatsiooni korras.

KOMMUNISTI ISIKLIK OSAVÕTT TEMA TEGEVUSE VÕI KÄITUMISE KÜSIMUSE ARUTAMISEST

Kommunisti isiklik osavõtt tema tegevuse või käitumise küsimuse arutamisest ja selle kohta otsuse vastuvõtmisest on vajalik kõigepealt selleks, et kindlustada partei liikmele esitatud süüdistuse põhjendatuse hoolikas ja üksikasjalik arutamine. Kuid isiklik osavõtt on tähtis ka selle poolest, et vastutusele võtmise eesmärgiks on avaldada kommunistile kasvatuslikku mõju. Olenematult sellest,

kus arutatakse kommunisti puutuvat küsimust, kas bürool, üldkoosolekul või parteikomisjonis, on vaja, et arutusest osavõtjad avalikult ja otse räägiksid kommunistile, mida nad mõtlevad viimase eksimusest, kuidas nad seda hindavad. Selleta väheneb arutuse kasvatuslik mõju tunduvalt.

Ei ole midagi halba selles, kui büroo, komitee, parteikomisjoni liikmetel tekivad personaalküsimuse arutamisel erinevad arvamused ja seisukohad, mille tõttu ühise otsuseni ei jõuta korraga, vaid arvamuste vahetamise teel. Kommunisti juuresolek ei sega õige otsuse väljatöötamist. Vastupidi, see võib vaid aidata kaasa õige otsuse vastuvõtmisele, seda enam, kui tekib vajadus anda õiendit, täpsustada üht või teist fakti. Sellepärast peab kommunisti puutuva küsimuse kohta tehtava otsuse vastuvõtmine reeglina toimuma kommunisti juuresolekul.

Võivad esineda ainult üksikud erandjuhud, mil tekib vajadus kommunisti juuresolekuta mõtteid vahetada, kuid pärast seda tuleb kommunist istungile kutsuda ja küsimuse edasine arutamine ning otsuse vastuvõtmine peab tema juuresolekul toimuma.

Mõningal määral teist iseloomu kannab kommunistide personaalküsimuste arutamine oblasti-, kraikomiteede ja liiduvabariikide kommunistliku partei keskkomitee juures asuvates parteikomisjonides. On teada, et need parteikomisjonid ei ole valitavad parteiorganid. Olles osa parteikomiteest, peavad nad kommunistide käitumise küsimusi arutama eelneva ettevalmistamise korras enne küsimuse lõplikku arutamist ja otsuse vastuvõtmist oblastikomitee, kraikomitee, liiduvabariigi kommunistliku partei keskkomitee bürool. Seepärast ei ole kohustuslik komisjoni otsuse teatamine kommunistile.

KOMMUNISTIDE TEENISTUSALANE VASTUTAVUS JA PARTEILISED KARISTUSED

Nõukogude seadused, sisekorra eeskirjad, mis on kehtestatud ettevõtetes ja asutustes, on kohustuslikud erandituult kõigile kodanikele.

Juba partei IX kongress (1920. a.) märkis: «Tööstusettevõtete kommunistidel ei ole teiste töölistega võrreldes mingisuguseid eeliseid, neil on ainult suuremad kohustused.»

Kommunist, kes on korda saatnud eksimuse ja keda on karistatud administratiiv- või kohtukorras, peab kehtivate seaduste kohaselt vastutust kandma. Sellepärast ei tule õigeks pidada, et partei liikmeid, kes on süüdi ühes või teises eksimuses ja kellele on määratud karistus kas administratiiv- või kohtukorras, vabastatakse vastutuse kandmisest vaid sellepärast, et nad on saanud selle eksimuse eest parteilise karistuse. Parteiline karistus ei saa asendada kommunisti vastutavust nõukogude seaduste ees.

Parteiorganisatsioonid ei tohi mööda minna kommunistide poolt toimepandud teenistusalastest eksimustest, nõukogude seaduste ja sisekorra eeskirjade rikkumise juhtudest jne. On aga selge, et pole alati kohustuslik võtta kommunisti parteilisele vastutusele, kui kommunistile on määratud üks või teine administratiivne karistus. Omal ajal mõistis partei keskkomitee hukka praktika, mille kohaselt parteiorganisatsioonid mehaaniliselt andsid partei liikmetele parteilisi karistusi teenistusalaste eksimuste eest, kuigi kommunistid olid juba saanud karistada administratiivkorras. Parteiorganisatsioonid peavad hoolikalt uurima eksimust, mille eest kommunisti karistati administratiivselt, ja olenevalt eksimuse iseloomust, otsustama, kas kommunisti on vaja karistada ka partei liinis.

Tuleb pidada vääraks sellist praktikat, kus parteiliikme poolt korda saadetud eksimust eelnevalt arutatakse parteiorganisatsiooni poolt, kes lahendab küsimuse nii administratiivses kui ka parteilises korras, ettevõtte või asutuse juhatajad aga kinnitavad ainult mehaaniliselt parteiorganisatsiooni poolt määratud administratiivkaristuse määra. Vääraks praktikaks tuleb pidada ka seda, kui iga partei liikmele riiklike asutuste liinis määratud karistus toob endaga kaasa mehaaniliselt ka parteilise karistuse.

NÕUDLIKKUS JA TÄHELEPANELIKKUS PERSONAALKÜSIMUSTE ARUTAMISEL

Suur nõudlikkus kommunistide suhtes on parteiehituse üheks peamiseks põhimõtteks, kommunistliku partei võitlusvõime tähtsaimaks tingimuseks. Suur Lenin õpetas, et parteile on vaja ainult tõelisi kommunismipooldajaid, ainult tööliste riigile täiesti ustavaid, ainult ausaid töötajaid. Partei võib edukalt tegutseda, kui ta puhastab oma ridu väärituteest inimestest, kasvatab kõiki kommuniste

NLKP põhikirja nõuete range täitmise vaimus, leppimatuse vaimus kõigi kõrvalekaldumiste vastu töös ja käitumises, võrreldes parteidistsipliini ja kommunistliku moraali normidega.

Kuid suure nõudlikkusega on alati kaasnenud tähelepanelikkus kommunisti vastu ja hoolitsus tema kasvatamise eest. Juba partei II kongressil märkis Lenin, et «iga parteiliige vastutab partei eest, ja *partei vastutab iga liikme eest*» (6. kd., lk. 456). See juhis muutus parteielu normiks, ta on aluseks sellele alalisele kontrollile, mida parteiorganisatsioonid teostavad iga kommunisti tegevuse üle, ning on aluseks hoolitsusele, mida parteiorganisatsioonid avaldavad liikmete suhtes, et kõik partei liikmed töötaksid kogu oma jõu ja võimete ulatuses.

Hoolitsus kommunistide eest, nõue tähelepanelikult suhtuda kommunistide eksimuste arutamisse, on kinnistatud NLKP põhikirjas, mis kohustab parteist väljaheitmise küsimuse arutamisel kindlustama maksimaalset ettevaatlikkust ja seltsimehelikku hoolitsust, ning partei liikmele esitatud süüdistuste põhjendatuse hoolikat analüüsi. NLKP põhikiri hoiatab, et väiksemate süütegude eest tuleb rakendada parteilise kasvatamise ja mõjutamise vahendeid (tähelepanu juhtimine, noomitus jne.), aga mitte parteist väljaheitmist, mis on parteilise karistuse kõrgeimaks määraks.

Partei Keskkomitee on korduvalt parandanud parteiorganisatsioone, kes on lubanud põhjendamatuid parteist väljaheitmisi, soovimata üksikasjadeni selgitada partei liikmetele esitatud süüdistusi, püüdes kergemeelselt tähele panemata jätta inimese sisemaailma. Partei mõistab hukka formaalse, südametu kommunistidesse suhtumise praktika, nõuab tähelepanelikku individuaalset lähenemist kommunisti parteilise seisundi küsimuse otsustamisel. Parteiorganisatsioonid ja parteiorganid peavad partei liikmete suhtes avaldama erandlikku tähelepanelikkust, kaitsma neid igasuguse omavoli vastu, mitte lubama välja heita kommuniste, kelle süüteod on tähtsusetud.

Igakülgne ja läbimõeldud lähenemine küsimusele, kui on otsustamisel partei liikme saatus, kohustab sügavalt ja suurima hoolikusega selgitama tingimusi, milledes kommunist toimis vääralt, käitus ekslikult, ära hoidma igasugu laimu ja juhuslikkuse mõju. Parteitöö peamiseks meetodiks on veenmine, kommunistide kasvatamine. On

teada, et mõnikord annab seltsimehelik vestlus, parteiotsuse tähenduse selgeks tegemine suuremaid tulemusi, kui kõige karmim karistus.

Kommunisti saatuse küsimuse otsustamisel on vaja osata näha inimest tervikuna, tema vooruste ja puudustega, selgitada, kas see või teine kommunist suudab parandada tema poolt tehtud vigu. Tingimata on vaja õpetada ja kasvatada kommuniste, eriti noori, suunata neid teele, mida näitab partei.

Partei XVIII kongressil selgitati ammendavalt kahju, mis võib tekkida, kui inimestesse suhtutakse valesti, ebabolševistlikult, kui nende üle otsustatakse skemaatiliselt, nähakse neis ainult puudusi, või kui neid ei hinnata nende endi tegude, vaid nende lähedaste ja kaugete sugulaste tegude järgi. Isegi praegu esineb mõnes parteiorganisatsioonis juhuseid, kus kommunisti puutuva küsimuse lahendamisel jäetakse täielikult arvestamata kommunisti individuaalsed omadused, tema teened ja head küljed, kus tema üle ei otsustata tema tegude järgi, vaid tema «bioloogiliste» tunnuste järgi. Ei tohi unustada, et praegune põlvkond kasvas ja karastus kommunistliku partei ideelisel ja poliitilisel juhtimisel, kandis oma õlul rahvamajanduse sotsialistlikku rekonstrueerimise raskusi, hitlerlike anastajate vastu peetud püha Isamaasõja raskusi, omab teeneid kommunistlikus ülesehitustöös. Kuidas võib siis sellise põlvkonna esindajaid võtta kahtlustuse alla ainult sel põhjusel, et nende sugulased omasid minevikus mingisuguseid häbiplekke?!

Arusaadav, et see vähimalgi määral ei vabasta kommuniste vajadusest rangelt kinni pidada NLKP põhikirja nõuetest, mis kohustavad partei liiget olema õiglane ja aus partei ees, mitte lubama tõe salgamist või moonutamist, mitte varjama neid või teisi fakte, nende hulgas ka neid, mis puudutavad tema elulugu.

Väsimatu kommunistide ja kõigi töötajate revolutsioonilise valvsuse tõstmine on parteiorganisatsioonide poliitilise kasvatustöö tähtsamaks ülesandeks. Kuid suurel nõudlikkusel poliitilise valvsuse küsimustes ei ole midagi ühist kahtlustusega, põhjendamatu usaldamatusega kommunistide vastu. Selline kahtlustamine, usaldamatus oleks ainult kasuks rahvavaenlastele.

Personaalküsimuste arutamisel ei tohi parteist väljaheidetavate suhtes hoolimatult rakendada selliseid abinõu-

sid nagu töölt vabastamine, ametikohalt tagandamine. Tuleb rangelt juhinduda partei juhistest selle kohta, et parteist väljaheidetute suhtes ei ole lubatud teha rutakaid, läbimõtlematuid otsuseid küsimustes, mis on seotud tööga, ja nagu märkis partei Keskkomitee jaanuaripleenum 1938. a. «kõigil juhtudel, kui ÜK(b) Parteist väljaheitmise tõttu osutub vajalikuks töötaja vabastamine tema ametikohalt, võib seda vabastamist ette võtta alles pärast seda, kui temale on antud teine töö.»

Esinevad juhud, kus partei rajooni- ja linnakomiteed heidavad kommuniste välja parteist, aga partei-algorganisatsioonid, kus kommunistid arvel on, jäävad nende kommunistide süü küsimuse arutamisest kõrvale. Seda ei saa pidada normaalseks. Kommunisti personaalküsimuse arutamisel on suur kasvatuslik tähtsus kogu parteiorganisatsioonile. Otsustades küsimuse üle ühe või teise seltsimehe suhtes, tuleb arvestada partei-algorganisatsiooni kommunistide arvamusega. Ei ole õige ka see, kui rajoonikomitee otsus kommunisti kohta jääb teatamata partei-algorganisatsioonile.

Ei tohi lubada esineda fakte, et personaalküsimust arutatakse tagaselja või ilma selle partei-algorganisatsiooni esindajateta, kus kommunist on või oli partei arvel. On lubamatu piirduda formaalse, olemuselt bürokraatliku meetodi kasutamisega, mis toob kaasa küsimuse kontrollimise ainult paberite, juhuslike õiendite järgi, kõrvale jättes elava suhtlemise inimestega ja faktide hoolika selgitamise. Parteilisele vastutusele võetud isikutele peab olema antud täielik võimalus anda ammendavaid seletusi neile esitatud süüdistuse kohta. Ei tohi igakord nõustuda kommunisti puudutava küsimuse tagaselja arutamise õigustamisega näiteks sel põhjusel, et kommunist ei saa teda puudutava küsimuse arutamisest isiklikult osa võtta kauge elukoha, kohalesõidu raskuste, haiguse jne. tõttu. Alati võib leida selle küsimuse õige lahenduse.

Kommunisti puudutavate küsimuste õigeks lahenduseks on väga oluline partei juhtivate töötajate isiklik suhtlemine partei liikmetega. NLKP Keskkomitee kohustab tähelepanelikult läbi vaatama kommunistidelt saabuvaid avaldusi. On ilmtingimata vaja, et igas parteiorganisatsioonis loodaks tingimused, mis võimaldaksid igal kommunistil suuliselt esitada oma palvet partei-algorganisatsiooni juhile, küsida viimaselt nõu. On äärmiselt tähtis,

et parteiorganisatsiooni juht kuulaks ära kommunisti, kes pöördub tema poole enda parteilise seisundi küsimuses, seejuures on soovitav, et selline vestlus toimuks enne kommunisti puudutava küsimuse arutamist parteikomitee büroo koosolekul.

Tähelepanelik suhtumine kommunistide süütegude arutamisse ei tohi kaasa tuua nõudlikkuse vähendamist partei liikmete vastu. Meie partei kohustab kõiki oma liikmeid olema õiglased ja ausad, kõrvalekaldumatult täitma oma parteilist ja riiklikku kohust, rangelt alluma distsipliinile.

Parteiorganisatsioonidel tuleb tegemist teha üksikute partei liikmetega, kes ei ole veel küllalt kasvatatud distsipliinist range kinnipidamise vaimus ja rakendada nende suhtes parteilisi mõjutamise vahendeid. Ei tohi mööda minna faktidest, kus mõned kommunistid alahindavad nende kolhoosidesse, sovhoosidesse, masina-traktorijaamadesse tööle saatmise tähtsust, rikuvad töödistsipliini, ebaväärikalt käituvad isiklikus elus, kus nende käitumises ilmnevad mineviku igandid. Meil esineb veel üksikuid keelepeksjaid ja laimajaid. Oma avaldustes (nende hulgas anonüümsetes) püüavad nad moonutada ning suureks puhuda fakte või isegi esitavad väljamõeldud andmeid ausate töötajate, mõnikord aga kogu organisatsiooni mustamise eesmärgil. Oma käitumisega heidavad laimajad ebateadlikult varju üksikutele nõukogude töötajatele ja kutsuvad nende suhtes esile umbusku. Oma käitumisega ei tekita laimajad suurt kahju ainult sellega, et nad ebateadlikult varju heidavad üksikutele nõukogude inimestele, ja viimaste suhtes umbusku äratavad, vaid ka sellega, et tõmbavad suure arvu töötajaid kasulikust tööst eemale kasutute ning tihti korduvate kontrollimiste, mitmesuguste arutamiste ja mõttetu kirjavahetuse juurde. Juhindudes põhikirja nõudeist, tuleb laimajate suhtes vastavaid mõjutamise meetodeid rakendada.

Võideldes parteilise distsipliini tugevdamise eest, partei liikmete kasvatamise eest kommunistliku moraali vaimus, ei tohi parteiorganisatsioonid lubada pealiskaudset ja hooletut lähenemist küsimusele. Partei otsused personaalküsimustes peavad alati objektiivsed olema. Õigesti toimivad parteiorganisatsioonid siis, kui nad kommunistide suhtes rakendavad ranget parteilist vastutavust ainult

sel juhul, kui kõiki teisi mõjutamise vahendeid on juba kasutatud, aga seltsimees ei ole oma käitumist parandanud.

VASTUTUSELE VÕTMINE LAIMU EEST

Partei Keskkomitee mõistis omal ajal teravalt hukka faktid, kus parteiorganisatsioonid ilma vajaliku kontrollita ja, järelikult, põhjendamatult heitsid parteist välja kommuniste, esitades neile valesüüdistusi.

Partei Keskkomitee jaanuaripleenumil 1938. aastal juhiti tähelepanu sellele, et säärased faktid võivad esineda kõigepealt sellepärast, et kommunistide hulgas on veel üksikuid seni avastamata ja paljastamata karjeriste, kes püüavad silma paista kommunistide parteist väljaheitmise abil, partei liikmete vastu suunatud repressioonide abil, püüdes end kindlustada võimalike süüdistuste vastu puuduliku valvsuse pärast. «Säärane kommunist-karjerist», öeldakse pleenumi otsuses, «arvab, et kui partei liikme peale on kord esitatud kaebus, olgugi et ebaõige või isegi provokatsiooniline, siis on see partei liige organisatsioonile ohtlik ja temast on vaja kiiresti lahti saada, et keegi ei saaks süüdistada valvsuse puudumises. Sellepärast peab ta kommunisti kohta esitatud süüdistuste objektiivset analüüsimist üleliigseks ja otsustab juba ette ära, et see kommunist tuleb parteist välja heita ... Partei organisatsioonid aga on sageli selliste kisakõride-karjeristide mõju all.»

Keskkomitee rõhutas, et bolševistlik valvsus ei eita, vaid, vastupidi, eeldab oskust osutada maksimaalset ettevaatlikkust ja seltsimehelikku hoolt parteist väljaheitmise või väljaheidetutele partei liikmete õiguste taastamise küsimuse lahendamisel.

Pidades lubamatuks ülekohtuselt kergemeelset suhtumist partei liikmete saatusesse, kohustas keskkomitee hoolikalt kontrollima materjale, millede alusel kommunist parteist välja heidetakse. Parteikomiteed peavad oma otsustes, mis on vastu võetud partei liikmete parteist väljaheitmise kohta, selgelt ja täpselt esitama motiivid, mis olid väljaheitmise aluseks, et kõrgemalseisvatel parteiorganitel oleks võimalik kontrollida nende otsuste õigsust.

Partei Keskkomitee kohustas «partei organisatsioone

võtma parteilisele vastutusele isikuid, kes on süüdi partei liikmete laimamises, täielikult rehabiliteerima need partei liikmed ja avaldama ajakirjanduses oma otsused neil juhtudel, kui ajakirjanduses oli varem avaldatud diskrediteerivaid materjale partei liikme kohta».

Tähendab, laimajate vastutusele võtmine on parteiorganisatsiooni otseseks ülesandeks, aga mitte ainult laimu läbi kannatada saanud kommunisti isikliku initsiatiivi asjaks. Laimajate varjamine vastutuse eest on parteiorganisatsiooni viga ja on vastuolus Keskkomitee juhenditega. Laimajaid tuleb paljastada ja nendega leppimatut võitlust pidada.

KUIDAS SUHTUDA ANONÜÜMKIRJADESSE

NSV Liidu Konstitutsioon ei kindlusta kõikidele töötajatele üksnes õiguse osa võtta võimuorganite valimistest, vaid ka avarad võimalused pidevalt mõjutada riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide tööd, kontrollida nende tegevust, võidelda nende tegevuses esinevate puuduste, vähimategi nõukogude seaduslikkusest kõrvalekaldumiste vastu. Koosolekutel, ajakirjanduses, oma kirjades kritiseerivad töötajad avalikult organisatsioonide ja asutuste töös esinevaid vigu ja puudusi, hoolimata isikuist.

Laiade hulkade aktiivne osavõtt võitlusest töös esinevate puuduste ja meie ühiskonna elus esinevate negatiivsete nähtuste vastu on eredaks tõendiks nõukogude tõelisest demokratismist ja nõukogude inimeste suurest poliitilisest teadlikkusest. Altpoolt tulevas kriitikas avaldub miljonite töötajate loominguline initsiatiiv ja isetegevus, nende hool Nõukogude riigi tugevdamise eest. Mida laiemalt areneb altpoolt tulev kriitika ja enesekriitika, seda täiuslikumalt avalduvad rahva loomingulised jõud ja energia, seda kiiremini likvideeritakse puudused. NLKP põhikiri nõuab kommunistidelt enesekriitika ja altpoolt tuleva kriitika arendamist, töös esinevate puuduste väljaselgitamist ja nende kõrvaldamist, paraaditseva enesega rahulolemise ja töö tulemuste edust joobumise vastu võitlemist. See, kes lämmatab kriitikat, asendab viimast paraaditsemise ja ülistamisega, ei või kuuluda partei ridadesse. Partei põhikiri rõhutab, et kommunistil pole õigust varjata halba olukorda, mööda minna ebaõigest tegevusest, mis

toob kahju partei ja riigi huvidele. Kommunist on kohustatud teatama partei juhtivatele organitele, kaasa arvatud partei Keskkomitee, puudustest töös, hoolimata isikuist. Seda, kes teeb partei liikmele takistusi selle kohustuse täitmisel, tuleb karistada kui partei tahte rikkujat. Parteiorganid peavad otsustavalt oma kaitse alla võtma neid, kes esinevad kriitikaga puuduste ja moonutuste vastu töös.

Nõukogude seadusandlikkuses on paragrahvid, mis kindlustavad tähelepanelikku suhtumist igasse elanikkonnalt saabuvasse kaebusse. Näiteks on kategooriliselt keelatud kaebuste saatmine läbivaatamiseks nendesse asutustesse või isikutele, mille või kelle tegevuse kohta kaebus on esitatud. On ette nähtud kord, mille kohaselt töötajate kaebuste kontrollimist viiakse kohtadel läbi kas komandeeritud töötajate või siis nõukogude aktiivi jõududega (vt. «NSV Liidu valitsuse seaduste ja korralduste kogu» nr. 31, 1936. a. lk. 274, v. k.). Sealsamas nähakse ette nende isikute ranget vastutusele võtmist (kuni kohtu alla andmiseni), kes ei täida kaebuste kohta tehtud otsuseid või on süüdi venitamises või hoolimatuses kaebuste ja kaebajate vastu.

Meie maal on loodud kõik tingimused iga organisatsiooni ja iga töötaja töös esinevate puuduste avaliku kriitika arendamiseks. Kommunistlik partei võitleb pidevalt selle eest, et kõik nõukogude inimesed julgelt ja kartuseta paljastaksid puudusi töös, aktiivselt aitaksid parteil neid kõrvaldada. Kriitika, mis on suunatud Nõukogude riigi tugevdamisele, leiab alati toetust. Õigus, on veel olemas selles mõttes vähekasvatatud inimesi, kes õigesti ei ole rahul puuduste ja vigadega töös, kuid kardavad, ei taha nende vastu avalikult välja astuda ja jätavad avaldused ilma allkirjata. Muidugi, selline teguviis ei ole õige ega väärt heakskiitu. Anonüümsete kirjade saatmist meie ühiskonnas ei saa õigustada. Partei ja valitsus ei luba kedagi taga kiusata õige ja terve kriitika eest. Sellepärast pole ausal nõukogude inimesel mingit vajadust kirjutada anonüümseid kirju.

Reeglina saadavad anonüümseid kirju ja avaldusi need inimesed, kes ei muretse puuduste kõrvaldamise pärast, vaid taotlevad teisi eesmärke. Töötajad suhtuvad õigustatult anonüümkirjadesse kahtlusega, nähes neis midagi madalat ja nõukogude inimesele vääritut. Aus inimene ei pea oma kodanikukohuseks üksnes alla kirjutada avaldu-

sele või kirjale, milles teatatakse organisatsiooni või üksikute isikute töös tõeliselt esinevatest puudustest, vaid ta tahab ka isiklikult osa võtta puuduste kõrvaldamisest. Rohkearvulised faktid tunnistavad, et valdava osa anonüümkirjade autoriteks on inimesed, kes pole huvitatud kirjas toodud puuduste kõrvaldamisest. Need on keelepeksjad ja karjeristid, aga mõnikord ka vaenulikud elemendid, kes kasutavad anonüümkirju provokatsioonilistel eesmärkidel.

Anonüümkirjade autorid teavad, et partei ja Nõukogude valitsus hoolitsevad pidevalt elanikkonna vajaduste ja nõudmiste rahuldamise eest, reageerivad osavõtlikult töötajate väiksematelegi märkustele puuduste ja vigade kohta organisatsioonide töös. Sellepärast maskeerivad anonüümkirjade autorid oma laimavaid väljamõeldisi, püüdes neid näidata ausate inimeste signaalidena töös esinevate puuduste kohta. On kindlaks tehtud, et välismaa luure, saates meie maale spioone, annab viimastele juhiseid kasutada anonüümkirju vaenulikel eesmärkidel. Tihti saavad nad ülesande diskrediteerida nõukogude ja parteitöötajaid, kirjanduse ja teaduse alal töötajaid, koostada anonüümkirju ja provokatsioonilisi salakaebusi.

Sellest kõigest tuleb järeldada, et anonüümsetesse avaldustesse ei saa suhtuda nii, nagu tuleb suhtuda autoritepoolt allakirjutatud avalduste ja kaebuste läbiarutamisse. Muuseas on aga mõnedes partei-, nõukogude ja ühiskondlikes organisatsioonides välja kujunenud ebaõige suhtumine anonüümsetesse avaldustesse, mille tõttu neis igal juhul nähakse täit usaldust väärivaid dokumente. Tihti saab laimavates anonüümkirjades esitatud väljamõeldistest teada avalikkus, kuna musti ja õelaid väljamõeldisi arutatakse istungitel ja koosolekutel; nendelt, kelle kohta anonüümne kiri oli kirjutatud, nõutakse seletust ja sel moel kimbutatakse mitte milleski süüdiolevaid inimesi. Ja kuigi harilikult anonüümkirjas esitatud faktid ei leia kinnitust, ning isikud, kelle kohta anonüümkiri oli kirjutatud, tunnistatakse süütuks, siiski on tihti selle kõige tulemuseks kahjulikud tagajärjed. Ausatele ja ustavatele inimestele langeb kahtlustuse vari, nad ise muutuvad ebakindlamaks oma töös, alandavad nõudlikkust alluvate vastu, töötavad liigse ettevaatlikkusega. On teada juhtumid, kus töötajaid vabastati töölt või viidi üle teisele tööle

lihtsalt sel põhjusel, et nende kohta tuli palju anonüümkirju.

Muidugi ei tohi asjale läheneda formaalselt, mööda minna igast kirjast, millel ei ole allkirja. Poliitilise juhi osa peabki just selles avalduma, et omada vaistu, osata eraldada tähelepanu väärivat signaali laimaja taotlusest. Partei juhtivad töötajad on kohustatud hästi tundma olukorda ja inimesi oma organisatsioonis, et vastu võtta otsust; teisel juhul tuleb mõni kiri, mis ei kanna allkirja, erandina läbi kontrollida. Kuid seda võib teha jooksva töö korras, ilma lärmita, ilma spetsiaalkomisjonideta ja erilise juurdluseta.

Üldreeglina ei saa anonüümkirju võtta usaldustväärivate dokumentidena. Just sellepärast ei ole kõigi anonüümkirjade kontrollimise praktika õige. Selline praktika ergutab laimajate ja keelepeksjate tegevust, segab nõukogude inimeste õiget kasvatust, tõmbab tähelepanu eemale partei-, nõukogude ja majandusorganite töös esinevate tõeliste puuduste kõrvaldamise vajaduselt.

VASTUTUSEST PETMISE EEST

Sotsialistlik plaanimajandus nõuab täpset arvestust. Ilma õiglase informatsioonita olukorrast, nõrkadest kohtadest, tekkida ähvardavast tootmisummikust, ei saa teostada majanduslikku juhtimist, ei saa õigel ajal, eos, kõrvaldada valearvestusi ja puudusi, andmata neile võimalust kasvada tõsisteks häireteks. Meie oleme küllalt tugevad selleks, et kõrvaldada ükskõik missugused puudused. Kuid mida varem see puudus avastatakse, seda kergem on teda likvideerida, seda vähem kahju suudab ta tekitada.

Sellepärast on tähtis, et kogu kaader õigeaegselt kõrvaldaks puudusi, ei vaikiks nendest, õiglaselt informeeriks asjade seisust kõrgemalseisvaid organeid. Just selles vaimus kasvatabki kommunistlik partei majanduse ja nõukogude juhtivaid töötajaid. Kuid leidub veel üksikuid inimesi, kes kuritarvitavad partei ja riigi usaldust, kes on valmis isikliku rahu huvides peitma puudusi, esile tõstma ebaolulisi saavutusi ja nii silma paista, tubli töötaja kuulsust omandada.

Puru silma ajaja, viies juhtkonna eksiteele, võib vii-

mase tõugata ekslikku otsust vastu võtma, ajada sassi plaanimise, esile kutsuda osalise disproportsiooni majanduse eri osade vahel. Kuid sellega ei ammendu veel puru silma ajaja kahjulikkus. Juhtiv töötaja, teinud aruandele juurdekirjutuse, või vaikides nõustunud sellega, kisub riigi petmisele terve grupi töötajaid, ei harjuta neid muret tundma tõelise olukorra pärast, vaid ilusa aruande pärast, ta laostab kaadri, hävitab selle kõige väärtuslikumad omadused — õigluse, ustavuse üritusele, riigihuvide kaitsmise.

Elu näitab, et puru silma ajamine pesitseb just seal, kus parteielu tase ei ole kõrge, enesekriitikat ja eriti altpoolt tulevat kriitikat toetatakse ainult sõnades, kus parteikomiteed unustavad oma kohustuse ja avaldavad lubamatut liberalismi puuduste suhtes, liberalismi töötajate suhtes, kes maskeerivad puudusi oma tegevuses. Kõik see loobki tingimused puru silma ajamiseks.

Omal ajal nõudis partei Keskkomitee kõigilt parteiorganisatsioonidelt juurdekirjutuste ebariikliku praktika juhtumite paljastamist ja selles süüdiolevate isikute töölt vabastamist ning kohtu alla andmist. Mõnes kohas on unustatud need nõuded, tegeldakse lõpmatu puru silma ajajate hoiatamisega, viimaste autundele ja südametunnistusele koputamisega. Sel kombel pääsevad otseses, teadlikus partei ja riigi petmises süüdiolevad inimesed kerge ehmatusega ja jäävad oma kohtadele.

Muidugi, puru silma ajamist ei saa likvideerida ainult administratiivsete vahenditega. Võitluseks selle vastu tuleb rakendada parteiorganisatsioonid, üldsus, tugevdada kaadriga tehtavat kasvatustööd, ära hoida riigi petmise võimaluste tekkimine. Kuid kui töötaja on paljastatud petmises, siis peab ta vähemalt kaotama usalduse ja end koristama juhtivalt kohalt. NLKP põhikirjas on selgesti öeldud: «Kommunisti ebasiirus partei ees ja partei petmine on kõige rängem pahe ja on vastuolus partei ridadesse kuulumisega . . .»

Vastutust tõe varjamise eest, puru silma ajamise eest, ei kanna üksnes ettevõtete ja asutuste juhatajad. Arvestus ja aruandlus on paljude nõukogude teenistujate, kolhoosi töötajate kutseala. Ja kui statistikul, raamatupidajal on arenenud kutseala au ja väärikuse tunne, ei saa mingeid juurdekirjutusi esineda. Selle grupi töötajatega on vaja süstemaatiliselt töötada, selgitada neile nende

töö tähtsust majandi õige juhtimise seisukohalt. Puru silma ajamine ja selle erinevad vormid, püüe ilustada tegelikkust, esitada heas ja kasulikus valguses oma tegevuse tulemusi, peita vigu ja puudusi — on mineviku kõige ohtlikumad igandid. Nii tegid vanad kivinenud tsaariaegsed tšinovnikud, kes nägid oma ülesannet selles, et ülemusele meeldida, teda vähem ärritada ja sellesamaga kaitsta end ebameeldivuste eest ning kindlustada isiklikku karjääri.

Kuid selline tšinovniklik enda kohuse mõistmine on võõras nõukogude inimestele, nende maailmavaatele. Töösstuse, põllumajanduse või juhtimisaparaadi töötaja ei teeni hirmu pärast, vaid südametunnistuse sunnil rahva huve, kommunistliku ülesehitustöö huve. Ja sellepärast peab igale kodanliku, tšinovnikliku psühholoogia igandite avaldusele, ükskõik kellest see ka ei lähtuks, vastama otsustava ja kiire löögiga.

Kohalikud parteiorganid peavad otsustavamalt arendama enesekriitikat ja altpoolt tulevat kriitikat, likvideerima kõik katsed peita ja pehmendada puudusi töös, halastamatult välja juurima puru silma ajamist.

Ei tohi jätta arvestamata ka seda, et tihti leiab puru silma ajamine aset juhtimise ebaõigete meetodite tõttu, nagu kaadri ärahirmutamine, töötajate mitteabistamine juhtkonna poolt. Mõned parteiorganisatsioonid ei süvene majandusküsimustesse, püüavad mitte tähele panna tegelikke raskusi, millega töötajatel tuleb kokku põrgata. Kui plaan on täitmata, siis ei selgitata selle põhjusi ja ainsaks «abi» vormiks loetakse töötajate karistamist plaani täitmata jätmise pärast. On äärmiselt tähtis luua selline olukord, kus iga aus töötaja võiks kindlasti arvestada abiga, kõrgemalseisvate organite valmisolekuga selgitada plaani mittetäitmise tõelisi põhjusi, selleks et neid põhjusi likvideerida.

Partei õpetab ja kasvatab kaadrit tema endi vigade abil. Ausalt avastada vigu, selgeks teha selle põhjused, kindlaks määrata vahendid, mis on vajalikud olukorra parandamiseks — ei ole ainult majanduse eduka juhtimise tingimata vajalik nõue, vaid ka kaadri õige õpetamise ja kasvatamise tähtis tingimus.

Inimesed, kes püüavad karjeristlikel eesmärkidel ilustada oma tegevuse tulemusi, petta riiki ja igasuguste tehingute abil peita nende poolt tehtud vigu, ei tohi olla

juhtivatel kohtadel ega tohi olla parteis. Parteiorganitel ei ole õigust lubada mingit liberalismi puru silma ajajate suhtes, kes segavad partei- ja riiklikel organitel õigeaegselt kindlaks tegemast ja likvideerimast võimalikke mahajäämusi või möödalaskmisi ühes või teises majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö lõigus.

KUIDAS SUHTUDA KOMMUNISTI, KUI TAL MINEVIKUS ESINES VIGU

Parteiorganisatsioon peab hindama kommunisti selle järgi, kuivõrd ta on ustav parteile, kuidas ta võtab osa kommunistlikust ülesehitustööst, võitleb partei otsuste täitmise eest, kas ta on teistele eeskujuks töös, kuidas ta käitub isiklikus elus. Inimest tuleb hinnata tema tegude järgi. Kui kommunist minevikus vääratas, hiljem aga parandas end ja tõestas seda kogu oma käitumisega, püüdis oma viga parandada tegudega, siis pole tarvis talle lõpmatult meelde tuletada, et ta kunagi on vääratanud. See ei tähenda muidugi, et pole üldse enam vaja huvi tunda, kuidas inimene töötas ja käitus enne. Kuid inimest ei tohi hinnata ainult sellest juhindudes, et ta kunagi oli vääratanud. Igaühele tuleb läheneda individuaalselt. Inimesed kasvavad, kujunevad ümber kommunistliku partei ideelise juhtimise all ja ainult formalistid ning bürokraadid ei võta seda arvesse.

Juhtub mõnikord nii: kommunist esitatakse parteiorganisatsiooni büroo koosseisu, kuid ta taandatakse sel põhjusel, et ta on kunagi karistust kandnud. Sellest aga vaikitakse, mida ta endast praegu kujutab. Tihti huvitutakse töötaja edutamise küsimuse otsustamisel rohkem töötaja minevikust, kui sellest, kuidas ta end käesoleval ajal avaldab.

Suurel nõudlikkusel kommunistide vastu, valvsusel kaadri valikul ei ole midagi ühist liigse kartliku ettevaatlikkusega, põhjendamatu kahtlustamise ja umbusaldusega, mis moraalselt rõhuvad partei liiget. Kui otsustatakse inimese üle, on otsustamisel küsimus tema tööst, tuleb NLKP põhikirjale vastavalt arvestada ka kommunisti õigusi ja kohustusi, võtta arvesse, kuidas ta töötab praegu, milleks ta on võimeline, kuid mitte eemalduda temast sel põhjusel, et ta on kunagi vea teinud.

PARTEIMAJANDUS

PARTEI LIIKMEMAKSUDE VASTUVÕTMISE KORD

Liikmemaksude vastuvõtmise kord ja suurus on kindlaks määratud NLKP põhikirjaga ja instruktsiooniga partei liikmete ja liikmekandidaatide liikmemaksu kohta, mis on kinnitatud NLKP Keskkomitee poolt 13. mail 1953. a.

Küsimusele selle kohta, millistelt rahasummadelt, mis kommunistid saavad peale põhitöötasu, tuleb ja millistelt ei tule võtta liikmemakse, vastab nimetatud instruktsiooni 2. punkt, kus on öeldud, et liikmemaksude vastuvõtmisel tuleb arvesse võtta nii partei liikmete ja liikmekandidaatide põhitöötasu kui ka lisateenistus: töö kohakaasluse alusel, ületunnitöö, kirjanduslik honorar, loenguline, teaduslik, pedagoogiline ja muu taoline töö, teenistusvanusetasu, palgalisand, mida makstakse töötajatele kaugetes rajoonides ja Kaug-Põhjas. Töötasu hulka ei loeta ühekordset preemiat, abiraha ja riigilaenu obligatsioonidega saadud võidusummasid.

Sellest üldisest juhendist on näha, et liikmemakse tasutakse vaid nendelt rahasummadelt, mis kuuluvad kas ühe või teise töötasuliigi hulka. Sellepärast tuleb liikmemaksude vastuvõtmisel arvestada palgalisandeid võõrkeelte oskuse eest, sõjaväelise auastme eest ja teisi alalisi lisatasusid samuti rahasummasid, mis on saadud akord- või tükitöö eest. Liikmemaksu tuleb võtta ka summadelt, milliseid partei liige või liikmekandidaat on saanud honorarina ajalehes, ajakirjas avaldatud artikli eest, raadios esinemise eest, loengu eest jne. Vanusetasu kuulub töötasu hulka, ja seda tuleb arvestada liikmemaksude vastuvõtmisel olenematult sellest, kas seda makstakse igakuiselt või kord aastas.

Liikmemaksu ei tule võtta nendelt rahasummadelt, mis ei kuulu ei ühe ega teise töötasuliigi alla. Liikmemaksude vastuvõtmisel ei tule näiteks arvestada töötasu hulka kompensatsiooni kasutamata puhkuse eest, komandeerimis- ja päevaraha, ning palgalisandid, mida makstakse geoloogiliste uurimisekspeditsioonide liikmetele, raudteetranspordi töötajatele komandeerimis- ja korteriraha asemel jms., olenematult väljamaksmise moodusest — kas protsentides töötasust või määratud (kindlates) summades.

Mida pidada ühekordseteks preemiateks, missugustelt ühekordsetelt preemiatelt ei tule võtta liikmemaksu? Ühekordsete preemiate all, millelt ei arvestata liikmemaksu, tuleb mõista neid preemiaid, mida ei maksta töötasufondist ja mida ei arvestata tööliste, teenistujate ja insener-tehniliste töötajate keskmise töötasu hulka. Muide, liikmemaksu ei tule võtta rahalistelt preemiatelt, millega premeeritakse kommuniste saavutatud töötulemuste eest üleliidulise sotsialistliku võistluse tulemuste alusel, ning samuti ratsionaliseerimisettepanekute ja täiustamiste eest saadud rahasummadelt.

Liikmemakse ei tule võtta ka nendelt ühekordsetelt preemiatelt, mida antakse saavutuste eest kas tootmis- või ühiskondlikus töös eriassigneeringute arvel, direktorifondist või ühiskondlike organisatsioonide fondidest.

Samuti ei tule liikmemaksu võtta rahasummadelt, mida kommunistid saavad kui ühekordseid preemiaid teaduslike avastuste, leiutiste, kirjanduslike ja kunstiteoste eest, konkursist, spordivõistlustest osavõtu eest jne.

Liikmemaksude tasumise juures tuleb arvestada ainult neid rahalisi preemiaid, mis kuuluvad töötasu süsteemi, on töötasu koostisosaks ja arvatakse tööliste, teenistujate ja insener-tehniliste töötajate keskmise töötasu hulka. Selliste preemiate hulka kuuluvad juhtivatele, insener-tehnilistele töötajatele, töölistele ja teenistujatele kehtiva premiaal-progressiivse töötasusüsteemi järgi makstavad preemiad plaani täitmise ja ületamise, plaaniliste kvalitatiivsete näitajate saavutamise, praagi, omahinna alandamise, tootmisseisakute vähendamise, kütuse, elektrienergia, tooraine, poolfabrikaatide, materjalide kokkuhoiu, seadmete säilitamise, avariideta töö, uute

masinate ja sisseseadete valmistamisoskuse omandamise eest jne.

Haiguse ajal haiguslehtede alusel saadavad rahasummad tuleb samuti lugeda üldise töötasu hulka.

Kommunistid-pensionärid tasuvad liikmemaksu saadavalt pensionilt, omades aga ka muud lisateenistust, maksavad nad liikmemaksu pensioni, töötasu ja lisateenistuse üldsummalt.

Kommunistid-kolhoosnikud tasuvad liikmemaksu 50 kop. ulatuses kuus.

Kommunistid — kolhooside esimehed, nende asetäitjad, raamatupidajad, arveametnikud, agronoomid ja zootehnikud maksavad partei liikmemaksu vastavalt partei liikmete ja liikmekandidaatide liikmemaksude kohta käiva NLKP Keskkomitee instruktsiooni 3. paragrahvile võrdselt kommunistide-kolhoosnikutega — 50 kop. ulatuses kuus. Peale selle peavad nad maksma liikmemaksu lisaks 50 kopikale sellelt rahaliselt lisatasult, mida antakse iga kuu, osaliselt aga pärast kolhoosi aastaaruande koostamist lisaks normipäevadele arvestatud summale olenevalt kolhoosi üldisest aasta rahalisest sissetulekust. Sellelt summalt arvutatakse liikmemaksu protsentides saadud lisatasu suhtes vastavalt NLKP põhikirja 70. paragrahvile. Rahalist lisatasu tuleb liikmemaksude vastuvõtmisel arvestada selle kuu eest, mil lisatasu oli määratud.

Partei liikmemaksude võtmisel kommunistidelt — kolhoosi esimeestelt ja teistelt töötajatelt ei tule arvestada preemiaid, mis on saadud kolhoosi plaanide täitmise ja ületamise, toodetud linakiu ja kanepi, kontraktsiooni alusel riigile antud tubaka, puuvillakasvatamise plaani täitmise ja toorpuuvilla riigile üleplaanilise müügi, riigile antud suhkrupeedi jne. eest.

NLKP liikmed ja liikmekandidaadid, kes töötavad masina-traktorijaamades ja spetsialiseeritud jaamades traktoristidena, traktoribrigaadi brigadiridena ja nende abidena, samuti arvestajatena-tankijatena peavad liikmemaksu tasuma vastavalt NLKP põhikirja 70. paragrahvile üldiselt teenistuselt, millesse arvatakse kõik rahas ja natuuras kolhoosidest normipäevade eest ja masina-traktorijaama või spetsialiseeritud jaama kaudu saadud tasuliigid, seejuures arvutatakse naturaaltasu

näol saadud vilja ja teiste produktide väärtus riiklike kokkuostuhindade alusel ning liikmemaksu tasumisel arvestatakse selle kuu eest, mil naturaaltasu saadi.

Kommunistid-kolhoosnikud, kes on arvatud masina-traktorijaama koosseisu hooajatöölistena — haakijatena, kombainerite abidena, tasuvad iga kuu partei liikmemaksu 50 kop. ulatuses ja täiendavalt sellelt rahaliselt töötasult, mida nad saavad masina-traktorijaama või spetsialiseeritud jaama kaudu kui hooajatöölised. Sama korra kohaselt peavad liikmemaksu maksma kommunistid-kolhoosnikud, kes tegelevad kaugtöödel. Nad maksavad partei liikmemaksu seal organisatsioonis, kus nad on alalisel või ajutisel partei arvel.

Millal tuleb tasuda liikmemaksud? Vastavalt NLKP põhikirja 9. paragrahvile «partei liikmed ja kandidaadid, kes kolme kuu kestel mõjuvate põhjusteta pole tasunud liikmemaksu, loetakse parteist automaatselt väljalangenuks, mille kohta partei algorganisatsioon teeb vastava otsuse, mis kinnitatakse partei rajoonikomitee või linnakomitee poolt.»

Instruktsioonis liikmemaksude kohta on ette nähtud, et iga partei liige või liikmekandidaat maksab isiklikult igas kuus liikmemaksu seal organisatsioonis, kus ta on arvel. Lähtudes sellest, partei liikmed ja liikmekandidaadid, kellel on kindel kuutöötasu, maksavad liikmemaksu samal kuul, mille eest nad saavad töötasu (jaanuaris — jaanuari eest jne.). Teisiti on lugu kommunistidega, kelle töötasu arvutamise aluseks on tükitöö või premiaal-progressiivne tasustamine. Nende kuutöötasu ühe või teise kuu eest määratakse lõplikult kindlaks järgmise kuu alguseks (jaanuarikuu eest — veebruari alguses jne.). Loomulik, et nad ei saa maksta liikmemaksu samal kuul, mille eest nad saavad töötasu. Liikmemaksude vastuvõtmine nendelt kommunistidelt toimub järgmisel kuul, kui lõplikult on määratud nende kuutöötasu ja saab õigesti määrata liikmemaksu suurust.

Kommunistide liikmemaksuvõlgnevust näidatakse liikmemaksude tasumise lehel ja organisatsioonide poolt esitatavates aruannetes nende kommunistide kohta, kes jooksval kuul ei tasunud liikmemaksu möödunud kuude eest, näiteks märtsis veebruari eest, s. o. üks kuu; jaanuari ja veebruari eest, s. o. kaks kuud. See liikmemaksu võlgnevuse arvestamise kord kehtib kõigi partei liikmete

ja kandidaatide kohta, olenematult sellest, kas nad on kindlal palgal või ei. NLKP Keskkomitee instruktsioonis partei liikmemaksude kohta öeldakse: «Partei liikmete ja kandidaatide suhtes, kes mingisugusel põhjusel pole tasunud liikmemaksu aruandekuul, tehakse vastav märge, näidates millise kuu (välja arvatud aruandekuu) eest ja millises summas jäi võlgnevus.»

Partei-algorganisatsioonide sekretärid on kohustatud liikmemaksud täielikult üle andma vastavalt nende laekumisele, kuid mitte harvemini kui üks kord 10 päeva jooksul lähimasse hoiukassasse vastava parteiorgani jooksvale arvele. Erand on tehtud ainult maa parteialgorganisatsioonide sekretäride suhtes, kes on kohustatud kogutud liikmemaksud mitte harvemini kui üks kord kuus üle andma.

Partei liikmemaksude õigeaegne ja õige tasumine kommunistide poolt, laekunud liikmemaksude õigeaegne ülekandmine parteikassasse, partei liikmemaksude aruandluse õige esitamine peab kogu aeg püsima parteiorganisatsioonide tähelepanu keskpunktis ja olema juhtivate parteiorganite ning rajoonide, linnade, oblastite parteiorganisatsioonide revisjonikomisjonide süstemaatilise kontrolli all.

Keskkomitee instruktsioon partei liikmete ja liikmekandidaatide liikmemaksude kohta nõuab, et liikmemaksude laekumise tulemusi mitte harvemini kui üks kord kolme kuu jooksul arutataks ja kinnitataks partei-algorganisatsioonide koosolekutel, parteikomiteede ja algorganisatsioonide büroode istungitel, samuti partei rajooni- ja linnakomiteede poolt.

VASTUTUSEST PARTEIDOKUMENTIDE SÄILITAMISEL

Parteimajanduse eeskujuliku korra eest hoolitsemine on kõikide partei juhtivate töötajate alaline kohustus. Kommunistide arvele võtmist, arvelt mahavõtmist, parteidokumentide hoidmist ei ole parteis kunagi käsitatud tehnilise toiminguna. Partei keskkomitee otsustes on korduvalt rõhutatud, et vastutust rajooni parteiorganisatsioonide koosseisu õige arvestuse sisseseadmise, parteidokumentide säilitamise ja väljaandmise eest peavad

kandma isiklikult rajoonikomiteede esimesed sekretärid. Parteimajanduse juhtimist ei tohi usaldada tehnilisele aparaadile, sellega peavad tegelema parteiorganite vastutavad töötajad.

On teada, milliste tulemusteni on viinud nende nõuete vähimgi rikkumine. Partei vaenlased, raja tagant meile saadetud spioonid, iga liiki aferistid püüavad alati oma räpastel eesmärkidel kasutada pisimatki korratust parteimajanduses.

Mineviku õppetunnid, vaenulike imperialistlike jõudude olemasolu piiri taga peavad parteitöötajatele ja kõigile kommunistidele alati meelde tuletama, kui vajalik on range valvsus, laitmatu organiseeritus kõiges, mis puutub parteidokumentide säilitamisse.

Kahjuks ei oma mõned töötajad veel seda vastutustunnet. Mõned rajoonikomiteede sekretärid veeretavad oma otsesed kohustused parteipiletite hoidmise ja NLKP liikmete ja kandidaatide arvestuse osas partei arvestussektorite juhatajate õlule. Ruumi, kus hoitakse parteidokumente, parteipiletite, kandidaadikaartide puhtaid blankette, lubatakse mõnikord kõrvalisi inimesi. Kontrolli puuduse, muretuse ja tõlpluse tulemusena on esinenud parteidokumentide varastamist.

Taolisi juhtumeid ei saa käsitada teisiti kui erakordseid juhtumeid, ja süüdlased selles tuleb rangele vastutusele võtta.

NLKP Keskkomitee nõuab parteidokumentide range arvestuse ja hoidmise tagamist, mis teeb võimatuks nende kadumise ja kõrvaldamise ning paneb rajooni- ja linnakomiteede esimestele sekretäridele, poliitosakondade ülematele personaalse vastutuse parteidokumentide säilitamise eest.

Vastutustunne parteidokumentide säilitamisel peab saama omaseks kõikidele kommunistidele. Seda võib aga saavutada ainult tingimusel, kui juhtivad töötajad ise on nõudlikud ja printsipiaalsed.

Kaugeltki mitte üksikud parteipiletite kaotamise juhud meenutavad vajadust teha pidevalt tööd valvsuse ja parteidokumentide eest vastutustunde tõstmise eesmärgil. Taolised faktid seletuvad suuremalt osalt sellega, et paljud parteiorganisatsioonid ei omista õiget poliitilist tähtsust parteipileti kaotamise juhtudele, ei hinda neid juhtumeid kui tõsiseid süütegusid partei ees, ei selgita

kommunistidele, eriti hiljuti parteisse vastuvõetutele, et parteipileti hoolikas hoidmine on parteidistsipliini elementaarseks nõudeks.

Esineb ka selliseid juhtumeid, kus mõned parteiorganisatsioonid selle asemel, et pidevalt kasvatada kommunistides vastutustunnet dokumentide säilitamisel, määravad kindlaks korra, kuidas kommunist peab hoidma oma parteipiletit. Parteiorganisatsioon, kes püüab kindlaks määrata parteipileti hoidmise korda või organiseerib kontrolli, kuidas kommunistid hoiavad oma dokumente (on ka selliseid juhtumeid) käitub valesti.

Partei liige ja liikmekandidaat vastutavad oma parteidokumendi alaloleku eest. Parteiorganisatsioon peab kasvatama igas kommunistis seda suurt vastutustunnet. Kuid määrata kindlaks korda, kuidas kommunist peab hoidma parteipiletit, millises taskus jne. pole vajalik. Seda liiki retseptid ei kindlusta automaatselt parteipileti säilimist. Kommunist ise leiab alati vajaliku viisi, kuidas hoida parteidokumenti kaotamise, varastamise eest. Ja seda iga kommunisti individuaalset vastutust oma parteipileti eest ei ole vaja asendada kindlaksmääratud korraga, kuidas kommunist peab hoidma parteipiletit. Mitte ettekirjutatud korda pole vaja, vaid suurt nõudlikkust, igapäevast kasvatustööd kommunistidega.

Mõnedes parteiorganisatsioonides lähenetakse formaalselt parteidokumentide kaotamise küsimuse arutamisele, ei teostata üksikasjalikku kaotamise fakti uurimist, ei rakendata vajalikke abinõusid kaotatud dokumentide leidmiseks. On isegi juhtumeid, kus parteidokumentide küsimust arutatakse tagaselja, ilma kommunisti välja kutsumata.

Partei Keskkomitee nõudis omal ajal, et iga parteidokumendi kaotamise juhtumit arutataks partei-algorganisatsiooni koosolekul, samuti kõrgemalseisvates parteikomiteedes alles pärast hoolikat kaotamisjuhu uurimist, ning parteipiletite ja kandidaadikaartide lohakas hoidmises süüdiolevate suhtes rakendataks parteilise karistamise vahendeid. Seda nõudmist tuleb ilmtingimata täita.

KOMMUNISTIDE ARVESTUSEST

Meie parteis kehtib ühtne kommunistide arvestamise süsteem. Parteiorganisatsioonide koosseisu ja liikumise arvestamise põhiliseks dokumendiks on arvestuskaart, millel on parteipiletiga ühesugune number. Arvestus kommunistide üle on koondatud partei rajoonikomiteedesse.

Arvestuskaarte kommunistidele välja ei anta, vaid säilitatakse partei rajoonikomiteedes. Kommunistide ülemineku ühest parteiorganisatsioonist teise saadetakse kaardid rajoonikomitee poolt sellesse parteiorganisatsiooni, millesse kommunist üle läks.

Rajooni parteiorganisatsioonide koosseisu õige arvestamise sisseviimise eest vastutavad partei rajoonikomiteede esimesed sekretärid. See tähendab, et rajoonikomiteede sekretärid peavad isiklikult tegelema kommunistide arvelevõtmise ja arvelt mahavõtmise küsimustega. Partei rajoonikomitee sekretär peab teistest parteiorganisatsioonidest saabunud kommunistide arvelevõtmise puhul isiklikult tutvuma iga kommunistiga, isiklikult kontrollima nende parteidokumente ja alles pärast seda otsustama saabunud kommunisti parteiorganisatsiooni koosseisu arvamise küsimuse.

Suurt tähtsust kommunistide kogu arvestuse suhtes omab selle hea korraldus partei-algorganisatsioonides. Kommunistide arvestus partei-algorganisatsioonides ei ole keerukas. Parteiorganisatsiooni sekretär on kohustatud pidama täpset nimekirja kommunistide kohta, õigeaegselt teatama rajoonikomiteesse muudatustest kommunisti arvestusandmetes, regulaarselt teatama partei-algorganisatsiooni üldkoosolekutel organisatsiooni saabunutest ja sellest lahkunutest, selgitama kommunistidele nende kohustusi partei arvestuse suhtes, sekretär peab jälgima, et organisatsiooni saabunud õigeaegselt võtaksid end parteilisele arvele rajoonikomitees, ning organisatsioonist lahkujad võtaksid end arvelt maha.

Partei koosseisu arvestus on üheks tähtsamaks lõiguks parteilises organiseerimistöös. Hästi organiseeritud kommunistide arvestus on tõhusaks vahendiks partei juhtivate töötajate käes, mille abil nad võivad paremini tundma õppida parteiorganisatsiooni koosseisu. See annab võimaluse enam-vähem õigesti otsustada partei-

jõudude õige paigutamise küsimust, uurida ja üldistada parteiorganisatsiooni elus ja tegevuses ilmnevaid nähteid. Seepärast ei saa rajoonide, linnade parteiorganisatsioonide statistiliste aruannete läbivaatamist oblasti-, kraikomiteedes ja liiduvabariikide kommunistliku partei keskkomiteedes pidada lihtsalt formaalsuseks. Neid aruandeid tuleb tähelepanelikult analüüsida, selleks et anda vajalikud juhendid partei rajooni-, linnakomitee töö sisuliste küsimuste osas, mis tulenesid statistiliste andmete analüüsist parteiorganisatsiooni koosseisu ja liikumise kohta.

Kommunistide arvestamise ja ühest organisatsioonist teise liikumise kord on kindlaks määratud järgmise NLKP Keskkomitee instruktsiooniga:

NLKP LIIKMETE JA LIIKMEKANDIDAATIDE ARVESTUSE INSTRUKTSIOON

(Kinnitatud NLKP Keskkomitee poolt 13. märtsil 1957. a.)

I. NLKP liikmete ja liikmekandidaatide arvestuse põhireeglid

1. Parteiorganisatsioonide koosseisu arvestuse põhidokumendiks on NLKP liikme ja liikmekandidaadi arvestuskaart, millel on parteipileti või kandidaadikaardiga ühesugune number.

2. NLKP liikmete ja liikmekandidaatide personaalset arvestust peavad partei rajooni- või linnakomiteed kommunistide arvestuskaartide põhjal, mis on hoiul partei rajooni- või linnakomitees.

Partei-algorganisatsioonides toimub partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestus nimekirja või personaalse arvestuse kaartide järgi.

Oblastikomiteedes, kraikomiteedes, liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedes ja samuti partei ringkonnakomiteedes ning rajoonilise jaotusega linnade linnakomiteedes toimub parteiorganisatsioonide koosseisu arvestus partei rajooni- või linnakomiteedelt saadavate statistiliste aruannete põhjal.

3. Partei-algorganisatsioonides lasub vastutus kommu-

nistide arvestuse õige korralduse eest parteiorganisatsiooni sekretäril; NLKP rajooni- või linnakomitees — rajooni- või linnakomitee esimesel sekretäril; ringkonnakomiteedes, oblastikomiteedes, kraikomiteedes ja liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedes — parteiorganite osakonna juhatajal.

Partei-algorganisatsiooni sekretäri ja partei rajooni- või linnakomitee esimese sekretäri, samuti ka nende parteikomiteede parteistatistika ja ühtse parteipileti sektori juhataja vahetumisel antakse kommunistide arvestuse dokumendid üle akti põhjal.

4. Partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestus Nõukogude Armee, Sõjalaevastiku, Siseministeeriumi piirivalve- ja sisevägede parteiorganisatsioonides toimub käesolevas instruktsioonis ettenähtud korras. Partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuskaarte hoitakse poliitosakondades, kes peavad kommunistide personaalset arvestust.

II. NLKP liikmete ja liikmekandidaatide arvestus partei rajooni- ja linnakomiteedes

5. NLKP rajooni- või linnakomitee kohustuseks partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuse alal on:

a) pidada rajooni või linna parteiorganisatsiooni kommunistide personaalset arvestust ning tagada partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuskaartide allesolek;

b) regulaarselt teha täiendavaid sissekandeid kommunistide arvestuskaartidele;

c) arvele võtta NLKP ridadesse vastuvõetud, parteisse taastatud ja teistest parteiorganisatsioonidest saabunud kommunistid;

d) arvelt maha võtta partei liikmed ja liikmekandidaadid, kes on lahkunud teistesse parteiorganisatsioonidesse, NLK Parteist välja heidetud ja automaatselt välja langenud;

e) juhtida kommunistide arvestuse korraldust partei-algorganisatsioonides perioodiliselt, mitte harvemini kui üks kord poole aasta jooksul, võrrelda rajooni- või linnakomitee arvestusandmeid partei-algorganisatsioonide andmetega;

f) esitada oblastikomiteedele, kraikomiteedele, liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele kindlaksmääratud tähtaegadel statistilisi aruandeid rajooni või linna parteiorganisatsiooni koosseisu kohta.

6. Kommunistide arvestuskaarte tuleb rajooni- või linnakomitees hoida raudkapis või seifis.

NLKP rajooni- või linnakomitee sekretäri loal võivad arvestuskaarte kasutada partei rajooni- või linnakomitee vastutavad töötajad, partei-algorganisatsioonide sekretärid ja kõrgemalseisvate parteiorganite esindajad.

Vajaduse korral võivad partei liikmed ja liikmekandidaadid tutvuda oma arvestuskaartide sissekannetega.

Arvestuskaartidega tutvumine võib toimuda ainult partei rajooni- või linnakomitee ruumes.

7. Partei liikmete ja liikmekandidaatide personaalne arvestus NLKP rajooni- või linnakomitees toimub järgmiselt:

a) kommunistide arvestuskaardid asetatakse partei-algorganisatsioonide kaupa tähestikulisse järjekorda, eraldi partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuskaardid;

b) NLKP rajooni- või linnakomitees arvel olevate ja arvele võetavate partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuskaardid kantakse arvestuskaartide registreerimise raamatusse. Sellesse raamatusse tehakse ka märkus antud parteiorganisatsioonist mitmesugustel põhjustel lahkunud partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuskaartide väljasaatmise kohta;

c) jooksva informatsiooni otstarbeks koostatakse partei liikmete ja liikmekandidaatide kohta tähestikulised kaardid, mis asetatakse rangelt tähestikulisse järjekorda, ilma jaotuseta partei-algorganisatsioonide kaupa ning partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuskaarte eraldamata;

d) rajooni või linna parteiorganisatsiooni koosseisu kohta käivate statistiliste andmete koostamiseks täidetakse partei iga liikme ja liikmekandidaadi kohta statistiline kaart. Statistilised kaardid asetatakse partei-algorganisatsioonide kaupa tähestikulisse järjekorda, eraldi partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuskaardid.

8. Parteiorganisatsiooni koosseisu ja iga kommunisti õigeks arvestamiseks peab rajooni- või linnakomitee süstemaatiliselt tegema kommunistide arvestuskaartidele täiendavaid sissekandeid toimunud muudatustest:

töö alal;
hariduses;
teadusliku nimetuse või kraadi andmise, teaduslike tööde ilmumise, leiutuste ja avastuste kohta;
keelteoskuses toimunud muudatuste kohta;
aunimetuste andmise ja saadud riiklike autasude kohta;
järjekordse sõjaväelise auastme andmise kohta (punktis «Märkused teiste muudatuste kohta»);
parteiliste karistuste andmise ja mahavõtmise kohta;
kandidaadistaaži pikendamise kohta (punktis «Märkused teiste muudatuste kohta»), kusjuures näidatakse ära, kui pikaks ajaks on kandidaadistaaži pikendatud, mis kuupäeval partei-algorganisatsioon otsuse vastu võttis ja mis kuupäeval partei rajooni- või linnakomitee selle otsuse kinnitas.

9. Täiendavad sissekanded arvestuskaartidele tehakse järgmiste dokumentide alusel:

a) partei-algorganisatsioonide sekretäride teadaanded kommunistide arvestusandmetes toimunud muudatuste kohta;

b) rajoonikomiteede, linnakomiteede, ringkonnakomiteede, oblastikomiteede, kraikomiteede, liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteede ja NLKP Keskkomitee otsused.

Täiendavad sissekanded arvestuskaartidele kinnitatakse nende tegemise päeval partei rajooni- või linnakomitee sekretäri allkirjaga ja pitseriga. Sissekanded töö alal toimunud muudatuste kohta kinnitatakse ainult siis, kui kommunist on antud parteiorganisatsioonis arvelt maha võetud.

Täiendavad sissekanded arvestuskaartidele tehakse üksnes spetsiaalse tindiga, mida kasutatakse parteidokumentide täitmisel. Kõiki dokumente, millede alusel täiendavad sissekanded tehakse, hoitakse eritoimikutes.

Parteilised karistused kantakse arvestuskaartidele sel juhul, kui rajoonikomitee, linnakomitee, ringkonnakomitee, oblastikomitee, kraikomitee, liiduvabariigi kommunistliku partei keskkomitee otsuses on märgitud, et see karistus tuleb kanda kommunisti arvestuskaardile. Kui partei liige või liikmekandidaat rajooni- või linnakomitee otsuse peale apelleerib, siis kantakse parteilised karistused arvestuskaardile pärast apellatsiooni läbivaatamist.

10. Partei liikmed ja liikmekandidaadid võivad ühest

parteiorganisatsioonist teise üle minna ainult selle rajooni- või linnakomitee loal, kus nad arvel on.

Organisatsioonist omal soovil lahkumise loa saamiseks esitab partei liige või liikmekandidaat, kui ta on juba saanud ettevõtte või asutuse juhatajalt või kolhoosi juhatuselt töölt lahkumise loa, partei-algorganisatsioonile avalduse. Avaldus parteikomitee, büroo või partei-algorganisatsiooni koosoleku otsusega saadetakse rajooni- või linnakomiteesse, kus see tuleb läbi vaadata hiljemalt kümne päeva jooksul.

Partei liikmetel ja liikmekandidaatidel, kellele ei antud organisatsioonist lahkumise luba, on õigus neid mitte rahuldava otsuse peale partei kõrgemalseisvale organile edasi kaevata.

Ministeeriumide või muude kõrgemate instantside poolt teenistuses ümberpaigutatavate NLKP liikmete ja liikmekandidaatide parteiarvelt mahavõtmine toimub vastavate ministeeriumide või muude kõrgemate instantside käskkirjade alusel.

Kui partei-algorganisatsioon, partei rajooni- või linnakomitee vaidleb vastu partei liikme või liikmekandidaadi uuele töökohale üleviimisele ministeeriumi või muu kõrgema instantsi poolt, otsustab tema parteiarvelt mahavõtmise küsimuse partei kõrgemalseisev organ.

11. Partei liikmete ja liikmekandidaatide arvelt mahavõtmine teise rajooni või linna parteiorganisatsiooni ülemineku toimub järgmiselt:

a) partei liige või liikmekandidaat ilmub isiklikult rajooni- või linnakomitee sekretäri juurde, kes võrdleb parteipiletit arvestuskaardiga, tutvustab kommunisti arvestuskaardile tehtud täiendavate sissekannetega, kontrollib nende õigsust, kirjutab alla arvelt mahavõtmise talongile ja annab selle kommunistile;

b) hiljemalt järgmisel päeval pärast kommunisti arvelt mahavõtmist saadetakse tema arvestuskaart NSV Liidu Sideministeeriumi eriside kaudu sellesse partei rajooni- või linnakomiteesse, kuhu kommunist lahkus.

Nõukogude Armeesse, Sõjalaevastikku, Siseministeeriumi piirivalve- ja sisevägedesse siirduvate partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuskaardid saadetakse vastavate poliitosakondade ülematele.

Oblastikomiteedesse, kraikomiteedesse, liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedesse, samuti ka lin-

nakomiteedesse, kus kommunistide personaalset arvestust ei peeta, arvestuskaarte ei saadeta;

c) sel juhul, kui kommunist täpselt ei tea, millises partei rajooni- või linnakomitees ta end pärast teise organisatsiooni üleminekut arvele võtab, saadetakse tema arvestuskaart ära alles pärast nõudmise saamist sellelt rajooni- või linnakomiteelt, kuhu see kommunist saabus. Arvelt mahavõtmise talong adresseeritakse sel juhul oblastikomiteele, kraikomiteele või liiduvabariigi kommunistliku partei keskkomiteele ja selles märgitakse, et arvestuskaart saadetakse välja vastava partei rajooni- või linnakomitee nõudmisel;

d) kommunisti arvelt mahavõtmisel tehakse selle kohta märkused tema arvestuskaardile, arvestuskaartide registreerimise raamatusse, statistilisele kaardile ja tähestikulisele kaardile. Statistiline kaart ja tähestikuline kaart paigutatakse jooksvast kartoteegist arhiivkartoteeki, kusjuures statistiline kaart asetatakse selle kartoteegi erirubriiki «Jooksva statistilise aruande jaoks», kuhu ta jääb aruande koostamiseni;

e) kui kogu partei-algorganisatsioon tervikuna ühest rajoonist teise üle antakse, siis arvelt mahavõtmise talonge välja ei kirjutata ja arvestuskaardid saadetakse teise rajooni koos nimekirjaga, kuhu on märgitud partei liikmete ja liikmekandidaatide perekonna-, ees- ja isanimi ning nende arvestuskaartide numbrid. Arvestuskaartidele mingeid sissekandeid ülemineku kohta ei tehta;

f) parteisse vastuvõetute ja taastatute arvelt mahavõtmisel peab NLKP rajooni- või linnakomitee neile välja andma parteidokumendid ja ühtlasi nad arvelt maha võtma käesoleva instruktsiooniga kehtestatud korra järgi. Sel juhul, kui mõjuvatel põhjustel ei ole võimalik parteidokumente välja anda, tehakse selle kohta märkus arvelt mahavõtmise talongile ja märgitakse, et parteidokumentide väljaandmiseks vajalik materjal saadetakse välja koos mitteväljaandmise põhjuste näitamisega;

g) niikaua kui parteiorganisatsioonist lahkunud partei liikme või liikmekandidaadi arvestuskaart on teise rajooni- või linnakomiteesse välja saatmata, võetakse andmed tema kohta statistilistesse aruannetesse. Organisatsioonist lahkunud partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuskaarte hoitakse nende ärasaatmiseni kartoteegi erirubriigis.

12. NLK Parteist väljaheidetute arvelt mahavõtmine toimub alles pärast nende väljaheitmise otsuse kinnitamist oblastikomitee, kraikomitee, liiduvabariigi kommunistliku partei keskkomitee poolt. Partei liikmekandidaatide hulgast NLKP põhikirja 18. paragrahvi põhjal väljaheidetud ja partei põhikirja 9. paragrahvi põhjal parteist automaatselt väljalangenud võetakse arvelt maha pärast otsuse vastuvõtmist NLKP rajooni- või linnakomitee poolt. Statistilisele kaardile ja tähestikulisele kaardile tehakse märkus NLK Parteist väljaheitmise kohta.

Kui parteist väljaheidetu on esitanud apellatsiooni partei kõrgemalseisvale organile, siis tema arvestuskaarti apellatsiooni läbivaatamiseni ei kustutata ja see hoitakse partei rajooni- või linnakomitees kartoteegi eririubriigis.

Partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuskaartide registreerimise raamatusse tehakse sissekanded NLK Parteist väljaheitmise kohta alles pärast arvestuskaartide kustutamist ja ärasaatmist.

Lõpliku otsuse kommunisti NLK Parteist väljaheitmise kohta peab partei rajooni- või linnakomitee teatavaks tegema partei-algorganisatsioonile.

13. Partei liikmeid ja liikmekandidaate, kes lähevad pikaajalisele komandeeringule, lühiajalistele kursustele või tootmispraktikale tähtajaga mitte üle 6 kuu, parteiarvelt maha ei võeta, nende arvestuskaarte kusagile ei saadeta. Sel juhul annab partei rajoonikomitee, linnakomitee kommunistile arvelt mahavõtmise talongi asemel kehtestatud vormi kohase õiendi selle kohta, et ta on antud parteiorganisatsioonis arvel ja organisatsioonist ajutiselt lahkunud. Selle õiendi ja parteipileti alusel võetakse kommunist oma ajutisele asukohale vastavas rajoonikomitees ja partei-algorganisatsioonis ajutisele arvele ja tal lubatakse täita parteilisi kohustusi (viibida parteikoosolekutel, maksta liikmemakse, võtta osa parteitööst). Komandeeringu, kursuste jne. lõppemisel antakse partei liikmele või liikmekandidaadile õiend tagasi, kusjuures rajooni- või linnakomitee teeb sellele märkuse ajutiselt arvelt mahavõtmise kohta.

14. NLKP liikmete ja liikmekandidaatide arvelevõtmine toimub järgmiselt:

a) teisest parteiorganisatsioonist saabunud partei liige või liikmekandidaat annab hiljemalt järgmisel päeval pärast rajooni või linna saabumist arvelt mahavõtmise

talongi NLKP rajooni- või linnakomiteesse. Partei rajooni- või linnakomitee sekretär kontrollib kommunisti parteipiletit või kandidaadikaarti ja lubab tal arvestuskaardi kohalejõudmiseni osa võtta vastava partei-algorganisatsiooni koosolekutest, teatades sellest partei-algorganisatsiooni sekretärile.

Kui kommunist on saabunud arvelt mahavõtmise talongiga, milles on märgitud, et arvestuskaart saadetakse välja nõudmise põhjal, või arvelt mahavõtmise talongiga, mis on adresseeritud teisele rajooni või linna parteiorganisatsioonile, siis peab rajooni- või linnakomitee viivitamatult välja nõudma tema arvestuskaardi;

b) arvestuskaardi saamise järel kutsutakse partei liige või liikmekandidaat partei rajooni- või linnakomitee sekretäri juurde, kes vestleb temaga, võrdleb arvestuskaarti parteipiletiga ja arvelt mahavõtmise talongiga ning otsustab tema parteiarvele võtmise küsimuse. Kommunistile antakse partei-algorganisatsioonile esitamiseks arvele võtmise talong.

Arvestuskaardil täidetakse punkt «Partei liikme või liikmekandidaadi ülemineku registreerimine».

Arvestuskaart kantakse selle saamise päeval arvestuskaartide registreerimise raamatusse. Arvestuskaardi põhjal koostatakse pärast kommunisti arvelevõtmist statistiline kaart ja tähestikuline kaart;

c) kui parteiorganisatsiooni saabub partei liige või liikmekandidaat, kes ei ole ennast arvelt maha võtnud, peab rajooni- või linnakomitee sellest teatama sellele parteikomiteele, kus kommunist arvel on, selleks et lahendada tema organisatsioonist lahkumise küsimus. Ühtlasi saadetakse välja selle kommunisti seletus selle kohta, mispärast ta organisatsioonist ilma loata lahkus. Kui küsimus otsustatakse jaatavalt, siis toimub arvelt mahavõtmine kirja teel, arvelt mahavõtmise talong saadetakse koos arvestuskaardiga sellele rajooni- või linnakomiteele, kuhu kommunist lahkus. Enne arvestuskaardi saamist saabunud partei liiget või liikmekandidaati arvele ei võeta;

d) kui arvestuskaart saadakse kätte enne kommunisti saabumist, peab partei rajooni- või linnakomitee astuma samme tema asukoha kindlakstegemiseks. Kõik need arvestuskaardid kantakse samuti arvestuskaartide registreerimise raamatusse ja neid hoitakse kartoteegi erirub-

riigis. Kui kommunist 3 kuu jooksul ei ilmu, tagastatakse tema arvestuskaart sellele partei organile, kust ta saadi, selleks et otsustada selle kommunisti küsimus;

e) partei liikmeks ja liikmekandidaadiks vastuvõetud, samuti ka NLK Parteisse taastatud võetakse rajooni- või linnakomitees arvele, olenemata sellest, kas neile parteidokumendid on välja antud või ei ole. Arvele võtmise talonge NLK Parteisse vastuvõetutele ei anta. Andmed partei liikmete ja liikmekandidaatide kohta, kes pole parteidokumente saanud, võetakse statistilistesse aruannetesse.

15. Rajooni või linna piires ühest partei-algorganisatsioonist teise siirduvatele kommunistidele annab rajooni- või linnakomitee arvele võtmise talongid. Neil juhtudel arvestuskaartidele märkusi ülemineku kohta ei tehta. Vastavad märkused tehakse vaid statistilisele kaardile ja tähestikulisele kaardile. Arvestuskaardid ja statistilised kaardid paigutatakse nende partei-algorganisatsioonide kaartide juurde, kuhu kommunistid suunati.

16. Partei rajooni- või linnakomitee esitab oblastikomiteele, kraikomiteele või liiduvabariigi kommunistliku partei keskkomiteele, samuti partei ringkonnakomiteele või rajoonilise jaotusega linnas linnakomiteele statistilisi aruandeid rajooni või linna parteiorganisatsiooni koosseisu kohta.

Statistilised aruanded rajooni või linna parteiorganisatsiooni koosseisu kohta peab läbi vaatama NLKP rajooni- või linnakomitee büroo, kes ühtlasi peab võtma tarvitusele vajalikud abinõud, mis tulenevad statistiliste andmete analüüsist.

III. NLKP liikmete ja liikmekandidaatide arvestus partei-algorganisatsioonides

17. Partei-algorganisatsioonide sekretäride ülesandeks on:

a) pidada kõigi partei-algorganisatsiooni koosseisu kuuluvate partei liikmete ja liikmekandidaatide personaalset arvestust;

b) arvele võtta partei rajooni- või linnakomiteest saabuvad kommunistid, NLK Parteisse vastuvõetud ja taas-

tatud ning samuti arvelt maha võtta parteiorganisatsioonist lahkuvad kommunistid;

c) informeerida parteikoosolekuid organisatsiooni saabunud ja sellest lahkunud kommunistidest, rajooni- või linnakomitee poolt parteisse vastuvõetuist, samuti ka taastatuist ja NLK Parteist väljaheidetuist;

d) esitada rajooni- või linnakomiteele regulaarselt teadaandeid partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestusandmetes toimunud muudatuste kohta.

18. Kommunistide arvestust partei-algorganisatsioonides peetakse järgmiselt:

a) partei-algorganisatsioonides, kus on kuni 100 kommunisti, nimekirja järgi;

b) partei-algorganisatsioonides, mille koosseisus on üle 100 kommunisti, partei liikmete ja liikmekandidaatide personaalse arvestuse kaartide järgi.

Partei-algorganisatsioonides, kus on olemas tsehhide parteiorganisatsioonid asetatakse partei liikmete ja liikmekandidaatide personaalse arvestuse kaardid tähestikulisse järjekorda tsehhide parteiorganisatsioonide kaupa, eraldi partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuskaardid.

Partei liikmeid ja liikmekandidaate, keda partei rajooni- või linnakomitee saadab ajutisele arvele, kommunistide arvestuse nimekirjas ei registreerita.

Arvele võtmise talongid, mis antakse partei liikmetele ja liikmekandidaatidele, keda rajooni- või linnakomitee saadab partei-algorganisatsioonidesse, kus on olemas parteikomitee, adresseeritakse parteikomitee sekretäri nimele.

19. Saabunud kommuniste võtab partei-algorganisatsiooni sekretär või tema asetäitja arvele kommunisti poolt esitatud parteipileti või kandidaadikaardi ja arvele võtmise talongi põhjal. Arvelevõetud kommunistid kantakse partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuse nimekirja või siis täidetakse nende kohta personaalse arvestuse kaardid. Arvele võtmise talong tagastatakse rajooni- või linnakomiteele märkusega kommunisti arvelevõtmise ja tema ametikoha kohta.

Partei liikmeks ja liikmekandidaadiks vastuvõetud võetakse arvele pärast seda, kui NLKP rajooni- või linnakomitee on kinnitanud partei-algorganisatsiooni otsuse

parteisse vastuvõtu kohta, olenemata sellest, kas parteidokumendid on neile välja antud või ei ole.

20. Lahkuvad kommunistid võtab parteiorganisatsiooni sekretär või tema asetäitja arvelt maha NLKP rajoonikomitee, linnakomitee loa põhjal. Arvelt mahavõtmise kohta tehakse märkus nimekirja või personaalse arvestuse kaardile.

Parteist väljaheidetud ja automaatselt väljalangenud võetakse arvelt maha alles pärast seda, kui parteiorganisatsioon on saanud vastava teadaande rajooni- või linnakomiteelt.

Kommunisti surma puhul informeerib partei-algorganisatsiooni sekretär sellest partei rajooni- või linnakomiteed ja annab ära surnu parteipileti või kandidaadikaardi.

21. Kõik partei liikmed ja liikmekandidaadid, kelle arvestusandmetes on toimunud muudatusi, on kohustatud neist õigeaegselt teatama partei-algorganisatsiooni sekretärile, kes täidab muudatustest teatamise blanketi ja saadab selle partei rajooni- või linnakomiteesse, märkides ühtlasi muudatuse kommunisti personaalse arvestuse kaardile. Parteiorganisatsiooni sekretär on omakorda kohustatud regulaarselt kontrollima, kas kõik muudatused kommunisti arvestusandmetes on registreeritud. Üheaegselt mitme kommunisti arvestusandmetes toimunud muudatuste kohta (haridus, riiklikud autasud, järjekordsete sõjaväeliste auastmete andmine jne.) võib rajooni- või linnakomiteele esitada andmed ühise nimekirjaga.

IV. NLKP liikmete ja liikmekandidaatide arvestuse juhtimine oblastikomiteede, kraikomiteede ja liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteede poolt ja viimaste aruanded NLKP Keskkomiteele

22. Oblastikomiteed, kraikomiteed ja liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed peavad süstemaatiliselt kontrollima partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestust igas rajoonis ja linna parteiorganisatsioonis ning tarvitusele võtma vajalikud abinõud puuduste kõrvaldamiseks.

23. Partei rajooni- ja linnakomiteede statistiliste aruannete põhjal koostatakse oblastikomitees, kraikomitees,

liiduvabariigi kommunistliku partei keskkomitees oblasti, krai, vabariigi parteiorganisatsiooni koosseisu kohta koondaruanne, mille vaatab läbi parteikomitee büroo või sekretariaat, ja selle põhjal võetakse tarvitusele vajalikud abinõud, mis tulenevad statistiliste andmete analüüsist. Statistilised aruanded oblasti, krai, vabariigi parteiorganisatsiooni koosseisu kohta esitatakse kindlaksmääratud tähtaegadel NLKP Keskkomiteele.

KUS TULEB KOMMUNISTIDEL-PENSIONÄRIDEL PARTEILISEL ARVEL OLLA

Et otsustada küsimuse üle, millises parteiorganisatsioonis peab kommunist-pensionär arvel olema, tuleb arvestada kõiki asjaolusid. Peamine, millest tuleb lähtuda, on see, et kommunisti energia, tema kogemused oleksid täielikumalt ära kasutatud ja ta ise oleks rahuldatud aktiivse osavõtuga ühiskondlikust elust.

Nagu näitab praktika, paljud kommunistid, kes on lahkunud oma ea tõttu töötavatest kollektiividest pensionile, jäävad arvele oma algorganisatsioonides. Partei liige, kes aastakümneid on töötanud ühes ja samas ettevõttes ning on eluliselt sellega seotud, ei kujuta end ette väljaspool oma kollektiivi, kui tervis ja jõud lubab, on ta valmis osa võtma parteiorganisatsiooni elust. Ta abistab noorte õpetamisel ja kasvatamisel, valmistab koos teiste kommunistidega ette küsimusi bürool, üldkoosolekul arutamiseks jne.

Ka selline praktika õigustab end, kui kommuniste-pensionäre suunatakse majavalitsuste parteiorganisatsioonidesse elukoha järgi. Nendel organisatsioonidel on palju küsimusi lahendada. Nad teevad kasvatustööd majaelanike keskel, hoolitsevad laste eest, majade heakorrastamise eest jne. Paljud kommunistid-pensionärid töötavad edukalt sellistes partei-algorganisatsioonides.

Ei ole aga õige, kui pensionär läbimõtlematult saadetakse ükskõik millisesse organisatsiooni, peaasi, et ta oleks kusagil arvel. Selline kinnistamine ei too kasu ei algorganisatsioonile ega kommunistile endale.

Muidugi, võivad esineda üksikud juhud, kus tekib vajadus saata kommunist-pensionär ühe või teise ettevõtte,

asutuse, kooli parteiorganisatsiooni, kus ta enne ei töötanud, kuid seda ei tohi muuta süsteemiks.

Küsimuse otsustamisel, kus kommunistil-pensionäril arvel olla, tuleb asjale läheneda rangelt individuaalselt, arvestada kommunisti soovi, juhindudes sellest, et kommunistid ei tunneks end eraldatuna kollektiivist, võiksid osa võtta koosolekutest, jõukohaselt tegutseda ühiskondlikus elus, täita parteiorganisatsiooni poolt antud ülesandeid.

PARTEIDOKUMENTIDE TÄITMISE KORD

NLKP Keskkomitee kinnitas instruktsiooni «1954. a. vormikohaste parteipiletite ja kandidaadikaartide väljaandmise ja arvestuse korrast», mis toob kaasa teatud muudatused ja täiendused varem kehtinud instruktsioonis.

Vastavalt uuele instruktsioonile, parteidokumentidele kirjutavad alla ja annavad neid välja rajooni-, linnakomiteede esimesed või teised sekretärid, poliitosakondade ülemad või ülemate asetäitjad. Saata kõrgemalseisvatesse organitesse, nagu seda varem nõuti, allkirjade proove nende isikute kohta, kellele oli antud õigus anda allkirja parteidokumendile, ei ole vaja. Nendel juhtudel, kui toimub parteiorganisatsiooni juhtivate töötajate vahetus, võib asjaajamise üleandmine toimuda ka ilma kõrgemalseisva parteiorganisatsiooni esindaja juuresolekuta. Varem anti kaotatud või varastatud parteidokumentide asemele uued parteidokumendid rajooni-, linnakomiteede poolt või poliitosakondade poolt ainult siis, kui selle kohta oli olemas oblasti-, kraikomitee, liiduvabariigi kommunistliku partei keskkomitee otsus või poliitvalitsuse otsus. Nüüd on õigus uusi parteidokumente kaotatute või varastatute asemel välja anda rajooni-, linnakomiteedel, poliitosakondadel nende endi otsuste alusel, ilma et neid otsuseid oleks vaja kinnitada kõrgemalseisvates organites.

Tööndusartellide liikmete vastuvõtmisel parteisse oli rajooni-, linnakomiteedel raskusi nende sotsiaalse päritolu määramisel. Ühed komiteed näitasid selle kategooria kommunistide arvestuskaartide ja registreerimislehe täitmisel lahtris «Sotsiaalne seisund» — «Tööndusartelli liige», teised määrasid parteisse vastuvõetavate tööndus-

artellide liikmete sotsiaalse seisundi olenevalt vastuvõetavate põhilisest tööst tootmises. Eesmärgiga luua ühine alus parteisse vastuvõetavate tööndusartelli liikmete sotsiaalse seisundi määramiseks ja arvestades, et tööndusliku kooperatsiooni ettevõtete tööliste ning riiklike ettevõtete tööliste vahel pole tegelikult mingit vahet, sest nii ühed kui ka teised teevad füüsilist tööd, on instruktsioonis öeldud, et partei liikmekandidaatideks võetavate tööndusartelli liikmete sotsiaalne seisund määratakse kindlaks nende peamise tegevuse järgi tootmises (see tähendab «tööline» või «teenistuja»).

Varem, määrates kindlaks kandidaatide vastuvõtmisel NLKP liikmeks vastuvõetava sotsiaalset seisundit, märgiti, et töölised ja talupojad, olenemata sellest, et nad kandidaadistaaži ajal muutusid teenistujateks, kuuluvad tööliste ja talupoegade sotsiaalse grupi juurde, aga teenistujad ja talupojad, kes kandidaadistaaži ajal muutusid töölisteks, kuuluvad tööliste sotsiaalse grupi juurde. Kuid ei näidatud seda, kuidas määrata teenistujate sotsiaalset seisundit, kes kandidaadistaaži ajal muutusid kolhoosnikuteks, seejuures töötab aga kolhoosides küllalt NLKP liikmekandidaate, kes parteisse vastuvõtmisel sotsiaalse seisundi suhtes olid arvatud «teenistujate» kategooria alla.

Uues instruktsioonis antakse sellele küsimusele selge vastus: teenistujad, kes muutusid kandidaadistaaži ajal kolhoosnikuteks, kuuluvad talupoja sotsiaalse grupi alla.

Vastavalt NLKP põhikirja 14. paragrahvile võib parteiorganisatsioon vajalikel juhtudel parteilise karistuse vahendina partei liikme üle viia kandidaadiks kuni üheks aastaks. Partei-algorganisatsiooni otsus partei liikme kandidaadiks üleviimise kohta kuulub kinnitamisele partei rajooni- või linnakomitee poolt. Registreerimislehe ja arvestuskaardi täitmise juures NLKP liikmest kandidaadiks viidu kohta, määrasid rajooni- ja linnakomiteed kuni viimase ajani erinevalt kandidaadiks viimise aega. Mõned neist määrasid kandidaadistaaži alates päevast, mil oli vastu võetud partei-algorganisatsiooni otsus kandidaadiks viimise kohta, viidates seejuures partei põhikirja 7. ja 17. paragrahvile. Kuid on teada, et nendes paragrahvides on jutt kandidaatidest NLKP liikmeks vastuvõetavate staažist (või partei liikmekandidaadiks võetavate staažist) ja

seda ei tohi mehaaniliselt laiendada partei liikmekandidaadile, kes on üle viidud partei liikmest kandidaadiks.

Sellepärast tuleb registreerimislehe ja arvestuskaardi täitmisel kandidaadi kohta, kes on NLKP liikmest viidud kandidaadiks, lahtris «kandidaadiks astumise aeg» näidata see aeg, mil rajooni-, linnakomitee kinnitas parteialgorganisatsiooni otsuse kandidaadiks viimise kohta, aga mitte seda aega, mil partei-algorganisatsioon võttis vastu selle otsuse. Ajani, mil rajooni-, linnakomitee kinnitab partei-algorganisatsiooni otsuse, on NLKP liikmest kandidaadiks üleviidul käes parteipilet ja tal on partei liikme õigused.

Praktika on näidanud, et alati ei ole otstarbekohane NLKP liikmest kandidaadiks viimise korral uuele kandidaadi arvestuskaardile kanda karistusi, mis on antud talle kui NLKP liikmele. Kandidaadiks üleviimine on tõsiseks parteiliseks karistuseks ja reeglina toimub NLKP liikmel oleva karistuse (või karistuste) arvessevõtmisega ning kandidaadiks viimine haarab tegelikult endasse varemsaadud karistused. Parteilise karistuse säilitamine partei liikmeist kandidaadiksviidule teeb keerukaks tema tagasivõtmise partei liikmeks, sest harilikult ei hakka parteialgorganisatsioon arutama partei liikmeks vastuvõtmise avaldust enne, kui kandidaat pole maha võtnud temal olevaid karistusi, ning koos sellega pikeneb tegelikult kandidaadistaaž. Seoses sellega on instruktsioonis ette nähtud, et partei liikme kandidaadiks viimisel sel juhul, kui parteiorgani otsuses on märgitud, et ta on viidud kandidaadiks arvesse võttes neid karistusi, ei kanta temal olevaid karistusi kandidaadikaardi väljaandmisel arvestusdokumentidele.

Kui partei rajooni-, linnakomitee otsuses öeldakse, et see ja see seltsimees on üle viidud kandidaadiks, arvesse võttes temal olevaid parteilisi karistusi, siis need kaotavad oma jõu, olenematult sellest, millise parteiorgani poolt nad olid määratud.

Instruktsioonis on antud juhised, kuidas tuleb kindlaks määrata lõpetamata kesk- ja lõpetamata kõrgemat haridust. Lõpetamata kesk- ja kõrgemaks hariduseks loetakse see siis, kui kommunist õppis keskkoolis vähemalt 7 aastat ja kõrgemas õppeasutuses enam kui pool kogu õppeajast. See kord laieneb kommunistidele, kes käesoleval

ajal õpivad õhtukoolides, kõrgemates õppeasutustes, sealhulgas ka mittestatsionaarselt.

Instruktsioonis on kindlaks määratud parteisse taastatu mahavõtmata jäänud karistuste arvestusdokumentidesse sissekandmise kord. Partei liikme või kandidaadi õigustesse taastatu karistused, mis jäid maha võtmata enne väljaheitmise momenti, kantakse parteipileti või kandidaadikaardi andmisel üle tema arvestusdokumentidesse, kui parteisse taastamisel ei ole vastu võetud otsust nende karistuste mahavõtmise kohta. Selline kord orienteerib parteiorganeid selles, et nad ühe või teise seltsimehe parteisse taastamisel arutaksid koos sellega läbi temal olevate parteiliste karistuste küsimuse.

Uues instruktsioonis öeldakse, et oblasti-, kraikomiteed, liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed, vastutades arvestuse seisukorra ja parteidokumentide väljaandmise korrast kinnipidamise eest, peavad seda süstemaatiliselt kontrollima igas rajooni- ja linnakomitees, ning rakendama vajalikke abinõusid avastatud puuduste kõrvaldamiseks. Nüüd ei ole tingimata vajalik oblasti-, kraikomitee, liiduvabariigi kommunistliku partei keskkomitee bürool arutada arvestuse ja parteidokumentide seisukorra kontrollimise tulemusi iga rajooni-, linnakomitee osas, selleks rajoonikomitee sekretäre välja kutsudes, nagu see oli ette nähtud varem. Selles küsimuses ei tohi olla formalismi. On vaja osutada rohkem abi töös esinevate puuduste kõrvaldamiseks ja abinõude rakendamist kohapeal. Üheaegselt sellega peavad parteikomiteed organiseerima süstemaatilist kontrolli parteimajanduse pidamisega seotud küsimustes vastuvõetud otsuste täitmise üle.

PARTEI-ALGORGANISATSIOONIDE KOOSOLEKUTE PROTOKOLLIDEST

Parteikoosoleku protokoll kujutab endast lühikest üleskirjutist küsimuste arutamise käigust algorganisatsiooni kommunistide hulgas ning nende poolt vastu võetud otsust. Protokoll on tähtis parteidokument. Tal on suur organiseeriv tähtsus, mis on väga vajalik kommunistide ettepanekute arvestamiseks, kogemuste üldistamiseks, vastuvõetud otsuste täitmise kontrollimiseks. On loomulik, et

selline dokument oleks koostatud oskuslikult, et temas peegelduks kommunistide arvamus. Selleks, et protokoll oleks objektiivne ja täpne, on vahel võib-olla vaja, et kommunistid tutvuksid oma sõnavõttude üleskirjutustega, ja selline võimalus tuleb kommunistidele anda. Kuid kõige selle juures peab protokoll olema võimalikult lühikene, sisaldades vaid seda, mis on vajalik asja huvides, aga mitte vormi pärast.

Ei saa olla mingit šablooni, mille kohaselt peaks protokolli vormistama, kuid selles peavad esinema minimaalsed üldandmed: järjekorra number, organisatsiooni nimetus, kuupäev, koosolekust osa võtnud partei liikmete, kandidaatide, parteitute arv (parteibüroo, parteikomitee koosolekute protokollides näidatakse kohalolevad büroo ja komitee liikmed nimeliselt) presiidiumi koosseis, koosoleku päevakord. Koosoleku protokollile kirjutavad alla presiidiumi liikmed, koosoleku juhataja ja sekretär; parteibüroo, parteikomitee koosolekute protokollidele kirjutab alla parteiorganisatsiooni sekretär. Kõik küsimused, millised algorganisatsioon püstitab rajoonikomitee ees, või algorganisatsiooni otsused, mis peavad olema kinnitatud rajoonikomitee poolt (näiteks otsused parteisse vastuvõtmise kohta, personaalküsimused jne.) vaadatakse läbi rajoonikomitees mitte saabunud protokollide alusel, vaid algorganisatsioonide otsustest tehtud vastavate väljavõtete alusel.

Protokoll on informatsiooni vahendiks, kuivõrd ta teatab rajoonikomiteele, mis tehakse algorganisatsioonides, kuid selline informatsioon jääb paratamatult maha sündmustest. Halb oleks see algorganisatsiooni sekretär, kes oodates protokolli ärasaatmist, ei informeeriks rajoonikomiteed viivitamatult kollektiivi ja parteiorganisatsiooni poolt püstitatud tähtsatest küsimustest. Peale selle, kui hästi ja oskuslikult protokoll ka poleks koostatud, jääb ta ikkagi ainult protokolliks, lühikeseks, kokkusurutud üleskirjutiseks ega või anda täit ettekujutust parteiorganisatsiooni tööst. Selleks, et tunda parteiorganisatsioonide elu, tuleb kohapeal tutvuda parteiorganisatsioonide tööga, rajoonikomitee töötajatel tuleb isiklikult viibida parteikoosolekutel jms., aga mitte kasutada selle eesmärgi saavutamiseks protokolle. Rajoonikomiteele vajaliku informatsiooni aluseks peab olema elav kontakt rajoonikomitee töötajate ja parteiorganisatsioonide vahel.

Ära ootamata ja usaldamata protokolle, peavad rajoonikomitee instruktorid ja teised komiteetöötajad sagedamini viibima algorganisatsioonides ja aktiivsemalt taotlema õigeaegset ja elavat informatsiooni partei-algorganisatsioonide sekretäridelt ja teistelt kommunistidelt.

On iseenesest mõistetav, et see ei vähenda vähimalgi määral protokollide tähtsust ja ei saa õigustada vähimatki korralagedust partei-algorganisatsioonide protokollimajanduses. Rajoonikomiteede töötajad on kohustatud partei-algorganisatsioone külastades tundma huvi selle vastu, kuidas peetakse protokolle ja osutama sekretäridele vastavat abi.

SISUKORD

PARTEILISE JUHTIMISE MEETODEIST

Partei elu leninlikud normid 5
Kollektiivse juhtimise printsiip 15
Veenmismeetod on peamine meetod parteitöös 21
Parteiline demokraatia ja juhtimine 27
Parteiline demokraatia ja kaadri kasvatamine 32
Aktiivi osa partei otsuste elluviimisel 42
V. I. Lenin kriitikast parteis 48
V. I. Lenin majanduse juhtimise meetoditest 56
Nõukogude riigiaparaadi töö leninlikud printsiibid 69
Massiorganisatsioonide parteiline juhtimine 77

PARTEISSE KUULUMINE

Kes võib olla NLKP liige 89
Partei koosseisu reguleerimisest 92
Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteisse vastuvõtmise avalduste läbivaatamise kord 97
Soovitustest Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteisse astujatele 100
Töö partei liikmekandidaatidega 103
Partei liikmekandidaatide õigustest ja kohustustest 107
Kommunistide avangardsest osast 107
Milles seisab «kommunistliku upsakuse» kahjulikkus 111

PARTEI-ALGORGANISATSIOONIDEST

Kuidas luuakse partei-algorganisatsioonid 115
Kuidas luuakse tsehhi-parteiorganisatsioonid 115
Parteigruppidest 118
Partei-algorganisatsioon on rahvahulkades tehtava töö keskuseks 122
Tööstusettevõtete parteiorganisatsioonide tööst 126

Ainujuhtimine ja kollegiaalsus ettevõtetes 132
Kolhoosi-parteiorganisatsioon 138
Nõukogude asutuse parteiorganisatsioon 145
Territoriaalsed parteiorganisatsioonid 149
Missugustel parteiorganisatsioonidel kaubandussüsteemis on administratsiooni tegevuse kontrollimise õigus 153
Partei-algorganisatsiooni tööplaan 155
Parteilistest ülesannetest 161
Parteikoosolekutest 165
Aruande- ja valimiskoosolekutest 173
Partei-algorganisatsiooni sekretär on poliitiline juht 182
Parteiorganisatsiooni sekretäri aruandest 189
Kas peab parteiorganisatsiooni sekretär esinema aruandega, kui ta teisele tööle üle läheb 192
Kohustuste jaotamine partei-algorganisatsiooni büroo liikmete vahel 193
Kas büroo liige võib parteikoosolekul esineda ettepanekutega, mis erinevad büroo otsustest 194
Kas võib töö ajal läbi viia nõupidamisi ja seminare, mis ei ole seotud tootmisalase tegevusega 196
Seinalehtede parteiline juhtimine 198
Kelle häälekandjaks on vabriku-tehase ajaleht 200
Juhtivate parteitöötajate sõltumatus majandusorganitest 202
Missugustel juhtudel on vaja parteilisi iseloomustusi ja milline on nende koostamise kord 205

KOHALIKEST JUHTIVAIST PARTEIORGANITEST

Parteikomitee liikmete õigused ja kohustused 209
Linna ja rajooni parteikonverentsidest 211
Parteiaparaadist 216
Kaadri valikust ja paigutamisest 226
Rajoonikomitee osa partei-algorganisatsioonide sekretäride valikul 228
Otsuse täitmise organiseerimine 230
Kas asjast huvitatud töötajaid on vaja varem tutvustada otsuse projektiga 233
Algorganisatsioonide sekretäride seminarid 235
Ajakirjanduse juhtimine 238
Parteitöötajate esinemistest ajakirjanduses 245
Juhtivate parteitöötajate ettekannetest 247
Kõneleja lõppsõna 252
Juhtiva töötaja kättesaadavus, taktitunne ja tagasihoidlikkus . . 254
Parteiorganisatsiooni revisjonikomisjoni kohustused 264

AGITATSIOONI- JA PROPAGANDATÖÖ KÜSIMUSI

Kommunisti ideeline veendumus 269
Parteiharidustööst 275
Parteiharidustöö juhtimine 285
Propagandatöö ja elu 290
Kommunistide iseseisev õppimine 292
Jooksva poliitika ringidest 297
Konkreetse ökonoomika õppimisest 301
Parteipropagandist 306
Propagandistide seminarid 314
Suuline agitatsioon 316
Kuidas teostada teaduslik-ateistlikku propagandat 320
Esinemistest kirjaliku teksti järgi 326
Teatmelis-bibliograafiline töö iseõppijate abistamisel 328

KOMMUNISTIDE PERSONAALKÜSIMUSTE ARUTAMINE

Kommunistide personaalküsimuste arutamise kord 339
Kommunisti isiklik osavõtt tema tegevuse või käitumise küsimuse arutamisest 341
Kommunistide teenistusalane vastutavus ja parteilised karistused 342
Nõudlikkus ja tähelepanelikkus personaalküsimuste arutamisel . 343
Vastutusele võtmine laimu eest 348
Kuidas suhtuda anonüümkirjadesse 349
Vastutusest petmise eest 352
Kuidas suhtuda kommunisti, kui tal minevikus esines vigu . . . 355

PARTEIMAJANDUS

Partei liikmemaksude vastuvõtmise kord 359
Vastutusest parteidokumentide säilitamisel 363
Kommunistide arvestusest 366
Kus tuleb kommunistidel-pensionäridel parteilisel arvel olla . . 378
Parteidokumentide täitmise kord 379
Partei-algorganisatsioonide koosolekute protokollidest 382

ВОПРОСЫ ПАРТИЙНОЙ РАБОТЫ

На эстонском языке

Эстонское Государственное Издательство
Таллин Пярнуское шоссе, 10

*

Toimetajad P. Freidin ja F. Lõpp
Tehniline toimetaja I. Vahtre
Korrektorid V. Tui ja V. Kuresson

Ladumisele antud 21. X 1957. Trükkimisele antud 26. XI 1957. Paber 54×84, 1/16. Trükipoognaid 24,25. Formaadile 60×92 kohaldatud trükipoognaid 19,88. Arvutuspoognaid 20,81. Trükiarv 2000. Tellimise nr. 2852.
Hans Heidemanni nim. trükikoda,
Tartu, Vallikraavi 4.

Hind rbl. 6.—

1 - 5

A-21850
II

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 01038665 6